

GRANSKNINGSKOMMISSIONEN OM SAGEN OM AFLIVNING AF MINK

Beretning

Kapitel 9, afsnit 9.2.2.23.7.-9.5.6.1.6.

2022

TITEL:

Granskningskommissionen om sagen om aflivning af mink
Beretning

2022

BERETNING AFGIVET AF:

Granskningskommissionen om sagen om aflivning af mink

ÅR:

2022

DESIGN OG TRYK:

Stibo Complete

PUBLIKATIONEN KAN HENTES PÅ:

Folketingets hjemmeside (www.ft.dk)

ISBN: 978-87-973950-0-4

ISBN: 978-87-973950-1-1 (elektronisk udgave)

GRANSKNINGSKOMMISSIONEN OM SAGEN OM AFLIVNING AF MINK

Beretning

Bind 3

INDHOLD

Bind 1	
Forord	15
 Kapitel 1	
Kommissoriet, kommissionens sammensætning og afgrænsning af kommissionens opgaver	17
 Kapitel 2	
Kommissionsundersøgelsens resultater	27
 Kapitel 3	
Kommissionens tilvejebringelse af materiale mv.	49
 Kapitel 4	
Regeringens udvalg og styrkelsen af Statsministeriet og Justitsministeriet	67
 Kapitel 5	
Kommissionens sammenfatning af det faktiske forløb	99
 Kapitel 6	
Hjemmel til aflivning af mink	449
 Kapitel 7	
Retsgrundlag	519
 Bind 2	
Kapitel 8	
Kommissionens vurderinger	595
 Kapitel 9, afsnit 9.1.-9.2.2.23.6.	
Hændelsesforløbet og forklaringer	749

Bind 3

Kapitel 9, afsnit 9.2.2.23.7.-9.5.6.1.6.

Hændelsesforløbet og forklaringer	1181
9.2.2.23.7. Mødet den 7. oktober 2020 mellem miljø- og fødevareministeren og København Fur	1181
9.2.2.23.8. Fødevarestyrelsens pressemeddelelse om kompensationsordning	1187
9.2.2.23.9. Ikrafttræden af bekendtgørelse nr. 1455 af 8. oktober 2020	1188
9.2.2.23.10. Påbegyndelse af aflivning af mink og aktivering af NOST'en	1196
9.2.2.24. ØU-mødet den 21. oktober 2020	1199
9.2.2.25. CU-mødet den 22. oktober 2020	1205
9.2.2.26. Mødet den 23. oktober 2020 mellem miljø- og fødevareministeren og minkbranchen	1210
9.2.2.27. København Furs anmodning af 27. oktober 2020 om møde	1214
9.2.2.28. Ministermødet den 27. oktober 2020	1216
9.2.2.29. Mødet den 30. oktober 2020 mellem miljø- og fødevareministeren og København Fur	1217
9.2.2.29.1. Arbejdet i Miljø- og Fødevareministeriet	1218
9.2.2.29.2. Overvejelser i København Fur i anledning af mødet den 30. oktober 2020	1221
9.2.2.29.3. Miljø- og Fødevareministeriets pressemeddelelse	1224
9.2.2.30. Forberedelse af regeringssag om mink	1225
9.2.2.30.1. Bestilling af "ny minksag"	1228
9.2.2.31. Optakt til mødet med København Fur	1236
9.2.2.32. Mødet i indsatsgruppen den 1. november 2020	1238
9.3. Forløbet mandag den 2. november 2020	1239
9.3.1. Statsministeriets sms-korrespondance i løbet af dagen	1240

9.3.2.	Mødet mellem Miljø- og Fødevareministeriet, Finansministeriet og Erhvervsministeriet om en ØU-sag om mink	1242
9.3.3.	Mødet mellem Fødevarestyrelsen, Statens Serum Institut, København Fur og Landbrug & Fødevarer kl. 15.30	1245
9.3.4.	Mødet mellem miljø- og fødevareministeren og København Fur kl. 19.00	1265
9.3.4.1.	Cover og taleberedskab til miljø- og fødevareministeren til mødet med København Fur kl. 19.00	1266
9.3.4.2.	Interne for- og eftermøder vedrørende mødet med København Fur kl. 19.00	1270
9.3.4.3.	Sms-korrespondance mellem Statsministeriet og Miljø- og Fødevareministeriet	1283
9.3.5.	Departementschefmødet kl. 21.30	1285
9.3.6.	Mødet i Rigspolitiet om aftenen	1302
9.3.7.	Arbejdet i de forskellige myndigheder	1305
9.3.7.1.	I Statsministeriet	1306
9.3.7.1.1.	Internt møde kl. 11.00 i Statsministeriet	1306
9.3.7.2.	I Finansministeriet	1309
9.3.7.3.	I Erhvervsministeriet	1314
9.3.7.4.	I Sundhedsministeriet	1320
9.3.7.4.1.	I departementet	1320
9.3.7.4.2.	I Sundhedsstyrelsen	1324
9.3.7.4.3.	I Statens Serum Institut	1325
9.3.7.5.	I Miljø- og Fødevareministeriet	1327
9.3.7.5.1.	Internt møde kl. 08.00 med Miljø- og Fødevareministeren	1327
9.3.7.5.2.	Miljø- og fødevareministerens godkendelse af cover	1330
9.3.7.5.3.	Internt møde kl. 11.00 med Fødevarestyrelsen	1335
9.3.7.5.4.	Overvejelser om tempobonus og hjemmelsspørgsmål	1337
9.3.7.5.5.	Tidsplan for den 3. november 2020	1341

9.3.8.	Kort over områder, hvor indsættelse eller genindsættelse af pelsdyr ikke er tilladt, jf. bekendtgørelse 1554	1343
9.4.	Forløbet tirsdag den 3. november 2020	1345
9.4.1.	Arbejdet i de forskellige myndigheder frem til KU-mødet kl. 21.30	1345
9.4.1.1.	I Statsministeriet	1345
9.4.1.2.	I Udenrigsministeriet	1354
9.4.1.3.	I Finansministeriet	1355
9.4.1.4.	I Justitsministeriet	1367
9.4.1.4.1.	I Rigspolitiet	1374
9.4.1.5.	I Erhvervsministeriet	1376
9.4.1.6.	I Sundhedsministeriet	1383
9.4.1.6.1.	I departementet	1383
9.4.1.6.2.	I Sundhedsstyrelsen	1396
9.4.1.6.3.	I Statens Serum Institut	1397
9.4.1.7.	I Miljø- og Fødevareministeriet	1398
9.4.1.7.1.	I Fødevarestyrelsen	1417
9.4.2.	Ministtermødet kl. 10.00	1420
9.4.3.	Socialdemokratiets gruppemøde kl. 11.15	1422
9.4.4.	Departementschefmødet kl. 13.30	1424
9.4.5.	Departementschefmødet kl. 14.45	1429
9.4.6.	Indsatsgruppemødet	1446
9.4.7.	Tilblivelsen af KU-sagen	1449
9.4.7.1.	KU-materiale udsendt kl. 17.43	1457
9.4.7.2.	KU-materiale udsendt kl. 20.12	1479
9.4.7.3.	KU-materiale udsendt kl. 21.21	1481
9.4.7.4.	Opdateret KU-materiale udsendt kl. 21.24	1497
9.4.7.5.	KU-sagens endelige cover – Håndtering af COVID-19-smitte blandt mink	1498
9.4.7.6.	KU-sagens bilag 1 – Statens Serum Instituts risikovurdering af 3. november 2020	1505
9.4.7.7.	KU-sagens bilag 2 - Bilag X. Kompensation til minkavlere mv.	1513
9.4.7.8.	KU-sagens bilag 2a - 2021 håndtering af COVID-19 smitterisiko i mink	1526

9.4.7.9.	KU-sagens bilag 3 – Mulig ”tempo-bonus” for hurtig aflivning af mink	1534
9.4.7.10.	KU-sagens bilag 4 – NOST-delplan 284	1543
9.4.7.11.	KU-sagens bilag 5 - Peroral aflivning af mink med gift	1562
9.4.7.12.	KU-sagens bilag 6 - Kommunikation ifm. regeringsudmelding om mink	1567
9.4.7.13.	De involveredes overvejelser om tilblivelsen af KU-sagen	1570
9.4.8.	KU-mødet 2020 kl. 21.30	1573
9.4.8.1.	Deltagerne på KU-mødet	1573
9.4.8.2.	Sundhedsministerens noter fra KU-mødet	1574
9.4.8.3.	Sms-korrespondancer under KU-mødet	1587
9.4.8.4.	Forklaringer om KU-mødet	1596
9.4.8.5.	Forløbet under KU-mødet og i forlængelse heraf	1634
9.4.8.5.1.	I Statsministeriet	1634
9.4.8.5.2.	I Finansministeriet	1638
9.4.8.5.3.	I Justitsministeriet	1639
9.4.8.5.4.	I Erhvervsministeriet	1647
9.4.8.5.5.	I Sundhedsministeriet	1647
9.4.8.5.6.	I Miljø- og Fødevareministeriet og Fødevarestyrelsen	1651
9.5.	Forløbet onsdag den 4. november 2020	1658
9.5.1.	Forløbet forud for pressemødet	1658
9.5.1.1.	I Statsministeriet	1658
9.5.1.2.	I Finansministeriet	1660
9.5.1.3.	I Justitsministeriet	1663
9.5.1.3.1.	I Rigspolitiet	1668
9.5.1.3.2.	I NOST'en	1669
9.5.1.4.	I Erhvervsministeriet	1671
9.5.1.5.	I Sundhedsministeriet og Statens Serum Institut	1672
9.5.1.6.	I Miljø- og Fødevareministeriet	1674
9.5.1.6.1.	I Fødevarestyrelsen	1676
9.5.2.	Afdelingschefmødet kl. 10.30	1682

9.5.3.	Telefonmøde kl. 11.15 mellem Justitsministeriet og Sundhedsministeriet samt orientering af Miljø- og Fødevareministeriet	1691
9.5.4.	Justitsministeriets arbejdstese	1698
9.5.5.	Partileder- og ordførerorientering	1704
9.5.6.	Pressemødet kl. 16.00	1709
9.5.6.1.	Forberedelse af pressemødet	1710
9.5.6.1.1.	I Statsministeriet	1711
9.5.6.1.2.	I Finansministeriet	1719
9.5.6.1.3.	I Justitsministeriet og Rigspolitiet	1720
9.5.6.1.4.	I Erhvervsministeriet	1728
9.5.6.1.5.	I Sundhedsministeriet og i Statens Serum Institut	1733
9.5.6.1.6.	I Miljø- og Fødevareministeriet	1735
Bind 4		
	Kapitel 9, afsnit 9.5.6.2.-9.7.2.8.1.	
	Hændelsesforløbet og forklaringer	1757
Bind 5		
	Kapitel 9, afsnit 9.7.2.2.9.-9.9.16.2.	
	Hændelsesforløbet og forklaringer	2260
Bind 6		
	Bilag 1-9 – <i>se indholdsfortegnelse i bind 6</i>	
Bind 7		
	Forklaringsdokumentet – <i>se indholdsfortegnelse i bind 7</i>	
Bind 8		
	Forklaringsdokumentet – <i>se indholdsfortegnelse i bind 8</i>	
Bind 9		
	Forklaringsdokumentet – <i>se indholdsfortegnelse i bind 9</i>	

9.2.2.23.7. Mødet den 7. oktober 2020 mellem miljø- og fødevareministeren og København Fur

Den 7. oktober 2020 afholdt miljø- og fødevareminister Mogens Jensen møde med København Fur om situationen vedrørende mink.

Til brug for mødet var der udarbejdet cover, dagsorden med kommentarer samt baggrundsnotat om driftstab og kompensation. I baggrundsnotatet anførtes det bl.a., at aflivning af ikke smittede besætninger kunne sidestilles med ekspropriation.

Af coveret fremgår:

”...

Møde med København Fur 7. oktober kl. 13.00

Indstilling

./.. Til ministerens godkendelse vedlægges Q and A-KD, hvori Københavns Furs spørgsmål tilsendt MLS forud for mødet besvares (*bilag 1*).

./.. Til ministerens orientering vedlægges baggrundsnotat om driftstab og kompensation (*bilag 2*).

Sagen kort inkl. politisk landskab

København Fur har ønsket et møde med ministeren for at diskutere bl.a. kompensationsmodel samt 7,8 km-zonen.

Strategi og proces

Til brug for mødet (og besvarelse af KF's spørgsmål) er udarbejdet KD (*bilag 1*).

Økonomi og finansiering

Ikke relevant.

Pressestrategi

Ikke relevant.”

Af dagsorden med kommentarer fremgår:

” ...

Miljø- og Fødevareministeriet
Departementet

Møde med København Fur den 7. oktober kl. 13.00

Fødevarer og Veterinær
J.nr. 2020-19242
Ref. ANKLI
Den 7. oktober 2020

...

Punkt 1: Situationen med mink

Budskaber:

Udkastet til model for rimelig, dækkende og lige erstatning til alle avlere, der får slået besætningen ned.

- Jeg har i dag tiltrådt, at besætningsejere kan vælge mellem endelig udbetaling eller en a conto udbetaling i forbindelse med aflivning af mink smittet med Covid-19, samt minkbesætninger beliggende inden for en radius af 7,8 km fra en smittet besætning.

Spørgsmål fra KF: Prioritering af rækkefølgen i nedslagning. Syd fra først. Og brandbælte-tænkning.

- Ja, Fødevarestyrelsen afliver fra syd til nord, og prioriterer samtidigt en hurtig aktion i Ikast.

Spørgsmål fra KF: Videreførelse af fritestede farme uden nedslagning.

- Dette afhænger af input fra Det veterinære Konsortium om risiko i disse tilfælde.

Spørgsmål fra KF: Zonestørrelse, og tolkning af fleksibilitet i zoneanvendelse.

- Udgangspunktet er en 7,8 km zone, der stammer fra en faglig vurdering fra nordjyllandsområdet. Denne benyttes også i andre dele af landet - medmindre der måtte komme en ny faglig vurdering.

Spørgsmål fra KF: Situationsbestemt mulighed for pelsning af ikke-smittede farme i zoner.

- Udgangspunktet er, at dyrene aflives. Fødevarestyrelsen er ved at undersøge, om der kan dispenseres fra dette.”

Af baggrundsnotatet, som var et af Fødevarestyrelsen den 7. oktober 2020 udarbejdet notat, fremgår:

NOTAT

Miljø- og
Fødevareministeriet
Departementet

Fødevarer og Veterinær
J.nr. 2020-19242
Ref. ANKLI
Den 7. oktober 2020

Driftstab og kompensation

1) Forskel i kompensation 20 vs 100 %. Hvad er begrundelsen for, at der er forskel i erstatning på syge hhv. raske dyr?

Ikke smittede besætninger skal have fuld kompensation for driftstab, da det er sidestillet med ekspropriation. Smittede besætninger vil efter nuværende bekendtgørelse og Fødevarestyrelsens praksis blive kompenseret med 20% af driftstab - dette gælder for udbrud af alle husdyrsygdomme. Udbetaling af 20 pct. driftstab til smittede besætninger fastholdes for at fortsætte eksisterende praksis. I modsætning til smittede besætninger vil aflivning af raske besætninger udgøre ekspropriation. Derfor er der forskel.

2) Hvad betyder forskellen i kroner og øre for den enkelte farmer (en gennemsnitlig farm, hvis den har syge hhv. raske dyr). Vigtigt at det er den enkelte.

Der kan ikke svares konkret på, hvad det kommer til at koste for den enkelte besætningsejer, da det afhænger af antallet af mink og om der er tale om avlshunner eller mink til pelsning. Der udleveres et orienteringsbrev til besætningsejer i forbindelse med optælling af dyrene, så han har mulighed for at se, hvilken økonomisk konsekvens det har for ham. Dette brev indeholder både beregningsgrundlag for smittede og ikke smittede besætninger. Både smittede besætninger og ikke smittede besætninger får fuld erstatning for selve dyrene. Det er således kun selve driftstab, som er differentieret mellem hhv. 20 og 100 pct. for smittede og ikke smittede besætninger, hvilket er en mindre del af den samlede beregning. Se eksempel:

Mulighed 1: Udbetaling af den fulde erstatningen for avlshunner og hvalpe i 2020

Forudsætningen:

Antal avlshunner (inkl. goldtæver)	1.900	Avlshunner
Antal hvalpe	10.000	Hvalpe
Antal mink i fryseren fra og med 1/10 2020	5	Døde mink
Værdi af en hvalp fratrukket sparede omkostning til foder, pelsning mv.	135,50 kr.	
Værdi af en avlshun fratrukket sparede diverse omkostninger (løn, energi osv)	166,00 kr.	
Værdi af en mink i fryseren	50,00 kr.	
Besætningsspecifikke pelsindeks udarbejdet af København Fur	100	Middel niveau

Beskrivelse	Antal	Niveau	Erstatning	I alt		
Smittede	Straks	Erstatning for hvalpe	10.000	100%	135,50 kr.	1.355.000 kr.
	afregning	Erstatning for avlshunner	1.900	100%	166,00 kr.	315.400 kr.
		Erstatning for mink i fryseren	5	100%	50,00 kr.	250 kr.
		Driftstab for avlshunner	1.900	20%	252,00 kr.	95.760 kr.
I alt						1.766.410 kr.
Ikke-smittede	Straks	Erstatning for hvalpe	10.000	100%	135,50 kr.	1.355.000 kr.
	afregning	Erstatning for avlshunner	1.900	100%	166,00 kr.	315.400 kr.
		Erstatning for mink i fryseren	5	100%	50,00 kr.	250 kr.
		Driftstab for avlshunner	1.900	100%	252,00 kr.	478.800 kr.
I alt						2.149.450 kr.

I eksemplet udgør driftstab for avlshunner i smittede besætninger 95.760 kr. ud af 1.766.410 kr. og for ikke-smittede besætninger 478.800 ud af 2.149.450 kr.

3) Hvorfor skal minkavlere have 100 % kompensation (når fx natklubejere ikke får det).

Svaret er det samme som til nr. 1 ovenfor. Der er tale om ekspropriationslignende forhold, som kræver udbetaling af fuld erstatning. Udbetaling af både fuld og delvis erstatning er hjemlet i § 56 i lov om hold af dyr.

Direktør i København Fur, Sander Jacobsen har forklaret bl.a.¹⁷⁹, at han deltog i dette møde den 7. oktober 2020 kl. 13.00. Han deltog sammen med Tage Pedersen (København Fur). Møderne i oktober 2020 fokuserede primært på forståelsen af aflivningsstrategien, herunder zoneafgrænsningens størrelse. København Fur havde en holdning til zonernes størrelse. Det var en ret indgribende aflivning, der pågik på minkfarmene på grund af zoneinddelingen på 7,8 kilometer. Zoneafgrænsningen var på intet tidspunkt til forhandling. I juni 2020 bakkede København Fur og minkerhvervet op om aflivningen af de coronasmittede mink. Da der kom nye smittetilfælde i august og september 2020, begyndte minkbranchen at overveje, hvorvidt man igen skulle aflive minkbesætninger med coronasmittede mink. Disse kommunikerede de til Miljø- og Fødevareministeriet i august og september 2020 i håbet om, at coronasmitten kunne inddæmmes. Miljø- og Fødevareministeriet besvarede dog ikke deres henvendelser. Den 1. oktober 2020 igangsatte Miljø- og Fødevareministeriet en ny aflivnings- og zonestrategi, som omfattede aflivning af mink på smittede farme samt mink på farme beliggende i en zone på 7,8 kilometer fra en smittet besætning. København Fur havde haft møder med Fødevarestyrelsen i september 2020, hvor branchen også kommunikerede, at det var på tide at genindføre aflivningsstrategien. I dagene efter 1. oktober 2020, hvor den nye aflivningsstrategi var blevet fastlagt, skete der ikke noget på trods af, at minkbranchen pressede på for at få aflivningsindsatsen igangsat. Man ønskede fra politisk side at afklare og fastlægge den økonomiske compensation for aflivningerne, før aflivningerne kunne påbegyndes. Aflivningsarbejdet blev derfor først igangsat den 8. oktober 2020. Det var en meget tumultarisk aflivningsproces. Han havde en forventning om, at Fødevarestyrelsen var klar til at påbegynde aflivningerne den 2. oktober 2020, men der skete intet den første uge, efter beslutningen var blevet truffet på CU-mødet den 1. oktober 2020. Hvis aflivningsstrategien skulle give mening, så skulle aflivningerne ske hurtigst muligt, så man forhindrede smittespredningen. Minkavlerne fik ikke lov til at aflive minkene selv på trods af, at dette ville have været langt mere effektivt. Han havde primært kontakt med Hanne Larsen (Fødevarestyrelsen), Camilla Brasch Andersen (Fødevarestyrelsen) og Tejs Binderup (Miljø- og Fødevareministeriet), herunder også i forhold til minkbranchens ønske om øget tempo på aflivningsindsatsen. København Fur havde en forhåbning om, at der blev iværksat en mere operationel ledelse, som kunne øge tempoet for

179 Forklaringsdokumentet side 1366f

aflivningsprocessen efter beslutningen den 1. oktober 2020. NOST'en blev inddraget i aflivningsarbejdet i medio oktober 2020. Fødevarestyrelsen tilkendegav på dette tidspunkt, at der ved aflivningerne skulle en dyrelæge til stede fra Fødevarestyrelsen. Fødevarestyrelsen ville i første omgang selv stå for aflivningerne, men da der kom estimater på, at aflivningsindsatsen med dette tempo først kunne afsluttes i marts 2021, fik minkavlerne tilbud om selv at stå for aflivningerne.

9.2.2.23.8. Fødevarestyrelsens pressemeddelelse om kompensationsordning

Den 7. oktober 2020 udsendte Fødevarestyrelsen en pressemeddelelse, hvori det blev oplyst, at kompensationsordning til minkavlere var kommet på plads. Af pressemeddelelsen fremgår:

"Kompensationsordning til minkavlere på plads

Som følge af fund af COVID-19 skal mere end 150 minkbesætninger aflives. De første aflivninger starter torsdag.

Pressemeddelelse, Publiceret: 7. oktober 2020

Ændret 7. oktober 2020

Den kompensationsordning til de mange minkavlere, som de kommende måneder skal have aflivet deres mink, er nu på plads.

Dermed kan Fødevarestyrelsen, assisteret af Beredskabsstyrelsen og politiet gå i gang med aflivningen. Op omkring 200 mand er involveret i operationen, der kommer til at strække sig over flere måneder. Aflivningerne går efter planen i gang torsdag. I første omgang ved Gjøl i Nordjylland og ved Bording i Ikast-Brandø Kommune.

Det ligger fast, efter regeringen torsdag besluttede, at alle smittede minkfarme i Danmark samt minkfarme inden for en radius af 7,8 kilometer fra smittede farme skal aflives som følge af den stigende smitte med COVID-19.

Der er to mulige kompensationsmodeller for de minkavlere, der i den kommende tid vil få deres besætning aflivet som en del af indsatsen mod spredning af COVID-19.

Minkavlerne kan vælge at få kompensationen udbetalt med det samme ud fra en standardiseret tabspris eller modtage et á conto beløb, som vil blive endeligt opgjort, når næste års priser på minkskind kendes.

For at sikre så hurtig en proces som muligt vil minkavlerne blive kompenseret økonomisk ud fra en standardiseret tabspris for minkene, der dog vil kunne svinge afhængigt af skindenes kvalitet.

Derudover vil minkavlerne blive kompenseret for deres driftstab, knyttet til aflivningen af deres avlsdyr. Denne del af kompensationen vil afhænge af, om der har været konstateret smitte i besætningen eller ej.

Minkfarme med konstateret smitte vil modtage 20 pct. i kompensation for driftstab, mens farme uden smitte vil modtage fuld kompensation.

Fakta:

- 58 minkfarme er konstateret smittet med COVID-19 i Nordjylland, og mere end 46 farme er under mistanke.
- Fødevarestyrelsen har netop konstateret COVID-19 på den første minkfarm i Midtjylland i Bording ved Ikast.
- I juli fastsatte regeringen regler om, at alle, der færdes i minkbesætninger, skal bruge værnemidler for at undgå smitte mellem mennesker og dyr.
- Alle danske minkfarme skal indsende prøver fra døde mink til testing for COVID-19 hver tredje uge, mens særligt berørte kommuner skal indsende to gange ugentligt.

Læs mere på [Kompensation til minkavlere](#)

...

9.2.2.23.9. Ikrafttræden af bekendtgørelse nr. 1455 af 8. oktober 2020

Den 8. oktober 2020 trådte bekendtgørelse nr. 1455 af 8. oktober 2020 om covid-19 hos pelsdyr i kraft. Bekendtgørelsen var udstedt med hjemmel i bl.a.

§ 30 i lov om hold af dyr. Bekendtgørelsen var en implementering af beslutningen truffet på CU-mødet den 1. oktober 2020.

Bekendtgørelsen fastsatte hjemmel til bl.a. at påbyde aflivning af smittede mink og mink inden for en geografisk nærhed af 7,8 km. Desuden fremgår det af bekendtgørelsen, at der ikke uden tilladelse fra Fødevarestyrelsen må indsættes eller genindsættes mink i besætninger, der er beliggende inden for markerede område i et bilag til bekendtgørelsen. De markerede områder omfattede primært Nordjylland.

I den følgende tid blev der til og med den 10. november 2020 udstedt 22 ændringer til bekendtgørelsen (næsten dagligt), hvor zonerne blev udvidet for til sidst at dække store dele af Jylland.

9.2.2.23.9.1. Afgørelse truffet af Fødevarestyrelsen i medfør af bekendtgørelse nr. 1455 af 8. oktober 2020, som stadfæstet af Miljø- og Fødevareklagenævnet

Fødevarestyrelsen nåede inden november 2020 at træffe en række afgørelser vedrørende aflivning, oprettelse af zoner og forbud mod genindsættelse af mink i medfør af bekendtgørelsen, hvilke afgørelser alle blev stadfæstet af Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Som eksempel herpå traf Fødevarestyrelsen den 9. oktober 2020 afgørelse om at sætte en minkavlens besætning under offentligt tilsyn på baggrund af, at den var beliggende inden for en radius af 7,8 km fra en covid-19 smittet minkbesætning. Afgørelsen var truffet i medfør af § 30 i lov om hold af dyr, og ifølge afgørelsen betød det offentlig tilsyn bl.a., at minkbesætningen skulle aflives. Ved Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 17. juni 2021 (sag nr. 20/11886) blev Fødevarestyrelsens afgørelse af 9. oktober 2020 stadfæstet. Nævnet henviste i sin begrundelse bl.a. til, at hensynet til den enkelte besætningsejer var afvejet i forhold til hensynet til folkesundheden, og henviste endvidere til den epidemiologiske udredning fra Statens Serum Institut og Københavns Universitet om covid-19 i minkfarme fra oktober 2020, hvorefter covid-19-smitte i mink ved overførsel til mennesker kunne medføre potentiel risiko for manglende udvikling af flokimmunitet efter overstået infektion og/eller vaccination.

Det hedder i Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse bl.a.:

”...

Sagens oplysninger

...

2.3. Fødevarestyrelsens bemærkninger til klagen

...

Det er Fødevarestyrelsens vurdering, at aflivning af dyr i besætninger, beliggende i en radius af 7,8 km fra en smittet besætning, er en nødvendig og proportional afgørelse, da hensynet til den enkelte besætnings-ejer er afvejet i forhold til hensynet til folkesundheden. Styrelsen har hertil angivet, at det ikke er muligt at isolere, vaccinere eller på anden måde iværksætte foranstaltninger for at undgå smittespredning med COVID-19. Der er ifølge styrelsen forsøgt mindre indgribende foranstaltninger, som overvågning af minkfarme og krav til personalets brug af værnemidler, men at disse tiltag ikke har været tilstrækkelige til at afværge smittespredning i minkfarme.

Fødevarestyrelsen har desuden anført, at aflivning af minkbesætninger, der er beliggende inden for zonen, foretages ud fra et forsigtigheds-hensyn, da der er tale om en særlig situation, hvor der ikke foreligger tilstrækkelig viden og erfaring om bekæmpelsen af COVID-19. Der er ligeledes ikke tilstrækkelig viden om, hvordan smitten spredtes mellem mennesker og mink. På denne baggrund er det styrelsens opfattelse, at § 63 i lov om hold af dyr er overholdt.

...

2.4. Nye oplysninger under sagens behandling

...

Notat af 29. september 2020

Det fremgår af Dansk Veterinær Konsortiums (i det følgende DVK) notat af 29. september 2020, at der, på baggrund af minkbesætningernes potentiale for at udgøre et reservoir af COVID-19 med tilhørende risiko for yderligere mutationer, som kan udgøre væsentlig fare for folkesundheden, er behov for hurtig og effektiv intervention. DVK har i notatet anført, at den iværksatte overvågning og den hidtidige implementering af værnemiddelbrug ikke har forhindret introduktion af smitte til minkfarme og tilknyttede personer. I den forbindelse har DVK vurderet, at risikoen for besætningssmitte er større, hvis besætningen ligger tæt

på smittede minkfarme frem for længere væk. DVK har påpeget, at der er en moderat usikkerhed ved vurderingen, da der ikke har været datagrundlag for en statistisk analyse af smittespredningen.

DVK har på baggrund af de første 20 smittede minkfarme beregnet afstanden mellem en smittet minkfarm til den nærmest smittede minkfarm til en medianværdi på 1,06 km (5-95-percentiler: 0,6-7,8 km). Hertil har DVK vurderet, at aflivning af omkringliggende besætninger vil reducere antallet af besætninger, der kan smittes, hvorved risikoen for yderligere mutationer ligeledes nedsættes. DVK har i tilknytning hertil understreget, at der ikke foreligger erfaringer med præventiv nedslagning i forbindelse med COVID-19 i mink, og at kriterierne til udvælgelse af hvilke omkringliggende besætninger, der bør aflives, er behæftet med stor usikkerhed grundet den manglende påvisning af risikofaktorer. DVK har imidlertid vurderet, at afstandskriteriet er det mest valide baseret på den geografiske udbredelse af de hidtil smittede minkfarme.

Endvidere fremgår det af notatet udarbejdet af DVK, at foreløbige undersøgelser i smittede minkfarme i Nederlandene og Danmark ikke har kunnet påvise andre smitteveje end det humane reservoir, hvorfor det er usikkert hvilket afstandskriterie, der bør benyttes i tilfælde af en præventiv nedslagningsstrategi. I den forbindelse gentages det, at der kan tages udgangspunkt i afstanden af den medianværdi og de 5-95-percentiler, der er nævnt tidligere i notatet.

Notat af 2. oktober 2020

I notat af 2. oktober 2020 har DVK anført, at der ved en overlevelsesanalyse ikke har kunnet påvises andre risikofaktorer end kort afstand til smittede minkfarme og stor besætningsstørrelse som signifikant sammenhængende med en øget risiko for farmens smitte med COVID-19. Ifølge DVK er overlevelsesanalysen blevet gennemført for at estimere risikoen for, at minkfarme smittes over tid og effekten af mulige risikofaktorer. Det fremgår af notatet, at der ved analysen er blevet undersøgt følgende potentielle risikofaktorer: besætningsstørrelse, afstand til nærmeste farm, afstand til nærmeste smittede farm, dyrlægepraksis og fodercentral.

Det er ifølge notatet DVK's opfattelse, at analysens resultat har vist en betydelig større risiko for at blive smittet med COVID-19, hvis besætningen ligger tæt ved en smittet minkfarm, for så vidt angår minkfarme i Hjørring, Frederikshavn og Læsø kommuner. Endvidere har analysen vist, at risikoen for at blive smittet er højere jo flere mink, der er i besætningen. DVK har anført, at der ikke var signifikant effekt af dyrlægepraksis og foderleverandør, samt at der ikke kunne påvises interaktion mellem afstand til nærmeste smittede farm og størrelse af farmen. DVK har vurderet, at betydningen af afstanden derfor ikke ændres med stigende farmstørrelse. Hertil har DVK anført, at modellen har forklaret 60 % af variationen i datasættet, samt at medianen (25-75-percentiler) for afstand fra ikke-smittede minkfarme til nærmeste smittede minkfarm var 1,7 km (0,88-2,27), mens afstanden fra smittede farme til nærmest smittede farme var 3,85 km (1,99-10,5).

DVK har endvidere anført, at påvisningen af risikofaktorer ikke er en påvisning af, hvordan virus bringes ind i minkfarmene, men kan være udtryk for, at smitte kan foregå over relativt korte afstande. Det har ifølge DVK ikke været muligt at påvise, om det er gentagne humane introduktioner, der smitter minkfarmene, eller om der er tale om andre smitteveje i lokalområdet. I forlængelse heraf har DVK henvist til, at der tidligere er foretaget en vurdering af risikoen for spredning af COVID-19 forbundet med ræv, mårhund og katte m.v. Ifølge DVK var konklusionen på denne vurdering, at det var usandsynligt (1-10 %), at smitten var spredt mellem danske minkfarme af ræv, mårhund, kat, mink, ilder og mår, ekstremt usandsynligt (0,001-0,1 %) at smitten var spredt med måger, og meget usandsynligt (0,1-1 %), at hunde havde overført COVID-19 mellem danske minkfarme. DVK har ikke fundet anledning til at ændre denne vurdering.

Endelig har DVK vurderet, at de iværksatte forebyggende tiltag enten ikke virker, eller at der ikke har været tid nok til at implementere tiltagene tilstrækkeligt, samt at yderligere beskyttende tiltag blandt personer, der færdes på smittede farme, ikke vil have den ønskede effekt.

...

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

Følgende medlemmer af Miljø- og Fødevareklagenævnet har deltaget i sagens behandling: formand Birgitte Egelund Olsen, landsdommerne

Henrik Twilhøj og Olaf Tingleff, og de sagkyndige medlemmer Jens Svenningsen og Poul Bækbo.

...

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i denne klagesag fundet anledning til at behandle følgende forhold:

- 1) Begrundelsespligten
- 2) Partshøringspligten
- 3) Proportionalitetsprincippet

...

3.2.3 Proportionalitetsprincippet

Proportionalitetsprincippet indebærer, at forvaltningen i forbindelse med udøvelsen af et skøn, er forpligtet til at vælge den mindst indgribende foranstaltning, som er tilstrækkelig og egnet til opnåelse af formålet. Herudover indeholder proportionalitetsprincippet et krav om forholdsmæssighed, hvorefter indgrebet kun må iværksættes, hvis det står i rimeligt forhold til det mål, der forfølges.

...

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder på baggrund af sagens oplysninger, at der ikke er tilstrækkeligt grundlag for at tilsidesætte Fødevarestyrelsens proportionalitetsvurdering. Nævnet finder dermed ikke anledning til at tilsidesætte styrelsens vurdering af, at afgørelsen om offentligt tilsyn samt aflivning af besætningen i den konkrete situation var en nødvendig og egnet foranstaltning for at udrydde, hindre, begrænse eller imødegå risiko for udbredelse af zoonotiske smitstoffer i medfør af § 30, stk. 1 og stk. 2, nr. 1, litra b og h, og § 63 i lov om hold af dyr.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har lagt vægt på, at Fødevarestyrelsen forud for afgørelsen af 9. oktober 2020 har iværksat mindre indgribende tiltag med henblik på at inddæmme smittespredning, men at disse tiltag, ifølge styrelsen, ikke har været tilstrækkelige til at afværge smittespredning i minkfarme. Nævnet har endvidere lagt vægt på styrelsens oplysning om, at det ikke er muligt at isolere, vaccinere eller på anden måde iværksætte foranstaltninger i minkbesætninger for at undgå smittespredning med COVID-19, herunder til mennesker. I nævnets vurdering er ligeledes indgået, at de iværksatte tiltag ifølge Sundhedsstyrelsens status på initiativer af 24. september 2020 ikke har været tilstrækkelige til at inddæmme smittespredning.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i sin vurdering desuden inddraget de tilgængelige oplysninger om medianværdien på 1,06 km (5-95- percentiler: 0,6-7,8 km) for afstand fra smittede minkfarme til nærmeste smittede minkfarme, jf. Dansk Veterinær Konsortiums notat af 29. september 2020. Nævnet kan konstatere, at zoneafstanden svarer til den i notatet højest konstaterede afstand fra en smittet minkfarm til en anden smittet minkfarm, samt at Fødevarestyrelsens skøn er foretaget ud fra et forsigtighedsprincip på baggrund af den foreliggende risiko for folkesundheden ved smitte med COVID-19 fra mink.

Det er Miljø- og Fødevareklagenævnets vurdering, at det ud fra et forsigtighedsprincip kan være proportionalt at tage udgangspunkt i den højest konstaterede afstand, der er nævnt i de tilgængelige oplysninger. Nævnet har ikke ud fra sagens oplysninger, herunder de nye oplysninger i sagen, fundet grundlag for at tilsidesætte styrelsens beslutning om at sætte besætningen under offentligt tilsyn samt om aflivning af besætningen for at undgå smittespredning med COVID-19. Nævnet henviser bl.a. til den epidemiologiske udredning fra Statens Serum Institut og Københavns Universitet om COVID-19 i minkfarme fra oktober 2020, hvorefter COVID-19-smitte i mink ved overførsel til mennesker kan medføre potentiel risiko for manglende udvikling af flokimmunitet efter overstået infektion og/eller vaccination.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i sin vurdering inddraget, at den i Dansk Veterinær Konsortiums notater af 2. oktober 2020 og 14. oktober 2020 anførte model alene forklarer 60 % af variationen i datasættet, og at 40 % af smittetilfældene dermed må skyldes andet end geografisk nærhed og besætningsstørrelse. Nævnet har ligeledes inddraget, at medianværdien (25-75 percentiler) i Dansk Veterinær Konsortiums notat af 14. oktober 2020, som bygger på et væsentligt større datagrundlag, alene er på 1,7 km (0,88-2,27) og således er en betydelig kortere afstand end den, der er anført i notatet af 29. september 2020. Det er dog nævnets vurdering, at dette ikke kan føre til et andet resultat henset til forsigtighedsprincippet, den foreliggende risiko for folkesundheden og den særlige situation på tidspunktet for Fødevarestyrelsens afgørelse.

3.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Fødevarestyrelsens afgørelse af 9. oktober 2020 om offentligt tilsyn som følge af geografisk nærhed med en COVID-19 smittet pelsdyrfarm, på [adressen på minkfarmen].
...

Enhedschef Birthe Schubart, Fødevarestyrelsen, har forklaret¹⁸⁰, at der var en række klagesager efter de første aflivninger af syge dyr og dyr inden for zonerne. Fødevarestyrelsens afgørelser herom, herunder deres proportionalitetsafvejning, blev stadfæstet af Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Direktør Nikolaj Veje, Fødevarestyrelsen, har, forevist afgørelse af 17. juni 2021 fra Miljø- og Fødevareklagenævnet, hvoraf fremgår, at nævnet i en klagesag ikke fandt anledning til at tilsidesætte Fødevarestyrelsens proportionalitetsvurdering og om zonens størrelse, forklaret bl.a.¹⁸¹, at de lige indtil den 4. november 2020 fik meget kritik af, at zonen var så stor. De fastsatte zonen så stor, som tallene kunne forsvare, da man befandt sig i en kritisk situation. Kendskabet til smittevejene var meget spinkelt på daværende tidspunkt. Der var ubesvarede spørgsmål. Selv i dag har de ikke svar på alle spørgsmål. De 7,8 km betragtede de som velbegrundet. Den 4. november 2020, da de tog stilling til hjemmelsgrundlaget på ny, havde de ikke yderligere oplysninger fra Dansk Veterinær Konsortium, som gjorde dem i stand til at gå videre ud end de 7,8 km. I givet fald skulle man have ventet så lang tid, at man kunne have lavet en ny statistisk analyse. Der var ikke nye oplysninger, som gav anledning til at revurdere størrelsen af zonerne. Det var ikke hans vurdering efter statsministerens pressemøde, at man kunne få 14 dage til at lave en nærmere udredning. De kom frem til 7,8 km via en ren statistisk analyse. Man kunne sige med 95 % sikkerhed, at der lå en smittet farm indenfor 7,8 km af en anden smittet farm. Han tror, at man havde 20 farme på det tidspunkt, og det svarer til, at 19 ud af 20 zoner ligger i den afstand i forhold til en smittet farm. Han var ikke meget inde over modellen. Den anførte model var ikke komplet og tog udgangspunkt i et spinkelt statistisk materiale på 20 smittede farme. Den kunne forklare 60 % af den variation, der var i det med de statistiske faktorer, der, som han læser det, måtte være geografisk nærhed og besættningens størrelse, mens 40 % måtte skyldes noget andet. Der er mange teorier

¹⁸⁰ Forklaringsdokumentet side 142

¹⁸¹ Forklaringsdokumentet side 501ff

om, hvordan smitten var gået fra farm til farm. Der blev undersøgt et hav af forklaringsfaktorer. Der var meget lav sandsynlighed for, at smitten kom fra andet end den humane faktor. Der var ingen spredning til Fyn og Sjælland. Man ved fortsat ikke, hvordan smitten spredte sig. Undersøgelsesmaterialet eksisterer ikke længere. Han har hørt hypotesen om, at smitten kunne foregå ved den menneskelige adfærd i form af løsarbejdere, som gik fra farm til farm, men den menneskelige faktor har ikke kunnet inddrages i den relativt simple statistiske analyse ved fastlæggelsen af zonerne. Zonens størrelse på 7,8 km var ikke mur- og nagelfast, og de skulle have en veterinærfaglig begrundelse i smitteudviklingen for, om den kunne være større og i princippet landsdækkende, hvilket de drøftede. Det var der ikke datagrundlag for på det pågældende tidspunkt, da der kun var smittede besætninger i Jylland.

9.2.2.23.10. Påbegyndelse af aflivning af mink og aktivering af NOST'en

Den 8. oktober 2020 påbegyndte Fødevarestyrelsen aflivning af smittede minkbesætninger samt besætninger inden for zonerne. Den 20. oktober 2020 blev der givet mulighed for, at minkavlerne selv kunne aflive besætningerne.

Af Ane Just Ohrts, afdelingslæge i Sundhedsstyrelsen, mail sendt fredag den 9. oktober 2020 kl. 18.03 til blandt andre direktør Søren Brostrøm, ligeledes Sundhedsstyrelsen, omhandlende aflivning af mink fremgår, at National Operativ Stab (herefter NOST'en) var akut aktiveret på grund af aflivning af smittede mink:

"...

Fra: Ane Just Ohrt ...

Sendt: Friday, October 9, 2020 6:03:19 PM

Til: Søren Brostrøm ...; Helene Bilsted Probst ...; Line Raahauge Hvass ...

Cc: Dan Brun Petersen ... ; SST Beredskab distributions ... ; Sigrid Paulsen ...

Emne: Vedr. aktivering af NOST i relation til aflivning af mink

Til alle

Til jeres orientering blev NOST i dag akut aktiveret pga. situationen ved aflivning af smittede mink i Nordjylland og ved Ikast.

Den planlagte påbegyndelse af nedslagning og destruktion af smittede mink er blevet temmelig besværliggjort af en markant modstand fra de involverede minkfarmere, der ikke har været indstillet på at lade Fødevarestyrelsen få adgang til minkbesætningerne. Det har derfor i 2 ud af de første 3 farme været nødvendigt at tilkalde politiets assistance mhp. at skaffe sig adgang til ejendommene ved magt.

Aflivningen skulle nu være påbegyndt på 3 farme. Der er entreret med ca. 25 rumænske fangere samt 2 danske fangere, som skal indfange minkene til aflivning.

...

Beredskabsstyrelsen og Forsvaret har stillet mange ressourcer til rådighed og dette lægger et ganske betydelig pres på de støttende sektorer medførende en sårbarhed overfor håndtering af flere samtidige hændelser, herunder vejrlig, terror mm.

Statens Serum Institut har været til stede i Nordjylland mhp. instruktion i brug af værnemidler til de medarbejdere, der skal arbejde med aflivningen.

...

NOST er nu aktiveret mhp. at sikre en national tværsektoriel koordinering og forsøg på yderligere optimering og robustgørelse af operationen, således at den kan gennemføres så hurtigt som muligt og samtidig fuldt forsvarligt for både mennesker og dyr.

..."

Den 19. oktober 2020 blev der afholdt NOST stabsmøde vedrørende covid-19-smitte hos mink, hvor der blev vedtaget "NOST delplan – BN 272 – for aflivning af mink ift. COVID-19". Ved brev af 20. oktober 2020 sendte politiinspektør hos Rigspolitiet, Uffe Stormly, delplanen ud til landets politikredse, Rigspolitiets afdelinger samt PET til orientering. Den 21. oktober 2020 blev der afholdt endnu et NOST stabsmøde, hvor der var en gennemgang af delplanen. Det fremgår af et referat af mødet, at staben ville koordinere den nationale indsats og planlægge og prioritere indsatsen fremadrettet i forhold til aflivning af smittede minkbesætninger og farme indenfor 7,8 km zonen.

Departementschef Johan Legarth, Justitsministeriet, har forklaret¹⁸², at Justitsministeriet var inde over spørgsmål af mere operativ og logistisk art omkring aflivning af mink i zonerne i oktober 2020. Justitsministeriet blev involveret i uge 42, hvor Fødevarestyrelsen havde store udfordringer med at løfte aflivningsopgaven alene. Fødevarestyrelsen ønskede at få aflivningsopgaven ind i NOST-regi, og der var en drøftelse herom medio oktober 2020, hvor han var i kontakt med rigspolitichef Thorkild Fogde herom. Det intensiverede en ”tværmyndighedsskoordination” i regi NOST’en.

Politidirektør Lykke Sørensen, Rigspolitiet, har forklaret¹⁸³, at i oktober 2020 eskalerede Rigspolitiet indsatsen med aflivning af coronasmittede mink i forbindelse med Rigspolitiet bistand af Fødevarestyrelsen. Der var på daværende tidspunkt en stigende bekymring i Fødevarestyrelsen og Sundhedsministeriet over den tiltagende coronasmitte på minkfarme. Smitten var i oktober 2020 begyndt at sprede sig på minkfarme langt væk fra et smitteudbrud, og man vidste ikke, hvordan smitten spredte sig. Hun mener ikke, at hun har talt med Johan Legarth (Justitsministeriet) om coronasmitte i mink.

Politiinspektør Uffe Stormly, Rigspolitiet, har forklaret¹⁸⁴, at National Operativ Stab (NOST’en) er et tværmyndighedssamarbejde for krisestyring af Danmark. I National Operativ Stab hørte man første gang om smitte i mink i sommeren 2020. I starten af oktober 2020 koncentrerede man sig om smittede mink og 7,8 km-zonerne. Fødevaremyndighederne anmodede om politiets bistand til at skaffe adgang til minkfarmene, der lå inden for 7,8 km-zonen. Det var en ganske almindelig bistand efter politiloven. Politiet har tre opgaver: Sektoransvar, understøttelse af andre myndigheder og koordinerende ansvar. Her drejede det sig om understøttelse af andre myndigheder. Samtidig kørte det koordinerende ansvar i NOST’en. Mailen af 9. oktober 2020 fra Ane Just Orth angik smittede farme og muligvis også ikke-smittede farme, som lå indenfor 7,8 km-zonerne. Det sidste erindrer han ikke. Politiet blev anmodet om at yde bistand, således at fødevaremyndighederne fik adgang.

182 Forklaringsdokumentet side 598

183 Forklaringsdokument side 1467

184 Forklaringsdokumentet side 35

Vicepolitiinspektør Bo Samson, Rigspolitiet, har forklaret bl.a.¹⁸⁵, han blev tilknyttet Rigspolitiets indsats med inddæmning af smitte og aflivning af mink efter efterårsferien (uge 42) i 2020. Hans funktion i forbindelse med coronasmitte i mink var som stabschef for Operationsstab Mink. Der blev på det tidspunkt foretaget aflivning af mink i zone 1 og zone 2.

Direktør Nikolaj Veje, Fødevarestyrelsen, har forklaret bl.a.¹⁸⁶, at i oktober 2020 var mange kede af aflivningstempoet på mink. Aflivningstempoet steg i perioden, og Fødevarestyrelsen udskrev flere og flere ansatte til at gå ud i marken og hjælpe med aflivninger på de smittede farme. De tog også kon-tormedarbejdere i brug. Det var svært at få andre myndigheder til at hjælpe. De bad om hjælp fra andre myndigheder og havde et godt samarbejde med Beredskabsstyrelsen. Politi og forsvar ville ikke gå ind på de smittede farme, medmindre det var i forbindelse med politiforretninger, og politiet ville ikke bistå med overvågning af aflivningerne. NOST'en begyndte at understøtte dem i stigende omfang, og i oktober 2020 begyndte de at få bedre styr på det, men der var flaskehalse med at komme ind på de smittede farme.

Veterinærdirektør Hanne Larsen, Fødevarestyrelsen, har forklaret¹⁸⁷, at hun ikke husker, at der i perioden fra den 1. oktober 2020 og frem til den 2.-3. november 2020 var drøftelser i Fødevarestyrelsen eller med departementet om aflivning af besætninger beliggende i zone 3. De havde rigeligt at gøre med aflivningerne i zone 1 og 2. Der var ingen tvivl om, at der i den periode var en stigende kritik af, at aflivningerne gik for langsomt. Der kom forskellige forslag til, hvad der kunne gøres for at få aflivningerne i zone 1 og 2 til at gå hurtigere, og der var et tiltagende ønske om afklaring af erhvervets fremtid inden for zone 1 og 2.

9.2.2.24. ØU-mødet den 21. oktober 2020

Der blev den 21. oktober 2020 afholdt et ØU-møde, hvor mink ikke var på dagsordenen, men miljø- og fødevareminister Mogens Jensen var inviteret til deltagelse i drøftelse i to punkter. Af afdelingschef Søren Gaards, Erhvervsministeriet, mail af 21. oktober 2020 til blandt andre erhvervspolitisk direktør

185 Forklaringsdokumentet side 1175

186 Forklaringsdokumentet side 502

187 Forklaringsdokumentet side 1542

i Erhvervsministeriet, Line Nørbæk, blev emnet mink tilsyneladende berørt på ØU-mødet:

”...

Fra: Søren Gaard (EM-DEP)

Til: Line Nørbæk (EM-DEP); Anders Thusgaard (EM-DEP)

Cc: Anne Dahl Krabbe (EM-DEP); Lærke Bojsen-Møller (EM-DEP)

Emne: MINK og ØU

Dato: 21. oktober 2020 18:39:49

Vedhæftede filer: ...

Kære begge

MIN havde følgende ønske fr ØU: STM skal til nordjylland i morgen, og der skal holdes øje med, hvad hun siger i ft mink. Han tilkendegav på ØU at reg har en svag sag. Han sagde at regeringens linje bør være at Vi går ikke på kompromis med sundhed. Derfor Etableret et sektor-partnerskab med mink om hvordan vi passer på avlsdyr og hvordan DK fortsat er en aktør . Vi skal udfordre 7½ km radius så vi kun slår syge dyr ihjel. Få landmændene til selv at passe på minkene så der ikke kommer udenlandsk arbejdskraft i nærheden. DVS følge linjen fra REC mødet d.d. STM DC var mere hardliner, men EM mener ikke, at STMn er på samme linje, men mere på Simon.

Vil Ifølge op?

...”

Erhvervsminister Simon Kollerup har forevist mailen forklaret¹⁸⁸, at denne mail henviser til ØU-mødet den 21. oktober 2020. Søren Gaard er afdelingschef i Erhvervsministeriet. Søren Gaard deltager ikke i ØU-møder, og dette er hans udlægning af givetvis et tilbagemeldingsmøde. På tidspunktet for mødet var smitten fortsat stigende, og sagen var blevet mere alvorlig. Han (Simon Kollerup) havde på ØU-mødet som minister med ansvaret for hjælpepakker og kompensation tilkendegivet, at de som regering skulle søge at være på bolden, hvis ikke gerne foran bolden, og skulle være der for minkerhvervet og de nordjyske områder samt andre områder, der blev ramt. Han tror ikke,

188 Forklaringsdokumentet side 870

han har brugt udtrykket, at det var en svag sag. Han har ikke oplevet, at der var forskel på Mette Frederiksens og Barbara Bertelsens holdning til, hvordan situationen skulle håndteres. Både statsministeren og han kerede sig om, at dansk erhvervsliv, og i høj grad også landbruget, herunder minkerhvervet, kom godt igennem coronakrisen. Han kan godt på mødet have spurgt til, hvorvidt man kunne tage mindre indgribende tiltag i brug og stadig passe på folkesundheden. Det har været regeringens linje at passe godt på erhvervslivet, men der er ingen, der har stillet spørgsmålstejn ved, at man skulle passe på folkesundheden.

Departementschef Michael Dithmer, Erhvervsministeriet, har forevist Søren Gaards mail forklaret bl.a.¹⁸⁹, at han ikke modtog den konkrete mail. Det var en tilbagemelding fra et ØU-møde den 20. september [oktober] 2020. Han tror, at det, som Søren Gaard henviste til i mailen, om at regeringen har en svag sag, vedrørte kompensationsordningerne til minkavlerne. Der blev oprettet et sektorpartnerskab i Nordjylland, hvor kompensationsordningen også var blev problematiseret, idet den daværende kompensationsordning kun indebar kompensation til minkavlerne, men ikke sikrede kompensation til ansatte på minkfarme eller følgeerhvervene. Han oplevede ikke, at der var forskel på Mette Frederiksens og Barbara Bertelsens (Statsministeriet) ønsker i forhold til håndtering af minksituationen. Han deltog ikke i ØU-mødet, og han har ingen bemærkning til sætningen i mailen om at; ”STM DC var mere hardliner, men EM mener ikke, at STMn er på samme line, men mere på Simon”. Han mener, at Simon Kollerup udførte sin rolle som minister ved at forsøge at afdække mulighederne for kompensation, og Simon Kollerup udfordrede situationen uden at gå på kompromis med folkesundheden. Når der i mailen tales om en ”svag sag”, refereres der til mulighederne for kompensation.

Miljø- og fødevareminister Mogens Jensen har forevist Søren Gaards mail forklaret bl.a.¹⁹⁰, at der var en diskussion omkring radiussen for zonerne. Mailen siger ham ikke noget, og han ved ikke, hvad Søren Gaard opfattede på mødet. Der var en politisk diskussion om, hvorvidt der blev gjort for meget eller for lidt i forhold til coronasmitte blandt mink.

189 Forklaringsdokumentet side 294

190 Forklaringsdokumentet side 387f

Statsminister Mette Frederiksen har forevist Søren Gaards mail og forespurgt, om Barbara Bertelsen var mere "hardliner" end hun og erhvervsminister Simon Kollerup, forklaret bl.a.¹⁹¹, at det er svært at gå ind i en vurdering af, hvad en medarbejder i et andet ministerium skriver om en anden medarbejder i centraladministrationen. Hun var på vej til Nordjylland for at tale med fiskere om Brexit. Det kunne forudses, at der evt. kunne komme spørgsmål om mink. Hun ved ikke, hvordan man har udlagt Barbara Bertelsens udsagn. Hun [Mette Frederiksen] har en stor veneration for dansk landbrug, herunder minkavl. Hun [Mette Frederiksen] og regeringen kan godt have givet udtryk for, at man skal passe på dansk erhvervsliv – trods sundhedssituationen. Hun husker ikke, at departementschef Barbara Bertelsen så anderledes på situationen. Det har hele tiden handlet om, hvordan Danmark kom bedst igennem krisen.

Afdelingschef Martin Ulrik Jensen, Finansministeriet, har forevist sms-korrespondance af den 21. oktober 2020 med sin kollega souschef Asbjørn Brink:

" ...

Martin Ulrik Jensen:

Jeg synes ikke umiddelbart at i skal koordinere mink I har travlt med alt muligt andet og mink sagen er beskidt

Asbjørn Brink:

Tjek. Vil bare gerne have opdateret omkostningsskøn. Også tbf akt-stykke.

Martin Ulrik Jensen:

Omkostningsskønnet skal vi klart blande os i... men hele det samlede kompleks om hvorvidt det går hurtigt nok osv. det er en stinker og jeg tror ikke på, at vi får lov til andet end at være papirflyttere

Asbjørn Brink:

Enig.

" ... ,

191 Forklaringsdokumentet side 1002

forklaret bl.a.¹⁹², at Annemarie Lauritsen muligvis havde modtaget en henvendelse fra Miljø- og Fødevareministeriet med anmodning om, at Finansministeriet skulle indtræde i sagen og koordinere. Dette mente han ikke, at de skulle. Dette ville medføre et ansvar for at lave bestillinger og samle bidrag ind. Finansministeriet havde i forvejen et ansvar for den økonomiske del. Han troede på det tidspunkt, at det var Justitsministeriet, Sundhedsministeriet og Miljø- og Fødevareministeriet, der stod for at koordinere sagen. Det var i virkeligheden vist Miljø- og Fødevareministeriet, der stod for sagen. Han misforstod det vist, da Justitsministeriet og Sundhedsministeriet generelt har koordineret coronainsatsen. Når han skrev, at ”det er en stinker”, skyldes det, at det var hans opfattelse, at der ikke var et gnidningsfrit samarbejde mellem Sundhedsministeriet og Miljø- og Fødevareministeriet. Når han skriver, at de ikke ville få ”lov til andet end at være papirflyttere”, skyldes det, at Finansministeriet ikke har sundheds- eller dyrefaglig viden, og han havde svært ved at se, hvordan Finansministeriet ud over økonomien skulle kunne bidrage yderligere, hvis de påtog sig koordineringsopgaven. Forevist sin mailkorrespondance af 22. oktober 2020 med kolleger i Finansministeriet:

” ...

Fra: Annemarie Lauritsen ...

Sendt: 22. oktober 2020 13:12

Til: Asbjørn Brink ...; Martin Ulrik Jensen ...; Kent Harnisch ...

Emne: SV: Mink - talt med Theis - Igen

De mener, der er behov for en lille arbejdsgruppe/styring på sagen. MFVM har ikke hjemmel hvis der ikke skal avles mink igen i 2021. Og reelt heller ikke nogen mening om det – det må være SUM’s vurdering. Skal vi prøve at hjælpe til her, så kan vi også få styr på økonomien?

...

Fra: Asbjørn Brink ...

Dato: 22. oktober 2020 kl. 20.59.15 CEST

Til: Martin Ulrik Jensen ...

Emne: VS: Mink - talt med Theis – Igen

192 Forklaringsdokumentet side 585f

Har lidt svært ved at se formål med en arbejdsgruppe. Skal der ikke bare en ØU-sag på?

...

Fra: Martin Ulrik Jensen ...

Sendt: 22. oktober 2020 21:03

Til: Asbjørn Brink ...

Emne: Ang: Mink - talt med Theis - Igen

Jo for Guds skyld bare en helt almindelig sag.:

...

Fra: Asbjørn Brink ...

Dato: 22. oktober 2020 kl. 21.04.21 CEST

Til: Martin Ulrik Jensen ...

Emne: SV: Mink - talt med Theis – Igen

Jeg er lidt bekymret for, at MFVM forsøger at tørre ansvaret for en mæg-sag af på andre... Vil helst ikke alt for dybt ind i den (udover økonomien i tiltagene).

...

Til: Asbjørn Brink ...

Fra: Martin Ulrik Jensen ...

Titel: Ang: SV: Mink - talt med Theis - Igen

Sendt: 22-10-2020 21:08

Jeg er 1000 pct enig. Og jeg vil heller ikke koordinere på skrømt.

Mfvm må koordinere en sag og vi skal selvfølgelig indover økonomien.

Har også sagt til Annemarie at i ikke har tid

..."

har han forklaret, at han ikke havde opfattelsen af, at nogen forsøgte at tørre en møgsag af på Finansministeriet. Han var enig i, at de ikke skulle ind i det sundhedsfaglige og dyrfaglige udover økonomien. Han var optaget af, at Finansministeriet ikke gik ind i spørgsmål, som de ikke havde viden om. Han mente, at det ville være på skrømt, hvis de gik ind og koordinerede. Der var brug for, at de arbejdede med sagerne i den vante form og ikke i nye former. Arbejdsgruppen blev ikke til noget.

9.2.2.25. CU-mødet den 22. oktober 2020

Der blev den 22. oktober 2020 afholdt CU-møde. Mink var ikke et selvstændigt punkt på dagsordenen, men emnet blev berørt.

Departementschef Barbara Bertelsen, Statsministeriet, har forklaret bl.a.¹⁹³, at hun deltog i et CU-udvalg den 22. oktober 2020, hvorunder der blev udtrykt bekymring for en 2. bølge. Det var et stort møde med mange deltagere, som blev afholdt i et stort lokale. På mødet udtrykte Søren Brostrøm og Kåre Mølbak meget klart, at de var allermest nervøse i forhold til mink. I kanten af mødet havde hun en samtale med Søren Brostrøm, Kåre Mølbak og Johan Legarth, hvorunder Søren Brostrøm og Kåre Mølbak tilkendegav, at det ville gå galt, hvis der ikke blev gjort noget med mink. Nogen af Johan Legarths folk blev kaldt over til drøftelsen. Der var en drøftelse af sparsomme ressourcer. Justitsministeriet skulle "drible videre" hermed i forhold til NOST'en. Hun faciliterede, at Justitsministeriet skulle tage hånd om det videre forløb. Hun har supplerende forklaret, at Kåre Mølbak og Søren Brostrøm oplyste, at der ikke var kontrol med smittespredningen og aflivningen af mink. Der var indikationer om, at fødevaremyndighederne ikke kunne følge med. Hun mente derfor, at der var behov for en tværministeriel indsats i form af NOST'en, som kunne tage hånd om problemet med aflivningstempoet. Hun ringede til Johan Legarth og Morten Bæk efter ØU-udvalget den 30. september 2020, hvor hun varslede, at hvis fødevaremyndighederne ikke kunne følge med, så måtte man trække på politiet og forsvaret. Dette havde man også gjort under flygtninge- og migrantkrisen. Hun mener ikke, at Justitsministeriets inddragelse i sagen kan karakteriseres som en beslutning. Der var tale om en helt sædvanlig krisestyring, hvor man inddrogede yderligere ressourcer i opgaveløsningen, herunder NOST'en. Denne inddragelse af Justitsministeriet påvirkede ikke det sædvanlige sektorsansvar. Det handlede reelt om at skabe en kontakt til NOST'en i forhold til håndteringen af den bekymring, som var blevet rejst af Søren Brostrøm og Kåre Mølbak.

Afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen, Justitsministeriet, har forevist sms-korrespondance mellem Tejs Binderup og hende den 22. oktober 2020 kl. 15.03 og frem, hvoraf fremgår bl.a.:

¹⁹³ Forklaringsdokumentet side 1111 og 1616

”...

Tejs Binderup:

Kan jeg ringe senere?

Anne-Mette Lyhne Jensen:

Ja, men jeg er heller ikke nem at træffe idag - så prøver lige på sms: skal sikre mig, at du har hørt melding fra højeste sted om, at minkene skal aflives nu. NOST indkalder til møde, men alternative aflivningsmetoder skal i brug (gift) og så er der noget om at de ikke smittede farme mangler 68 afgørelser inden der kan ske aflivninger + spørgsmål om det virkelig kan have, sin rigtighed, at 'raskmeldte' farme ikke skal aflive. Jeg hører, at der er konstateret smitte på nogle 'raskmeldte' farme. Der er KU i morgen, så hvis I har brug for regeringsmandat til noget, kunne det jo være dér!

Tejs Binderup:

Jeg har ikke hørt noget.

Har lige talt med FM. Det havde øjensynligt heller ikke hørt noget. Ellers havde de vel nævnt det.

Anne-Mette Lyhne Jensen:

Der forsøgte kontakt på DC niveau og ville varsle dig

Tejs Binderup:

Jeg har lige forsøgt at spørge ind til gift. Fik at vide, at det var veterinærfagligt udelukket

Anne-Mette Lyhne Jensen:

SST og SSI har rejst alvorlig bekymring omkring hastigheden i aflivninger overfor STM og os overfor af CU

Tejs Binderup:

Det var sgu da ikke så loyalt

Nå, men jeg tager en snak med SUM også

Anne-Mette Lyhne Jensen:

Det var uden SUM skal siges!

Tejs Binderup:

Ok, men de har ikke sagt noget til os/FVST om bekymring

Ringer måske lige til Kåre

Anne-Mette Lyhne Jensen:

Ved ikke hvordan det opstod – om det var STM selv der spurgte SSI...

Tejs Binderup:

PS. Ift. Raskmeldte farme har vi spurgt SSI, som indtil videre har sagt, at fordelene herved vil opveje ulempen. MEN SUM dep tøver

..."

forklaret bl.a.¹⁹⁴, at "allerhøjeste sted" – for at være helt eksakt – var Statsministeriets departementschef Barbara Bertelsen. Hun havde fået oplysningen under et CU-møde, hvor der var en drøftelse i margin til mødet mellem Barbara Bertelsen, Kåre Mølbak og Søren Brostrøm. Hendes departementschef, Johan Legarth, blev "vinket over" til drøftelsen, og hun fandt anledning til at gå med, da det kunne være, at der var noget, som der skulle følges op på. Under drøftelsen blev der udtalt bekymring i forhold til hastigheden med aflivningerne. Smitten spredte sig meget. Der blev talt om, hvorvidt man kunne aflive på en anden måde. Hun antager, at hun og Johan Legarth blev vinket over, fordi ansvaret for aflivning af mink lå i NOST'ens regi. Formålet med hendes sms til Tejs Binderup var, at hun ville fortælle Tejs Binderup, at det skulle gå hurtigere med aflivningen. Hun opfattede ikke drøftelsen som et ønske om udvidelse af zoner, men alene som et ønske om øgning af hastigheden inden for zoner. Der blev løbende afrapporteret om aflivninger i forskellige mødefora. Der var bl.a. en indsatsgruppe, hvor flere ministerier er repræsenteret. Der var også faste statuspunkter om mink på CU-møderne. Der var interesse for antallet af smittede farme og hvordan det gik med aflivningerne. Der kan derfor også godt have været orientering om aflivninger mv. i forlængelse af den 22. oktober 2020, hvor sms-korrespondancen fandt sted. Det var ikke

194 Forklaringsdokumentet side 232f

Justitsministeriet, som gav orientering om status for aflivninger, men ministeriet har overhørt orientering.

Departementschef Johan Legarth, Justitsministeriet, har forevist dele af sms-korrespondancen mellem Tejs Binderup og Anne-Mette Lyhne Jensen af 22. oktober 2020 forklaret bl.a.¹⁹⁵, at han husker samtalen i tilknytning til mødet. Kåre Mølbak og Søren Brostrøm tog fat i Barbara Bertelsen. Der blev herefter taget fat i ham. Kåre Mølbak og Søren Brostrøm var stærkt bekymrede over aflivningshastigheden; med den eksisterende aflivningshastighed ville man komme hen på den anden side af årsskiftet, før alle mink i zonerne var slået ned. På det tidspunkt løb smitten hurtigere end aflivningerne. Han tog kontakt til Rigspolitiet i umiddelbar forlængelse af mødet. Han er i tvivl om, hvorvidt han fik fat på rigspolitichef Thorkild Fogde eller politidirektør Lykke Sørensen. Han videregav bekymringen.

Politidirektør Lykke Sørensen, Rigspolitiet, har forklaret bl.a.¹⁹⁶, at i oktober 2020 eskalerede Rigspolitiet indsatsen med aflivning af coronasmittede mink i forbindelse med Rigspolitiet bistand af Fødevarestyrelsen. Der var på daværende tidspunkt en stigende bekymring i Fødevarestyrelsen og Sundhedsministeriet over den tiltagne coronasmitte på minkfarme. Smitten var i oktober 2020 begyndt at sprede sig på minkfarme langt væk fra et smitteudbrud, og man vidste ikke, hvordan smitten spredte sig. Hun mener ikke, at hun har talt med Johan Legarth (Justitsministeriet) om coronasmitte i mink. Forevist passage fra gengivelsen af Johan Legarths forklaring afgivet for kommissionen den 12. november 2021 om, at han tog kontakt til Rigspolitiet i forlængelse af et møde den 22. oktober 2020 har hun forklaret, at hun kun sjældent talte med Johan Legarth. Hun kan bekræfte, at bekymringen blev givet videre til Rigspolitiet. Hun husker ikke, at hun havde en samtale med Johan Legarth om hastigheden for aflivningen af mink. Hun vidste ikke, hvordan regeringen så på den stigende coronasmitte blandt mink i efteråret 2020.

Kontorchef Lisbeth Gro Nielsen, Justitsministeriet, har forevist sms-korrespondance mellem Tejs Binderup og Anne-Mette Lyhne Jensen den 22. oktober 2020 forklaret bl.a.¹⁹⁷, at hun deltog i CU-mødet den 22. oktober 2020, hvor Jo-

195 Forklaringsdokumentet side 598

196 Forklaringsdokumentet side 1468

197 Forklaringsdokumentet side 1152

han Legarth havde en drøftelse med Barbara Bertelsen (Statsministeriet) efter CU-mødet. Hun var ikke en del af denne drøftelse, men hun var i rummet, da drøftelsen fandt sted. Anne-Mette Lyhne Jensen fortalte hende efterfølgende, at Johan Legarth og Barbara Bertelsen var bekymrede for, at aflivningen af coronasmittede mink gik for langsomt. Hun havde på daværende tidspunkt sit fokus et andet sted, idet man var ved at indføre andre restriktioner uden relation til mink.

Statsminister Mette Frederiksen har forevist sms-korrespondancen mellem Tejs Binderup og Anne-Mette Lyhne Jensen af 22. oktober 2020 forklaret bl.a.¹⁹⁸, at det ikke er noget, som hun kan genkende. Hun var ikke meget involveret i spørgsmål om mink. Hun blev orienteret om drøftelser i bl.a. regi regeringens ØU-udvalg. Hun blev først for alvor involveret i mink op til KU-mødet den 3. november 2020. Forespurgt, om hun havde hørt om bekymring i forhold til aflivningshastighed, har hun forklaret, at det ikke er noget, som hun har bidt mærke i. Hun kan ikke afvise, at det er blevet sagt. Hun har ikke nogen erindring om, at hun har haft en samtale med Kåre Mølbak herom. Det ville ikke være naturligt, at hun tog kontakt til Kåre Mølbak, men der blev jo holdt mange møder på det tidspunkt, hvori de begge deltog. På disse møder kan de sagtens have talt om mink. Hun har ingen specifik erindring herom. Det, som var regeringens primære opgave i slutningen af oktober 2020, var nok corona, men der var også andre politiske spørgsmål på dagsordenen.

Enheds- og kontorchef Camilla Brasch Andersen, Fødevarestyrelsen, har vedrørende aflivningstempoet og forevist sms-korrespondance mellem hende og Katja Goodhew den 22. oktober 2020, hvori det fremgår:

” ...

Camilla Brasch Andersen, ingen tidsangivelse:

[emoji] tak. Vi gearer op. Ordre ovenfra

Katja Goodhew, ingen tidsangivelse:

??

¹⁹⁸ Forklaringsdokumentet side 1003f

Camilla Brasch Andersen, ingen tidsangivelse:

Mere tempo i aflivninger.

Katja Goodhew, ingen tidsangivelse:

[emoji] fik tallene fra Hanne og det er godt nok også voldsomt – lad os tale i morgen

...”

forklaret bl.a.¹⁹⁹, at det var Fødevarestyrelsen, der slog de smittede besætninger ned, men de kunne ikke følge med smitteudviklingen. Fra midten af oktober måtte besætningsejerne selv aflive minkene, og der skulle aflives 100.000 mink dagligt for at følge med udviklingen. Dette blev meldt ud på et NOST-møde, hvor hun deltog.

9.2.2.26. Mødet den 23. oktober 2020 mellem miljø- og fødevareministeren og minkbranchen

Den 23. oktober 2020 blev der afholdt møde mellem miljø- og fødevareminister Mogens Jensen og minkbranchen. Der blev i den anledning udarbejdet cover og taleberedskab til ministeren.

Af coveret fremgår bl.a.:

”...

Materiale til brug for møde med minkbranchen den 23.oktober 2020

Til ministerens godkendelse er vedlagt møde og arrangementsforside (bilag 1), samt taleberedskab (bilag 2) til brug for møde med minkbranchen den 23. oktober 2020 kl. 12.30-13.00.

Sagen kort inkl. politisk landskab

Mødet er indkaldt efter anmodning fra Landbrug & Fødevarer og København Fur, som ønsker at diskutere den nuværende strategi for aflivning af COVID-19 smittede minkbesætninger og besætninger inden for en radius af 7,8 km heraf.

¹⁹⁹ Forklaringsdokumentet side 1292f

Ministerens rolle vil primært være at lytte til branchens synspunkter, men kan også forventes at blive spurgt om regeringens holdning til branchens fremtid mere generelt.

I vedlagte taleberedskab (bilag 2) redegøres for en række problemstillinger som branchen kan forventes at rejse på mødet, herunder relateret til fritestning, størrelsen på aflivningszonen, hvorvidt avlsdyr kan skånes fra aflivning, om det kan tillades at pelse ikke-smittede dyr inden for aflivningszonen, samt om og hvornår der kan gives tilladelse til at genindsætte dyr på de aflivede farme.

Mere langsigtet har branchen en bekymring om, hvorvidt smittespredningen og skalaen af aflivningsaktiviteterne vil være så omfattende, at det reelt set vil betyde en lukning af branchen, og der er derfor et stort ønske om at diskutere strategier for at undgå at dette sker.

...”

Af taleberedskabet fremgår bl.a.:

”...

Taleberedskab nr. 1

Til brug for møde med minkbranchen om COVID-19

Problemstilling:

Statusorientering om branchens spørgsmål vedrørende den fremadrettede håndtering af COVID-19 i mink.

- Vi har indkaldt til dette møde da vi kan forstå, at I har en række spørgsmål vedrørende den fremadrettede strategi for håndtering af COVID-19 i mink, som I gerne vil diskutere.
- Først vil jeg dog gerne kvittere for branchens indsats og bistand i bestræbelserne for at stoppe smittespredningen. Fra myndighedernes side har vi også nu åbnet op for, at minkavlerne og deres ansatte selv kan forestå aflivning af smittede besætninger, og der er også blevet afsat yderligere ressourcer for at få aflivningskapaciteten sat op.

- Jeg kan dog også forstå, at der i branchen også er en bekymring for and forhold og for fremtiden, og vi vil derfor i første omgang forholde os lyttende, og så må vi diskutere vejen frem efterfølgende – så med dette vil jeg give ordet til jer.

L&F/Kopenhagen Fur fremlægger deres synspunkter

- Tak for denne gennemgang – vi er bekendte med branchens ønske om, at der meget hurtigt kommer en afklaring på en række spørgsmål om:
 - > Fritestning og størrelsen på aflivningszonen omkring de smittede besætninger, samt hvorvidt der kan gives tilladelse til at skåne avlsdyr fra aflivning - som er noget vores veterinære og sundhedsfaglige myndigheder er ved at tage stilling til.
 - > Der kan gives tilladelse til pelsning på ikke-smittede besætninger inden for aflivningszonen, hvilket ligeledes er noget som vi er ved at se på. Dog skal her understreges, at den primære målsætning fortsat vil skulle være, at aflivningsindsatsen gennemføres hurtigst muligt for at stoppe smittespredningen.
 - > Hvorvidt og hvornår der kan genindsættes dyr i besætningerne, som er noget vi først kan tage stilling til, når vi ved mere om hvordan smitten udvikler sig her hen over efteråret og vinteren.
- Slutteligt kan jeg dog fortælle, at vi arbejder på højtryk for at få lavet et beslutningsgrundlag så regeringen kan tage stilling til de fremadrettede erhvervspolitiske og sundhedsmæssige problemstillinger.
..."

Af ministersekretær Lykke Felds noter fra mødet fremgår bl.a.:

"...

Deltagere: Flemming Nør-Pedersen (LF), DC, minister, Jesper Lauge (FUR), Martin Merrild(LF), Paolo Drostby, Sander Jacobsen(FUR), SR, Hanne Larsen(FVST), Nikolaj Veje (FVST), Tage Pedersen (FUR), Tejs Binderup

- Ministeren indleder med regeringens strategi. Smitten skal inddæm-
mes og vi skal forhindre at smitten spred-
es. Der er forsøgt med en
strategi, hvor mink ikke blev slået ned, men den viste sig utilstræk-
keligt. Stor forståelse for branchens udfordringer.
- Tage Pedersen er enig i, at branchen skal bidrage til at hindre spred-
ningen. Branchen er særligt bekymret for, hvordan avlsdyr til den
kommende sæson skal sikres. Branchen foreslår dyr fra fritestede
farme, at avlsdyr på ikke ramte besætninger inden for 7,8 zonen
sikres og derudover en bedre dialog mellem branche og (sundheds)
myndigheder om at sikre avlsdyr til den fremtidige produktion i
2021.
- Ministeren orienterer om, at vi arbejder sammen med de øvrige
myndigheder om en strategi for fremtiden for erhvervet.
- DC redegør for processen for svar på de spørgsmål som branchen har
stillet i forhold til spørgsmål til håndtering af avlsdyr i 7,8 km zonen
og fritest. Der er fortsat dialog med konsortiet og sundhedsmy-
ndigheder. MFVM er desuden ved at sætte fart i processen omkring
strategi for fremtidig minkproduktion.
- Tage Pedersen ser gerne et svar på fritestning i dag, så der kan reddes
avlsdyr inden weekenden.
- Hanne Larsen: FVST har lagt op til, at vi kan sikre avlsdyr der er
fritestet på den baggrund af den viden som FVST har, men vi afven-
ter en afklaring fra sundhedsmyndighederne inden endeligt svar.
- Tage Pedersen vurderer, at smitten kommer ind af andre veje ind af
andre veje end avlerne. Han ønsker derfor, at der bruges flere kræfter
på smittesporing, da det er afgørende for at smitten begrænses. Han
har forståelse for, at det er meget vanskeligt.
- Ministeren understreger, at hans udgangspunkt, at smitten stoppes
med færrest mulige aflivede mink. Der er velvilje til at imødekomme
branchens ønsker, men regeringen kommer ikke til at gå på kompro-
mis med folkesundheden. Regeringen har ikke planer om at lukke
branchen.
- Martin Merrild: De faglige medarbejdere i erhvervet er frustrerede
over, at det ikke er muligt at komme i dialog med sundhedsmyndig-
hederne, da der er behov for at dele viden mellem eksperter på hhv
folke- og veterinær-sundhedssiden. Ønsker at MFVM arbejder for at
der skabes rum herfor.

- DC siger, at MFVM gerne vil forsøge at formidle et møde, men han understreger at sundhedsmyndighederne er under et enormt pres og kapaciteten udfordret. I forhold til kommunikationen om smitten, ved vi at mennesker er den kendte vektor. Vi er i tvivl om der er andre vektorer. Derfor er der statistisk beregnet en zone indtil vi ved yderligere.
 - Hanne Larsen supplerer, at der er rigtig mange undersøgelser i gang om smitteveje – også i samarbejde med Hollænderne. Alle muligheder undersøges – insekter, vilde dyr, luftprøver etc.
 - Tage Pedersen: Branchen er virkelig pressede ift. at bevare avlsmink. Der er villighed til at se på rigtig mange forskellige løsninger for at bevare avlsdyr fx selv isolation af familier mv..
 - Ministeren understreger, at forsigtighedsprincippet kommer først, men at vi er villige til at se på løsningsforslag.
 - Martin Merrild ser gerne at fritestede mink bevares som en forskningsressource.
 - Flemming Nør-Pedersen: Der har været en meget frugtbar telefonsamtale mellem branchen og Kåre Mølbak i aftes. Han efterspørger et opfølgende møde med Kåre og de relevante videnspersoner i branchen.
- ...”

9.2.2.27. København Furs anmodning af 27. oktober 2020 om møde

Den 27. oktober 2020 kl. 16.36 sendte bestyrelsesformand i København Fur, Tage Pedersen, en sms til departementschef Henrik Studsgaard, Miljø- og Fødevareministeriet, med anmodning om et møde:

”...

Kære Henrik

Vi har brug for et hurtigt møde, vi mangler stadig svar fritest og avlsdyr i 2021. Vi er også nødt til at drøfte en helt ny strategi, fra pelsningen starter ca 3 nov. Vi skal have stopper vanviddet med at aflive så mange raske mink. Jeg har lige læst svaret fra konsortiet som siger at der er 4 personer som er smittet med minkvirus, som ikke har relation til en minkfarm. Proportionerne er jo helt vanvittige. Vi er tæt på at udrydde mink i DK.

Håber på forståelse

Hilsen Tage

...”

Bestyrelsesformand Tage Pedersen, København Fur, har forklaret²⁰⁰, at København Fur havde en tæt dialog med Fødevarestyrelsen, herunder særligt med Hanne Larsen, i slutningen af oktober 2020 om både større og mindre problemstillinger omhandlende corona. Han skrev en forholdsvis barsk sms til Henrik Studsgaard, da de ikke følte, at de fik en tilbagemelding fra Fødevarestyrelsen og fra departementet på deres forslag til tiltag, der kunne være med til at nedbringe smittespredningen, og som kunne sikre fortsat minkavl i Danmark. De havde sendt deres forslag, som var udarbejdet i samarbejde med eksperter inden for virus og epidemi, til Fødevarestyrelsen. Fødevarestyrelsen skulle sende deres forslag til Dansk Veterinær Konsortium (DK-VET), som herefter ville komme med svar på, hvordan de forholdt sig til deres foreslåede tiltag. Han rykkede Hanne Larsen mange gange for svar, men Hanne Larsen henviste i stedet til Sundhedsstyrelsen. Han fik senere kendskab til, at DK-VET få dage efter havde svaret på deres forslag til tiltag, men de fik aldrig besked herom. Han ved ikke, om svaret fra DK-VET blev brugt i Statens Serum Instituts risikovurdering, som blev drøftet på KU-mødet den 3. november 2020. Idet Fødevarestyrelsen ikke havde svaret, bad han Henrik Studsgaard om et møde for at få afklaret, hvor de stod, og hvordan de skulle undgå smittespredning. Beskeden var derfor begrundet i en frustration over manglende oplysning og handling. Han kunne dagligt konstatere nye smittede minkfarme, hvilket medførte nye 7,8 km-zoner og en konstant reducere af mængden af mink. Dette krævede handling, da situationen i slutningen af oktober 2020 udviklede sig time for time. Han husker ikke, om Henrik Studsgaard svarede på sms'en før deres møde den 30. oktober 2020. I oktober handlede alle hans møder og telefonsamtaler med myndighederne om at få nedbragt zonernes størrelse fra 7,8 km til 3,5 km i et forsøg på at redde minkavlerne. De havde sammen med folk, der havde forstand herpå, regnet sig frem til, at der ville være ligeså sikkert med en zone på 3,5 km som med en zone på 7,8 km. DK-VET gav dem ret heri, men de fik først besked herom efterfølgende. De brugte lang tid på at forstå, hvorfor sikkerhedszonen skulle være 7,8 km. Der havde aldrig tidligere været fastsat så store zoner for husdyrsygdomme. De fik et svar

200 Forklaringsdokumentet side 1388

om, at de første 12-14 smittede farme lå inden for en gennemsnitsafstand på 7,8 km. Denne vurdering angreb de meget. En begrænsning af de store zoner kunne medføre, at der også ville være minkavl i fremtiden.

9.2.2.28. Ministermødet den 27. oktober 2020

Den 27. oktober 2020 blev der afholdt ministermøde nr. 29 i Statsministeriet. Ved departementschef Barbara Bertelsens brev af 27. oktober 2020 blev alle ministre, departementschefer samt kabinetssekretæren orienteret om beslutninger mv. truffet under mødet. Af brevet fremgår:

”...

REGERINGSARBEJDET

Status for covid-19 i Danmark

Statsministeren orienterede om, at Danmark nu befinder sig alvorlig situation i forhold til corona-epidemien. Udviklingen i Europa er ildevarslede. Derfor er situationen nu sådan, at håndteringen af covid-19 er den primære opgave for regeringen.

Statsministeren tilkendegav på den baggrund, at det er afgørende, at smitten i Danmark kommer ned, og at der i forlængelse heraf bliver vedtaget hjælpepakker, der holder hånden under økonomien.

Statsministeren bad om, at alle ministre gennemgår kalenderen det næste halve år med henblik på, at der i god tid kan træffes beslutninger om evt. nødvendige aflysninger som følge af udviklingen. Samtidig er det vigtigt at få en god dialog med aktørerne på de enkelte ministerområder.

Statsministeren understregede, at alle er ansvarlige for at håndtere egne aktører og eget ressort.

Statsministeren tilkendegav endvidere, at flere møder skal omlægges til virtuelle møder. Det gælder bl.a. de kommende ministermøder, de vil blive afholdt virtuelt.

For at frigøre ressourcer i de tværgående ministerier til at håndtere covid-19 vil der også ske en hård prioritering af, hvilke sager, der kan

forelægges for K-udvalget og Økonomiudvalget i den kommende tid og hvilke, der må udskydes. Der vil formentlig også senere skulle tages stilling til, om den planlagte lovafvikling skal opretholdes.

Statsministeren orienterede endvidere om den parlamentariske situation.

Statsministeren tilkendegav endelig, at der kan blive behov for at flytte ressourcer fra ministerier, der ikke er hårdt ramt af håndteringen af covid-19, til ministerier, der er.

...

Statsminister Mette Frederiksen har forespurgt, hvad der ligger i hendes bemærkning om, at "alle er ansvarlige for at håndtere egne aktører og eget ressort", forklaret bl.a.²⁰¹, at i slutningen af oktober 2020 var situationen den, at man var kommet godt igennem første bølge. Man var tillige kommet godt igennem sommeren. Smitten var på vej tilbage. Som det fremgår af referatet, bad hun ministrene om at lægge andre opgaver til side for at de kunne være "på bolden" i forhold til corona. Ministrene skulle være opmærksom på eget ressort, fordi der på det tidspunkt pågik en mangfoldighed af diskussioner i tilknytning til covid-19. Det var en understregning af, at ministrene skulle være i tæt dialog med aktører og interessenter, så der blev truffet de rigtige beslutninger. Nogle ministerier var – et halvt år inde i pandemien – berørte i forhold til ressourcer. Nogle ministerier var mere bebyrdet end andre.

9.2.2.29. Mødet den 30. oktober 2020 mellem miljø- og fødevareministeren og København Fur

Miljø- og fødevareminister Mogens Jensen afholdt den 30. oktober 2020 møde med København Fur og Landbrug & Fødevarer.

En Skype-mødeindkaldelse blev udsendt den 29. oktober 2020 kl. 16.01 til blandt andre departementschef Henrik Studsgaard, afdelingschef Tejs Binderup, kontorchef Paolo Drostby, teamleder Katja Goodhew, fuldmægtig Anders Kroman Liin, i Miljø- og Fødevareministeriet, og direktør Nikolaj Veje, Fødevarestyrelsen.

201 Forklaringsdokumentet side 1004

9.2.2.29.1. Arbejdet i Miljø- og Fødevareministeriet

Der blev til brug for miljø- og fødevareministerens møde med København Fur den 30. oktober 2020 udarbejdet taleberedskab til miljø- og fødevareministeren.

Af coveret til taleberedskabet fremgår bl.a.:

”...

Taleberedskab til møde med København Fur

Indstilling

Til ministerens brug ved møde med København Fur fredag d. 30. oktober 2020 vedlægges taleberedskab om COVID-19 i mink (*bilag 1*).

Til ministerens orientering vedlægges KF's oplæg til en langsigtet strategi for håndtering af COVID-19 i mink (*bilag 2*).

Sagen kort inkl. politisk landskab

København Fur har tilsendt et oplæg med ønsker til en mere langsigtet strategi for håndtering af COVID-19 i mink. Brancheforeningen ønsker bl.a., at det bliver muligt at friteste besætninger, hvormed færre mink skal aflives og avlstdyrene vil kunne anvendes til fremtidig minkproduktion.

Ligeledes er der ønske om, at minkene fra ikke-smittede farme i 7,8 km zonerne kan pelses frem for aflives, da pelsningssæsonen starter pr. 1. november.

København Fur støtter dog op om, at aflivningen skal foregå så hurtigt, som det er praktisk muligt af hensyn til folkesundheden.

Strategi og proces

Fødevarestyrelsen har vurderet oplægget fra København Fur, og den samlede vurdering fremgår af taleberedskab nr. 1. Styrelsen understreger, at hensynet til folkesundheden er afgørende, og at muligheden for fritestning på ingen måde må forsinke aflivningsprocessen. Ligeledes understreges det, at det ikke vil være muligt at pelse dyr fra besætninger i zoner på nuværende tidspunkt. Hvis en besætning omfattes af en ny

zone, efter at pelsningssæsonen er gået i gang, vil der blive foretaget en konkret vurdering.

...”

Af taleberedskabet til ministeren fremgår bl.a.:

” ...

Møde med København Fur den 30. oktober kl. 13.15 – 14.15

...

Punkt 1: Møde med København Fur

Budskaber:

- Velkommen og allerførst tak til København Fur for jeres oplæg til en mere langsigtet strategi for håndtering af COVID-19 i mink. Det er altid interessant og nyttigt med erhvervets synspunkter og forslag.

Fritestning

- Som en del af de løbende vurderinger, er der blevet set på muligheden for at nedbringe antallet af dyr, som skal aflives, gennem fritestning - hvor dyr, der har gennemlevet sygdomsforløbet og som efterfølgende kan erklæres for værende raske, ikke aflives.
- Det er derfor besluttet, at Fødevarestyrelsen fra d. 2. november begynder arbejdet med fritestning i udvalgte besætninger. Det gør vi af hensyn til kapaciteten. Når kapaciteten er oppe igen, vurderer vi sagen på ny.

Ønske om pelsning

- Der har også været ønske om at pelse inden for zone. Det kan desværre ikke imødekommes.
- Hanne, vil du uddybe?

[ordet gives til Hanne Larsen]

- [I lyset af, at det alligevel vil være alle mink, inkl. avlsdyr, som vil skulle slås ned i zonerne, vil jeg desuden gerne høre, om I fortsat mener, at det er en attraktiv vej, som vi skal gå videre med. Er avlere reelt ikke bedre stillet ved at blive slået ned, og få 100 pct. I erstat-

ning, end at skulle testes på ny, og derefter - såfremt farmen fortsat er negativ - i gang med at pelse ind i et marked, som mildest talt må vurderes at være usikkert, givet bl.a. kinesernes fokus på corona?]

[Muligheder for at København Fur kan kommentere].

- [På samrådet i onsdags blev jeg mødt med, at der er forlydender om, at udbetalingen af kompensation ikke går hurtigt nok. Jeg kan forstå, at Fødevarestyrelsen venter på en index-beregning fra jer vedrørende den enkelte farm, som I står for og skal indsende til styrelsen, så de kan udregne den endelige kompensation for den enkelte berørte farm. Jeg vil opfordre til, at det også kommer på plads hurtigst muligt. For det er klart, at vi ikke har nogen interesse i at trække udbetalingen i langdrag, hvis udregningerne først er på plads].
- [Og der er ingen, der har interesse i en offentlig debat om, hvis skyld det er, at udbetalingerne ikke er ude endnu].

2021

- Miljø- og Fødevareministeriet går sammen med andre relevante ministerier i gang med at se på mulighederne for fremtidig produktion af mink.
- I den forbindelse ser jeg gerne inputs fra branchen.

[Muligheder for at København Fur kan kommentere].

- Tak for et konstruktivt møde!
- ..."

Ministersekretær Lykke Feld sendte ved mail af 30. oktober 2020 kl. 14.26 sine noter fra mødet med København Fur til blandt andre Tejs Binderup, Paolo Drostby og særlig rådgiver Søren Andersen:

" ...

Hermed mine noter fra møde med København Fur. Noterne er til internt brug i departementet. Deltagere: Tage Pedersen, Jesper Lauge, Sander Jacobsen, Martin Merrild, Flemming Nør, minister, DC, Tejs, Paolo, SR, Bjarke Kamstrup, Hanne Larsen, Nikolaj Veje

...

- Det er ikke Hanne Larsens forståelse at myndighederne forsinker arbejdet på de ikke smittede farme ved at myndighedspersonerne kun er til rådighed i et begrænset tidsrum hver dag.
 - Hanne Larsen betoner hvor vigtigt det er, at farmerne bidrager til at aflive de smittede dyr. Myndigheder lægger kræfter i fritestning.
 - Tage Pedersen understreger, hvor vigtigt det er at få ændret strategien inden for få dage, hvis minkbranchen skal overleve.
 - Ministeren kvitterer for det modtagne forslag, som vil blive taget med i det videre arbejde i strategien for 2021.
- ...”

9.2.2.29.2. Overvejelser i København Fur i anledning af mødet den 30. oktober 2020

Ved mail af 30. oktober 2020 sendte direktør Sander Jacobsen, København Fur, forud for mødet til mødedeltagerne slides: ”STATUS og SCENARIER VEDR. CORONA OG MINK – 29. Oktober 2020”, indeholdende bl.a. forslag til bæredygtig langsigtet strategi.

Af de af København Fur fremsendte slides fremgår bl.a.:

” ...

Hvor skal avlsdyrene komme fra?

Ingen kender udviklingen. Mindre biomasse som følge af pelsning kan bremse udviklingen. Men hvis der er 400 smittede farme den 1. december, så vil der antagelig være et meget begrænset antal farme - færre end 100 - uden for zonerne på 7,8 km.

930 besætninger er aflivet, svarende til godt 13 mio. dyr.

De måske resterende 100 farme á 2.300 tæver rummer knap 1,5 mio. dyr.

Halvdelen af disse farme vil formentlig lukke af personlige årsager m.v.

De 50 tilbageværende farme rummer 700.000 dyr, hvoraf 300.000 er hanner.

Inkl. gamle tæver vil der således i alt være 400.000 tæver til rådighed, hvis disse dyr ikke er pelset.

Disse kan så - forudsat 2.300 tæver i gennemsnit til hver (svarende til aktuel gennemsnitsstørrelse for farme) - fordeles på 174 farme, der kan og vil videreføre produktionen i 2021.

Det kan give en skindproduktion på 2,1 mio. skind i 2021, hvis der ikke udtages ekstra avlsdyr til 2022.

Hvis de 174 farme forøges til 500 farme igen i 2022 - alle med 2.300 tæver i gennemsnit i 2022 - så skal der ultimo 2021 udtages yderligere omkring 800.000 avlsdyr ud af de 2,1 mio. ungdyr i årgangen.

Der kan i dette scenarie ikke disponeres normalt ud fra hensyn til god kvalitet og selektion af avlsdyr.

...

Forslag til bæredygtig langsigtet strategi (1)

Med virkning fra 1. december ændres den nuværende nedslagningsstrategi til en ny, proportional og mere balanceret tilgang, der både tager hensyn til folkesundheden og til erhvervets fremtidige eksistensgrundlag.

...

Ændring gældende kun i november måned

Med øjeblikkelig virkning justeres den aktuelle nedslagningsstrategi på følgende måde:

Zonerne på 7,8 km fastholdes som nu.

På ikke-smittede farme i zonerne pelses minkene efter aflivning - i stedet for destruktion. Derved reduceres samfundets økonomiske tab i meget betydeligt omfang.

På ikke-smittede farme i zonerne aflives avlsdyrene ikke. Herved fastholdes så vidt muligt grundlaget for næste års besætning.

På smittede farme aflives og destrueres alle dyr fortsat som nu. Dette skal iværksættes gerne få timer efter konstateret smitte. Også avlsdyr aflives, idet der fortsat under pelsning forefindes en stor samlet biomasse set under ét på danske farme.

Farme beliggende inden for en radius på 2 km fra smittet farm screenes dagligt i 14 dage ved svaberprøver på 5 dyr i forbindelse med aflivningen til pelsning. Ud til 7,8 km fastholdes aktuelt forøget screening, som eventuelt også kan forstærkes yderligere.

...”

Direktør Sander Jacobsen, København Fur, har om mødet forklaret²⁰², at denne præsentation blev gennemgået og drøftet på mødet den 30. oktober 2020 med Miljø- og Fødevareministeriet. København Fur ønskede at bevare avlsdyrene i videst muligt omfang, og dette var også temaet for mødet. København Fur havde i midten af oktober 2020 rettet henvendelse til Miljø- og Fødevareministeriet med forslag om, at man ikke skulle aflive avlsdyrene på ikke-smittede farme med henblik på, at Statens Serum Institut eller DK-VET kunne foretage en sundhedsfaglig vurdering heraf. København Fur fik dog ikke noget svar på deres forespørgsel. Miljø- og Fødevareministeriet havde stor forståelse for København Furs forslag om at bevare avlsdyrene, men der var samtidig en reservation for, hvilke handlemuligheder Miljø- og Fødevareministeriet havde. Det var generelt hans opfattelse, at beslutningskompetencen ikke var placeret i Miljø- og Fødevareministeriet, men derimod uformelt var placeret primært i Sundhedsministeriet. Beslutningskompetencen var i hvert fald deponeret et andet sted end i Miljø- og Fødevareministeriet. Der kom ikke en konklusion på mødet den 30. oktober 2020 i forhold til forslaget om at bevare avlsdyrene. Han og Tage Pedersen fik forståelsen af, at Miljø- og Fødevareministeriet ville kigge videre på branchens forslag om af bevare avlsdyrene. Branchen var på dette tidspunkt frustreret over, at der skulle være en myndighedsperson til stede under aflivningerne, idet der ikke var tilstrækkeligt med myndighedspersoner, hvilket forsinkede aflivningsprocessen. Miljø- og fødevareminister Mogens Jensen havde forståelse for minkbranchens ønske om at bevare avlsdyrene, men han (Sander Jacobsen) fik samtidig en underliggende fornemmelse af, at beslutningskompetencen var placeret et andet sted.

202 Forklaringsdokumentet side 1367f

Under myndighedsaflivningerne i juni 2020 var der en myndighedsperson til stede under aflivningerne af mink. Da det blev besluttet, at minkavlernes selv kunne stå for at aflive coronasmittede mink og mink i zone 2, ville minkavlere gerne påbegynde dette arbejde før, der kom aftaler på plads om honorering og rengøringsudgifter. Kompensationsmodellen blev meldt ud til minkavlernes den 8. oktober 2020. I perioden fra mødet den 30. oktober 2020 til mødet den 2. november 2020 kom der ikke en tilbagemelding fra Miljø- og Fødevareministeriet i forhold til de initiativer, som minkbranchen havde foreslået på mødet den 30. oktober 2020.

Bestyrelsesformand Tage Pedersen, København Fur, har forklaret²⁰³, at under mødet den 30. oktober 2020 med miljø- og fødevareministeren, departementschefen, Tejs Binderup, Hanne Larsen og Nikolaj Veje kunne København Fur ikke komme igennem med noget som helst. Hanne Larsen sagde, at zonestørrelsen ikke var noget, som Fødevarestyrelsen eller ministeriet kunne fastsætte. Han følte, at der blev kigget mærkeligt på dem, når de forsøgte at få indført lempelser. Han har efterfølgende fået kendskab til, at regeringen allerede i midten af september 2020 talte om at gasse alle mink, hvilket kan være årsagen til, at de ikke ville lempe zonerne. Dette vidste de ikke den 30. oktober 2020. Han opfattede ikke, at zoneinddelingen var begrundet i andet end i hensynet til folkesundheden. De kunne ikke få svar på de ting, som de sendte ind, og de kunne heller ikke få aktindsigt heri.

9.2.2.29.3. Miljø- og Fødevareministeriets pressemeddelelse

Miljø- og Fødevareministeriet udsendte den 30. oktober 2020 en pressemeddelelse i anledning af mødet mellem miljø- og fødevareminister Mogens Jensen og repræsentanter fra minkerhvervet:

"Nyt møde med minkbranchen om corona-strategi"

Fødevareminister Mogens Jensen mødes i dag med repræsentanter fra mink-erhvervet om strategien mod spredning af Covid-19 i minkbesætninger fremadrettet.

203 Forklaringsdokumentet side 1388

Repræsentanter fra København Fur og Landbrug og Fødevarer er i dag inviteret til møde med fødevareminister Mogens Jensen for at drøfte regeringens strategi mod spredning af Covid-19 i minkbesætninger fremadrettet.

- Jeg har stor sympati for de minkavlere, der uforskyldt bliver ramt meget hårdt af den pandemi, vi alle sammen i større eller mindre grad bliver påvirket af. Derfor vil jeg gerne drøfte med branchen, hvordan vi undgår aflivning af flest mulige mink samtidig med, at den strategi, som regeringen har valgt af hensyn til folkesundheden, bliver efterlevet, siger fødevareminister Mogens Jensen.

Mødet er det seneste i en række, efter at regeringen den 1. oktober besluttede at aflive alle mink fra smittede besætninger samt besætninger inden for en radius på 7,8 kilometer fra en smittet besætning.

Beslutningen blev truffet ud fra sundhedsfaglige anbefalinger, efter der var konstateret smitte på et stigende antal farme.

Der er pr. 29. oktober konstateret smitte på 175 minkfarme.

..."

9.2.2.30. Forberedelse af regeringssag om mink

I løbet af oktober 2020 var der en stigende frustration over, at smittede mink (zone 1) og mink, der befandt sig inden for 7,8 km. fra en smittet besætning (zone 2), som besluttet på CU-mødet den 1. oktober 2020, ikke blev aflivet hurtigt nok. Sundhedsminister Magnus Heunicke skrev bl.a. således i en mail-korrespondance af 15. oktober 2020 til sin departementschef Per Okkels:

"...

Fra: Magnus Heunicke

Til: Per Okkels

Cc: Esther Løffler; DEP Alle ministersekretærer; Rasmus Jønsson

Emne: Re: Til godkendelse: Clearing af KU sag om håndtering af Covid frem mod foråret m.v.

Dato: 15. oktober 2020 12:46:25

...

Mht mink så forstår jeg ikke hvorfor der ikke gøres større indsats for at optreffe og stoppe de smittekæder ind i besætningerne. Vi ved endnu ikke svaret på, om medarbejderne feks bor sammen. Er jo helt vildt, det koster samfundet potentielt milliarder af kroner, hvorfor er der ingen der tjekker op på det?

Vh

Magnus

Den 15. okt. 2020 kl. 12.05 skrev Per Okkels ...:

...

Mink. Her må andre gå forrest, men vi må holde fast i at det er det rigtige at slå ned. Men det går for langsomt. NOST'en er sat ind.

..."

Sundhedsminister Magnus Heunicke har forevist sin mail af 15. oktober 2020 forklaret bl.a.²⁰⁴, at han havde fået at vide, at det gik for langsomt med at få aflivet mink. Beslutningen fra CU-mødet den 1. oktober 2020 var vanskelig at effektuere. Der var en voldsom smittespredning. Han kendte ikke til rækkefølgen for, hvordan aflivningen på de smittede farme blev gennemført. Sundhedsministeriet havde ikke med selve håndteringen af aflivningen at gøre. Beskæftigelsesminister Peter Hummelgaard havde på ØU-mødet den 30. september 2020 nævnt, at medarbejderne på minkfarmene boede sammen. Dette var han frustreret over, og han følte, at der ikke var helt tjek på det.

Departementschef Per Okkels, Sundhedsministeriet, har forevist mailen af 15. oktober 2020 forklaret²⁰⁵, at man på dette tidspunkt ikke vidste, hvordan smitten blev spredt mellem minkfarmene. I mailen henviste Magnus Heunicke til, at smitten kunne blive spredt mellem de kolonnemedarbejdere, der arbejdede på minkfarmene. De boede meget tæt sammen, og der var forskellige farme, hvor de gik ind og ud. Det så man i smitteopsporingen. Hans del af det var, at Styrelsen for Patientsikkerhed var involveret, hvis der var smitte blandt kolonnemedarbejderne. Han havde qua Johan Legarth dagligt kontakt med NOST'en, og nogle af hans folk var også i NOST'en. Det, der omtales i mailen,

204 Forklaringsdokumentet side 787f

205 Forklaringsdokumentet side 732ff

gik meget på det operationelle, hvilket lå i NOST'en og i Fødevarestyrelsen, og det gik for langsomt i forhold til smittens udbredelse.

Magnus Heunicke sendte endvidere den 26. oktober 2020 en mail til ansatte i Sundhedsministeriet vedrørende bekymring om mink:

” ...

Fra: Magnus Heunicke

Sendt: 26. oktober 2020 09:13

Til: Per Okkels; Lene Brøndum Jensen

Cc: DEP Alle ministersekretærer; Rasmus Jønsson

Emne: Minkopsporing

Kære Per og Lene,

Det forekommer stadig mere uforståeligt, at der ikke findes et svar på, hvorfor og hvordan så mange minkfarme er blevet smittet. Med den globale trussel, dette reservoir udgør, samt med den milliardstore udgift, en nedslagtning vil belaste det danske samfund med, må der sættes ind og overvejes, hvad myndighedernes næste skridt kan være.

...

Så hvad nu, hvis smitten bæres af et net af illegale østeuropæiske arbejdere, der i vid udstrækning arbejder på en hel del danske minkfarme? Hvad hvis disse østarbejdere bor sammen under trange forhold og går under radaren både skattemæssigt, bolig-mæssigt og nu også sundhedsmæssigt?

...

Fra: Lene Brøndum Jensen

Dato: 26. oktober 2020 kl. 13.17.49 CET

Til: Dorthe Eberhardt Søndergaard, Katrine Kaldahl

Cc: Sven Erik Bukholt

Emne: VS: Minkopsporing

Fra M om mink – vil I følge op.

Fremadrettet må det blive hjulpet af nye tiltag vandrende arbejdstagere

...”

Afdelingschef Dorte Eberhardt Søndergaard, Sundhedsministeriet, har forevist Magnus Heunickes mail af 26. oktober 2020 forklaret bl.a.²⁰⁶, at Magnus Heunicke var bekymret for, om coronasmitten blandt mink var ved at komme ud af kontrol, og han var bekymret for, om der blev gjort tilstrækkeligt for at få situationen under kontrol. Vedrørende Magnus Heunickes formulering i mailen har hun forklaret, at man var meget nervøs for, at smitten kunne spredes til de sårbare i samfundet. Der var ikke en viden eller et overblik over, hvorfor corona spredte sig enormt hurtigt blandt minkfarmene. Hun mener ikke, at der kom noget konkret ud af Magnus Heunickes mail, men han bekymrede sig over de vandrende arbejdstagere, som færdedes på forskellige minkfarme under pelsningssæsonen. Mailen var optakten til, at der skulle udarbejdes en ny sag til regeringsudvalget. Zonemodellen havde vist sig ikke at være tilstrækkeligt, og det var derfor nødvendigt med yderligere tiltag.

9.2.2.30.1. Bestilling af ”ny minksag”

Den 30. oktober 2020 kl. 7.57 sendte afdelingschef Lene Brøndum Jensen, Sundhedsministeriet, en sms til en intern gruppe i Sundhedsministeriet med oplysning om, at ”Stm har bestilt en ny minksag”:

”...

Lene Brøndum Jensen:

Kære Dorte og Katrine (Per og SEB c.c) Stm har bestilt en ny minksag – se sms. Vil i se på sammen med de relevante ministerier. Hilsen Lene

“Godmorgen☺ Mink vi bliver nød til at få en sag der handler om tilgangen ift hva der sker når besætningerne er aflivet. Går man så igang med at bygge op igen osv osv. og hvad er mink/corona-strategien fremadrettet”.

...”

Departementschef Per Okkels, Sundhedsministeriet, har forevist Lene Brøndum Jensens sms af 30. oktober 2020 kl. 7.57 forklaret²⁰⁷, at han husker problemstillingen, men han husker ikke, hvorfor der blev bestilt en ny sag

206 Forklaringsdokumentet side 277f

207 Forklaringsdokumentet side 733f

om mink fra Statsministeriet. Han ved ikke, hvem som har sendt sms'en med smileyen.

Der var herefter en sms-korrespondance mellem afdelingscheferne Dorthe Eberhardt Søndergaard, Sundhedsministeriet, og Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, den 30. oktober 2020 omhandlende en bestilling fra Statsministeriet:

” ...

Tejs Binderup, kl. 10.43:

Kan jeg ringe senere?

Dorthe Eberhardt Søndergaard:

Gerne. STM har bestilt sag om mink i fremtiden

Tejs Binderup:

Er lige i møde med STM. Ringer så snart jeg er færdig. Vi er gået i gang med at skrive på en sag, som vi tænker skal være en fællessag mellem jer, os, FM og EM

...”

Statsminister Mette Frederiksen har forklaret²⁰⁸, at hun ikke har kendskab til, om Statsministeriet ultimo oktober 2020 afgav en bestilling om mink i fremtiden til Sundhedsministeriet eller Statens Serum Institut. Hun kan afvise, at hun har været involveret i noget sådant. Forevist sms-korrespondance mellem afdelingscheferne Dorthe Eberhardt Søndergaard (Sundhedsministeriet) og Tejs Binderup (Miljø- og Fødevareministeriet) den 30. oktober 2020 omhandlende en bestilling fra Statsministeriet, har hun forklaret, at hun med sikkerhed ved, at hun ikke selv bestilte en vurdering. Hun har svært ved at udlede, hvad der ligger i sms-korrespondancen. Pelle Pape, Barbara Bertelsen og hendes særlige rådgiver Martin Justesen kan selvstændigt afgive bestillinger f.eks. til Statens Serum Institut. Der var meget minksmitte på dette tidspunkt. Derfor er det ikke unaturligt, at der var en skærpet opmærksomhed.

208 Forklaringsdokumentet side 1004f

Afdelingschef Dorte Eberhardt Søndergaard, Sundhedsministeriet, har om sms-korrespondancen mellem hende og Tejs Binderup forklaret²⁰⁹, at det var Statsministeriet, der bestilte en ny sag om mink i fremtiden. Pelsningssæsonen på minkfarmene var i gang, og det var drøftelser om, hvorvidt minkavlerne skulle have lov til at avle på deres avlsdyr eller, om branchen skulle tage et dvaleår. Sundhedsministeriet bestilte på den baggrund en ny risikovurdering fra Statens Serum Institut. Regeringssager blev ofte startet på initiativ fra Statsministeriet. Pelle Pape (Statsministeriet) meddelte hende og Anne-Mette Lyhne Jensen, at Statsministeriet gerne ville have en sag på om mink. Herefter gik Miljø- og Fødevareministeriet i gang med at skrive på en regeringssag. Hun tror, at Katrine Kaldahl og Paolo Drostby havde en drøftelse om, hvordan sagen skulle gribes an. Det er hendes opfattelse, at regeringssager oftere, i forhold til Sundhedsministeriet, blev startet på Statsministeriets initiativ under coronapandemien. Forevist mailkorrespondance af 30. oktober 2020 mellem Katrine Kaldahl og Paolo Drostby, som tillige var sendt til Ida Kreds, Katja Goodhew og Anders Kroman Liin:

”...

Fra: Katrine Kaldahl

Dato: 30. oktober 2020 kl. 19.54.39 CET

Til: Paolo Drostby

Cc: Ida Kreds

Emne: KU sag om mink

Kære Paolo

Ift den nye kommende KU sag, så sender vi en bestilling om en risikovurdering vedr den humane sundhed ved at lade minkbesætninger starte op igen til næste sæson (altså der er mink til stede i områderne) til SSI/SST.

Hvornår skal i have input fra os til sagen (så vi har en ide om hvornår vi skal sætte frist til vores styrelser)?

...

Den 30. okt. 2020 kl. 20.03 skrev Paolo Drostby...,:

209 Forklaringsdokumentet side 278

Kære Katrine

Vi vil gerne kunne lægge en sag op ultimo næste uge mhp regeringsbeslutning ugen efter.

...

Fra: Katrine Kaldahl ...

Sendt: 30. oktober 2020 22:30

Til: Paolo Drostby ...

Cc: Ida Krems ...; Katja Goodhew ...; Anders Kroman Liin ...

Emne: Re: Ang: KU sag om mink

Tjek, det arbejder vi efter (så prøver vi at ramme jer med noget medio ugen ca).

..."

har hun forklaret, at de i Sundhedsministeriet ikke arbejdede på forskellige scenarier for håndtering af coronasmitte blandt mink, idet dette arbejde lå i Miljø- og Fødevareministeriet. Sundhedsministeriets opgave var at sikre, at der blev bestilt en risikovurdering fra Statens Serum Institut. Sideløbende med regeringssagen kørte der en ØU-sag, som Miljø- og Fødevareministeriet også var involveret i. Denne ØU-sag bestod bl.a. af en dvalemodel for minkbranchen. Der var ingen drøftelser af hjemmel på dette tidspunkt.

Kontorchef Paolo Drostby sendte den 30. oktober 2020 kl. 12.59 en mail til teamleder Katja Goodhew og fuldmægtig Anders Kroman Liin, alle Miljø- og Fødevareministeriet, vedrørende den omhandlede ØU-sag:

..."

Kære begge

Tvf Ø-format-sagen om mulighederne for genindsættelse af mink 2021 (vides endnu ikke hvilket regeringsudvalg, den skal forelægges) skal udformes sådan, at vi indstiller, at der ikke genindsættes mink i 2021, hvorimod avlsdyr kan beholdes – på en sådan måde, at de 'opbevares' geografisk spredt, dvs at flere besætninger samler deres avlsdyr mhp at nedbringe risikoen for smitte mellem besætninger. Og så må vi have

en beregning på, hvad det koster at afholde minkavlerne fra at genindsætte dyr.

Vh Paolo

...”

Teamleder Katja Goodhew, Miljø- og Fødevareministeriet, har forklaret bl.a.²¹⁰, at hun blev bedt om på sædvanlig vis at forberede en indstilling til en ØU-sag. Der var et stigende behov for at få afklaret, hvad der skulle ske i 2021. Og det beroede så på et input fra veterinærmyndighederne og sundhedsmyndighederne om, hvilket scenarie der var påkrævet. Det budskab, de fik fra sundhedsmyndighederne på dette tidspunkt var, at det var størrelsen af biomassen, der var kritisk. Da pelsningen var nært forestående, ville størsteparten af dyrene alligevel blive slået ned, og man kunne derfor blot arbejde med et scenarie for avlsdyrene. Fødevarestyrelsen skulle lave en juridisk vurdering af dette scenarie. Og en sådan indhentede de så også fra Fødevarestyrelsen i denne forbindelse. Det var den normale arbejdsgang, der blev fulgt. De startede fredag den 30. oktober 2020 på deres kontorchefs foranledning med at arbejde på det, som de fik at vide skulle være en ØU-sag. Der blev nedsat en arbejdsgruppe. Og den skulle arbejde endnu hurtigere, efter at oplysningen om cluster 5 dukkede op.

Ved mail af 31. oktober 2020 kl. 15.31 iværksatte Sundhedsministeriet v/ fuldmægtig Ida Krems en bestilling til Statens Serum Institut og Sundhedsstyrelsen. Af bestillingen fremgår, at det drejede sig om en anmodning om vurdering af risiko i forhold til den humane sundhed ved at minkavl fortsætter efter aflivning og sanering af smittede farme og overstået pelsning. Derudover fremgår af bestillingen:

”...

MFVM arbejder på en ny regeringssag om covid i mink, der handler om håndteringen af mink på den lidt længere bane.

MFVM har anmodet SUM om en risikovurdering ift. human sundhed, hvis minkavlere efter aflivning af smittede dyr eller pelsning i 2020-sæsonen, fortsætter minkproduktionen ind i 2021 som normalt.

210 Forklaringsdokumentet side 221f

Der er alene brug for en vurdering af risiko, ikke forslag til mulige løsninger!

SSI bedes udarbejde notat med risikovurdering og koordinere med SST fsva. eventuelle input, således at I kan sende et endeligt, samlet notat til SUM.

...”

Fuldmægtig Ida Krems, Sundhedsministeriet, har om bestillingen forklaret²¹¹, at det var den bestilling, som hun var bekendt med. I Sundhedsministeriet ønskede man en ren risikovurdering uden forslag om mulige tiltag. Det var noget, som hendes kontorchef bad hende skrive ind. Hun ved ikke, om det var afstemt med andre. Bestillingen var ikke affødt af Statsministeriets henvendelse i anledning af den ugentlige spørgetime, men var affødt af regeringssagen, og fordi hensynet til folkesundheden lå i Sundhedsministeriets ressort. Hendes kontorchef Katrine Kaldahl havde haft en snak med kontorchef Paolo Drostby. Hun havde modtaget kopi af Katrine Kaldahls og Paolo Drostbys mailkorrespondance den 30. oktober 2020, som det fremgår ovenfor. Hun kan ikke huske, om Katrine Kaldahl sagde noget yderligere. Katrine Kaldahl var af den opfattelse, at det var en KU-sag. Hun var selv af den opfattelse, at det var en CU-sag.

Ligeledes den 31. oktober 2020 afgav teamleder Katja Goodhew, Miljø- og Fødevareministeriet, en bestilling til Fødevarestyrelsen, efter først at have fået den godkendt af kontorchef Paolo Drostby, Miljø- og Fødevareministeriet. Bestillingen blev besvaret ved Fødevarestyrelsens mail af 3. november 2020 kl. 14.40 til blandt andre Katja Goodhew, som sendte besvarelsen videre til Paolo Drostby samme dag kl. 14.46. Det fremgår af besvarelsen bl.a.:

211 Forklaringsdokumentet side 50

”

Krisestab
J.nr. 2020-14-81-04560
Ref. JETJ
Den 2. november 2020

Notat om indsætning af nye minkbesætninger i 2021 m.m.

Departementet har anmodet Fødevarestyrelsen om at udarbejde et kortfattet notat, der redegør for:

- a) hvorvidt der er veterinærfaglige bekymringer ved at indsætte nye besætninger i 2021 i hhv. de aflivede zoner og uden for disse.
- b) hvorvidt det er veterinærfagligt forsvarligt at bevare raske avlsdyr, samt hvilke forholdsregler der bør tages for at reducere risikoen for, at disse smittes med COVID-19, herunder overvågning, forholdsregler i forbindelse med flytning af dyr etc.
- c) refleksioner over mulige kompensationsmodeller, hvis det af veterinær- eller sundhedsfaglige hensyn ikke kan tillades, at der indsættes nye dyr i de aflivede besætninger i 2021.

Baggrund

a. Indsætning af nye minkbesætninger i 2021

Der er ikke veterinærfaglige bekymringer ved at indsætte nye dyr i besætningerne i 2021, hverken i de aflivede zoner eller uden for disse. Nyindsatte dyr har dog mulighed for at blive smittet, og derved udvikle et folkesundhedsmæssigt betænkeligt nyt reservoir.

b. Bevarelse af raske avlsdyr

Der er veterinærfagligt forsvarligt at bevare raske avlsdyr. Almindelige smitteforebyggende foranstaltninger skal iagttages for at reducere risikoen for, at disse dyr smittes med Covid-19.

Bekymringerne er alene af folkesundhedsmæssig karakter, da mutationerne i virus hos mink kan udgøre en væsentlig fare for folkesundheden, og at sundhedsmyndighederne samstemmende finder, at der er et

stort behov for hurtig og effektiv intervention i forhold til smittespredningen på minkfarme.

c. Refleksioner over mulige kompensationsmodeller

Det vil kræve grundige overvejelser, såfremt der ønskes indført et de-facto forbud mod minkproduktion for en kortere eller længere periode for udvalgte eksisterende produktionsanlæg eller i udvalgte geografiske zoner. Det vil i givet fald skulle funderes på et solidt veterinært og sundhedsfagligt grundlag. Fastlæggelsen af en nærmere kompensationsmodel vil kræve inddragelse af erhvervet og vil involvere andre myndigheder i forhold til at trække på den viden og de erfaringer, der er om kompensationer til andre erhverv i forbindelse med COVID19.

Det er Fødevarestyrelsens umiddelbare vurdering, at der ikke er hjemmel i lov om hold af dyr til at forbyde indsætning af dyr ud over den situation, hvor den eksisterende smittede besætning er aflivet, og der er rengjort og desinficeret efter denne.

Bestemmelsen i § 56, stk. 1 i lov om hold af dyr giver besætningsejeren ret til erstatning for værdien af dyrene samt driftstabserstatning for det tab, der opstår som følge af Fødevarestyrelsens påbud om aflivning.

Af ovenstående følger, at eventuel beslutning om at forbyde indsætning af nye dyr samt generelt at forbyde minkproduktion i en periode efter vores opfattelse ikke vil kunne rummes inden for lov om hold af dyr.

Indgrebet er således af så indgribende karakter, at det efter Fødevarestyrelsens opfattelse kræver eksplicit lovhjemmel.

Spørgsmålet om erstatning for dette indgreb bør behandles i sammenhæng hermed. I den forbindelse skal der tages stilling til, om indgrebet vil være af ekspropriationslignende karakter, og at der derfor skal ydes fuld erstatning efter principperne i grundlovens § 73, eller om der er tale om erstatningsfri regulering.

Det har på grund af den korte frist ikke været muligt at rette henvendelse til sundhedsmyndighederne for en vurdering af, om der i sundhedslovgivningen skulle være hjemmel til et indgreb af denne karakter.”

9.2.2.31. Optakt til mødet med København Fur

Der var planlagt et møde mandag den 2. november 2020 mellem Fødevarestyrelsen, Statens Serum Institut og København Fur. Dagen før, søndag den 1. november 2020, sendte bestyrelsesformand i København Fur, Tage Pedersen, kl. 18.52 en sms til departementschef i Miljø- og Fødevareministeriet Henrik Studsgaard:

”...

Kære Henrik

En lille opgave til mandag morgen.

Vi har de sidste to uger forsøgt at få udleveret svarene fra konsortiet på vores strategiplæg. Vi har også søgt aktindsigt, her har vi fået at vide at det ikke kan udleveres inden for de lovmæssige 7 dage, men vi skal forvente at der går 7 dage ekstra.

Jeg synes på ingen måde at det et demokratisk land værdigt, at vi skal sidde til møde om erhvervets fremtid med, Mogens Jensen og Kåre Mølbak uden vi kan se hvad eksperterne udtaler om vores oplæg. Jeg tror vi løser det bedst i fællesskab.

Ellers må vi jo se om der er nogle medier der vil hjælpe os med lidt åbenhed og anstændighed.

Hilsen Tage

...”

Henrik Studsgaards besvarede samme dag kl. 20.13 beskeden, hvori han skrev, at Tage Pedersen ville få svar fra veterinærdirektør Hanne Larsen, Fødevarestyrelsen, på det rejste spørgsmål.

Bestyrelsesformand Tage Pedersen, København Fur, har om sms-korrespondancen forklaret²¹², at han opfattede Henrik Studsgaards svar om, at Hanne Larsen ville besvare spørgsmålet, som en ansvarsfraskrivelse. Hanne Larsen

212 Forklaringsdokumentet side 1389

sad inde med svar, men hun sagde, at hun ikke måtte udlevere dem. Han havde, forud for sin sms, under flere telefonsamtaler rykket Hanne Larsen for svar. Da Hanne Larsen ikke ville give ham svar, gik han til departementschef Henrik Studsgaard, som så igen henviste til Hanne Larsen.

Søndag den 1. november 2020 om aftenen var der en sms-korrespondance mellem afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, og miljø- og fødevareminister Mogens Jensen om det planlagte møde mandag den 2. november 2020:

” ...

Tejs Binderup, kl. 19.51:

Kære Mogens

Har her sidst på eftermiddagen talt med Hanne L., som har vendt hele situationen med Kåre Mølbak inden de to skal mødes med Fur i morgen. Kåre har fortalt, at han i morgen har tænkt sig at sige til Fur, at han - ud fra en ren epidemiologisk vurdering – vil anbefale, at man næste år har så lille en biomasse som muligt i minksektoren. En vaccine kan således tidligst forventes til marts, og inden man kan have en sådan spredt bare nogenlunde ud blandt befolkningen vil man i et absolut best case scenarie være langt inde i sommeren. Har vendt med Henrik, og om end man kan være bekymret for, hvordan branchens reaktion vil være på en sådan melding, er vi enige om, at det nok er meget fint, at SSI får meldt rent ud ift. branchen. Derefter vil det jo så være en politisk vurdering, hvordan ”så lille som muligt” skal udmøntes i praksis. Det kommer vi med nogle bud på i den ØU-sag, som er ved at blive udarbejdet.

Vh

Tejs

Mogens Jensen:

Fint Dbh Mogens

...”

Departementschef Per Okkels, Sundhedsministeriet, har om indholdet af sms-korrespondancen forklaret²¹³, at han ikke havde hørt, at Kåre Mølbak den 1. november 2020 havde varslet, at han ville sige noget til minkavlerne.

Departementschef Henrik Studsgaard, Miljø- og Fødevareministeriet, har om en sms sendt af ham den 2. november 2020 til departementschef Barbara Bertelsen, Statsministeriet, forklaret²¹⁴, at der vist var en telefonsnak om søndagen den 1. november 2020. Han kan ikke huske præcis, hvad dialogen gik på. Han og Barbara Bertelsen havde allerede haft en dialog om hastigheden i efterårsferien i oktober 2020. Hastighed var et problem, som man kæmpede med, og det blev mere og mere synligt, at de ikke kunne følge med.

9.2.2.32. Mødet i indsatsgruppen den 1. november 2020

Sundhedsministeriet indkaldte ved mail af 1. november 2020 kl. 13.46 til hastemøde i indsatsgruppen, hvor et af punkterne på dagsordenen var ”en vending på evt. yderligere tiltag i kommuner med smitte relateret til mink”.

Rigspolitichef Thorkild Fogde har herom forklaret²¹⁵, at han på daværende tidspunkt deltog fast i indsatsgruppemøderne, medmindre han var forhindret. I disse måneder var stort set alle indsatsgruppemøder af hastende karakter, da der hele tiden var en aktuel problemstilling, der skulle tages stilling til, og indkaldelserne skete derfor med meget kort varsel. Han vil gerne tage et generelt forbehold i forhold til, at han ikke kan skelne helt præcist mellem, hvad der blev sagt under de forskellige videomøder, da der blev afholdt rigtig mange videomøder i en komprimeret periode. Som han husker det, omhandlede dette møde i indsatsgruppen situationen på Københavns Vestegn, hvor der under hele forløbet var en stor bekymring for smitteniveauet, da det var højere end i resten af landet. Indsatsgruppen fulgte smitteudviklingen på kommuneniveau, og der var et markant udslag på Københavns Vestegn. Han husker ikke, at der blev talt om mink på dette møde, men det kan der godt have været gjort. Han tog ikke referater på indsatsgruppemøderne. Han ved ikke, om Sundhedsministeriet tog referat på møderne.

213 Forklaringsdokumentet side 766

214 Forklaringsdokumentet side 351

215 Forklaringsdokumentet side 1505f

9.3. Forløbet mandag den 2. november 2020

Der var mandag den 2. november 2020 konstateret covid-19-smitte på 191 minkfarme, heraf var 53 besætninger aflivede, og der var 33 mistænkte smittede besætninger. Miljø- og fødevareministeren godkendte tidligt på dagen Fødevarestyrelsens indstilling om mulighed for pelsning af zonebesætninger (aflivning til pelsning i modsætning til aflivning til destruktions), men ikke at avlsdyrene i zonerne kunne bevares.

I løbet af dagen ændrede fokus sig gradvist som følge af fremkomsten af et resultat fra Statens Serum Institut om forsøg med vurderingen af krydsneutraliseringsaktivitet for SARS-CoV-2 spidsmutanter. Statens Serum Institut havde påvist en mutation, cluster 5, i SARS-CoV-2-minkvarianten, som foreløbige laboratorieundersøgelser tydede på havde nedsat følsomhed over for neutraliserende antistoffer, hvilket risikerede at påvirke effekten af fremtidige vacciner.

På et møde kl. 15.30 mellem København Fur, Statens Serum Institut, Fødevarestyrelsen og Landbrug & Fødevarer, som skulle omhandle pelsning inden for zonerne og muligheden for bevaring af avlsdyr, orienterede Statens Serum Institut om det nye resultat vedrørende fund af cluster 5, og faglig direktør Kåre Mølbak havde i den forbindelse udtalt, at hvis ikke myndighederne tog den nuværende situation alvorligt, var der risiko for, at der i et worst case scenarium blev skabt et nyt Wuhan (reservoir for massiv smittespredning). På et efterfølgende møde kl. 19 mellem Miljø- og Fødevareministeriet, Fødevarestyrelsen og København Fur, som skulle omhandle pelsning inden for zonerne, blev det nye fund drøftet.

Departementschef Per Okkels, Sundhedsministeriet, blev ifølge sin forklaring i løbet af eftermiddagen/aftenen af departementschef Barbara Bertelsen, Statsministeriet, orienteret om, at Kåre Mølbak på et møde med blandt andre minkbranchen havde fortalt om en undersøgelse, som Statens Serum Institut havde lavet, hvor der var tegn på, at cluster 5, som var fundet i Nordjylland, kunne udvise manglende immunitet overfor vacciner, og at Kåre Mølbak havde kaldt det "lille Wuhan".

Efter Barbara Bertelsens anmodning indkaldte departementschef i Justitsministeriet, Johan Legarth, herefter til et departementschefmøde om aftenen med

deltagelse af bl.a. departementschefer fra flere ministerier samt rigspolitichefen og medarbejdere fra Fødevarestyrelsen. Statsminister Mette Frederiksen blev i løbet af aftenen af Barbara Bertelsen varskoet og alarmeret om en mulig ny risikovurdering. Umiddelbart efter mødet påbegyndte flere ministerier arbejdet med yderligere økonomisk incitament for avlerne til aflivning af mink, herunder tempobonus, og der blev igangsat arbejde med hjælpepakker og kompensationsordninger.

Per Okkels indkaldte sent om aftenen blandt andre Statens Serum Institut til et møde næste morgen. Der forelå på dette tidspunkt ingen skriftlig risikovurdering fra Statens Serum Institut. Sundhedsministeriet havde allerede tidligere bestilt en risikovurdering, som endnu ikke var fremkommet, og der blev som følge af de nye oplysninger fra Statens Serum Institut anmodet om en risikovurdering med udgangspunkt i de nye oplysninger. Risikovurderingen fremkom dagen efter og dannede grundlag for KU-sagen, som blev behandlet på KU-mødet den 3. november 2020.

Derudover var der sent om aftenen et møde mellem rigspolitichef Thorkild Fogde, politidirektør Lykke Sørensen og politiinspektør Uffe Stormly, alle fra Rigspolitiet.

9.3.1. Statsministeriets sms-korrespondance i løbet af dagen

I løbet af den 2. november 2020 sendte departementschef Barbara Bertelsen, Statsministeriet, flere sms'er til departementschef i Miljø- og Fødevareministeriet, Henrik Studsgaard, departementschef i Justitsministeriet, Johan Legarth, og departementschef i Sundhedsministeriet, Per Okkels, fra morgenstunden og frem til om aftenen, som ændrede karakter i løbet af dagen som følge af dagens begivenheder og fremkomsten af de nye oplysninger fra Statens Serum Institut. Følgende fremgår af sms-korrespondancen den 2. november 2020:

”...

Barbara Bertelsen, kl. 08.53:

Går ud fra, at I også så denne her i weekenden. Vi leger allerede med ilden med den svage eksekveringskraft.

[link til artikel i Berlingske Tidende omhandlende mink]

Henrik Studsgaard, kl. 09.07:

Ja, så den godt. Vi gør hvad vi kan for at få tempoet yderligere op jf også vores dialog i går

Barbara Bertelsen, kl. 09.10:

Fint. Er ægte bekymret for, at det her er på vej til at gå galt.

Barbara Bertelsen, kl. 21.06:

I er nødt til at tænke orientering af FT. Senest i morgen tidlig. Det skal på alle niveauer håndteres på det katastrofeniveau, vi er på.
..."

Departementschef Barbara Bertelsen, Statsministeriet, har om sms-korrespondancen forklaret bl.a.²¹⁶, at hun tror, at hun reagerede som skrevet, fordi tallene gik den forkerte vej. Det er og bliver kontrafaktisk, fordi det hele gik ud i et. Der gik et halvt døgn mellem nogle af sms'erne. Det var to forskellige ting, som der blev skrevet om i korrespondancen. Den første sms [kl. 08.52] angik den matematiske erkendelse af, at det var gået enormt hurtigt med smitteudviklingen. Den sidste sms [kl. 21.06] angik orientering af Folketinget om de nye oplysninger fra Statens Serum Institut, som kom om aftenen mandag den 2. november 2020.

Departementschef Henrik Studsgaard, Miljø- og Fødevareministeriet, har om sms-korrespondancen med Barbara Bertelsen forklaret bl.a.²¹⁷, at han og Barbara Bertelsen kommunikerede relativt direkte med hinanden. Tingene skulle gå stærkt. Tonen i sms'erne er ikke udtryk for, at han og Barbara Bertelsen ikke har et godt og kollegialt forhold til hinanden. Der var vist en telefonsnak om søndagen den 1. november 2020. Han kan ikke huske præcis, hvad dialogen gik på. Han og Barbara Bertelsen havde allerede i efterårsferien i oktober 2020 haft en dialog om hastigheden. Hastighed var et problem, som man kæmpede med, og det blev mere og mere synligt, at de ikke kunne følge med.

²¹⁶ Forklaringsdokumentet side 1113

²¹⁷ Forklaringsdokumentet side 351ff

9.3.2. Mødet mellem Miljø- og Fødevareministeriet, Finansministeriet og Erhvervsministeriet om en ØU-sag om mink

Der var i løbet af dagen den 2. november 2020 kontakt mellem Miljø- og Fødevareministeriet, Finansministeriet og Erhvervsministeriet vedrørende en kommende ØU-sag om mink. Der blev efter anmodning fra Miljø- og Fødevareministeriet i den anledning holdt et virtuelt møde om dagen den 2. november 2020. Mødet fandt sted før departementschefmødet samme dag kl. 21.30.

Fuldmægtig Casper Mondrup Dahlmann, Finansministeriet, har om arbejdet tidligere på dagen og om mødet samt forevist Jonas Funder Mejer fra Miljø- og Fødevareministeriets mail sendt mandag den 2. november 2020 kl. 12.48 til ham og Ester Danielsen Kass og med kopi til blandt andre Anders Kroman Liin, Miljø- og Fødevareministeriet:

”...

Har forsøgt at få fat på jer. Der bliver arbejdet på at sætte et møde op i dag mhp. drøftelse af kommende sag om håndteringen af smitterisici for COVID-19 i mink i 2021. Opdraget fra vores minister/DC er, at der skal en sag til regeringen hurtigst muligt, helst i denne uge. I det udkast, som jeg foreløbigt har set, bliver der foreslået en kompensationsmodel til minkavlere, der ikke får lov til at genindsætte mink i 2021. Det vil kræve ny lovgivning mv.

Vores fagkontor er ved at få kontakt til EM og BM mhp. drøftelser om udformning af kompensationsordninger, og vi vil i sagens natur også gerne have jer med på det møde.

...”

forklaret bl.a.²¹⁸, at han ikke husker, om han havde hørt om en regeringssag, før han modtog Jonas Funder Mejers mail mandag den 2. november 2020 kl. 12.48. Forevist Anders Kroman Liins mail sendt mandag den 2. november 2020 kl. 17.37 til blandt andre Jonas Funder Mejer, Katja Goodhew, Carsten Kjær Joensen og ham, hvori omtales et møde, ligesom det omtales, at Miljø- og Fødevareministeriet var gået i gang med at formulere de forventede scenarier til en regeringssag:

218 Forklaringsdokumentet side 208ff

”

Tak for konstruktivt møde i dag.

MFVM er gået i gang med at formulere de forventede scenarier. Vi forventer dermed at kunne fremsende første udkast til regeringsudvalgssag i morgen ved middagstid. Denne vil, som adspurgt til mødet, indeholde sundhedsmyndighedernes anbefaling for minksituationen fremadrettet. Vi vil i udkastet så vidt muligt markere, hvor vi har brug for inputs fra EM/BM/FM.

Vi skal forinden have tal fra BM samt materiale fra EM. Jeg sender separate mails herom.

...”

har han forklaret, at han deltog i mødet, som var et virtuelt møde på Skype. Han husker ikke, hvad der var opdraget til sagen. Han deltog sammen med Asbjørn Brink. Han er næsten sikker på, at Sundhedsministeriet ikke deltog i mødet, og det baserer han på sin sms-korrespondance [gengivet nedenfor] med Asbjørn Brink under mødet, hvori de skrev, om Sundhedsministeriet ikke kom på. Asbjørn Brink sendte ham en sms kl. 22.51 om, at der var udvikling i sagen. De ringede sammen. Det gav ikke anledning til sagsbehandling om aftenen.

Der blev før, under og efter mødet den 2. november 2020 udvekslet følgende sms'er mellem Casper Mondrup Dahlmann og Asbjørn Brink, begge Finansministeriet:

” ...

Casper Mondrup Dahlmann, kl. 14.32:

Minkmøde nu – jeg hopper derind

Asbjørn Brink, kl. 14.32:

Jeps.

Casper Mondrup Dahlmann, kl. 14.36:

De vil til at oprette task force – skal vi lige have hegnet ind

Asbjørn Brink, kl. 14.38:

Hvor er SUM?

Casper Mondrup Dahlmann, kl. 14.39:

Tilsyneladende ikke inviteret

Asbjørn Brink, kl. 14.41:

Vi skal have sagt at det altså ikke kan gå langsomt. Sagen skal på ØU på onsdag. Så vi har lige så travlt som sidst.

Casper Mondrup Dahlmann, kl. 14.41:

Og SUM skal med på de her drøftelser. Måske skal du bare tage ordet med mit x?

Asbjørn Brink, kl. 14.42:

OK.

Asbjørn Brink, kl. 14.48:

Det når vi altså ikke til onsdag.

Casper Mondrup Dahlmann, kl. 14.48:

Nope. Var det her ikke bare et mfvm-møde?

Asbjørn Brink, kl. 14.53:

Jeg aner ikke hvad vi deltager i. Helt tåget.

Casper Mondrup Dahlmann, kl. 15.05:

Skal jeg ikke prøve at få og tilbage på spor med regeringssag? Mfvm må beskrive forskellige scenarier og begynder samtidigt at regne økonomiske konsekvenser heraf. Hvis behov for input fra øvrige ministerier, tager vi det i de konkrete tilfælde. Samtidig beder vi sum om faglig anbefaling hurtigst muligt.

Asbjørn Brink, kl. 15.06:

Ja. Katja er på vej tilbage på spor nu.

Casper Mondrup Dahlmann, kl. 15.06:

Jep. godt vi har en talerrække. Det er fedt.

Asbjørn Brink, kl. 15.12:

#Sejler

Casper Mondrup Dahlmann, kl. 15.19:

Hvad er vi med for? Det er skørt der her

Asbjørn Brink, kl. 15.20:

Amen. Katja må skitsere hvilke scenarier regeringen skal tage stilling til. Men tror ikke vi er der endnu

Asbjørn Brink, kl. 22.51:

Vild udvikling i minksagen. Giv et kald hvis du er vågen og vil høre.
..."

Souschef Asbjørn Brink, Finansministeriet, har forevist sms-korrespondancen mellem ham og Casper Mondrup Dahlmann den 2. november 2020 forklaret²¹⁹, at han og Casper Mondrup Dahlmann havde meget travlt på dette tidspunkt. De havde indtryk af, at de skulle deltage i et møde med Miljø- og Fødevareministeriet, hvor regeringssagens forskellige scenarier for håndteringen af coronasmitte blandt mink skulle skitseres. I løbet af mødet fik han og Casper Mondrup Dahlmann indtryk af, at de deltog i et internt møde i Miljø- og Fødevareministeriet, idet de ikke mente, at fokus blev lagt rigtigt. Han og Casper Mondrup Dahlmann var frustrerede over, at fokus ikke var på udarbejdelse af scenarierne for håndteringen af coronasmitte blandt mink. De var underlagt et meget stort tidspres, idet Finansministeriet skulle nå at efterprøve det beslutningsgrundlag, som skulle udgøre regeringssagen. Mødet med Miljø- og Fødevareministeriet foregik virtuelt, og den foreviste sms-korrespondance fandt sted under mødet.

9.3.3. Mødet mellem Fødevarestyrelsen, Statens Serum Institut, København Fur og Landbrug & Fødevarer kl. 15.30

Der blev den 2. november 2020 kl. 15.30 afholdt møde mellem Fødevarestyrelsen, Statens Serum Institut, København Fur og Landbrug & Fødevarer. Mødet var arrangeret af Fødevarestyrelsen og var kommet i stand efter ønske fra minkerhvervet med henblik på, at Statens Serum Institut kunne forklare København Fur det faglige grundlag for, at nedslagtning af raske mink i zonerne var nødvendigt.

219 Forklaringsdokumentet side 1241f

På mødet deltog veterinærdirektør Hanne Larsen, enheds- og kontorchef Camilla Brasch Andersen, udviklingschef Sten Mortensen og stabschef Jannik Elmegaard, alle fra Fødevarestyrelsen, faglig direktør Kåre Mølbak, Statens Serum Institut, bestyrelsesformand Tage Pedersen, direktør Sander Jacobsen og Jesper Lauge, alle fra København Fur, og Jan Dahl fra Landbrug & Fødevarer. Mødet blev afholdt virtuelt via Skype.

Mødet skulle have omhandlet pelsningsmuligheder i zonerne, og erhvervets ønske om at bevare avlsdyr, men på mødet orienterede Kåre Mølbak også om, at man havde lavet forsøg, som viste, at en af de muterede virus viste sig at være immun/visse nedsat respons over for antistoffer (cluster 5).

Miljø- og fødevareminister Mogens Jensen havde samme dag kl. 8.55 godkendt en indstilling fra Fødevarestyrelsen om, at pelsning under en række forudsætninger kunne tillades inden for zonerne, men at ønsket om at bevare avlsdyr i zonerne ikke kunne imødekommes. Indstillingen havde forinden været forelagt Statens Serum Institut.

Stabschef i Fødevarestyrelsen, Jannik Elmegaard, tog noter fra mødet kl. 15.30 og sendte dem til deltagerne ved en mail senere samme dag. Det hedder i mailen følgende:

”...

Emne: Mine noter - Referat af møde mellem erhvervet, SSI og FVST
vedr. håndtering af mink

Dato: 2. november 2020 18:03:10

Vedhæftede filer: image001.png

Deltagere:

Fra København Fur: Tage Pedersen, Sander Jacobsen og Jesper Lauge

Fra Landbrug & Fødevarer: Jan Dahl

Fra SSI: Kaare Målbak

Fra Fødevarestyrelsen: Hanne Larsen, Camilla Brasch Andersen, Sten Mortensen og Jannik Elmegaard

1. Velkommen

Det blev præciseret, at mødet er kommet i stand efter ønske fra erhvervet.

2. Status på udvikling af COVID-19 i befolkningen

Kaare Mølbak orienterede om situationen i Europa og i Danmark. WHO har beregnet, at med de nuværende restriktioner, så forventes der ca. 900.000 dødsfald i Europa i den kommende vinter. WHO forventer også en belastning af sygehusvæsenet. I Danmark er der indført et nyt varslingsystem. I øjeblikket er Danmark på niveau 3 af 5. Hvis belastningen af sygehusvæsenet bliver højere, kan niveauet stige til 4. Siden sidste uge er kontakttallet reduceret fra 1,2 til 1,08. Sammenlignet med resten af Europa, ser situationen derfor OK ud i Danmark. Der forventes at blive behov for flere restriktioner, men det vil blive trukket så lang tid som muligt. Det er den situation, der ligger til grund for håndtering af minkbranchen.

Der er to primære bekymringspunkter: 1. Smitten på Vestegnen og 2. Spredning af de minkrelaterede stammer.

Derfor er det vigtigt, at størrelsen af minkbestanden bliver reduceret. På den måde kan reservoiret reduceres. Det er så vidt vides det største zoonotiske reservoir af COVID19 på verdensplan. Der har været 5 betydelige varianter af minkrelaterede COVID19 nord for Limfjorden. Der er set en enkelt stamme, som har fire genetiske forandringer, der gør den så forskellig fra grundstammen, at den kommende vaccine med sandsynlighed ikke vil have effekt på den. Det betyder, at den tidligere teoretiske bekymring i fht. effekt af vaccinen nu er blevet reel.

Det er derfor en alvorlig situation.

I et optimistisk scenarium er der en vaccine til rådighed næste forår. Håndteringen af situationen har til formål at klare situationen frem til vaccinen er på plads.

Tage Pedersen gjorde det klart, at branchen bakker op om, at risikoen skal nedsættes ved at reducere biomassen så meget som muligt. Det sker nu blandt andet ved pelsning.

Erhvervet mener, at det vil have den nødvendige effekt.

Jan Dahl påpegede, at det i andre sammenhænge har vist sig, at størrelsen af biomassen er en vigtig risikofaktor.

Jan Dahl spurgte i øvrigt, hvor meget minkstammerne af COVID19 har spredt sig til mennesker. Kaare Mølbak oplyste, at i uge 42 og 43 er det halvdelen af tilfældene i Nordjylland, der er af minkvarianter. Grundlaget er en sekventering af ca. 1/5 af tilfældene. Af den andel er det halvdelen, der ikke har relation til minkproduktion. Men det er vanskeligt at vurdere, om der sker smitte fra mennesker til mink eller fra mink til mennesker.

Kaare Mølbak oplyste, at der i det virologiske laboratorium er lavet forsøg med neutralisering af den ovenfor nævnte nye type med antistoffer fra 10 patienter. Det har ikke været særligt effektivt.

3. Drøftelse af mink og COVID-19, herunder avlsdyr, smittespredning m.v.

Hanne Larsen gjorde det klart, at der ikke er tvivl om, at situationen er hård for minkbranchen. Siden den nuværende strategi blev fastlagt, er smitten i samfundet steget betragteligt, og der er fortsat ingen forklaring på, hvordan smitten spreder sig.

Det er besluttet, at der kan laves et fritestprogram for visse besætninger, hvorved avlsdyrene kan forblive. Det vurderes fortsat for risikabelt at lade avlsdyrene leve på zonebesætningerne, altså besætninger som ikke er smittede endnu.

Tage Pedersen gjorde det klart, at antallet af mink vil være væsentligt lavere i 2021, fordi mange går ud af branchen. Erhvervet vil gerne have fastsat retningslinjerne for, hvordan minkavlens kan fortsætte i 2021.

Det er erhvervets opfattelse, at zonerne i sig selv ikke har den helt store betydning i fht. spredningen.

Det er også vigtigt at få styr på, hvordan der kan laves et sikkert screeningsprogram i 2021.

Kaare Mølbak oplyste, at det også skal lægges til grund, at risikoen for introduktion til mink er større nu end tidligere, fordi omfanget af smitte i samfundet er større. Det er SSI's opfattelse, at hvis man skal bevare avlsdyr, skal det 1. ske i et særligt, lukket miljø, og 2. man skal undlade at avle på dem, før det kan sikres, at smitten ikke når dem.

Tage Pedersen oplyste, at der allerede nu er produktion i særlige, lukkede haller i Danmark, og det har ikke vist sig sikkert nok til at fjerne risikoen for smitte. Et lovkrav om test af medarbejdere meget ofte – fx 1 eller 2 gange om ugen – er et ønske fra branchen.

Jan Dahl påpegede, at det også skal tages med i overvejelserne, at bestanden af mink bliver reduceret med 80 % (måske op til 90 %) i den kommende tid. Det skal overvejes, om man skal fjerne de sidste, ikke-smittede besætninger nord for Limfjorden, så man skaber en gennem-immuniseret population, som man kan arbejde videre med.

Erhvervet vurderer, at et fritestningsparadigme, der gælder for smitte frem til 15. september er alt for lidt.

Hanne Larsen påpegede, at man godt kan arbejde videre med et fritestningsparadigme frem til 1. oktober, men så har man gået så langt, som man kan.

Jan Dahl lagde vægt på, at fra smitten er introduceret på en farm 1. oktober og frem til de aflives, så vil der være gået 6 uger eller mere. På det tidspunkt er smitterisikoen væk, og alle dyr er immune.

Kaare Mølbak gjorde opmærksom på, at der stadig opstår nye tilfælde af COVID19 i mennesker, også i områder, hvor smitten har floreret blandt mink i lang tid.

Hanne Larsen gjorde opmærksom på, at det fortsat FVST's strategi, at de ny-smittede aflives så hurtigt som muligt.

Det er væsentligt at få styr på, om der er tilstrækkelig sikkerhed i strategien til at sikre, at der kan være en produktion i 2021.

Kaare Mølbak gjorde opmærksom på, at erhvervet bør forberede sig på to spor: Enten at man producerer i 2021, eller - hvis vaccinen trækker ud eller viser sig ikke at være effektiv - at minkproduktionen i 2021 er på stand by, altså uden avl, men med bevaring af avlstæver, med henblik på avl i 2022.

Det er Kaare Mølbaks vurdering, at ikke-smittede avlsdyr i 7,8 km-zonerne udgør en væsentlig risiko. Avlsdyr uden for zonerne vil kunne bevares, selvom der er risiko for, at de smittes, men risikoen er væsentlig mindre. Man vil altså kunne bevare avlsdyr uden for zonerne og fra fritestede besætninger.

Erhvervet ønsker, at den vurdering revurderes om 14 dage, når der er pelsset i bund og dermed væsentligt færre dyr. Hvis der kan pelses, vil avlerne være væsentligt mere motiverede for at arbejde hurtigt med aflivningen.

Hanne Larsen gjorde opmærksom på, at en eventuel strategi på ingen måde må forsinke fremdriften. Derfor er det muligt at drøfte situationen igen senere, men det må ikke i den mellemliggende periode reducere fremdriften.

Jan Dahl vurderede, at det ikke er samfundsmæssigt hensigtsmæssigt at fortsætte den nuværende strategi, fordi den giver relativt lille merværdi.

Erhvervet foreslår, at situationen på zonebesætningerne skal følges igennem pelsningen, og hvis der ikke introduceres smitte under pelsning, kan avlsdyrene bevares. På det tidspunkt er bestanden reduceret med 80 %, og risikoen er lavere.

Det er SSI's og FVST's vurdering, at en sådan strategi ikke er sikker, heller ikke selvom der tages prøver hver eneste dag.

Erhvervet foreslår alternativt, at hvis et testprogram kan vise, at spredning i en zone kan undgås under pelsning, så kan avlsdyrene i

zonen bevares, men hvis der et sted i zonen introduceres smitte, så ryger alle avlsdyr i zonen.

SSI og FVST vurderes også at en sådan strategi er for risikofyldt.

Hanne Larsen gjorde det klart, at erhvervet skal gøre sig klar til en Plan B, hvor der ikke avles i 2021. Tage Pedersen vurderer, at scenariet er realistisk, men at det fordrer et erstatningsparadigme fra myndighederne, da det vil være ekspropriation. Erhvervet vurderer dog, at det er muligt i praksis, hvis der ikke er andre muligheder.

Tage Pedersen lagde vægt på, at man i Tyskland og Holland finder COVID19 i slagteaffald. Hanne Larsen gjorde det klart, at man ikke har fundet COVID19 i dansk minkfoder.

Senere denne uge er der møde mellem Landbrug og Fødevarer og SSI. På det møde kan det epidemiologiske drøftes yderligere, herunder alternative smitteveje, som der fortsat er meget lidt viden om.

4. Pelsning af zonebesætninger

Grundlaget for forslaget er, at skindenes værdi skal bevares, uden at risikoen er anderledes end hvis skindene bliver destrueret. Der er opstillet en række betingelser, der skal sikre det.

Erhvervet bemærker:

1. At en betingelse om, at der skal aflives 3.000 dyr om dagen, ikke er meningsfuld, men at der bør lægges et krav ind om, at aflivningen er afsluttet på et bestemt antal dage, fx 14 dage eller 3 uger. Der bør ikke sendes fremmede medarbejdere ind i besætningerne, så på en stor besætning kan man aflive mange flere dyr dagligt end på en lille farm.

Hanne Larsen gjorde opmærksom på, at FVST's medarbejdere arbejder 7 dage om ugen. Der er ikke noget der forhindrer, at der aflives hele ugen på de ikke-smittede besætninger. På de smittede besætninger er der en anden udfordring.

Der kan også aflives, når der ikke er en myndighedsperson til stede. Det er erhvervets opfattelse, at det ikke har været sådan hidtil.

Det er erhvervets oplæg, at der skal laves en aftale om, at aflivningen kan afsluttes på 14 dage på små farme og på 3 uger på store farme.

2. Det er erhvervets vurdering, at det ikke er muligt at fryse dyrene ned på farmene, fordi der ikke er kapacitet nok. Derfor er det erhvervets forslag, at et "batch" kan fritestes. Eksempelvis kan de dyr, der slås ned om mandagen, testes. Når der foreligger prøvesvar tirsdag, og dyrene fra den pågældende dag er fritestet, kan dyrene sendes til pelseri. Samme procedure fortsættes gennem pelsningen. På den måde kan skindene fritestes løbende. Det vil kræve et meget effektivt set up.

Hanne Larsen gjorde det klart, at hvis der påvises COVID i et batch taget et stykke tid inde i pelsningen, når foregående batch er sendt til pelseriet, så vil der også være smitte i foregående batch, selvom det ikke er påvist. Proceduren skaber en risiko for, at alt skind på et pelseri kan risikere at blive værdiløse.

Erhvervet oplyser, at det er Arbejdstilsynets opfattelse, at mundbind er tiltrækkelig smittebeskyttelse på pelserier. Det er dog uklart, om det gælder for en situation, hvor dyrene kan være smittede.

Tage Pedersen vurderer, at 5-10 % af alle skind håndteres på et pelseri, hvor der kun kommer skind fra én farm.

I dag leveres prøver til laboratoriet om aftenen, og svar kommer næste eftermiddag.

Det kan ikke på forhånd udelukkes, at eksterne laboratorier kan levere analyser.

Hanne Larsen opfordrede til, erhvervet arbejder videre med at overveje løsninger. I FVST arbejder vi også videre med alternativer.

5. Evt.

Jan Dahl fremhævede endnu engang, at det bør være muligt at fjerne de ikke-smittede mink i Nordjylland, og til gengæld lade de resterende, immune dyr forblive.

...”

Næsten en måned senere, den 30. november 2020, fremkom faglig direktør Kåre Mølbak, Statens Serum Institut, i en mail til Jannik Elmegaard med enkelte rettelser til referatet.

To uger senere, den 14. december 2020, blev der på foranledning af Jannik Elmegaard tilføjet en sætning i referatet omhandlende risikoen for ”et nyt Wuhan”, som blev godkendt af Kåre Mølbak, jf. mailkorrespondance:

” ...

Fra: Jannik Elmegaard

Sendt: 14. december 2020 09:43

Til: Kåre Mølbak

Emne: Spørgsmål: Referat af møde den 2. november 2020 mellem erhvervet, SSI og FVST vedr. håndtering af mink

Kære Kåre

Tak for dine bemærkninger til referatet forleden dag.

Pba. interne notater her i FVST har jeg tilladt mig at tilføje tekst i referatet nedenfor. Jeg har markeret det med gult. Kan du bekræfte den tekst?

Det er derfor en alvorlig situation. Hvis ikke myndighederne tager den nuværende situation alvorligt, er der risiko for, at der i et worst case-scenarium skabes et nyt Wuhan (reservoir for massiv smittespredning), og man kan skabe risiko for, at myndighederne skal bekæmpe to pandemier samtidig.

...

Fra: Kåre Mølbak

Sendt: 14. december 2020 09:46

Til: Jannik Elmegaard

Emne: SV: Spørgsmål: Referat af møde den 2. november 2020 mellem erhvervet, SSI og FVST vedr. håndtering af mink

Kære Jannik

Nu kan jeg ikke huske, hvordan ordene præcist faldt, men det er vigtigt at nævne at dette var i worst case scenariet.

...

Fra: Jannik Elmegaard

Sendt: 14. december 2020 09:55

Til: Kåre Mølbak

Emne: SV: Spørgsmål: Referat af møde den 2. november 2020 mellem erhvervet, SSI og FVST vedr. håndtering af mink

Tak for det. Jeg har tilrettet nedenfor. Du må gerne vende tilbage med besked om, hvorvidt formuleringen er dækkende.

...

Fra: Kåre Mølbak

Sendt: 14. december 2020 09:57

Til: Jannik Elmegaard

Emne: SV: Spørgsmål: Referat af møde den 2. november 2020 mellem erhvervet, SSI og FVST vedr. håndtering af mink

Kære Jannik

Det er dækkende.

..."

Veterinærdirektør Hanne Larsen, Fødevarestyrelsen, har om mødet den 2. november 2020 kl. 15.30 forklaret bl.a.²²⁰, at hun deltog i mødet med pelsdyravlerne og Kåre Mølbak den 2. november 2020 om eftermiddagen i Fødevarestyrelsen, hvor der blev redegjort for resultaterne med hensyn til cluster 5. Erhvervet deltog på Skype. Mødet var kommet i stand, fordi erhvervet gennem nogen tid havde ønsket at få et møde med Statens Serum Institut, idet det var Statens Serum Institut, der lavede de bærende risikovurderinger i forhold til mennesker. Erhvervets store bekymring var, om de kunne beholde deres avlsdyr indenfor zonerne. Smitten havde bredt sig i farmene ganske betragteligt gennem oktober måned og ramt nogle områder, hvor der var mange

220 Forklaringsdokumentet side 520ff og 1543f

minkfarme. Og ligeså snart, der var en smittet farm, slog de en ring rundt om, og så skulle minkene inden for den ring også aflives. Der var derfor på dette tidspunkt rigtig mange farme, der var ramt. Derfor ønskede erhvervet at komme i dialog med Statens Serum Institut, og nærmere betegnet Kåre Mølbak. Det handlede både om en mulighed for at kunne pelse inden for sikkerhedszonerne, hvilket de ikke havde givet tilladelse til på det tidspunkt. Og så handlede det i det hele taget om at kunne bevare avlsdyr, således at erhvervet havde en fremtid. Erhvervet mente, at de blev nødt til at kommunikere, hvad der ville komme til at ske efterfølgende. De ønskede svar på, hvad de måtte gøre i 2021, og hvad den fremadrettede strategi var. Hun tænkte på den baggrund, at det var vigtigt, at de snart fik en politisk stillingtagen til, hvordan erhvervet skulle se ud fremover. Hun kan ikke svare på, om intentionen på det tidspunkt var at indføre en dvale-model for hele landet. Det hun bemærkede var, at erhvervet ønskede en afklaring på, hvad der skulle ske fremadrettet. Den 2. november var der hende bekendt ikke overvejelser om at gøre andet, end det man allerede gjorde. De gjorde departementet opmærksom på, at der var behov for en politisk afklaring af, hvorvidt der kunne indsættes dyr ved den næstkommende parringssæson. Det var hende, der havde kontakten til departementet herom, hvilket dog mest foregik i forbindelse med andre møder og ikke ved bilaterale telefonsamtaler. Der var ikke indkaldt til møder med emnet på dagsordenen. Minkbranchen sagde, at det ikke var befordrende for hastigheden af minkavlernes aflivning, at der ikke var en afklaring om fremtiden. På mødet med erhvervet var det, hun lagde mærke til, at Kåre Mølbak sagde, at der ikke nødvendigvis ville blive behov for at aflive avlsdyr uden for zonerne. Man stod over for en pelsningssituation, hvorved man reducerede biomassen med 80 %. Og spørgsmålet var så, hvad man kunne gøre med de avlsdyr, som blev tilbage, og om der ville opstå en situation i løbet af 2021, hvor det ville være forsvarligt i forhold til den humane sundhed at begynde at avle på dem igen og dermed lade biomassen stige. Det var det, der blev drøftet på mødet med København Fur. Erhvervet ville gerne have, at avlsdyrene blev bevaret indenfor zonerne, men det havde de i Fødevarestyrelsen sagt nej til. Erhvervet fremlagde flere scenarier for, hvordan de mente, at det godt kunne lade sig gøre at bevare avlsdyr. Og dem skulle de selvfølgelig forholde sig til. Erhvervet mente, at hvis man satte zonegrænserne ned til f.eks. 3 km, så kunne man måske godt bevare avlsdyrene i den del af den tidligere zone, der lå i området fra 3 km til 7,8 km fra udbrudsstedet. Spørgsmålet var så, hvad det fremadrettede sigte var. Ud fra et veterinærfagligt synspunkt var de nødt til at gøre deres departement opmærksom på, at der godt nok lige om lidt ville

ske en stor reduktion i biomassen, men nogle få måneder efter ville den så vokse sig større igen. Det blev de nødt til at tale om – hvordan, de skulle agere på det. Forevist mail af 2. november 2020, kl. 18.03, ”Mine noter – Referat af møde mellem erhvervet, SSI og FVST vedr. håndtering af mink”, fra Jannik Elmegaard, Fødevarestyrelsen, til hende selv, Camilla Brasch Andersen og cc Sten Mortensen og Nikolaj Veje, hvoraf fremgår bl.a., at hun på mødet havde gjort det klart, at erhvervet skulle gøre sig klar til en Plan B, hvor der ikke avles i 2021, har hun forklaret, at hun tror, at hun er korrekt refereret, men hun er ikke sikker på, at det er det endelige referat. Der findes et officielt referat, som også er godkendt af Kåre Mølbak. Når hun nævnte, at man skulle gøre sig klar til en ”plan B”, var det på grund af den måde, mødet udviklede sig på, hvor Kåre Mølbak indledte med at fortælle om resultaterne med hensyn til cluster 5, og hvordan det eventuelt kunne komme til at påvirke vaccinerne effektivitet, og hvordan man i værste fald kunne komme til at se ind i to pandemier, hvilket man ikke ville kunne bekæmpe – man kunne kun bekæmpe én pandemi ad gangen. Denne meget nye udtalelse bragte situationen op på et værre niveau, end de trods alt havde været klar på hidtil. Forevist yderligere fra Jannik Elmegaards referat af mødet, hvoraf fremgår, at Kåre Mølbak bl.a. skulle have givet udtryk for følgende:

” ...

Det er derfor en alvorlig situation. Hvis ikke myndighederne tager den nuværende situation alvorligt, er der risiko for, at der i et worst case-scenarium skabes et nyt Wuhan (reservoir for massiv smittespredning), og man kan skabe risiko for, at myndighederne skal bekæmpe to pandemier samtidig.

....”

har hun forklaret, at det er den udtalelse, hun taler om. Den skabte stor opmærksomhed og urolighed i lokalet. Hun spurgte ind til, og ønskede bekræftet af Kåre Mølbak, at dette var hel ny information, som de ikke havde fået før. For *hvis* det var information, hun havde fået før, så ville hun nok have følt et behov for at have orienteret hendes minister på et tidligere tidspunkt. Det blev så bekræftet, at det var ny information. De havde ikke modtaget noget på skrift. Der var kun Kåre Mølbaks mundtlige fremlæggelse af resultaterne. Men de var trods alt kommet til mødet for at tale om avlsdyr og pelsning, og erhvervet ønskede at tale om zonerne udstrækning og om bevaring af avlsdyr inden for zonerne. Det er hendes erindring, at Kåre Mølbak hertil svarede, at

det ville udgøre for stor en risiko at bevare avlsdyr inden for zoner, men det er ikke hendes erindring, at Kåre Mølbak afviste, at man ville kunne bevare avlsdyr uden for zonerne. Men stadigvæk blev der lagt meget stor vægt på, at biomassen skulle reduceres. Det var på denne baggrund, at hun tilkendegav på mødet, at med det, der var kommet frem nu, så var det hendes opfattelse, at erhvervet blev nødt til at have en helt anden indstilling til det her, og at de ikke kunne blive ved med at diskutere, om avlsdyrene i zonerne skulle aflives. Erhvervet måtte gå med ind i det her bidrag til samfundet og folkesundheden og gå ind på den præmis, at nu skulle dyrene altså aflives. Hun understregede, at det var alvorligt, og at de blev nødt til at tænke på, hvordan de kunne få biomassen bragt ned og hurtigere få aflivet de smittede dyr og dyrene i 7,8 km-zonerne i øvrigt. Forevist yderligere fra Jannik Elmegaards referat af mødet, kan hun bekræfte, at Kåre Mølbak gav udtryk for følgende:

” ...

Det er Kåre Mølbaks vurdering, at ikke-smittede avlsdyr i 7,8 km-zonerne udgør en væsentlig risiko. Avlsdyr uden for zonerne vil kunne bevares, selvom der er risiko for, at de smittes, men risikoen er væsentlig mindre. Man vil altså kunne bevare avlsdyr uden for zonerne og fra fritestede besætninger.

...”

Faglig direktør Kåre Mølbak, Statens Serum Institut, har om mødet kl. 15.30 forklaret bl.a.²²¹, at han var til møde med København Fur om eftermiddagen den 2. november 2020 i Fødevarestyrelsen, fordi København Fur gerne ville i direkte dialog med Statens Serum Institut. Hanne Larsen, veterinærdirektøren, havde sat mødet i værk. København Fur ville gerne have en nærmere redegørelse for, hvordan han så på den epidemiologiske situation. På det tidspunkt havde de to hovedproblemer. Det ene var den voldsomme smittespredning på Vestegnen, og det andet var situationen i Jylland. Han nævnte da også cluster 5 som en bekymrende nyhed. Forinden mødet havde han spurgt Hanne Larsen, hvilke tanker branchen gjorde sig om den fremadrettede produktion i 2021. Hanne Larsen sagde, at det havde de faktisk ikke drøftet. Han mente så, at den drøftelse måtte de tage nu, hvor de sad i samme lokale. Selv om det dybest set var en politisk beslutning, mente han, at det nok var

221 Forklaringsdokumentet side 181

meget godt at tage hul på den drøftelse og begynde at tænke i modeller. Han havde svært ved at forestille sig, at man under en igangværende covid-epidemi kunne opretholde en normal avl efter pelsning på samme niveau som hidtil. På det tidspunkt vidste han ikke, at regeringen syslede med andre planer, der var mere vidtrækkende. Der var dog allerede i ugen forinden lagt op til en stramning. Statens Serum Institut var således den 25. oktober blev bedt om at komme med en ny risikovurdering. Den var så skærpet i forhold til tidligere. Forevist mail af 2. november 2020 med referat af det pågældende møde og forevist yderligere korrespondance af 14. december 2020 om det pågældende referat mellem ham selv og referenten Jannik Elmegaard, hvoraf fremgår bl.a., at Jannik Elmegaard på baggrund af nogle interne notater ønskede at føje en passus, fremhævet med gult, til den udgave af referatet, der var udsendt den 2. november 2020, og foreholdt den pågældende ændring:

”Kåre Mølbak orienterede om situationen i Europa og i Danmark. ...

Hvis ikke myndighederne tager den nuværende situation alvorligt, er der risiko for, at der i et worst case-scenarium skabes et nyt Wuhan (reservoir for massiv smittespredning), og man kan skabe risiko for, at myndighederne skal bekæmpe to pandemier samtidig”

har han forklaret, at han ikke erindrer, om han har lavet den parallel til Wuhan, men han har sagt det med reservoiret og bekymringen herfor. Når han i sin mail af 14. december 2020, kl. 09.46, svarede Jannik Elmegaard, at han ikke kunne huske, ”hvordan ordene præcist faldt, men det er vigtigt at nævne at dette var i worst case scenariet”, var det også er sådan, det var. Han gav ikke på mødet udtryk for, at det var noget, vi allerede var på vej ind i. Det er også korrekt, at han ved mail af 14. december 2020, kl. 09.57, bekræftede over for Jannik Elmegaard, at formuleringen nu var dækkende. Tidligere på dagen den 2. november 2020 var Sundhedsministeriet blevet orienteret skriftligt om cluster 5 pr mail. Om aftenen snakkede han i telefon med Per Okkels om fundene og refererede også, hvad det var for drøftelser, de havde haft ude i Fødevarestyrelsen. De havde så igen et møde den 3. november 2020 kl. 08.00.

Enheds- og kontorchef Camilla Brasch Andersen, Fødevarestyrelsen, har om mødet kl. 15.30 forklaret bl.a.²²², at hun deltog på mødet med Kopenhagen Fur den 2. november 2020, hvor Kåre Mølbak ligeledes deltog. Det var Hanne Larsen, der havde inviteret ham med til mødet. De havde løbende møder med minkbranchen, som var tiltagende frustreret over situationen. De skulle på mødet tale om, at aflivningerne i zonerne ikke gik hurtigt nok, og de skulle drøfte, hvorvidt avlerne måtte pelse eller ej. Kåre Mølbak bød velkommen på mødet og satte herefter smitte-situationen lidt i relief. Han var bekymret for, at smitten spredte sig på Københavns Vestegn og for det smitte-reservoir, der kunne være i mink. Han støttede Fødevarestyrelsen i, at det var vigtigt at få aflivet minkene inden for zonerne, og at pelsningen kunne gå i gang. Branchen fik derudover besked på, at de skulle indrette sig på, at der ikke kunne avles i 2021. Han nævnte tillige et lille studie, som havde vist, at der var en ny stamme inden for covid-19, som kunne medføre en nedsat følsomhed over for vaccinerne. Han gav samtidig udtryk for, at han ikke på det tidspunkt mente, at dyrene uden for zonerne, såfremt der blev pelset ned, udgjorde et smittefarligt reservoir. Han oplyste formentligt også, hvor mange farme i Nordjylland, der havde den nye minkvariant. Forevist Fødevarestyrelsens referat fra mødet den 2. november 2020 mellem erhvervet, Statens Serum Institut og Fødevarestyrelsen vedrørende håndteringen af mink med Kåre Mølbaks rettelser (med rødt), hvori det fremgår:

” ...

1. Status på udvikling af COVID-19 i befolkningen

...

Der har været 5 betydende varianter af minkrelaterede COVID19 nord for Limfjorden. Der er set en enkelt stamme, som har fire genetiske forandringer i spike proteinet, som er vigtig for immuniteten. Forandringerne gør den så forskellig fra grundstammen, at den kommende vaccine muligvis ikke vil have optimal effekt på den. Det betyder, at den tidligere teoretiske bekymring i fht. effekt af vaccinen nu er blevet reel.

Det er derfor en alvorlig situation. Hvis ikke myndighederne tager den nuværende situation alvorligt, er der risiko for, at der i et worst case-scenarium skabes et nyt Wuhan (reservoir for massiv smittespredning),

²²² Forklaringsdokumentet side 1294ff

og man kan skabe risiko for, at myndighederne skal bekæmpe to pandemier samtidig.

...

2. Drøftelse af mink og COVID-19, herunder avlsdyr, smittespredning m.v.

...

Det er Kåre Mølbaks vurdering, at ikke-smittede avlsdyr i 7,8 km-zonerne udgør en væsentlig risiko. Avlsdyr uden for zonerne vil kunne bevares, selvom der er risiko for, at de smittes, men risikoen er væsentlig mindre. Man vil altså kunne bevare avlsdyr uden for zonerne og fra fritestede besætninger

...”

har hun forklaret, at hun ikke husker, om hun så referatet i den version. Hun anså det som et præliminært studie af 10 personer. Aflivningen af mink gik for langsomt, og avlerne ville gerne beholde avlsdyrene samt pelse ned. Når det skulle vurderes, hvorvidt avlerne måtte pelse dyrene i zonerne, var juraen på området meget kompliceret. Biproduktforordningen omhandler alt det på et dyr, som ikke kan spises, herunder pelsen. Virus kunne sidde i pelsen, og de, der skulle håndtere pelsen, ville derfor være i smitterisiko. Der var forslag om, at minkene kunne lægges i frysecontainere, som løbende ville blive testet for virus, og når de var frigivet, kunne der pelses. Erhvervet var dog ikke interesseret i denne løsning. De opfattede, at København Fur under mødet den 2. november 2020 nu tog situationen mere alvorlig. Mødet foregik via Skype. Hun ved ikke, om dette gik op for branchen som følge af Kåre Mølbaks omtale af studiet af de 10 personer, der havde vist nedsat følsomhed i immunsystemet eller på baggrund af sundhedsmyndighedernes syn på smitteudviklingen. På det tidspunkt så Kåre Mølbak det ikke som et smittefarligt reservoir, og det ville derfor ikke indebære, at alle mink skulle aflives, så længe der blev pelset ned. Der blev normalt lavet referat eller lignende fra deres møder med minkbranchen. Det var ikke fortrolige møder. Der blev ikke under mødet den 2. november 2020 aftalt noget om, at informationerne fra mødet ikke måtte videregives efterfølgende. Der var en alvorlig stemning på mødet, men hun husker ikke, at Wuhan blev nævnt. Der blev talt om, at man risikerede to parallelle epidemier. Statens Serum Institut gav på mødet den 2. november 2020 i overensstemmelse med referatet udtryk for, at det ville være muligt at bevare avlsdyrene uden for zonerne. Forevist mail af 2. november 2020 kl. 20.26 fra Lykke Feld til Søren Andersen, Tejs Binderup, Paolo Drostby, Katja

Goodhew og Anders Kroman Liin, sendt cc til Ask Lyno-Hansen med flere med noter fra møde med København Fur samt interne for- og eftermøder, har hun forklaret, at de havde praktiske udfordringer med opbevaringen af de døde mink, idet dyrene svulmede op og faldt af containerne, hvilket ikke var hensigtsmæssigt. Der blev også talt om stigmatisering af minkarbejderne samt deres børn, hvilket ministeren ville have gjort op med. De fik en melding om, at der ikke skulle pelses længere, idet smitterisikoen ikke forsvandt ved at lægge minkene i fryseren inden pelsningen. Forevist Hanne Larsens forklaring om mødet har hun forklaret, at hun er enig i Hanne Larsens udlægning af mødet. Der er korrekt, at der skete et stemningsskift, da blev klart for erhvervet, at situationen var alvorlig. Hun husker ikke København Furs reaktion på oplysningerne, men de forstod alvoren, herunder at dyrene inden for zonerne ikke længere kunne reddes, og at der var nødt til at komme fart på aflivningerne i zonerne. Samarbejdet med branchen havde hidtil været fint bortset fra, at tempoet for aflivningerne var alt for lavt. Hun husker ikke, om det var før eller efter Hanne Larsens tilkendegivelse om situationens alvor, at branchen havde talt om, hvad pelsningen havde af betydning for samfundsøkonomien.

Bestyrelsesformand Tage Pedersen, København Fur, har om mødet kl. 15.30 forklaret bl.a.²²³, at han forud for mødet den 2. november 2020 ikke havde deltaget i møder med Statens Serum Institut. Sander Jacobsen havde haft en del telefonsamler og måske også møder med Statens Serum Institut. Deres formål med mødet var fortsat at få ændret zonestørrelsen, så avlerne kunne overleve. Avlerne bekymrede sig meget om folkesundheden. De havde udarbejdet et forslag om at mindske zonerne og isolere dem, der passede minkene, såfremt mink eller personale blev syge. Hvis de mindre zoner viste sig ikke at virke så godt som 7,8 km- zonerne, ville dette blive opvejet ved, at man isolerede de ansatte på farmene. De havde fået besked om, at det var Sundhedsministeriet og Statens Serum Institut, der kunne ændre på zonestørrelserne, hvorfor han bad Hanne Larsen om at få Kåre Mølbak med til mødet. På mødet drøftede de også fritestning af tidligere smittede farme, da de gerne ville beholde de avlsdyr, der tidligere havde været smittet, og som nu havde antistoffer, og dermed ikke længere udgjorde en fare. De havde også et håb om at pelse raske mink inden for zonerne. Ifølge deres forslag skulle alle mink i en zone på 1-2 km fra den smittede farm aflives, mens de resterende farme inden for 7,8

223 Forklaringsdokumentet side 1389f

km-zonen kunne pelse deres mink. Dette ville være en økonomisk fordel for avlerne og for samfundet. På mødet den 2. november 2020 fik de mulighed for at fremlægge deres forslag. Mødet foregik virtuelt. Kåre Mølbak sagde, at han ikke på daværende tidspunkt kunne se mulighed for lempelser, da der var fundet eksempler på minkvarianten cluster 5, og han var bekymret for, at varianten kunne få betydning for vaccinerne. Allerede den 10. august 2020 var der konstateret cluster 5 på nogle farme i Nordjylland og hos nogle ansatte, så han blev ikke voldsomt nervøs over Kåre Mølbaks udmelding. I august 2020 havde Statens Serum Institut udtalt, at cluster 5 kunne være et problem for de kommende vacciner, men på det tidspunkt, var der lang tid til, at vaccinerne var klar. Statens Serum Institut havde umiddelbart før den 2. november 2020 afsluttet nogle forsøg, der gjorde Statens Serum Institut nervøse for problemer ved en kommende vaccine. Kåre Mølbak kunne på den baggrund på ingen måde anbefale lempelser. Kåre Mølbak sagde, at der for 2021-sæsonen var to muligheder for minkavlerne. Plan A var at fortsætte med 7,8 km-zonerne, og plan B var, at avlerne skulle overveje, hvordan erhvervet kunne overleve, hvis avlsdyrene ikke måtte få nye hvalpe i 2020-2021. Kåre Mølbak sagde ikke noget om, at alle mink skulle slås ned. Kåre Mølbak sagde, at mængden af mink skulle reduceres så hurtigt som muligt, da jo flere dyr der var, desto større fare var der for mutationer. På mødet den 2. november 2020 talte de om, at der var godt gang i aflivningerne i især de områder, hvor avlerne selv måtte tage fat. Omkring den 22. oktober 2020 havde avlerne fået lov til at overtage hovedparten af aflivningerne fra Fødevarestyrelsen. Indtil da ville Fødevarestyrelsen af smittemæssige årsager ikke have avlerne til at stå for aflivningerne. De diskuterede erhvervets interesse i at bevare så store dele af landet fri for smitte samt muligheden for at tage de raske avlsdyr ud af farmene og ind i de frie områder. Kåre Mølbak sagde, at hvis de ikke fik nedbragt biomassen hurtigt, risikerede Danmark at blive det nye "Wuhan". Dette ønskede minkbranchen selvfølgelig ikke. Meldingen om at bevare avlsdyrene, blev hurtigt overtrumpet af ordet "Wuhan". Der blev dog ikke under mødet sagt noget om, at samtlige mink skulle aflives. Han (Tage Pedersen) udfordrede dette og bad om et nyt møde, når størstedelen af minkbeholdningen var aflivet ved pelsning. Der var en stigende smitte i samfundet og på minkfarmene, og alle var nervøse. De skulle mødes igen et par uger senere. Han håbede inderligt på, at de måtte fortsætte med at producere mink. Han forstod Kåre Mølbaks bekymring, men når pelsningen var overstået i november/starten af december 2020, og der var kun avlsdyrene tilbage, ville det være nemmere at overbevise myndighederne om, at den lille bestanddel af resterende mink ikke udgjorde

en stor risiko. Selvom de ikke måtte få hvalpe i foråret 2021, kunne det være, at smittesituationen i marts 2021 ville være så god, at avlerne alligevel måtte avle i april som vanligt. Det ville derfor ikke være en dødsdom for erhvervet, så længe de fortsat havde avlsdyrene og en udsigt til måske at måtte avle i foråret 2021, såfremt smittespredningen faldt. Kåre Mølbak havde ikke bemærkninger til avlsdyrene uden for zonerne. Der var store ikke-smittede områder, hvor avlsdyrene kunne samles, indtil der ikke længere var smitte på farmene inden for zonerne. Han fik ikke besked om, at han ikke måtte gå videre med oplysningerne, som han fik under mødet den 2. november 2020 fra Kåre Mølbak. Han drøftede ikke informationerne med nogen.

Direktør Sander Jacobsen, København Fur, har om mødet kl. 15.30 forklaret bl.a.²²⁴, at på mødet den 2. november 2020 deltog Kåre Mølbak fra Statens Serum Institut. København Fur havde efterspurgt et møde med sundhedsmyndighederne, idet de havde en klar fornemmelse af, at sundhedsmyndighederne havde den reelle beslutningskompetence. Dette var årsagen til, at der blev afholdt et møde mellem København Fur, Fødevarestyrelsen og Statens Serum Institut. Kåre Mølbak indledte mødet med at sige, at Statens Serum Institut havde fundet mutationer af coronavirus i mink, som kunne påvirke kommende vacciners virkning. Kåre Mølbak fortsatte med at forklare, hvad dette kunne betyde for branchen, herunder at fundet af cluster 5 ville medføre, at minkavlerne ikke måtte avle på deres avlsdyr i 2021. Dette var, ifølge Kåre Mølbak, worst case scenariet. Kåre Mølbak sagde, at mutationerne kunne skabe en ny pandemi eller et nyt "Wuhan". Forevist Jannik Elmegaards (Fødevarestyrelsen) mail af 2. november 2020 kl. 18.03 til Hanne Larsen og Camilla Brasch Andersen, som tillige var sendt i kopi til bl.a. Nikolaj Veje, med emnet "Mine noter – referat af møde mellem erhvervet, SSI og FVST vedr. håndtering af mink" og forevist Kåre Mølbaks mail af 14. december 2020 kl. 09.45 til Jannik Elmegaard med emnet "Spørgsmål: Referat af møde den 2. november 2020 mellem erhvervet, SSI og FVST vedr. håndtering af mink" samt forevist passage fra referat af mødet den 2. november 2020 mellem København Fur, Fødevarestyrelsen og Statens Serum Institut med Kåre Mølbaks bemærkninger:

" ...

224 Forklaringsdokumentet side 1369ff

Det er derfor en alvorlig situation. Hvis ikke myndighederne tager den nuværende situation alvorligt, er der risiko for, at der i et worst case-scenarium skabes et nyt Wuhan (reservoir for massiv smittespredning), og man kan skabe risiko for, at myndighederne skal bekæmpe to pandemier samtidig.

...”

har han forklaret, at de anførte rettelser, foretaget af Kåre Mølbak, fyldestgørende gengav Kåre Mølbaks udtalelser på mødet den 2. november 2020. På mødet den 2. november 2020 drøftede de på intet tidspunkt aflivning af alle mink i Danmark. Worst case scenariet var, at minkavlerne kun måtte bevare deres avlsdyr efter pelsningssæsonen, og at man ikke måtte avle på avlsdyrene i 2021. Der var på dette tidspunkt intet mere vidtgående i spil i forhold til minkerhvervet. Kåre Mølbak gav på mødet den 2. november 2020 ikke udtryk for, at der skulle foretages yderligere prøvetagninger eller analyser. Han (Sander Jacobsen) forlod mødet med et indtryk af, at man kiggede ind i en drøftelse af, at minkavlerne ikke kunne avle på avlsdyrene i 2021. Mødet sluttede af med, at de skulle mødes igen om et par uger for at se, hvordan situationen havde udviklet sig. De fik ikke indtryk af, at Kåre Mølbak var klar til at trykke på panikknappen. Man skulle derimod se tiden an. På mødet den 2. november 2020 var plan A, at man kunne fortsætte minkavl i 2021, mens plan B bestod af, at man ikke måtte avle på avlsdyr i 2021. Statens Serum Institut afventede på dette tidspunkt yderligere resultater af cluster 5-fund. Han mener, at når der blev lavet en aftale om, at de skulle se tiden an nogle uger, kunne de have en berettiget forventning om, at der ikke få dage senere skulle tages drastiske beslutninger. På dette tidspunkt forventede man, at den humane vaccine var på vej, og på mødet den 2. november 2020 drøftede de også muligheden for, at minkavlerne kunne forsætte minkavlen i 2021. Kåre Mølbak var ikke afvisende for sædvanlig minkavl i 2021. På mødet gav Kåre Mølbak også sin opbakning til fritestningsstrategien. Forevist passage fra gengivelsen af Hanne Larsens forklaring afgivet for kommissionen den 21. oktober 2021:

”...

På mødet med erhvervet var det, hun lagde mærke til, at Kåre Mølbak sagde, at der ikke nødvendigvis ville blive behov for at aflive avlsdyr uden for zonerne.

...”

har han forklaret, at dette også var hans opfattelse af Kåre Mølbaks udtalelser på mødet den 2. november 2020 mellem København Fur, Fødevarestyrelsen og Statens Serum Institut. På dette møde drøftede de ikke lovgrundlaget for et forbud mod minkavl i 2021. De havde udelukkende en faglig epidemiologisk drøftelse. Han fik på mødet den 2. november 2020 med Kåre Mølbak ikke besked om, at han ikke måtte videregive oplysningerne om fundet af cluster 5. Han gav oplysningen om fundet af cluster 5 videre til nogle enkelte kollegaer i København Fur.

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har om mødet kl. 15.30, hvor han ikke selv deltog, forklaret bl.a.²²⁵, at der tidligere mandag eftermiddag den 2. november 2020 havde været et møde mellem København Fur, Statens Serum Institut og Fødevarestyrelsen. København Fur havde et ønske om en dialog med Statens Serum Institut om bevæggrunden for 7,8 km-zonerne. København Fur ønskede, at zonerne skulle gøres mindre, ligesom der var et ønske om at frede avlsdyrene på de ikke smittede besætninger; alt med det formål, at nedslagningerne ikke fik så fatale konsekvenser for erhvervet. Efter mødet ringede Hanne Larsen og fortalte, at Kåre Mølbak på mødet havde oplyst branchen om fundet af en ny mutation, ligesom Kåre Mølbak havde tilkendegivet, at branchen som følge heraf måtte indstille sig på, at der ikke kunne blive tale om lempelser, men at branchen nærmere måtte indstille sig på, at der nok kun kunne bevares avlsdyr i 2021.

9.3.4. Mødet mellem miljø- og fødevareministeren og København Fur kl. 19.00

På mødet deltog miljø- og fødevareminister Mogens Jensen og hans særlige rådgiver, Søren Andersen, departementschef Henrik Studsgaard, afdelingschef Tejs Binderup, teamleder Katja Goodhew, fuldmægtig Anders Kroman Liin, kontorchef Paolo Drostby og ministersekretær Lykke Feld, alle fra Miljø- og Fødevareministeriet, direktør Nikolaj Veje, veterinærdirektør Hanne Larsen, enheds- og kontorchef Camilla Brasch Andersen, alle fra Fødevarestyrelsen, samt bestyrelsesformand Tage Pedersen, Jesper Lauge og direktør Sanders Jacobsen, alle fra København Fur. Mødet blev afholdt virtuelt på Skype.

225 Forklaringsdokumentet side 670

Mødet var kommet i stand efter ønske fra minkerhvervet, og skulle bl.a. have handlet om muligheden for pelsning i zonerne og for at bevare avlsdyr, men fundet af cluster 5, som blev meldt ud på mødet tidligere samme dag, blev også drøftet. Der var på mødet enighed om, at tempoet for aflivninger i zone 1 og 2 skulle op.

Under eller efter mødet med København Fur kl. 19.00 orienterede miljø- og fødevareministerens særlige rådgiver, Søren Andersen, kl. 19.33, stabschef Martin Justesen, Statsministeriet, om de nye fund, jf. nærmere herom afsnit 9.3.4.3.

9.3.4.1. Cover og taleberedskab til miljø- og fødevareministeren til mødet med København Fur kl. 19.00

Til brug for mødet med København Fur den 2. november 2020 kl. 19.00 var der udarbejdet internt cover og taleberedskab til miljø- og fødevareminister Mogens Jensen. Det fremgår heraf bl.a., at ministeren på baggrund af en indstilling af Fødevarestyrelsen havde godkendt, at pelsning kunne tillades i zonerne under visse forudsætninger, og at avlsdyr i zonerne ikke kunne imødekommes.

Det hedder bl.a. i coveret:

”...

Indstilling

Til ministerens godkendelse er vedlagt taleberedskab (bilag 1) til brug for møde med København Fur mandag den 2. november kl. 19.00-20.00.

Sagen kort inkl. politisk landskab

...

Som fremgår af tidligere forelagte sag ”2020-21215 Forelæggelse - Mulighed for pelsning af zonebesætninger”, godkendt den 2. november 2020, har ministeren på baggrund af en indstilling fra Fødevarestyrelsen her godkendt, at:

(1) pelsning kan tillades i zonebesætninger under en række oplyste forudsætninger (jf. bilag 2), og at SSI ikke har betænknings herved, men

(2) erhvervets ønske om, at bevare avlsdyr i zoner ikke imødekommes.

Fødearestyrelsen har videreformidlet dette til erhvervet på et møde her til eftermiddag, hvor Statens Serum Institut ligeledes har tilkendegivet, at de anser det for værende nødvendigt, at biomassen i 2021 begrænses, herunder ved at undlade at indsætte nye dyr i de aflivede besætninger.
... ”

Af taleberedskabet til ministeren til brug for mødet fremgår bl.a.:

” ...

Taleberedskab nr. 1

Pelsning af zonebesætning og bevarelse af avlsdyr

Problemstilling:

I forbindelse med den forestående pelsningssæson er mine oplysninger fra Fødearestyrelsen, at:

Pelsning

- I forhold til pelsning, kan mink fra besætninger beliggende uden for zonerne pelses som normalt.
- Inden for zonerne, vil pelsning nu blive tilladt, men med en række krav og forudsætninger, som jeg kan forestå, at Fødearestyrelsen har præsenteret for jer på et tidligere møde i dag.
- Her er det dog vigtigt for mig at pointere, at det er afgørende for denne tilladelse, at det tempo hvormed minkene aflives, ikke må sænkes – og at vi vil genoverveje denne tilladelse, hvis det skulle vise sig, at der opleves forsinkelser med pelsning som argumentation.
- Ligeledes er det afgørende, at pelsning ikke må medføre større smit-terisiko hverken for dem, der er involveret i processen, eller for det omgivende samfund – og tilladelsen til pelsning vil derfor ligeledes blive genovervejet, hvis det skulle blive konstateret, at de opstillede forudsætninger ikke overholdes.

Avlsdyr

- I forhold til aflivning af avlsdyr, kan der derimod ikke gives tilladelse til, at disse ikke aflives fordi, at avlsdyrene vil udgøre en potentiel smittefare, og hensynet til folkesundheden kommer først.

Fritestning

- Slutteligt er det min forståelse, at 3 ud af 7 avlere, som er blevet tilbudt mulighed for fritestning frem for at igangsætte aflivning, tilsyneladende foretrækker kompensation frem for fritestning, og det vil jeg gerne høre jeres kommentarer på.

...

Taleberedskab nr. 2

Størrelse af aflivningsoperationen

Problemstilling:

- Der er i uge 45 ca. 780 personer involveret i den praktiske operation med aflivning af mink mm.
- De involverede kommer fra Fødevarestyrelsen, Fiskeristyrelsen, Landbrugsstyrelsen, Miljøstyrelsen,

Naturstyrelsen, Politiet, Beredskabsstyrelsen, Forsvaret, Praktiserende dyrlæger og Færdselsstyrelsen.

- Derudover er der ca. 70 personer i den Centrale Krisestab i Fødevarestyrelsen, Glostrup, samt yderligere involverede fra diverse støt-tefunktioner.
- Beredskabsstyrelsens fungerende direktør Flemming Klokager udtaler, at:

"Beredskabsstyrelsen løser i forbindelse med COVID-19 opgaver på call-centre, testcentre og minkfarme, og vi er klar over, at opgaverne kræver en stor indsats på alle planer i styrelsen. De samlede COVID-19-indsatser har nu været over et halvt år og udgør Beredskabsstyrelsens hidtil største operative opgave."

...

Taleberedskab nr. 3

Proces for aflivning af zonebesætninger

Problemstilling:

- Det aftales altid mellem den enkelte besætningsejer og Fødevarestyrelsen, hvornår og hvor længe aflivningen foregår. Den aftale kan også gælde for weekenden.
- Det er som udgangspunkt besætningsejeren, der vurderer, hvor længe aflivningen pågår, og Fødevarestyrelsen stiller i langt de fleste tilfælde op, når der er behov for det.
- Påstanden om, at myndighederne først kommer sent på dagen og kører tidligt hjem, passer derfor ikke med virkeligheden.
- Der er dog mange opgaver, der skal løses i forbindelse med en aflivning – herunder, at der skal være mandskab og containere til rådighed.
- Jeg har stor respekt for den indsats, som bliver ydet derude lige nu. Der bliver arbejdet rigtig mange timer i træk. Og mange medarbejdere stiller op til en opgave, som er helt ny for dem, men alligevel løser de den flot.
- Det kan ikke udelukkes, at enkelte besætningsejere har måtte vente på, at kunne påbegynde aflivning, men i så fald har det været ganske få.
- Hvis I har konkrete eksempler på, at myndighederne har afkortet aflivningsperioden, vil jeg meget gerne høre om det.

...

Taleberedskab nr. 4

Kapacitet til håndtering af aflivede dyr

Problemstilling:

- Den igangværende operationen resulterer for nuværende i 300 tons døde, smittede dyr om dagen. Fødevarestyrelsen arbejder på at øge kapaciteten til 500 tons om dagen i løbet af den kommende uge.

- Der er her tale om virkelig mange dyr og en opgave, som ligger uden for det normale erfaringsområde. Dette giver kapacitetsproblemer hos DAKA, der pt. kan håndtere 200 tons døde dyr om dagen.
- Fødevarestyrelsen prioriterer forsat, at operationen med aflivningen fortsætter med maksimal hastighed, uanset kapacitetsproblemerne hos DAKA.
- Det skyldes, at det er de smittede, levende dyr, der udgør den største risiko for folkesundheden, og det er derfor afgørende, at opretholde tempoet i aflivningerne.
- Det har i løbet af weekenden været nødvendigt, at placere smittede, aflivede mink på jorden, men alle disse dyr er nu afhentet eller placeret i containere, så fx rovfugle ikke kan komme til dem.
- Det kan desværre ikke udelukkes, at vi igen vil se døde mink ligge på jorden, men Fødevarestyrelsen arbejder på højtryk på at finde alternativer opbevaringsmuligheder til de dyr, som DAKA ikke kan håndtere på nuværende tidspunkt.

...”

9.3.4.2. Interne for- og eftermøder vedrørende mødet med Kopengagen Fur kl. 19.00

Der blev i forbindelse med mødet med Kopengagen Fur den 2. november 2020 kl. 19.00 afholdt interne for- og eftermøder i Miljø- og Fødevareministeriet med Fødevarestyrelsen. Ministersekretær Lykke Feld sendte ved mail af 2. november 2020 kl. 20.26 sine noter fra bl.a. for- og eftermødet, hvoraf fremgår:

”...

Internt formøde:

Deltagere: minister, DC, SR, Tejs Binderup, Paolo Drostby, Nikolaj Veje, Hanne Larsen, Camilla Brasch Andersen, Katja Goodhew, Anders Kroman Liin, min. sek.

- FVST meddeler, at der arbejdes på at løse kapaciteten til at følge med i DAKA. Det indstilles fra DEP at der findes en midlertidig container-løsning, hvor minkene er overdækket for fugle og. Lign.

Afrapportering fra mødet med SSI og minkbranchen

- SSI meddeler at den danske minkbestand er den største zoonotiske reserve globalt

- Der er 5 betydende varianter af mutationer. Den ene har 4 varianter af mutationer. Der er lavet test på disse variationer og ingen af de kendte antistoffer kunne slå dem ihjel. Situationen er alvorlig og det er ikke længere en teoretisk mulighed.

- SSI sagde definitivt nej til at beskytte avlsdyr i zonerne. Biomassen skal reduceres mest muligt.

- For erhvervet er det afgørende at kunne bevare avlsdyrene.

- Det indstilles at der holdes et møde med erhvervet om 14 dage på at kigge på evt. nye muligheder. Dog ikke sandsynligt

- Erhvervet er blevet bedt om, at kigge på en plan-A i form af en ny generation 2021 og en plan-B i form af en dvaleløsning med et reservoir af avlsmink i lukkede haller. Dette afviste erhvervet. Plan B blev således givet til erhvervet som et godt råd.

- SSI er bekymret for, at der udvikler sig en ny virus som følge af mutationer i mink, så der er tale om to forskellige virus i stedet for en. Det kan give to pandemier i stedet for den ene vi ser nu og det kan vi ikke holde til.

- Erhvervet anerkender ikke, at smitten spredes i ringe, men mener at det spredes vilkårligt.

- Erhvervet ønsker en lov om isolation af besætningsmedlemmer og krav om test.

- Erhvervet er gået i gang med at pelse uden for zonerne. Inden for zonerne har Fur meddelt at de ikke kan leve op til vilkårene, herunder 3000 aflivede mink om dagen + opbevaring af mink på frost. Den store udfordring er risikoen for at få smitte ind i pelserierne. Derudover ønsker Fur en løsning der kan komme alle tilgode, men det vurderer FVST ikke er muligt – der vil være forskellige forudsætninger blandt besætningerne.

- Der er fælles forståelse på mødet her om, at det vigtigste hensyn er at det skal gå hurtigt og der skal fuldt tempo på aflivning i zonerne. Herunder avlsdyrene.

- Derudover skal der lægges pres på sundhedsmyndighederne, så de kommunikere denne viden hurtigst muligt.

- Sagen kommer på skriftlig Ø i denne uge og kommunikationen fra SSI skal på denne

- Ministeren gør det helt tydeligt, at der skal følges op MED DER SAMME på de myter der opstår i lokalt- og regionalpressen kommunikativt. DEP kan allokere ressourcer til FVST om muligt.

- Det aftales at der på mødet med Fur kan gives mulighed en *hotline*, hvis de oplever at myndighederne ikke møder op og forsinker aflivningen.

...

Intern opfølgning

Deltagere: minister, DC, SR, Tejs Binderup, Paolo Drostby, Nikolaj Veje, Hanne Larsen, Camilla Brasch Andersen, Katja Goodhew, Anders Kroman Liin, min. sek., Katja Brandt Andersen

Pelsning:

- Der arbejdes ikke videre med pelsning i zonerne. Overhovedet. DC har aftalt det med Tage Pedersen, som kommunikerer dette til sin bestyrelse.

- Ministeren understreger den absolutte nødvendighed af, at SSI kommunikerer det der er meldt ud på dagens møde med Fur. Det skal gerne meldes ud i morgen formiddag – gerne gennem PM eller pressemøde

- Det aftales om Hanne Larsen og DC kan deltage i minkbranchen.
- Hanne Larsen betoner vigtigheden af, at vi ikke stigmatiserer minkbranchen.

Diverse problemer:

- MST skal skaffe en liste over forbrændingsanlæg i Jylland og ansvarlige borgmestre, så der kan laves aftaler om afbrænding af ikke smittede mink. Tejs beder Hindkær om at skaffe kapacitet i morgen – hvis ikke det kan køre administrativt, skal der ringes politisk.
 - Der skal bruges almindelige containere, som kan fores. Dette mobilisere FVST.
 - Der mangler folk til aflivning af mink både på smittede og ikke-smittede bedrifter. FVST har generelt store problemer med at få fremdrift i de øvrige myndigheder. DC ringer til Johan ang. folk til de smittede besætninger.
 - Tejs bestiller et ordførernotat hos SUM, som kan sendes til vores ordførere inden SSI melder noget ud.
- ...

Ministersekretær Lykke Feld tog endvidere noter fra selve mødet kl. 19.00 med København Fur, hvoraf fremgår bl.a.:

” ...

Mødet med København Fur

Deltagere: minister, DC, SR, Tejs Binderup, Paolo Drostby, Nikolaj Veje, Hanne Larsen, Camilla Brasch Andersen, Katja Goodhew, Anders Kroman Liin, min. sek., Tage Pedersen, Jesper Lauge og Sanders Jacobsen

Opsamling på mødet med SSI

- Ministeren sætter rammen og understreger sagens alvor på baggrund af mødet med SSI i dag.

Folkesundheden er det altafgørende, men vi vil fortsat gerne forsøge at sikre en fremtidig minkbranche i det omfang det er muligt

- Tage Pedersen tager Kåre Mølbaks udtalelser ad notum

Løsning på aflivning i zonerne

- Tage Pedersen: ønsker fortsat at der pelses i zonen. Der skal findes en praktisk mulig løsning, som alle kan acceptere. Nedfrysningen virker ikke som en mulighed, da der ikke ville kunne skaffes fryserkapacitet, strøm etc.

- Ministeren understreger at tidsfaktoren er helt afgørende.

- DC: presset er enormt politisk. Stor bekymring, at kapaciteten er gået ned over weekenden. Der skal simpelthen fuldt tempo på pelsningen, så vi kan få biomassen ned hurtigst muligt.

- Tage Pedersen: Vi må prioritere, at få de syge dyr ned først og finde en løsning på de raske dyr i zonerne. Det er meget problematisk, at der har ligget døde dyr på jorden. Det havde ikke gået i privat regi.

- DC: Indstiller at vi slår alle mink ned hurtigst muligt i zonerne uden pelsning.

- Tage Pedersen: Der er 3-4 uger arbejdstid på pelsning uden for zonerne. Tage Pedersen siger, at der er en opstand på vej fra avlerne, som forventes at nægte at slå ned i zonerne, hvis der ikke findes en løsning, som imødekommer avlerne.

- DC: kan lave en løsning, hvor hastighed er helt afgørende, således at de farmere der kan skaffe frysecontainer eller har eget pelseri kan pelse, mens resten må aflive.

- Tage Pedersen: Det må være den løsning vi ser ind i – evt. hvor farmerne kan gå sammen om at aflive og pelse hurtigt. Der vil desuden være behov for, at ministeriet stiller på er mødet med avlerne.

- Både København Fur og FVST kigger ind en løsning i aften jf drøftelsen på mødet i dag.

Drøftelse af 2021

- København Fur har endnu ikke haft mulighed for at tænke ind i en plan B
- Det aftales, at så snart der er fundet en løsning på aflivning i zonerne arbejdes der med at finde en strategi for 2021.
- Drøftelse af udfordringen med at have en stor nok pulje af avlsdyr og hvordan de skal spredes i branchen.

Kapacitetsproblemet med DAKA

- Ministeriet bekræfter at vi arbejder på at løse kapacitetsproblemerne på DAKA – allerede her til aften

Myndighedernes tilstedeværelse

- Der er fælles forståelse for, at avlerne beslutter, hvornår der skal aflives.
- Fur opfordres til at tage fat i ministeriet, hvis der er problemer med at få myndighederne til at møde op.
- Fur problematiserer, at der ikke er nok folk til at slå de syge besætninger ned

Kommunikation

- Der meldes ikke noget før der er fundet fælles forståelse i morgen
- Der holdes et møde på embedsmandsniveau herom i morgen, hvor de løsninger, der måtte komme i aften drøftes.
- ...

Miljø- og fødevareminister Mogens Jensen har om mødet kl. 19.00 forklaret bl.a.²²⁶, at han deltog i mødet med København Fur den 2. november 2020. Han husker ikke det konkrete møde, medmindre det er mødet, hvor Tage Pedersen fortalte dem, at de havde fået oplyst, at Kåre Mølbak havde meldt ud på et møde tidligere på dagen, at der var mutationsfund. Det var nyt for ham, at der var kommet en sådan udmelding. Han blev meget overrasket over at få udmeldingen på mødet og over, at de fik meldingen fra København Fur og ikke fra sundhedsmyndighederne. Det blev nævnt, at Kåre Mølbak havde sagt, at smitte blandt mink kunne blive et nyt Wuhan, og det gjorde stort indtryk på ham. Af embedsmænd deltog på mødet nok Henrik Studsgaard og Tejs Binderup og muligvis Paolo Drostby samt hans særlige rådgiver. Mødet kom ikke til at handle om Kåre Mølbaks udmelding, da de allerede havde en dagsorden med emner, som avlerne selv havde ønsket at drøfte. København Fur havde bedt om mødet for bedre at kunne orientere avlerne og for at give deres syn på, hvordan håndteringen af coronasmitten blandt mink skulle foregå. Forevist "Taleberedskaber til brug for møde med København Fur den 2. november 2020 kl. 18.00-19.00":

"...

Pelsning

- I forhold til pelsning, kan mink fra besætninger beliggende uden for zonerne pelses som normalt.
- Inden for zonerne, vil pelsning nu blive tilladt, men med en række krav og forudsætninger, som jeg kan forestå, at Fødevarestyrelsen har præsenteret for jer på et tidligere møde i dag.

..."

har han forklaret, at han gik ud fra, at pelsningen af mink i zonerne var afklaret med sundheds- og veterinærmyndighederne. De var på vej hen mod den sæson, hvor man normalt pelser dyrene. De drøftede derfor, om man kunne pelse på sædvanlig vis og sælge skindene. Han husker ikke, at der som resultat af mødet var en ændring af hans ministeriums holdning. Det kan godt passe, at en af hans medarbejdere havde talt med Tage Pedersen om Kåre Mølbaks udtalelse, og at denne information blev givet videre til ham forud for mødet.

226 Forklaringsdokumentet side 390ff

Det var nok enten Henrik Studsgaard eller Tejs Binderup, som fortalte ham det. Det var mærkeligt, at han fik informationen fra Statens Serum Institut via en interesseorganisation og ikke direkte. Han hørte fra embedsværket, at der politisk var en bekymring for, hvor hurtigt coronasmitten bredte sig mellem farmene. Hele forløbet igennem har han fulgt indstillingerne fra sundhedsmyndighederne, samtidig med at avlerne ikke blev pålagt at slå avlsdyrene ned. På dette tidspunkt var det stadig en mulighed for ham og Miljø- og Fødevareministeriet, at avlsdyrene kunne bibeholdes. Udgangspunktet var således ikke, at alle mink, herunder avlsdyr, skulle slås ned.

Departementschef Henrik Studsgaard, Miljø- og Fødevareministeriet, har om mødet kl. 19 forklaret bl.a.²²⁷, at der mandag den 2. november 2020 kl. 18.00 var aftalt et møde mellem fødevareministeren og Tage Pedersen fra København Fur om håndtering af smittesituationen indenfor zone 1 og 2. Forud for mødet kl. 18.00 var der et formøde med Fødevarestyrelsen, hvorunder Hanne Larsen oplyste, at der tidligere på dagen havde været et møde i Fødevarestyrelsens regi med deltagelse af København Fur og Kåre Mølbak. Hanne Larsen fortalte, at Kåre Mølbak under dette møde oplyste, at man i Nordjylland havde fundet en minkmutation, som havde nedsat reaktion overfor antistoffer. Med andre ord ville smitte med mutanten kunne resultere i, at man ikke kunne gøre brug af de vacciner, som var under udvikling. Det var første gang, at man i Miljø- og Fødevareministeriet hørte om sådant noget. Det var en rimelig rystende oplysning. Under mødet med København Fur kl. 18.00 fik han en opringning fra Barbara Bertelsen, som havde talt med Per Okkels om fundet af minkmutationen. Han, Per Okkels og Barbara Bertelsen delte opfattelsen af, at det var bekymrende og farligt. De var nødt til at se på, hvad det konkret betød i forhold til risikovurderingen og udviklingen af vacciner, men også se på, om det havde betydning for håndteringen af mink. Derfor var det nødvendigt at sætte et møde op mandag aften den 2. november 2020.

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har forklaret bl.a.²²⁸, at det efterfølgende møde mandag den 2. november 2020 mellem København Fur og fødevareministeren, hvor han (Tejs Binderup), Henrik Studsgaard og Hanne Larsen deltog, i meget stort omfang kom til at handle om de nye oplysninger om fund af ny mutation. Det var evident for alle, at

227 Forklaringsdokumentet side 350f

228 Forklaringsdokumentet side 521 og 1635

der var behov for at øge hastigheden med aflivningerne. Alle, også avlerne, var enige om, at tempoet skulle op i zone 1 og 2. Det var der også en tilkendegivelse om fra København Furs side. Han har supplerende forklaret, at der var et møde med branchen den 2. november 2020, der kom til at handle om den nye mutation. Mødet skulle oprindeligt have handlet om erhvervets ønske om at bevare avlsdyr i zone 1 og zone 2. Under mødet stod det klart, at det nok ikke var den vej, det gik. Han minder om, at Kåre Mølbak under et møde forinden med København Fur havde oplyst minkavlerne om, at der kun ville være avlsdyr fra zone 3 besætninger i 2021.

Direktør Nikolaj Veje, Fødevarestyrelsen, har om mødet kl. 19.00 forklaret bl.a.²²⁹, at der blev afholdt et møde den 2. november 2020 med ministeren og København Fur, hvor Kåre Mølbaks teori om mutation blev nævnt. De nåede inden mødet at orientere ministeren om mutationen. Mødet var tidligt på aftenen, så vil han tro, at bestillingen af notatet var kommet tidligere på dagen den 2. november 2020. De fik ikke at vide, hvad notatet skulle bruges til.

Veterinærdirektør Hanne Larsen, Fødevarestyrelsen, har om mødet kl. 19.00 forklaret bl.a.²³⁰, at Mogens Jensen ikke deltog i det første møde den 2. november 2020 med København Fur. Han deltog i det efterfølgende møde med dem. Hun deltog også selv i det andet møde. På et formøde hertil orienterede hun Mogens Jensen og Henrik Studsgaard om, at nu var der altså kommet nogle helt nye resultater fra Statens Serum Institut, og at de nok kom til at tale om de resultater på mødet, idet branchen – ligesom dem selv og alle andre – var temmelig overrasket over dem. Branchen mente nok, at det var en besværlig besked at få og en besværlig besked at komme tilbage fra. Mødet senere samme aften den 2. november 2020, hvor Mogens Jensen mødtes med erhvervet blev afholdt på Skype. Der havde som sagt været formøde med Mogens Jensen, hvor han blev orienteret om de nye oplysninger, som Kåre Mølbak var fremkommet med. Hun tror, at Mogens Jensen var overrasket over at blive bibragt oplysningerne på den måde. Det var overladt til Fødevarestyrelsen at overbringe ham og departementet oplysningerne, fordi det gik så stærkt på det tidspunkt. Hun ville sikre, at ministeren og departementet var ligeså velinformerede på området, som erhvervet var. Der var en generel opfattelse på mødet af, at informationen fra Kåre Mølbak var meget alvorlig. Hun havde

229 Forklaringsdokumentet side 494

230 Forklaringsdokumentet side 521ff og 1543

ikke haft tid til at gøre sig de store overvejelser om den fremtidige minkavl, da hun også havde deltaget i mødet med erhvervet forud for formødet med ministeren. Informationerne, som hun gav ministeren under formødet, blev også bagtæppet til, at erhvervet under mødet med ministeren fik besked om, at ministeren ikke ville træffe beslutning om, at der kunne pelses i zone 2. Der skulle fuld tempo på aflivningerne i zone 1 og zone 2, og der var ikke noget, der skulle forsinke processen. Henrik Studsgaard deltog som sagt i formødet og også Tejs Binderup, ligesom Nikolaj Veje og Camilla Brasch Andersen deltog. Hun erindrer ikke, om der også var andre, der deltog. Det var hendes indtryk, at det også var første gang, Henrik Studsgaard og Tejs Binderup hørte om Kåre Mølbaks nye oplysninger. De blev ligeså overraskede, som de blev i Fødevarestyrelsen. De syntes også, at det var et skræmmende billede, der blev givet udtryk for, når man sagde, at der var risiko for to parallelle pandemier på samme tid. På formødet dannede hun sig imidlertid ikke indtryk af, hvilke konsekvenser de nye oplysninger kunne få for minkavlen. Cluster 5 var kun udbredt i de nordjyske kommuner, og fokus var derfor meget på Nordjylland. Men hendes forståelse på formødet var også, at nu måtte de tage mødet og få kommunikeret til erhvervet, at der altså ikke kunne bevares avlsdyr inden for zonerne. Som hun husker det, tilkendegav ministeren på mødet over for erhvervet, at man ikke kunne tillade pelsning inden for zonerne. Det skyldtes, at man var bekymret for hastigheden af aflivningerne, nu også givet de nye informationer, der var kommet. Der blev ikke givet anden information til erhvervet under mødet end den, der var givet tidligere på mødet tidligere på dagen, hvor Kåre Mølbak deltog. Der blev selvfølgelig talt meget om denne nye information på mødet, da erhvervet også var rystet over den. Avlerne havde således også en bevidsthed om, at det var en øget fare for dem selv og deres familier. Så bevidstheden om øget fare spillede i det hele taget en ret stor rolle på mødet.

Kontorchef Paolo Drostby, Miljø- og Fødevareministeriet, har om mødet kl. 19.00 forklaret bl.a.²³¹, at han var med til ét møde den dag med København Fur. Sundhedsmyndighederne havde et møde med dem tidligere på dagen. Her blev cluster 5 for første gang nævnt. På det møde, hvor han deltog den dag, deltog Kåre Mølbak ikke. Han fik telefonisk refereret fra Hanne Larsen, at Kåre Mølbak havde fortalt om cluster 5 på det møde. Det møde, som han

231 Forklaringsdokumentet side 174

deltog i, fik et andet indhold end tilsigtet i lyset af, at cluster 5-nyheden var kommet ud.

Særlig rådgiver Søren Andersen, Miljø- og Fødevareministeriet, har om mødet kl. 19.00 forklaret bl.a.²³², at ministeren ikke havde mandat til at sige til minkbranchen, at de på baggrund af vurderingen fra Statens Serum Institut, nu skulle foretage sig noget andet. De skulle i stedet berolige minkavlerne med, at de ville arbejde for, at der også var et fremtidigt minkerhverv. Der blev ikke talt om, at alle mink i Danmark skulle aflives. Da Kåre Mølbaks udtalelse under mødet med branchen var så alvorlig, var mødet ikke længere så optimistisk som forventet, men de drøftede ikke, hvad der derefter skulle ske. Tilkendegivelsen fra departementschefen om, at der skulle slås ned uden pelsning, handlede formentlig om, at den løsning, der ellers var lagt op til, ikke længere var gangbar. Der blev ikke truffet nye beslutninger den aften. Han tog kontakt til Sundhedsministeriet og Statsministeriet for at finde ud af, hvad der var op og ned. Det var usædvanligt at få væsentlige oplysninger ad den vej. Normalt ville man få sådanne oplysninger via et notat, som kom op igennem systemet. Idet Kåre Mølbak havde brugt ordet ”Wuhan”, var han bekymret for, at de ikke havde kontrol over, hvordan dette blev kommunikeret videre. Hvis det kom ud i pressen, at Danmark kunne blive det nye Wuhan, ville det få uoverskuelige konsekvenser for både eksport og folkesundhed.

Direktør Sander Jacobsen, København Fur, har om mødet kl. 19.00 forklaret bl.a.²³³, at de på dette møde om aftenen den 2. november 2020 mellem København Fur og Miljø- og Fødevareministeriet fik en opfølgning på branchens ønske om at bevare avlsdyr i zonerne. Dette ønske havde de fremsat på mødet den 30. oktober 2020. På mødet den 2. november 2020 kl. 19.00 fik de besked om, at avlsdyrene i zone 1 og 2 ikke kunne bevares. Han husker ikke, at Fødevarestyrelsen på mødet tidligere på dagen mellem København Fur, Fødevarestyrelsen og Statens Serum Institut havde nævnt, at avlsdyrene i zonerne fortsat skulle aflives. Mødet den 2. november 2020 kl. 19.00 med Miljø- og Fødevareministeriet var relativt kort, og de fik meldingerne, som fremgår af det foreviste punkt 1 og 2. På mødet med Miljø- og Fødevareministeriet drøftede de ikke fundet af cluster 5, men de nævnte muligvis, hvad Kåre Mølbak havde sagt på mødet tidligere på dagen. Forevist Lykke Felds

232 Forklaringsdokumentet side 917ff

233 Forklaringsdokumentet side 1371ff

mail af 2. november 2020 kl. 20.26 til Tejs Binderup, Søren Andersen, Paolo Drostby, Katja Goodhew og Anders Kroman Liin, som tillige er sendt til bl.a. Ask Lynø-Hansen, med emnet ”noter fra møde med København Fur, samt interne for- og eftermøder” har han forklaret, at han er enig i, at plan A medførte, at minkavlerne kunne fortsætte minkavl i 2021, mens plan B medførte en dvaleperiode, hvor avlsdyrene ikke måtte avle i 2021. Han husker ikke, at Tage Pedersen på mødet den 2. november 2020 kl. 19.00 tog Kåre Mølbaks udtalelse fra det tidligere møde til efterretning. På mødet gav Henrik Studsgaard ikke udtryk for nogen bestemte synspunkter. Myndighederne var meget fokuseret på at få tempoet for aflivningerne op. Han mener ikke, at de havde en drøftelse af, at pelsningen skulle fremskyndes for at nedbringe biomassen. Det handlede om at få inddæmmet smittespredningen mest muligt. Han husker ikke, at Henrik Studsgaard argumenterede for, at alle mink i zonerne skulle aflives uden pelsning. Det var på daværende tidspunkt ikke tilladt at pelse mink i zone 1 og 2, idet disse mink skulle destrueres. Det blev på mødet den 2. november 2020 kl. 19.00 besluttet, at man skulle mødes igen efter to uger, hvor der skulle fastlægges en ny strategi for minkavl i 2021. Dette orienterede København Fur deres medlemmer om dagen efter, samtidig med at de gjorde det klart, at minkavlerne fortsat ikke måtte pelse mink i zonerne. Han havde en klar forventning om, at de kunne få nogen af deres tidligere fremsatte forslag igennem. Han husker ikke, at der var et politisk pres. Han har svært ved at vurdere, hvorvidt dagsordenen for mødet den 2. november 2020 kl. 19.00 var blevet ændret i lyset af Kåre Mølbaks udtalelser på mødet tidligere på dagen. Mødet havde muligvis en anden intensitet. Han ved ikke, hvorvidt Mogens Jensen forud for mødet den 2. november 2020 kl. 19.00 var blevet gjort bekendt med fundet af cluster 5. Han tror, at Miljø- og Fødevarerministeriet forud for mødet kl. 19.00 var bekendt med Statens Serum Instituts fund af cluster 5. Han husker ikke, hvorvidt han og Tage Pedersen på mødet den 2. november 2020 kl. 19.00 oplyste Mogens Jensen om fundet af cluster 5. Mogens Jensens gav på mødet udtryk for, at der skulle findes den mest lempelige løsning, som bedst muligt sikrede branchens overlevelse. Forevist passage fra gengivelsen af Mogens Jensens forklaring afgivet for kommissionen den 11. november 2020 (forklaringsdokumentet s. 392):

”...

På dette tidspunkt var det stadig en mulighed for ham og Miljø- og Fødevarerministeriet, at avlsdyrene kunne bibeholdes. Udgangspunktet var således ikke, at alle mink, herunder avlsdyr, skulle slås ned.

...”

har han forklaret, at han er enig i, at dette også blev tilkendegivet af Mogens Jensen på mødet den 2. november 2020 kl. 19.00. På mødet drøftede de primært aflivningsstrategien, og hvordan aflivningstempoet kunne øges. Mogens Jensen nævnte ikke, at minkspørgsmålet skulle behandles på et regeringsudvalgsmøde senere på ugen.

Bestyrelsesformand Tage Pedersen, København Fur, har om mødet kl. 19.00 forklaret bl.a.²³⁴, at København Fur havde taget initiativ til mødet med Mogens Jensen og Henrik Studsgaard, der blev afholdt senere samme dag. Det var forsat de samme emner, som branchen ønskede at drøfte. De håbede, efter deres møde med Kåre Mølbak, at de kunne få nogle af deres forslag sanktioneret i det ministerium, det hørte hjemme i. Det gik desværre ikke sådan. Han fortalte Mogens Jensen om mødet med Kåre Mølbak, og om hvad Kåre Mølbak havde sagt om plan B. Mogens Jensen virkede chokeret over dette og måske over, at Mogens Jensen ikke kendte hertil forud for mødet. De gennemgik de enkelte forslag herunder muligheden for fritestning og andre lempelser. Han var sikker på, at hans plan kunne lade sig gøre, og han opfordrede til, at de skulle mødes igen efter nogle uger. De drøftede pelsning af raske mink inden for 7,8 km-zonerne, hvilket blev afvist af sandsynligvis Henrik Studsgaard. Mogens Jensen gav dem ingen lempelser. Forevist mail af 2. november 2020 kl. 20.26 fra Lykke Feld til Søren Andersen, Tejs Binderup, Paolo Drostby, Katja Goodhew og Anders Kroman Liin, sendt cc til Ask Lyno-Hansen med flere, med noter fra møde med København Fur samt interne for- og eftermøder, har han forklaret, at det er korrekt, at departementschefen indstillede, at alle mink inden for zonerne blev slået ned. Der blev ikke aftalt et nyt møde, men han er sikker på, at han opfordrede til, at de mødtes igen. Udfaldet af mødet var, at der fortsat ikke måtte pelses inden for zonerne. Han blev nødt til at acceptere dette. Han mener ikke, at han havde indgået en aftale med ministeriet. De brugte lang tid på at drøfte pelsning inden for zonerne. Han

234 Forklaringsdokumentet side 1390ff

kæmpede voldsomt for, at der måtte pelses inden for zonerne, da dette kunne spare samfundet for milliarder af kroner. Der blev ikke fremlagt en faglig begrundelse for, at de ikke måtte pelse inden for zonerne, men det handlede om, hvorvidt myndighederne mente, at de kunne styre det. Der var på det tidspunkt allerede aflivet raske mink inden for zonerne. Han foreslog, at de trak en grænse nord for Limfjorden, hvor der var flest smittede farme, således at minkene i de første nye zoner syd for Limfjorden blev aflivet først. Hans forslag blev afvist. Det var ministeriet, der bestemte. Han tror afvisningen var politisk begrundet, idet myndighederne var bange for, at der var forskellige regler rundt om i landet, hvilket kunne give anledning til kritik. Han hørte ikke noget om, at sagen skulle bringes op i ØU eller i andre udvalg. Mødet varede fra kl. 19 til ca. 19.30.

9.3.4.3. Sms-korrespondance mellem Statsministeriet og Miljø- og Fødevareministeriet

Under eller efter mødet, der blev afholdt kl. 19, blev stabschef Martin Justesen, Statsministeriet, den 2. november 2020 ved en sms fra særlig rådgiver Søren Andersen, Miljø- og Fødevareministeriet sendt kl. 19.33, orienteret om, at Kåre Mølbak på et mødet den 2. november 2020 med Kopenhagen Fur kl. 15.30 havde fortalt, at minkvarianten af corona risikerede at udvikle sig til en ny virus, og at man risikerede, at Danmark blev det nye Wuhan, hvis ikke man fik mink slået ned hurtigt nok. Martin Justesen skrev tilbage lidt over midnat, den 3. november 2020 kl. 00.39, at "Vi er max på den. Ringer i morgen tidlig":

"...

Søren Andersen, den 2. november 2020, kl. 19.33:

"Hey. Vi sidder lige nu i møde med minkbranchen. Planen var, at vi skulle hjælpe avlerne med at redde de raske mink, der er inde i sikkerhedszonen. Men nu har Mølbak sagt til minkavlerne her i eftermiddag, at man har fundet ud af, at minkvarianten af corona, risikerer at udvikle sig til en ny virus. Han har sagt, at vi risikerer, at Danmark bliver det nye Wuhan, hvis ikke vi får slået mink ned hurtigt nok.

Det er ny viden for os. Og lidt vildt, at han bare slynger det ud til branchen. Det er åbenbart viden, de SSI først har fået i dag.

Vi får at vide af minkavlerne, at når de får melding om, at vi næppe kan redde de raske mink i zonerne, så vil avlerne stoppe med at aflive i protest. Det er fandme noget lort.

Det ville være meget nyttigt, om Mølbak/SSI kan kommunikere det her meget snart. Det kan også være et pressemøde.

Har også skrevet det her til Jønsson. Men tænker det er vigtig viden for jer også. Det kommer også med i KU-sagen onsdag.

Kan vi evt lige tale i løbet af i aften eller i morgen tidlig?

Martin Justesen, den 3. november 2020, kl. 00.39:

Vi er max på den. Ringer i morgen tidlig

...”

Særlig rådgiver i Miljø- og Fødevareministeriet, Søren Andersen, har forevist den omhandlede sms-korrespondance af 2.-3. november 2020 mellem ham og Martin Justesen forklaret bl.a.²³⁵, at de havde et møde med Hanne Larsen fra Fødevarestyrelsen som følge af hendes møde tidligere på dagen med minkbranchen og Statens Serum Institut. Hanne Larsen fortalte, at Kåre Mølbak havde oplyst om den nye coronavariant fundet i mink under mødet med København Fur. Ministeriet havde ikke fået melding herom eller kendte til minkvarianten, hvorfor han så det som sin pligt at sende besked herom til Martin Justesen. Han skrev samme besked til Rasmus Jønsson, som var særlig rådgiver for sundhedsminister Magnus Heunicke. Rasmus Jønsson ringede til ham og oplyste, at de heller ikke havde hørt om dette før. Ministerens møde med minkbranchen blev herefter udskudt. Han husker ikke, om Martin Justesen ringede til ham næste morgen. Det var det ordinære KU-møde, der skulle afholdes den 4. november 2020, som han henviste til i sin sms. Han husker ikke, om han på det tidspunkt var orienteret om, at KU-mødet var blevet rykket til den 3. november 2020.

Stabschef Martin Justesen, Statsministeriet, har om sms-korrespondancen med Søren Andersen forklaret²³⁶, at disse sms-beskeder var første gang, at han

235 Forklaringsdokumentet side 917

236 Forklaringsdokumentet side 1323f

blev bekendt med Kåre Mølbaks udtalelser om, at der var fundet mutationer af coronavirus i mink. Han mener, at han videresendte sms-beskederne til Barbara Bertelsen, men han kan også have ringet til hende. De vidste, at der var en teoretisk risiko for mutationer af coronavirus, og i første omgang forholdt de sig tvivlende til, hvorvidt oplysningerne var rigtige. De forsøgte hurtigst muligt at få afdækket, hvorvidt det var rigtigt. Dette var årsagen til, han først svarede Søren Andersen omkring midnat. Han og Barbara Bertelsen tænkte, at der måtte være tale om en misforståelse. De havde svært ved at tro på, at en så central og banebrydende oplysning var blevet meldt ud på et stormøde med minkbranchen. Han husker ikke, at han den 2. november 2020 om aftenen talte med nogen i Sundhedsministeriet. Han har aldrig talt med nogen i Statens Serum Institut. Han husker ikke, hvorvidt han fik besked om, at der samme aften havde været et møde mellem en gruppe af departementschefer. Han og Barbara Bertelsen talte meget i telefon sammen den 2. november 2020 om aftenen. Barbara Bertelsen ringede senere på aftenen til ham og sagde, at det var fundet en mutation af coronavirus i mink. Meningen med hans sms-besked til Søren Andersen var at tydeliggøre, at de i Statsministeriet tog oplysningen meget alvorligt. Han ville følge op på Søren Andersens sms'er dagen efter, men han husker ikke, hvorvidt han havde en samtale med Søren Andersen den 3. november 2020. Han husker ikke, om han talte med andre om aftenen den 2. november 2020. Han har muligvis talt med andre af de særlige rådgivere. Han mener ikke, at han talte med Pelle Pape.

9.3.5. Departementschefmødet kl. 21.30

I anledning af Statens Serum Instituts nye oplysninger indkaldte departementschef Johan Legarth, Justitsministeriet, efter anmodning fra departementschef Barbara Bertelsen, Statsministeriet, den 2. november 2020 blandt andre departementscheferne fra Finansministeriet, Miljø- og Fødevareministeriet, Sundhedsministeriet og Erhvervsministeriet til et møde om aftenen kl. 21.30. Mødet, som først var planlagt til dagen efter, den 3. november 2020 kl. 9.30, blev fremrykket til den 2. november 2020 kl. 21.30 og blev afholdt virtuelt.

Johan Legarth indkaldte til mødet ved følgende sms-korrespondance af 2. november 2020 til blandt andre departementschef i Miljø- og Fødevareministeriet, Henrik Studsgaard:

”...

Johan Legarth, kl. 20.27:

Kære alle,

Har lovet Barbara, at vi fire sætter os sammen i morgen tidlig for at få talt Mink situationen igennem og skruet yderligere op for indsatsen.

Jeg foreslår kl. 09.30 (og det bliver VTC), da min minister har symptomer og afventer svar på test og jeg af den grund også holder mig hjemme til vi kender svaret).

Jeg tager rigspolitichef med og i andre må tage de styrelsescheferne i har brug for med også.

Kan det lade dig gøre for jer?

Johan

...

Johan Legarth kl. 21.09:

Jeg tror vi er nødt til i lyset af de seneste meldinger, at stikke hovederne sammen allerede her til aften. – jeg får sendt et opkaldslink rundt om et øjeblik og håber at i har mulighed for at springe på kl. 21.30. – inviterer også Michael og Peter

...”

På mødet deltog blandt andre departementscheferne Johan Legarth, Justitsministeriet, Henrik Studsgaard, Miljø- og Fødevareministeriet, Peter Stensgaard Mørch, Finansministeriet, Michael Dithmer, Erhvervsministeriet og Per Okkels, Sundhedsministeriet, ligesom rigspolitichef Thorkild Fogde deltog. Derudover deltog bl.a. veterinærdirektør Hanne Larsen og enheds- og kontorchef Camilla Brasch Andersen, begge Fødevarestyrelsen, afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen, Justitsministeriet, afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, samt afdelingscheferne Annemarie Lauritsen og Martin Ulrik Jensen, begge Finansministeriet. Mødet blev afholdt virtuelt via Skype.

Der blev på mødet orienteret om Statens Serum Instituts udmelding, og en række scenarier for minkerhvervet og Nordjylland blev drøftet. Det blev drøftet, hvorledes tempoet på aflivninger af mink kunne komme op, og ideen om tempobonus blev introduceret. Det blev bl.a. aftalt, at Sundhedsministeriet skulle have lejlighed til at drøfte sagen med Statens Serum Institut.

Miljø- og fødevareminister Mogens Jensen har forklaret²³⁷, at han ikke husker, at han blev orienteret om departementschefmødet den 2. november 2020, men han kan sagtens have fået en tilbagemelding fra dette møde. Særligt efter at Statens Serum Institut kom med sin nye risikovurdering, begyndte det at gå meget stærkt med et højt arbejdstempo.

Departementschef Barbara Bertelsen, Statsministeriet, har forklaret bl.a.²³⁸, at hun ikke husker, om hun kontaktede Johan Legarth i løbet af dagen om mandag den 2. november 2020, men hun ved, at hun talte med Johan Legarth mandag aften efter nyheden om mutationen. Hun talte dog først med Per Okkels, som fortalte, at han havde været i kontakt med Kåre Mølbak og Tyra Grove Krause, som havde oplyst, at bekymringen var reel. Sundhedsministeriet var nødt til at få en mere konkret vurdering, da der kun forelå en foreløbig vurdering. Hun ringede herefter til Johan Legarth, idet Justitsministeriet havde den nyoprettede beredskabsafdeling, som havde kapacitet mv. til at styre tværministerielle tiltag. Aftalen var, at Johan Legarth skulle indkalde til et departementschefmøde med de involverede departementschefer. Forevist sms-korrespondancen mandag den 2. november 2020 mellem Johan Legarth, Henrik Studsgaard m.fl., således som den fremstår på Henrik Studsgaards telefon, har hun forklaret, at hun havde talt med Johan Legarth om, at det skulle afklares, hvad der var op og ned, hvad stod man med, mv. Det var vigtigt at få afdækket alle faglige vinkler i forhold til kompleksitet. Hele beredskabs-set-up'et under pandemien har været kendetegnet ved, at der altid var et sundhedsmæssigt aspekt. Her var der tillige en beredskabsmæssig tilgang i forhold til NOST'en, som Justitsministeriet skulle håndtere. Sundhedsministeriet ved Per Okkels og Statens Serum Institut skulle dække de sundhedsfaglige aspekter. De øvrige deltagere skulle dække øvrige faglige aspekter. Det viste sig hurtigt, at der også var et internationalt aspekt i forhold til fødevareeksport mv. Hun husker ikke, om hun fik en tilbagemelding på

237 Forklaringsdokumentet side 392

238 Forklaringsdokumentet side 1114 og 1616f

departementschefmødet mandag den 2. november 2020. Hun havde været til massør sent mandag eftermiddag den 2. november 2020. Da hun kom hjem fik hun meldingen fra Per Okkels om Statens Serum Instituts vurdering. Næsten samtidig kom der en melding om et terrorangreb i Wien. Hun ringede til statsministeren og orienterede om meldingen fra Statens Serum Institut, men statsministeren skulle samtidig orienteres om terrorangrebet. Hun brugte en stor del af aftenen på terror. Det var først op ad dagen tirsdag den 3. november 2020, hvor ordlyden af Statens Serum Instituts risikovurdering forelå, at man gik detaljeret til værks. Hun har supplerende forklaret, at hun ikke husker, hvorvidt hun drøftede med Johan Legarth, hvem der skulle deltage på departementschefmødet den 2. november 2020 om aftenen. Det lå ligefor, hvem der skulle deltage i dette møde herunder departementscheferne fra Sundhedsministeriet og Miljø- og Fødevareministeriet. Årsagen til at departementschefen fra Finansministeriet deltog i mødet gav også sig selv, idet man opererede med meget store udgifter. Hun mener, at de rigtige personer deltog i departementschefmødet den 2. november 2020. Hun husker ikke, hvorvidt hun og Johan Legarth talte om, hvilke departementschefer, der skulle deltage i mødet. Hun bad Johan Legarth om at koordinere mødet, og han fik også til opgave at indkalde til mødet. Hun snakkede både med Henrik Studsgaard og Johan Legarth, men hun bad Johan Legarth om at koordinere mødet som led i Justitsministeriets koordinationsrolle under coronakrisen. Forevist passage fra gengivelsen af sin forklaring for kommissionen den 18. november 2021 vedrørende departementschefmødet den 3. november 2020 kl. 14.45:

”...

Hun, Per Okkels, Johan Legarth og Peter Stensgaard Mørch var meget opmærksom på den klare ordlyd i risikovurderingen. De var meget klar på, hvilket ansvar de stod med i et worst case-scenario.

...”

har hun forklaret, at også Henrik Studsgaard den 2. november 2020 om aftenen var meget bekymret over Statens Serum Instituts risikovurdering. Inden hun talte med Per Okkels om risikovurderingen, havde hun en samtale med Henrik Studsgaard. Det var endvidere Miljø- og Fødevareministeriet, der rejste flaget over for Statsministeriet. Hun husker, at Martin Justesen blev kontaktet af Sørensen Andersen om Kåre Mølbaks udtalelse på mødet med minkbranchen den 2. november 2020, hvorefter hun ringede til Henrik Studsgaard, som bekræftede oplysningen. Hun ringede derefter til Per Okkels, som oplyste,

at han ikke kendte til disse oplysninger. Per Okkels vendte efterfølgende tilbage, da han havde fået bekræftet oplysningen fra Statens Serum Institut. Hun bad derefter Johan Legarth om at koordinere et møde med de relevante departementschefer.

Departementschef Johan Legarth, Justitsministeriet, har om departementschefmødet kl. 21.30 forklaret bl.a.²³⁹, at der blev afholdt et møde mellem departementscheferne mandag aften den 2. november 2020. Tidligere på aftenen kom der første gang forlydender om, at Statens Serum Institut havde konstateret fund af en mutation. Barbara Bertelsen ringede ham op først på aftenen mandag den 2. november 2020 og spurgte, om han hørte om en minkmutation. Han tog herefter fat i Per Okkels, som var lidt søgende. Per Okkels var ved at finde ud af, hvor man var på bekymringsskalaen. Han mener, at Per Okkels vendte tilbage og sagde, at det var skidt. Mødet blev fremrykket som følge af eskalationen på alvorlighedsstigen i løbet af aftenen. Der var flere samtaler mellem ham, Barbara Bertelsen og Per Okkels i de timer. Det var baggrunden for, at mødet blev fremrykket. Der var den 2. november 2020 fortsat et stort smittereservoir, men gamechangeren var mutationen, som nu havde manifesteret sig. Risikoen for mutation, som var iboende, var nu reel. Han kender ikke noget til en kontakt med Lægemedelstyrelsen. Henrik Studsgaard, Peter Stensgaard Mørch, Michael Dithmer, Per Okkels og han deltog i departementschefmødet mandag den 2. november 2020 om aftenen. Han gætter på, at Henrik Studsgaard havde Tejs Binderup og Fødevarestyrelsen med, men det er et gæt. Rigspolitichef Thorkild Fogde deltog også, og det skyldtes, at Justitsministeriets "indgang til mink" var den operative indsats i zonerne, som blev forestået af Rigspolitiet. Kåre Mølbak deltog vist også. Det var formentlig Per Okkels, som førte ordet, fordi indgangsvinklen var de nye oplysninger fra sundhedsmyndighederne. Det var sundhedsmyndighederne, som kridtede banen op. Sundhedsmyndighederne understregede, at der både var et problem med reservoir og mutation. Der var bekymring for, om mutationen kunne få betydning for de kommende vacciner. Det handlede om at få stoppet og inddæmmet kilden. Det var på dette møde, at konturerne for de kommende 24 timer blev lagt, både for så vidt angik mink og Nordjyllandspakken. Konklusionen var, at Sundhedsministeriet skulle gå hjem og få kvalificeret risikovurderingen. Mødet foregik på det lidt mere generelle plan.

239 Forklaringsdokumentet side 598ff og 1576f

Han er lidt usikker på de enkelte aktørers udmelding, men han tror, at Kåre Mølbak havde ordet på mødet. Han har supplerende forklaret, at han mener, at han sagde, at han ville tage rigspolitichefen med til mødet. Der lå heri, at de andre mødedeltagere kunne gøre noget tilsvarende. Adspurgt om det var op til den enkelte departementschef at vurdere, hvem de ønskede at invitere med til mødet, har han forklaret, at det var det. Hans erindring var, at Kåre Mølbak deltog i mødet, men det kan sagtens være forkert og være baseret på, at der blev refereret til Kåre Mølbak under mødet. Der blev refereret til, at der var foreløbige indikationer på en ny mutation, som kunne have betydning for vaccineeffekten. Han mener, at det ligeledes blev oplyst, at Kåre Mølbak havde gjort opmærksom på denne problemstilling under et møde med min-kavlerne tidligere på dagen. Om aftenen [den 2. november 2020] handlede det, om at man skulle have faktum på bordet og viden om, hvor de enkelte myndigheder var i forhold til aktiviteterne. Han tror ikke, at det nærmere var konkretiseret, hvad der skulle ske, og de enkelte mødedeltageres fokus var nok forskelligt alt afhængig af deres ansvarsområder. Adspurgt om, hvad han mente med, at han havde lovet Barbara Bertelsen, at der skulle skrues yderligere op for indsatsen [sms-korrespondance mellem ham og Henrik Studsgaard], har han forklaret, at den omtalte samtale lå i tilknytning til et møde i CU i slutningen af oktober. I hans optik handlede det i forhold til Rigspolitiet om aflivningshastigheden, idet smitten spredte sig, og de skulle finde ud af, hvordan de kunne finde en effektiv indsats og komme på forkant frem for at være på bagkant. Han tror, at sundhedsmyndighedernes fund og Kåre Mølbaks tilkendegivelser viste, hvorfor det hastede, og at det var nødvendigt at komme foran. Problemstillingen, som sundhedsmyndighederne adresserede i slutningen af oktober, handlede om, at den eksisterede aflivningshastighed viste, at man ville komme et stykke ind i 2021, før problemerne var kommet til livs. Adspurgt om hvem der ressortmæssigt var nøglepersoner i forhold til intensivering af aflivningsindsatsen, har han forklaret, at aflivningsindsatsen operativt blev håndteret i Fødevarestyrelsen og Rigspolitiet. Det var derfor Miljø- og Fødevareministeriet og Justitsministeriet, der var ressortmyndigheder. Derudover var forsvaret også en central spiller, idet forsvaret ligeledes understøttede indsatsen. Adspurgt om han og Henrik Studsgaard under mødet den 2. november 2020 drøftede intensivering af aflivningsindsatsen, herunder om han gjorde Henrik Studsgaard opmærksom på, at det var Henrik Studsgaards ansvarsområde at intensivere aflivningsindsatsen, har han forklaret, at det var ikke hans oplevelse, at nogen var i tvivl om dette, og at der var en opgave, der skulle løses. Det var der ikke divergerende meninger om. Han kan ikke huske,

om han gav Barbara Bertelsen en tilbagemelding fra mødet den 2. november 2020, men det ville være naturligt, hvis han havde gjort dette. Adspurgt om han gav Thorkild Fogde et opdrag under eller efter mødet den 2. november 2020, har han forklaret, at fokus siden CU i slutningen af oktober var, at Rigspolitiet skulle understøtte Fødevarestyrelsen med aflivningsindsatsen. Der lå derfor ikke en ændring i opdraget, men et betydelig fokus på, at vigtigheden var blevet større set i lyset af de nye oplysninger.

Departementschef Peter Stensgaard Mørch, Finansministeriet, har om departementschefmødet kl. 21.30 forklaret bl.a.²⁴⁰, at han deltog i departementschefmødet den 2. november 2020. Udover Miljø- og Fødevareministeriet, deltog Kåre Mølbak, og Søren Brostrøm var også i mødet. Han havde problemer med at blive tilkoblet det virtuelle møde, så han endte med at deltage telefonisk. Han kunne derfor ikke se de andre mødedeltagere, så han er lidt i tvivl om, hvem der ellers var til stede. Baggrunden for mødet var de nye oplysninger om coronaprøver fra Nordjylland, som havde vist en minkvariant, der var resistent over for antistoffer. En mutation blandt mink, der kunne overføres til mennesker, kunne være resistent over for en vaccine. Der blev ikke konkluderet noget på mødet, men de aftalte, at de hurtigt skulle afdække problemet og være klar til først at orientere regeringen og derefter Folketinget og offentligheden om den nye minkvariant. Han var ikke på det tidspunkt klar over, at der var ved at blive forberedt et KU-møde.

Departementschef Michael Dithmer, Erhvervsministeriet, har om departementschefmødet kl. 21.30 forklaret bl.a.²⁴¹, at Johan Legarth indkaldte til et uformelt møde, hvor han og Johan Legarth deltog sammen med Henrik Studsgaard, Per Okkels og Thorkild Fogde. Barbara Bertelsen deltog ikke, men muligvis deltog en anden person fra Statsministeriet. Mødet foregik virtuelt og blev fremrykket og afholdt den 2. november 2020 om aftenen, hvor de drøftede den nye risikovurdering fra Statens Serum Institut. Stemningen på mødet bar præg af, at situation med coronasmitten blandt mink var meget alvorlig, og de drøftede mulige tiltag, der kunne tages for at håndtere situationen. Der blev ikke besluttet noget.

240 Forklaringsdokumentet side 964

241 Forklaringsdokumentet side 295

Departementschef Henrik Studsgaard, Miljø- og Fødevareministeriet, har om departementschefmødet kl. 21.30 forklaret bl.a.²⁴², at når Johan skrev ”vi fire” så var der tale om departementscheferne i Justitsministeriet, Sundhedsministeriet, Erhvervsministeriet, Finansministeriet, Forsvarsministeriet og Miljø- og Fødevareministeriet. Seks departementschefer deltog således i mødet. I mødet deltog også rigspolitichef Thorkild Fogde, veterinærdirektør Hanne Larsen og afdelingschef Tejs Binderup. Mødet startede med en drøftelse af det rent sundhedsmæssige. Per Okkels redegjorde herfor, herunder om briefing fra Statens Serum Institut, og den bekymring, som instituttet havde. Det gik rigtigt stærkt med smitten på det tidspunkt, og de drøftede, hvordan man kunne øge hastigheden af aflivningerne. De drøftede, hvordan man fik konsolideret den risikovurdering, som forelå, så der var noget konkret at forholde sig til. Miljø- og Fødevareministeriet foreslog en tempobonus for at styrke hastigheden med aflivninger. Der var en eskalerende smitte blandt minkbesætningerne. Der var nærmest ekspotentiel stigning. Man var nødt til at få gjort noget med det samme. Adspurgt om Per Okkels kom til mødet med en særlig viden – udover den viden som Henrik Studsgaard selv havde fra Hanne Larsen – forklarede han, at det ikke var hans indtryk. De blev enige om, at man skulle have konsolideret risikovurderingen. Foreholdt Hanne Larsens forklaring om at Per Okkels skulle hjem og tage fat i sine folk dagen efter, har han forklaret, at Sundhedsministeriet skulle have konsolideret oplysningerne fra Statens Serum Institut. Da de forlod mødet mandag den 2. november 2020 om aftenen, var opgaven for Miljø- og Fødevareministeriet at få øget tempoet med aflivninger, herunder finde ud af, om tempobonus var en mulighed. Den sag blev sanktioneret af finansministeren tirsdag den 3. november 2020 om formiddagen, hvorfra de fik besked om, at det var i orden. Per Okkels opgave var at få konsolideret risikovurderingen. Per Okkels og han skulle i fællesskab se på en orientering af Folketinget. De udarbejdede en notits til brug for orientering af ordførerne. Det var de opgaver, som han stod op til den tirsdag den 3. november 2020 om morgenen. På departementschefmødet den 2. november 2020 om aftenen hørte han ikke noget om overvejelse af initiativer fra beredskabet til aflivning af mink. Der pågik en forberedelse fra departementschefmødet den 2. november 2020 om aftenen og frem til det FKU den 3. november 2020 [departementschefmødet den 3. november 2020 kl. 14.45], men han hørte ikke noget fra beredskabet i det forløb. I Miljø- og

242 Forklaringsdokumentet side 351, 1554 og 1575

Fødevareministeriet forberedte man sig selvfølgelig på, hvad der skulle ske; det, der var i fokus både mandag aften den 2. november 2020 og tirsdag den 3. november 2020 om eftermiddagen, var at få bragt aflivningstempoet op i zone 1 og 2 samt at få fremmet pelsningen i zone 3. Det var tilgangen fra Miljø- og Fødevareministeriets side til, hvad der skulle ske her og nu. Dertil kom, at der var overvejelser om, hvad der skulle ske i 2021 og frem. Det var med den tilgang, at Miljø- og Fødevareministeriet arbejdede. Det var Tejs Binderup, som fik den gode idé til at indføre en tempobonus med det formål af øge tempoet med aflivningerne.

Departementschef Per Okkels, Sundhedsministeriet, har om departementschefmødet kl. 21.30 forklaret bl.a.²⁴³, at han den 2. november 2020 var han til møde med borgmestrene fra Vestegnen, fordi det var ved at gå galt derude. Da han kom hjem, blev han først på aftenen ringet op af Barbara Bertelsen. Hun havde fået oplyst af en person, som var blevet ringet op af Landbrug & Fødevarer, at Kåre Mølbak på et møde med minkbranchen, Landbrug & Fødevarer, Fødevarestyrelsen og vistnok også en fra ministeriet, havde underholdt om den undersøgelse, som de havde lavet, hvor der var tegn på, at cluster 5, som var fundet i Nordjylland, kunne udvise manglende immunitet overfor vacciner. Kåre Mølbak havde kaldt det lille Wuhan. Han blev meget overrasket, da han ikke havde hørt om dette, og han ringede til Kåre Mølbak og spurgte, om det var rigtigt. Det var nøjagtigt det, de havde været bange for. Kåre Mølbak sagde, at det var Anders Fomsgaard, som havde lavet undersøgelsen. Han ringede efterfølgende til Tyra Grove Krause. Han var meget forundret over, at han skulle høre dette ad bagveje. De var i forvejen meget tæt på en konklusion om, at man ikke kunne inddæmme smitten blandt minkfarme. Han bad om noget på skrift og fik tilsendt noget på engelsk, som var meget svært at læse. Han talte efterfølgende med Barbara Bertelsen nogle gange, som var meget bekymret, og de aftalte, at der skulle afholdes et departementschefmøde, hvor Henrik Studsgaard, Johan Legarth m.fl. skulle være med. Han talte selv meget på dette møde. Deres tese på mødet var, at dette kunne de ikke styre, og at mink udgjorde en stor risiko. Der var behov for en ny risikovurdering, som allerede var blevet bestilt af Miljø- og Fødevareministeriet og var i proces hos Statens Serum Institut. Der blev ikke besluttet noget på departementschefmødet den

243 Forklaringsdokumentet side 734f og 736

2. november 2020 om aftenen. Det lå i kortene, at man skulle tales ved om situationen dagen efter.

Veterinærdirektør Hanne Larsen, Fødevarestyrelsen, har om departementschefmødet kl. 21.30 forklaret bl.a.²⁴⁴, at hun deltog i et møde med nogle departementschefer. Henrik Studsgaard, Per Okkels, Johan Legarth og vist også departementschefen fra Forsvarsministeriet deltog. Det var på Skype, og der var ikke billeder på. Hun mener ikke, at Statsministeriets departementschef deltog. Mødet kom i stand med meget kort varsel. Det var Miljø- og Fødevareministeriets departement, som bad hende om at deltage i mødet. Hun husker det ikke nærmere, men måske kom indkaldelsen fra en sekretær. Hun gættede sig til, at det var de nye oplysninger, som man skulle tale om på mødet. Hun var ikke bekendt med, at Justitsministeriets departementschef indkaldte til mødet på foranledning af Statsministeriets departementschef. Det var helt usædvanligt, at man som vicedirektør blev indkaldt til et sådant møde med så kort varsel. Hun sad fysisk i styrelsen sammen med Camilla Brasch Andersen og lyttede til mødet. Som hun husker det, deltog også rigspolitichefen i mødet. Der blev talt om de nye oplysninger og om, at det var i Nordjylland. Der blev talt om, hvad der skulle sættes i gang, mest ud fra et humanitært synspunkt. Fokus var på at få sikret befolkningen. Det blev drøftet, om der skulle ske begrænsninger i, hvordan folk kunne bevæge sig rundt, og om der skulle yderligere opsporing til. Hun kan ikke svare på, hvem af departementscheferne, som tog mest initiativ på mødet. Hun kunne ikke se dem, og hun kender kun Henrik Studsgaards og Per Okkels stemmer. Hun oplevede, at Per Okkels på daværende tidspunkt ikke var helt briefet om de nye oplysninger. Han ville derfor først forholde sig til dem efter at have talt nærmere med folk i hans eget system. Hun husker ikke, at Henrik Studsgaard gav udtryk for noget særligt. Det handlede mest om, hvad man skulle gøre i forhold til mennesker i Nordjylland. Spørgsmålet var, hvorledes de skulle undgå, at den cluster-mutation, der nu var i mennesker, bredte sig. Hun husker ikke, at det blev nævnt, at en konsekvens kunne være, at man skulle slå alle dyr ihjel. Fokus var som sagt på Nordjylland og der, hvor clusteret var. Hendes eneste input på mødet var, at hun ville opfordre til, at man i sin kommunikation slog tonen rigtigt an, idet Fødevarestyrelsen havde medarbejdere, som dagligt skulle bevæge sig i disse minkfarme. Avlerne var også nødt til at komme der, herunder for at

244 Forklaringsdokumentet side 523f

fodre og aflive dyrene. Så det var vigtigt at overveje kommunikationen for ikke at skabe større panik end højst nødvendigt.

Enheds- og kontorchef Camilla Brasch Andersen, Fødevarestyrelsen, har om departementschefmødet kl. 21.30 forklaret bl.a.²⁴⁵, at hun deltog i et Skype-møde senere på aftenen den 2. november 2020 med departementscheferne fra Sundhedsministeriet, Justitsministeriet, Miljø- og Fødevareministeriet og Forsvarsministeriet. Hun havde ikke deltaget i den type møde før. Hanne Larsen deltog også via Skype. Hun husker ikke, hvordan mødet blev indledt. Mødet handlede især om, hvordan smitteudviklingen i Nordjylland skulle håndteres, og der blev talt om at isolere Nordjylland, hvilket hun blev overrasket over. De afrapporterede fra mødet med København Fur og sagde derudover ikke noget på mødet. Mødedeltagerne var interesserede i at vide, hvilke besætninger der var fundet smitte i. Per Okkels angav, at det drejede sig om fem farme, hvor der i september 2020 var fundet den særlige minkvariant. Der var en enkelt farm, som var blevet gensmittet, men det var efter den 4. november, og hun husker ikke, om det var én af de fem farme. Hun husker ikke, at man drøftede tempoet på aflivninger. Hun konstaterede, at der var en hektisk stemning på mødet. Man drøftede, hvordan man skulle håndtere smitten i Nordjylland.

Afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen, Justitsministeriet, har om departementschefmødet kl. 21.30 forklaret bl.a., at der mandag den 2. november 2020 blev afholdt departementschefmøde, hvori der også deltog afdelingschefer. Hun deltog i mødet sammen med Johan Legarth. Michael Dithmer, Henrik Studsgaard, Peter Stensgaard Mørch og Per Okkels. Departementscheferne i Finansministeriet og Sundhedsministeriet var der også. Hun vil tro, at de også havde afdelingschefer med. Hun erindrer ikke, om Tejs Binderup var med i mødet. Hanne Larsen fra Fødestyrelsen samt rigspolitichef Thorkild Fogde var også til stede. Mødet startede med en orientering om, at Kåre Mølbak under et møde samme dag med minkbranchen havde orienteret om en undersøgelse, som var bekymrende i forhold til en minkmutation. Hun kendte ikke noget til baggrunden for departementschefmødet, og hun ved ikke, om mødet havde sammenhæng med mødet med minkbranchen. Hun ved, at Johan Legarth havde sendt en sms om mødet. Det var et mareridtsscenario, som blev drøftet. Der blev talt om, hvordan mutationer kunne påvirke vacciner. Der blev videre

245 Forklaringsdokumentet side 1297f

talt om, hvordan man hurtigere kom gennem aflivningerne. Der blev talt om smitte i Nordjylland, og der blev talt om, at smitten i Nordjylland var drevet af smitte i mink. Der blev også talt om tests. Hun noterede sig, at der var behov for yderligere tests. Den oplysning tog hun med hjem. Hun erindrer ikke, at der blev talt om aktivering af et ekstraordinært KU-møde, men der blev talt om forskellige idéer, herunder tempobonus. Det var Finansministeriets departementschef, som foreslog tempobonus som en mulig indsats. Forinden mødet sluttede, havde Per Okkels betinget sig, at han gerne ville tale med Statens Serum Institut om betydningen af den undersøgelse, som forelå. Det var relativt sent, og Per Okkels skulle have den næste morgen til at følge op. Man skulle derefter samle op.

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevarerministeriet, har om departementschefmødet kl. 21.30 forklaret bl.a.²⁴⁶, at meldingen om den nye mutation også var kommet til Sundhedsministeriets kundskab. Under mødet med København Fur kom der således en invitation til et departementschefmøde samme dag, hvor også rigspolitichef Thorkild Fogde og veterinærdirektør Hanne Larsen skulle deltage. Han deltog i departementschefmødet, som primært drejede sig om mink. Konklusionen på departementschefmødet var, at situationen var meget bekymrende. Han aftalte med afdelingschef Martin Ulrik Jensen fra Finansministeriet, at man skulle gå i gang med en ØU sag. Departementschef Per Okkels skulle tale med sine fagfolk for at finde ud af, hvad der var op og ned. Han antog, at det var Kåre Mølbak, som havde ringet til Per Okkels. Forevist Kåre Mølbaks mail sendt mandag aften den 2. november 2020 kl. 22.58, hvor Kåre Mølbak fremsendte: "Resistance mutation in DK minkvariant virus", har han forklaret, at Per Okkels må have fået informationen noget før. Det var hans idé at indføre et økonomisk incitament til hurtigere aflivning i form af en tempobonus, hvilket der også var en drøftelse af på departementschefmødet. Johan Legarth orienterede ham ikke om, at Rigspolitiet var sat i gang med at udarbejde en delplan.

Afdelingschef Annemarie Lauritsen, Finansministeriet, har om departementschefmødet kl. 21.30 forklaret bl.a.²⁴⁷, at hun også deltog i departementschefmødet den 2. november 2020 om aftenen. På mødet blev Statens Serum Instituts nye risikovurdering drøftet. Per Okkels uddybede, hvad billedet var.

246 Forklaringsdokumentet side 670 og 1632

247 Forklaringsdokumentet side 567

Det blev endvidere drøftet, hvad handlemulighederne kunne være. Finansministeriet og Erhvervsministeriet fik til opgave at afdække hjælpepakkerne, kompensationsmodeller og incitamentsordning. Der var ikke nogle endegyldige beslutninger. Mogens Jensen havde et møde med minkbranchen dagen efter. Der var både processnak og nogle ordførere, man skulle tænke på. Hun havde senere samme aften en snak med Tejs Binderup om tempobonus. Givet at alting hastede, tog hun informationen ind og bad Asbjørn Brink lave det til et egentligt notat, som kunne blive clearet.

Afdelingschef Martin Ulrik Jensen, Finansministeriet, har om departementschefmødet kl. 21.30 og forevist sin sms af 2. november 2020 kl. 21.39 til Asbjørn Brink, Finansministeriet, hvori han skrev:

”Jeg er lige kaldt til møde i jm om mink (online). Der er vist mutationer, tror de slår hele lortet ned... jeg vender tilbage”

forklaret bl.a.²⁴⁸, at han blev ringet op af Finansministeriet ledelsessekretariat og fik at vide, at Peter Stensgaard Mørch gerne ville have ham med til mødet. Indkaldelsen fra Justitsministeriet blev dernæst videresendt til ham. Mødet foregik virtuelt, og han deltog hjemmefra. Han husker, at Per Okkels, Peter Stensgaard Mørch, Henrik Studsgaard og Johan Legarth deltog. De var formentlig alle med virtuelt. Han tror ikke, at der deltog repræsentanter fra Statsministeriet i mødet, men han ved det ikke. Han mener ikke, at han var bekendt med, at det var Statsministeriets departementschef, som havde bedt Johan Legarth om at sætte mødet op. Miljø- og Fødevareministeriet orienterede om, at Kåre Mølbak på et møde med København Fur havde fortalt om et nyt studie om mutationer i mink, som kunne true vaccinerne. På mødet med departementscheferne blev det konkluderet, at Sundhedsministeriet skulle undersøge, hvad der var op og ned i den nye viden, som Statens Serum Institut havde, og at de skulle lave et papir på det, som førte til den nye risikovurdering næste dag, og det blev besluttet, at der skulle laves nogle sager. Han stod efterfølgende for, sammen med Erhvervsministeriet, at lave en bestilling på en sag om hjælpepakker. Han skrev, som han gjorde i sin sms til Asbjørn Brink, da han var blevet ringet op og havde fået oplyst, at den nye minkmutation kunne true virkningen af de kommende vacciner, som på daværende tidspunkt

248 Forklaringsdokumentet side 587f

var det eneste våben mod covid-19. Det ordvalg han brugte i sin sms var ikke tiltænkt en større kreds.

Direktør Line Nørbæk, Erhvervsministeriet, har forklaret²⁴⁹, at der var et departementschefmøde mandag den 2. november 2020 om aftenen, hvor der var en drøftelse af, at det var alvorligt. Som hun husker det, så havde sundhedsmyndighederne forud for departementschefmødet enten udsendt noget på skrift om ny risikovurdering eller også havde sundhedsmyndighederne tilkendegivet noget herom, fordi smitten bredte sig ret aggressivt. Der var således allerede en drøftelse af den nye risikovurdering på departementschefmødet. Hun fik en tilbagemelding fra sin departementschef.

Rigspolitichef Thorkild Fogde har om departementschefmødet kl. 21.30 forklaret bl.a.²⁵⁰, at han ikke ved, hvorfor han skulle deltage i mødet med departementscheferne. Han opfattede det som om, at der var ”noget på vej”, da det var usædvanligt, at han deltog i møder med departementscheferne. Han deltog i mødet, da Justitsministeriets departementschef, Johan Legarth, havde anmodet ham om at deltage. Det var et Teams-møde, som startede kort tid efter, at han havde fået beskeden fra Johan Legarth. Hans [Thorkild Fogdes] sekretær, som han skrev skulle adviseres, var Linda Nielsen. Han tror, at det drejede sig om, at han skulle have tilsendt et link fra Justitsministeriet for at kunne logge på mødet. Han havde fire forskellige mødeapps på sin iPad, og det var vigtigt, at han fik det rigtige link tilsendt fra Linda Nielsen. Linda Nielsen skulle ikke tage referat på departementschefmødet, og der blev ikke udsendt materiale forud for mødet. Han opfattede det således, at Johan Legarth indkaldte ham til mødet, da Johan Legarth ønskede, at han virtuelt ledsagede ham til mødet for at høre, hvad der blev sagt på mødet. Herved adskilte det sig fra indsatsgruppemøder, hvor han blev indkaldt af Sundhedsministeriet. Per Okkels startede mødet med at oplyse, at sundhedsmyndighederne havde opdaget en ny virusmutation i mink, og at Kåre Mølbak samme dag havde talt med pelsavlerbranchen om dette. Det var en alvorlig oplysning, og der blev ret stille på mødet, da Per Okkels kom med oplysningen om en ny virusmutation, som muligvis også var vaccineresistent, hvilket var en helt ny situation. Det kan være, at Johan Legarth indledte mødet, men han husker bedst Per Okkels indlæg. Han mener, at departementscheferne fra Forsvars-

249 Forklaringsdokumentet side 4ff

250 Forklaringsdokumentet side 1506f og 1510

ministeriet, Sundhedsministeriet og Miljø- og Fødevareministeriet ligeledes deltog i mødet og muligvis også departementscheferne fra Erhvervsministeriet og Finansministeriet. Det var svært at se på skærmen, hvem der deltog i mødet. Der kunne derfor have været andre mødedeltagere, som havde taget en ledsagere med, ligesom Johan Legarth havde inviteret ham med til mødet. Han kan derfor ikke afvise, at der deltog afdelingschefer i mødet. Det var et relativt kort møde. Konklusionen på mødet var, at Per Okkels skulle konsultere forskellige eksperter og prøve at få verificeret grundlaget, idet oplysningen om den nye virusmutation kom på baggrund af et møde, som Kåre Mølbak havde haft samme dag med pelsavlerbranchen. Han sad selv tilbage med en fornemmelse af, om det var en falsk alarm, da der under coronakrisen hele tiden kom forskellige oplysninger frem, som de skulle forholde sig til. Da han gik i seng om aftenen, tænkte han derfor, at det nok var en falsk alarm, og at de ville få en beroligende melding dagen efter. Han mener ikke, at de på mødet drøftede Kåre Mølbaks håndtering af at have givet denne oplysning til private organisationer. Han husker, at han undrede sig over en sådan markant oplysning kom frem på denne måde. Det kan skyldes, at andre mødedeltagere også har undret sig og har sagt dette på mødet. Han havde ikke selv ordet på mødet. Han kan ikke huske, om Henrik Studsgaard [departementschef i Miljø- og Fødevareministeriet] sagde noget på mødet. Han mener, at alle på mødet virkede overraskede over oplysningen fra Per Okkels, og at det blev aftalt, at Per Okkels skulle vende tilbage på et tidspunkt, når oplysningen var verificeret, men ikke i hvilket format. Han korresponderede under mødet med Lykke Sørensen om den nye oplysning. Han mener, at det var på departementschefmødet den 2. november 2020 om aftenen, at nyheden om situationens alvor blev breaket. Forespørgslen kom fra ham via Lykke Sørensen. De skulle give Justitsministeriet et estimat på, hvad det ville kræve af ressourcer, hvis worst case scenariet blev en realitet.

Politidirektør Lykke Sørensen, Rigspolitiet, har om departementschefmødet kl. 21.30 forklaret bl.a.²⁵¹, at hun den 2. november 2020 havde en telefonsamtale med Thorkild Fogde. Han ringede til hende sidst på eftermiddagen, hvor han fortalte hende, at han var indkaldt til et møde om mink samme aften. På dette møde skulle der deltage en række departementschefer. Han spurgte, om hun vidste, hvad mødet i øvrigt kunne handle om. Hun fortalte ham, at

251 Forklaringsdokumentet side 1468f

hun vidste, at der var en stigende bekymring for aflivningshastigheden, og at politiet ikke kunne følge med. Forevist sin sms-korrespondance med Thorkild Fogde mandag den 2. november 2021:

”...

Thorkild Fogde, kl. 21.48:

De har angiveligt fundet en ny minkmutation ...

Lykke Sørensen, kl. 22.04:

Enkel plan: beslutning om stop for mink i Danmark, aflivning af mink med gift med bistand fra Forsvar og politi og afbrænding af de døde mink

Lykke Sørensen, kl. 22.25:

Ok

...”

har hun forklaret, at Thorkild Fogde ringede til hende, da mødet mellem ham og departementscheferne den 2. november 2020 skulle til at gå i gang, så hun kunne være på medhør under mødet. De kunne dog ikke få teknikken til at virke, og hun lagde derfor på. Forud for mødet havde Thorkild Fogde oplyst hende om, at der var blevet fundet en mutation af coronavirus i mink. Dette havde medført en ekstraordinær bekymring. Hun husker ikke, om de nåede at drøfte, hvorvidt NOST'en kunne varetage yderligere opgaver, inden mødet begyndte. Baggrunden for hendes sms-besked var, at aflivningstempoet ikke kunne følge med nye tilfælde af smittede minkfarme. Hvis indsatsen skulle eskaleres yderligere, så var man nødt til at tage nye metoder i brug. Spørgsmålet var samtidig, hvorvidt minkavlerne kunne lade deres mink blive raske, så minkavlerne kunne pelse deres mink normalt. Dette uafklarede spørgsmål var også med til at besværliggøre eskaleringen af aflivningsindsatsen. Det stod derfor klart for hende, at hvis aflivningstempoet skulle øges, så skulle man præsentere en relativ enkel plan med operative løsninger. Hun deltog som nævnt ikke i mødet den 2. november 2020 mellem Thorkild Fogde og flere departementschefer. Hun mener, at Thorkild Fogdes sms-besked den 2. november 2020 kl. 21.48 blev sendt til hende under hans møde med departementscheferne. Planen i hendes sms-besked af 2. november 2020 kl. 22.04 havde hun ikke drøftet med nogen, og den var udtryk for nogle hurtige tanker. Det var et forsøg på at sikre en enkel kommunikation til minkavlerne. Det

var en kommunikativ og operativ plan, som hun tænkte kunne gøre håndteringen af coronasmitte blandt mink lettere. Hun husker ikke, hvorfor hun efterfølgende skrev "Ok". Thorkild Fogde ringede til hende, da mødet med departementscheferne var slut, og efterfølgende blev der afholdt et møde mellem hende, Thorkild Fogde og Uffe Stormly. Hun har ikke kommunikeret med Thorkild Fogde på sin private telefon.

Statsminister Mette Frederiksen har forklaret bl.a.²⁵², at hun fik en opringning af Barbara Bertelsen mandag aften den 2. november 2020. Barbara Bertelsen sagde, at der skulle ske håndtering mv. af to terrorangreb i henholdsvis Frankrig og Wien. Departementschefen sagde også, at hun var blevet opmærksom på, at der kunne komme en ny risikovurdering fra Statens Serum Institut som følge af et møde i København Fur, hvor Kåre Mølbak havde givet udtryk for, at cluster 5 kunne udgøre en risiko for de kommende vacciner. Hun husker tydeligt opkaldet. Hun var i isolation, og opholdt sig på Marienborg. Hun var på arbejde både dag og aften som følge af pandemien. Man var i højeste alarmberedskab både på grund af terrorangrebet i Wien, men også som følge af bekymringen i forhold til mink. Der forelå endnu ikke noget konsolideret materiale om mink. Hun drøftede ikke iværksættelse af initiativer i forhold til mink med Barbara Bertelsen, men departementschefen sluttede af med at sige: "Nu går vi i gang med arbejdet og får udredt, hvad der er op og ned." Det skete så i løbet af tirsdag den 3. november 2020. Hun tør ikke sige, om initiativet hertil udgik fra Statsministeriets departementschef. Hun går ud fra, at de involverede departementschefer var i fuldt beredskab. Som statsminister er hun ikke involveret i, hvordan departementscheferne tilrettelægger deres arbejde. Forevist Johan Legarths sms-korrespondance med departementschef Henrik Studsgaard og flere andre departementschefer mandag aften den 2. november 2020 om aftenen, således som den fremstår på Henrik Studsgaards telefon, og forespurgt, om hun blev orienteret om, at det var Barbara Bertelsen og Johan Legarth, som tog initiativet til mødet mellem departementscheferne, har hun forklaret, at det havde hun ikke kendskab til. Der foregår mange møder på niveauet "under hende". "Men de gjorde jo det rigtige. De gjorde præcis hvad de skulle. De passede deres arbejde". Hun blev som tidligere forklaret varskoet og alarmeret i løbet af aftenen om en mulig ny risikovurdering, men hun hørte først mere dagen efter.

252 Forklaringsdokumentet side 1005ff

Erhvervsminister Simon Kollerup har forklaret²⁵³, at han blev orienteret den 2. november 2020 om aftenen af sin departementschef, som ringede til ham og oplyste, at der havde været et departementschefmøde, hvor det var blevet oplyst, at Kåre Mølbak havde sagt til minkerhvervet, at Danmark kunne blive et nyt Wuhan. Det var en forventning fra Sundhedsministeriet om, at historien snart ville breake, og det var nu endnu mere relevant at reagere. Det var nødvendigt at handle for at beskytte landbruget og Danmarks omdømme, og det ikke at handle var også en handling. Som erhvervsminister havde han en kæmpe bekymring for dansk eksport, herunder særligt dansk fødevareeksport, som er kendt verden over for sin høje fødevaresikkerhed. Det var ikke alene et spørgsmål om minkerhvervets økonomi, det blev også et spørgsmål om dansk eksports indtjening til Danmark.

9.3.6. Mødet i Rigspolitiet om aftenen

Der blev efter departementschefmødet den 2. november 2020 sent om aftenen afholdt et Teams-møde i Rigspolitiet med deltagelse af rigspolitichef Thorkild Fogde, politidirektør Lykke Sørensen og politiinspektør Uffe Stormly.

Politiinspektør Uffe Stormly, Rigspolitiet, har om mødet forklaret bl.a.²⁵⁴, at han af politidirektør Lykke Sørensen blev indkaldt til et Teams-møde en sen aften, hvori også Thorkild Fogde deltog. Lykke Sørensen og Thorkild Fogde spurgte ind til, hvilke overvejelser der skulle gøres, hvis der kom en beslutning om at slå alle mink ned. Mødet blev afholdt maksimalt 2 dage før regeringsbeslutningen blev truffet, altså søndag den 1. eller mandag den 2. november 2020 eller deromkring. Han og Bo Samson arbejdede på et oplæg med bullets. Bagtæppet var dels en bekymring for mutation af virus og dels bekymring for indvirkning på kommende vacciner. Det var den oplysning, som han fik enten fra sin ledelse eller via Sundhedsmyndighedernes repræsentant på et møde i NOST-regi. Han husker ikke, om samtalen fandt sted søndag den 1. eller mandag den 2. november 2020. Han kan ikke udelukke, at han den 2. november 2020 blev briefet om, at der var fundet en ny mutation. Sundhedsmyndighederne har formentligt på møderne i National Operativ Stab indikeret, at der var fundet nogle nye mutationer. Han gik ud fra, at det kunne være intentionen, at alle mink skulle aflives, idet han fik til at opgave at komme med et planudkast hertil. Han spurgte ikke Lykke Sørensen eller Thorkild Fogde om,

253 Forklaringsdokumentet side 873

254 Forklaringsdokumentet side 36 og 1449

hvor opdraget kom fra. Hans opgave var at finde ud, hvad der skulle til for at løse opgaven. Der har sikkert været en overordnet drøftelse af spørgsmålet, siden Thorkild Fogde orienterede ham om, at der pågik disse drøftelser. De fik på daværende tidspunkt mange anmodninger om forskellige bidrag, som han skulle eksekvere på.

Politidirektør Lykke Sørensen, Rigspolitiet, har om mødet forklaret bl.a.²⁵⁵, at Teams-mødet, som Uffe Stormly har forklaret om, blev afholdt om aftenen mandag den 2. november 2020. Mødet handlede om, hvordan man operativt skulle håndtere en eventuel beslutning om aflivning af alle mink i Danmark. Dette var ligeledes blevet drøftet på mødet mellem Thorkild Fogde og departementscheferne tidligere på aftenen eller i kanten af mødet. Det var med afsæt i departementschefernes drøftelser den 2. november 2020, at hun, Thorkild Fogde og Uffe Stormly afholdt det efterfølgende møde. Det hun skrev i sin sms-besked af 2. november 2020 kl. 22.04 var ikke epokegørende i forhold til tidligere drøftede tiltag. På mødet mellem hende, Thorkild Fogde og Uffe Stormly den 2. november 2020 konkluderede de, at det mest sandsynlige scenarie var, at der ville komme en politisk beslutning om, at alle mink skulle aflives, når de nye oplysninger var blevet drøftet af alle relevante instanser. Der skulle derfor udarbejdes en delplan herfor. Dette var en helt sædvanlig fremgangsmåde, og Rigspolitiet udarbejder ofte handleplaner for eventuelle fremtidige scenarier. De havde fået til opgave at undersøge, hvorvidt og hvordan det ville være muligt at aflive alle mink i Danmark hurtigst muligt. Hun ved ikke, hvad Thorkild Fogde og departementscheferne drøftede på mødet den 2. november 2020, men hendes efterfølgende møde med Thorkild Fogde og Uffe Stormly blev afholdt med afsæt i departementschefernes møde. Hun fik et klart indtryk af, at bekymringen for coronasmitten blandt mink var blevet meget større efter fundet af mutationen.

Rigspolitichef Thorkild Fogde har forklaret bl.a.²⁵⁶, at han tror, at departementschefmødet med start kl. 21.30 var slut, da han modtog Lykke Sørensens sms af 2. november 2020 kl. 22.04. Han nåede i hvert fald ikke at læse beskeden under mødet. Han og Lykke Sørensens sms-korrespondance havde en uformel karakter, og han opfattede Lykke Sørensens besked som en refleksion/tanke/idé, der slog ned i hende, da hun modtog hans ret graverende oplys-

255 Forklaringsdokumentet side 1468f

256 Forklaringsdokumentet side 1507f

ning. Han skrev selv ”De har angiveligt” – sikkert for at reflektere hans egen usikkerhed på daværende tidspunkt. Han opfattede det derfor alene som en refleksion fra Lykke Sørensen, der blev videregivet til ham i fortrolighed på sms. Han kan godt have haft en telefonsamtale med Lykke Sørensen mellem kl. 22.04 og 22.25. Han havde under hele forløbet løbende dialog med Lykke Sørensen om andre politimæssige ting, og han husker derfor ikke præcist en telefonsamtale med Lykke Sørensen på det her tidspunkt. De forholdt sig i politiet afventende på det her tidspunkt, da de godt kunne se, at det havde alvorlige perspektiver, hvis der var opstået en vaccineresistent mutation i minkbestanden. Han tror ikke, at han eller Lykke Sørensen tog initiativ til at afholde et internt teammøde den 2. november 2020 sent om aftenen, men han kan ikke udelukke det. Forevist uddrag af Uffe Stormlys forklaring afgivet for kommissionen den 8. oktober 2021 (forklaringsdokumentet s. 36) har han forklaret, at han umiddelbart vil tro, at mødet fandt sted den 3. november 2020, efter det var verificeret, at situationen var alvorlig, men han tør ikke sige, om mødet var den 2. eller 3. november 2020, da det var et tæt og komprimeret forløb, som næsten kørte døgnet rundt. Det kan derfor have været den 2. november 2020 om aftenen, og hvis Uffe Stormly har forklaret, at det var den 2. november 2020, har det sandsynligt været her. Det knytter sig til et andet forløb, hvor politiet blev anmodet om at udarbejde en plan i tilfælde af, at det blev nødvendigt at slå alle mink ned, og det er utvivlsomt rigtigt, at der har været et møde for få ”sparket udarbejdelsen” af sådan en plan i gang. Forevist uddrag af sms-korrespondance mellem ham og Lykke Sørensen tirsdag den 3. november 2020 fra kl. 8.28:

”...

Thorkild Fogde, kl. 8.28:

Godmorgen Lykke. Når I er klar til at tale mink, må du gerne give mig et ring. Jeg har ikke hørt fra JM endnu, men jeg forventer et møde op af formiddagen. Vh Thorkild

Lykke Sørensen, kl. 8.40:

Du hører fra os. Der går nok endnu nogle timer. Vi skal mødes på teams, da jeg arbejdet hjemmefra. Mvh. Lykke

Thorkild Fogde, kl. 08.41:

Ok. Jeg har lige hørt fra Johan og ringer, når jeg har talt med ham.

Lykke Sørensen, kl. 08.46:

Ok. Vi har skitser til en plan. Jo før vi har en beslutning jo bedre, herunder i forhold til hurtigt at skaffe de særlige dragter fra andre lande.
..."

har han forklaret, at sms-korrespondancen taler for, at der blev afholdt et møde den 2. november 2020 om aftenen, som Uffe Stormly har forklaret om, og at der skulle ske en opfølgning. De skulle tale om, hvad det havde af betydning for politiet, hvis der var en alvorlig national krisesituation omkring mink, og hvad politiets rolle var, herunder at politiet kunne lave en plan, der kunne iværksættes, hvis det blev besluttet, at alle mink skulle aflives. Det er sædvanligt i politiet ved den første indikation at påbegynde planlægning. Her forelå der en indikation fra Per Okkels og en sandsynlighed for, at situationen kunne være rigtig alvorlig. De gik derfor i gang med planlægningen, og beredskabsplanen ville blive skrinlagt, hvis det senere på dagen blev udmeldt, at det var falsk alarm. Han vil tro, at oplysningen fra Lykke Sørensen, om at der ville gå nogle timer, henviste til, at de i NOST'en sad og drøftede forskellige planscenarier, hvis det viste sig, at det alvorligste scenarier blev en realitet, og hvilke reaktionsmuligheder politiet havde.

9.3.7. Arbejdet i de forskellige myndigheder

Der blev i Statsministeriet før udmeldingen fra Statens Serum Institut om cluster 5 afholdt et internt møde, hvor mink var på dagsordenen. Efter Statens Serum Instituts udmelding anmodede departementschef Barbara Bertelsen om, at der blev afholdt et departementschefmøde, og at Folketinget blev orienteret.

Ligeledes før Statens Serum Instituts udmelding blev der i Finansministeriet, Erhvervsministeriet og Miljø- og Fødevareministeriet arbejdet med at skabe økonomisk incitament for minkavlerne til at øge hastigheden for aflivning af mink i zone 1 og 2, hvilket blev intensiveret efter Statens Serum Instituts udmelding og departementschefmødet kl. 21.30.

Sundhedsministeriet arbejdede på at fremskaffe flere oplysninger vedrørende Statens Serum Instituts udmelding, og der blev påbegyndt arbejde på en notits om de nye fund til ordførerne.

9.3.7.1. I Statsministeriet

9.3.7.1.1. Internt møde kl. 11.00 i Statsministeriet

Der blev den 2. november 2020 kl. 11.00 internt i Statsministeriet afholdt et møde som videokonference med deltagelse af bl.a. statsministeren og en række medarbejdere. Martin Justesen havde kl. 06.07 samme dag sendt en mail herom til en række medarbejdere i Statsministeriet. Et af punkterne på dagsordenen omhandlede, efter anmodning fra statsministeren mink, hvilket skete bl.a. i forlængelse af en forespørgselsdebat i Folketinget den 30. oktober 2020. Af Martin Justesens mail af 2. november 2020 kl. 06.07 fremgår bl.a.:

”...

Aftalt med STM vi holder videokonference kl. 11. Vil I sætte op?

Barbara/Pelle; har bedt om I er med – hun vil gerne drøfte følgende (vi kan evt også tage Bremer og Madsen med under pkt. A):

A. Covid 19

a. Interview?

b. Kreative ideer til at nå ud til befolkningen?

c. Pressemøde torsdag? Afklaring på konkrete forslag/beskæftigelse.
Endelig beslutning om mink

d. Mink

B. Spørgetime

a. Indledning

b. Vanskelige q/a.

C. Partiledermøde?

D. Frankrig. Behov for yderligere initiativer?

Og hun har sendt dette som forslag til afslutning på indledning til spørgetime tirsdag – tænker jeg, vi også vender.

De totalitære. Det reaktionære. Det ufrie vil falde. For sandheden og friheden er stærkere end mørket. Europas historie er historien om ismernes fald. Vi har vundet over nazismen, facismen, kommunismen. Vi vil også vinde over denne isme. Over den fundamentalistiske islamisme.

Men kun ved at stå op for ytringsfriheden. Og ved entydigt at sige ordene; et angreb på Frankrig er et angreb på hele Europa. Vi vil vinde igen. Det skal vi.

...”

Statsminister Mette Frederiksen har om det interne møde kl. 11 forklaret bl.a.²⁵⁷, at mødet blev gennemført. Hun husker dagsordenen. Hun bruger som regel en væsentlig del af sin søndag på at forberede den kommende uges arbejde. Hun tog initiativ til mødet mandag den 2. november 2020, og bad om, at mink skulle drøftes, bl.a. i forlængelse af en forespørgselsdebat i Folketinget fredag den 30. oktober 2020. ”Vi var virkelig bekymret for situationen. ” Både for covid-smitten og for covid i mink. Vi var på vej ind i anden bølge, som forstærkedes af mink. I mødet deltog bl.a. Barbara Bertelsen, Pelle Pape, Martin Justesen og Sara Vad Sørensen. Hun husker ikke præcist, hvad der blev drøftet under dagsordenspunkt d) om mink. Der blev givet fulgt op på fredagens forespørgselsdebat. Flere partier, herunder bl.a. Enhedslisten og SF, havde i længere tid været optaget af mink. Hun kan ikke forestille sig, at der var baggrundsmateriale til brug for dagsordenspunkt d). Hende bekendt forelå der ikke nogen nye oplysninger fra Statens Serum Institut til mødet kl. 11.00.

Departementschef Barbara Bertelsen, Statsministeriet, har om det interne møde kl. 11 og forevist Martin Justesens mail sendt mandag den 2. november 2020 kl. 06.07 til kolleger i Statsministeriet, herunder hende, omhandlende videokonference med statsministeren samme dag kl. 11.00 bl.a. omhandlende mink, forklaret bl.a.²⁵⁸, at ”hun” må være statsministeren. Forespurgt om pressemødet om mink var programsat to dage forinden afholdelsen (ad pkt. A), har hun forklaret, at der den 2. november 2020 var travlt i Statsministeri-

257 Forklaringsdokumentet side 1005

258 Forklaringsdokumentet side 1112

et. Hun husker ikke, om det omtalte pressemøde angik håndtering af smitten som sådan. Hun kan ikke huske videokonferencen, men hun tror, at der blev gennemført en videokonference med statsministeren mandag den 2. november 2020. Der havde været forespørgselsdebat i Folketinget om fredagen den 30. oktober 2020, hvorunder der blev udtalt kritik af regeringen for at være kommet bagud i forhold til håndtering af smitten på minkfarmene. Der var tiltagende presseomtale om smittede minkfarme henover weekenden. Forevist "Mødeoplæg – Internt møde mandag d. 2. november 2020", som havde samme indhold som mailen sendt kl. 06.07, og hvoraf fremgår, at mødedeltagerne var bl.a. statsministeren, Barbara Bertelsen, Pelle Pape, Martin Justesen og Sara Vad Sørensen, har hun forklaret, at det var et helt normalt statusmøde under pandemien. Det var naturligt, at mink var på dagsordenen. Mødet blev jo afholdt i umiddelbar forlængelse af en forespørgselsdebat, som var endt op med en vedtagelsestekst om mink, som pålagde regeringen at iværksætte tiltag mv. Det var tilfældigt, at det var Martin Justesen, som tog kontakt til statsministeren.

Særlig rådgiver Sara Vad Sørensen, Statsministeriet, har om det interne møde kl. 11 forklaret bl.a.²⁵⁹, at hun deltog i videokonferencen med Mette Frederiksen. De talte på mødet en del om terrorangrebet i Frankrig. De drøftede ligeledes den generelle coronasituation, men hun husker ikke, om de drøftede en ny risikovurdering fra Statens Serum Institut. Hun husker ikke, at punktet "mink" blev drøftet på mødet. Der blev afholdt videokonferencer eller statusmøder omkring en gang ugentligt i Statsministeriet.

Stabschef Martin Justesen, Statsministeriet, har om det interne møde kl. 11 forklaret²⁶⁰, at han, Sara Vad Sørensen, Mette Frederiksen og Barbara Bertelsen deltog i mødet. Han mener, at Pelle Pape deltog i mødet. Han kan ikke udelukke, at andre også var med. Mødet var et ad hoc-møde, men de mødtes løbende i denne kreds. Mødet kom i stand ved, at Mette Frederiksen havde sendt en mail til ham og Sara Vad Sørensen den 1. november 2020 med nogle emner, som Mette Frederiksen gerne ville drøfte. Han husker tydeligt mødet den 2. november. Han husker primært deres drøftelse af et terrorangreb, som havde fundet sted i Frankrig. De drøftede kort punktet vedrørende mink, idet medierne havde en stigende opmærksomhed på, at smitten blev ved med at sprede sig

259 Forklaringsdokumentet side 974

260 Forklaringsdokumentet side 1322f

til flere minkfarme. Punktet vedrørende covid-19 omhandlede den generelle coronahåndtering. De kendte på daværende tidspunkt ikke til Statens Serum Instituts fund af muteret coronavirus i mink. Denne information fik de først mandag den 2. november 2020 om aften. De havde på mødet ingen viden om, hvad der ville ramme dem dagen efter. Mødet varede omkring en time.

Departementsråd Pelle Pape, Statsministeriet, har om det interne møde kl. 11 forklaret²⁶¹, at "STM" måtte henvise til statsministeren, hvilket "hun" i den følgende linje også måtte gøre. Han husker ikke videokonferencen den 2. november 2020. I de første dage af november husker han, at der især var fokus på Frankrig, og på hvad der var sket der. Der fandtes ikke et særligt format for "statusmøder". De brugte en del tid på at forberede spørgetimer i Statsministeriet, og det var almindelig praksis at drøfte dette på et møde. Han mindes ikke at være blevet orienteret om mødet med Kåre Mølbak.

9.3.7.2. I Finansministeriet

I anledning af mødet med København Fur den 2. november 2020, hvor man forventede, at det ville blive meldt ud, at minkproduktionen skulle reduceres, rettede blandt andre afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevarerministeriet, henvendelse til Finansministeriet vedrørende en ØU-sag, som skulle dreje sig om en kompensationsmodel til minkavlere, der efter aflivninger af deres minkbesætninger ikke fik lov til at genindsætte mink i 2021.

Efter departementschefmødet kl. 21.30 rettede Tejs Binderup igen henvendelse til Finansministeriet, nu vedrørende et notat om tempobonus til minkerhvervet med henblik på at øge tempoet for aflivningerne af mink. Finansministeriet udarbejdede over natten et notat om tempobonus. Notatet endte med at blive vedlagt som et bilag til KU-sagen, som blev behandlet på KU-mødet den 3. november 2020 (Bilag 3 – "Mulig "tempo-bonus" for hurtig aflivning af mink).

Afdelingschef Martin Ulrik Jensen, Finansministeriet, har om henvendelserne fra Tejs Binderup både før og efter departementschefmødet kl. 21.30 og om mailkorrespondance i løbet af dagen med blandt andre kolleger i Finansministeriet forklaret bl.a.²⁶², at han opfattede dette som en forhåndsorientering

²⁶¹ Forklaringsdokumentet side 1428

²⁶² Forklaringsdokumentet side 586ff

om, at der var sket noget nyt på smitteområdet vedrørende mink, og at der var behov for nogle beslutningssager frem mod ØU-mødet. Forevist sin mail af 2. november 2020 kl. 23.19 til Tejs Binderup:

”...

Emne: Mink og kompensation

Hej Tejs

I første omgang går jeg ud fra at I har travlt med det praktiske herunder bonus for aflivning.

Tænker vi at der parallelt hermed skal arbejdes med hjælpepakkedelen.

Sagen kunne indeholde følgende fire elementer:

- Nuværende kompensationssystem + mulighed for bonus til samarbejdende minkavlere (MFVM)
- Mulighed for at ekspropriere minkfarme med hjemmel i epidemiloven + dertil hørende erstatning (MFVM med input fra SUM/JM)
- Mulighed for at lægge minkfarmene i dvale som giver adgang til faste omkostninger (100 pct hvis aktiviteten forbydes ved BKG, selvstændig-ordning og lønkompensation) - kræver nok at avlsdyrbesætningen kan opretholdes, hvis modellen skal give mening (EM med input fra MFVM vedr sidste del om avlsdyr)
- Omstillingspulje - både REACT til omstilling til anden erhvervsvirksomhed og FL-midler til omstilling til anden landbrugsvirksomhed (EM)

MFVM koordinerer. Torben og Line i EM er kontakt ift hhv punkt 3 og 4.

Lad os vende når I har luft. Lige nu ikke akut men kommer jo hurtigt.

Mvh Martin og co.

...”

har han forklaret, at man skulle arbejde videre med sagen om hjælpepakker, hvis yderligere mink skulle aflives. Dette drøftede han telefonisk med Line Nørbæk efter mødet, og Line Nørbæk skrev under samtalen input ned, som hun sendte til ham efterfølgende. Det var en skitse til det arbejde, der skulle laves med yderligere hjælpepakker, og som han sendte til Miljø- og Fødevareministeriet med Erhvervsministeriet i kopi. Overvejelsen i 3. pind om oprettholdelse af avlsdyr siger ham ikke noget. Han vil mene, at hvis man lægger noget i dvale, så kræver det, at der er noget, som kan genopstå, hvilket kræver avlsdyr eller genindkøb af mink.

Afdelingschef Annemarie Lauritsen, Finansministeriet, har bl.a. forklaret, at de mandag den 2. november 2020 havde fået en besked om, hvad Statens Serum Instituts nye risikovurdering indeholdt. De blev alle meget bekymrede, og det var meget alvorligt. I de dage var man ved at forberede en ØU-sag, som skulle på om onsdagen, og man drøftede en kompensationsordning for minkavlerne, så de kunne være trygge med hensyn til økonomien ved at aflive, ligesom man drøftede praktikken omkring aflivningen af mink. Der var mange elementer i spil i disse dage. Forevist notat af 2. november 2020 vedrørende "Mulig "tempo-bonus" for hurtig aflivning af mink" har hun forklaret, at hun har været inde over udarbejdelsen af dette notat. Det hørte under Martin Ulrik Jensen. Hun er i tvivl om, hvor meget han nåede at være inde over.

Souschef Asbjørn Brink, Finansministeriet, har forevist sin kollega Annemarie Lauritsens mail af 2. november 2020 kl. 09.57 til ham med emnet "Mink – Møde med branchen idag inkl. Kåre":

"...

Theis ringede – de forventer, at Kåre på et møde med branchen i dag vil sige, at der ud fra et epidemiologisk synspunkt nok også i 2021 skal være mindst mulig mink produktion (nok en anden formulering), men at det selvfølgelig er op til regeringen. Dvs der er behov for regeringsstillingtagen på ØU onsdag, og MFVM sender noget over i dag over middag. Nok flere modeller. Og vi skal nok også, sammen med EM finde ud af om de eksisterende hjælpepakker kan dække.

Og nok fint ret hurtigt at blive kloge på hvor mange af de ansatte, der er danskere, og hvor mange der er vandrende arbejdstagere.

Asbjørn og Lars – kan I prøve at stikke hovederne sammen og finde en vej.

Hertil: fortsat stor bekymring i regeringen ift. om der nedslås nok mink (er buffer zonen stor nok..), og hastigheden.

...”

forklaret²⁶³, at denne mail medførte meget stor travlhed i Finansministeriet, idet embedsværket meget hurtigt skulle udarbejde materiale til en ØU-sag, hvor man beskrev den store model, hvilket omfattede aflivning af mink i større omfang end hidtil. Forevist Kristoffer Krohn Schaldemoses mail af 2. november 2020 kl. 10.06 til ham, Annemarie Lauritsen, Kent Harnisch, Martin Ulrik Jensen og Lars Høgsbro Østergaard med emnet ”Mink – Møde med branchen idag inkl. Kåre”:

”...

PSM orienteret. Som udgangspunkt afholdes der ikke ØU på onsdag. PSM vil gerne have vi arbejder videre i et ØU-spor og eventuelt tænker i skriftlig proces, hvis vi kan være enige om løsning. Hvis vi ikke kan lande noget i enighed må vi tage den derfra.

...”

har han forklaret, at Finansministeriet på dette tidspunkt havde meget travlt med at forhandle bl.a. stimuliaftaler, hvilke han også selv var meget involveret i. Parallelt med dette arbejdede de f.eks. også med en EU-genopretningsplan. Peter Stensgaard Mørch bad dem her om at afklare, om man på tværs af ministerierne kunne blive enige om en fælles indstilling i ØU-sagen. Hvis man kunne blive enig om indstillingen, så kunne man have afholdt en skriftlig ØU-proces. Denne plan blev senere overhalet af indkaldelsen til KU-mødet den 3. november 2020. Forevist sin sms af 2. november 2020 kl. 22.51 til Casper Mondrup Dahlmann:

263 Forklaringsdokumentet side 1240ff

” ...

Asbjørn Brink:

Vild udvikling i minksagen. Giv et kald hvis du er vågen og vil høre.

...”

har han forklaret, at han på daværende tidspunkt lige havde modtaget en sms fra Annemarie Lauritsen om, at der var fundet muteret coronavirus på minkfarme, og at der var yderligere spredning i Nordjylland. Dette gav han derfor videre til Casper Mondrup Dahlmann.

Der var om aftenen den 2. november 2020 en mailkorrespondance mellem souschef Asbjørn Brink, Annemarie Lauritsen og med kopi til Martin Ulrik Jensen med emnet ”Tempo bonus”. Af mailkorrespondancen fremgår følgende:

” ...

Til: Asbjørn Brink ...

Cc: Martin Ulrik Jensen ...

Fra: Annemarie Lauritsen ...

Titel: Ang: SV: Tempo bonus

Sendt: 02-11-2020 23:25

og enig ift de 100 mio kr.

jeg har sagt at vi tænker med og konsoliderer, og forelæggr for FM’n, men at det nok kan flyve at de præsenterer det for branchen.

...

Fra: Asbjørn Brink ...

Dato: 2. november 2020 kl. 23.17.52 CET

Til: Annemarie Lauritsen ...

Cc: Martin Ulrik Jensen ...

Emne: SV: Tempo bonus

Hej Annemarie

Tak – jeg taler med MFVM om nedenstående. Tror 100 mio. kr. er billigt sluppet.

Kunne man overveje at kombinere med et egentligt forbud mod hold og avl af mink i området efter fx 14 dage?

Finder man mink medfører det bødestraf. Så der både er pisk og gulderod.

...”

Afdelingschef Martin Ulrik Jensen, Finansministeriet, har forklaret, at der blev bestilt en sag om tempobonus, og det var udfærdigelsen af denne sag, som de drøftede i denne mailkorrespondance. Han tror, at tempobonus var det, som Miljø- og Fødevareministeriet ville præsentere for minkbranchen og gå i dialog med branchen om.

9.3.7.3. I Erhvervsministeriet

Erhvervsministeriet blev af Miljø- og Fødevareministeriet den 2. november 2020 på et tidspunkt før departementschefmødet kl. 21.30 varslet om, at Miljø- og Fødevareministeriet arbejdede dels på en ØU-sag, hvor der var fokus på at bevare avlsbestanden i 2021, men således uden at der måtte genindsættes mink i 2021, dels på en kompensationsmodel for minkavlerne.

I anledning af udmeldingen fra Statens Serum Institut om cluster 5, som blev drøftet på departementschefmødet samme sag kl. 21.30, bad Erhvervsministeriet kort før midnat Finansministeriet om hjælp til en hjælpepakke til minkerhvervet.

Kontorchef Carsten Kjær Joensen, Erhvervsministeriet, har om forløbet før departementschefmødet kl. 21.30 og forevist mailkorrespondance mellem ham og Ane Myrhøj Bisgaard, Erhvervsministeriet, af 2. november 2020 om en forventet ØU-sag fra Miljø- og Fødevareministeriet:

” ...

Fra: Carsten Kjær Joensen (EM-DEP) ...

Sendt: 2. november 2020 09:36

Til: Ane Myrhøj Bisgaard (EM-DEP) ...

Emne: Mink

Talt med Paolo:

De arbejder på en ØU sag der kommer over i denne uge, fokus på at bevare avlsbestanden i 2021, men oplæg om at man ikke sætter nye dyr ind i løbet af 2021, så ingen pelssæson. De arbejder på en kompensationsmodel for avlerne. Har henvist dem til Søren B. for inspiration.

Andreas' folk arbejde på noget ift. omstilling til andet erhverv i regi af regionalfondsmidler mv (jf. bestilling i går)

MFVM drøfter med erhvervet om mulighed for at pelse inden for zonen under bestemte vilkår. Kommer evt. ud i dag.

...

Fra: Ane Myrhøj Bisgaard (EM-DEP)

Til: Carsten Kjær Joensen (EM-DEP)

Emne: SV: Mink

Dato: 2. november 2020 16:06:44

...

Lige kort opfølgning:

MFVM'en har møde med minkerhverv i dag kl. 19-20. Forinden er sundhedsmyndighederne (SSI) kommet med nye anbefalinger, som de vender med FVST ift. evt. ændringer i restriktioner etc.

MFVM forventer derfor ikke presse i dag på sagen. Men de holder mig opdateret om outcome af møderne.

ØU-sagen kommer i denne uge, forventeligt til kommentering i morgen. Det vil primært være omkring scenarier for næste år, hvor det er på tale, at genudsætning af dyr forbydes. Dvs. der ikke er nogen branche næste år (ud over avlsdyr). Evt. kan det blot være i risikozoner, at der ikke må genudsættes dyr. Det skal afklares med de nye anbefalinger fra SSI.

Toke er på den fra O1, da det er nye kompensationsordninger, der evt. skal overvejes/oprettes, da dette ikke dækkes af hverken vores eller MFVM's eksisterende ordninger. Det vil altså mestendels være O1, der skal komme med input. Og så må vi se, hvor langt vi er kommet ift. genopretningsmidler/krigskasse/regionalfondsmidler, om der er noget, vi kan byde ind med der.

..."

forklaret bl.a.²⁶⁴, at han i mailen henviste til Paolo Drostby (Miljø- og Fødevareministeriet). Han husker ikke, om han ringede til Paolo Drostby, eller om han blev ringet op. I ugen forinden begyndte Simon Kollerup at interessere sig for tiltagene mod coronasmitte blandt mink, og han (Carsten Kjær Joensen) havde derfor haft en dialog med Paolo Drostby om Miljø- og Fødevareministeriets overvejelser om håndtering af coronasmitte blandt mink. Miljø- og Fødevareministeriet havde drøftelser om fremtiden for minkerhvervet, hvilket regeringen skulle tage stilling til, og ministeriet arbejdede derfor på en ØU-sag. Han husker ikke, om drøftelsen med Paolo Drostby gik på, at avlsdyr kunne bevares uden for zonerne. På daværende tidspunkt var Ane Myrhøj Bisgaard fuldmægtig i hans kontor. Toke Handberg Jeppesen var ansat i Erhvervsministeriets område 1. Område 1 håndterede lønkompensationsordningerne. Han husker ikke, hvordan han forholdt sig til Ane Myrhøj Bisgaards mail. Han husker ikke, om han spurgte ind til, på hvilket grundlag Ane Myrhøj Bisgaard skrev mailen.

Fuldmægtig Ane Myrhøj Bisgaard, Erhvervsministeriet, har forklaret bl.a.²⁶⁵, at mandag den 2. november 2020 hørte hun fra sin kontorchef Carsten Kjær Joensen, at der var ved at ske noget i de andre ministerier, idet coronasmitte blandt mink var steget meget. De fik besked om, at der kom nogle ØU-sager snart med mink på dagsordenen. Forevist mailkorrespondance mellem hende og Carsten Kjær Joensen af 2. november 2020 med emnet "mink" har hun forklaret, at Carsten Kjær Joensen i sin mail henviste til den ØU-sag, som de var blevet varslet om. Man talte om, at avlsdyrene skulle bevares, og så arbejdede man på, hvad man skulle gøre, hvis smitten eskalerede yderligere. Toke Handberg Jeppesen var chefkonsulent i Område 1 i Erhvervsministeriet, hvor nogen af kompensationsordningerne bliver håndteret. Mailkorrespondancen var en opfølgning på et møde mellem sagsbehandlere på hendes niveau i bl.a. Erhvervsministeriet og Miljø- og Fødevareministeriet, hvor bl.a. hun og Anders Kroman Liin deltog. Hun husker ikke, hvorvidt Paolo Drostby deltog. Toke Handberg Jeppesen deltog også i mødet, idet Miljø- og Fødevareministeriet ønskede en afklaring af, om Erhvervsministeriet var klar med kompensationsordninger, hvis der skulle ske yderligere aflivninger af mink. Toke Handberg Jeppesen gjorde det på mødet klart, at Erhvervsministeriet havde behov for at se, hvilke restriktioner der var tale om, før de kunne komme

264 Forklaringsdokumentet side 309ff

265 Forklaringsdokumentet side 984

med kompensationsmodeller. Under hele coronakrisen har det været sådan, at kompensationen følger restriktionerne. Der var ingen af Erhvervsministeriets kompensationsordninger, som uden nærmere undersøgelser passede til et scenarie, hvor man aflivede alle mink. De var alle hjemsendt under corona, så mailen havde til formål at holde Carsten Kjær Joensen opdateret. I Erhvervsministeriet drøftede man ikke muligheden for at aflive samtlige mink, herunder avlsdyrene. Der fremgik scenarier i sagerne, hvor alle dyr inklusiv avlsdyr blev aflivet, men på dette tidspunkt virkede dette mere som et hypotetisk scenarie. Hun havde udelukkende en koordinerende funktion i forbindelse med regeringsudvalgssagerne. Hun arbejdede derfor ikke med sammensætningen af kompensationsordninger. Hun koordinerede andre afdelingers bidrag til regeringsudvalgssagerne, men hun var ikke nede i substansen af sagerne.

Direktør Line Nørbæk, Erhvervsministeriet, har om forløbet efter departementschefmødet kl. 21.30 og forevist sin mail sendt mandag den 2. november 2020 kl. 23.06 til afdelingschef Martin Ulrik Jensen, Finansministeriet:

”...

Emne: Mink og kompensation

Dato: 2. november 2020 23:06:40

Vi skal have lavet en sag med følgende fire elementer:

- Nuværende kompensationssystem + mulighed for bonus til samarbejdende minkavlere (MFVM)
- Mulighed for at ekspropriere minkfarme med hjemmel i epidemiloven + dertil hørende erstatning (MFVM med input fra SUM/JM)
- Mulighed for at lægge minkfarmene i dvale som giver adgang til faste omkostninger (100 pct hvis aktiviteten forbydes ved BKG, selvstændigordning og lønkompensation) - kræver nok at avlsdyrbesætningen kan opretholdes, hvis modellen skal give mening (EM med input fra MFVM vedr sidste del om avlsdyr)
- Omstillingspulje - både REACT til omstilling til anden erhvervsvirksomhed og FL-midler til omstilling til anden landbrugsvirksomhed (EM)

MFVM koordinerer. Torben og Line i EM er kontakt ift hhv punkt 3 og 4.

...

forklaret bl.a.²⁶⁶, at der skulle laves et kompensationsbilag til et ØU-udvalg. Hun talte med Martin Ulrik Jensen herom, da det var Finansministeriet, som skulle koordinere. Hun nedskrev sine noter, mens hun talte med Martin Ulrik Jensen. Hun sendte herefter sine noter til Martin Ulrik Jensen. Hendes note om epidemiloven skal ses i den kontekst, at man lige siden nedlukningen i marts 2020 havde brugt utrolig megen tid på at finde ud af forskellen på et forbud og ekspropriation i forhold til butikserhvervet, restaurationer, frisører mv. i forbindelse med støtteordningerne. Hverken Martin Ulrik Jensen eller hun er jurister, så der blev brugt tid på hjemmel. Man gjorde brug af Erhvervsjuridisk afdeling i Erhvervsministeriet i forhold til statsstøtteovervejelser i kompensationssporet. Der var fokus på hjemmel i forhold til kompensation og ikke i forhold til aflivning. For Martin og hende handlede det om, hvordan man kunne få nogle penge ud til dansk erhvervsliv i form af kompensationsordninger. Hun sad i sit køkken og nedskrev noterne på sin iPad. Der var ingen normalitet. Embedsmændene forsøgte at hjælpe hinanden. Der skulle ske koordinering. Det var et kompensationsbilag, som var ved at blive skrevet. Hun kan ikke forklare, hvorfor hun i "anden pind" skrev om epidemiloven. Mailen blev skrevet sent på aftenen efter, at hun havde haft en telefonsamtale med sin departementschef, og hun kan have skrevet forkert. Forevist Martin Ulrik Jensens mail sendt mandag den 2. november 2020 kl. 23.19 til afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet og med kopi til hende og flere andre:

...

Emne: Mink og kompensation

Hej Tejs

I første omgang går jeg ud fra at I har travlt med det praktiske herunder bonus for aflivning.

Tænker vi at der parallelt hermed skal arbejdes med hjælpepakkedelen.

266 Forklaringsdokumentet side 4ff

Sagen kunne indeholde følgende fire elementer:

- Nuværende kompensationssystem + mulighed for bonus til samarbejdende minkavlere (MFVM)
- Mulighed for at ekspropriere minkfarme med hjemmel i epidemiloven + dertil hørende erstatning (MFVM med input fra SUM/JM)
- Mulighed for at lægge minkfarmene i dvale som giver adgang til faste omkostninger (100 pct hvis aktiviteten forbydes ved BKG, selvstændig-ordning og lønkompensation) - kræver nok at avlsdyrbesætningen kan opretholdes, hvis modellen skal give mening (EM med input fra MFVM vedr. sidste del om avlsdyr)
- Omstillingspulje - både REACT til omstilling til anden erhvervsvirksomhed og FL-midler til omstilling til anden landbrugsvirksomhed (EM)

MFVM koordinerer. Torben og Line i EM er kontakt ift hhv punkt 3 og 4. 5

Lad os vende når I har luft. Lige nu ikke akut men kommer jo hurtigt. ...”

har hun forklaret, mailen er udtryk for et fælles produkt fra Martin Ulrik Jensens og hendes side. Hvis man skal forstå mailen, skal man helt tilbage i marts 2020, hvor man startede med at etablere hjælpepakker. Der var en kæmpe diskussion om – også blandt ordførerne, hvorvidt der var tale om ekspropriation. Om punkt 3 og 4 i mailen, herunder dvalemodellen har hun forklaret, at hun ikke husker, at hun havde kontakt til Miljø- og Fødevareministeriet herom. Der var for meget at lave i hendes afdeling, og nogen af opgaverne blev flyttet over i Torben Skovgaard Andersens afdeling på grund af arbejdspresset.

Administrationsdirektør Torben Skovgaard Andersen, Erhvervsministeriet, har forklaret²⁶⁷, at de i Erhvervsministeriet blev klar over, at der ville komme en opfølgende bestilling i forlængelse af Martin Ulrik Jensens mail af 2.

²⁶⁷ Forklaringsdokumentet side 1267

november 2020. Erhvervsministeriet skulle undersøge, om kompensationsordningerne for faste omkostninger og lønkompensation kunne anvendes i forhold til minkerhvervet, hvis der blev indført yderligere restriktioner. På dette tidspunkt arbejdede de sideløbende med Nordjyllandspakken, og de var i gang med at forberede de politiske forhandlinger herom. Erhvervsministeriet undersøgte sideløbende med arbejdet med Nordjyllandspakken, hvordan kompensationsordningerne kunne hjælpe minkavlerne, hvis der kom yderligere restriktioner. Han havde formentlig en koordinerende drøftelse med Line Nørbæk om arbejdsfordelingen af disse opgaver, men han husker ikke denne samtale.

9.3.7.4. I Sundhedsministeriet

9.3.7.4.1. I departementet

I løbet af den 2. november 2020 blev Sundhedsministeriet af faglig direktør Kåre Mølbak orienteret om Statens Serum Institut nye fund. Om aftenen orienterede departementschef i Sundhedsministeriet, Per Okkels, sundhedsministeren om fundene, ligesom Per Okkels indkaldte Statens Serum Institut til møde næste morgen, den 3. november 2020, kl. 08. Der blev endvidere udarbejdet en orientering til Folketinget.

9.3.7.4.1.1. Orientering af Sundhedsministeriet om Statens Serum Instituts nye fund

Faglig direktør Kåre Mølbak, Statens Serum Institut, har om orienteringen om de nye fund forklaret bl.a.²⁶⁸, at Sundhedsministeriet tidligere på dagen den 2. november 2020 var blevet skriftligt orienteret om cluster 5 pr. mail. Om aftenen snakkede han i telefon med Per Okkels om fundene og refererede også, hvad det var for drøftelser, de havde haft i Fødevarestyrelsen. De havde så igen et møde den 3. november 2020 kl. 08.00.

Sundhedsminister Magnus Heunicke har om orienteringen om de nye fund forklaret bl.a.²⁶⁹, at han den 2. november 2020 blev ringet op sent om aftenen af Per Okkels, som fortalte, at Kåre Mølbak på et møde med minkbranchen havde sagt noget om et nyt Wuhan, og at de var nødt til at gøre noget nu. Per Okkels sagde, at der var bestilt en risikovurdering. Forevist sine sms'er af 2. november 2020 i ministertråden fra kl. 22.14:

²⁶⁸ Forklaringsdokumentet side 181

²⁶⁹ Forklaringsdokumentet side 788ff

” ...

Magnus Heunicke:

Obs til jer her på tråden. Har lige talt m Per. Mink-mutations-krise

Magnus Heunicke:

Tak. Jeg venter lige på Per, han skulle have tlfmøde m BB mfl lige nu om the minks. Ang dash og risikovurdering så helt fint at køre det på skærm

Magnus Heunicke:

Tilbage melding kommet fra Per. Stor minkdag i morgen. Kæmpe opgaver på os, også mht opsporing og aggressiv inddæmning af muteret smitte. This is serious

...”

har han forklaret, at han skrev på ministertråden for at gøre alle opmærksomme på sagen. Per Okkels skulle have telefonmøde med Barbara Bertelsen. De havde et rum, de kaldte corona-rummet. De printede de nyeste oplysninger, herunder dash, men de fik skaffet en skærm i stedet. Derfor skriver han om ”dash”. Han mener, at han fik en sms fra Per Okkels, hvorefter Per Okkels talte med Barbara Bertelsen, og derefter talte han med Per Okkels. Per Okkels var opmærksom på, at de i Sundhedsministeriet ad bagvejen havde fået at vide via et andet ministerium, at deres folk havde siddet til et møde med nogle eksterne folk, minkavlerne, og fået at vide, at der var et nyt fund, og at det kunne være en parallel pandemi og et nyt Wuhan. Det var noget vildt noget at sige. Det skulle komme ind på en ordentlig måde. De ville derfor have en risikovurdering. Per Okkels var opmærksom på det amerikanske valg. Han tænkte selv på meldepligten. Han følte, at det var hans ansvar at få dette bragt videre til regeringen. Forevist sms-korrespondance af 2. november 2020 kl. 21.41 i en tråd mellem Per Okkels, Tyra Grove Krause og Anders Fomsgaard:

” ...

Per Okkels:

Kan jeg få et telefonmøde med jer i morgen tidlig kl 8.00. Tror alle mink skal væk hvis jeres undersøgelse holder

Tyra Grove Krause:

OK til kl 8. Vil også gerne af med minkene

...”

har han forklaret, at Per Okkels skrev, at han troede, at myndighederne kom med en melding, og det var derfor, at de trak luft ind og forberedte sig på det. De var kommet lidt skævt ind på det. En så stor konklusion fra Statens Serum Institut skulle have været givet videre til Sundhedsministeriet. Han overvejede på dette tidspunkt ikke, hvorvidt laboratorieforsøgene kunne anfægtes, idet han ikke vidste nok om forsøgene. Han ville være stensikker på, at den risikovurdering, som han skulle præsentere regeringen for, kunne holde – også et år efter. De måtte ikke handle overilet, men skulle på den anden side også handle, hvis det var nødvendigt. De skulle være fuldstændig skarpe på, at hvis de skulle have mere information, skulle de have tid til at skaffe den.

Departementschef Per Okkels, Sundhedsministeriet, har om sin orientering vedrørende det nye fund og forevist sms-korrespondance af 2. november 2020 kl. 22.50:

”...

Per Okkels:

Møde her til aften om mink. Der mangler kapacitet til aflivning. Mandskab skaffes i vidnets muligt omfang herunder via private. Men situationen er helt afhængig af hvad regeringen beslutter om branchens fremtid. Kompensationsmodeller overvejes til i morgen.

Har møde i morgen tidlig med SSI folkene som nok ikke rigtigt har forstået i situationen i dag hvad de har sat igang. Hvis der er fundet en minkstamme i mennesker der ikke respondere på immunitet taler vi om en sag der kan nå at ramme den amerikanske valgkamp. Trykprøver dem på undersøgelse og anmoder om deres vurdering af hvad de synes vi i det lys skal gøre med branchen. De kommer med en anbefaling af at udfase industrien hurtigst muligt.

Genbesøger i den forbindelse SSTs vurdering.

Det vil nok gøre situationen mere kompliceret ikke mindst politisk men også fordi avlerne ikke har en umiddelbar interesse i at hjælpe til....

Vi skal have sat et smitteopsporingssystem op der kan dæmme denne variant ind.

Anette er i gang med at tænke en meget mere aggressiv strategi end ellers da det vil være vigtigt at få denne stamme til at "uddø". Vi taler vel særlige påbud og meget aggressiv testning, men ikke nemt det her idet bla. Farm nummer 20 er her til aften identificeret til en farm i Bindslev i Nordjylland som faktisk er en af de farme der er fri testet. Smittet den 17.9. så det er gammel smitte der er (måske) langt ude.

Bindslev ligger i øvrigt lige mellem Frederikshavn og Hjørring.

Vi skal have lavet en orientering af ordførere og ikke mindst medier hurtigt i morgen idet denne historie vil ramme medierne.

...

Magnus Heunicke:

Ok mange tak for info Per. Kæmpe arbejde foran os. Enig i alle vurderingerne. Der er vel også nogle internationale forpligtigelser, SSI/Danmark har til at informere eller hvordan?

..."

forklaret bl.a.²⁷⁰, at han skriver, at de nok lander på, at branchen ikke er der mere. Han skrev det på baggrund af departementschefmødet. Det, han refererer til, er, at der på mødet med Johan Legarth og Henrik Studsgaard blev sagt, at der var problemer med kapacitet osv., og at Michael Dithmer blev sendt hjem for at undersøge kompensationsmodeller osv. Der var ikke truffet nogen politisk beslutning, men de var ikke i tvivl om, at der ville komme til at ske noget, og de prøvede at være på forkant. I løbet af oktober 2020 var smitten løbet fra dem, de havde zoonoser, de kunne se, at minkfarmene genererede smitte ud i befolkningen, Jylland blev mere og mere smittet sydpå og over mod Fyn, og de kunne se, at de ikke kunne dæmme op for denne smitte. Cluster 5 kom som en dråbe lige på toppen på et tidspunkt, hvor man var klar til at konkludere, at coronasmitten blandt mink ikke kunne bremses. De vidste godt, at der var indberetningspligt til ECDC, dvs. det europæiske smitteopspørings agentur, og til WHO. Når man finder en sådan mutation, skal man indberette det. Mogens Heunicke spurgte ind til indberetningspligten. De så ind i, at grænser kunne blive lukket. Det var meget vigtigt at være transparent omkring fundet. Den akademiske verden ville også kaste sig over hinanden

270 Forklaringsdokumentet side 735ff

og trykprøve fundet. Han var ikke så dramatisk i sit sprogbrug i sms'en, men handlingen, som han lagde op til, var dramatisk. Han skrev i en intern tråd, og alle modtagerne var bekendte med Statens Serum Instituts nye fund. Han skrev til sine egne folk i Sundhedsministeriet og også til Magnus Heunicke, og de vidste godt, hvor man var. Oplysningen om, at minkindustrien skulle udfases, havde han fra sine drøftelser med Kåre Mølbak og Tyra Krause. Der foreligger en række mails og sms'er fra Anders Fomsgaard, Søren Brostrøm, Tyra Grove Krause og andre i Sundhedsstyrelsen og Statens Serum Institut, som indikerer, at problemstillingen ikke var ny for dem, og at mink var farlige for folkesundheden.

9.3.7.4.2. I Sundhedsstyrelsen

9.3.7.4.2.1. Søren Brostrøms mail vedrørende bestillingen af risikovurdering

Den 2. november 2020 kl. 9.12 videresendte direktør i Sundhedsstyrelsen, Søren Brostrøm, en mail til Ane Just Ohrt, ligeledes Sundhedsstyrelsen, med angivelse: "VS: Den gode bestilling - risikovurdering af minkavl - frist tirsdag d. 3. november kl. 13. Attachments: Den gode bestilling risikovurdering af minkavl .docx." Der var på dette tidspunkt endnu ikke fremkommet oplysninger om cluster 5. Det hedder i mailen bl.a.:

"...

Denne bestilling blev ganske kort drøftet på 'Indsatsgruppe' i fredags, hvilket jeg vist glemte at melde tilbage, beklager. Bagtæppet er, at det jo sundhedsfagligt formentlig ikke giver meget mening efter nedslagninger/pelsninger at genetablere mindrift i DK (= potentielt meget stort smittereservoir) så længe vi ikke har udbredt immunitet (enten erhvervet eller induceret) i befolkningen og/eller mulighed for at vaccinere mink.

Processen må være at SSI laver en risikovurdering, formentlig med inddragelse af det 'veterinær-konsortium' de har med KU og DTU. Og at vi så blot kommentere og evt. tilslutter os SSIs vurdering/anbefaling, hvor vi så fra SST kommenterer overordnet ift. perspektiver på smitteforebyggelse, epidemikontrol m.v.

Hvis muligt vil jeg meget gerne godkende vores kommentarer, da der er betydeligt politiske bevågenhed, og meget store udgifter involveret ...”

9.3.7.4.3. I Statens Serum Institut

9.3.7.4.3.1. Indkaldelse af Statens Serum Institut til møde den 3. november 2020 kl. 08.00

Departementschef Per Okkels, Sundhedsministeriet, indkaldte ved sms af 2. november 2020 kl. 21.41 faglig direktør Kåre Mølbak, afdelingsleder Tyra Grove Krause og professor Anders Fomsgaard, alle Statens Serum Institut, til møde næste morgen den 3. november 2020 kl. 8.00:

” ...

Per Okkels, 21.41:

Kan jeg få et telefonmøde med jer i morgen tidlig kl 8.00. Tror alle mink skal væk hvis jeres undersøgelse holder.

Tyra Grove Krause, 21.41:

OK til kl 8. Vil også gerne af med minkene

Kåre Mølbak, 21.41:

God ide med telefonmøde i morgen kl 8

Anders Fomsgaard, 21.41:

Yes jeg er klar

” ...

Faglig direktør Kåre Mølbak, Statens Serum Institut, har om forløbet den 2. november 2020 forklaret bl.a.²⁷¹, at Sundhedsministeriet tidligere på dagen den 2. november 2020 var blevet orienteret skriftligt om cluster 5 pr. mail. Om aftenen snakkede han i telefon med Per Okkels om fundene og refererede også, hvad det var for drøftelser, de havde haft i Fødevarestyrelsen. De havde så igen et møde den 3. november 2020 kl. 08.00. Forevist sms-beskeder af 2. november 2020 med en gruppe bestående af departementschef Per Okkels (Sundhedsministeriet), Tyra Grove Krause (Statens Serum Institut) og Anders

271 Forklaringsdokumentet side 182

Fomsgaard (Statens Serum Institut) har han forklaret, at han deltog i mødet kl. 8. Per Okkels ville drøfte i hvor høj grad, forsøgene holdt. Per Okkels ville lave en faglig trykprøvning af, hvor bekymrede Statens Serum Institut var.

9.3.7.4.3.2. Statens Serum Instituts interne skriftlige orientering om nye fund

Den 2. november 2020 kl. 22.50 sendte professor Anders Fomsgaard, Statens Serum Institut, en mail vedrørende de nye fund til faglig direktør Kåre Mølbak, ligeledes Statens Serum Institut, som videresendte mailen til departementschef i Sundhedsministeriet, Per Okkels, kl. 22.58, som igen videresendte mailen til blandt andre direktør Søren Brostrøm, Sundhedsstyrelsen, dagen efter, den 3. november 2020 kl. 7.41. Kl. 8.47 videresendte Søren Brostrøm mailen til medarbejdere i Sundhedsstyrelsen:

"...

Fra: Søren Brostrøm ...

Sendt: 3. november 2020 08:47

Til: Ane Just Ohrt ...; Bolette Søborg ...; Helene Bilsted Probst ...; Søren Mikael Neermark ...

Emne: VS: Resistance mutations in DK minkvariant virus
t.o.

jeg deltog her til morgen i telefonmøde med SUM og SSI hvor disse bekymrende fund blev drøftet

SSI skriver på samlet risikovurdering, jfr. bestilling vi tidligere har været i kopi på, og vi får denne til kommentering i løbet af dagen, vil formentlig pege på nedslagtning af alle mink i DK samt at minkerhvervet herefter sættes på pause til vi har udbredt immunitet

...

Fra: Per Okkels ...

Sendt: 3. november 2020 07:41

Til: Søren Brostrøm ...; Henrik Studsgaard ...; Johan Legarth ...

Emne: Fwd: Resistance mutations in DK minkvariant virus

...

Start på videresendt besked:

Fra: Kåre Mølbak ...

Dato: 2. november 2020 kl. 22.58.14 CET

Til: Per Okkels ...

Emne: Vs: Resistance mutations in DK minkvariant virus

...

Start på videresendt besked:

From: Anders Fomsgaard

To: Kåre Mølbak

Cc: Anders Fomsgaard

Subject: Resistance mutations in DK minkvariant virus

Date: 2. november 2020 22:50:47

Kære Kåre

Vedlagt en hurtig skrevet rapport på engelsk om vores forsøg og for-
uroligende resultater

...”

Anders Fomsgaards mail var vedhæftet et notat af 2. november 2020 med første udkast til engelsk rapport om forsøg med vurderingen af krydsneutraliseringsaktivitet for SARS-CoV-2 spidsmutanter, hvori det blev konkluderet:

“ ...

this indicate that mink virus variants with four of the seven identified minkmutations/changes in the spike protein show less sensitivity (resistance) for neutralizing antibodies from persons with previous covid-19 infection. It is important to note that these results are preliminary and are in the process of being confirmed in an independent repeat experiment, but suggest that mink-specific mutation potentially can influence virus' sensitivity to protective antibodies.

...”

9.3.7.5. I Miljø- og Fødevareministeriet

9.3.7.5.1. Internt møde kl. 08.00 med Miljø- og Fødevareministeren

Der blev i Miljø- og Fødevareministeriet den 2. november 2020 kl. 8.00 afholdt et internt møde, hvor blandt andre miljø- og fødevareminister Mogens Jensen deltog. På mødet blev det bl.a. drøftet, at der var utilfredshed med tempoet for aflivning af mink i zonerne, og hvordan man kunne få tempoet op, bl.a. ved at klarlægge de økonomiske forhold for minkavlere i forbindelse hermed.

Møderne senere samme dag med erhvervet blev også nævnt. Følgende fremgår af ministersekretær Emillie Svendsdatter Mehlsens mail af 2. november 2020 med noter fra møde om mink:

” ...

Hermed mine noter fra møde den 2. november 2020, kl. 8-8.30 om mink. Noterne er til **internt** brug i departementet.

Deltagere: FVM, SR, DC, Tejs Binderup, Paolo Drostby, Katja Goodhew, Anders Kroman Liin og Emillie S. Mehlsen.

- Ministeren ridsede baggrunden for mødet op, og spurgte til, hvad er op og ned ift. Weekendens mediedækning med folk der stopper med at aflive fordi de ikke ved hvad kompensationen er. Ministeren opsummerede ligeledes fra fredagens forespørgselsdebatter: vi står det rigtigste sted – uanset frustration.

- DC har været i løbende sms-dialog med Barbara Bertelsen om udviklingen henover weekenden. DC til BB: vi er kommet godt op i gear. Også efterfølgende også dialog med BB om mangel på containere: Vores transporthastighed er så høj, at der mangler containere til DAKA. Men døde mink smitter trods alt mindre. Opmærksomhed omkring, at det ikke bare er almindelige containere der skal bruges. BB tilfreds med svarene. DC til huset: Vi må være kreative i at finde løsninger.

- ...

- Minister: hvornår kan vi træffe beslutningen for 2021? Tejs: håber på regeringsudvalg i næste uge. Internt møde i dag om ØU-sag (med DC). Vi mangler økonomibereninger fra EM og FM. DC: måske kan vi gøre direkte på CU? Prøv at snakke med Anne Marie i FM og sig, at ministeren presser på for en afgørelse. Vi må have sat økonomer til at regne på det økonomiske konsekvenser.

- SR: kunne vi mere offensivt kommunikere, at ministeren efterspørg udmelding ift avlsdyr i zonerne fra sundhedsmyndighederne? Tejs og DC: tilbageholdne. Også et hensyn til at regeringen står samlet.

- ... ”

Miljø- og fødevareminister Mogens Jensen har forevist Emilie Svendsdatter Mehlsens mail med noter fra mødet om det interne møde kl. 8.00 forklaret bl.a.²⁷², at deltagerne på mødet var de involverede i håndteringen af coronasmitte blandt mink. Han husker ikke konkret mødet. Der havde været minkavlere ude at sige, at de ikke vidste, hvor de stod i forhold til økonomi. Dette var det, han adresserede. Han har ikke set sms-korrespondancer mellem Henrik Studsgaard og Barbara Bertelsen. Han oplevede en stor opmærksomhed generelt fra Statsministeriet i forhold til risici forbundet med coronasmitte. Den sidste bullet handlede om, at minkavlerne pressede på for at få en langsigtet strategi for minkavl. Under det samlede forløb med håndteringen af coronasmitte blandt mink savnede de nogle svar fra sundhedsmyndighederne med en risikovurdering for en langsigtet strategi for minkavl.

Særlig rådgiver Søren Andersen, Miljø- og Fødevareministeriet, har om det interne møde kl. 8 og forevist samme mail fra Emilie Svendsdatter Mehlsen med noter fra mødet om mink samt yderligere noter fra mødet forklaret bl.a.²⁷³, at han må have deltaget i mødet, da han var "SR". Han husker ikke noget markant fra mødet. De var inden weekenden gået i gang med at slå mink ned inden for zonerne. Kritikken fra oppositionen om, hvorvidt det var den rigtige løsning at slå mink ned inden for zonerne tog til. Der var en del af minkavlerne, der ikke samarbejdede om aflivningen, og smitten spredte sig fra minkfarm til minkfarm og blandt mennesker. På mødet drøftede de, hvad der kunne gøres for at få sat tempoet op. Der var problemer med kapaciteten, og medierne bragte billeder af døde mink uden for containerne. Der var et kraftigt ønske fra minkbranchen om at få lov til at pelse de raske mink inden for zonerne. De forsøgte i løbet af weekenden at finde en løsning herpå. De skulle samme aften have et møde herom. Notatet som Tejs Binderup, ifølge Emilie Svendsdatter Mehlsens referat, henviste til under mødet den 2. november 2020, måtte være Miljø- og Fødevareministeriets notat af samme dato om muligheden for pelsning af mink " *fra besætninger beliggende i zonen, som ikke er smittede med COVID-19*". Mogens Jensen pressede på for en beslutning om minkavl i 2021, da han samme aften ville give branchen besked om, at det inden for zonerne ville være muligt for avlerne at få en minkbesætning i 2021. Det var noget, som avlerne spurgte meget ind til.

272 Forklaringsdokumentet side 389ff

273 Forklaringsdokumentet side 916

9.3.7.5.2. Miljø- og fødevareministerens godkendelse af cover

Mogens Jensen godkendte den 2. november 2020 kl. 8.55 et cover med en indstilling fra Fødevarestyrelsen om, at pelsning under en række forudsætninger kunne tillades indenfor zonerne, men at ønsket om at bevare avlsdyr i zonerne ikke kunne imødekommes. Indstillingen havde forinden været forelagt Statens Serum Institut.

Af coveret og notatet fremgår følgende:

”COVER

...

Mulighed for pelsning af zonebesætninger

Indstilling

Til ministerens godkendelse er vedlagt notat (bilag 1) om mulighed for pelsning af mink inden for 7,8 km zonerne omkring smittede minkbesætninger, de såkaldte zonebesætninger.

På baggrund af notatet indstilles, at ministeren godkender, at:

- pelsning kan tillades i zonebesætninger under de i notatet (bilag 1) givne forudsætninger, og at SSI ikke har betænknings herved, og
- erhvervets ønske om, at bevare avlsdyr i zoner ikke imødekommes.

Sagen kort inkl. politisk landskab

På baggrund af møde med København Fur den 30. oktober 2020, har Fødevarestyrelsen fremsendt vedhæftede notat om muligheden for, at tillade pelsning af mink i de såkaldte zonebesætninger på betingelse af, at en række forudsætninger, som oplistet i notatet, overholdes.

Afgørende er, at det tempo hvormed minkene aflives, ikke må sænkes som følge af muligheden for at kunne pelse frem for at aflive ligesom, samt at pelsning ikke må medføre større smitterisiko for mennesker med arbejde i tilknytning til processen, eller for det omgivende samfund, end destruktion. Hvis der opleves forsinkelser med pelsning som argumentation, skal muligheden derfor revurderes.

Branchen har derudover udtrykt ønske om ikke, at aflive avlsdyr fra zonebesætninger. Dette ønske imødekommes ikke med ovenstående vilkår, fordi avlsdyrene vil udgøre en potentiel smittefare.

Hastigheden hvormed dyrene aflives, så de ikke længere kan smittes og smitte videre til det omkringliggende samfund, er den vigtigste og afgørende parameter i forhold til folkesundheden.

Strategi og proces

Når godkendt skal Fødearestyrelsen orienteres om beslutningen forud for styrelsens møde med erhvervet mandag 2. november kl. 15.30.

Der vil blive forelagt en separat mødesag forud for ministerens møde med erhvervet samme dag.

Økonomi og finansiering

Ovenstående forslag vil være en imødekommelse af erhvervet, og vil kunne mindske de samfundsøkonomiske konsekvenser.

Pressestrategi

Ikke relevant for denne forelæggelse. Presse ifb. udmelding om tilladelse til pelsning, vil blive håndteret i samarbejde mellem departementets og Fødearestyrelsens pressekontorer.

....

NOTAT

Krisestaben

J.nr. 2020-14-169-01451

Ref. SIBIW/CBAN/HaL

Dato: 01-11-2020

Notat om mulighed for pelsning af mink fra besætninger beliggende i zonen, som ikke er smittede med COVID-19

Problemstilling

Det skal afklares, om der kan tillades pelsning i 7,8 km zoner omkring COVID-19 smittede farme. Pelsningssæsonen for mink er normalt i november og december.

Fødevarestyrelsen har hidtil krævet alle dyr i zoner aflivet, da dyrene ikke har været pelsmodne og aflivning ikke skulle afvente dette.

Det er sent den 29. oktober 2020 blevet oplyst af branchen, at man ønsker at fremskynde pelsning fra forventet start den 6.-8. november til den 1. november. Dette er især aktuelt i Holstebro-området, hvor der de seneste dage er kommet mange farme i zone og flere forventes, som følge af mistænkte besætninger.

Ligeledes ønsker branchen, at bevare avlsdyr fra zonebesætninger, hvor der ikke er mistanke om eller konstateret smitte med COVID-19.

Hastigheden hvorpå dyrene aflives er fortsat den vigtigste og afgørende parameter i forhold til folkesundheden. Det må derfor ikke tage længere tid, at aflive dyrene til pelsning i forhold til destruktion.

Baggrund

Erhvervet har henvendt sig for at få Fødevarestyrelsen til at vurdere, om aflivning af besætninger i zoner kan ske til pelsning i stedet for til destruktion. Problemstillingen har været forventet, fordi der fortsat smittes besætninger, og der dermed dannes nye zoner i pelsningssæsonen.

En af grundpillerne i det strategiske grundlag for håndtering af COVID-19 i mink er hurtigst muligt, at få elimineret den folkesundhedsmæssige trussel, som COVID-19 i mink udgør. Det altafgørende i forhold til spørgsmålet om, hvorvidt mink i zonerne kan pelses, er derfor, at det tempo hvormed minkene aflives, ikke må sænkes som følge af muligheden for at kunne pelse frem for at aflive.

Endvidere må pelsning ikke medføre større smitterisiko for mennesker med arbejde i tilknytning til processen, eller for det omgivende samfund, end destruktion.

Besætninger i zoner er fri for smitte, og dette overvåges ved indsendelse af prøver fra døde mink to gange ugentligt. Denne overvågning forestås af besætningsejeren og fortsætter, indtil aflivningen er tilendebragt.

Det vil således være naturligt af hensyn til bevaring af skindets værdi, nu hvor dyrene jf. erhvervet er blevet pelsmodne, at give besætnings-ejeren valgmuligheden mellem aflivning til destruktion eller aflivning til pelsning.

Der er imidlertid allerede set eksempler på, at besætninger beliggende i zone er blevet smittet undervejs i aflivningsprocessen. Smitten er introduceret tidligere end den er konstateret, og som følge af inkubationstiden, må hele besætningen således betragtes som smittet, når en positiv test foreligger. Det gælder derfor også de dyr, som er aflivet. Dette er uden betydning for smitterisikoen til samfundet, når dyr aflives til destruktion, da DAKA håndterer dette, men fordi der er en risiko for virus i pelsen og derfor undervejs i pelsningsprocessen, har Fødevarestyrelsen vurderet, at der er behov for en række vilkår, for at aflivning med henblik på pelsning pelsning kan tillades.

Der bør således indgås aftale med besætningsejere i zoner, som ønsker pelsning, med følgende vilkår:

- Der udarbejdes nyt offentligt tilsyn, som tillader pelsning med en række forudsætninger.
- Alle dyr skal aflives, også avlsdyr. Pelsning er således sidestillet med destruktion i forhold til, at farmen bliver tømt.
- Besætningen skal uden ophold fremsende aflivnings- og pelsningsplan til Fødevarestyrelsen til godkendelse, så det kan vurderes, at aflivning med henblik på pelsning ikke vil tage længere tid end aflivning til destruktion. Aflivning skal påbegyndes lige efter godkendelse af plan og optælling. Fødevarestyrelsen sætter en slutdato for aflivningerne beregnet på, at der aflives mindst 3000 dyr om dagen alle ugens 7 dage, indtil aflivningen er afsluttet. Dog maks. 14 dage, og på særligt store besætninger op til 3 uger efter konkret vurdering.
- Besætningsejeren skal indgå en aftale med Fødevarestyrelsen om aflivning med henblik på pelsning af mink i zoner. Besætningsejeren lønnes for den tid der går til aflivning, men ikke for eventuel ekstra tid og bemanning til opgaver forbundet med pelsningen.
- Før aflivning påbegyndes, skal besætningen tælles op på samme måde som zonebesætninger, der afliver til destruktion.

- Besætningsejeren modtager erstatning på baggrund af besætningens smitte status ved afslutning af aflivningen:
 - Såfremt besætningen udelukkende har negative prøver i hele aflivningsperioden, udbetaler Fødevarestyrelsen fuld erstatning for driftstab. Skindene afsættes på markedsvilkår og er dermed det offentlige uvedkommende.
 - Såfremt besætningen konstateres smittet undervejs, er besætningsejer berettiget til fuld erstatning for skind og delvist driftstabserstatning (20%). Besætningen påbydes et offentligt tilsyn (OT) om bl.a. rengøring, desinfektion og håndtering af husdyrgødning i overensstemmelse med OT for andre smittede besætninger, uanset at alle dyrene er aflivet.
- En besætning kan pelses på eget pelseri i umiddelbar tilknytning til besætningen, under hensyntagen til retningslinjer fra sundhedsmyndighederne.
- Besætninger, der ikke råder over eget pelseri må aflive dyr til opbevaring på frys på besætningen. Det vil være en forudsætning, at alle prøver er fri, før der kan flyttes kroppe til pelseri. Dette vurderes at kunne imødekomme bekymringen for risiko for smitte med Covid-19 på pelserier.
- I aflivningsperioden udtages prøver 2 gange ugentligt af 10 dyr (pooles med 5 prøver pr. rør) af praktiserende dyrlæger for at overvåge, om besætningen smittes undervejs. De praktiserende dyrlæger vil blive pålagt, at udtage prøverne for at sikre uafhængighed. Positive prøver vil skulle verificeres af Fødevarestyrelsen. Aflivningen må ikke forsinkes af denne afklaring.

Hvis der findes positive prøver undervejs i aflivningen, skal pelsning straks ophøre og der udstedes nyt OT m.h.b. destruktion.

Fødevarestyrelsen har ikke drøftet med erhvervet om det er muligt, at opbevare en hel besætnings dyr på frys, indtil besætningens status er afklaret som fri i hele perioden. Men vilkåret er medtaget for, at undgå risiko for smitte af medarbejdere på pelserierne. Endvidere kan Fødevarestyrelsen ikke vurdere, om eksportmarkederne vil stille krav om, at skind ikke må komme fra pelserier, der har pelset dyr fra smittede besætninger.

Ovenstående forslag vil være en imødekommelse af erhvervet, og vil kunne mindske de samfundsøkonomiske konsekvenser. Det kan imidlertid ikke udelukkes, at det vil medføre et lavere aflivningstempo, men denne risiko skal minimeres. Fødevarestyrelsen vil derfor fortsat have fokus på, at aftalerne med besætningsejere indgås med samme hastighed som hidtil. Hvis der opleves forsinkelser med pelsning som argumentation, skal muligheden revurderes.

Per 31. oktober 2020 er der 209 zonebesætninger. Det er 41 flere zonebesætninger end dagen før. 70 af besætningerne er aflivet færdig, og 32 besætninger er i gang med aflivning. Mange af zonebesætningerne er opstået over de seneste dage. Fødevarestyrelsen har overvejet, hvorvidt tilbud om pelsning kunne begrænses til de senest tilkomne besætninger i zoner for ikke, at risikere nedsat tempo, men dette kan ikke ske af ligebehandlingshensyn.

Branchen har udtrykt ønske om ikke, at aflive avlsdyr fra zonebesætninger. Dette ønske imødekommes ikke med ovenstående vilkår, fordi avlsdyrene vil udgøre en potentiel smittefare. Hastigheden hvormed dyrene aflives, så de ikke længere kan smittes og smitte videre til det omkringliggende samfund, er den vigtigste og afgørende parameter i forhold til folkesundheden.

Løsning

Det indstilles, at ministeren tager stilling til, om:

- Pelsning kan tillades i zonebesætninger under givne forudsætninger, og under forudsætning af, at SSI ikke har betænknings herved.
- Erhvervets ønske om at bevare avlsdyr i zoner ikke imødekommes."

9.3.7.5.3. Internt møde kl. 11.00 med Fødevarestyrelsen

Den 2. november 2020 kl. 11.00 blev der holdt et internt møde om mink i Miljø- og Fødevareministeriet med deltagelse af veterinærdirektør Hanne Larsen fra Fødevarestyrelsen, hvor det bl.a. blev aftalt, at der skulle oprettes en tværministeriel task force/arbejdsgruppe, som skulle se på sikring af avlsmateriale og dermed populationen af mink i 2021. Der skulle i den anledning laves en ØU-sag, som forventeligt kunne komme på et ØU-møde den 4. november 2020. Der blev i ØU-sagen arbejdet med en dvalemodel.

Samme dag sendte Emilie Svendsdatter Mehlsen følgende mail med notater fra mødet:

” ...

Hermed mine noter fra møde den 2. november 2020, kl. 11-11.30 om mink. Noterne er til internt brug i departementet.

Deltagere: DC, Tejs Binderup, Katja Goodhew, Anders Kromann Liin, Hanne Larsen (FVST).

- ØU-sag skal beskrive: hvad er det for et niveau vi går ned på? Hvor mange avlshunner og -hanner skal være tilbage? Hvad skal der ske med produktionen i 2021. FM melder at vi måske kan komme på ØU onsdag den 4/11.
- Plan for genopbygning kan formentlig ikke komme med i ØU-sagen, herunder hvordan skal de placeres geografisk.
- Arbejdsgruppe der skal belyse de erhvervsøkonomiske konsekvenser i sagen: FM, EM, FVST (fagperson med minkkendskab), F&V og evt. nogle fra D&A.
- Derudover pågik drøftelser om nedslagtning og ressourcetræk. Vi må overveje hvordan vi kan få hastigheden i aflivningerne op.
- Hanne Larsen bemærkede, at det er vigtigt på mødet med branchen, at der arbejdes mod en forståelse af dvale i 2021 og strategi for 2022. Der kalendersættes formøde med ministeren kl. 18.30 dd. Og Hanne Larsen indkaldes til ministerens møde med branchen kl. 19 [kalenderen er opdateret]

...”

Fuldmægtig Anders Kroman Liin, Miljø- og Fødevareministeriet, har om det interne møde kl. 11 forklaret bl.a.²⁷⁴, at der mandag den 2. og tirsdag den 3. november 2020 blev nedsat en task force, som skulle se på sikring af avlsmateriale og dermed en population i 2021. Udfaldet skulle være en ØU-sag, som han sad og skrev på. Task forcen bestod af ham selv, Katja Goodhew, folk fra departementets økonomikontor og fra Fødevarestyrelsen. Der deltog tillige folk fra Sundhedsministeriet og Finansministeriet. Der var et indledende møde, hvori Beskæftigelsesministeriet også deltog.

274 Forklaringsdokumentet side 25

9.3.7.5.4. Overvejelser om tempobonus og hjemmelsspørgsmål

Fuldmægtig i Fødevarestyrelsen, Center for Jura og Kontrol, Malene Nadine Jais Sthyr, skrev den 2. november 2020 kl. 13.00 til Jens Therkel Jensen cc blandt andre veterinærdirektør Hanne Larsen:

” ...

Det er Juras umiddelbare vurdering, at det er tvivlsomt, hvorvidt der er hjemmel i lov om hold af dyr til at forbyde indsætning af dyr ud over den situation, hvor den eksisterende besætning er aflivet, og der er rengjort og desinficeret efter denne.

...”

Enhedschef Birthe Schubart, Fødevarestyrelsen, har herom forklaret bl.a.²⁷⁵, at i de tilfælde, hvor de har påbudt nedslagning af dyr, kan man få lov til at fortsætte produktionen, når det er dokumenteret, at bedriften er rengjort og desinficeret, således at man er sikker på, at det smitstof, der var årsagen til nedslagningen er væk.

Souschef Asbjørn Brink, Finansministeriet, skrev den 2. november 2020 kl. 23.21 således til kontorchef Paolo Drostby, Miljø- og Fødevareministeriet:

” ...

Forstår at Tejs og Annemarie har talt om nedenstående ”tempo bonus”. Det synes jeg umiddelbart lyder som en god ide.

Kunne man overveje at kombinere med et egentligt forbud mod hold og avl af mink i området efter fx 14 dage? Finder man mink medfører det bødestraf. Så der både er pisk og gulerod?

Jeg står helt til jeres rådighed ved brug for hjælp.

Bh

Asbjørn

²⁷⁵ Forklaringsdokumentet side 145f

20 kr svarer til 10 pct ekstra i prisen pr dyr, - for en farm m 50.000, giver det en bonus på 1 mio kr.

10.000 dyr giver 200.000 kr. i bonus.

Krav skal være Minimum 4.000 om dagen, (vil give 10 dage for de fleste farme), dog maks 14 dage (for de store). Urealistisk at gøre hurtigere, normal tid er 3 uger.

Pt. Er der 4.000.000 mink i bufferzone og smittede farme, dvs. 80 mio. kr. ialt (både dem der er aflivet, og dem der ikke er aflivet endnu). Område kan udvide sig, så der måske kommer e1 mio mink mere (og dermed en merudgift på 20 mio kr)

De avlere, der HAR aflivet (og samarbejdet beredvilligt) bør også få tilsvarende bonus – evt kan det kaldes en omstillingsbonus.”

Paolo Drostby videresendte Asbjørn Brinks mail til veterinærdirektør Hanne Larsen og enheds- og kontorchef Camilla Brasch Andersen, begge Fødevarerstyrelsen, hvorefter der var en intern mailkorrespondance i Fødevarerstyrelsen om tempobonus og hjemmel hertil, hvoraf fremgår:

” ...

Fra: Paolo Drostby ...

Sendt: mandag den 2. november 2020 23.33

Til: Hanne Larsen; Camilla Brasch Andersen

Emne: Fwd: Tempo bonus

...

Kære begge

Hvad siger I til 1) tempo bonus ordningen, som skitseret her, og 2) forslaget om pisk for hold af mink efter 14 dage? Lyder tillokkende, men der er vel ikke hjemmel?

...

Fra: Hanne Larsen ...

Sendt: 2. november 2020 23:38

Til: Birthe Schubart ...

Cc: Camilla Brasch Andersen ..., Kim Hastrup ..., Jannik Elmegaard ...
Emne: Fwd: Tempo bonus

Kære Birthe

Kan vi tale i morgen om der er hjemmel til nedenstående? Skal nok være før 9.

Der skal lige nu ikke arbejdes videre med pelsning...

...

Fra: Birthe Schubart ...

Sendt: 3. november 2020 07:52

Til: Hanne Larsen ...

Cc: Camilla Brasch Andersen ..., Kim Hastrup ..., Jannik Elmegaard ..., Malene Nadine Jais Sthyr ...

Emne: Fwd: Tempo bonus

Kære Hanne

Jeg kan ikke se hvor vi skulle finde en hjemmel til at lave en sådan ordning, hvor langsommelighed udløser sanktioner efter loven Der er ikke være sammenhæng mellem reglerne og den aflønning vi giver for at de udfører vores arbejde. Aflivningen påhviler myndighederne.

Vi kan muligvis godt betale overpris, men det vil jo være aftalen der i givet fald misligholdes og hvad kan vi så gøre, hvis de ikke efterleverne??

Har du brug for vi taler om det, kan jeg være i Glostrup ca. 8.45 eller du kan ringe.

...

Fra: Hanne Larsen ...

Sendt: 3. november 2020 08:23

Til: Paolo Drostby ...

Emne: VS: Tempo bonus

Det hurtige svar fra Birthe

...

Fra: Paolo Drostby

Til: Hanne Larsen

Cc: Katja Goodhew; Anders Kroman Liin; Tejs Binderup

Emne: SV: Tempo bonus

Dato: 3. november 2020 08:24:58

Tak

..."

Enhedschef Birthe Schubart, Fødevarestyrelsen, har herom forklaret²⁷⁶, at det er et andet tidspunkt og et andet scenarie end tempobonus, de drøfter her. Men de overvejede, om man kunne lokke minkavlerne til selv at aflive de raske dyr i zonerne. Man var ved at finde ud af, hvordan man kunne få tempoet sat op ved at belønne hurtig aflivning. Hun var ikke inde specifikt og vurdere, om det ville være lovligt. Det var hurtige overvejelser mails frem og tilbage. Som sagt var der på dette tidspunkt ikke tale om en tempobonus, som vi kender den fra den nye lov. Man var ved at indgå kontrakter med avlerne, hvor de fik en overpris for det arbejde, de skulle lave, hvis det gik hurtigt. Hun var ikke involveret i tempobonusordningen før i forbindelse med lovarbejdet. Tempobonusen krævede efter deres opfattelse lovgivning, i hvert fald bevillingsmæssigt, og så var der en statsstøtteproblematik, men overvejelserne herom stod Erhvervsministeriet for.

Veterinærdirektør Hanne Larsen, Fødevarestyrelsen, har om mailkorrespondancen forklaret²⁷⁷, at hun bad Birthe Schubart om at komme med en hurtig vurdering, hvilket Birthe Schubart gjorde, og hun sendte så den vurdering ind i departementet. Vurderingen lød på, at man ikke kunne straffe folk for langsommelighed. Det lå udenfor de almindelige jurister i enhedens kompetencer at foretage den vurdering.

Enheds- og kontorchef Camilla Brasch Andersen, Fødevarestyrelsen, har forklaret²⁷⁸, at hun ikke blev inddraget i overvejelserne om hjemmel før den 3. november 2020, da de pågældende mails var sendt meget sent om aftenen den 2. november 2020. Hun så formentlig først korrespondancen sidst på dagen

276 Forklaringsdokumentet side 146

277 Forklaringsdokumentet side 535

278 Forklaringsdokumentet side 1299

den 3. november 2020. Hvis Birthe Schubart, som leder af det centrale juridiske kontor, havde foretaget en juridisk vurdering, tog hun den til efterretning.

Bestyrelsesformand Tage Pedersen, København Fur, har forklaret²⁷⁹, at umiddelbart efter mødet med ministeren afholdt de bestyrelsesmøde i København Fur. De skulle diskutere, hvad plan B ville indebære. Kort inde i bestyrelsesmødet blev han ringet op af Henrik Studsgaard, som virkede en anelse panisk, og som sagde, at minkene inden for zonerne skulle aflives med det samme, og han nævnte muligheden for tempobonus. København Fur var ikke kommet med forslaget om tempobonus. Han blev for første gang dybt urolig, idet Henrik Studsgaard kort efter deres møde med ministeren nu sagde, at aflivningshastigheden skulle være endnu hurtigere. De havde under hele forløbet aflivet så hurtigt som muligt for at begrænse smittespredningen. Han var positiv over for forslaget om tempobonus. Normalt ville det tage en måned at pelse, men nu havde de kun 14 dage, hvilket ville kræve mere mandskab og flere arbejdstimer i døgnnet. Han svarede Henrik Studsgaard, at han ville drøfte muligheden for tempobonus med bestyrelsen. Bestyrelsen var ligeledes positivt indstillet over for en tempobonus, da det kunne dække de øgede omkostninger til aflivningerne. Han tror, at der først blev talt om beløbsstørrelser for bonussen senere. Henrik Studsgaard ringede igen til ham samme aften omkring kl. 23. Henrik Studsgaard virkede nu endnu mere i panik over aflivningstempoet og nævnte igen muligheden for tempobonus. Henrik Studsgaard nævnte ikke noget om et departementschefmøde samme aften.

9.3.7.5.5. Tidsplan for den 3. november 2020

Den 2. november 2020 kl. 23.13. sendte afdelingschef Tejs Binderup en mail til kontorchef Paolo Drostby og cc til flere medarbejdere i Miljø- og Fødevareministeriet. I mailen opstillede Tejs Binderup en tidsplan for den 3. november 2020. Det fremgår heraf bl.a., at Miljø- og Fødevareministeriet og Sundhedsministeriet i fællesskab skulle lave en ordførerorientering med faktuel indhold om nye fund, og at beslutningen var at accelerere indsatsen yderligere. Paolo Drostby svarede kl. 23.27, at Sundhedsministeriet måtte påtage sig ansvaret for at beskrive Statens Serum Instituts fund, da det ikke var et veterinærfagligt anlæg:

279 Forklaringsdokumentet side 1392

”...

Emne: Tidsplan for i morgen

Kære Paolo

Hermed er tidsplanen for i morgen.

Okkels mødes med SSI og får bekræftet fund.

Vi (MFVM) mødes hos HST kl. 8.30

Drøftelse med HST/Okkels derefter.

DC møde i samme kreds som i aften (MFVM,SUM,JM, FM, FMN,EM) om videre færd. (Ved middagstid)

FMN og Politi kigger på ekstra mandskab til smittede besætninger. Jeg har sat Lars Hindkjær igang med at finde forbrændingskapacitet.

Ordførerorientering. Fælles MFVM og SUM - Vi skriver for på et orientering til FT, men skal have faktuel indhold om nye fund via notits fra SUM. Begynd gerne at skrive asap.

Indhold er tidslinje med forløb, og hvad man har fundet af ny viden, og hvornår. Og hvad beslutningen herfra er. Beslutning er kort, at accelerere indsatsen yderligere – kan præciseres efter møde i DC-kreds. Samt at vi overvejer hvad fremtiden skal være (jf. ØUsag).

Tage skal orienteres inden det sendes til FT.

Til orientering kigger vi på, om vi kan lave et “turbo tillæg”, hvor avlerne får 20 kr. ekstra pr skind, hvis de afliver minimum 4.000 mink pr dag/ maks 14 dage på en besætning (hvad end der giver hurtigst aflivning).

PM om nye fund ud fra SSIDokument 1 == [Tidsplan for i morgen

HST møde med KF kl 15.

Vh

Tejs

...

Kære Tejs

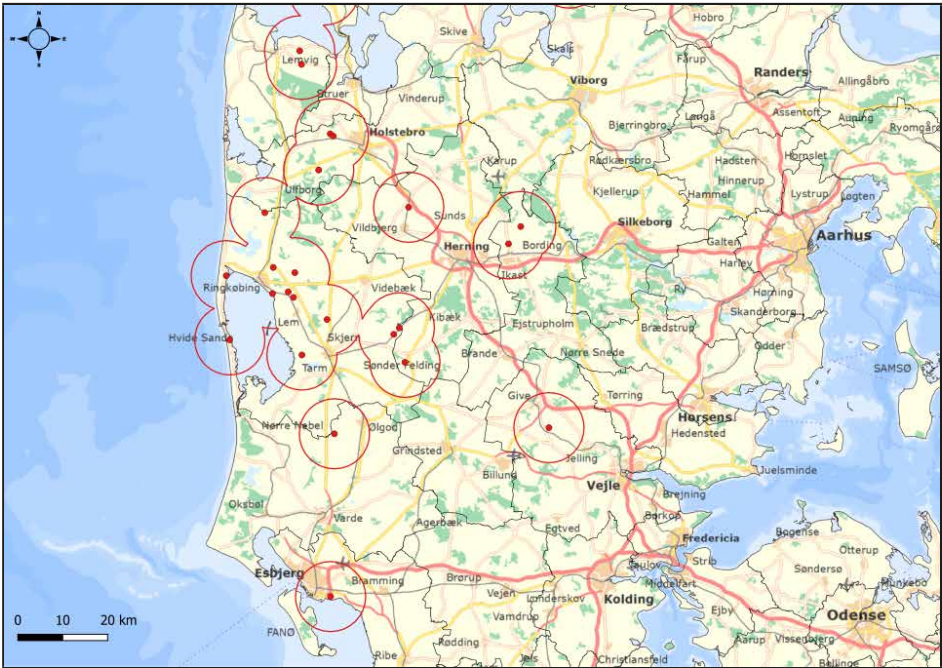
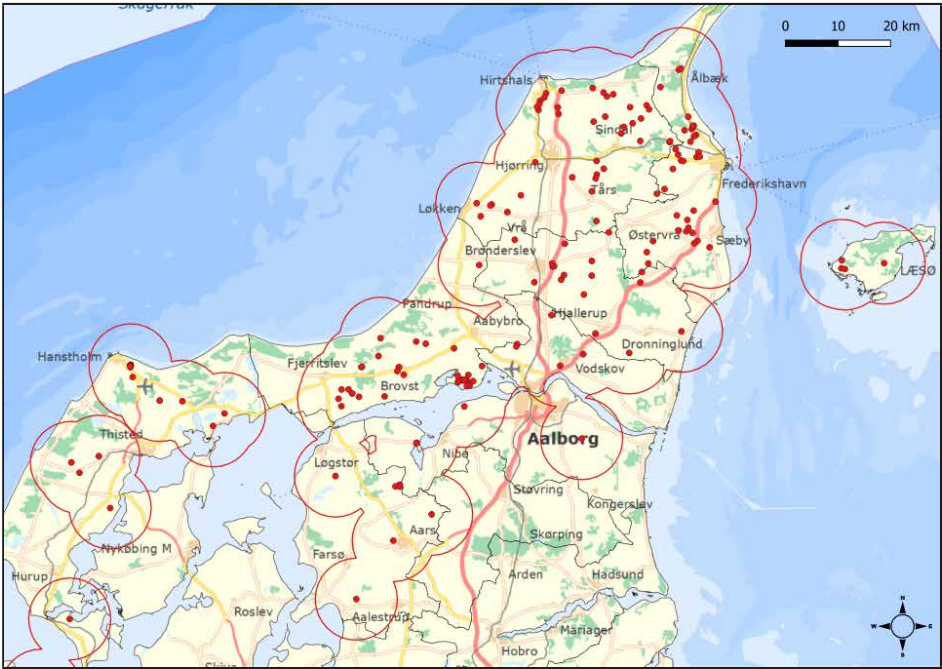
Modtaget. Men "vi skriver for" går ikke medmindre der med asap menes, at vi leverer rammen for indholdet. Det er SSIs fund og af så teknisk karakter, at vi - i hvert fald ikke jeg - kan påtage os at beskrive, hvad det er, SSI har fundet, og hvad konsekvensen er. SUM må påtage sig ansvaret og forklare, hvad det er, deres underliggende myndighed har fundet ud af. Det er ikke et veterinærfagligt anliggende. Vi kan ikke påtage os ansvaret for at beskrive det korrekt.

Vh Paolo

..."

9.3.8. Kort over områder, hvor indsættelse eller genindsættelse af pelsdyr ikke er tilladt, jf. bekendtgørelse 1554

Den 3. november 2020 trådte bekendtgørelse 2020-11-03 nr. 1554 om ændring af bekendtgørelse om covid-19 hos pelsdyr i kraft. Af to kort, som er bilag til bekendtgørelsen, fremgår de områder, hvor indsættelse eller genindsættelse af pelsdyr ikke er tilladt (kilde: Retsinformation):

9.4. Forløbet tirsdag den 3. november 2020

I dette afsnit beskrives det arbejde, som pågik i de forskellige myndigheder og i de respektive ministerier og på ministerniveau frem til KU-mødet om aftenen kl. 21.30. Der er herunder en beskrivelse af forløbet af to departementschef-møder, som blev afholdt henholdsvis kl. 13.00 og kl. 14.45.

Afsnittet indeholder videre en beskrivelse af arbejdet med tilblivelsen af KU-sagen, herunder udarbejdelse af de bilag, som indgik i KU-sagen, samt en beskrivelse af forløbet af KU-mødet.

Endelig indeholder afsnittet en beskrivelse af det arbejde, som pågik den 3. november 2020 i forlængelse af KU-mødet.

9.4.1. Arbejdet i de forskellige myndigheder frem til KU-mødet kl. 21.30

9.4.1.1. I Statsministeriet

Om morgenen den 3. november 2020 kl. 9.21 sendte chefkonsulent Johan Philip Zilmer-Büløw en sms til departementsråd Pelle Pape, hvori han skrev om fund af mutation i virus:

” ...

Lige snakket med JM og FMN. Har følgende billede ift. mink:

-SSI har konstateret mutation i virus, som betyder, at kendte antistoffer ikke har effekt. Er konstateret spredt til mindst en person ved Binderlev. Prøven skulle være af lidt ældre dato.

- SSI arbejder på at undersøge om der er flere prøver med mutationer mhp at fastlægge geografisk område nærmere, herunder ift spredning

- NOST skruer gevaldigt op for aflivning, herunder ved brug af nye metoder

...”

Departementsråd Pelle Pape, Statsministeriet, har forklaret²⁸⁰, at Johan Philip Zilmer-Bülow var chefkonsulent og en af hans medarbejdere. Han husker ikke, om han forud for den 3. november 2020 havde hørt om, at NOST'en skruede op for aflivningsindsatsen af mink. Det var ikke noget, som han hæftede sig ved, da man på det tidspunkt havde været i gang med at aflive i noget tid. Han husker ikke at være bekendt med, hvad NOST'ens deltagelse indebar på det tidspunkt. Han husker ikke præcist, hvornår han første gang hørte, at der var opstået en alvorlig situation omkring smitte blandt mink. Det var nok i løbet af formiddagen den 3. november 2020.

Kl. 12.06 sendte Pelle Pape en mail til Johan Philip Zilmer-Bülow, Martin Justesen, Sara Vad Sørensen med flere med titlen "4. Mink.docx", som var vedhæftet overliggerberedskab. Af mailen fremgår:

"...

JM DC har clearet denne mink-version.

Til STM hurtigt.

Iren skynd dig at få til BBB parallelt.

..."

Departementschef Barbara Bertelsen, Statsministeriet, har forklaret²⁸¹, at mailen illustrerer, at man midt på dagen tirsdag den 3. november 2020 stadig ikke var klar over, hvad Statens Serum Instituts vurdering indebar. Man var i gang med at forberede spørgetime til statsministeren, som var planlagt til afholdelse onsdag den 4. november 2020. Hun har videre forklaret²⁸², at den 3. november 2020 beskæftigede hun sig primært med håndteringen af et terrorangreb i Østrig den 2. november 2020. Den 3. november 2020 om morgenen var hun ikke klar over, at de var ude i worst case-scenariet. Dette blev hun først klar over, da Per Okkels ringede til hende og oplyste hende om konklusionen i Statens Serum Instituts risikovurdering. Herefter tog hun initiativ til departementschefmødet den 3. november 2020 kl. 14.45. Hun var ikke bekendt med,

280 Forklaringsdokumentet side 1429

281 Forklaringsdokumentet side 1115

282 Forklaringsdokumentet side 1617

at Rigspolitiet arbejdede på en delplan til brug for håndteringen af aflivning af alle mink i Danmark.

Departementschefsssekretær Nicholas Rahui Webster Rømer, Statsministeriet, har forklaret²⁸³, at Iren Mirmojtahedi var den nye departementssekretær efter ham. Han var ikke inde i sagens materie, og han modtog mailen til orientering.

Ministersekretær Anders Kappel videresendte kl. 12.08 – på departementsråd Pelle Papes anmodning – det førnævnte overliggerberedskab til spørgetime den 3. november 2020 til statsminister Mette Frederiksen. Af overliggerberedskabet fremgår bl.a.:

”...

[Overliggerberedskaber til spørgetime den 3. november 2020]

4. Mink

Q:

Vil regeringen være med til at nedlægge minkproduktionen i Danmark af hensyn til den store smittefare?

A:

- Jeg synes, at det er vigtigt at skille diskussionerne ad. Når vi drøfter mink i øjeblikket, så handler det om en akut sundhedsmæssig situation, der skal håndteres – ikke en mere generel drøftelse omkring mink erhvervet i Danmark som sådan.
- Vi står lige nu i en situation, hvor sundhedsmyndighederne er meget bekymrede for smitten blandt mink.
- Det er en risiko myndighederne og regeringen tager meget alvorligt.

283 Forklaringsdokumentet side 1210

- Derfor er det også min forventning, at myndighederne vil iværksætte yderligere tiltag.

Er STM bekendt med der er sket mutation i mink der kan påvirke vaccinen?

- Jeg er blevet oplyst, at myndighederne lige nu undersøger situationen omkring mutationer meget intensivt, at myndighederne også planlægger efter det scenarie.
- Jeg kan for nuværende ikke komme det nærmere.”

Departementschef Barbara Bertelsen, Statsministeriet, har forklaret²⁸⁴, at man var i gang med at forberede spørgetime til statsministeren, som var planlagt til afholdelse onsdag den 4. november 2020. Som det fremgår af overliggerberedskabet, var det forventningen, at man var nødt til at gøre noget mere. På det tidspunkt regnede man imidlertid ikke med, at man ville modtage en så alvorlig risikovurdering fra Statens Serum Institut, som man rent faktisk fik tirsdag den 3. november 2020.

Departementsråd Pelle Pape, Statsministeriet, har herom forklaret²⁸⁵, at det formentlig var beredskabet til spørgetimen, som man var i gang med at forberede. De brugte en masse tid på at finde ud af om og i så fald hvordan, der skulle afholdes spørgetime, idet smitten blandt befolkningen steg, og justitsministeren havde corona. Han mener ikke, at det var ham, der skrev overliggerberedskabet, da han typisk ikke ville skrive første udkast til et sådant beredskab. Det kunne være skrevet af ressortministeriet selv eller i samarbejde med Statsministeriet. Han husker ikke, hvor han havde oplysningen om clearing fra. Det var vigtigt at få clearet beredskabet med Justitsministeriets departementschef, så statsministeren udtalte sig korrekt i Folketinget.

Stabschef Martin Justesen, Statsministeriet, har forklaret²⁸⁶, at grundberedskaber til spørgetimer i Folketinget er meget omfattende beredskaber, mens et overliggerberedskab er et overordnet og kortfattet beredskab for, hvad statsministeren kan blive stillet af spørgsmål i Folketinget. Beredskaberne

284 Forklaringsdokumentet side 1116

285 Forklaringsdokumentet side 1429

286 Forklaringsdokumentet side 1325

er således Statsministeriets forslag til, hvad statsministeren kan sige under en spørgetime, men det er suverænt op til statsministeren at beslutte, hvad der bliver givet af svar. Der var på dette tidspunkt to politiske diskussioner omhandlende minksituationen. Den ene diskussion vedrørte bekymringen for den stigende coronasmitte på minkfarme, og den anden vedrørte en principiel diskussion af, hvorvidt minkavl skulle forbydes i Danmark. Beredskabet gav et forsøg på at skille de to diskussioner ad, idet regeringen ikke havde noget imod minkproduktion. Beredskabet blev udarbejdet som følge af den information, de fik den 2. november 2020 om aftenen om Statens Serum Instituts fund af muteret coronavirus i mink. Statsministeren taler under sandhedspligt i Folketingssalen, og det var derfor nødvendigt at udarbejde et beredskab, som var tro mod den viden de havde, men at der fortsat var en række forhold, som de ikke havde viden om, hvorfor statsministeren ikke kunne udtale sig om dette. Den pågældende spørgetime, som beredskabet var udarbejdet til, blev udsat til den 4. november 2020.

Statsminister Mette Frederiksen har herom forklaret²⁸⁷, at den pågældende spørgetime ikke blev afholdt. Hun ved ikke, hvorfor Justitsministeriets departementschef havde clearet overliggerberedskabet. Hun kan generelt oplyse, at når hun får forelagt beredskaber, så kender hun ikke noget til de underliggende forretningsgange mv.

Den 3. november 2020 var der en sms-korrespondancen mellem Johan Philip Zilmer-Bülöw og Pelle Pape, hvori Pelle Pape skrev, at der ville blive indkaldt til departementschefmøde kl. 14.45:

”...

Johan Philip Zilmer-Bülöw, kl. 13.10:

SUM har ringet ift kommunikation om minksituation. Kort fortalt to muligheder:

- 1) Kommunikere om problem så snart SSI er på plads med faglig vurdering (herfor skulle bl.a. tale, at SSI skulle have haft nævnt foreløbigt fund for nogle i minkbranchen, så vi risikerer at andre breaker)

287 Forklaringsdokumentet side 1010

2) Vente med kommunikation til vi har tiltag på plads (hvilket alle selvsagt arbejder på med fuld drøn)

Hælder selv til nr. 2. Tænker vi bliver nød til at have noget handling med, når vi melder ud.

Har sagt at de selvsagt ikke må gå ud med noget førend det er afklaret på rette niveau. Kunne forstå på Sophie, at I måske skulle drøfte her om lidt.

Pelle Pape:

Har talt med Dorthe. Vi indkalder til dcmøde 14.45 VK. Du kommer også på
..."

Departementschef Barbara Bertelsen, Statsministeriet, har herom forklaret²⁸⁸, at "Dorthe" er Dorthe Søndergaard i Sundhedsministeriet. Det hastede, da der var bekymring for dansk eksport. Dertil kom, at der var en indberetningspligt til WHO og ECDC. Hun mener, at Statens Serum Instituts risikovurdering forelå forud for mødeindkaldelsen. Hun husker ikke, om det var hende, som tog initiativet til mødet, men hun vil tro, at Per Okkels orienterede hende i samme øjeblik, som han modtog risikovurderingen. Det var en så klar risikovurdering, at man ikke kunne sidde på den.

Statsministeriets arbejde og overvejelser i anledning af departementschefmødet kl. 14.45 er beskrevet nedenfor i afsnit 9.4.5.

Den 3. november 2020 kl. 15.28 sendte ministersekretær Anders Kappel en mail til Ministersekretariatet i Statsministeriet med kopi til Johan Philip Zilmer-Bülou, Casper Lund Borch og Trine Ehrenreich Riis med emnet "KU i aften kl. 21.00 om Mink". Af mailen fremgår, at der skulle afholdes et KU-møde om mink om aftenen:

288 Forklaringsdokumentet side 1117

” ...

Netop hørt fra JPZ, at det er besluttet på DC møde, at der skal være (virtuelt) KU-møde om Mink i aften kl. 21.00.

@BPE/MH/RVU; Vil I reservere i kalender samt skaffe opkaldsinfo.

Tænker følgende interne skal inviteres: STM, BBB, PPA, MJU og SVA.

JPZ vender tilbage ift. hvem og hvornår ministerier kan inviteres.

...”

Johan Philip Zilmer-Bülow besvarede mailen kort tid efter og anførte ”Tjek, jeg vender retur. Forventer afklaring inden længe når Pelle og DC har vendt”.

Samme dag kl. 16.00 sendte Anders Kappel en mail til Johan Philip Zilmer-Bülow med kopi til Casper Lund Borch og Trine Ehrenreich Riis med følgende indhold:

” ...

Har fået følgende fra PPA

- 1 time. (dvs. 21.00-22.00)

- Deltagere: fast KU-kreds + EM+DC, MFVM+DC og SUM+DC

@Trine vil du lave dagsorden, så MH kan invitere pba. af det.

...”

Johan Philip Zilmer-Bülow besvarede mailen kort tid efter og anførte ”FMN skal nok også med. Har afklaring inden for 10 min”, hvortil Johan Philip Zilmer-Bülow kl. 16.15 svarede ”Ok fra Pelle til FMN i aften også”.

Departementsråd Pelle Pape, Statsministeriet, har herom forklaret²⁸⁹, at der er en standardiseret praksis i Statsministeriets for, hvordan man planlægger, hvem der skal deltage i KU-møder. Han modtog normalt en indstilling fra med-

289 Forklaringsdokumentet side 1433f

arbejderne, og han kom herefter med en indstilling til departementschefen, hvorefter departementschefen, typisk via Ministersekretariatet, ville afklare med statsministeren, om statsministeren var enig i kredsen af indstillede deltagere på KU-mødet. De besluttede at følge indstillingen om, at departementscheferne også skulle deltage. Det er forskelligt, om departementscheferne deltager i KU. De faste medlemmer har altid deres departementschefer med, mens det vurderes fra sag til sag, om det giver mening, at departementschefen for det i øvrigt relevante ressortministerium deltager. Idet sagen var tidspresset og havde mange faglige aspekter, udgjorde fagministrenes departementschefer en garant for, at fagligheden var til stede under drøftelserne på KU-mødet. Der deltog flere departementschefer i KU-mødet den 3. november 2020 end normalt. Departementscheferne kunne herefter let følge op på drøftelserne efter mødet.

Kontorchef Casper Lund Borch, Statsministeriet, har forklaret²⁹⁰, at Anders Kappel var ministersekretær på det tidspunkt. "MH" er Martin Hellesen, som er statsministerens HK-sekretær. "FMN" er Forsvarsministeriet. Johan Philip Zilmer-Bülow havde givetvis talt med Forsvarsministeriet om, at Forsvarsministeriet også kunne have en aktie i sagen.

Chefkonsulent Johan Philip Zilmer-Bülow, Statsministeriet, har forklaret²⁹¹, at han videregav beskeden om det nu planlagte KU-møde til Anders Kappel, som var ministersekretær. Barbara Bertelsen og Pelle Pape skulle afgøre, hvem der skulle deltage i mødet. Forsvarsministeriets myndigheder deltog allerede på det tidspunkt i nedslagning af mink indenfor zonerne, og det var baggrunden for, at han skrev, at Forsvarsministeriet også skulle deltage. Tempoet med aflivninger skulle op. Han husker ikke detaljer om, hvordan man kunne øge tempoet. Hvis der var behov for at trække på ekstra ressourcer til aflivningerne, så var det naturligt at se på Forsvarsministeriet.

Kl. 16.19 sendte ministersekretær Anders Kappel en dagsorden til statsministeren til et KU-møde kl. 21.00-22.00 med mink som eneste dagsordenspunkt. Det fremgår tillige: "Sundheds- og ældreministeren, ministeren for fødevarer, fiskeri og ligestilling, forsvarsministeren og erhvervsministeren er inviteret til drøftelsen".

290 Forklaringsdokumentet side 151

291 Forklaringsdokumentet side 262

Statsminister Mette Frederiksen har om sin oplevelse af forløbet den 3. november 2020 forklaret bl.a.²⁹², at tingene flyder sammen den dag. Som timerne gik, blev man stadig mere opmærksom på, hvad der kunne ramme Danmark. "Alle var tunet ind på, hvad der skulle ske". Hendes kalender blev ryddet. Forespurgt om, hvornår hendes kalender blev ryddet, svarede hun, at i og med at hun var i isolation, så havde hun ikke nogen udgående aktiviteter. Hun har til brug for sin afhøring i kommissionen medbragt et print af sin kalender for tirsdag den 3. november 2020, hvoraf det fremgår, at der ikke var indsat møder i hendes kalender efter de før omtalte minister- og gruppemøder. Hun havde ikke mere i kalenderen den dag. Forespurgt, om det er et udtryk for, at der havde været aftaler i kalenderen, som var blevet slettet, svarede hun, at dagene omkring den 2. og 3. november 2020 var specielle, fordi mange ministre var i isolation. Hun var selv i isolation på Marienborg. Hendes kalender for tirsdag den 3. november 2020 om eftermiddagen var ryddet, hvilket var udtryk for, hvor alvorlig situationen var. Det var først om aftenen, at hun var fuldt bekendt med alvoren. Det meste af dagen handlede om mink og corona. Hun ved ikke, hvornår hun præcist blev orienteret om de forskellige møder i løbet af dagen. Forespurgt, om hendes departementschef Barbara Bertelsen normalt ville orientere hende om afholdelse af ekstraordinært departementschefmøde, som Statsministeriet var initiativtager til, svarede hun, at hun normalvis ikke vil blive orienteret, men i en krisesituation kan departementschefen godt finde på at orientere hende om et ekstraordinært møde. Hun kan meget vel være blevet orienteret om mødet kl. 14.45. Hvis hun blev orienteret, så var det ikke noget, som hun hæftede sig ved. Hun ønsker at pointere, at mødet kl. 14.45 havde karakter af et forberedende koordinationsudvalgsmøde (FKU). Det arbejde som pågår i FKU er logistik, som hun ikke forholder sig til som statsminister. Formålet med et FKU-møde er at forberede regeringens arbejde. Det var Barbara Bertelsen, som indstillede, at der skulle afholdes møde i regeringens koordinationsudvalg (KU) den 3. november 2020 om aftenen. Hun var enig heri. Hun godkender enhver indkaldelse til møder i regeringens koordinationsudvalg (KU). Hendes kontakt med Barbara Bertelsen i løbet af tirsdag den 3. november 2020 foregik telefonisk. Hun kan umuligt huske, hvor mange gange hun talte med Barbara Bertelsen i løbet af dagen. Der kan have været mange henvendelser. Det var en hektisk dag, men hun ønsker at pointere, at der har været mange hektiske dage under pandemien. De var

292 Forklaringsdokumentet side 1010f

også på arbejde om natten. Hun modtog ingen tilbagemelding fra Barbara Bertelsen om Barbara Bertelsens samtaler, kontakt mv. med Johan Legarth. Hun forberedte sig til KU-mødet i løbet af tirsdagen; også rent mentalt, da der potentielt kunne blive tale om en svær beslutning. Hun læste noget af materialet i løbet af aftenen.²⁹³

Departementschef Barbara Bertelsen, Statsministeriet, har forklaret²⁹⁴, at hun givetvis mundtligt har orienteret statsministeren om Statens Serum Instituts risikovurdering forud for KU-mødet. Hun talte givet med statsministeren inden mødet. Hun husker det ikke konkret. Men det har i så fald været ganske kort i perioden fra kl. ca. 20.15 og frem til det endelige materiales udsendelse kl. 21.24. Både hun og statsministeren var i isolation. De øvrige bilag (bilag 2 og bilag 2 a) samt det reviderede cover blev som sagt først udsendt få minutter før KU-mødets start, og hun tvivler på, at mødedeltagerne har haft mulighed for at læse andet end det oprindeligt udsendte materiale kl. 20.15.

Departementsråd Pelle Pape, Statsministeriet, har forklaret²⁹⁵, at der var meget praktik, der skulle på plads efter [departementschefts]mødet, og han husker ikke, at han havde intense dialoger om KU-mødet i løbet af dagen. De arbejdede hjemmefra, så han mødte ikke nogen. Han husker ikke, om han gjorde sig overvejelser om det mulige udfald af KU-mødet. Han husker ikke, om han havde drøftelser med Johan Legarth i løbet af dagen. Han deltog samme dag i en sms-korrespondance med nogle fra Justitsministeriet om, at KU-sagen ikke var kommet frem. Han mener ikke, at han, udover sin dialog med Dorthe Eberhardt Søndergaard, var i kontakt med nogen fra Sundhedsministeriet den dag.

Statsministeriet udsendte det endelige mødemateriale til KU-mødet ved en mail kl. 21.24, som det fremgår nedenfor under afsnit 9.4.7.4.

9.4.1.2. I Udenrigsministeriet

Udenrigsminister Jeppe Kofod og departementschef Lars Gert Lose fik tilsendt det opdaterede mødemateriale til KU-mødet – cover og 6 bilag – på mail kl. 21.26.

293 Forklaringsdokumentet side 1017

294 Forklaringsdokumentet side 1119 og 1121

295 Forklaringsdokumentet side 1432

Udenrigsminister Jeppe Kofod har om forløbet forklaret²⁹⁶, at det var naturligt, at der var et departementschefmøde forud for KU-mødet. Han erindrer, at hans departementschef orienterede ham om, at der ville komme et møde i KU om aftenen i lyset af den alvorlige situation. Han fik oplyst, at der forelå en alvorlig sundhedsfaglig vurdering, som ville have betydning for minkproduktion og folkesundheden. En forsat minkproduktion ville indebære en alvorlig risiko for folkesundheden. Han kendte ikke til detaljerne. Han vidste, at de igangværende tiltag i forhold til mink ikke havde været tilstrækkelige. Man havde længe forsøgt sig med forskellige tiltag. Det var bagtæppet for KU-mødet. Han tror, at han fik oplysningerne fra sin departementschef eller sin ministersekretær. Han modtog materialet, som blev sendt kl. 20.12 til Udenrigsministeriets postkasse, men han husker ikke hvornår. Han husker også, at han sad og ventede på materiale op til mødet. Han husker, at materialet var forsinket, og at mødet blev udskudt en halv time. Han afventede det endelige materiale, som han modtog kl. 21.26. Han deltog virtuelt i mødet fra en lejlighed i København. Han var som nævnt i isolation. Han erindrer ikke, at han og hans departementschef havde en dialog om det materiale, som blev modtaget kl. 21.26 – få minutter før mødets start. Han havde i løbet af dagen haft en drøftelse med sin departementschef om indberetning til WHO, EU-kommissionen og ECDC. De vidste bl.a. fra coronaudbruddet i Wuhan i Kina, at det var vigtigt at håndtere viden korrekt i forhold til meldepligt mv. og at være proaktive og transparente i kommunikationen.

9.4.1.3. I Finansministeriet

Internt i Finansministeriet var der den 3. november 2020 drøftelser om ekspropriation og tempobonus for hurtigere aflivning af mink.

Den 3. november 2020 lige efter midnat, kl. 00.26, sendte souschef Asbjørn Brink en mail til afdelingschef Martin Ulrik Jensen og afdelingschef Annemarie Lauritsen med emnet ”Tempobonus – mink”. Af mailen fremgår:

”...

Er det en hurtig notits ala vedhæftede I ønsker? Tænker at vi i første omgang blot skal have OK fra finansministeren til, at FVM’en og EM’en

296 Forklaringsdokumentet side 1082f

afsøger muligheden for en "tempo-bonus" med branchen på mødet i morgen?

MFVM oplyser, at de først forventer egentlig ny anbefaling fra sundhedsmyndighederne i morgen eftermiddag, hvorfor en bredere sag om generel håndtering nok først kan være klar sent i morgen aften/nat.
..."

Annemarie Lauritsen besvarede mailen om morgenen kl. 06.53 og anførte: "Det er super! Las os få i F2. Skriv gerne HASTER først i sagens navn i F2, hvis man kan det".

Asbjørn Brink sendte herefter følgende mail til departementschefesekretær Kristoffer Krohn Schaldemose med kopi til Martin Ulrik Jensen, Annemarie Lauritsen, Lars Høgsbro Østergaard og Casper Mondrup Dahlmann:

"...

Fra: Asbjørn Brink

Dato: 3. november 2020 kl. 07.10.10 CET

Til: Kristoffer Krohn Schaldemose

Cc: Martin Ulrik Jensen, Annemarie Lauritsen, Lars Høgsbro Østergaard, Casper Mondrup Dahlmann

Emne: HASTER: Tempo-bonus ved hurtigere aflivning af mink

Prioritet: Høj

Mhp. PSM's godkendelse er vedlagt notits om mulighederne for en "tempo-bonus" for hurtigere aflivning af mink. Vil du være venlig at videreformidle?

Vi skal helst have notitsen videre til finansministerens godkendelse allersnarest kl. 11.00.

..."

Annemarie Lauritsen besvarede mailen kort efter og anførte: "Fornemt. Send gerne til MFVM til clearing - så har vi da forsøgt en konsolidering".

Kristoffer Krohn Schaldemose videresendte mailen fra Asbjørn Brink sendt kl. 07.10 til Peter Stensgaard Mørch, hvorefter der var følgende mailkorrespondance om tempobonus ved hurtigere aflivning af mink:

” ...

Fra: Kristoffer Krohn Schaldemose

Dato: 3. november 2020 kl. 07.14.37 CET

Til: Peter Stensgaard Mørch

Emne: Vs: HASTER: Tempo-bonus ved hurtigere aflivning af mink

Prioritet: Høj

Hej Peter

Se vedhæftet sag om mulig “tempo-bonus” for hurtig aflivelse af mink. Skal gerne videre til FMn her til formiddag.

Ok?

...

Fra: Peter Stensgaard Mørch

Sendt: 3. november 2020 07:53

Til: Kristoffer Krohn Schaldemose

Emne: Ang: HASTER: Tempo-bonus ved hurtigere aflivning af mink

Kan ikke finde hvad grundbeløbet idag er? Altså det som de 20 kr lægges oveni. Derudover synes jeg skal tilføjes noget om, at stillingtagen til skala for yderligere aflivning - hel landsdel/hele landet - afventer indstilling herom senere idag fra sundhedsmyndighederne

Til: Peter Stensgaard Mørch

Fra: Kristoffer Krohn Schaldemose

Titel: SV: HASTER: Tempo-bonus ved hurtigere aflivning af mink

Sendt: 03-11-2020 08:28

Bilag: Tempobonus - mink (justeret).pdf;

Hej Peter

Se vedhæftede hvor justeringer er indarbejdet. OK til at lægge til ministeren?

...”

Departementschefesekretær Kristoffer Krohn Schaldemose, Finansministeriet, har forklaret, at han intet kendskab havde til overvejelserne om at skabe lovhjemmel, men sætningen *"Stillingtagen til skala for yderligere aflivning (...) afventer indstilling..."* kom fra departementschefen. Departementschefen ville også gerne have tilføjet grundbeløbet for mink, hvilket var beskrevet i Peter Stensgaard Mørchs mail af 3. november 2020 kl. 7.53. Han forelagde det herefter på ny for Peter Stensgaard Mørch, som godkendte det, og det blev sendt videre til ministeren.

Departementschef Peter Stensgaard Mørch, Finansministeriet, har forklaret²⁹⁷, at tempobonus var et værktøj, der kom på banen den 2. eller 3. november 2020, hvilket Finansministeriet syntes var et egnet beredskab at bringe i anvendelse, da der skulle skrues op for tempoet. Avlerne efterspurgte sådanne tiltag. Alle havde en forventning om, at kompensationsordninger skulle forhandles, og at der efterfølgende skulle skabes hjemmel. Han havde ikke hørt, at der manglede hjemmel til tempobonusordningen. Det var normalt, at der var en dialog om efterfølgende godkendelse i Folketinget.

Lars Høgsbro Østergaard videresendte mailen fra Asbjørn Brink, som kl. 07.18 var sendt til Kent Harnisch og Michael Lindved og anførte "info", hvorefter der bl.a. var følgende mailkorrespondance vedrørende tempobonus og ekspropriationsovervejelser:

"...

Fra: Kent Harnisch ...

Dato: 3. november 2020 kl. 07.45.10 CET

Til: Lars Høgsbro Østergaard ..., Michael Lindved ..., Asbjørn Brink ..., Martin Ulrik Jensen ...

Emne: Ang: HASTER: Tempo-bonus ved hurtigere aflivning af mink

Tak.

Kan man lave forbud mod hold af mink, uden at det bliver ekspropriation jf sidste afsnit?

...

²⁹⁷ Forklaringsdokumentet side 971

Fra: Martin Ulrik Jensen

Dato: 3. november 2020 kl. 07.51.41 CET

Til: Kent Harnisch, Lars Høgsbro Østergaard, Michael Lindved, Asbjørn Brink

Emne: Ang: HASTER: Tempo-bonus ved hurtigere aflivning af mink

Ved ikke hvad man gjorde med rævehold - kommer nok også an på hvor hurtigt det skal gå

...

Fra: Asbjørn Brink ...

Dato: 3. november 2020 kl. 07.56.11 CET

Til: Kent Harnisch ..., Lars Høgsbro Østergaard ..., Michael Lindved ..., Martin Ulrik Jensen ...

...

Hej Kent

Når vi afliver raske dyr omkring et udbrudssted skal der ydes fuld erstatning for dyrene og fuld erstatning for driftstab, da der er tale om ekspropriation. Det er derfor allerede ekspropriation, det vi laver nu. Hvis alle dyr i DK skal aflives, vil det sandsynligvis være samme model – altså ekspropriation og fuld erstatning. Det kan man så overveje efterfølgende at kombinere med et egentligt forbud mod hold og avl af mink. Men det kræver ny lovhjemmel.

....

Fra: Kent Harnisch ...

Sendt: 3. november 2020 09:28

Til: Asbjørn Brink ...; Lars Høgsbro Østergaard ...; Michael Lindved ...; Martin Ulrik Jensen ...

...

Hej Asbjørn

Tak. Er med på, at den aktuelle nedslagning er ekspropriation. Men vel trods alt endnu mere indgribende, hvis de fremadrettet ikke må starte ny minkproduktion op. Bare den vinkel, jeg gerne vil have dækket af.

...

Fra: Asbjørn Brink ...

Dato: 3. november 2020 kl. 09.59.29 CET

Til: Kent Harnisch ..., Lars Høgsbro Østergaard ..., Michael Lindved ..., Martin Ulrik Jensen ...

...

Modtaget – det sørger vi for at få udboret i beslutningsoplæg pba. anbefaling fra SSI.

... ”,

Afdelingschef Kent Harnisch, Finansministeriet, har hertil forklaret²⁹⁸, at han gerne ville have afdækket de økonomiske konsekvenser ved et forbud mod hold af mink. De gjorde sig ikke tanker om, hvorvidt et sådant forbud udgjorde ekspropriation, da de ikke havde kompetencerne dertil. Ordet ”udboret” dækkede formentlig over en grundig afdækning af de økonomiske konsekvenser, hvor man tog udgangspunkt i de enkelte centrale omkostninger.

Souschef Asbjørn Brink, Finansministeriet, har herom forklaret, at Finansministeriet tidligt i forløbet var blevet gjort opmærksom på Fødevarestyrelsens vurdering om, at yderligere aflivning uden for zonerne ville kræve ny lov-hjemmel. Et eventuelt forbud mod at genindføre mink krævede ligeledes ny lovhjemmel. Han havde ikke noget klart indtryk af, hvorvidt der var tale om ekspropriation. Dette måtte bero på en konkret vurdering foretaget i Justitsministeriet og i Miljø- og Fødevareministeriet.

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har om mailkorrespondancen forklaret²⁹⁹, at han er enig i Asbjørn Brinks vurdering. Han tænker, at Asbjørn Brink har fået opfattelsen fra Miljø- og Fødevareministeriet. Der var generel tæt kontakt og dialog med Finansministeriet i dagene tirsdag den 3. november 2020 og onsdag den 4. november 2020. Adspurgte om, hvorvidt der var drøftelser om hjemmel undervejs i sagsbehandlingen mellem Miljø- og Fødevareministeriet og Finansministeriet, forklarede han, at han ikke nødvendigvis var inde over drøftelserne, som knyttede sig til selve udarbejdelse af udvalgssagerne. Han ved ikke, hvilke drøftelser der har været om hjemmel. Det er vigtigt at pointere, at man tirsdag formiddag den 3. november 2020 troede, at sagen først skulle på et regeringsudvalg en uge

298 Forklaringsdokumentet side 1069

299 Forklaringsdokumentet side 672

eller 14 dage efter. De var helt opmærksomme på, at hjemmelsbeskrivelsen skulle beskrives i et notat.

For yderligere om Finansministeriets notat om "Mulig "tempo-bonus" for hurtig aflivning af mink" af 3. november 2020 henvises til afsnit 9.4.7.9 om KU-sagens bilag 3.

Som det fremgår nedenfor under afsnit 9.4.1.7 sendte Tejs Binderup en mail til Martin Ulrik Jensen med kopi til blandt andre Annemarie Lauritsen, hvori han skitserede, at Miljø- og Fødevareministeriet arbejdede på en ØU-sag med to scenarier; en dvalemodel og en model som indebar hel nedlukning af minkbranchen.

Den 3. november 2020 om formiddagen godkendte finansministeren notat af 2. november 2020: "Mulig "tempo-bonus" for hurtig aflivning af mink". Bilaget kom senere på dagen til at indgå som et bilag (bilag 3) til KU-sagen. Arbejdet med bilaget mv. er beskrevet nedenfor i afsnit 9.4.7.

Kl. 16.21 fik departementschef Peter Stensgaard Mørch tilsendt Statens Serum Instituts risikovurdering af Annemarie Lauritsen, som havde modtaget den kort forinden kl. 16.06.

Annemarie Lauritsen fremsendte ligeledes risikovurderingen til Lars Høgsbro Østergaard og Asbjørn Brink kl. 16.23, og Asbjørn Brink besvarede mailen kl. 17.16:

"...

Jeg bemærker konklusionen:

Konklusion: En fortsat minkavl under en igangværende COVID-19 epidemi indebærer en betydelig risiko for folkesundheden, herunder for mulighederne for at forebygge COVID-19 med vacciner.

Svært at læse som andet end aflivning af alle mink i Danmark.

..."

Finansminister Nicolai Wammen fik tilsendt risikovurderingen af Peter Stensgaard Mørch kl. 18.17 på mail, og Nicolai Wammen besvarede kl. 18.29 mailen med: "Ret klar tale".

Departementschef Peter Stensgaard Mørch, Finansministeriet, har forklaret³⁰⁰, at han deltog i KU-mødet hjemmefra, hvilket Nicolai Wammen også gjorde. Han havde en telefonsamtale med Nicolai Wammen kort før KU-mødets start, hvor de drøftede risikovurderingen, overvejelser om den humane smitteinddæmning og herunder tiltagene, der skulle indføres i Nordjylland. Han læste i materialet under mødet, men han læste ikke materialet i sin helhed. Han havde under mødet fokus på mødets cover.

Finansminister Nicolai Wammen har forklaret³⁰¹, at han brugte tiden fra EU-mødet var slut og indtil KU-mødets start på at få læst ned i risikovurderingen, få læst ned i coveret og håndakten samt til en samtale med sin departementschef.

Der blev i Finansministeriet udarbejdet en håndakt til ministeren til brug for KU-drøftelsen. Af et foreløbigt udkast til håndakt fremgår: "STM forventes at argumentere for fuld aflivning af alle mink i Danmark".

Kl. 19.37 fik finansminister Nicolai Wammen tilsendt endelig udgave af håndakt til brug for KU-mødet med bemærkning om, at håndakten var udarbejdet med forbehold, idet håndakten var udarbejdet før KU-materialet var færdigt. I den endelige håndakt var sætningen; "STM forventes at argumentere for fuld aflivning af alle mink i Danmark", slettet. I stedet fremgår det, at "STM's position er uklar, men der er fuld fokus på, at Danmark skal gå offensivt til værks":

"...

Håndakt til KU d. 3. november

...

Statens Serum Institut konkluderer i risikovurdering af 3. november, at
"En fortsat minkavl under en igangværende COVID-19 epidemi indebærer

300 Forklaringsdokumentet side 967

301 Forklaringsdokumentet side 845

en betydelig risiko for folkesundheden, herunder for mulighederne for at forebygge COVID-19 med vacciner."

Der lægges op til at iværksætte følgende initiativer til håndtering på den korte bane:

1. Incitamentsordning for hurtigere aflivning ("tempo-bonus") til anslået ca. 100-300 mio. kr.
2. Såfremt det ikke efter [10] dage er konstateret, at incitamentsordningen er tilstrækkelig, iværksættes en nødplan.
3. En række lokale tiltag i de berørte områder for at sikre at menneskene ikke spreder smitte (øget testkapacitet, forsamlingsforbud ned på 5, nedlukning mv.)

FM er enig i disse tiltag, og i at der er behov for hurtig handlen. Det er dog vurderingen, at det mest hastende er behovet for markant at øge tempo for aflivning i de berørte områder. Det kan sikres ved at 1) øge incitamentet for at minkavlerne selv afliver mink hurtigere. Det kan samtidig sikres ved at 2) øge mandskabet til at bistå Fødevarestyrelsens aflivning. Eksempelvis kan forsvaret, hjemmeværnet, beredskabsstyrelsen, politi mv. i højere grad mobiliseres. Det vurderes afgørende at disse to tiltag iværksættes hurtigst muligt.

Øvrige tiltag såsom fuld aflivning af mink i hele Danmark samt stillingtagen til om der fortsat skal være minkproduktion i enten 2021 eller nogensinde er af lidt mindre hastende karakter, men har dog betydning for tilrettelæggelsen af aflivningen af minkene. Men en beslutning om fremtiden for mink i Danmark kan med fordel belyses grundigere forud for stillingtagen.

Det forventes, at MFVM fsva. den fremadrettede håndtering af mink vil argumentere for en såkaldt dvale-model, der indebærer at alle mink inden for zonerne pelses og kun avlsdyr bevares. Derudover gives ikke tilladelse til at indsætte nye mink i de besætninger, hvor der er konstateret COVID-19. Der vil skulle skabes lovhjemmel til tiltaget. Økonomiske konsekvenser af dvale-modellen foreligger endnu ikke.

STM's position er uklar, men der er fuld fokus på at Danmark skal gå offensivt til værks.

En mere vidtgående vej er fuld aflivning af alle mink i Danmark. Udgifter hertil er tidligere estimeret til i størrelsesordenen 11 mia. kr. Hertil kommer evt. omstillingspuljer, efteruddannelse mv. Det vil være afgørende, at der ifm. evt. hjælpepakker sikres parallelitet ift. tidligere tiltag, idet det bemærkes, at de nuværende hjælpepakker vurderes tilstrækkeligt robuste til at kunne håndtere situationen.

Hovedbudskaber

- Først og fremmest skal vi øge tempoet for aflivningerne markant.
- Det kan vi gøre ved at godkende "tempo-bonussen" nu. Det vil give minkavlerne incitament til at øge hastigheden. Samtidig skal vi sende mere mandskab til Nordjylland for at hjælpe med aflivningerne. Vi kan ikke vente 10 dage. Kan vi fx mobilisere beredskabsstyrelsen, hjemmeværnet, politiet mv.?
- Der kan være et problem med at sikre værnemidler til dem der skal aflive minkene. Kan vi række ud til fx EU og nabolande for at bede om hjælp? "

Departementschef Peter Stensgaard Mørch, Finansministeriet, har forklaret³⁰², at han alene hæftede sig ved, at tallene omkring tempobonus ikke havde ændret sig væsentligt i håndakten.

Kl. 21.21 sendte kontorchef i Justitsministeriet Lisbeth Gro Nielsen revideret cover (med rettelsesmarkeringer) samt bilag 2 og 2a til blandt andre Anne-marie Lauritsen og Asbjørn Brink, som det også er beskrevet nedenfor i afsnit 9.4.7.

Finansminister Nicolai Wammen fik kl. 21.26 tilsendt det endelige KU-cover samt KU-sagens bilag 2 og 2a af sin departementschef.

³⁰² Forklaringsdokumentet side 967

Finansminister Nicolai Wammen har om forløbet op til KU-mødet forklaret³⁰³, at han havde flere drøftelser med sin departementschef den 3. november 2020 om formiddagen, herunder også om Statens Serum Instituts risikovurdering. Han modtog risikovurderingen senere på dagen via sin departementschef. Han husker ikke, at de havde en særskilt diskussion af departementschefmødet om aftenen den 2. november 2020, men han kan ikke afvise det. Han orienteres normalt ikke om departementschefmøder. Han mindes ikke, at han havde kontakt vedrørende mink med sine ministerkolleger i løbet af den 3. november 2020. Han havde en travl kalender, bl.a. med EU-møder. Han var hjemme den 3. november 2020, da han var nærkontakt til justitsministeren, som var ramt af corona. Han blev underrettet af sin departementschef om Statens Serum Instituts faglige vurdering og fik den også tilsendt, og han svarede tilbage – frit efter hukommelsen – det var klar tale, hvilket også fremgår af hans mail kl. 18.29. Han foretog en hurtig gennemgang af risikovurderingen under et møde med sine europæiske finansministerkolleger. Han besluttede, at han efter dette møde ville foretage en mere detaljeret gennemgang forud for KU-mødet. Det var meget klart, hvad der fremgik af risikovurderingen. Det var meget klar tale. Han opfattede det som en risikovurdering, som kunne lægges til grund for de politiske beslutninger, og som satte en markant ramme for det forestående KU-møde. Hans møde med de europæiske kolleger sluttede vist før kl. 20.00. Efter dette møde og før han loggede sig på til KU-mødet, genlæste han risikovurderingen. Han havde også en kort samtale med sin departementschef før KU-mødet. Risikovurderingen var det absolut afgørende omdrejningspunkt for KU-mødet. Der var selvfølgelig også cover og håndakt, men risikovurderingen var ”bøffen”. Herudover var der Kåre Mølbaks udtalelser om, at Danmark kunne blive det nye Wuhan. Det var en dybt alvorlig situation. Forespurgt, om indstillingen gengivet i håndakten harmonerede med risikovurderingen, har han forklaret, at han fokuserede på hovedbudskaberne om, at de først og fremmest skulle øge tempoet på aflivningerne markant, herunder ved brug af tempobonus. Derudover var der en diskussion af værnemidler. Han opfattede ikke håndakten sådan, at han skulle holde sig til indholdet i håndakten. Håndakten er hans ministeriums rådgivning til ham. Det er op til ham selv at vurdere, om han alene vil holde sig til indholdet af håndakten på møder. Han brugte tiden fra EU-mødet var slut og til KU-mødets start til at få læst ned i risikovurderingen, få læst ned i coveret og håndakten samt til en samtale med

303 Forklaringsdokumentet side 843ff

sin departementschef. Han fik tilsendt KU-coveret samt bilag 2 og bilag 2a mandag den 3. november 2020 kl. 21.26, som det fremgår af Peter Stensgaard Mørchs mail kl. 21.26. Mødet gik i gang kl. 21.30. Han fik ikke orienteret sig i de bilag, som blev udsendt kl. 21.26. Hans drøftelse med departementschef Peter Stensgaard Mørch fandt sted forud for hans modtagelse af materialet.

Departementschef Peter Stensgaard Mørch, Finansministeriet, har om forløbet op til KU-mødet forklaret³⁰⁴, at da Annemarie Lauritsen sendte risikovurderingen til ham, videresendte han den til Nicolai Wammen, som var til et virtuelt møde med de europæiske finansministre. Han drøftede Statens Serum Instituts risikovurdering med Nicolai Wammen kort før KU-mødet begyndte samme aften, og de havde tidligere på dagen talt sammen flere gange, hvor han havde orienteret ministeren om problemstillingen. Idet virussen var meget svær at inddæmme, talte de om hårdere restriktioner i Nordjylland, hvilket ville få betydning for hjælpepakker mv. De drog dog ingen konklusioner i forhold til risikovurderingen, men de forventede dog, at den ville være central for KU-mødet. Den første del af materialet til brug for KU-mødet blev sendt rundt i Finansministeriet den 3. november 2020 kl. 20.21. De fokuserede på at sikre tempo og eksekveringskraft, samt at de skulle arbejde videre med tempobonusordningen. De centrale parametre var sundhedsvurderingen. Han talte med Annemarie Lauritsen om, hvornår materialet var klart og om, hvordan de skulle forstå risikovurderingen fra Statens Serum Institut. Han mener, at han så materialet i sin sammenhæng, da det blev udsendt. I ekstrakten fremgår en sms-korrespondance mellem Asbjørn Brink og Annemarie Lauritsen, hvor de drøftede, at det tydede på, at alle mink skulle slås ned. Han genkender denne drøftelse fra den mundtlige rådgivning, som han fik i Finansministeriet, men han var i øvrigt ikke involveret i Asbjørn Brinks og Annemarie Lauritsens interne drøftelser.

Afdelingschef Annemarie Lauritsen, Finansministeriet, har om forløbet op til KU-mødet forklaret bl.a., at håndakten til finansministeren angik de forhold, som vedrørte Finansministeriets område. Hun var ikke overrasket over håndaktens indhold om hjemmel, da hun havde hørt om hjemmel fra Tejs Binderup. Hendes klare billede var, at Miljø- og Fødevareministeriet var i gang med at afdække, hvad de havde hjemmel til. Hun havde et indtryk af,

304 Forklaringsdokumentet side 966f

at udfaldet var ret åbent op til KU-mødet. I håndakterne forsøger de at kondensere sagerne, så ministeren har mulighed for at sætte sig hurtigt ind i materialet. De briefer om de finansministerielle vinkler. Når der stod det om lovhjemmel, så var det for finansministeren ikke udtryk for en rød lampe, der blinker, men udtryk for noget faktuel. De havde ikke grund til at tro, at Miljø- og Fødevareministeriet ikke havde fokus på lovhjemlen. Hun var inde over den justerede formulering i håndakten. Det, der stod tidligere om, at "STM forventes at argumentere for en fuld aflivning af alle mink i Danmark" var meget absolut, og hun havde ikke grundlag for at skrive det så resolut. Hun sendte håndakten op til ministersekretæren, så departementschefen og ministeren kunne nå at orientere sig. De mailede ved 18-19-tiden om håndakten, og mødet nærmere sig. Ændringen afspejlede hendes opfattelse, som den var efter departementschefmødet. Hun havde ikke tid til at sætte sig ind i bilag 2 og bilag 2a.

9.4.1.4. I Justitsministeriet

Kl. 7.41 modtog departementschef Johan Legarth fra departementschef Per Okkels i Sundhedsministeriet en rapport udarbejdet sent mandag aften af Statens Serum Institut om "Assessing cross-neutralization activity for SARS-CoV-2 spike mutants". Rapporten var tillige sendt til direktør i Sundhedsstyrelsen, Søren Brostrøm, og departementschef Henrik Studsgaard.

Ligeledes sendte Johan Legarth den 3. november 2020 kl. 08.36 en enslydende sms til Thorkild Fogde og Per Okkels omhandlende bl.a. "Mink planen", som efter sit indhold indebar beslutning om, hvorvidt minkavl skulle forbydes i Danmark:

"...

Johan Legarth, kl. 08.36:

Tænker umiddelbart at Mink planen ser sådan ud (medmindre der kommer mindre bekymrende meldinger fra SSI i dag – eller meldingen er, at der må forventes at være 100 mutationer med tilsvarende problemer rundt om i Europa/verden):

Aflivning af Mink:

- beslutning om hvorvidt minkavl skal forbydes i DK

- politiet laver et nødplan for aflivning (som i nødvendigt omfang suspendere dyreværnsregler, miljøbeskyttelsesregler mv.)

- iværksættelse af kompensationsordning, der belønner minkavlere for at pelse eller slå alle deres mink ned i løbet af [10] dage.

Inddæmning blandt mennesker:

- iværksættelse af systematisk sekventering af alle politive tests

- beslutning om hvorvidt der skal meddeles påbud om isolation i særlige faciliteter

- hvis spredning af varianten ser ud til at være geografisk begrænset, skal der træffes beslutning om at anbefale/påbyde, at der ikke rejses mellem den pågældende region og resten af landet.

- Hvis spredningen er geografisk begrænset skal der gennemføres massiv testning af i området.

...”

Thorkild Fogde sendte kl. 08.42 følgende svar på Johan Legarths sms fra kl. 08.36: ”Giv lige et ring. Vh Thorkild”.

Departementschef Johan Legarth, Justitsministeriet, har om Per Okkels mail sendt kl. 07.41 og sin sms kl. 08.36 forklaret³⁰⁵, at han antager, at sms'en kl. 08.36 var en opfølgning på mødet mandag aften den 2. november 2020, hvor der blev lagt nogle helt overordnede spor ud, som var afhængig af Statens Serum Instituts endelige risikovurdering. Parentesen, som indeholder et forbehold, angiver, at man skulle vente og se, hvad der skete. Hvis risikovurderingen viste sig i sin værste form, så var der oplagt også en operativ opgave for politiet. Derfor blev Thorkild Fogde holdt inde i loopet. Foreholdt, at sms'en kl. 08.36 forekommer relativt detaljeret om tiltagsmuligheder mv. i forhold til hans forklaring om departementschefmødet den 2. november 2020, har han forklaret, at der må være kommet indspark fra andre departementer, og

305 Forklaringsdokumentet side 600ff, 1578f og 1582

måske der også kom indlæg under dialogen med Anne-Mette Lyhne Jensen. Han kan ikke sige, hvor meget han fik udefra, og hvor meget der kom fra Justitsministeriet. Han tror, at det er en blanding. Foreholdt punktet: ”beslutning om hvorvidt minkavl skal forbydes i DK” og forespurgt, hvorvidt han havde haft en drøftelse herom med Barbara Bertelsen, har han forklaret, at han tror, at spørgsmålet om minkavl i Danmark mere fremadrettet også var et tema på mandagsmødet. Han har formentlig haft en drøftelse med Barbara Bertelsen herom op til mødet mandag aften; og sandsynligvis også efter mødet, da det ville være naturligt at give hende en tilbagemelding. På mandagsmødet var der en overordnet skitsering af delelementer i forhold til mink. Forespurgt, om forbud mod minkavl således var det første delelement, som faldt ham ind, da han skrev sin sms, svarede han: ”Ja, det var det åbenbart”. Forespurgt, om han inddrog Miljø- og Fødevareministeriet i de samme overvejelser, som han havde redegjort for i sms’en kl. 08.36 til Thorkild Fogde, herunder om forbud mod minkavl, forklarede han, at han er ret sikker på, at inputtet til det punkt i sms’en kl. 08.36, som angik minkerhvervet mere fremadrettet, må være modtaget udefra. Inputtet om forbud mod minkavl er nok mest sandsynligt kommet fra Sundhedsministeriet – eller måske fra mødet mandag aften. Man skal ikke lægge for meget ind i hans formulering. Han havde ikke direkte kontakt med Miljø- og Fødevareministeriet tirsdag formiddag den 3. november 2020. Han kunne godt have delt sin sms til Thorkild Fogde med Anne-Mette Lyhne Jensen. Han tør ikke sige, om han delte Thorkild Fogdes svar med Anne-Mette Lyhne Jensen. Han havde slet ingen drøftelser med justitsminister Nick Hækkerup i de dage. Meldingen var, at ministeren havde corona og høj feber, og derfor ikke var tilgængelig. Han havde utvivlsomt flere telefonsamtaler med Per Okkels tirsdag den 3. november 2020 om formiddagen. Han er i tvivl om, hvornår han læste mailen sendt kl. 07.41. Han har under genafhøring for kommissionen supplerede forklaret, at han ikke tror, at Thorkild Fogde og Lykke Sørensen på daværende tidspunkt sad og afventede denne instruks, som var et oprids af temaer, som man forventede, der skulle tages stilling til. Han husker ikke en konkret samtale med Thorkild Fogde den 3. november 2020 vedrørende denne sms-korrespondance, men han havde flere samtaler med Thorkild Fogde i løbet af dagen. Forevist uddrag af Lykke Sørensens forklaring om NOST-delfplan BN284 ”For myndighedernes tværsektorielle indsats i forhold til aflivning af mink i forbindelse med covid-19”:

”...

De havde fået et klart oplæg fra Justitsministeriet om, at delplanen skulle rumme en operativ plan for aflivning af alle mink i Danmark. Der var ikke delplaner for andre scenarier, idet der allerede forelå en plan for håndteringen af coronasmitte blandt mink fra oktober 2020.

...”

har han forklaret, at det giver mening, at Lykke Sørensen har forklaret dette om delplanen. Han husker ikke, om han og Thorkild Fogde talte om delplanen om formiddagen den 3. november 2020, men det kan sagtens have været tilfældet. Han så ikke et udkast til delplanen forud for KU-mødet den 3. november 2020. Han mener, at indholdet af sms'en var baseret på drøftelserne på departementschefmødet aftenen før [den 2. november 2020]. Han mener, at han og Per Okkels ligeledes havde nogle drøftelser om morgenen, og at det var på bagkant af dette, at han skrev indholdet af sin sms. Adspurgt hvorfor sms'en ikke blev sendt til Henrik Studsgaard, har han forklaret, at han sendte beskeden til Per Okkels, da det var baseret på en drøftelse med Per Okkels, som han siden marts havde kørt et relativt tæt parallelt forløb med. Det faldt ham ikke ind at sende sms'en til Henrik Studsgaard, da det var en opsamling på en drøftelse, som han havde haft med Per Okkels. Sms'en blev efter hans erindring heller ikke sendt Michael Dithmer eller andre involverede. Det var først omkring dette tidspunkt, at han og Henrik Studsgaards ressortområder begyndte at nærme sig hinanden under corona-epidemien. Han tror ikke, at han fik nogen direkte tilbagemelding fra Thorkild Fogde eller Per Okkels på hans opsummering i sms'en. Han har forstået, at Thorkild Fogde ikke videre-sendte sms'en til andre i Rigspolitiet. Han har derfor ikke kendskab til, at indholdet af sms'en skulle have foranlediget noget specifikt i Rigspolitiet. Han kan efterfølgende konstatere, at Thorkild Fogde og Lykke Sørensen aftenen før havde en dialog, hvor Lykke Sørensen tænkte lidt i samme retning.

Rigspolitichef Thorkild Fogde har – forevist Johan Legarths forklaring for kommissionen – forklaret³⁰⁶, at gengivelsen af Johans Legarths forklaring svarer til hans egen erindring om forløbet. Johan Legarth og han havde parallelt mellem de forskellige møder løbende en dialog. Politiet ville komme til at stå i en anden situation, hvis oplysningerne fra Per Okkels blev verificeret.

306 Forklaringsdokumentet side 1509f

Baggrunden herfor var, at Fødevarestyrelsen i oktober 2020 sammen med minkbranchen kæmpede en kamp for at få inddæmmet smitten hos smittede minkbesætninger, hvilket ikke var lykkedes. På dette tidspunkt [den 3. november 2020] var smitten blandt mink spredt sig langt ned i Jylland. På et tidligere tidspunkt var politiet via NOST'en blevet anmodet om at yde bistand til Fødevarestyrelsens arbejde med at nedslå smittede mink, hvorfor politiet allerede havde et samarbejde med Fødevarestyrelsen. Hvis det viste sig, at problemet ikke længere "kun" var, at smitten blandt mink var løbet løbsk på minkfarmene, men at problemet var en særlig farlig smitte, skulle der ske en eskalering af operationen, som Fødevarestyrelsen ikke selv ville kunne løse. Hvis det blev nødvendigt at eskalere operationen, krævede det derfor "muskler og man-power". Det var derfor, at Johan Legarth på et tidspunkt i forløbet havde spurgt ham, hvad det ville kræve af ressourcer fra politiet, hvis politiet sammen med forsvaret skulle eskalere operationen. Han bad derfor Lykke Sørensen, som bad Uffe Stormly, om at estimere, hvad det ville kræve af ressourcer. På det her tidspunkt mener han, at man fortsat arbejdede indenfor kriterierne med inddeling af minkfarmene i zone 1 og zone 2. Smitten i minkbesætninger var betydelig udbredt, og det var i forvejen et bekymrende forløb. Han mener, at ca. 2/3 dele af alle danske mink var i zone 1 og zone 2. Det stod ikke klart for ham på daværende tidspunkt, at det ville kræve en aflivning af samtlige mink, hvis oplysningerne fra Per Okkels blev verificeret af sundhedsmyndighederne. Der var fortsat flere forskellige scenarier/muligheder, og ham bekendt var sagen endnu ikke drøftet i regeringen, som i sidste ende skulle afgøre, hvilket scenarie man valgte for aflivning af mink. I NOST'en planlagde man ud fra "worst case scenarie", hvis operationen skulle eskaleres, da det var nemmere at trække fra end at lægge til. Om Johan Legarths sms kl. 08.36 forklarede han, at han hæftede sig ved Legarths tilføjelse "medmindre der kommer mindre bekymrende meldinger fra SSI i dag", som flugtede med hans egen opfattelse fra aftenen før, om at man var i gang med at få verificeret oplysningerne fra Per Okkels, og at der var mulighed for, at der kom en mere optimistisk udmelding fra Statens Serum Institut. Planen, som blev skitseret af Johan Legarth, må være en opfølgning på tidligere telefonsamtaler mellem ham og Johan Legarth i forhold til, hvad politiet kunne bidrage med, hvis der skulle gennemføres en aflivningsoperation, og at det kunne være nødvendigt at udarbejde en politimæssig plan for aflivning af mink. Han mener, at han havde talt i telefon om dette med Johan Legarth om morgenen eller aftenen før, uden at han nærmere kan tidsfastsætte det. Hans kontaktperson i Justitsministeriet var næsten udelukkende Johan Legarth.

Sms-korrespondancen bekræfter, at der var en dialog mellem ham og Johan Legarth om at udarbejde en plan, hvilket flugter med Uffe Stormlys forklaring, om, at de aftenen før talte om at få iværksat planarbejdet. Han hæftede sig endvidere ved, at Johan Legarth bad politiet om at lave en nødplan, som i nødvendigt omfang suspendede reglerne, hvilket understregede nødsituationen. Han tror ikke, at han gjorde sig tanker om, hvorvidt det blev nødvendigt at suspendere reglerne på daværende tidspunkt. Han mener, at han tænkte, at de stod overfor en meget alvorlig nødsituation, som han håbede ville blive aflyst. Han vil tro, at han og Johan Legarth om formiddagen talte sammen om, at politiet var gået i gang med at lave en plan for det tilfælde, at det mest alvorlige scenarie blev en realitet. Han forstod det således, at hvis det blev nødvendigt at suspendere reglerne, kunne de gå til ministeren og bede om en lovændring, hvorefter ministeren ville fremsætte et lovforslag for Folketinget. Han læste beskeden fra Johan Legarth sendt tirsdag den 3. november 2020 kl. 8.36 som det alvorligste scenarie, men at det ikke var fastlagt, at det var dette scenarie, som man endte med. Hvilket tiltag, der eventuelt skulle tages, beroede på en politisk beslutning, som ikke var truffet tirsdag morgen [den 3. november 2020]. Han mener, at Justitsministeriet bad ham om at oplyse, hvad det ville kræve af ressourcer, hvis det blev nødvendigt at slå alle mink ihjel og iværksætte sådan en nødplan, herunder om politiet kunne bidrage og tage "lead" på at få gennemført forskellige foranstaltninger og levere de nødvendige ressourcer. Han spurgte derfor Lykke Sørensen, hvad det ville kræve af ressourcer, hvis politiet skulle bistå Fødevarestyrelsen i et større omfang. Han modtog ressourceestimat og et udkast til en plan. Som han husker det, har han ikke selv bestilt et planudkast, men han går ud fra, at det blev iværksat i NOST'en, da han havde anmodet om et ressourceestimat. Thorkild Fogde har under sin forklaring for kommissionen tilsluttet sig Johan Legarths forklaring om, at: "sms'en kl. 08.36 var en opfølgning på mødet mandag aften den 2. november 2020, hvor der blev lagt nogle helt overordnede spor ud, som var afhængig af Statens Serum Instituts endelige risikovurdering. Parentesen, som indeholder et forbehold, angiver, at man skulle vente og se, hvad der skete. Hvis risikovurderingen viste sig i sin værste form, så var der oplagt også en operativ opgave for politiet. Derfor blev Thorkild Fogde holdt inde i loopet."

Departementschef Henrik Studsgaard, Miljø- og Fødevareministeriet, har forklaret³⁰⁷, at han ikke hørte om en minkplan den 3. november 2020 om morgenen. Per Okkels nævnte ikke noget herom. Som han husker det, blev planen ikke drøftet under departementschefmødet den 2. november 2020 om aftenen.

Statsminister Mette Frederiksen har, forevist³⁰⁸ Johan Legarths besked til Per Okkels og Thorkild Fogde og forespurgt til, om hun havde hørt om overvejelser i forhold til mink allerede tirsdag morgen den 3. november 2020, forklaret, at det havde hun ikke. Med meldingen fra mandag den 2. november 2020 imødeså man imidlertid, at der givet vis var behov for yderligere beslutninger i forhold til mink. Hun ønsker at pointere, at det af sms-korrespondancen ikke fremgår, hvad "alle mink" betyder. Det er en meget kortfattet tekst. Forespurgt, om hun på tirsdagsgruppemødet og det forudgående ministermøde havde overvejelser om forbud mink, svarede hun, at det havde hun ikke. Hun ved ikke, om nogen af de øvrige ministre havde overvejelser herom.

Som det fremgår nedenfor under afsnit 9.4.1.7. sendte afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, en mail til Martin Ulrik Jensen i Finansministeriet med kopi til blandt andre Anne-Mette Lyhne Jensen, hvori Tejs Binderup skitserede, at Miljø- og Fødevareministeriet arbejdede på en ØU-sag med to scenarier; en dvalemodel og en model som indebar hel nedlukning af minkbranchen.

Afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen, Justitsministeriet, har herom forklaret³⁰⁹, at hun ikke erindrer, at hun registrerede, at den kom ind tirsdag den 3. november 2020. Hun opdagede den først senere. Der var rigtig mange ting under opsejling tirsdag den 3. november 2020, hvor hun havde fået nogle opgaver, bl.a. om tests i Nordjylland. Allerede på tidspunktet for mailens modtagelse kl. 09.35 havde hun rigtig travlt. Det havde mange andre også. Allerede med mailens overskrift "Mink og kompensation", ville hun den pågældende dag have fra-screenet mailen. Det var Erhvervsministeriet og Finansministeriet, som sammen med relevante fagministerier, skulle koordinere. Hun læste ikke mailen tirsdag den 3. november 2020.

307 Forklaringsdokumentet side 1555

308 Forklaringsdokumentet side 1008

309 Forklaringsdokumentet side 235

Thorkild Fogde sendte 2 sms'er med 2 minutters mellemrum kl. 17.28 og kl. 17.30 til Johan Legarth:

”...

Thorkild Fogde, kl. 17.28:

Også vigtigt, at du får sagt til de centrale beslutningstagere, at vi vil gøre vores allerbedste, men at vi ikke kan give garantier. Hverken på tid eller indhold.

Johan Legarth, kl. 17.30:

[Thumbs Up-emoji]

Thorkild Fogde, kl. 17.30:

Herudover skal der bruges tid og møder på at få branchen med ind i den fælles krisebevidsthed. FT vil hurtigt se det, men det vil branchen ikke nødvendigvis.

...”

Rigspolitichef Thorkild Fogde har herom forklaret³¹⁰, at den centrale beslutningstager var regeringen. Der var to centrale budskaber i hans beskeder til Johan Legarth. Det ene budskab var i forhold til tidsfristen, da han og Lykke Sørensen var bekymret for, at der i zone 1 og zone 2 blev stillet en myndighedsaflivningsindsats i udsigt, som de ikke kunne følge med til. Det andet budskab var en bekymring for, at politiet kom i klemme mellem myndighederne og branchen og mellem Folketingets partier. Han ville gerne undgå at stå i en situation, hvor der var forskellige holdninger til situationens alvor. Det var branchens livsgrundlag, der stod på spil, og det krævede derfor længere tid for branchen at indstille sig på situationen. Det var ikke muligt for myndighederne at gennemføre opgaven, hvis branchen ikke samarbejdede.

9.4.1.4.1. I Rigspolitiet

I Rigspolitiet var man tirsdag morgen den 3. november 2020 gået i gang med at udarbejde en beredskabsplan for aflivning af mink. Beredskabsplanen kom senere på dagen til at indgå som et bilag (bilag 4) til KU-sagen. Arbejdet med planen mv. er beskrevet nedenfor i afsnit 9.4.7.10. om tilblivelsen af KU-sagen.

310 Forklaringsdokumentet side 1515

Rigspolitichef Thorkild Fogde har forklaret³¹¹, at han den 3. november 2020 fik tilsendt planen [BN 284 NOST-delplan], som han har set. Han har videre forklaret, at han ikke var bekendt med, at delplanen blev delt med Justitsministeriet og indgik som bilag i en KU-sag.

Samme dag efter departementschefmødet kl. 13.30, der nærmere er beskrevet nedenfor i afsnit 9.4.4, var der en sms-korrespondance mellem Thorkild Fogde og Lykke Sørensen om et teamsmøde. Af korrespondancen fremgår:

” ...

Thorkild Fogde, kl. 14.22:

Har lige sendt dig Teams indkaldelse til kl. 14.30

Lykke Sørensen, kl. 14.23:

Ok – sender du også til Uffe. Han er varslet.

Thorkild Fogde, kl. 14.24:

Ok

Thorkild Fogde, kl. 16.04:

Er du på? Mink skal på KU i aften.

...”,

Rigspolitichef Thorkild Fogde har herom forklaret³¹², at han tror, at han indkaldte til et teammøde den 3. november 2020 kl. 14.30 for at afrapportere, hvad Per Okkels havde oplyst på departementschefmødet, herunder orientere Lykke Sørensen og Uffe Stormly om, at de nærmede sig worst case scenariet. Der var en proces i gang, da regeringen skulle have sagen forelagt, og de skulle i politiet i gang med at drøfte, hvor de stod afhængigt af, hvilken beslutning der blev truffet. Han har formentligt haft en dialog med Justitsministeriet om eftermiddagen den 3. november 2020, da han hele tiden havde en dialog med Johan Legarth og Lykke Sørensen. Han mener dog, at politiet var lidt ude af loopet i fasen fra departementschefmødet den 3. november 2020 kl. 13.30 og frem til, at han næste dag fik besked om drøftelserne på KU-mødet, da ministerierne arbejdede med beslutningsporet. Han vil tro, at ”er du på” knytter

311 Forklaringsdokumentet side 1511 og 1513

312 Forklaringsdokumentet side 1512f og 1515

sig til et indsatsgruppemøde. NOST'en havde af hensyn til deres planlægning anmodet om hurtigst muligt at blive orienteret om eventuelle beslutninger. Han har derfor sandsynligvis orienteret Lykke Sørensen om den videre proces i forhold til det nye trusselsbillede, så snart han vidste noget om dette. Det kan være derfor, at han skrev, at mink skulle på KU om aftenen. Han kan også have orienteret Lykke Sørensen telefonisk om det.

Politidirektør Lykke Sørensen, Rigspolitiet, har forklaret³¹³, at hun og Uffe Stormly skulle deltage i mødet med Thorkild Fogde den 2. november 2020 kl. 14.30. Hun mener, at mødet blev afholdt, og at de drøftede ressourcebehovet i forhold til eksekveringen af delplanen. Hun var ikke bekendt med, at der den 3. november kl. 14.45 blev afholdt et departementschefmøde, hvor Barbara Bertelsen deltog. Hun har ikke deltaget i departementschefmøder vedrørende mink. Hun ved ikke, om hendes møde med Thorkild Fogde og Uffe Stormly den 3. november 2020 kl. 13.15 skulle forberede Thorkild Fogde på hans deltagelse i departementschefmødet den 3. november 2020 kl. 14.45. Hun husker ikke, hvorvidt hun fik en tilbagemelding fra departementschefmødet af Thorkild Fogde. Hun forholdt sig konstaterende til, at mink skulle på et KU-møde. Det var en meget alvorlig krise, og der lå på dette tidspunkt en alvorlig risikovurdering fra Statens Serum Institut. Der var en bred nervøsitet for, hvordan mutationer af coronavirus kunne påvirke kommende vacciner. Hun fik denne viden under hendes møde med Uffe Stormly og Thorkild Fogde om aftenen den 2. november 2020.

Politiinspektør Uffe Stormly, Rigspolitiet, har forklaret³¹⁴, at det formentlig drejede sig om, at der skulle sættes flere ord på udkastet til delplanen, således at Thorkild Fogde blev briefet tilstrækkeligt. Det var en politioperativ plan og helt naturligt, hvis Thorkild Fogde har spurgt ind til vurderingerne, der lå til grund for planen. Han ved ikke, om der havde været drøftelser mellem Lykke Sørensen og Thorkild Fogde om aflivning af samtlige mink.

9.4.1.5. I Erhvervsministeriet

Erhvervspolitisk direktør Line Nørbæk sendte den 3. november 2020 kl. 16.40 en intern mail i Erhvervsministeriet til Michael Dithmer, Sofie Findling Andersen, Andreas Blohm Graversen, Torben Skovgaard Andersen og Carsten Kjær

313 Forklaringsdokumentet side 1471

314 Forklaringsdokumentet side 1449

Joensen med emnet ”Noter fra Indsatsgruppemøde om mink”. Mailen er nærmere beskrevet nedenfor under afsnit 9.4.6 vedrørende et indsatsgruppemøde.

Erhvervsminister Simon Kollerup har forklaret³¹⁵, at han ikke modtog denne mail, og han mener ikke, at han blev orienteret om denne mail. På hans formøde til KU-mødet den 3. november 2020 internt i Erhvervsministeriet var der ikke en drøftelse af det i mailen anførte, men der var en drøftelse af aftenens emne, det vil sige af de to foreslåede modeller.

Departementschef Michael Dithmer, Erhvervsministeriet, har herom forklaret, at han ikke selv var inde over godkendelsen af tempobonus, men spørgsmålet om tempobonus havde været en del af forberedelserne til en ØU-sag, som dog blev overhalet af KU-sagen. Det har hele tiden stået klart for ham, at der skulle sikres hjemmel til tempobonus i Folketinget.

Kontorchef Carsten Kjær Joensen, Erhvervsministeriet, har forklaret³¹⁶, at ved denne mail var det første gang, at han hørte om den nye risikovurdering fra Statens Serum Institut.

Administrationschef Torben Skovgaard Andersen, Erhvervsministeriet, har forklaret³¹⁷, at Erhvervsministeriet var i gang med at forberede politiske forhandlingerne om kompensationsordninger til Nordjyllandspakken. Næstsidste bullet vedrørte netop dette. Han foretog sig ikke yderligere på baggrund af denne mail. Det gik op for ham om eftermiddagen den 3. november 2020, at der samme aften skulle afholdes et KU-møde.

Erhvervspolitisk direktør Line Nørbæk havde den 3. november 2020 kl. 16.15 en sms-korrespondance med afdelingschef Annemarie Lauritsen i Finansministeriet, hvoraf følgende fremgår:

” ...

Line Nørbæk, kl. 16.15:

Jeg er helt deprimeret - Skal vi ikke bare af med ALLE mink så hurtigt som overhovedet muligt?

315 Forklaringsdokumentet side 873

316 Forklaringsdokumentet side 312

317 Forklaringsdokumentet side 1271

Annemarie Lauritsen, kl. 16.16:

I feel the same

Line Nørbæk, kl. 16.16:

Væk med den sektor for at passe på resten af dansk erhvervsliv

..."

Der var på baggrund af spørgsmål fra Erhvervsministeriet om KU-sagens indhold en mailkorrespondance mellem Justitsministeriet og Miljø- og Fødevareministeriet, hvoraf følgende bl.a. fremgår:

"...

Fra: Carsten Kjær Joensen ...

Sendt: 3. november 2020 18:35

Til: Lisbeth Gro Nielsen ...

Cc: Anne-Mette Lyhne Jensen ...; Line Nørbæk ...; Carsten Kjær Joensen ...; Ane Myrhøj Bisgaard ...; Torben Skovgaard Andersen ...; Søren Bøllingtoft Knudsen ...

Emne: SV: KU sag til i aften

- Hvilke besætninger skal slås ned? Alle besætninger i de pågældende kommuner eller efter pt. Gældende restriktioner?
- Skal alle mink slås ned på besætningerne (med eller uden avlsdyr)? Der har været drøftelser af, om avlsdyr skulle undtages på ikke-smittede besætninger.
- Gælder de strammere nedslagningsrestriktioner (hastighed og med/uden avlsdyr) kun i de fem/seks kommuner eller i hele landet på smittede besætninger?

...

Fra: Lisbeth Gro Nielsen ...

Dato: 3. november 2020 kl. 18.43.50 CET

Til: Paolo Drostby ..., Asbjørn Brink ..., Lars Høgsbro Østergaard ...

Emne: VS: KU sag til i aften

Kære alle

Kan I evt. hjælpe svar på nedenstående spørgsmål fra EM? Notatet om tempo-bonus er vel ikke opdateret i forhold til risikovurderingen fra SSI, som vel taler for landsdækkende tiltag – skal notatet opdateres?

...

Til: Tejs Binderup ...

Cc: Katja Goodhew ..., Anders Kroman Liin ...

Fra: Paolo Drostby ...

Titel: VS: KU sag til i aften

Sendt: 03-11-2020 18:51

Bilag: Aktinformation.txt; Tempobonus - mink.docx;

Kære Tejs

Medmindre jeg mangler en vigtig mellemregning er vi stadig åbne for dvalescenarie (?) og dvs at svar på sp fra em herunder er alle mink i besætninger under restriktioner (zoner), og i hele landet, hvor der er restriktioner. Enig?

..."

Souschef Asbjørn Brink besvarede kl. 18.51 mailen fra Lisbeth Gro Nielsen. Besvarelsen blev også sendt til Paolo Drostby og Lars Høgsbro Østergaard. Af Asbjørn Brinks mail fremgår:

" ...

Kære Lisbeth

Jeg synes stadig notatet om tempo-bonus holder, da det både indeholder en "lokal" version til ca. 80-100 mio. kr. og en landsdækkende model til ca. 300 mio. kr.

Ift. hvilke dyr der skal slås ned, lægger MFVM op til "dvale-modellen" hvor avlsdyr kan bibeholdes. Men som jeg læser SSI's seneste risikovurdering, anbefales aflivning af alle mink (det er ikke lokationsbestemt).

Set her fra er det hastende at få øget tempoet i aflivningen af mink. Det kan gøres ved 1) tempo-bonus og 2) mere mandskab. Vi tænker ikke umiddelbart, at man kan vente 10 dage, som cover pt. lægger op til.

..."

Forud for KU-mødet havde departementschef Michael Dithmer og erhvervsminister Simon Kollerup et virtuelt formøde kl. 20.30, hvori også erhvervs-

litisk direktør Line Nørbæk deltog. På tidspunktet for formødet forelå første udgave af et brief til erhvervsministeren, hvoraf fremgår bl.a. om tiltag i forhold til aflivning af mink, at mink skulle aflives hurtigere mv.:

” ...

Tiltag ift. aflivning af mink

...

- Mink skal aflives hurtigere. Der lægges op til en incitamentsordning, hvor minkavlere får ekstra kompensation pr. dyr, hvis de afliver minkene hurtigt.
- MFVM vurderer, at minkene i Nordjylland er slået ned pr. 1. december

...

- MIN kan spørge om alle mink skal slås ned på besætningerne (dvs. inkl. avlsdyr)? Der har været drøftelser af, om avlsdyr skulle undtages på ikke-smittede besætninger.
- MIN kan spørge, om de strammere nedslagningsrestriktioner (hastighed og med/uden avlsdyr) kun gælder i de omtalte kommuner eller i hele landet på smittede besætninger?

...

Hvis kompensation og omstilling af erhvervet bliver drøftet kan følgende rejses

- Der arbejdes på en ØU-sag vedr. kompensationsmuligheder og omstilling af erhvervet.
- ...
- Såfremt der arbejdes videre med en dvale-model, lægges der op til at åbne for:
 - Selvstændigordningen
 - Faste omkostninger
 - Omstillingspulje
 - Såfremt der arbejdes videre med en nedlukning af erhvervet:

- Kompensation i en overgangsperiode (selvstændigordning og faste omkostninger)
- Ekspropriation
- Omstillingspulje
- ...
- Der kan desuden blive behov for ny lovning, der kan hjemle de foreslåede løsninger
- ..."

Ministersekretær i Erhvervsministeriet Asbjørn Lund Hennebjerg sendte kl. 21.01 en mail til erhvervsminister Simon Kollerup vedhæftet Erhvervsministeriets udkast til notatet "Bilag X. Kompensation til minkavlere mv.", som senere kom til at indgå i KU-sagen som bilag 2 i en ændret version.

Fuldmægtig Ane Myrhøj Bisgaard, Erhvervsministeriet, har forklaret³¹⁸, at hun udarbejdede håndakten til formødet den 3. november 2020 på baggrund af de forskellige versioner af KU-sagen, som var blevet sendt rundt. Hun havde aldrig prøvet, at der kom så mange ændrede versioner til en regeringsudvalgssag, og hendes fokus var på at forberede Simon Kollerup bedst muligt til KU-mødet ved at få det vigtigste skrevet frem. Erhvervsministeriets primære fokus var på kompensationsordningerne. Det var kontoret, der arbejdede med kompensationsordninger, som stod for bilag 2 "Bilag X. Kompensation til minkavlere mv.". Hun fik ikke godkendt håndakten til KU-mødet den 3. november 2020 af sin kontorchef, idet hun var underlagt et stort tidspres, hvorfor hun blev nødt til at sende håndakten direkte til Anne Dahl Krabbe. Under normale omstændigheder ville hendes kontorchef altid godkende håndakten, inden den blev sendt videre til erhvervsministeren. På formødet til KU-mødet den 3. november 2020 sad hun og opdaterede håndakten under mødet, idet der var kommet en ny version af KU-sagen. Hun deltog i formødet som yngste fuldmægtig, og hun var egentlig mest med på mødet for at lytte. Hun blev dog nødt til at arbejde videre med håndakten under formødet, så hun lyttede ikke så meget. Hun sagde ikke noget på formødet, og hun forelagde heller ikke håndakten for ministeren. Hun husker ikke, hvorvidt man på formødet

318 Forklaringsdokumentet side 990 og 992

til KU-mødet den 3. november 2020 drøftede hjemmel eller statsstøtte. Det input, som hun modtog fra Søren Bøllingtoft Knudsen, satte hun ordret ind i håndakten til KU-mødet den 3. november 2020.

Departementschef Michael Dithmer, Erhvervsministeriet, har om formødet forklaret³¹⁹, at materialet, herunder bilag 2 og bilag 2a, til KU-sagen blev sendt ud meget sent, så Simon Kollerup blev ikke briefet i dette materiale. Formødet tog udgangspunkt i det brief, der var udarbejdet, herunder om situationen i Nordjylland og om de områder, som Simon Kollerup skulle præsentere på KU-mødet, herunder hvad det ville koste at aflive alle mink i Danmark. Man talte kort om tallene for, hvad løsningerne ville koste, idet ministeren også blev orienteret om de to modeller, der var på bordet.

Erhvervsminister Simon Kollerup har tilsvarende forklaret³²⁰, at han satte sig til computeren kl. 20.30, hvor han havde aftalt formøde. På formødet var en drøftelse af aftenens emne, det vil sige de to foreslåede modeller. De drøftede, hvad forventningen til mødet var. Det var et "brief om briefet", idet de ikke havde det endelige materiale. Michael Dithmer redegjorde på ny for Kåre Mølbaks udtalelser, og han (Simon Kollerup) bad om, at briefet blev opdateret med, hvordan lokalområderne med minkproduktion ville blive ramt. Briefet nåede at blive opdateret bl.a. med beskæftigelsestal, så han var klædt på til KU-mødet. De koncentrerede sig på formødet om hans ressortområde. Hverken tempobonus eller nødplanen i NOST'en lå under hans ressort.

Erhvervspolitisk direktør Line Nørbæk har om briefet forklaret³²¹, at hun nok var inde over udarbejdelse af briefet, men det gik meget stærkt alt sammen. Der var fokus på compensation af erhvervet. Man havde forskellige varer på hylderne, og hun tror, at "ny lovgivning" sigtede på compensation. Udfordringen var lofterne for statsstøtte.

I forlængelse af formødet blev der foretaget nogle mindre ændringer i briefet til ministeren, men der blev ikke ændret i formuleringen i de punkter i briefet, som er gengivet ovenfor. Det opdaterede brief blev sendt til ministeren

319 Forklaringsdokumentet side 297

320 Forklaringsdokumentet side 873ff

321 Forklaringsdokumentet side 12

og departementschefen kl. 21.17 med bemærkning om, at der pt. ikke var udsendt revideret materiale til KU-mødet.

Erhvervsminister Simon Kollerup har forklaret³²², at han nåede et læse briefet, som blev sendt på mail kl. 21.17, forud for KU-mødet.

9.4.1.6. I Sundhedsministeriet

9.4.1.6.1. I departementet

Som en opfølgning på departementschefmødet, som blev afholdt mandag den 2. november 2020 om aftenen, videresendte Per Okkels tirsdag den 3. november 2020 kl. 07.41 – på mail – en rapport udarbejdet sent mandag aften den 2. november 2020 af Statens Serum Institut om ”Assessing cross-neutralization activity for SARS-CoV-2 spike mutants” til Søren Brostrøm, Henrik Studsgaard og Johan Legarth.

Kl. 8.36 modtog Per Okkels en sms fra Justitsministeriets departementschef Johan Legarth omhandlende ”minkplanen”, som er gengivet ovenfor i afsnit 9.4.1.4.

Ligeledes den 3. november 2020 om morgenen blev der afholdt et telefonmøde, som var indkaldt af departementschef Per Okkels. I mødet deltog blandt andre Per Okkels, afdelingschef Dorte Eberhardt Søndergaard, direktør i Sundhedsstyrelsen Søren Brostrøm og faglig direktør i Statens Serum Institut Kåre Mølbak. Afsættet for mødet var Statens Serum Instituts laboratoriestudie af immunitet ved cluster 5. På mødet bad Per Okkels om at få tilsendt Statens Serum Instituts risikovurdering.

Faglig direktør i Statens Serum Institut Kåre Mølbak har forklaret³²³, at han deltog i mødet kl. 8. Per Okkels ville drøfte i hvor høj grad, forsøgene holdt. Per Okkels ville lave en faglig trykprøvning af, hvor bekymrede Statens Serum Institut var. Og deres hovedbekymring gik på smitten, men det var ikke blevet bedre af, at de havde set, at disse mutationer opstod. De så det som et bevis for den teoretiske bekymring, de havde for, at mutationer kunne blive en realitet. Det var ikke sådan, så de sagde, at alt nu var tabt, og nu havde vi ingen vacciner, men man kan sige, at de gik et skridt videre. Det, der var

322 Forklaringsdokumentet side 875

323 Forklaringsdokumentet side 182

problemet, var, at der var tale om mutationer i forhold til spikeproteinet, som er det mål, de har for vacciner. Hvis der skete yderligere mutationer i spikeproteinet, så ville man få nogle vacciner, der ikke havde den effektivitet, som de regnede med. Derfor var det et bekymrende fund. De gav ikke Per Okkels nogen anbefalinger på mødet den morgen. Per Okkels sagde imidlertid, at man arbejdede på en plan om at aflive mink. Han ved ikke, hvem "man" var i den forbindelse, men Per Okkels sagde, at han havde snakket med Henrik Studsgaard. Henrik Studsgaard deltog ikke i mødet. Han mener heller ikke, at der var andre, herunder heller ikke afdelingschefer, til stede på mødet.

Departementschef Per Okkels, Sundhedsministeriet, har om mødet og Johan Legarths sms sendt kl. 08.36 forklaret³²⁴, at han syntes, at det lå i kortene, at det var et muligt udfald, som skulle forberedes, og så måtte regeringen træffe beslutningen. Han havde sit hoved begravet i tiltagene for Nordjylland. Han havde et møde den 3. november 2020 om morgenen med Statens Serum Institut, hvor også Søren Brostrøm deltog, og hvor han (Per Okkels) sagde, at risikovurderingen skulle komme nu, hvorefter den kom i løbet af dagen. Han tilkendegav ikke, hvorvidt risikovurderingen skulle komme med nogle anbefalinger. Risikovurderingen var blevet bestilt af Miljø- og Fødevareministeriet allerede den 31. oktober 2020, men så kom oplysningen om cluster 5, og risikovurderingen ændrede karakter.

Direktør i Sundhedsstyrelsen Søren Brostrøm har om mødet forklaret³²⁵, at afsættet for mødet var Statens Serum Instituts laboratoriestudie af immunitet ved cluster 5. Han læste notatet herom fra Statens Serum Institut ca. 20 minutter før mødet. Som han husker det, var bagtæppet, at der i det hele taget skulle ske noget i forhold til den eskalerende minksmitte, som der siden september havde været talrige vurderinger af og drøftelser om, og som de var ganske bekymrede over. Han husker ikke, at de traf beslutninger på det møde. Det handlede om den brændende platform og specifikt om, hvordan man skulle forstå resultaterne, der var fremkommet i Anders Fomsgaards laboratorium. Det var Per Okkels, der førte ordet. Det var et kort telefonmøde. Anders Fomsgaard blev vist bedt om kort at præsentere resultaterne, og så skulle de kommentere på dem. Der kom ikke nogen anbefalinger til regeringen ud af mødet. Han advarede på telefonmødet om morgenen den 3. november

324 Forklaringsdokumentet side 736

325 Forklaringsdokumentet side 132 og 135

2020 kraftigt mod at lægge disse data om cluster 5 til grund for en yderligere risikovurdering.

Sundhedsminister Magnus Heunicke har under sin forklaring for kommissionen oplyst, at der tillige blev afholdt et såkaldt coronastatusmøde den 3. november 2020 kl. 09.00. Af Magnus Heunickes noter fra mødet fremgår:

"Coronastatusmøde 3/11 20

...

Per

Møde i morges m Kåre, Anders Fomsgaard, Søren Brostrøm, Thyre: Spinkel undersøgelse fra Hirtshals: Variant, der ikke responderer på immunitet. Skrækscenariet. Gentage forsøg. Logistisk arbejde med mink.

Formiddagen: Anbefaling fra sundhedsmyndighederne om mink ud af DK.

Teste hele befolkningen i de kommuner: 100.000.

Pendlere til Aalborg skal håndteres.

Sommerhus – begrænsninger.

Vi laver pakke, i dag eller i morgen + orientere ordførere.

Savner beslutning fra regering om full monty.

Det er uger siden de blev testet frie de mink.

MH

Så er vi i pandemiens tidsalder.

Per Okkels

Lille studie m 9 petriskåle, er det grundlag nok?

MH

Ikke plads til tvivlens nådegave

Per Okkels

Når den rammer STM så ingen tvivl om handling... De har små lunger...

Lene

KU drøftelse

Smitteopsporing

Yderligere tiltag?

Mink...

MH

CU mødet får nok eksekverende karakter efter KU.

..."

Sundhedsminister Magnus Heunicke har om statusmødet forklaret³²⁶, at noterne ikke nødvendigvis er udtryk for, at ordene faldt, som han har skrevet. Han skrev det relevante ned. Per Okkels havde mødtes med Statens Serum Institut, men havde ikke fået den nye risikovurdering. Lene er Lene Brøndum. "STM" henviser helt klart til statsministeriet. Han og Sundhedsministeriet havde ansvaret for det faglige grundlag. Statsministeriet er langt mindre end Sundhedsministeriet, som har mange flere kræfter, hvilket Per Okkels formulerer: "De har små lunger" henviser til. Han mener, at statusmødet fandt sted den 3. november 2020 kl. 9. Per Okkels havde et møde med Statens Serum Institut den 3. november 2020 kl. 8. Ministermødet var kl. 10.15.

Afdelingschef Dorthe Eberhardt Søndergaard var cc på Tejs Binderups mail sendt kl. 09.35, hvori Binderup redegjorde for en ØU-sag med to scenarier i forhold til mink: a) en dvalemodel og b) en model, som indebar lukning af minkbranchen, som begge ville kræve ændring af eksisterende lov. Mailen er nærmere beskrevet i afsnit 9.4.1.7.

326 Forklaringsdokumentet side 792

Afdelingschef Dorthe Eberhardt Søndergaard, Sundhedsministeriet, har herom forklaret³²⁷, at hun ikke læste Tejs Binderups mail, da hun modtog den, idet hun var ved tandlægen. Da hun kom tilbage på kontoret var verden i brand på grund af Statens Serum Instituts nye risikovurdering om, at der var fundet mutationer, som kunne mindske fremtidige vacciners effekt. Hun læste efterfølgende Tejs Binderups mail, men hun bragte ikke mailens indhold videre til hendes departementschef, idet ØU-sagen på dette tidspunkt var blevet mere historisk, da der var en KU-sag på vej.

Statens Serum Instituts risikovurdering af 3. november 2020, som kom til at indgå i KU-sagen som bilag 1, blev kl. 13.37 sendt til Sundhedsministeriet v/ Ida Krems med kopi til blandt andre Katrine Kaldahl, Per Okkels, Søren Brostrøm og Kåre Mølbak. Risikovurderingen er optrykt nedenfor i afsnit 9.4.7.6

Kl. 15.20 videresendte Ida Krems risikovurderingen til Anders Kroman Liin, Katja Goodhew og Paolo Drostby i Miljø- og Fødevareministeriet. I en mail kl. 16.12 gjorde Katja Goodhew opmærksom på, at Miljø- og Fødevareministeriet arbejdede med en dvalemodel, og at det var vurderingen, at der ikke var hjemmel i lov om hold af dyr til en sådan model. Foranlediget af denne mail sendte Ida Krems en mail kl. 16.43 til sin kontorchef Katrine Kaldahl og sin afdelingschef Dorthe Eberhardt Søndergaard, hvori hun bl.a. skrev:

” ...

MFVM skubber den her over til os nu. Skal jeg screene epidemiloven? Ville det mon ikke under alle omstændigheder høre under en af de bestemmelser, hvor fagministeriet har initiativretten?

...”

Kontorchef Katrine Kaldahl besvarede kl. 16.55 Ida Krems' mail fra kl. 16.43:

” ...

Vi har ikke hjemmel - kun til at afvige lovgivning og det talte vi med dem om sidst det kan ikke lade sig gøre. Har prøver at ringe til Paolo uden held - prøver at fange ham om lidt.

...”

327 Forklaringsdokumentet side 280

Specialkonsulent Ida Krems, Sundhedsministeriet, har herom forklaret³²⁸, at hun ikke havde hørt om dvalemodellen, før Katja Goodhew sendte en mail kl. 16.12. Hun opfattede det sådan, at Fødevareministeriet mente, at det påpegede skulle indgå i regeringssagen. Det undrede hende at få den mail, fordi Sundhedsministeriet havde sagt, at der ikke var hjemmel i epidemiloven. Hun orienterede sin kontorchef, som det fremgår af hendes mail, hvor hun videresendte Katja Goodhews mail til sin kontorchef Katrine Kaldahl og Dorthe Eberhardt Søndergaard med bemærkningen: ”MFVM skubber den her over til os nu. Skal jeg screene epidemiloven? Ville det mon ikke under alle omstændigheder høre under en af de bestemmelser, hvor fagministeriet har initiativretten? ”. Hun husker det sådan, at hendes afdelingschef ringede over til Fødevareministeriet og spurgte, om der var tale om en tilladelsesmodel, og fik at vide, at det var der ikke. Hun var i rummet, da hendes afdelingschef ringede til afdelingschefen i Fødevareministeriet, hvorunder hendes afdelingschef sagde, at der ikke var hjemmel i epidemiloven. Dorthe Eberhardt Søndergaards melding var, at der herefter ikke var hjemmel hos Sundhedsministeriet og epidemiloven. Hun begyndte derfor ikke tirsdag den 3. november 2020 at undersøge nærmere, men hun kunne huske, at der var noget om tilladelsesmodeller i epidemiloven. Epidemiloven lå i et andet kontor, og opgaven lå ikke naturligt hos hende. Hun gjorde derfor ikke mere, da hun vidste, at hendes kontorchef var på sagen og ville give sin kollega i Fødevareministeriet besked om, at epidemiloven ikke kunne bruges. Det samme gjorde hendes afdelingschef på afdelingschefniveau. Hun betragtede hermed hjemmelsspørgsmålet for afsluttet.

I Sundhedsministeriet holdt Per Okkels om eftermiddagen et internt møde med Magnus Heunicke, hvorunder de drøftede risikovurderingen. Magnus Heunicke har forklaret, at mødet blev afholdt kl. 16.45.

Departementschef Per Okkels, Sundhedsministeriet, har herom forklaret³²⁹, at han om eftermiddagen havde et internt møde med Magnus Heunicke, hvor de drøftede risikovurderingen. De blev enige om, at det var den hårdeste risikovurdering, de nogensinde havde set. Han havde været 35 år i sundhedsvæsenet og havde aldrig set noget lignende. De konstaterede, at det reservoir, der var omkring minkfarmene, udgjorde en sundhedsmæssig risiko. Risikovurderingen var teoretisk ikke meget forskellig fra de tidligere risikovurderinger, men

328 Forklaringsdokumentet side 57f

329 Forklaringsdokumentet side 737

i praksis kunne de se, at de ikke kunne bremse smittespredningen, og cluster 5 var den sidste dråbe.

Sundhedsminister Magnus Heunicke har herom forklaret³³⁰, at senere på dagen den 3. november 2020 blev det afklaret, at han ikke skulle være i coronakarantæne, og han kørte ind til ministeriet. Han skulle i samråd, hvilket han brugte halvanden time på at forberede. Efter samrådet deltog han i et internt forberedende møde om mink kl. 16.45. Han kan ikke lige huske, hvem som deltog. Han mener, at de på dette møde havde fået risikovurderingen, men han havde ikke modtaget KU-sagen i hånden. Han, Per Okkels og vist også Dorthe Eberhardt Søndergaard deltog i det interne møde. Han mener ikke, at Kåre Mølbak var med, men han ringede til Kåre Mølbak senere på aftenen efter at have skrevet til ham først.

Sundhedsministeriet havde udarbejdet håndakten "Håndakt om mutation i mink til KU d. 3. november". Af håndakten fremgår bl.a.:

"...

Baggrund for sagen

Sundhedsmyndighederne vurderer i en risikovurdering af 3. november 2020, at en fortsat minkavl under en igangværende COVID-19 epidemi indebærer en *betydelig* risiko for folkesundheden, herunder for mulighederne for at forebygge COVID-19 med vacciner.

Siden primo juni 2020 er der i alt konstateret smitte med SARS-CoV-2 på 191 minkfarme [pr. 2. november 2020]. Disse er primært beliggende i Region Nordjylland, men der er også et mindre antal smittede farme i Midt- og Vestjylland.

SUM har ud over risikovurderingen fra sundhedsmyndighederne leveret forslag til tiltag i Nordjylland på humansiden, som fremgår af KU-sagen.

330 Forklaringsdokumentet side 791 og 794

SUM har ikke set MFVM endelige forslag til udfasning af minkproduktionen/sætte den på pause.

...”

Håndakten indeholdt ingen oplysninger om lov hjemmel til aflivning af mink.

Der var om aftenen den 3. november 2020 en sms-korrespondance mellem sundhedsminister Magnus Heunicke og faglig direktør i Statens Serum Institut Kåre Mølbak forud for KU-mødet, hvori Magnus Heunicke spurgte ind til risikovurderingen:

”...

Magnus Heunicke, 18.29:

Hej Kåre, jeg har lige brug for at vende ord med dig nu her før et regeringsmøde. Kan jeg ringe til dig? Vh Magnus

Kåre Mølbak, 18.29:

Gerne

...”

Forud for KU-mødet havde Magnus Heunicke og Kåre Mølbak tillige en telefonsamtale sammen.

Magnus Heunicke tog håndskrevne noter under telefonsamtalen. Af de renskrevne noter fra telefonsamtalen fremgår:

”Tlf m Kåre Mølbak kl. 18.30

3/11 20

Mink: Er vanskeligt at nedslagte.

En branche, der ikke arbejder med.

Nogle kræfter i de foreninger tænker meget kortsigtet.

Kan ikke begrunde nye hvalpe midt i en pandemi.

Zoonose har muteret i mink, (ny dyreart art), vælge en lidt anden vej i mutationer unikke for mink. Mister desv. ikke egenskab af smitte tilbage til mennesker.

På den måde i parallel epidemi, der ikke svarer til Wuhan-virus men er minktilpasset virus.

De første signalmutationer, men mere omfattende mutationer. 4 forandringer i 3 aminosyre skiftet ud + tabt noget arvemasse.

De svækkes ikke så meget ved at vokse i celler hvis man hælder anti-stoffer på. Det sker ikke på samme måde.

Det kedelige perspektiv: Vaccine sandsynligvis ikke så effektive for den her som normal corona.

Globalt problem, hvis spredes ud over DK's grænser. Internationale medier vil dække det.

Vi har melde-pligt, early warning systemet WHO og ECDC.

Fra september det her, 12 mennesker og 5 farme, 3 i Hirtshals og 2 på østside

Aalbæk og syd for. 4 mennesker relation til farme, resten spredt sig i befolkningen. Vi har sekventeret stikprøve på 20% af Nordjylland, i alt 10.000 virusstammer, genomsekventeret.

Spritnye data det her, undersøgt mutationerne, helt ny viden det her.

5 forskellige mink-stammer Nordjyske + 2 nye introduktioner i Esbjerg og Vejen. En af dem østeuropæisk virus.

Ikke mange andre lande så stort reservoir som DK, men vi typer meget mere end andre, selv nordiske...

Frankrig 5 minkfarme, Holland 120, DK 1.300.

..."

Sundhedsminister Magnus Heunicke har herom forklaret³³¹, at han havde en telefonsamtale med Kåre Mølbak om forståelsen af den nye risikovurdering. Han ville forstå alle elementerne af risikovurderingen, herunder hvad det betød, at den nye mutation ikke ville være fuldkommen virksom overfor antistoffer, og det generelle med minkreservoiret. Han skulle være i stand til at forklare det for regeringen og andre. Kåre Mølbak svarede, at mink var uforenelige med den igangværende pandemi, og først når befolkningen var gennemvaccinerede, kunne man begynde at have mink igen i Danmark, men ikke før, og at der ikke var andet at gøre. Kåre Mølbak forklarede, at det var foreløbige data, og at de ikke vidste alt, men at de var nødt til at reagere. Kåre Mølbak oplyste, at de havde meldepligt overfor internationale instanser, herunder WHO. Kåre Mølbak sagde, at mutationen ikke havde en perfekt respons, hvilket betød, at vaccinerne ikke nødvendigvis ville være ubrugelige, men de havde nu bevis for, at det, de havde anset for en potentiel risiko, nu var en reel risiko. Kåre Mølbak sagde også, at det var cluster 5, og de havde kun sekventeret 20 procent af de positive prøver, og at der kunne komme cluster 6, 7 og 8. Derudover sagde Kåre Mølbak, at hvis man mistede nogle procent af effekten af en vaccine, kunne det have store konsekvenser både nationalt og globalt. Det kom ikke som et lyn fra en klar himmel, men var noget, der gennem lang tid var beskrevet som worst case og en potentiel risiko. Kåre Mølbak sagde, at risikovurderingen var en klar skærpelse af tidligere risikovurderinger, og at man under pandemien ikke kunne have minkhold i Danmark på det daværende niveau. Kåre Mølbak fortalte også om nye mutationer og om mulig påvirkning af de kommende vacciner. Der var tale om en risikovurdering, ikke en anbefaling. Han tror, at han forud for denne telefonsamtale med Kåre Mølbak havde kendskab til early warning systemet med meldepligten til ECDC og WHO. Han modtog ikke detaljerede oplysninger om meldepligten fra Kåre Mølbak. Det var meget vigtigt for ham, at alle frister blev overholdt i denne forbindelse. Han mener, at Kåre Mølbak på telefonmødet sagde, at det var svært at se anden udvej end at slå alle mink ned. Det var hans opfattelse, at dette også omfattede avlsdyrene. Kåre Mølbak gentog dette på mødet med partilederne og på pressemødet. Han spurgte også Kåre Mølbak om, hvordan det forholdt sig med flagermus, og Kåre Mølbak svarede, at det ikke var noget problem. Det er Kåre Mølbaks svar, som han har noteret ned. Om sætningen i hans noter: "Mink: Er vanskelige at nedslagte. En branche, der ikke arbejder

331 Forklaringsdokumentet side 791, 1190-1191 og 1203

med” har han forklaret, at der var problemer med at aflive minkene. Mink er nogle arrige dyr, og Kåre Mølbak, som havde stor sympati for branchen, havde en opfattelse af, at enkelte dele af branchen ikke arbejdede med.

Faglig direktør i Statens Serum Institut Kåre Mølbak har herom forklaret³³², at på baggrund af mødet om morgenen den 3. november 2020 med Per Okkels havde han en fornemmelse af, hvor det bar hen, men han vidste ikke den 3. november om eftermiddagen noget om, hvorvidt beslutningen om at aflive alle mink allerede skulle være truffet. Heller ikke ud fra den samtale han havde med Magnus Heunicke om aftenen den 3. november. Han havde indtryk af, at en beslutning var på vej. Han spurgte imidlertid ikke ind til detaljerne i regeringsprocessen herom.

Sundhedsminister Magnus Heunicke har under sin afhøring for kommissionen oplyst, at han havde to telefonsamtaler med miljø- og fødevareminister Mogens Jensen i løbet af den 3. november 2020. Af Magnus Heunickes noter fra den ene af samtalerne fremgår:

”Tlf m Mogens

Mogens Jensen

Masser af aktivitet ift aflivning, køre væk mm. Minkavlere med, men deres forhåbning om avlsdyr... Men så siger Kåre Mølbak at de har fundet variant. Mølbak udlagde det som om: Ny variant af virus, ny pandemi, ”Nyt Wuhan i Danmark”.

Beslutning: Ned med hele lortet! Det kræver, vi kan få det kommunikeret ud fra Serum.”

Af Magnus Heunickes noter fra hans anden telefonsamtale med Mogens Jensen kl. 17.30 fremgår:

332 Forklaringsdokumentet side 184

”...

Mogens

Hvad anbefaler sundhedsmyndighederne? Avlsmateriale, ikke-smittede uden for zonerne!

Slå ned, hvor er kapaciteten?

Hente NATO-materiel ind eller andet tager jo tid.

Nedslagting kommer ikke op at køre med det samme.

Containere, forbrænding mm.”

Sundhedsminister Magnus Heunicke har herom forklaret³³³, at Mogens Jensen under telefonsamtalen havde brug for at få noget klart kommunikeret ud fra Statens Serum Institut. Formuleringen: ”Ned med hele lortet!” må være Mogens Jensens formulering. Det var talesprog og et frisprog mellem to ministre, og hans noter har ikke været ment til forevisning for en bredere kreds. Han havde to samtaler med Mogens Jensen den dag. Han husker ikke den første samtale, men kun den anden. Mogens Jensen sagde helt klart ikke på den første samtale, at det var besluttet, at alle mink skulle slås ned, det ville han have husket.

Sundhedsministeriet sendte kl. 19.06 med rettelser til det første coverudkast til Justitsministeriet. Herom henvises til beskrivelsen i afsnit 9.4.7. om tilblivelsen af KU-sagen.

Inden KU-mødet sad Per Okkels og Magnus Heunicke sammen. Kl. 20.34 fik de på mail tilsendt cover samt KU-sagens bilag 1, 3, 4, 5 og 6. På det tidspunkt udestod KU-sagens bilag 2 og 2a samt det endelige cover fortsat.

Sundhedsminister Magnus Heunicke har forklaret³³⁴, at det var den amerikanske valgnat, og de havde i den anledning i ministeriet spist burgere, mens de ventede på, at KU-sagen kom. De gik til et forberedende internt møde, hvor udover ham selv også deltog Per Okkels og måske nogle flere. KU-mødet be-

333 Forklaringsdokumentet side 793

334 Forklaringsdokumentet side 795

gyndte kl. 21.30. Mette Frederiksen var lige gået i gang, da deres sekretærer kom løbende ind med materialet printet i to eksemplarer. De nåede at skimme en tidligere version af KU-sagen. De syntes, der var noget, der var ændret i den nye sag. De så, at der stod noget om mundbind i den nye sag. De spurgte til det, og Johan Legarth svarede, at mundbindene var kommet ind i sagen, men ville blive taget ud.

Departementschef Per Okkels, Sundhedsministeriet, har om forløbet forud for KU-mødet forklaret³³⁵, at han og Magnus Heunicke inden KU-mødet sad og spiste burgere i anledning af det amerikanske valg. De sad længe sammen. De drøftede bl.a. risikovurderingens konklusion. Denne konklusion var klar, og det var en naturlig konsekvens heraf, at alle mink i Danmark skulle aflives. Der var ikke så meget at snakke om. Det var op til regeringen at træffe beslutningen. Han kunne ikke se, at hans minister og regeringen i lyset af risikovurderingen havde noget alternativ til at aflive alle mink.

Afdelingschef Dorte Eberhardt Søndergaard, Sundhedsministeriet, har om forløbet op til KU-mødet forklaret³³⁶, at de endelige versioner af bilag 2 og 2a kom et par minutter før KU-mødet gik i gang, og hun nåede ikke at læse de to bilag. Lige op til KU-mødet sad hun på et forberedende møde sammen med Magnus Heunicke, Per Okkels og Katrine Kaldahl, hvor Magnus Heunicke blev briefet om den nye risikovurdering og Nordjyllandspakken. På det forberedende møde med Magnus Heunicke skimmede de materialet til KU-sagen, som blev sendt ud kl. 20.15, hvor de to modeller også var beskrevet. På det forberedende møde gennemgik de disse udkast med Magnus Heunicke og Per Okkels inden KU-mødet. Ved gennemgangen fokuserede de på de dele, som Magnus Heunicke skulle præsentere. Magnus Heunicke kom senere til formødet, men han deltog i formødet frem til KU-mødet den 3. november 2020. På KU-møder er det den ressortansvarlige minister, der typisk præsenterer de punkter på dagsordenen, som ministeriet har ansvaret for. Magnus Heunicke skulle på KU-mødet den 3. november 2020 præsentere Nordjyllandspakken og Statens Serum Instituts nye risikovurdering. Miljø- og Fødevareministeren skulle præsentere håndteringen af coronasmitte blandt mink, og finansministeren havde punktet vedrørende kompensation og hjælpepakker. Hun husker ikke, hvorvidt de på formødet drøftede en samtale mellem Magnus Heunicke

335 Forklaringsdokumentet side 738

336 Forklaringsdokumentet side 282f

og Kåre Mølbak. På formødet drøftede de ikke nødvendigheden af at aflive alle mink i Danmark. Hun husker ikke, hvorvidt ministeren gav udtryk for, at materialet til KU-sagen var svært at læse.

9.4.1.6.2. I Sundhedsstyrelsen

Søren Brostrøm deltog i et møde om morgenen, som var indkaldt af Per Okkels. Mødet er nærmere beskrevet i afsnit 9.4.1.6.

I forlængelse af mødet sendte Søren Brostrøm kl. 8.47 en mail til sine nærmeste medarbejdere, hvori han oplyste om telefonmødet, herunder at Sundhedsstyrelsen ville få Statens Serum Instituts risikovurdering, som formentlig ville pege på nedslagning af alle mink, til kommentering:

” ...

Emne: VS: Resistance mutations in DK minkvariant virus

t.o.

jeg deltog her til morgen i telefonmøde med SUM og SSI hvor disse bekymrende fund blev drøftet

SSI skriver på samlet risikovurdering, jfr. bestilling vi tidligere har været i kopi på, og vi får denne til kommentering i løbet af dagen, vil formentlig pege på nedslagning af alle mink i DK samt at minkerhvervet herefter sættes på pause til vi har udbredt immunitet

...”

Direktør i Sundhedsstyrelsen Søren Brostrøm har om sin mail afsendt kl. 8.47 forklaret³³⁷, at den er udtryk for hans hurtige gæt på, hvad de kunne forvente, der ville ramme dem. Men mere skal man ikke lægge i det.

337 Forklaringsdokumentet side 132

9.4.1.6.3. I Statens Serum Institut

Kl. 09.02 fremsendte faglig direktør Kåre Mølbak en mail til blandt andre afdelingschef Dorthe Eberhardt Søndergaard, kontorchef Katrine Kaldahl, professor og overlæge Anders Fomsgaard og specialkonsulent Ida Krems, med emnet "HASTER Bestilling: Kort notits til brug for orientering af ordførerne om ny minkvariant/mutation FRIST: tirsdag d. 3. nov kl. 11.00". Af mailen fremgår:

"...

Kære Dorthe

I får en mail med de væsentligste fund:

"Virusmutationer er små ændringer i virus arvemateriale, som opstår løbende i forbindelse med at virus kopierer sig. Jo flere virus, der kopieres, jo større er sandsynligheden for, at der opstår mutationer. En virus arvemateriale og hermed eventuelle mutationer kan afdækkes ved helgenomsekventering. Der er blandt minkvarianterne af SARS-CoV-2 (det coronavirus, der forårsager COVID-19) set flere eksempler på ændringer i spike proteinet. Nogle af disse ændringer er unikke idet de relaterede til, at virus tilpasser sig mink. Spike proteinet er væsentligt, idet mennesker efter en naturlig infektion danner antistoffer over for spike proteinet, og de potentielle COVID-19 vaccine kandidater er også baseret på dette protein. Der er derfor en risiko for, at effekten af spike-baserede anti-COVID19 vacciner kan være påvirket, når der sker ændringer i denne del af arvematerialet.

Tilstedeværelsen af et omfattende reservoir af virus i mink indebærer en alvorlig trussel mod folkesundheden, idet virus spredes fra dyr til mennesker. Risikoen for mutationer gør denne risiko særlig alvorlig. Denne bekymring blev rejst af Statens Serum Institut da de første mutationer blev påvist. Det blev dog vist, at de nuværende vaccinekandidater vil kunne dække de variationer af virus, der er opstået blandt mennesker henover foråret. Nye og foreløbige undersøgelser af en variant af virus med fire ændringer i generne for spike proteinet har nu vist, at de minkspecifikke mutationer kan påvirke virus' følsomhed for beskyttende antistoffer. Dette er påvist i et laboratorieforsøg, hvor man ser, at det særlige minkvirus ikke i samme grad hæmmes i vækst af antistoffer

som et almindeligt humant-tilpasset SARS-CoV-2. Dette er bekymrende da det kan have betydning for en kommende COVID-19 vaccines effekt overfor smitte med disse varianter, i særdeleshed såfremt der er tale om vacciner der primært virker gennem at danne antistoffer.”

Vi udkommer så senere med en større risikovurdering
...”

9.4.1.7. I Miljø- og Fødevareministeriet

Kl. 7.41 modtog departementschef Henrik Studsgaard fra departementschef Per Okkels en rapport udarbejdet sent mandag aften af Statens Serum Institut om ”Assessing cross-neutralization activity for SARS-CoV-2 spike mutants”. Rapporten var tillige sendt til Søren Brostrøm og Johan Legarth.

Departementschef Henrik Studsgaard, Miljø- og Fødevareministeriet, har om arbejdet om morgenen forklaret³³⁸, at han ikke havde møder eller telefonkontakt med Johan Legarth den 3. november 2020 om morgenen. Han havde derimod et møde med Per Okkels tirsdag den 3. november 2020 ved 8-9-tiden om morgen, hvor de skulle drøfte Statens Serum Instituts risikovurdering. De vendte risikovurderingen, herunder at situationen var alvorlig. Statens Serum Institut var i færd med at nedskrive risikovurderingen. Der var mellem ham og Per Okkels enighed om, at en orientering af ordførerne i Folketinget måtte udsættes, indtil risikovurderingen forelå. Han og Per Okkels drøftede mulige initiativer som følge af risikovurderingen; fra Sundhedsministeriets og Per Okkels side handlede det om risikovurderingen, fra Miljø- og Fødevareministeriets og hans side handlede det om at få aflivnings- og pelsningstempoet op i zone 1 og 2 samt at få fremmet pelsningen i zone 3. Han erindrer ikke, at han deltog i møde eller lignende med Johan Legarth den 3. november 2020 om morgenen om Rigspolitiets rolle mv. Han hørte heller ikke om en minkplan [Johan Legarths sms kl. 08.36]. Foreholdt Per Okkels forklaring om Johan Legarths sms kl. 08.36, hvorefter Per Okkels syntes ”at det lå i kortene, at det var et muligt udfald, som skulle forberedes, og så måtte regeringen træffe beslutningen” har han forklaret, at noget sådant har Per Okkels ikke ytret overfor ham. Tværtimod har Per Okkels været bekendt med, at Miljø- og Fødevareministeriet på flere møder har ytret, at Miljø- og Fødevareministeriets

338 Forklaringsdokumentet side 1554f

tilgang til en løsning af den eskalerende smitte var en øgning af tempoet for aflivning i zone 1 og 2 samt øgning af tempoet for pelsning i zone 3. Så måtte man bagefter finde ud af håndteringen for 2021 og frem. Der var ingen af mødedeltagerne på møderne, som opponerede herimod.

Kl. 09.35 sendte Tejs Binderup en mail til sin afdelingschefkollega i Finansministeriet, Martin Ulrik Jensen, og med kopi til sine øvrige afdelingschefkolleger i Erhvervsministeriet, Sundhedsministeriet, Finansministeriet og Justitsministeriet (Line Nørbæk, Dorthe Eberhardt Søndergaard, Annemarie Lauritsen og Anne-Mette Lyhne Jensen) og til sin kollega Paolo Drostby, hvori han redegjorde for en ØU-sag med to scenarier i forhold til mink: a) en dvalemodel og b) en model, som indebar lukning af minkbranchen. Han tilkendegav i den forbindelse, at begge scenarier ville kræve ændring af eksisterende lov:

”...

Sent: 03-11-2020 09:35:11 (UTC +02)

Subject: SV: Mink og kompensation

Kære Martin

Som opfølgning på vores samtale i går, og så alle er opdaterede på planen herfra.

Vi arbejder aktuelt på en ØU-sag, som skal være i ØU i denne uge. Jo før jo bedre.

Den aktuelle ØU-sag vil indeholde kompensationssystem samt tempo tillæg, jf. bullit 1 i nedenstående. Denne del eksekverer vi dog på inden sagen rammer ØU, så det vil være ren orientering.

I sagen vil også indgå også en konsolidering af, at alle minkavlere inden for zonerne (smittede samt ikke-smittede) skal slå alle sine dyr ned, inkl. avlsdyr, på trods af branchens ønske om at bevare avlsdyr på ikke-smittede besætninger i zonerne. Derudover indstilles, at alle minkavlere uden for zonerne i første omgang kan nøjes med at pelse ned, så de kun har avlsdyrene tilbage. I samme sag indstilles det, at regeringen melder ud, at der i 2021 kun kan forventes at være avlsdyr

i Danmark. Af kapacitetshensyn i aflivningerne meldes der ikke noget ud om evt. hel nedlukning af branchen.

Imens ovenstående ØU-beslutninger eksekveres og der slås ned, og pelses ned, udarbejdes der en ny ØUsag, så regeringen kan tage stilling til minkbranchens generelle fremtid. Umiddelbart er der to scenarier, som skal beskrives i denne sag:

- a. Kun avlsdyr i 2021, med dvalekompensation (bullit 3 nedenfor) og en omstillingspulje (bullit 4) til de minkavlere, som alligevel bliver nødt til at forlade erhvervet som følge af situationen.

I spor a vil der bl.a. skulle tages stilling til, hvor mange avlsdyr der i givet fald skal have lov at være i 2021, hvordan de mest forsvarligt opbevares mv.

- b. Minkbranchen lukkes helt, med ekspropriation og dertilhørende erstatning (bullit 2), samt større omstillingspulje (bullit 4).

Uanset om man bevæger sig af spor a eller b vil der skulle skabes retlig hjemmel til at eksekvere beslutningen. Vi er enige i, at det vil skulle ind i epidemiloven. Regeringen vil så skulle tage stilling til, om man vil lukke helt for muligheden for at starte op igen senere, eller om det skal være åbent. Et totalforbud mod minkproduktion vil skulle ind i MFVM-lovgivning.

Alle sejl sættes nu på at få den første sag klar, og så starter vi op på den uddybende fremtidssag, så snart den akutte sag er færdig.

..."

Tejs Binderup videresendte mailen kl. 09.35 til Henrik Studsgaard kl. 09.55 med bemærkning: "Også t.o. til dig, så du ved hvad planen er".

Departementschef Henrik Studsgaard, Miljø- og Fødevareministeriet, har om mailen forklaret³³⁹, at de var begravet i arbejdet på dette tidspunkt tirsdag den

339 Forklaringsdokumentet side 354

3. november 2020 om formiddagen. Han mener ikke, at han talte med Tejs Binderup om scenarie a) og b) i løbet af dagen. Det, som Tejs Binderup skrev, var ikke noget, som kom bag på ham. Det var klart, at man måtte overveje, hvad man skulle gøre fremadrettet. Han tænkte, at Tejs Binderup arbejdede indenfor mandat. Henrik Studsgaard har under en genafhøring for kommissionen forklaret supplerende³⁴⁰, at Tejs Binderups mail rimede 1:1 på det, som var Miljø- og Fødevareministeriets tilgang til sagen; én del, som gik på, hvad man skulle gøre her og nu for at på tempoet op, og én del, som handlede om, hvad man skulle gøre med minkerhvervet fra 2021 og frem, hvori var skitseret henholdsvis en dvalemodel og en ekspropriationsmodel. Den viden var han helt bekendt med.

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har om forløbet om formiddagen forklaret³⁴¹ bl.a., at de om morgenen ikke var klar over, at der senere samme dag ville blive afholdt et KU-møde. I Miljø- og Fødevareministeriet var man i gang med at forberede det, som fremgår af hans mail sendt kl. 09.35. Der blev arbejdet på højtryk. Det er vigtigt at pointere, at man tirsdag formiddag den 3. november 2020 troede, at sagen først skulle på et regeringsudvalg en uge eller 14 dage efter. De var helt opmærksomme på, at hjemmelsbeskrivelsen skulle beskrives i et notat. Mailen [kl. 09.35] skal læses i sammenhæng med den nye ØU-sag, som skulle angå to modeller; en dvaleordning (a) og en ordning, som indebar lukning af minkbranchen (b). Zone-ordningen indebar, at det både var smittede, ikke-smittede samt avlsdyr indenfor zonerne, som skulle nedslås. Han var bekymret for, om minkavlerne ville samarbejde om nedslagning i zone 1 og 2, hvis de fik at vide, at de fik taget deres levebrød fra sig. Der var et ønske om at bevare et godt samarbejde med avlerne i bestræbelserne på at få tempoet for aflivningerne i vejret. Adspurg om, hvorvidt sætningen: "... så regeringen kan tage stilling til minkbranchens generelle fremtid. ", relaterede sig til smitten blandt mink eller om den relaterede sig til en mere overordnet politisk holdning til minkavl, har han forklaret, at sætningen udelukkende var forankret i det sundhedsmæssige. Der var ingen i regeringen, som havde udtrykt ønske om, at minkbranchen skulle lukkes. Det var Miljø- og Fødevareministeriets opfattelse, at model a) om et midlertidigt forbud, som var begrundet rent sundhedsfagligt, ikke burde være reguleret af en bestemmelse i lov om hold af dyr, men nærmere i epidemil-

340 Forklaringsdokumentet side 1556

341 Forklaringsdokumentet side 672ff

oven. Hvis man derimod besluttede sig for et permanent forbud, så skulle det ske i medfør af Miljø- og Fødevareministeriets lovgivning. Hans mail sendt kl. 09.35 var udtryk for hans opfattelse af, hvad der skulle ske nu og her; dels fuldt tempo på aflivning, dels "alle mand på dæk, i forhold til zone 1 og 2" og endelig et økonomisk incitament for ordinær pelsning i zone 3. Forespurgt, om hans afdelingschefkolleger i andre ministerier på tidspunktet for hans mail kl. 09.35 var klar over, at der ikke var lovhjemmel til at aflive alle mink, svarede han: "Det tror jeg, ingen var i tvivl om!". Han bygger dette på, at de talte om det helt åbent. De havde talt om det løbende. Det stod i sagen fra 1. oktober 2020. I mailen kl. 09.35 skrev han tillige meget eksplicit, at der ikke var hjemmel. Ingen afdelingschefer vendte tilbage i anledning af hans mail, hverken den 3. eller 4. november 2020. Han har endvidere forklaret³⁴², at det hele tiden havde været Miljø- og Fødevareministeriets og Fødevarestyrelsens opfattelse, at hjemmelen i fødevarerlovningen ikke kunne udstrækkes til at slå alle mink ned. Den 3. november 2020 var Fødevarestyrelsen ikke inde i en vurdering af, om zonerne kunne gøres større end de allerede var. Det ville have krævet, at Dansk Veterinær Konsortium skulle have foretaget nye beregninger, og det ville have taget noget tid at få sådanne data på plads.

Pressechef Bjarke Kamstrup sendte kl. 12.47 en mail under emnet "Kommunikationsmøde om mink" til Paolo Drostby, Tejs Binderup, Henrik Studsgaard og Søren Andersen, hvori han orienterede om et kommunikationsmøde afholdt med Justitsministeriet, Sundhedsministeriet og Rigspolitiet, hvori han skrev bl.a.: "Det blev diskuteret, om man bør melde noget ud inden CU om mutationen, i frygt for at historien lækker, når nu SSI har været så åbenmundede overfor branchen. Eller om man har is i maven, og kan præsentere problem og løsninger samtidigt, når det er fastlagt efter CU. Ingen endelig løsning, SUM ser på det og melder tilbage".

Fuldmægtig Anders Kroman Liin arbejdede i løbet af dagen med et udkast til et cover til den af Tejs Binderup omtalte ØU-sag: "2021 håndtering af COVID-19 smitterisiko i mink".

Kontorchef Paolo Drostby, Miljø- og Fødevareministeriet, har forklaret³⁴³, at forberedelsen til KU-mødet foregik for deres vedkommende således, at de la-

342 Forklaringsdokumentet side 683

343 Forklaringsdokumentet side 165 og 1590f

vede et udkast til et cover til en regeringsbeslutning. På det tidspunkt var det planen, at sagen skulle for regeringens økonomiudvalg. Men man besluttede at flytte det til koordinationsudvalget, og samtidig blev det besluttet, at Justitsministeriet, og ikke Miljø- og Fødevareministeriet, skulle forberede sagen. Dette blev, ham bekendt, besluttet den 3. november 2020 om eftermiddagen på et møde på afdelingschefniveau, hvor de involverede ministerier og Statsministeriet deltog. Anders Kroman Liin arbejdede på et cover til en ØU-sag, men dette arbejde blev stoppet, da det den 3. november 2020 kom frem, at Justitsministeriet havde overtaget sagen, og at den skulle behandles på et KU-møde samme aften. De stoppede i Miljø- og Fødevareministeriet aktivt udarbejdelsen af materiale til sagen, og herefter afventede de modtagelsen af KU-sagen, som de skulle afgive bemærkninger til. Oplysningen herom kom fra Tejs Binderup, som havde deltaget i et afdelingschefmøde den 3. november 2020, og Tejs Binderup oplyste, at det ikke længere var Miljø- og Fødevareministeriet, som skulle forberede sagen.

Fuldmægtig Anders Kroman Liin, Miljø- og Fødevareministeriet, har herom forklaret³⁴⁴, at i Miljø- og Fødevareministeriet arbejdede man på en dvalemodel mandag den 2. og tirsdag den 3. november 2020. Han hørte ikke noget på vandrørene om en anden mere vidtgående model, heller ikke om planer i andre ministerier. Han sad således tirsdag den 3. november 2020 og skrev på ØU-sagen.

Den 3. november 2020 kl. 10.21 sendte Miljø- og Fødevareministeriets departementschef Henrik Studsgaard en sms til bestyrelsesformand i København Fur, Tage Pedersen, hvori Henrik Studsgaard skrev, at han ville ringe ved 13-tiden.

Bestyrelsesformand Tage Pedersen, København Fur, har forklaret³⁴⁵, at han ringede adskillige gange til Henrik Studsgaard den 3. november 2020 om formiddagen, da han var urolig over den paniske stemning og over, hvad der var sket om aftenen den 2. november 2020. Han vil tro, at de talte sammen den 3. november 2020 ved 13-tiden. Han spurgte Henrik Studsgaard om, hvad det var der skete, og hvorfor der var panik. Henrik Studsgaard ville eller kunne ikke svare. Han tror ikke, at han havde mere kontakt med Henrik

344 Forklaringsdokumentet side 25 og 29

345 Forklaringsdokumentet side 1392f

Studsgaard eller med Fødevarerstyrelsen den 3. november 2020. Han fik ingen tilbagemelding fra KU-mødet.

Departementschef Henrik Studsgaard, Miljø- og Fødevarerministeriet, har – foreholdt Tage Pedersens forklaring – forklaret³⁴⁶, at han erindrer, at han havde en telefonsamtale med Tage Pedersen den 3. november 2020. Han er ked af, at Tage Pedersen opfattede telefonsamtalen som panisk. Det, som var situationen, var, at der var et møde den 2. november 2020 om aftenen med København Fur. Kort før mødet kom Kåre Mølbaks melding om en muteret virus. I det lys talte han og Tage Pedersen om, at det var rigtig vigtigt, at der kom gang i aflivningerne både i zone 1 og 2, ligesom der skulle pelses ned [i zone 3]. Da de talte sammen den 3. november 2020 ved 13-tiden, kunne han ikke fortælle Tage Pedersen, hvad der skulle ske, fordi der var kommet nye oplysninger.

Departementschef Henrik Studsgaard og afdelingschef Tejs Binderup deltog i de to departementschefmøder, som blev afholdt kl. 13.30 og kl. 14.45. På mødet kl. 14.45 blev det besluttet, at der skulle afholdes KU-møde senere samme dag. Herom henvises til afsnit 9.4.4. og 9.4.5.

Departementschef Henrik Studsgaard, Miljø- og Fødevarerministeriet, har forklaret³⁴⁷, at da han forlod departementschefmødet kl. 14.45, havde han en klar opfattelse af, hvad Miljø- og Fødevarerministeriet skulle bidrage med til det senere KU-møde. I Miljø- og Fødevarerministeriet arbejdede man videre med det, som han allerede har forklaret om [øgning af tempoet for aflivning i zone 1 og 2 samt øgning af tempoet for pelsning i zone 3], og som afspejlede sig dels i den KD [kommenteret dagsorden], som blev udarbejdet til Mogens Jensen og dels i Miljø- og Fødevarerministeriets bilag 2a, som blev udsendt næsten samtidig med, at KU-mødet gik i gang.

Kl. 15.20 fremsendte Sundhedsministeriet v/specialkonsulent Ida Krems Statens Serum Instituts risikovurdering til Anders Kroman Liin, Katja Goodhew og Paolo Drostby. Kl. 16.12 besvarede Katja Goodhew mailen, hvori hun gjorde opmærksom på, at Miljø- og Fødevarerministeriet i regeringssagen arbejdede med en indstilling om en dvalemodel, ligesom hun gjorde opmærksom på, at

346 Forklaringsdokumentet side 1556

347 Forklaringsdokumentet side 1558

det var vurderingen, at der ikke var hjemmel til en sådan model. Af mailkorrespondancen fremgår:

” ...

Til: Ida Krems ...

Cc: [Katrine Kaldahl]

Fra: Katja Goodhew ...

Titel: HASTER - Sundhedsmyndighedernes risikovurdering af fortsat minkavl under epidemi

Sendt: 03-11-2020 16:12

Bilag: Aktinformation.txt;

Kære Ida,

Tak for fremsendte.

Afledt af konklusionen om, at: *”En fortsat minkavl under en igangværende COVID-19 epidemi indebærer en betydelig risiko for folkesundheden, herunder for mulighederne for at forebygge COVID-19 med vacciner.”*, arbejdes der i regeringssagen med en indstilling om en såkaldt ”dva-le”-model hvor det ikke tillades, at genindsætte eller avle dyr i 2021.

Fødearestyrelsens umiddelbare vurdering er dog, at der ikke er hjemmel i lov om hold af dyr til en sådan model, og I bedes derfor vurdere om, der i epidemiologi-loven eller anden lovgivning i jeres regi er/kan tilvejebringes hjemmel til en sådan model under henvisning til behovet for epidemikontrol og beskyttelse af folkesundheden?

Dette haster også ... og vurderingen skal indgå i selve sagen, evt. med kommentarer om, at det er noget der skal arbejdes videre med.

...

Fra: Ida Krems ...

Sendt: 3. november 2020 15:20

Til: Anders Kroman Liin ...; Katja Goodhew ...; Paolo Drostby ...

Cc: Katrine Kaldahl ...

Emne: Sundhedsmyndighedernes risikovurdering af fortsat minkavl under epidemi

Kære alle

Til orientering er vedhæftet sundhedsmyndighedernes risikovurdering ved fortsat minkavl, der kan indgå som bilag i regeringssagen.

Vi tilføjer som nævnt tidligere et afsnit i coveret herom, når udkastet er klar til det.
..."

Paolo Drostby videresendte Ida Krems' mail til Tejs Binderup kl. 15.32 med bemærkningen: "Denne risikovurdering synes at pege ret entydigt i retning af stop for produktion".

Kl. 15.59 og kl. 17.01 oversendte Tejs Binderup Miljø- og Fødevareministeriets udkast til et cover: "2021 håndtering af COVID-19 smitterisiko i mink" til sin afdelingschefkollega Anne-Mette Lyhne Jensen i Justitsministeriet til brug for den kommende KU-sag.

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har herom forklaret³⁴⁸, at Miljø- og Fødevareministeriet på det tidspunkt så småt var begyndt på en beskrivelse af model 2, og det er baggrunden for, at Miljø- og Fødevareministeriet med gult havde skrevet: "SKAL FORKLARES".

Departementschef Henrik Studsgaard, Miljø- og Fødevareministeriet, har om sit kendskab til hjemmel i forhold til aflivning af mink den 3. november 2020 om eftermiddagen forklaret³⁴⁹, at han havde læst materialet til FØ-, ØU- og CU-sagen fra den 30. september 2020 og den 1. oktober 2020, men han sad ikke med et beredskab om lovgivning, da det spor, som Miljø- og Fødevareministeriet tænkte i, ikke implicerede tilvejebringelse af yderligere hjemmelsgrundlag. Han bar ikke rundt på aktiv viden om, at der var krav om ny lovgivning, hvis man bevægede sig udenfor zone 1 og 2. Han læser utrolig uendelig [mange] papirer og utrolig mange sager, og derfor bærer han ikke rundt på alt som aktiv viden.

348 Forklaringsdokumentet side 679

349 Forklaringsdokumentet side 1555

Kl. 17.43 modtog Miljø- og Fødevareministeriet det af Justitsministeriet udarbejdede udkast til cover til KU-sagen i høring. I det forløb gjorde Katja Goodhew – i en mail kl. 18.39 sendt til Tejs Binderup, Paolo Drostby og Anders Kroman Liin – opmærksom på, at det fremgår af den medsendte NOST-delplan, at det politisk var besluttet, at alle mink skulle aflives hurtigst muligt. Af mailen fremgik:

”...

Dette står i NOST notat s. 2 mener det rigtigt:

”På den baggrund er det politisk besluttet, at alle mink i Danmark skal aflives hurtigst muligt”

...”

Fuldmægtig Anders Kroman Liin, Miljø- og Fødevareministeriet, har herom forklaret³⁵⁰, at ved aftenstide eller sent om eftermiddagen kom der kontrordre om, at der skulle afholdes et KU-møde. Han fik at vide, at den ØU-sag, som han skrev på, kunne vedlægges som bilag til ØU-sagen. Det var et meget ufærdigt produkt i skitseform. Han skrev på dvalemodellen. Tejs Binderup og Katja Goodhew skulle tage sig af resten af indholdet, som var noget materiale fra Justitsministeriet. Han havde nok at gøre med sine egne dokumenter. Tejs Binderup bad os om at være ”øjne” på materialet, som blev udsendt af Justitsministeriet kl. 17.43. Han sad selv og forsøgte at få de bilag, som han arbejdede med, færdige. Katja Goodhew kastede sig over materialet fra Justitsministeriet. Han blev – så vidt han husker – ikke inddraget i det, som stod i NOST’ens papirer. Han havde ikke modtaget afrapportering fra departementschefmøderne den 2. og 3. november.

Teamleder Katja Goodhew, Miljø- og Fødevareministeriet, har forklaret³⁵¹, at i forhold til det materiale, der endte med at skulle udarbejdes til KU-mødet den 3. november 2020, manglede de en tilbagemelding på, hvad indstillingen skulle være. Ved 18-tiden fik de så tilsendt materiale fra deres afdelingschef med besked om, at de skulle læse med. Hun ved ikke, hvor det materiale kom fra. Det var ikke udarbejdet af hende. Det syntes at være baseret på det notat, som hendes team havde arbejdet på, men det var væsentligt udbygget på især

350 Forklaringsdokumentet side 25 og 29

351 Forklaringsdokumentet side 222

økonomidelen. De havde frist til kl. 19.30 for at fremkomme med deres kommentarer. De arbejdede i løbet af den 2. og 3. november 2020 meget intenst på dvale-modellen og et forbud mod parring af dyrene i 2021. Det gjorde de ud fra en forståelse af, at det var den model, der ville blive indstillet. Men det afventede den endelige risikovurdering fra sundhedsmyndighederne, som først kom sent om eftermiddagen den 3. november 2020.

Kl. 18.59 og 19.34 fremsendte Tejs Binderup Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger til KU-coveret til Justitsministeriet, ligesom han fremkom med bemærkninger til bilaget om tempobonus og NOST-delplanen. Herom henvises til afsnit 9.4.7. Tejs Binderup havde forinden kl. 18.28 sendt bemærkningerne til Paolo Drostby, Katja Goodhew og Paolo Drostby. I sin mail til bl.a. Lisbeth Gro Nielsen skrev Tejs Binderup:

”...

Jeg kan konstatere, at vores udkast til ØU-sag samt kompensationsbilag fra EM ikke er med i pakken. Er det fordi der ikke skal tales 2021 denne omgang?

...”

Lisbeth Gro Nielsen besvarede kl. 19.10 mailen fra Tejs Binderup med kopi til Anne-Mette Lyhne Jensen, Cecilie Birch, Annemarie Lauritsen, Line Nørbæk, Torben Skovgaard Andersen, Sidsel Due Nordengaard, Erik Brøgger Rasmussen, Anne Nørgaard Simonsen, Paolo Drostby, Lars Høgsbro Østergaard, Rikke Skaarup Schjødt, Lene Brøndum Jensen og Katrine Kaldahl:

”...

Det er ikke, fordi vi vil tage udkastet til ØU-sag osv. med. Det var bare det umiddelbare indtryk, at det ikke var klar.

Hvis det skal med, må I meget gerne skrive det nødvendige ind i coveret og sørge for, at bilaget er klar, så der ikke er kommentar.

...”

Der var herefter en telefonsamtale mellem Tejs Binderup og Anne-Mette Lyhne. Herom henvises til afsnit 9.4.7.

Kl. 19.28 sendte teamleder Katja Goodhew en mail til Tejs Binderup, Paolo Drostby og Anders Kroman Liin, hvori hun gjorde opmærksom på, at det ikke var muligt at nå beregninger mv. i forhold til den af Statsministeriet fastsatte deadline:

” ...

Titel: SV: KU sag til i aften

Sendt: 03-11-2020 19:28:05

Kære Tejs,

AID har nu sendt flere sider bidrag til notatet om kompensationsordning, og der er kommet en ny version af dokumentet fra EM også – og det er simpelthen ikke muligt, at sammenholde og rette alt dette til indenfor denne korte tidsfrist på materialet til i aften.

Vi arbejder på at få rettet dokumentet til i aften, men jeg tør ikke stå på mål for beregningerne når jeg kun har 10 min. til at tjekke inden at det skal til STM.

...”

Teamleder Katja Goodhew, Miljø- og Fødevareministeriet, har herom forklaret³⁵², at hun kort før kl. 19.30-deadlinen skrev til sin afdelingschef, at de simpelthen ikke kunne nå at færdigbearbejde det materiale. Det blev der ikke svaret på, og de gik derfor ud fra, at det var o.k., og de arbejdede så videre på det i løbet af aftenen. På et tidspunkt kom deres kontorchef og sagde til Anders Kroman Liin, at de skulle sende materialet over. De protesterede og sagde, at det ikke var færdigt. De fik så besked på at sætte et vandmærke, ”Udkast”, på.

Kl. 20.24 modtog departementschef Henrik Studsgaard coveret til KU-sagen og KU-sagens bilag 1, 3, 4, 5 og 6.

Departementschef Henrik Studsgaard, Miljø- og Fødevareministeriet, har – forespurgt, om han fik en tilbagemelding fra Justitsministeriets Koordinationskontor om, at Miljø- og Fødevareministeriets bidrag til KU-sagen ikke

352 Forklaringsdokumentet side 223

afspejlede alvorligheden i Statens Serum Instituts risikovurdering og mulige indsatser – forklaret³⁵³, at han hverken hørte om eller så materialet, før hans personlige assistent Emilie Svendsdatter Mehlsen lagde materialet (cover og KU-sagens bilag 1, 3, 4, 5 og 6) i hans indbakke ca. kl. 20.24. Miljø- og Fødevareministeriets bidrag (bilag 2a) kom først ind i sagen kl. 21.24, og det nåede han ikke at se inden mødet.

Kl. 20.41 sendte ministersekretær Ask Lyno-Hansen KU-sagens bilag 2 og 2a til Johan Philip Bülow i Statsministeriet. Begge bilag blev påført vandmærke: ”Udkast”. Herom henvises nærmere til afsnit 9.4.7.3.

Teamleder Katja Goodhew, Miljø- og Fødevareministeriet, har herom forklaret³⁵⁴, at [da Ask-Lyno Hansen kl. 20.41 sendte bilag 2 og bilag 2a til Johan Philip Zilmer-Bülow i Statsministeriet] var forventningen, at der skulle arbejdes videre på en dvalemodel, men det var jo netop det, som skulle afklares. Det havde de ikke mandat til at beslutte. De afventede som sagt risikovurderingen fra sundhedsmyndighederne og en indstilling om, hvad den så skulle medføre.

Til brug for miljø- og fødevareminister Mogens Jensens deltagelse i KU-mødet blev der i departementet udarbejdet et cover, som var vedlagt KD [Kommenteret dagsorden] samt seks bilag. Materialet blev godkendt af Paolo Drostby, Tejs Binderup og Henrik Studsgaard henholdsvis kl. 20.25, kl. 20.39 og kl. 21.06. Af coveret fremgik:

”...

Indstilling

Til ministerens godkendelse er vedlagt KD (bilag 1) til brug for møde i Koordinationsudvalget (punkt om mink) vedrørende ny virusmutation i mink tirsdag den 3. november 2020 kl. 21.00, samt bilag til brug for mødet (Cover + bilag 1-6), samt tilsagn om adgang til øget destruktionskapacitet (bilag 7).

Sagen kort inkl. politisk landskab

På baggrund af notat indsendt fra Sundhedsministeriet om fund af en ny virusmutation i mink, jf. parallelle forelæggelse ”2020-21500 Fore-

353 Forklaringsdokumentet side 1558

354 Forklaringsdokumentet side 223

læggelse - Orientering om fund af ny virusvariant i mink”, er der med kort varsel blevet indkaldt til drøftelse heraf i Koordinationsudvalget tirsdag den 3. november 2020 kl. 21.00.

Strategi og proces

Justitsministeriet vil præsentere problematikken overordnet, hvorefter vedhæftede KD (bilag 1) kan anvendes til at redegøre for den igangværende aflivningsproces, samt planerne for at accelerere denne.

Materiale fra Justitsministeriet til brug for mødet vil blive eftersendt, forventeligt omkring kl. 19.

...”

Af den kommenterede dagsorden fremgik bl.a.:

” ...

Dagsordenspunkt og evt. bilag

...

Tiltag i forhold til aflivning af mink

...

Budskaber:

- I lyset af den seneste vurdering fra SSI er det tydeligt, at vi må gøre alt hvad vi kan for at øge tempoet i aflivningerne endnu mere, så smittereservoiret i mink reduceres så hurtigt som overhovedet muligt.

- Jeg støtter derfor forslaget om, at den igangværende aflivningsindsats suppleres med en incitaments-ordning, der giver minkavlere en ekstra kompensation pr. dyr for hurtig aflivning af dyrene.

- Det er en ordning vi kan sætte i gang allerede i morgen, og tempo i indsatsen er helt afgørende. Vi har i løbet af i dag også været i kontakt med forbrændingsanlæggene, og der er god velvilje på de kommunale forbrændingsanlæg til at bidrage med yderligere destruktionskapacitet, hvilket har været en af barriererne for tempoet på de ikkesmittede farme.

- Hvis vi så også kunne få indsat ekstra mandskab til at overvåge de smittede besætninger vil det også hjælpe på at øge tempoet betragteligt.
- Det sidste stykke tid har den primære begrænsning været manglen på mandskab, som var villige til at gå ind i de smittede besætninger. Det har kun været Miljø- og Fødevareministeriets medarbejdere, som sammen med Beredskabsstyrelsen, har været villige hertil.
- Skulle det efter 10 dage konstateres, at denne opskalerede indsats er utilstrækkeligt, støtter jeg ligeledes op om, at der iværksættes en nødplan for aflivning udarbejdet i regi af NOST, som indebærer, at også andre enheder, inkl. Politiet og Forsvaret, indsættes i indsatsen.
- Forberedelsen af denne fase kan med fordel foregå imens der aflives med ejernes mellemkomst.

...

Minkbranchens fremtid

- Ift. minkbranchens fremtid generelt tror jeg vi alle er enige om, at udgangspunktet er folkesundheden. Derfor er det jo også helt afgørende, hvilken vurdering, som sundhedsmyndighederne kommer med. Hvis mink er totalt uacceptabelt, så er det jo sådan det er, men der er jo tit nuancer, og dem mener jeg vi bør have frem.
 - Tidligere har meldingen jo i hvert fald været, at der nok ikke var noget i vejen for, at man havde en mindre pulje af avlsdyr i 2021, som blev holdt under særlige forskrifter. Men det kan jo have ændret sig.
 - Dog er det vigtigt at bemærke, at bilag 1 med risikovurderingen kun forholder sig til en situation med uændret, fuld produktion i 2021.
- ...

Miljø- og fødevareminister Mogens Jensen har herom forklaret³⁵⁵, at udvalgs-møder normalt ledsages af en sagsfremstilling og talepunkter, som ministeren kan støtte sig til. Det var ikke hans opfattelse, at Miljø- og Fødevareministeriet

355 Forklaringsdokumentet side 393

skrev og samlede sagen til KU-mødet. Det var Justitsministeriet, der forberedte KU-sagen. Han husker ikke, hvornår han fik at vide, at det blev besluttet, at Justitsministeriet skulle forberede KU-sagen. Han havde deltaget på tidligere KU-møder. På KU-møder deltager ministrene og departementscheferne fra de deltagende ministerier. Statsministeriet inviterer til KU-møder, og Mette Frederiksen er mødeleder. Generelt er der en lang sagsforberedelse af sager, der skal på KU-møder. Han var normalt inde over forberedelsen af det materiale, som skulle indgå i en udvalgssag. Han var under normale omstændigheder meget involveret i sager vedrørende hans ressortministerium, der skulle på udvalgsmøder. Udgangspunktet for ministeren er coveret i sagen. Bilagene læser man i det omfang, man mener, der er behov for det. KU- og ØU-møder er motorrummet for regeringens beslutninger. Hvis det var en sag, som Miljø- og Fødevareministeriet forberedte, ville den normalt blive forberedt over op til tre uger, og han ville altid læse coveret og derudover bilagene, hvis der var anledning dertil. Hvis det var en sag, der omfattede flere ressortministerier, ville han lægge vægt på det, som hans eget ministerium bidrog med.

Departementschef Henrik Studsgaard, Miljø- og Fødevareministeriet, har under en genafhøring for kommissionen – og foreholdt Johan Legarths forklaring, hvorefter der efter departementschefmødet kl. 14.45 i ministerierne bredte sig en opfattelse af, at det var nødvendigt at slå alle mink, inkl. avlsdyr ned – forklaret³⁵⁶, at det i hvert fald ikke var en fornemmelse/stemning, som spredte sig ind på hans kontor og formentlig heller ikke ind i Miljø- og Fødevareministeriet al den stund, at den KD [Kommenteret Dagsorden], som ministeriet udarbejdede til brug for Mogens Jensens deltagelse i KU-mødet, ikke afspejlede, at alle mink skulle slås ned. Tværtimod så var det Miljø- og Fødevareministeriets fornemmelse, at der ikke var nogen, som opponerede mod Miljø- og Fødevareministeriets indspil. Han mener heller ikke, at selve KU-sagen og dens indstilling lægger op til en nedslagning af alle mink. Forest spurgt, om Miljø- og Fødevareministeriets opfattelse kan skyldes, at Miljø- og Fødevareministeriet har været "tonedøve" i forhold til den stemning, som bredte sig i de øvrige ministerier og hos andre departementschefer i løbet af eftermiddagen, svarede han: "I al beskedenhed, så tror jeg ikke, at vi [Miljø- og Fødevareministeriet] er tonedøve, men det forudsætter, at man kan høre tonerne, for at man kan lytte med på musikken, hvis jeg må være lidt direkte".

356 Forklaringsdokumentet side 1557ff

Han er af den opfattelse, at der ikke er noget, som Miljø- og Fødevareministeriet ikke har lyttet efter. Fra departementschefmødet kl. 14.45 sluttede og frem til kl. 21.24, hvor det sidste materiale blev udsendt, var han ikke inde over forberedelsen af materialet. Han havde heller ikke drøftelser med Tejs Binderup. Forespurgt, om han følte sig tilstrækkeligt forberedt og oplyst til KU-mødet, har han forklaret, at han var forberedt på det scenarie, som Miljø- og Fødevareministeriet havde forberedt. Det scenarie havde man drøftet både mandag aften den 2. november 2020 og tirsdag eftermiddag den 3. november 2020. Han kendte linjen; også fra Tejs Binderups mail fra tirsdag morgen. Han erindrer ikke, at han op til KU-mødet havde kontakt med Barbara Bertelsen, hverken på telefon eller sms.

Departementschef Henrik Studsgaard havde op til KU-mødet en sms-korrespondance med sin minister. Der var endvidere en sms-korrespondance under KU-mødet, som nærmere er beskrevet nedenfor under afsnit 9.4.8.3. Af sms-korrespondancen fremgår bl.a.:

”...

Henrik Studsgaard kl. 21.06:

KD hos dig nu. Ring luge når du har læst materiale. Bh Henrik

Mogens Jensen kl. 21.07:

OK

Mogens Jensen kl. 21.08:

Men ligger ikke hos mig

Henrik Studsgaard kl. 21.08:

Tager fat i Ask

Henrik Studsgaard kl. 21.11:

Ask ligger videre – giver dig praj

...”

Ligeledes havde Tejs Binderup og Henrik Studsgaard en sms-korrespondance op til KU-mødet:

”...

Tejs Binderup kl. 21.05:

Opdateres hos dig nu

Henrik Studsgaard:

[Thumbs Up-emoji] Lagt videre

..."

Miljø- og fødevareminister Mogens Jensen og dennes særlige rådgiver Søren Andersen havde en samtale op til KU-mødet.

Særlig rådgiver Søren Andersen, Miljø- og Fødevareministeriet, har herom forklaret³⁵⁷, at han havde modtaget det KU-materiale, som blev udsendt af Johan Philip Zilmer-Bülow ved mail kl. 20.12. Han læste risikovurderingen fra Statens Serum Institut, eller også blev den læst op af Per Okkels under KU-mødet. Han læste ikke bilag 3 om tempobonus, bilag 4 om nødplan, eller NOST delplan. Han havde forud for KU-mødet en drøftelse med Mogens Jensen om, hvad der skulle ske, men det var vanskeligt, da de ikke havde modtaget materialet til brug for mødet. Det var primært Sundhedsministeriets vurdering, der var væsentlig. Deres opgave var at hjælpe erhvervet bedst muligt, men folkesundheden kom selvfølgelig først. Han modtog materialet samtidig med de andre mødedeltagere kl. 21.24. Han var ikke involveret i processen omkring tilblivelsen af coveret eller af bilag 2a.

Miljø- og fødevareminister Mogens Jensen har om forløbet op til KU-mødet forklaret³⁵⁸, at han ikke husker, hvorvidt han havde et formøde med departementschef Henrik Studsgaard. De fik materialet til mødet meget sent, og det gik meget hurtigt. Han husker ikke meget fra forløbet omkring KU-mødet den 3. november 2020. Han fik materialet meget sent. Han husker ikke, hvor meget han nåede at orientere sig i materialet forud for mødet. Forevist det endelige cover har han forklaret, at det stod klart nok for alle, at hvis samtlige mink, inklusive avlsdyr, blev aflivet, så ville der gå lang tid, før branchen havde en produktion på niveau med efteråret 2020. Der var ikke tale om et forbud mod minkavl. Han husker, at noget af det materiale, som blev sendt ud meget sent, læste han først dagen efter. Der var ikke tid til at læse materialet inden mødet. Han fik materialet til KU-sagen tilsendt i en mail. Han fik det ikke håndbragt.

357 Forklaringsdokumentet side 920

358 Forklaringsdokumentet side 394ff

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har forklaret³⁵⁹, at han ingen erindring har om, at han deltog i en briefing af ministeren forud for mødet.

Undervejs i KU-mødet fik Tejs Binderup tilsendt et KU-cover med ændringsmarkeringer fra Anne-Mette Lyhne Jensen, og Tejs Binderup indsatte kommentarbokse i KU-coveret, som han sendte til Anne-Mette Lyhne Jensen.

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har herom forklaret³⁶⁰, at Anne-Mette Lyhne Jensen eftersendte materialet til ham ca. 20 minutter senere, og hun nævnte, at der havde været nogen dialog med Statsministeriet. Han sendte nogle bemærkninger til coveret til Anne-Mette Lyhne Jensen, som det ses af hans mail med vedhæftet fil (KU-cover) sendt kl. 21.46 til Anne-Mette Lyhne Jensen. Hans kommentarer fremgår af kommentarboksene:

” ...

Kommenterede [TB1]: Dette er faktisk forkert nu. En stor del af besætningerne i Nordjylland blev smittet tidligt i forløbet, og har derfor smidt smitten nu. Det er derfor de er sidst i køen til at blive aflivet, og derfor de først er væk 1. december.

...

Kommenterede [TB2]: Denne faktuelle oplysning er vel relevant for beslutningstagerne.

...

Kommenterede [TB3]: Men kan de være i gang inden for 5 dage?

” ...

Han ringede til Anne-Mette Lyhne Jensen i den forbindelse og spurgte, hvorfor Justitsministeriet ”havde lavet det her”. Anne-Mette Lyhne Jensen svarede, at der havde været en dialog med Statsministeriet, som havde haft nogle ønsker. Det var lidt mærkeligt at modtage et KU-cover efter mødestart, og hvori der var rettet i Miljø- og Fødevareministeriets tekst. Han undrede sig over, at man havde slettet oplysninger om nogle givne ressourcer. Den indsats, som Miljø- og Fødevareministeriet havde designet, havde til formål at aflive

359 Forklaringsdokumentet side 685

360 Forklaringsdokumentet side 685ff

de besætninger, som udgjorde den største trussel for smitte. Budskabet var blevet ændret væsentligt i det modtagne cover. Det var faktisk forkert. Han forstod heller ikke, hvorfor Justitsministeriet havde udtaget sætningen: "En total nedslagtning inkl. alle avlsdyr, vurderes at være fatal for branchen". Det var den klare faglige vurdering, at hvis der skete nedslagtning af alle mink, så ville branchen ikke komme op igen. Avlsmaterialet ville gå tabt. Dertil kom, at branchen i forvejen havde en så dårlig økonomi, at man forventede, at 1/3 af minkfarmene ville dreje nøglen om efter pelsningssæsonen 2020. Det undrede ham, at man tog den information ud. Hans sidste kommentar angik nogle logistiske udfordringer. Det skulle fremgå, at der var behov for, at politi og forsvar trådte til nu. Under KU-mødet sendte han en sms til Henrik Studsgaard om, at coveret indeholdt faktisk forkerte oplysninger. Undervejs i mødet gik han i dialog med Anne-Mette Lyhne Jensen med det formål, at der skulle ske ændringer i coveret, hvis der skulle komme et nyt regeringsmøde. Anne-Mette Lyhne Jensen anerkendte, at "det var blevet skævt", men der var ikke så meget at gøre, eftersom mødet var gået i gang. Han modtog først den endelige PDF-version kl. 21.52, hvor mødebilagene blev udsendt i PDF. Han mener ikke, at man opererede med en mulighed for at lukke minkerhvervet i hovedcoveret.

9.4.1.7.1. I Fødevarestyrelsen

Den fremgår af en mailkorrespondance mellem Miljø- og Fødevareministeriet og Fødevarestyrelsen, at der var drøftelse af, hvorvidt der var hjemmel til en tempobonusordning. For yderligere oplysninger herom henvises til afsnit 9.3.7.5.4.

Kl. 8.46 sendte enheds- og kontorchef Camilla Brasch Andersen en sms til sin kollega Sten Mortensen, som angik minkerhvervets fremtid:

"...

Hej Sten. Det lader til at nærmest minkerhvervets fremtid vil blive afgjort i dag pba det Kåre sagde i går om deres forsøg. Mange er helt op i det røde felt på høje pladser. Jeg er helt med på at du ha3 fri, men hvis du har lyst til at være med er du også velkommen. Det bliver en skæbnedag er jeg bare for. Ville ikke ringe og forstyrre, men ring hvis du vil vide mere eller giv gerne et vink, så jeg kan se at du har set sms.

Bh Camilla

..."

Enheds- og kontorchef Camilla Brasch Andersen, Fødevarestyrelsen, har om sms'en forklaret³⁶¹, at Sten Mortensen havde været ansat i hendes kontor i lang tid og havde stor erfaring med at bekæmpe dyresygdomme. Han havde beskæftiget sig med epidemiologi i en gruppe under krisestaben, da han var uddannet epidemiolog, og han var ekspert i gensekventering af de forskellige vira. De havde ikke prøvet en dvaleløsning for en hel branche før, så det ville være godt at få ham involveret. Hun havde ikke forud for sin sms talt med ham om mødet den 2. november 2020 med København Fur. Hun husker ikke, om han svarede på sms'en, eller om hun i stedet talte med ham herom. Når hun i sin sms til Sten Mortensen skrev, at *"Mange er helt op i det røde felt på høje pladser"* var det begrundet i, at drøftelserne på departementschefmødet den 2. november 2020 om tiltagene i Nordjylland var kommet bag på hende. Det var ikke en reference til noget, som Kåre Mølbak havde sagt under mødet København Fur. Hun ved ikke, om der var en sammenhæng mellem, hvad der blev sagt på mødet den 2. november 2020 om risikoen for parallelle epidemier og hendes sms, da hun ikke husker at have skrevet sms'en. Hun må selv være kommet frem til, at besætningerne uden for zonerne eventuelt skulle gå i dvale. Det var ikke noget, som hun var blevet orienteret om på det tidspunkt. Hun var overrasket over intentionen om, at der skulle ske noget i Nordjylland på baggrund af det, som hun havde hørt fra mødet. Det var en stemning, som hun ikke havde kunnet forudse. Hun formoder, at det var på baggrund af det, som Kåre Mølbak havde sagt på mødet den 2. november 2020, at hun skrev sms'en til Sten Mortensen.

I Fødevarestyrelsen blev der afholdt direktionmøde kl. 09.30, hvori deltog blandt andre direktør Nikolaj Veje og veterinærdirektør Hanne Larsen.

Af et referat af mødet fremgår bl.a. om dagsordenspunkt 10, COVID-19, at der ikke var tvivl om, at sundhedsmyndighederne ikke længere vil have mink i Danmark:

”...

Zoonotisk reservoir

Kåre Mølbak havde på et møde med erhvervet oplyst, at test af anti-stoffer på menneskerne, der var smittet med mink-typen, viste, at her

361 Forklaringsdokumentet side 1299f

virkede antistofferne ikke, hvilket giver bekymret for en padami 2 (et nyt Wuhan) netop pga. mink-mutation.

Det er endvidere vurderingen, at dansk mink er den største zoonotiske reservoir i verdenen.

Efter mødet med erhvervet var der møde med ministeren og Henrik Studsgaard, og da de hørte om ovenstående, blev de meget bekymret. Der er ingen slinger i valsen nu.

Kåre Mølbak skal hjælpe med at kommunikere oplysningerne til erhvervet, og forsøget skal "oversættes" via en vurdering i konsortiet.

Senere var der møde med 6 departementschefer (Statsministeriet, Sundhedsministeriet, Justitsministeriet, Forsvarsministeriet, Miljø- og Fødevareministeriet samt Erhvervsministeriet). Her blev der drøftet mange elementer, herunder en del vedr. situationen i Nordjylland.

Der er ingen tvivl om, at sundhedsmyndighederne ikke længere vil have mink i Danmark. Det bliver dog ikke meldt ud, da man er bekymret for, at det vil påvirke motivationen til at hjælpe med aflivning.

Strategien er ind til videre, at aflivningen i zoner fortsætter med fuld kraft, og at der opfordres til at pelse uden for zonerne.
..."

Direktør Nikolaj Veje, Fødevarestyrelsen, har forklaret³⁶², at han deltog i direktionsmødet den 3. november 2020 kl. 09.30. Han husker ikke drøftelsen, men det er korrekt, at opfattelsen hos styrelsen var, at sundhedsmyndighederne var længere fremme i overvejelserne om aflivning af mink. Sundhedsmyndighederne havde ikke et generelt ønske om at slå alle mink ned. Der var en drøftelse af, at man kunne beholde avlsdyr, og Kåre Mølbak havde tilkendegivet, at det nok ikke var nødvendigt at slå alle mink ned. Referatet er formentligt skrevet ud fra Hanne Larsens synspunkt om sundhedsmyndighedernes opfattelse af minksituationen.

362 Forklaringsdokumentet side 493

Veterinærdirektør Hanne Larsen, Fødevarestyrelsen, har herom forklaret³⁶³, at baggrunden for bemærkningen om, at sundhedsmyndighederne ikke længere ville have mink i Danmark, var, at de sad med en opfattelse af, at der var et stort pres i forhold til de nyeste resultater, og at Styrelsen for Patientsikkerhed havde den opfattelse, at minkene helt skulle aflives. Styrelsen for Patientsikkerhed opfattede nok Fødevarestyrelsen som fodslæbende i forhold til denne sag. Bemærkningen refererer således ikke til udtalelser fra Per Okkels på mødet aftenen i forvejen.

Enheds- og kontorchef Camilla Brasch Andersen, Fødevarestyrelsen, har forklaret³⁶⁴, at hun på ingen måde deltog i forberedelsen af KU-mødet eller i øvrigt var involveret heri, og hun modtog heller ikke materialet hertil.

9.4.2. Ministermødet kl. 10.00

Der blev den 3. november 2020 kl. 10.00 afholdt virtuelt ministermøde i regeringen. På mødet blev situationen med smittede minkfarme mv. drøftet.

Der er ikke udarbejdet officielt referat af mødet. Sundhedsminister Magnus Heunicke indleverede den 22. november 2021 – kort før sin afhøring for kommissionen den 25. november 2021 – sine håndskrevne noter fra mødet, som sidenhen er blevet renskrevet. Af noterne fra mødet fremgår, at der på mødet var en drøftelse af mink, ligesom det fremgår, at statsminister Mette Frederiksen skulle have udtalt, at der var behov for, at indsatsen blev accelereret. Af Magnus Heunickes noter fra mødet fremgår:

”Ministermøde virtuelt 3/11 20

...

Mogens J

Jeg har haft tekniske problemer. Mink: I de zoner skal alt slås ned nu. Pelsningssæsonen. Slås ned. Kapacitet, forbrænding... Der gøres alt! Rigtig mange tons!

Vanvittigt at opleve hvordan V agerer: Snævre erhvervsinteresser og mink sætter de over.

363 Forklaringsdokumentet side 525

364 Forklaringsdokumentet side 1300

Mette F

Vi har behov for at indsatsen accelereres nu! Der er ikke mere tid nu. Det må nogen af os se til sker i løbet af dagen. Vi går en hård tid i møde, det skal alle indstille sig på.”

Statsminister Mette Frederiksen har forklaret³⁶⁵, at hun på tirsdagsgruppemøde og det forudgående ministermøde ikke havde overvejelser om forbud mod mink. Hun ved ikke, om nogen af de øvrige ministre havde overvejelser herom. Hun kan forestille sig, at mink var til drøftelse på ministermødet tirsdag den 3. november 2020 kl. 10.00, men hun husker ikke drøftelsen. Det var dog naturligt, at hun tirsdag den 3. november 2020 – oven på forespørgselsdebatten fredag den 30. oktober 2020 sammenholdt med advarslen om vacciner fra aftenen før 2. november 2020 – fremkom med synspunkter mv. om, at indsatsen i forhold til mink skulle accelereres. Det er vigtigt at sige i den sammenhæng, at det gik meget langsomt med at slå minkene ned. Magnus Heunickes noter afspejler det, som var naturligt at sige. Under ministermødet havde hun en forventning om, at der ville være mødeaktivitet om minksituationen i løbet af dagen. Hun prøvede at forberede regeringen på, at det var en hård tid, som både landet og regeringen gik i møde.

Erhvervsminister Simon Kollerup har forklaret³⁶⁶, at der på dette tidspunkt var en stigende smitte, som var en kilde til frustration, og som stillede spørgsmål ved, om der blev gjort nok. Han husker ikke, om de på ministermødet drøftede tilkendegivelsen fra Kåre Mølbak, og om man også skulle aflive mink udenfor zonerne. På ministermøder har man en generel politisk orientering og drøfter lovforslag samt politiske emner af forskellig karakter, og alle resortministrene er til stede.

Sundhedsminister Magnus Heunicke har om mødet forklaret³⁶⁷, at der om formiddagen var et ministermøde blandt næsten alle ministre. Mink var et punkt på dagsordenen. Det var ikke hovedpunktet. Han mener, at det kom ind, da Mogens Jensen tog ordet. Mange af ministrene havde deltaget i ØU- og/eller CU-møderne nogle dage før, så det var rimelig present. Mogens Jensen nævnte, at nedslagtningerne i zonerne ikke blev gennemført. Om sine noter

365 Forklaringsdokumentet side 1008f

366 Forklaringsdokumentet side 873

367 Forklaringsdokumentet side 791 og 793

har han forklaret, at det anførte handlede om den allerede trufne beslutning om nedslagning af smittede mink og mink i zonerne. Mogens Jensen talte vist om, at minkene udenfor zonerne skulle pelses. Han opfattede Mette Frederiksens kommentar som om, at der nok kom et KU-møde senere samme dag. Det havde han allerede hørt om morgenen. Han havde en stor opgave foran sig med at få fuldstændig styr på den sundhedsfaglige vurdering, herunder Statens Serum Instituts risikovurdering. Hans noter omhandler udelukkende mink. Han deltog i mødet hjemmefra og skrev ikke i sin normale notesbog, men på løblade. Han husker, at Mogens Jensen havde problemer med teknikken. Han husker ikke hvert et ord på mødet. Det er hans fortolkning af mødet. Det var ikke et definerende møde.

9.4.3. Socialdemokratiets gruppemøde kl. 11.15

Socialdemokratiets folketingsgruppe afholdt møde i forlængelse af minister-mødet. Også på dette møde var der drøftelse af situationen med smittede minkfarme.

Sundhedsminister Magnus Heunicke indleverede den 22. november 2021 – kort før sin afhøring i kommissionen den 25. november 2021 – sine håndskrevne noter fra mødet, som sidenhen er blevet renskrevet. Af noterne fremgår:

”...

Gruppemøde

3/11 20

...

Anders (Esbjerg) Kronborg

Mink: Oppositionen angriber sundhedsmyndighederne.

Indgreb er folkesundhedsmæssigt perspektiv.

Anette Lind

Flest mink i Holstebro Kommune. Styr på Radikale.

Besked nu: Afstemningerne er aflyste i dag.

MH

...

Mink, helt enig, vigtigt. Vi kan ikke sætte min over menneskeliv her. Danskerne bakker os op.

...

Mogens Jensen

Mink: Alle står på mål for at slå de smittede mink + omkredse ned nu. Pelse de steder, hvor der ikke er smitte! Ellers DK et ny Wuhan, der er nye mutationer i gang.

...

Orla Hav

Mink: Sundhedsfagligt er godt håndteret, men det undrer mig, at man ikke inddrager erhvervet noget mere for at bortskaffe dem.

Mette F

Mink: De skal slås ned. Underminerer vaccine, 10-fold alvorligt, det haster.

Alle sejl.

..."

Statsminister Mette Frederiksen har om drøftelserne på gruppemødet forklaret³⁶⁸, at hun ikke erindrer eksakt, hvad der blev drøftet, men hun har forud for sin afhøring i kommissionen haft lejlighed til at se sundhedsminister Magnus Heunicke's noter fra mødet. Hun tager ikke selv referat af møder. Hun kan ikke huske, hvem der præcis sagde hvad. Hun kan ikke genkende Magnus Heunicke's noter af, hvad hun selv skulle have sagt på mødet. Forespurgt, om hun erindrer, at Mogens Jensen gav udtryk for det, som Magnus Heunicke har nedskrevet, svarede hun, at hun ikke erindrer, hvad der præcis blev sagt på mødet. Forespurgt, om CU-beslutningen fra den 1. oktober 2020 om nedslagning i zoner, blev anfægtet på mødet, svarede hun, at hun ikke kan genkalde sig, hvad de enkelte mødedeltagere sagde. Forevist noterne, hvorefter hun skal have sagt: "Mink: De skal slås ned. Underminerer vaccine, 10-fold alvorligt, det haster" har hun forklaret, at hun ikke husker at have sagt noget så kortfattet. "Det er én persons meget kortfattede referat af, hvad der blev sagt". Hun kan godt have sagt, at det hastede, og at alle sejl skulle sættes til. Når der står, at alle mink skal slås ned, så må det være med referat til CU-be-

368 Forklaringsdokumentet side 1007f

slutningen om nedslåning i zonerne. Det handlede om tempo. Hun kan godt have sagt, at der var risiko for, at vaccinerne kunne blive undermineret. Der er udeladt væsentlige ord i referatet. Det er i hendes optik ikke et referat, men alene nogle noter.

Sundhedsminister Magnus Heunicke har om sine noter forklaret³⁶⁹, at Mogens Jensens kommentar adresserede beslutningen fra tidligere om at slå smittede mink ned samt mink i zonerne. Mette Frederiksens kommentar opfatter han som den samme som på ministermødet. Den henviser til Mogens Jensens kommentar om beslutningen om, at smittede mink og mink i zonerne skulle aflives hurtigt. Det ville have været meget, meget usædvanligt, hvis man på et gruppemøde ville træffe vidtgående beslutninger.

Udenrigsminister Jeppe Kofod har om gruppemødet tirsdag den 3. november 2020 forklaret³⁷⁰, at han ikke erindrer mødet. Det var et virtuelt møde. Han tror, at spørgsmålet om mink var oppe på mødet, men han erindrer det ikke konkret.

9.4.4. Departementschefmødet kl. 13.30

Kl. 12.15 udsendte Johan Legarths departementschefsekretær Malene Lejbach opkaldsinfo til brug for et virtuelt ”opfølgende DC-møde om mink i dag kl. 13.30”.

I departementschefmødet kl. 13.30, som blev afholdt virtuelt, deltog bl.a. departementscheferne Lars Gert Lose, Johan Legarth, Per Okkels, Michael Dithmer og Henrik Studsgaard samt afdelingscheferne Annemarie Lauritsen, Dorthe Eberhardt Søndergaard, Anne-Mette Lyhne Jensen og Tejs Binderup. Endvidere deltog rigspolitichef Thorkild Fogde. Departementschef Peter Stensgaard Mørch deltog ikke i mødet.

Departementschef Johan Legarth, Justitsministeriet, har om dette møde og det efterfølgende møde kl. 14.45 forklaret³⁷¹, at der var tale om et opfølgende møde på mandagsmødet [den 2. november 2020]. Han kan ikke huske, om han selv tog initiativet til mødet. Initiativet til mødet kan være kommet fra

369 Forklaringsdokumentet side 794

370 Forklaringsdokumentet side 1081

371 Forklaringsdokumentet side 603, 621 og 1579

Statsministeriet, men kan også være kommet nedefra i hans eget ministerium. Han tror dog ikke, at det var Statsministeriet, som var initiativtager. Han ved ikke, om han selv fik idéen til mødet, men det var i hvert fald ham, som bad Malene Lejbach om at indkalde. Der var ikke noget mærkeligt i, at der blev indkaldt til et møde. Anne-Mette Lyhne Jensen deltog også i mødet. Han er i tvivl om, hvorvidt Thorkild Fogde deltog, men det kan godt være. Der blev afholdt to departementschefmøder med kort mellemrum om tirsdagen den 3. november 2020, og Statens Serum Instituts vurdering forelå i hvert fald til det andet møde. Det var nødvendigt at samle regeringen i forhold til at håndtere risikovurderingen. Der var dels behov for at træffe nogle valg i forhold til mink og dels behov for nogle bastante valg i forhold til Nordjylland. Man var stadig et stykke vej fra et konsolideret billede ved det første departementschef-møde den 3. november 2020. På det første departementschefmøde blev det ikke besluttet, at der skulle indkaldes til et FKU-møde, men det lå luften, at pilen meget muligt pegede i retning af et senere KU-møde. Så vidt han husker, var der var ikke nogen drøftelse af hjemmel på mødet kl. 13.00. Han kunne godt have talt med Statsministeriet forud for mødet om tiltag og spor i forhold til Nordjylland, både på telefon og mail. Han har videre forklaret, at han ikke mener, at han var i kontakt med Miljø- og Fødevareministeriet om formiddagen [den 3. november 2020], men det var andre i hans "hus", men han er usikker på, om det drejede sig om dette mulige scenarie. Han vil tro, at det enten var Anne-Mette Lyhne Jensen eller Lisbeth Gro Nielsen, der var i kontakt med Miljø- og Fødevareministeriet. Det var først i forlængelse af møderne midt på dagen, at der blev lavet en opgavefordeling, herunder at Justitsministeriet skulle koordinere sagen og samle materialet til KU-mødet. Han går ud fra, at Miljø- og Fødevareministeriet – udover at se på understøttelsen af det praktiske med aflivning af mink – ligeledes generelt så på minkavlen i Danmark. Det var ikke noget, som han gav sine departementschefskollegaer et opdrag til. Han har ikke beføjelse til at give opdrag til sine departementschefskollegaer. Der er ingen tvivl om, at det var en kæmpe beslutning, hvis det blev besluttet, at alle mink skulle aflives. Minkalven var en stor industri, der repræsenterede en betydelig økonomi. Det var hans indtryk, at Miljø- og Fødevareministeriet – og andre steder – havde den opfattelse, at man så vidt muligt skulle forsøge at bevare minkavlen, og at man afventede sundhedsmyndighederne vurdering af, hvad dette ville indebære.

Departementschef Michael Dithmer, Erhvervsministeriet, har herom forklaret³⁷², at på det uformelle departementschefmøde kl. 13.30 kiggede man på de to modeller, som også indgik i det skriftlige materiale til KU-mødet den 3. november 2020. Erhvervsministeriet og Finansministeriet blev på et møde den 3. november 2020 bedt om at forberede noget til KU-sagen. Der var ingen tvivl om, at Miljø- og Fødevarerministeriet var optaget af at bevare minkavlernes avlsdyr, mens Sundhedsministeriet var optaget af hensynet til den humane sundhed, hvilket er baggrunden for de to modeller efter hans opfattelse. Fokus på mødet var ligeledes på, hvordan det internationale samfund ville reagere på den nye risikovurdering fra Statens Serum Institut. På mødet drøftede de primært fremdriften af materialet til KU-mødet, og de forskellige indstillede modeller, hvor man enten bevarede avlsdyr eller nedlagde minkerhvervet. På mødet var der et 'kissejav', og alt skulle gå rigtigt stærkt. På mødet gav hvert ministerie en status for, hvor langt man var med at få materialet til KU-sagen klar. Han mener, at Line Nørbæk deltog i mødet, men han husker ikke, at Barbara Bertelsen deltog.

Departementschef Lars Gert Lose, Udenrigsministeriet, har forklaret³⁷³, at han kun deltog i det første departementschefmøde den 3. november 2020 kl. 13.30, da han var forhindret i det næste møde. Den 3. november 2020 blev Udenrigsministeriet for første gang involveret i sagsbehandlingen vedrørende mink. De blev indkaldt til mødet den 3. november 2020 med henblik på, at der skulle laves en sag til regeringen vedrørende smittesituationen i Danmark. Han hørte i den forbindelse også om den nye risikovurdering. Han havde ikke set risikovurderingen, men hørte, at det fremgik heraf, at der var en betydelig risiko for folkesundheden og for vaccinerne. Udenrigsministeriets aktie i det var, hvordan budskabet ville blive modtaget i udlandet. Danmark havde på det tidspunkt verdens største produktion af minkskind. Der var meldepligt i forhold til ECDC, WHO og EU-kommissionen, som han husker det. Det var derfor noget, der ville blive internationalt kendt. Både risikovurderingen og regeringens håndtering heraf ville efter Udenrigsministeriets vurdering have betydelige udenrigspolitiske konsekvenser. Det var vurderinger og rådgivning herom, som Udenrigsministeriet skulle bidrage med til regeringssagen. De frygtede bl.a. indrejserestriktioner. Der var i udlandet stor bekymring for mutationer. Han redegjorde for nogle af disse synspunkter på departementschefmødet kl.

372 Forklaringsdokumentet side 295f

373 Forklaringsdokumentet side 1049f

13.30. Der var på mødet en drøftelse af, hvordan man kunne håndtere mink, og hvordan man kunne håndtere den generelle smittespredning i Nordjylland. Som han husker det, var der en diskussion af avlsdyr, dvalemodeller og den hollandske model med afvikling af erhvervet. Han husker ikke, at man drøftede præcise modeller. Det, der prægede mødet var, at de stod på ryggen af en risikovurdering, som affødte en eller anden form for handlepligt, også set i lyset af, at man over sommeren havde prøvet at håndtere smitten blandt mink uden held. Han gik ikke fra mødet med en klar fornemmelse af, hvordan håndteringen skulle se ud. Det var en kompleks sag, idet den ikke kun drejede sig om mink, men også om situationen i Nordjylland. Han kan ikke huske, om der blev brugt mere tid på mink end på situationen i Nordjylland. Han var ikke ekspert på området, og Udenrigsministeriets fokus var på udlandet.

Departementschef Per Okkels, Sundhedsministeriet, har forklaret³⁷⁴, at der var stor bekymring i Udenrigsministeriet om konsekvenserne for dansk eksport. De var bange for, at når det nye fund slap ud, så ville dette påvirke Danmarks internationale forhold. Det var derfor nødvendigt at have en klar handleplan.

Afdelingschef Annemarie Lauritsen, Finansministeriet, har herom forklaret³⁷⁵, at der på dette møde var fokus på fremdrift og drøftelser af, hvilke restriktioner og tiltag, der skulle indstilles i Nordjylland. Det begyndte at snævre ind, hvad de kunne bruge fra værktøjskassen. De havde hele tiden arbejdet med forskellige modeller og alternativer, og worst case scenariet vedrørende aflivning af alle mink havde derfor også været oppe. Man havde løbende i efteråret overvejet forskellige modeller, og at der typisk arbejdes sådan med sagerne – altså f.eks. med en lille, mellem og stor model. Hendes svar om, at man arbejdede på forskellige modeller (f.eks. en lille, mellem og stor model), var således ikke relateret til drøftelserne på departementschefmøderne den 3. november 2020. Worst case scenariet, som hun under afhøringen har anvendt som betegnelse for scenariet aflivning af alle mink, blev også drøftet forud for den 3. november 2020, idet man også skulle forberede sig på dette.

Rigspolitichef Thorkild Fogde har forklaret³⁷⁶, at han ikke tror, at der var et formøde med Justitsministeriet forud for departementschefmødet. Sandsyn-

374 Forklaringsdokumentet side 736

375 Forklaringsdokumentet side 557f

376 Forklaringsdokumentet side 1512ff

ligvis var der et formøde internt i politiet forud for mødet. På departementschefmødet havde han en forhåbning om, at Per Okkels ville sige, at det var falsk alarm, men det viste det sig ikke at være. Per Okkels havde talt med forskellige eksperter og oplyste, at situationen var slem. Per Okkels tog muligvis enkelte forbehold, men budskabet var, at oplysningen, som Kåre Mølbak havde givet til minkbranchen, var korrekt, og at situationen var alvorlig. Der var fundet en minkmuteret coronavariant (cluster 5), der viste tegn på at være vaccineresistent. Han mener, at det fortrinsvis var danske eksperter, som Per Okkels havde talt med. Han mener ikke, at Per Okkels nævnte præcist, hvilke eksperter han havde talt med. Han til tro, at mødet varede en halv time. Han tænkte, at de nærmede sig worst case scenariet. Han havde ikke ordet på mødet, og han ved ikke, om der deltog afdelingschefer på mødet. Da mødet var færdigt, skulle ministerierne i gang med at forberede et beslutningsoplæg til regeringen, hvorfor politiet var ude af loopet, indtil der forelå en beslutning. Han mener ikke, at det på departementschefmødet kl. 13.30 blev drøftet, hvilke scenarier der skulle danne grundlag for beslutningsoplægget til KU-mødet. Det var på dette tidspunkt uafklaret, hvor sagen endte, og hvor stor opgaven blev for politiet.

Afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen, Justitsministeriet, har om mødet forklaret³⁷⁷, at hun deltog i begge departementschefmøder tirsdag den 3. november 2020, men hun deltog kun i anden halvdel af det første af møderne. Om det første møde den 3. november 2020 kl. 13.00 har hun forklaret, at stemningen var alvorlig. Der var to ben; hvordan man kom hurtigere igennem aflivningen og hvordan man undgik smitte af mennesker. Hun lyttede efter de emner, som kunne ramme hende arbejdsmæssigt, så hun er ikke skarp på, hvad der i øvrigt blev talt om, men der blev talt om tempobonus og pelsnings-sæson, så der blev også talt om aflivning udenfor zoner.

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har forklaret³⁷⁸, at det var et virtuelt møde. Sundhedsministeriets oplæg til Nordjyllandsdelen var ret offensivt. Johan Legarth tilkendegav, at han ikke troede, at Statsministeriet ville indføre så skrappe initiativer, som Sundhedsministeriet lagde op til. Sundhedsministeriet var i gang med at forberede en sag om Nordjylland. Miljø- og Fødevareministeriet var i gang med at forberede en sag om mink. Der

377 Forklaringsdokumentet side 236

378 Forklaringsdokumentet side 675f

var drøftelse af de forskellige tiltag. Det blev tilkendegivet, at Statsministeriet ikke var vild med at gå helt så kraftigt til værks i forhold til Nordjylland, således som Sundhedsministeriet havde indstillet. Sundhedsministeriet skulle således skrue ned for kraften i initiativerne.

Afdelingschef Tejs Binderup har i sine noter: "Noter om hændelser" skrevet følgende om mødet:

" ...

der afholdes DC-møde kl. 13.30, hvor mink-pakke med tempobonus præsenteres. Det drøftes i hvilket omfang Rigspolitiet vil kunne hjælpe med at slå ned i Nordjylland. SUM præsenterer en restriktionspakke for Nordjylland, som tidligere havde været under udarbejdelse. JM bemærker, at man nok ikke skal gå alt for hårdhændet til værks, da det ikke er stemningen i STM.

" ...

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har om noterne forklaret³⁷⁹, at han opfattede det som et kollegialt råd fra Justitsministeriets departementschef til Sundhedsministeriets departementschef, da Justitsministeriets departementschef tilkendegav, at "man nok ikke [skulle] gå alt for hårdhændet til værks, da det ikke [var] stemningen i STM".

9.4.5. Departementschefmødet kl. 14.45

Statsministeriets departementschef Barbara Bertelsen besluttede, at der skulle afholdes yderligere et departementschefmøde kl. 14.45. Mødeindkaldelse blev udsendt kl. 13.49 af Ayten Atik fra Statsministeriet.

Af mødeindkaldelsen fremgår:

" ...

Der inviteres til et virtuelt møde vedr. mink d.d. kl. 14.45-15.45.

Jeres DC'er er velkommen til at deltage til møde med +1. Send gerne navn på +1, tak.

379 Forklaringsdokumentet side 675

Deltagere:

DC-SUM

DC-JM

DC-EM

DC-FM

DC-MFVM

...”

Departementschef Barbara Bertelsen, Statsministeriet, har forklaret³⁸⁰, at Atik med sikkerhed har sendt en særskilt indkaldelse til hende. Hun (Barbara Bertelsen) var vært for mødet. Det var hendes sekretær, Ayten Atik, som indkaldte.

I departementschefmødet kl. 14.45, som blev afholdt virtuelt, deltog departementscheferne Barbara Bertelsen, Statsministeriet, Peter Stensgaard Mørch, Finansministeriet, Johan Legarth, Justitsministeriet, Michael Dithmer, Erhvervsministeriet, Per Okkels, Sundhedsministeriet og Henrik Studsgaard, Miljø- og Fødevarerministeriet. Herudover deltog afdelingscheferne Annemarie Lauritsen, Finansministeriet, Anne-Mette Lyhne Jensen, Justitsministeriet, Line Nørbæk, Erhvervsministeriet og Tejs Binderup, Miljø- og Fødevarerministeriet, samt departementsråd Pelle Pape og chefkonsulent Johan Philip Zilmer-Bülow, begge Statsministeriet. Nogle af mødedeltagerne deltog i mødet over telefon og uden billede.

Flere af mødedeltagerne har forklaret, at Statsministeriet var meget bekymret over den nye risikovurdering, og at der blev talt med en alvorstung mine.

Det blev besluttet, at der skulle afholdes et KU-møde senere samme aften kl. 21.00. Barbara Bertelsen besluttede, at Justitsministeriet skulle overtage koordineringen af KU-sagen.

Departementschef Barbara Bertelsen, Statsministeriet, har om dette møde forklaret³⁸¹, at hun erindrer mødet relativt tydeligt. Hun var i karantæne/selvisolation som ”nærkontakt” til justitsministeren. Hun deltog i det virtuelle møde hjemmefra. Hun deltog i mødet på telefon uden billede. Det var et meget kort møde. Hun kan huske, at Per Okkels beskrev, hvad Statens Serum Institut

380 Forklaringsdokumentet side 1117

381 Forklaringsdokument s. 1117ff og 1148

var nået frem til. Der var tale om en gamechanger. Det var så alvorligt, at man var nødsaget til at foretage indberetning til WHO og ECDC. Dertil kom, at der var bekymring i forhold til erhvervslivet. Det, som man drøftede på mødet, angik primært indsatser i forhold til "mennesker". Det var Per Okkels, som fremlagde risikovurderingen og fortalte om alvoren. Hun har givetvis spurgt ind hertil, herunder om man kunne være sikker på, at smitten ikke var løbet videre fra Nordjylland og til andre dele af landet. Hun var bange for, om man dels anskuede problemstillingen for lokalt, og dels om man anskuede problemstillingen for historisk, altså "bagud under lygtepælen". Pelle Pape deltog helt sikkert også i mødet. Johan Philip Zilmer-Bülow deltog åbenbart også. Hun mener ikke, at der var drøftelse af aflivning af alle mink. Hendes fokus var "menneskedelen", altså Nordjylland. [Forevist Tejs Binderups "Noter om hændelse ifm"] har hun forklaret, at hun husker forløbet sådan, at man på det andet departementschefmøde "ikke var klar nede i maskinrummet". Departementschef Peter Stensgaard Mørch sagde på et tidspunkt, at det lyder til, at vi ikke er klar på tiltag. Hun kan ikke huske, at hun brugte de ord, som Tejs Binderup har gjort. Hun plejer ikke at bruge de ord. Hun, Per Okkels, Johan Legarth og Peter Stensgaard Mørch var meget opmærksomme på den klare ordlyd i risikovurderingen. De var meget klar på, hvilket ansvar de stod med i et worst case-scenario. Hun var bekendt med, at der blev arbejdet på en ØU-sag, men ikke med processen. Pointen med at sætte dem fagligt sammen tirsdag eftermiddag var, at det var vigtigt at få udboret, hvad der var op og ned. Der var allerede et handlebehov i forhold til smitten. Fornemmelsen i forhold til Statens Serum Instituts risikovurdering var: "Hold da op, det kan kun betyde én ting". Hun kan ikke huske, hvem der besluttede, at der skulle afholdes et KU-møde, men der var nok en fælles opfattelse af, at det var nødvendigt, da der skulle ske orientering af Folketinget, ligesom der ville være en indberetningspligt til WHO og ECDC. Man ønskede ikke at komme i en situation, hvor der ikke skete indberetning i rette tid. Kina blev jo kritiseret for, at Kina havde siddet med oplysningen om covid-19 for længe. Der var en stor bekymring fra Finansministeriet og Erhvervsministeriet om, hvad der ville ske, hvis oplysningen kom ud, i og med at Kåre Mølbak på et møde med minkavlerne den 2. november 2020 havde brugt formuleringer om Wuhan. Tiden var derfor vigtig. Det var vigtigt, at regeringen fik kendskab til risikovurderingen samme aften. Beslutningen om afholdelsen af et KU-møde træffes af statsministeren. Hun tog statsministeren i ed på, at der skulle afholdes et KU-møde samme aften. Forespurgt, om hvorvidt de enkelte fagministeriers arbejdsopgaver blev defineret på mødet kl. 14.45, har hun forklaret, at det er

helt sædvanligt, at der ikke kommer en specifik bestilling fra Statsministeriet til fagministerierne. Omdrejningspunktet for det kommende KU-møde var, at regeringen skulle gøres bekendt med risikovurderingen samme aften. Det næste spørgsmål var: "Hvad gør vi ved det". Det var bestillingen på mødet. Det var alle klar over. Så måtte man nå så langt man kunne. På spørgsmålet om, hvorvidt det var muligt at forberede et materiale til et KU-møde på så kort tid, forklarede hun, at det var det muliges kunst. Det var ikke muligt at trykke på en pauseknap. Risikovurderingen lå der. Det var nødvendigt at handle, fordi der skulle ske indberetning til WHO og ECDC. Der var også en risiko for, at Kåre Mølbaks udsagn om "et nyt Wuhan" den 2. november 2020 ville komme ud i pressen. Der var også hensynet til eksporten. Adspurgt om de to departementschefmøder den 3. november 2020 og hendes reaktion på Statens Serum Instituts risikovurdering, har hun forklaret, at hun først så den endelige risikovurdering fra Statens Serum Institut relativt kort tid forud for KU-mødet. Hun kan ikke huske, hvornår hun tænkte, at nedslagning af alle mink var en nødvendig følge af risikovurderingen.

Departementschef Johan Legarth, Justitsministeriet, har forklaret³⁸², at enten havde han eller Per Okkels kontakt med Statsministeriet efter det første departementschefmøde. Han talte flere gange med Barbara Bertelsen i løbet af dagen, og han kan herunder godt have gjort opmærksom på, hvor pilen pegede henad. Departementschefmøderne den 3. november 2020 var en proces, som mindede om et forberedende KU-møde inden et møde i regeringen. Mødet kl. 14.45 varede kun ca. 20 minutter. Da risikobilledet var tegnet op, var konklusionen, at man var langt fra at være mål i forhold til tiltag. Mødet blev derfor afbrudt, så folk kunne fare videre med de enkelte spor. Det, som han tydeligst husker fra mødet, var tiltagene i forhold til den menneskelige smitte i Nordjylland. Det så ud til, at det, som man i forvejen havde iværksat i forhold mink, ikke var tilstrækkeligt. Det skulle være mere "tight". Forespurgt, om der under mødet blev tegnet en linje til, hvad den endelige beslutning skulle være i forhold til mink, reservoir mv., forklarede han, at der på mødet var tvivl om, hvad avlsdyr egentlig var. Det gik op for flere mødedeltagere, at avlsdyrene i sig selv udgjorde flere millioner dyr. Der kom således en faktuel afklaring i løbet af dagen, og det kan godt være, at afklaringen om, hvad det ville betyde, hvis avlsdyrene skulle være en del af aflivningsøvelsen, kom på

382 Forklaringsdokumentet side 604, 614f, 621 og 1580f

selve mødet. På mødet var der ikke en konkretisering af, at alle mink skulle slås ned. Da man rundt omkring i ministerierne fik læst Statens Serum Instituts nye risikovurdering, bredte der sig en opfattelse af, at det var nødvendigt at slå alle mink, inkl. avlsdyr, ned. Det var den fornemmelse, som spredte sig i løbet af eftermiddagen på bagkant af mødet. Han tør ikke sige, om det blev italesat på mødet kl. 14.45. Man skulle finde noget, som var effektivt. Man skulle finde den rigtige model, og det arbejdede man videre med efter mødet i de forskellige ministerier. Forespurgt, om det var sædvanligt, at det var Justitsministeriet, som var koordinerende på KU-møder, forklarede han, at det under pandemien blev naturligt, at det var Justitsministeriet, som samlede sagen, hvis der var tale om "en bred sag". Den konkrete pakke berørte mange ministerier. Det var sandsynligvis Statsministeriet, som besluttede, at det var Justitsministeriets opgave at samle sagen. Supplerende adspurgt om koordineringsopgaven i forhold til det forestående KU-møde den 3. november 2020 og forespurgt om, hvordan opgaven generelt gribes an i forhold til udarbejdelse af cover, coverets materie mv. og forespurgt, hvorfor coveret ikke indeholdt oplysning om hjemmel, selvom der var tale om et relativt indgribende indgreb, har han forklaret, at udgangspunktet er, at Justitsministeriet laver en overordnet disposition over, hvad coveret skal indeholde. Det vil være sædvanligt, at ressortministerierne leverer bidrag til den ramme, som man i fællesskab er blevet enige om. Koordinationsopgaven handler om, at der skal være en sammenhængende måde at skrive på. Det er ikke usædvanligt, at et cover ledsages af uddybende bilag. Nogle gange kommer der for mange bilag med. Supplerende adspurgt om, hvem der havde ansvaret for hastværket med KU-mødet, som der blev truffet beslutning om under departementschefmødet kl. 14.45, har han forklaret, at KU-processerne har Statsministeriet ansvaret for. KU-møder er Statsministeriets fora. Det er Statsministeriet, som indkalder og bestemmer mødetidspunkt. Stemningen på departementschefmødet kl. 14.45 var, at det hastede. Der var ingen, som stillede spørgsmål til, at KU-mødet skulle afholdes samme aften. Der var ingen, som syntes, at det var mærkeligt. Forevist Tejs Binderups "Noter om hændelse ifm" har han forklaret, at han ikke tror, at sætningen "det ikke er stemningen i STM" angik mink, men et tiltag i Nordjyllandspakken. Han kunne godt have talt med Statsministeriet forud for mødet om tiltag og spor i forhold til Nordjylland, både på telefon og mail. Tejs Binderup har nok gjort brug af et lidt mere direkte sprog i sin beskrivelse af Barbara Bertelsens tilkendegivelser end hvad han har gjort. Han har vist selv udtrykt noget i retning af, at Barbara Bertelsen ikke mente, at tiltagene var tilstrækkeligt effektive. Det var Justitsministeriet, der blev sat til

at koordinere den samlede sag til KU-mødet om aftenen. Han ved ikke, hvem der foretog koordineringen i de enkelte ministerier i forhold til deres underliggende myndigheder. Adspurgte om Miljø- og Fødevareministeriet var bekendt med, at der tegnede sig et billede af, at samtlige mink skulle aflives, og at det var det, der skulle udarbejdes et oplæg til KU-mødet om, har han forklaret, at han tror, at det var oplagt, det var et muligt udfald efter drøftelserne, idet en forbudsmodel ligeledes indebar, at alle mink skulle aflives. Hans egen indsigt i minkavl var på daværende tidspunkt relativt begrænset. Han har derfor ikke haft et klart billede af, hvad det ville ende med, og kan derfor heller ikke sige, hvilke scenarier Henrik Studsgaard eller andre måtte have set for deres indre blik. Han mener ikke, at han og Henrik Studsgaard havde nogen kontakt i tiden mellem departementschefmødet kl. 14.45 og KU-mødet om aftenen. Kontakten til Miljø- og Fødevareministeriet gik på afdelings- eller kontorniveau. Han har videre forklaret, at han ikke nødvendigvis tror, at det stod klart for Henrik Studsgaard, at der kunne blive truffet en afgørelse udelukkende om at aflive mink, uden at det var knyttet op til et forbud om mink mv, men det er svært for ham [Johan Legarth] at vurdere. Han gjorde sig ikke tanker om hjemmelgrundlaget på daværende tidspunkt. De havde i Justitsministeriet mere fokus på retsgrundlaget, som havde tilknytning til tiltag under deres område, som primært var Nordjyllandspakken. I forhold til mink er det hans opfattelse, at opgaven med at sikre, om de holdt sig inden for rammerne, lå hos de ressortmyndigheder, der havde ansvaret for de forskellige tiltag. Det vil sige i vid udtrækning Miljø- og Fødevareministeriet. Det var ikke noget, som han gjorde sine kollegaer i de andre ministerier opmærksom på. Det er ikke ministeriet, der står øverst på coveret, der har til opgave at efterlæse andre myndigheders særlovgivning mv

Departementsråd Pelle Pape, Statsministeriet, har forklaret³⁸³, at han deltog i departementschefmødet kl. 14.45, som var arrangeret af Statsministeriet. Han husker ikke initiativet bag mødet, og han husker kun overordnet mødet. Sundhedsministeriets departementschef orienterede om Statens Serum Instituts risikovurdering, og alle var enige om, at det var en meget alvorlig situation, og at indsatsen skulle intensiveres. De drøftede forskellige mulige tiltag, og de talte om situationen i Nordjylland. Der blev ikke truffet beslutning om noget. Regeringen skulle drøfte sagen på KU-mødet senere dagen, og der skulle

383 Forklaringsdokumentet side 1430f

forberedes en sag hertil. Han husker ikke, hvem der besluttede, at Justitsministeriet skulle koordinere KU-mødet. Det var noget departementscheferne var blevet enige om under departementschefmødet. Justitsministeriet havde også koordineret en lang række andre regeringssager vedrørende håndteringen af pandemien, så det var almindeligt. Både Anne-Mette Lyhne Jensen og Dorthe Eberhardt Søndergaard havde deltaget i departementschefmødet. Der var ingen, der under departementschefmødet gav udtryk for, at fagministerierne ikke kunne nå at være klar med materialet, som de skulle levere til KU-sagen, og han hørte heller ikke herom senere på dagen. Dette stemmer også overens med Johan Philip Zilmer-Bülows referat fra mødet, som i væsentlighed anfører det samme, som han beskrev i sin sms [kl. 15.13]. Han vil derfor tro, at de forskellige ministerier vidste, hvad de skulle bidrage med. Der blev på mødet talt om forskellige tiltag. Muligheden for dvale og muligheden for at lukke erhvervet måtte være nævnt under mødet. Han kan ikke forestille sig, at han selv havde fundet på det. Dagsordenen til KU-mødet den 3. november 2020 indeholdt kun et enkelt punkt om håndtering af mink på baggrund af Statens Serum Instituts risikovurdering. Han formoder, at Barbara Bertelsen havde talt med statsministeren om dagsordenen. Statsministeriet igangsatte forberedelsesprocessen til KU-mødet. Det var Statsministeriet, der arrangerede det virtuelle KU-møde, og de sørgede for IT med videre.

Departementschef Michael Dithmer, Erhvervsministeriet, har forklaret³⁸⁴, at på mødet blev de fremlagte modeller drøftet. Den ene model indebar aflivning af alle mink med undtagelse af avlsdyrene. Avlsdyr udgjorde omkring 20 pct. af minkbestanden, hvilket svarede til omkring 3 millioner mink. Den anden model indebar en nedlæggelse af minkerhvervet i Danmark. Disse to modeller repræsenterede ydermodellerne, mens den model som senere blev besluttet på KU-mødet den 3. november 2020, indebar aflivning af alle mink, inklusive avlsdyr, men modellen indebar ikke et forbud mod minkproduktion i fremtiden. Den besluttede model lå således i midten af de to indstillede ydermodeller. Den model, som regeringen besluttede, blev ikke drøftet på departementschefmødet den 3. november 2020 kl. 14.45. Hvis man havde drøftet en sådan model, så ville man have indarbejdet den i KU-sagen.

384 Forklaringsdokumentet side 296f

Departementschef Peter Stensgaard Mørch, Finansministeriet, har forklaret³⁸⁵, at på mødet drøftede de, hvad det næste skridt skulle være i forhold til den nye problemstilling med minkvarianten og rækkevidden heraf. Per Okkels læste risikovurderingen op under mødet. De vidste, at det potentielt var meget vidtgående oplysninger, som de ikke kunne have liggende i særligt lang tid ikke mindst fordi, Kåre Mølbak dagen forinden havde videregivet oplysningerne til eksterne parter. Det ville have været meget dårlig regeringsbetjening, hvis offentligheden fik kendskab til den nye minkvariant før regeringen. Der var et stort behov for, at regeringen kunne kommunikere om det inden det nåede offentligheden.

Departementschef Per Okkels, Sundhedsministeriet, har forklaret³⁸⁶, at det var på det møde, at Barbara Bertelsen bad Justitsministeriet om at overtage koordineringen af KU-sagen. Normalt er det sådan, at den, der har sagen, koordinerer sagen med de andre relevante ministerier. KU-sagen var rigtig voldsom, da de alle havde noget i den, og der var jo én, som skulle koordinere den. Han synes, at det var godt, at Justitsministeriet koordinerede sagen, idet de bl.a. havde NOST'en og havde et sekretariatssamarbejde med Sundhedsministeriet. Man kunne have valgt mange forskellige ministerier til at koordinere sagen. Han tilslutter sig, at Justitsministeriet var et naturligt valg i forhold til at koordinere sagen. Det centrale ved at koordinere sagen var at få alle de elementer ind i sagen, der var nødvendige for, at regeringen kunne træffe en beslutning samme aften. De kom med hver deres ting. Sundhedsministeriet kom med risikovurderingen og med indsatsgruppens anbefaling vedrørende tiltagene i Nordjylland. Miljø- og Fødevareministeriet kom med deres ting, Erhvervsministeriet kom med kompensationsordninger, og Beskæftigelsesministeriet kom med forskellige tiltag.

Departementschef Henrik Studsgaard, Miljø- og Fødevareministeriet, har forklaret³⁸⁷, at han deltog i et mødet, hvor der var stor fokus på risikoen for mutationer. Vacciner fyldte meget. Det samme gjorde hastigheden med hensyn til aflivning af mink. Det, som fyldte allermest, var begrænsninger i forhold til Nordjylland. Endelig var der stor diskussion af en minkmutant fundet blandt 12 personer, ligesom der var en drøftelse af, hvordan man kunne

385 Forklaringsdokumentet side 965

386 Forklaringsdokumentet side 736

387 Forklaringsdokumentet side 352

forebygge, at minkmutanten spredte sig. Foreholdt Tejs Binderups gengivelse af mødet tirsdag den 3. november 2020 om eftermiddagen, hvori Tejs Binderup omtaler, at Barbara Bertelsen skulle have kaldt oplægget ”provinsielt” samt fremført, at resten af mødekredsen slet ikke havde forstået hvor stor en potentiel katastrofe, man stod overfor, har han forklaret, at han ikke husker debatten så nuanceret, som den er gengivet af Tejs Binderup. Adspurg om Barbara Bertelsen tog ordet og kritiserede de oplæg, som blev præsenteret, svarede han, at han husker, at Barbara Bertelsen var meget bekymret over situationen og bekymret over, om tiltagene var tilstrækkelige. Det var på dette møde, at det blev besluttet, at der skulle afholdes KU-møde samme aften. Justitsministeriet blev bedt om at koordinere det materiale, som skulle bruges til mødet; med input fra ressortministerierne. Adspurg om, hvilket materiale Miljø- og Fødevareministeriet blev bedt om at bidrage med, har han forklaret, at ministeriet bidrog med bilag 2, som blev vedlagt KU-sagen. Bilaget angik øgning af tempoet for aflivning ”her og nu” samt perspektiver for mink på længere sigt. Det var den opgave, som man ”talte rundt om” på FKU-mødet. På mødet var der ikke en drøftelse af, at Miljø- og Fødevareministeriet skulle belyse konsekvenser mv. ved nedlæggelse af minkerhvervet, da der på mødet slet ikke var en drøftelse af, at erhvervet skulle nedlægges. Miljø- og Fødevareministeriet fik ikke en meget præcis beskrivelse af opdraget til KU, og Miljø- og Fødevareministeriet kom med det bud, som fremgår af bilag 2. De gode folk, som han havde på sagen, havde været meget opmærksomme på hjemmelsspørgsmålet, og det fremgår også af bilag 2, at ”her- og nu indsatsen” i zone 1 og zone 2 kunne rummes inden for eksisterende hjemmel, hvorimod en dvalemodel (scenarie a) eller en nedlægning af erhvervet (scenarie b) ikke var dækket af eksisterende hjemmel og ville kræve lovændring. Det var Barbara Bertelsen, som besluttede, at der skulle afholdes KU-møde senere samme dag. Der blev ikke på departementschefmødet nævnt noget om manglende hjemmel til scenarie a og b. Det fremgik, at der kunne eksekveres indenfor bilag 2’s formål. Derfor tog han heller ikke hjemmelsspørgsmålet op på mødet. De diskuterende ikke hjemmel på FKU-mødet. Man var i gang med aflivning indenfor zonerne, og det, som der lagdes op til, var en øgning af hastigheden med en tempoordning. Myndighederne kunne ikke kræve aflivning i zone 3. Formålet med en tempoordning var at skabe incitament til hurtigere frivillig aflivning. Myndighedsaflivningerne gik for langsomt. Han blev – under en genafhøring for kommissionen – foreholdt Barbara Bertelsens forklaring for kommissionen, hvorefter ”Fornemmelsen i forhold til Statens Serum Instituts risikovurdering var: ”Hold da op, det kan kun betyde én ting””, og forklarede

hertil³⁸⁸, at han er af den opfattelse, at man ikke kan læse risikovurderingen således, at der kun findes ét resultat. Det er en risikovurdering, og oven på en risikovurdering skal der udarbejdes en risikohåndtering; der skal altså i sidste ende foretages en politisk afvejning af to hovedhensyn: 1) folkesundheden og 2) hensynet til et erhverv. I Miljø- og Fødevareministeriet læste man ikke risikovurderingen som et facit, men som et bidrag til at træffe en beslutning. På mødet kl. 14.45 havde Miljø- og Fødevareministeriet heller ikke opfattelsen af, at det, som Miljø- og Fødevareministeriet spillede ind med, nemlig øgning af tempoet af aflivningerne, blev opfattet som irrelevant indspil; heller ikke i lyset af risikovurderingen. Risikovurderingen og dens konklusion var dog meget alvorlig, og han medgiver, at den vil kunne lede til den konklusion, at man skulle gøre noget mere alvorligt, men det var ikke det, som var oppe på mødet kl. 14.45.

Afdelingschef Annemarie Lauritsen, Finansministeriet, har forklaret³⁸⁹, at på det sene departementschefmøde blev der drøftet, at situationen skulle tages alvorligt, og at konsekvenserne kunne være meget store, bl.a. i forhold til fødevareeksporten. Man drøftede forskellige tiltag i Nordjylland og aflivning af mink. Hun husker ikke, at man drøftede et scenarie, hvor alle mink skulle aflives. Justitsministeriet havde en væsentlig rolle i dette møde, herunder i forhold til restriktioner, ligesom NOST'en også var i gang med en plan for, hvordan aflivningstempoet kunne øges. Statsministeriets departementschef talte med en alvorstung mine. Billedet var, at de skulle tage det meget alvorligt. Justitsministeriet var i gang med at forberede KU-sagen, og møderne var input til færdiggørelsen af sagen. Der var i et af møderne en bestilling af, hvad det var for nogle incitamentsordninger og støtteordninger, der kunne laves. Dette afhang af den beslutning, der blev truffet. Hun husker ikke, at man på departementschefmøderne den 3. november 2020 drøftede aflivning af alle mink. Risikovurderingen blev gennemgået mundtligt på departementschefmødet. Hun fik den tilsendt undervejs under mødet. Det var vist Per Okkels, der gennemgik risikovurderingen. Nogle af de tiltag, som man tidligere havde drøftet, blev drøftet. På departementschefmødet havde hun nok Tejs Binderups mail kl. 09.35 i erindringen. Miljø- og Fødevareministeriet var ved at kigge på, hvad der skulle til, hvis man ville gå ned ad de spor. Departementschefmøderne var orienteret mod, hvilke nødvendige skridt der skule tages for at få tempoet

388 Forklaringsdokumentet side 1557f

389 Forklaringsdokumentet side 557ff

op. Departementschefmøderne blev indkaldt med kort varsel, og hun nåede ikke at tale med Peter Stensgaard Mørch, inden mødet startede. Hun sms'ede måske lidt med ham undervejs. Miljø- og Fødevareministeriet havde forud for mødet haft fokus på, at der skulle skabes hjemmel. Afdelingschefer tager normalt ikke ordet på departementschefmøder. De var i hendes ministerium optaget af økonomien. Hun havde ikke grund til at betvivle Statens Serum Instituts risikovurdering. Det var ikke relevant at diskutere, om der kunne bruges færre penge. Der var på departementschefmødet ikke drøftelser af, hvorvidt man kunne foretage mindre indgribende tiltag. Myndighederne havde forsøgt mindre indgribende tiltag, men smitten fortsatte med at stige. Hun var overbevist om, at i hvert fald minkene i Nordjylland skulle aflives. Hun kunne ikke umiddelbart af risikovurderingen læse, at samtlige mink skulle slås ned. Der var på departementschefmødet om eftermiddagen en diskussion af incitamentsordningen. Hun husker ikke, at der på mødet blev talt om, at der skulle fremskaffes hjemmel til incitamentsordningen.

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har om dette møde forklaret³⁹⁰, at det ikke var unaturligt, at departementschef Barbara Bertelsen ønskede et departementschefmøde for at få afklaring af, om der skulle afholdes et KU-møde. Barbara Bertelsen deltog i departementschefmødet, som blev afholdt virtuelt, og han ved ikke, om Pelle Pape fra Statsministeriet deltog i mødet. Det var mødematerialet fra mødet kl. 13.00, som dannede baggrund for mødet. Papirerne var dog blevet tilpasset. Udgangspunktet er, at de departementschefer, som havde sagen, præsenterede sagen. Der var drøftelse af en Nordjyllandspakke, som indebar nedlukning mv. På mødet drøftede man ikke yderligere aflivning af mink udover den aflivning, som pågik i zone 1 og 2, men man drøftede, at der skulle tempo på aflivningerne. Der var således ikke en drøftelse af aflivning af mink udenfor zonerne. Det var svært at få mandskab til aflivningerne. Rigspolitichefen var med på, at hastigheden var et stort problem. Han ville have bidt mærke i, hvis der havde været drøftelse af aflivning udenfor zonerne. Da departementschefmødet var afsluttet, var det hans indtryk, at man fortsat kun arbejdede med en model, som handlede om at få aflivningstempoet op indenfor zonerne. Der var dog også et ønske om, at tempoet med pelsningen i zone 3 skulle bringes i vejret. Den allerede igangværende nedslagning i zonerne var allerede håndteret rent statsstøttemæssigt,

390 Forklaringsdokumentet side 675f

da den skete med hjemmel i lov om hold af dyr. Det var meget tydeligt på mødet, at Statsministeriet var meget bekymret over den nye risikovurdering, herunder minkmutationen. På mødet blev det besluttet, at Justitsministeriet skulle overtage de to sager fra Sundhedsministeriet og Miljø- og Fødevareministeriet og forberede en KU-sag til om aftenen. Justitsministeriet havde frist til kl. 19.00 til at levere den samlede sag. Han aftalte med Anne-Mette Lyhne Jensen, at Justitsministeriet kunne tage afsæt i Miljø- og Fødevareministeriets foreløbige sag omhandlende håndtering af mink i 2021. Der var forfærdeligt meget arbejde. Der var en meget hektisk stemning frem og tilbage. Det var på dette møde, at det stod klart, at man ikke ville kunne køre et forløb med to ØU-sager, men at sagen overgik til at blive en KU-sag. Derfor sendte han også Miljø- og Fødevareministeriets udkast til cover til Anne-Mette Lyhne Jensen med den besked, at det var så langt, som man var nået i Miljø- og Fødevareministeriet. I Miljø- og Fødevareministeriet var man ikke nået specielt langt. Der var ikke nogen af mødedeltagerne på mødet kl. 14.45, som tilkendegav, at det ikke var fagligt forsvarligt at udarbejde et oplæg indenfor 3 timer. Det var stemningen ikke til. På departementschefmødet kl. 14.45 fremlagde Miljø- og Fødevareministeriet et bilag om muligheden for få bragt aflivningsindsatsen i vejret, herunder om tempobonus. Der var ligeledes et bilag fra Sundhedsministeriet, som angik Nordjylland. Det blev hverken på departementschefmødet kl. 13.30 eller kl. 14.45 nævnt, at det var nødvendigt at slå alle mink ned. Det blev ikke drøftet mellem Miljø- og Fødevareministeriet og Justitsministeriet.³⁹¹

Tejs Binderup har om mødet i sine noter: "Noter om hændelser" anført:

"...

14.45 er der møde med samme kreds plus STM DC. SUM præsenterer Nordjyllandspakke. STM DC mener det er for alt for lempeligt, kalder oplægget provinsielt og fremfører, at resten af mødekredsen slet ikke har forstået hvor stor en potentiel katastrofe det er vi står over for. Der bestilles KU-sag i JM til KU samme aften.

..."

Tejs Binderup har om noterne forklaret³⁹², at bølgerne gik lidt højt på mødet. Man var oprigtigt bekymret. Det var på mødet kl. 14.45, at de fik beskeden

³⁹¹ Forklaringsdokumentet side 1633

³⁹² Forklaringsdokumentet side 675

om, at det var Justitsministeriet, som skulle overtage sagen. Han havde den oplevelse, at Statsministeriet var overordentlig bekymret over situationen i Nordjylland, hvorfor der var god grund til at få sat tempo på aflivningsindsatsen.

Afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen, Justitsministeriet, har om dette møde forklaret³⁹³, at stemningen ikke var blevet mindre alvorlig end på det første møde. Det var naturligt, at det var Barbara Bertelsen, som tog initiativ til, hvem der skulle tale. Barbara Bertelsen var bekymret og hun italesatte, at "omverdenens øjne lå på os". Barbara Bertelsen sagde, at det var vigtigt at få kommunikeret hurtigt, ligesom det var vigtigt hurtigt at have et svar på, hvad regeringen ville gøre. Barbara Bertelsen sagde også noget i retning af, at Danmark ville blive bedømt af omverdenen, og at resten af verdens øjne hvilede på os. Hun kan ikke huske Barbara Bertelsens eksakte beskrivelser. Forevist Tejs Binderups gengivelse af sin opfattelse af det andet departementschefmøde i dokumentet "Noter om hændelse ifm", har hun forklaret, at hun ikke husker, at Barbara Bertelsen gjorde brug af ordet "provinsielt", men det lyder rigtigt, at Barbara Bertelsen sagde, at resten af mødekredsen ikke havde forstået hvor stor en potentiel katastrofe man stod overfor. Barbara Bertelsen sagde, at der skulle samles en sag, og det var Justitsministeriet, som fik ansvaret herfor. Barbara Bertelsen sagde, at KU-sagen skulle på samme aften. Hastighed var rigtigt vigtigt. Hun kan ikke nikke genkendende til Tejs Binderups sidste sætning: "Hjemmelsspørgsmål er et af de elementer, som løbende vendes med JM". Hun havde som sagt ikke drøftelser om hjemmelsspørgsmål med nogen tirsdag den 3. november 2020. Ingen på departementschefmødet den 3. november 2020 kl. 14.45 rejste en bekymring om, hvorvidt embedsværket kunne nå af fremskaffe et fyldestgørende beslutningsgrundlag til KU-sag samme dag. Det var en usædvanlig kort frist, der blev givet til at udarbejde KU-sagen.

Afdelingschef Dorte Eberhardt Søndergaard, Sundhedsministeriet, har forklaret³⁹⁴, at hun deltog i departementschefmødet kl. 14.45, hvor Tejs Binderup, Anne-Mette Lyhne Jensen, Henrik Studsgaard og Per Okkels også deltog. På mødet blev situationen i Nordjylland drøftet, herunder i hvor mange kommuner minkmutationen var til stede. Der blev endvidere drøftet initiativer i forhold til, hvad man ville iværksætte over for befolkningen i Nordjylland, og

393 Forklaringsdokumentet side 236f og 647

394 Forklaringsdokumentet side 281

hvordan man hidtil havde håndteret coronasmittede mink, samt hvor hurtigt de smittede minkfarme og minkfarme beliggende i zonerne kunne aflives. På mødet blev tempobonus drøftet som et incitament til at få minkavlernes hjælp til aflivningsarbejdet. Man havde modtaget den nye risikovurdering fra Statens Serum Institut, da departementschefmødet blev afholdt. Den 2. november 2020 havde der været et møde mellem Kåre Mølbak og København Fur, hvor konklusionen fra risikovurderingen var blevet fremlagt. Den 3. november 2020 om morgenen havde der været et telefonmøde mellem Kåre Mølbak, Søren Brostrøm, Tyra Krause, Anders Fomsgaard og nogle folk fra Sundhedsministeriet, hvor Statens Serum Institut gav en forklaring på den nye risikovurdering. I Sundhedsministeriet brugte de en del tid på at forstå de forskellige varianter og clusters. Da hun deltog i departementschefmødet den 3. november 2020, havde hun indtryk af, at de andre departementschefer havde viden om Statens Serum Instituts nye risikovurdering. På mødet kom der en klar udmelding fra Barbara Bertelsen om, at Statsministeriet ikke anså den hidtidige håndtering for tilstrækkelig, og at man derfor nu skulle gå mere drastisk til værks. Hun husker ikke, hvorvidt der blev drøftet andre tiltag udover tempobonus, men det blev konkluderet, at der skulle være en KU-sag senere samme aften. Der var behov for at få styr på coronasmitten blandt mink af hensyn til den humane smitte. På mødet deltog også Pelle Pape, og Barbara Bertelsen var mødeleder på mødet, som varede omkring en time. I dagene forud for den 3. november 2020 var hun (Dorthe Eberhardt Søndergaard) fuldt ud klar over, at Statsministeriet ikke mente, at der blev gjort tilstrækkeligt i forhold til håndteringen af coronasmitte blandt mink. Lovhjemlen til tiltag over for borgerne i Nordjylland blev drøftet på mødet, men hjemmel til aflivning af mink blev ikke drøftet. Hun mener, at Miljø- og Fødevareministeriets havde til opgave at rejse spørgsmålet om, hvorvidt nye tiltag over for mink krævede yderligere lovhjemmel. Hverken Henrik Studsgaard eller Tejs Binderup rejste spørgsmål herom på mødet. Mødet sluttede med, at Barbara Bertelsen bestilte en ny KU-sag, som skulle være klar senere samme aften, hvor Sundhedsministeriet fik til opgave at oversætte risikovurderingen til menneskesprog og håndtere tiltag i Nordjylland. Der var på mødet også et udenrigspolitisk fokus, og der blev brugt store ord om, at den globale sundhed lå på Danmarks skuldre. På mødet blev den humane indsatspakke i Nordjylland drøftet, og hvordan man hidtil havde håndteret coronasmitte blandt mink, samt hvilken betydning dette kunne have udenrigspolitisk. På mødet kl. 14.45 drøftede man ikke spørgsmålet om hjemmel til aflivning af mink. Retorikken på mødet var højt oppe. De havde indtryk af, at de stod med

en opgave, som skulle håndteres rigtigt, ellers kunne Danmark blive det nye smittecentrum.

Kontorchef Lisbeth Gro Nielsen, Justitsministeriet, har forklaret³⁹⁵, at Anne-Mette Lyhne fortalte hende, at der på departementschefmødet den 3. november 2020 kl. 14.45 var meget stor bekymring over den nye risikovurdering fra Statens Serum Institut.

Særlig rådgiver for miljø- og fødevareministeren, Søren Andersen, har forklaret³⁹⁶, at han ikke overværede de to departementschefmøder, og han fik ingen tilbagemeldinger herfra.

Stabschef Martin Justesen, Statsministeriet, har forklaret³⁹⁷, at han ikke bekendt med, at der blev afholdt departementschefmøder kl. 13.00 og kl. 14.45. Han fik ikke en tilbagemelding fra Barbara Bertelsen efter departementschefmødet den 3. november 2020 kl. 14.45.

Rigspolitichef Thorkild Fogde har forklaret³⁹⁸, at han ikke deltog i departementschefmødet den 3. november 2020 kl. 14.45. Han tror ikke, at der deltog repræsentanter fra Rigspolitiet i dette møde. Han mener ikke, at Johan Legarth orienterede ham om, hvad der var foregået på mødet.

I forlængelse af departementschefmødet sendte chefkonsulent Johan Philip Zilmer-Büløw, Statsministeriet, en mail til sig selv kl. 15.38, som indeholdt et referat af departementschefmødet:

” ...

Emne: DC møde

...

SUM: Har i laboratoriet fundet eksempler fra fire minkbesætninger (og mennesker), der viser en virus-variant, som viser mindre reaktion på antistoffer fra vaccine. Undersøgelsen bygger data fra en smittet i september.

395 Forklaringsdokumentet side 1154

396 Forklaringsdokumentet side 919

397 Forklaringsdokumentet side 1325

398 Forklaringsdokumentet side 1513

DC: Er springet fra dyr til mennesker fortsat begrænset til Nordjylland? Behov for at lave undersøgelser på tværs af landet for at se, om der er eksempler i resten af landet.

SUM: Nordjyllandspakke: Hovedformål at fange så meget smitte op som muligt. Teste meget voldsomt i 14 dage + analysere på de positive test for at afdække omfang af den virusafart.

Fraråde geografisk mobilitet (udover anerkendelsesværdige formål). Lukke arbejdspladser.

Muligheder for at skalere op og ned.

DC: Hvad med grænsegængere.

PPA: Behøver vi have afklaring på behov for minkavl? Skal vi ikke bare slå det ned nu, og så tage stilling bagefter?

KU kl. 21.

Sag timer inden: Cover, risikovurdering, tiltag til aflivning, tiltag til håndtering af smittespredning, udenrigspolitisk håndtering, politisk håndtering.
... ”

Departementschef Barbara Bertelsen, Statsministeriet, har forklaret³⁹⁹ herom, at man var nødt til at have et perspektiv på grænsegængere. Hun mener ikke, at der var drøftelse af aflivning af alle mink. Hendes fokus var ”menneskedelen”, altså Nordjylland. Hun kan ikke huske kommentaren fra Pelle Pape, om hvorvidt: ”Man behøver at have afklaring på behov for minkavl? Skal vi ikke bare slå det ned nu, og så tage stilling bagefter?”. Hun kan slet ikke huske den del af mødet. Hendes fokus var på den humane del. Hun kan ikke huske, hvornår det senere viste sig, at minkvarianten cluster-5 var ”brændt ud”.

399 Forklaringsdokumentet side 1118

Departementsråd Pelle Pape, Statsministeriet, har om referatet og mødet forklaret⁴⁰⁰, at der sideløbende med regeringssagen om smitte blandt mink var en forespørgselsdebat i Folketinget og et beslutningsforslag om dyrevelfærdsinitiativer for minkerhvervet med videre, hvorfor hans pointe på mødet var, at der skulle være fokus på smitten blandt mink og ikke på de øvrige aspekter ved minkavl. Hans fokuspunkt var risikovurderingen fra Statens Serum Institut og ikke den generelle debat om selve minkerhvervet. Han husker ikke præcist, hvordan hans ord faldt under mødet. Det handlede formentlig om ikke at komplicere diskussionen yderligere med inddragelse af minkbranchens øvrige forhold. Han vil tro, at han gav udtryk herfor under mødet, men at dette ikke var afgørende for mødets udfald. Johan Philip Zilmer-Bülows noter ligner ikke et ordret referat fra mødet. Han husker det som om, at han måtte have udtalt sig om, hvad han mente deres fokus burde være. Det var ikke et spørgsmål om dyreetik eller om minkbranchens konkurssituation, da der var enighed på mødet om, at det handlede om at få intensiveret aflivningsindsatsen betydeligt, hvilket der skulle laves et oplæg til. Det drejede sig om indholdet i KU-sagen. Han vil tro, at han sagde det, som svar på en kommentar under mødet. Hans udsagn var ikke noget, som han ville have afstemt med Barbara Bertelsen inden mødet. Dette gjorde de meget sjældent. Han mindes ikke, at der på mødet blev truffet en konklusion om et bestemt tiltag, men man blev enige om, at regeringen skulle have lejlighed til at drøfte de mulige tiltag. På departementschefmøder er det departementscheferne, der drøfter sagerne og afdelingscheferne kan supplere løbende.

Chefkonsulent Johan Philip Zilmer-Büløw, Statsministeriet, har herom forklaret⁴⁰¹, at han tror, at han skrev mailen undervejs i departementschefmødet om eftermiddagen tirsdag den 3. november 2020 til eget brug. Han sad på sit eget kontor i Statsministeriet og deltog i mødet via sin telefon. Han husker, at der blev set på virusvarianten med meget stort alvor. "DC" er Barbara Bertelsen, og han har i mailen gengivet, hvad hun spurgte ind til. "Grænsegængere" var den vandrende arbejdskraft, som arbejdede på minkfarme. Der var en risiko for, at de udenlandske ansatte bar smitten fra Nordjylland henover grænserne. "PPA" er Pelle Pape. Om Pelle Papes bemærkning: "Behøver vi have afklaring af behov for minkavl? Skal vi ikke bare slå ned nu, og så tage stilling bagefter?" har han forklaret, at bemærkningen har sammenhæng med selve minkerhvervet.

400 Forklaringsdokumentet side 1434

401 Forklaringsdokumentet side 263

I ugerne op til KU-mødet havde flere Venstre-politikere udtrykt bekymring for minkerhvervets fremtid. Spørgsmålet var, om regeringen kunne adskille det mere generelle politiske spørgsmål, som angik regeringens holdning mv. til minkerhvervet, dets fremtid mv. fra det konkrete spørgsmål, som angik den aktuelle håndtering af en stærkt stigende smitte blandt mink set i lyset af den seneste risikovurdering fra Statens Serum Institut. I Folketinget havde der op til KU-mødet været en generel drøftelse om forbud mod minkavl, og der var også en forespørgselsdebat herom i Folketinget ultimo oktober 2020. Regeringen var klar over, at der skulle reageres på risikovurderingen, og Pelle Papes udsagn drejede sig om, hvorvidt regeringen kunne adskille de to spørgsmål. Der var generel enighed om, at det var nødvendigt med en intensivering af indgrebene for at håndtere situationen her og nu. Så måtte regeringen lade den generelle politiske diskussion om minkerhvervet ligge. Den diskussion måtte man tage bagefter. Han kan ikke vurdere, om Pelle Papes udsagn var afstemt inden mødet med Barbara Bertelsen. Han husker ikke, at der fremkom bemærkninger fra Barbara Bertelsen i den anledning, men han husker i hvert fald ikke, at hun talte imod Pelle Papes udsagn. De emner, som han skrev ind i sagen, var de, som var fremme på mødet.

9.4.6. Indsatsgruppemødet

Erhvervspolitisk direktør Line Nørbæk sendte den 3. november 2020 kl. 16.40 en intern mail til blandt andre departementschef Michael Dithmer og administrationsdirektør Torben Skovgaard Andersen med emnet "Noter fra Indsatsgruppemøde om mink", som Line Nørbæk umiddelbart efter videresendte til afdelingschef Tejs Binderup i Miljø- og Fødevareministeriet med bemærkningen "Til din egen interne orientering som aftalt". Af mailen fremgår:

"...

- SSI: Risikovurdering - så længe der er mink i Danmark, er der ekstrem fare. Der skal ikke være levende mink i Danmark før der er immunitet i Danmark.

- Særlig tiltagspakke i Hjørring, Frederikshavn, Jammerbugt, Thisted, Læsø (basispakke: styrket testindsats, styrket opsporing/isolationsindsats, besøgsrestriktioner på plejehjem og sygehuse, hjemmearbejde, begrænsning af geografisk mobilitet mellem kommuner. Evt yderligere: nedlukning af restauranter, forsamlingsforbud på fem, nedlukning af forenings- og fritidsliv, fortynding af uddannelser). Her er koncentra-

tionen af minkvarianter (minkmutation) blandt mennesker størst. Restriktionerne skal gælde så længe der er fare i de nordjydske kommuner.

- RP: To modeller med aflivning: 1) den fredelige model med samarbejde, 2) det drastiske scenarie med gift og meget hurtigt ryk. Tidligere i dag var der stemning for 1), men seneste signal fra regeringen lige inden mødestart er 2), som også vil tage 14 dage. Der er mange usikkerheder.

- OBS på at der i epidemiloven står at FT skal konsulteres hvis forsamlinger begrænses til under 10.

- En del procesovervejelser ift FT og borgmestre.

- Kobling til varslingsystemet: Det er en lokal indsats, så derfor er restriktionerne ikke koblet til varslingsystemet - OBS på at forklare at/hvorfor der ikke er sammenhæng

- OBS på at EM/KUM kun kan kompensere for rigtige forbud og ikke for anbefalinger og opfordringer, men hjælpepakkerne kan træde ind og kompensere for det evt yderligere restriktioner, jf ovenfor.

- Risikovurderingen sendes rundt til indsatsgruppen og indgår i KU sag.
..."

Erhvervspolitisk direktør Line Nørbæk, Erhvervsministeriet, har hertil forklaret⁴⁰², at Indsatsgruppen blev etableret på den anden side af sommerferien 2020. Den bestod af blandt andre repræsentanter fra de forskellige sundhedsmyndigheder, Rigspolitiet, Justitsministeriet og Sundhedsministeriet. Erhvervsministeriet og Finansministeriet kom med som observatører. Mødet blev afholdt tirsdag den 3. november 2020 om eftermiddagen. Hun sendte noterne i umiddelbar forlængelse af mødet. Mødet blev afholdt på Skype. "KUM" er Kulturministeriet. EU-Kommissionen havde udtalt meget tydeligt fra start, at der skulle være et lovpåbudt forbud eller restriktion fastsat i en bekendtgørelse, for at der kunne ske udbetalingsstøtte. Siden blev det blødt

402 Forklaringsdokumentet side 8

lidt op. Tempobonus er nok blevet varetaget af Finansministeriet og Fødevarerministeriet. Om sætningen ”SSI: Risikovurdering - så længe der er mink i Danmark, er der ekstrem fare. Der skal ikke være levende mink i Danmark før der er immunitet i Danmark”, har hun forklaret, at det var et forsøg på direkte transskription af, hvad der blev sagt. Det var det budskab, som Statens Serum Institut fremkom med. Hun mener, at det var Kåre Mølbak, som sagde det, men hun er lidt i tvivl. Hun fremhævede teksten med ”fed”, fordi hun syntes, at det var vigtigt. Det kom ikke til at fremstå helt sådan i risikovurderingen, men hun skal ikke kunne sige, om hun har skrevet det forkert ned, eller om Kåre Mølbak trak i land. Statens Serum Institut sagde ikke, at alle mink skulle slås ihjel. Statens Serum Institut fremkom en risikovurdering. Statens Serum Institut kan godt have sagt noget i den stil: ”Der skal ikke være levende mink i Danmark, før der er immunitet”. Hun husker ikke, at der var nogen som udfordrede Statens Serum Instituts sundhedsfaglige vurdering. Hun husker ikke, hvem der deltog fra Rigspolitichefen, men det var typisk enten Thorkild Fogde eller Lykke Sørensen.

Rigspolitichef Thorkild Fogde har herom forklaret⁴⁰³, at der kan have været et møde i indsatsgruppen om eftermiddagen den 3. november 2020, der omhandlede mink, da indsatsgruppen mødtes parallelt med de andre møder. Han mener bl.a., at der var et møde, hvor Lykke Sørensen ikke kunne logge på. Han mener, at politiet afventede ministeriernes arbejde med at forberede et beslutningsoplæg til regeringen. Han kan ikke huske, at politiet blev indviet i ministeriernes overvejelser, hvilket da også ville have været usædvanligt. Han kan ikke huske, hvem der i givet fald deltog i et indsatsgruppemøde den 3. november 2020. Typisk deltog han, Sundhedsministeriets departementschef, Kåre Mølbak, Søren Brostrøm, embedsmænd fra Sundhedsministeriet og Lykke Sørensen i indsatsgruppemøderne. Forevist Line Nørbæks forklaring om Statens Serum Instituts udtalelser mv. om mink har han forklaret, at han heller ikke mener, at Statens Serum Institut nævnte, at alle mink skulle slås ihjel. Han kan ikke sige, om det har været sagt det, som Line Nørbæk beskriver. Han kan ikke i dag erindre, at der har været en drøftelse i indsatsgruppen, hvor Kåre Mølbak direkte har forholdt sig til, hvordan man skal forholde sig til smittetruslen. Der kom den 3. november 2020 om aftenen en skriftlig

403 Forklaringsdokumentet side 1514f

vurdering fra Statens Serum Institut, som han husker konklusionen på. Han kan ikke huske, at der var mundtlige forvarsler til den skriftlige vurdering.

9.4.7. Tilblivelsen af KU-sagen

På departementschefmødet kl. 14.45 orienterede Statsministeriets departementschef Barbara Bertelsen om KU-mødet samme aften, ligesom Barbara Bertelsen besluttede, at Justitsministeriet fik ansvaret for at koordinere sagen til KU-mødet den 3. november 2020, hvilket bl.a. indebar koordineringen af materialet til KU-sagen, herunder coveret til brug for regeringsudvalgsmødet.

Departementschef Barbara Bertelsen, Statsministeriet, har forklaret⁴⁰⁴, at den koordinerende rolle, som Justitsministeriet havde i forbindelse med koordineringen af KU-sagen medførte ikke et ressortansvar for håndteringen af sagen. Man er nødt til at kunne regne med, at de respektive fagministerier har styr på deres egne ansvarsområder.

Departementschef Henrik Studsgaard, Miljø- og Fødevareministeriet, har forklaret⁴⁰⁵, at han ikke kender til baggrunden for, at Justitsministeriet blev anmodet om at være koordinerende ministerium for KU-mødet. Det koordinerende ministerium skriver for på hovedcoveret, og det koordinerende ministerium står også "i toppen" af coverets hoved. Det koordinerende ministerium søger input fra ressortministerierne, som eventuelt også kan levere selvstændige bilag. Det pågældende ressortministerium vil stå i toppen af hovedet på et selvstændigt bilag. Det er det koordinerende ministerium, som sørger for, at der ligger en helhed af en sag til mødet. Forespurgt, om der hos det koordinerende ministerium ligger et ansvar for sagen udover at samle sagen, herunder et ansvar for indholdet af sagen, kvalitetssikring af sagen mv., har han forklaret, at de enkelte ministerier har ansvaret for kvalitetssikring af de oplysninger og de bilag, som de leverer til sagen. De enkelte ministerier skal således selv tage ansvar for de bilag, som de leverer. Miljø- og Fødevareministeriet følte ikke, at ministeriet blev kørt ud på et sidespor, da det blev besluttet, at det var Justitsministeriet, som skulle koordinere KU-sagen. Der var truffet beslutning herom, og Miljø- og Fødevareministeriet skulle herefter bidrage med det, som de skulle. Hvis KU-sagen var blevet delt i to sager, således, at én sag angik Nordjylland og en anden sag angik mink, så ville han – som chef

404 Forklaringsdokumentet side 1619

405 Forklaringsdokumentet side 1557f

for det koordinerende ministerium – have haft lejlighed til at se coveret om mink forud for udsendelse.

I forlængelse af departementschefmødet modtog afdelingschef i Justitsministeriet Anne-Mette Lyhne Jensen kl. 15.13 en sms fra departementsråd i Statsministeriet Pelle Pape, som indeholdt en bestilling på KU-sagen. Sms'en blev tillige sendt til afdelingschef i Sundhedsministeriet Dorte Eberhardt Søndergaard:

”...

Pelle Pape:

KU i aften tentativt kl. 21.

Der skal være en sag med en klar fælles indstilling fra myndigheder (ssi, fødevare, politi og evt øvrige)

Absolut frist kl. 19.30

Indhold

- 1) risikovurdering
 - 2) tiltag ift at aflive mink (herunder indstilling om at sætte det i dvale/lukke lortet)
 - 3) tiltag ift smittespredning blandt mennesker
 - 4) politisk håndtering
 - 5) ft håndtering
 - 6) udenrigspolitisk håndtering
- ...”

Departementsråd Pelle Pape, Statsministeriet, har forklaret⁴⁰⁶, at sms'en var hans opsummering fra mødet og en fælles huskeliste til KU-sagen, som Justitsministeriet skulle koordinere. Han havde ikke selv en koordinerende rolle omkring KU-sagen. Han beklager sit ordvalg om at "lukke lortet", og der lå ingen særlig mening bag hans ordvalg. Der blev på departementschefmødet talt om forskellige mulige tiltag, som der skulle være fokus på, hvilket han oplyste i sin sms. Han husker ikke sine nærmere overvejelser. Der havde formentlig været en drøftelse om, at der skulle være en fælles indstilling fra myndighederne, siden han skrev dette først i beskeden. Der kunne sikkert også være andre tiltag en de, han oplyste. Der må have været en drøftelse om lukning af erhvervet som led i et kontinuum af tiltag. Han ved ikke, om det i så fald ville betyde en permanent lukning. Det hele foregik hurtigt, og beskeden var en intern sms mellem kolleger, hvorfor der ikke skal lægges for meget vægt på sms'ens ordlyd. Han sendte beskeden, da han syntes, at det i intense processer med flere ministerier involveret, var rart med et fælles billede af, hvad de var blevet enige om, da de i centraladministrationen kunne bruge en del tid på at finde ud af, hvad der var besluttet på de forskellige møder. Med sin besked kunne han også sikre, at de fik berørt de væsentligste punkter på mødet. Hans opsummering kunne også være sket telefonisk.

Afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen, Justitsministeriet, har om sms'en forklaret⁴⁰⁷, at den var nyttig i forhold til det arbejde, som skulle udføres. Så vidste de, hvad Statsministeriet forventede, at sagen skulle indeholde. Adspurgt, om det var realistisk at nå arbejdet indenfor så kort tid, svarende hun, at det var helt vanvittigt. Det var meget stramt. Det er absolut ikke optimalt at arbejde under de vilkår. Hun vil ikke lægge skjul på, at de havde meget travlt. Det var hendes koordinationskontor, som havde opgaven med at koordinere KU-sagen. Der skulle laves en sag, som hvert ressort kunne plote deres elementer ind. Der blev lavet en skabelon hertil. Hun varslede bestillingen i en mail til øvrige ressortministerier, så øvrige ministerier kunne skrive ind så hurtigt som muligt. Hun skrev til sine afdelingschefkolleger i andre fagministerier. Hun gengav de elementer, som fremgik af sms'en fra Pelle Pape.

406 Forklaringsdokumentet side 1431f

407 Forklaringsdokumentet side 237

Kontorchef Lisbeth Gro Nielsen, Justitsministeriet, har om sms'en forklaret⁴⁰⁸, at denne sms fra Pelle Pape var bestillingen på KU-sagen fra Statsministeriet. Hun studsede ikke over, at bestillingen på KU-sagen blev modtaget i en sms.

Kl. 15.53 sendte Anne-Mette Lyhne Jensen en mail til blandt andre afdelingscheferne Annemarie Lauritsen og Line Nørbæk omhandlende ramme for KU-cover. Mailen gengav ikke de af Pelle Pape i sms'en kl. 15.13 to skitserede tiltag i forhold til mink, men alene tiltaget: "Aflivning af mink". Mailen blev ved en fejl ikke sendt til afdelingschef Tejs Binderup, som fik den eftersendt kl. 16.40 af Anne-Mette Lyhne Jensen med bemærkning: "Kæmpe fejl herfra – nu er den mest centrale AC (Tejs) også på tråden".

Af Anne-Mette Lyhne Jensens mail sendt kl. 15.53 fremgår:

"...

Emne: KU sag til i aften

Dato: 3. november 2020 15:53:54

Kære alle

Vi sender hurtigst muligt udkast til ramme for KU-cover mhp. jeres bidrag, der indeholder følgende elementer:

- 1) Risikovurdering
- 2) Aflivning af mink
- 3) Inddæmning af smitte blandt mennesker (i Nordjylland)
- 4) Politisk håndtering, herunder orientering af Folketinget
- 5) Udenrigspolitisk håndtering
- 6) Kommunikation.

408 Forklaringsdokumentet side 1154

Hvis I forudser behov for bilag (hvilket bør begrænses mest muligt), bedes I snarest sende evt. udkast hertil (og i øvrigt arbejde parallelt videre med færdiggørelse heraf).

...”

Justitsministeriets Koordinationskontor gik herefter i gang med at koordinere KU-sagen.

Justitsministeriet modtog fra Miljø- og Fødevareministeriet v/Tejs Binderup kl. 15.49 den seneste version af det af Miljø- og Fødevareministeriet udarbejdede udkast til cover til en Ø-sag: ”2021 håndtering af COVID-19 smitterisiko i mink”, som indeholdt en beskrivelse af to forskellige modeller: 1) Model 1: Dvale og 2) Model 2: Aflivning af alle dyr. Udkastet, som indeholdt flere kommentarbokse, indeholdt et afsnit om hjemmel, hvoraf det fremgik at der ikke var hjemmel i den nuværende lovgivning til scenarierne. Kl. 17.01 fremsendte Tejs Binderup den seneste version af samme bilag. Det fremsendte bilag endte med at indgå i KU-sagen som bilag 2a.

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har herom forklaret⁴⁰⁹, at han aftalte med Anne-Mette Lyhne Jensen, at Justitsministeriet kunne tage afsæt i Miljø- og Fødevareministeriets foreløbige sag omhandlende håndtering af mink i 2021. Derfor sendte han også Miljø- og Fødevareministeriets udkast til cover til Anne-Mette Lyhne Jensen med den besked, at det var så langt, som man var nået i Miljø- og Fødevareministeriet. I Miljø- og Fødevareministeriet var man ikke nået specielt langt. Han mener ikke, at der efter departementschefmødet kl. 14.45 spredte sig en stemning hos Miljø- og Fødevareministeriet eller andre steder om, at det var nødvendigt at slå alle mink ned. Hvis det havde været tilfældet, skulle coveret til KU-sagen have set anderledes ud. Han tænker, at det heller ikke var stemningen internt i Justitsministeriet på det niveau, hvor coveret blev skrevet. Efter departementschefmødet kl. 14.45 havde han ikke opfattelsen af, det var nødvendigt at slå alle mink ned. Han aftalte med Justitsministeriet, at Justitsministeriet til brug for det videre arbejde med at skrive sagerne sammen kunne få tilsendt det, som Miljø- og Fødevareministeriet foreløbigt havde skrevet til ØU-sagen. Det skulle omarbejdes til det nye samlede cover, som Justitsministeriet skulle skrive.

409 Forklaringsdokumentet side 675 og 1635f

Justitsministeriet modtog fra Finansministeriet v/Annemarie Lauritsen kl. 16.18 det af Finansministeriet udarbejdede notat: "Mulig "tempo-bonus" for hurtig aflivning af mink". Miljø- og Fødevareministeriet havde forinden foretaget visse tilpasninger af notatet. Det fremsendte bilag endte med at indgå i KU-sagen som bilag 3.

Kontorchef Lisbeth Gro Nielsen fik ansvaret for arbejdet med at skrive coveret til KU-mødet den 3. november 2020. Coveret endte med at følgende seks ministerier kom til at stå i "hovedet" på coveret i følgende rækkefølge: Justitsministeriet, Sundheds- og Ældreministeriet, Miljø- og Fødevareministeriet, Finansministeriet, Erhvervsministeriet og Udenrigsministeriet.

Kontorchef Lisbeth Gro Nielsen, Justitsministeriet, har om den konkrete koordinationsopgave forklaret⁴¹⁰, at Anne-Mette Lyhne Jensen gav hende en overordnet tilbagemelding fra departementschefmødet den 3. november 2020 kl. 14.45. Kl. 15.00 fik hun besked om, at der skulle være en KU-sag samme aften, og at Justitsministeriet skulle koordinere sagen. Det var en meget kort tidsfrist, som Statsministeriet havde sat for KU-sagens færdiggørelse, og hun og Anne-Mette Lyhne Jensen havde derfor meget travlt. Hun og Anne-Mette Lyhne Jensen talte om processen, hvorefter Anne-Mette Lyhne Jensen sendte en bestillingsmail ud til de andre involverede ministerier, hvor der blev redegjort for ansvarsfordelingen for input til KU-sagen. Der blev endvidere medsendt en disposition for KU-sagen, som Anne-Mette Lyhne Jensen havde modtaget fra Statsministeriet. KU-sagen skulle bestå af et spor vedrørende mink og et spor vedrørende nedlukningen af Nordjylland. Justitsministeriet kendte til opgaven med at indføre restriktioner, og det var derfor primært denne opgave, som de i Koordinationskontoret kastede sig over. Det var primært hende, der skrev coveret til KU-sagen af 3. november 2020 på baggrund af input fra de relevante fagministerier. Hun (Lisbeth Gro Nielsen) begyndte sideløbende at skrive sagsrammen for coveret, hvor hun sammenskrev bidrag modtaget fra de relevante fagministerier. Hun deltog i et indsatsgruppemøde kl. 16 om tiltagene i Nordjylland. Mødet varede omkring halvanden time, og samtidig med mødet forsøgte de at gøre coveret til KU-sagen færdigt til udsendelse til de relevante ministerier. Om det af Miljø- og Fødevareministeriet fremsendte dokument "2021 håndtering af COVID-19 smitterisiko i

410 Forklaringsdokumentet side 1153f

mink” har hun forklaret, at hun hurtigt kunne konstatere, at dokumentet var ufærdigt, idet dokumentet indeholdt kommentarbokse og gule markeringer. Hun var ikke klar over, hvorvidt dokumentet var tiltænkt som et cover eller et bilag. Hun vidste ikke, hvad hun skulle bruge dokumentet fra Miljø- og Fødevareministeriet til. Hun sendte herefter sit eget udkast til cover rundt til de relevante ministerier, og hun vedhæftede ikke dokument ”2021 håndtering af COVID-19 smitterisiko i mink” til denne mail. Hun studsede ikke over bilagets to sætninger: ”Der er ikke hjemmel til håndtering af et sådant scenarie i den nuværende lovgivning, hvorfor der meget hurtigt vil skulle tilvejebringes en lovmæssig hjemmel for dette. SUM tilvejebringer hjemmel i lovgivningen til at forhindre genindsættelse af mink”, da hun skimmede ned over dokumentet. Hun har efterfølgende læst dokumentet mange gange, og hun forstår ikke indholdet. Hun konstaterede, at dokumentet ikke var færdigt, og hun gik ud fra, at Miljø- og Fødevareministeriet arbejdede videre med dokumentet, idet dette var aftalen. Hun arbejdede derfor selv videre med sit cover til KU-sagen. Koordinationskontoret havde en koordinerende rolle for KU-sagen den 3. november 2020, og de var underlagt et stort tidspres, så hun brugte ikke mere tid på Miljø- og Fødevareministeriets dokument ”2021 håndtering af COVID-19 smitterisiko i mink”. Hun beskæftigede sig primært med nedlukningen af Nordjylland. Coveret indeholdt ikke en indstilling om et midlertidigt forbud mod hold af mink. I den ideelle verden er der sammenhæng mellem, det der fremgår af coveret og bilagene, men det var ikke muligt at sikre dette i KU-sagen af 3. november 2020 på grund af tidspreset. Der kan godt stå noget andet i bilagene end i coveret, og bilagene vil ofte være mere detaljerede end coveret. Bilaget om tempobonus kom fra Finansministeriet, og Justitsministeriet havde ikke været nærmere inde over dette bilag. Hvis Justitsministeriet havde været angivet i hovedet af dokumentet, så ville hun være gået mere tekstnært ind i dokumentet. Hun modtog dokumentet, og arbejdede derefter videre med coveret, som hun var ansvarlig for. Hun gik ud fra at coveret til KU-sagen af 3. november 2020 var retvisende og korrekt, idet hun havde fået bemærkninger til coveret fra de forskellige ministerier. Hun havde lidt svært ved at være helt med på, hvad der blev skrevet om i forskellige mails. Hun mener godt, at hun kunne ses som ”den nye i klassen” i forhold til håndteringen af coronasmitte blandt mink.

Undervejs i processen op til KU-mødet var der kontakt mellem Johan Legarth og Barbara Bertelsen, ligesom Johan Legarth også havde kontakt med Pelle Pape.

Departementschef Johan Legarth, Justitsministeriet, har om arbejdet forklaret mere generelt⁴¹¹, at opgaven med at samle KU-sagen blev varetaget af Justitsministeriets Beredskabsafdeling, nærmere bestemt af koordinationskontoret, som Lisbeth Gro Nielsen er kontorchef for. Anne-Mette Lyhne Jensen er afdelingschef for Lisbeth Gro Nielsen. Når Justitsministeriet står i toppen af dokumenteret, betyder det, at det var Justitsministeriet, som stykkede dokumentet sammen med bidrag fra andre ministerier. Det var Justitsministeriet, som sidst havde fingrene i det. Det var Justitsministeriet, som skrev dokumentet med input fra andre. Han havde nogle kommentarer til coveret ad flere omgange. Han fik et udkast forelagt om eftermiddagen, hvor han havde nogle mere strukturelle bemærkninger, bl.a. om aflivningshastighed. Hans bemærkninger ”gik ned i kontoret”, og han kunne se, at bemærkningerne i nogen grad fandt vej ind i dokumentet. Selvom Justitsministeriet stod øverst i hovedet på coveret, betyder det ikke, at Justitsministeriet havde overtaget ansvaret for opgaven. Justitsministeriet havde ansvaret for tilvejebringelse af grundlaget for mødet, men Justitsministeriet havde ikke ansvaret for sagen om mink. Ansvaret herfor påhvilede ressortministeriet. Justitsministeriets opgave indebar ikke kvalitetssikring af de materielle oplysninger, som kom fra ressortministeriet. Det er ressortministeriets opgave at tage hånd herom. Han kan ikke genkalde sig, at han havde samtaler med Henrik Studsgaard tirsdag den 3. november 2020 ud over kontakten på departementschefmøderne. Da der havde været en meget tæt kontakt og dialog mellem Sundhedsministeriet og Miljø- og Fødevarerministeriet, fandt han ikke anledning til at række ud i forhold til Miljø- og Fødevarerministeriet for at få bekræftet det samme billede, som Sundhedsministeriet allerede havde tegnet. Hans folk havde en livlig korrespondance med Miljø- og Fødevarerministeriet i forløbet.

Statsminister Mette Frederiksen har forklaret⁴¹², at Justitsministeriet stod øverst ”i hovedet” af KU-coveret, og at dette kunne være et udtryk for, at man havde bedt Justitsministeriet om at koordinere det underliggende materiale. Det er Statsministeriets departementschef, som træffer beslutning om, hvem der skal koordinere et KU-møde. Hun kan ikke forklare, hvorfor man valgte at tilrettelægge det således, at det var Justitsministeriet, som skulle koordinere, men måske det skyldes, at der indgik bilag fra NOST’en i KU-sagen.

411 Forklaringsdokumentet side 604 og 606f

412 Forklaringsdokumentet side 1012f

Der var telefonkontakt mellem afdelingscheferne Anne-Mette Lyhne og Tejs Binderup i løbet af dagen.

Afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen, Justitsministeriet, har herom forklaret⁴¹³, at de på intet tidspunkt den 3. november 2020 drøftede, hvorvidt der var hjemmel til at aflive alle mink i Danmark. De orienterede hinanden om forskellige ting. Man afventede den nye risikovurdering fra Statens Serum Institut, og hun blev opdateret af Tejs Binderup om, at risikovurderingen endnu ikke var klar. Tejs Binderup oplyste hende også om, at man i Miljø- og Fødevareministeriet, Finansministeriet og Erhvervsministeriet arbejdede på en ØU-sag med en incitamentsordning til minkavlerne for hurtige aflivning af mink, samt en langsigtet plan for minkerhvervet, hvor første skridt skulle være af få aflivet og pelset ned til avlsdyrbestanden, hvorefter avlsdyrene skulle samles på bestemte lokationer. Tejs Binderup var meget bekymret for en model, hvor aflivningen af mink skulle ske ved gift. Hun og Tejs Binderup havde i løbet af disse dage mange procesdrøftelser, og de drøftede ligeledes, at Tejs Binderup ved en fejl ikke havde modtaget de forskellige versioner af udkast til KU-sagen i løbet af den 3. november 2020.

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har forklaret,⁴¹⁴ at han den 3. november 2020 løbende havde dialog med Justitsministeriet, herunder Anne-Mette Lyhne Jensen. Hans afdelingschefkolleger i andre ministerier var den 3. november 2020 blevet gjort opmærksomme på, at der manglede lovhjemmel ved hans mail afsendt kl. 09.35. Han mente, at ingen var i tvivl om, at der ikke var hjemmel til at aflive alle mink. Dette havde de talt om løbende, og det stod i sagen fra 1. oktober 2020. I mailen kl. 09.35 skrev han tillige meget eksplicit, at der ikke var hjemmel. Ingen afdelingschefer vendte tilbage i anledning af hans mail, hverken den 3. eller 4. november 2020.

9.4.7.1. KU-materiale udsendt kl. 17.43

Kl. 17.43 udsendte kontorchef Lisbeth Gro Nielsen det første udkast til cover, som var godkendt af Anne-Mette Lyhne Jensen. Samtidig udsendtes Statens Serum Instituts risikovurdering (som blev KU-sagens bilag 1), Politiets beredskabsplan BN 284 (som blev KU-sagens bilag 4) samt notat om tempobonus (som efter nogle senere ændringer blev til KU-sagens bilag 3).

⁴¹³ Forklaringsdokumentet side 647

⁴¹⁴ Forklaringsdokumentet side 674 og 1634

Coveret med det tre bilag blev sendt til blandt andre afdelingscheferne Anemarie Lauritsen, Line Nørbæk, Dorthe Eberhardt Søndergaard og Tejs Binderup.

Lisbeth Gro Nielsen bad modtagerne om at gennemgå og kvalificere de dele, som havde relevans:

”...

Sent: 3. november 2020 17:43

Subject: SV: KU sag til i aften

Attachments: KU-cover.DOCX; Risikovurdering af human sundhed ved fortsat minkavl_03112020.pdf; Tempobonus - mink.docx; BN 284.docx

Kære alle

Hermed første udkast til cover til KU-sagen.

I må meget gerne gennemgå og kvalificere de dele, der er relevant for jer. Ansvarlige er sat på visse steder.

Jeg vedhæfter desuden de bilag, der umiddelbart lægges op til.

Vi har frist til STM aller senest kl 19.30, så gerne tilbagemelding hurtigst muligt. I må også gerne indikere, om I vil i hovedet, og i hvilket omfang I har behov for clearing.

...”

Udkastet til KU-coveret fremstår således:

[X-ministeriet]
[X-ministeriet]

Håndtering af COVID-19-smitte blandt mink

3. november 2020

Problem

COVID-19-smitten iblandt minkbesætninger i en række kommuner nord for Limfjorden forekommer fortsat på et ekstraordinært højt niveau. Der er behov for stillingtagen til håndtering af situationen.

Baggrund

Statens Serum Institut (SSI) har fundet en mutation i virus, som foreløbige undersøgelser viser, kan påvirke vacciners effekt. Den nye variant af virus er konstateret i prøver fra 5 minkfarme og prøver fra 12 personer i alt, hvoraf 4 har kendt tilknytning til minkbranchen. SSI arbejder på at afdække sagen og risici yderligere. Der henvises desuden til *bilag X*.

Løsning

Tiltag i forhold til aflivning af mink

Der er i den seneste tid arbejdet intenst på at skrue op for tempoet og kapaciteten i forhold til aflivning af mink. Det vurderes dog ikke muligt at komme op over 100.000 aflivede mink pr. døgn, hvilket medfører en uacceptabel tidshorisont til håndtering af situationen. [Miljø- og Fødevareministeriet har oplyst, at smittereservoiret af mink reduceres så hurtigt som overhovedet muligt, og der arbejdes på at opruste med henblik på hurtigere aflivning af dyrene. Det forventes, at minkene i Nordjylland er slået ned pr. 1. december 2020.]

Der lægges **for det første** op til, at der iværksættes en incitamentsordning, der giver minkavlere en ekstra kompensation pr. dyr, hvis de lever op til særligt fastsatte kriterier for hurtig aflivning af dyrene ("tempo-bonus"). Der henvises til *bilag X*. [MFVM/FM kvalificerer]

[Det er Miljø- og Fødevareministeriets vurdering, at ordningen ikke vil have effekt, medmindre der er udsigt til, at erhvervet kan fortsætte.]

Hvis det efter [10] dage konstateres, at incitamentsordningen ikke er tilstrækkelig, lægges der **for det andet** op til, at der iværksættes en nødplan for aflivning udarbejdet i regi af NOST. Der henvises til *bilag X*.

Tiltag i forhold til inddæmning af smitte blandt mennesker

Nedenfor oprindses mulige **lokale tiltag og restriktioner**, der skal bidrage til at reducere smitteudviklingen i Hjørring, Frederikshavn, Brønderslev, Jammerbugt, Thisted kommuner.

De lokale tiltag skal ses i sammenhæng med aflivning af minkbesætningerne i Nordjylland, og perioden skal derfor tilpasses nedslagtningen. Tiltagene forventes derfor at gælde i en periode på fire uger fra udmeldingsdato.

Styrket testindsats

- Øget testkapacitet
- Alle med bopæl i de fem kommuner opfordres til at blive testet i løbet af 14 dage.
- Statens Serum Institut og Aalborg udfører sekventering af alle positive prøver og generel stikprøvesekventering i resten af landet.

Styrket opsporing og isolationsindsats

- Styrelsen for Patientsikkerhed iværksætter en styrket udgående og opso- gende indsats med henblik på effektiv opsporing og isolation.
- Informationen om konkrete smitteudbrud fra Styrelsen for Patientsikker- hed til kommunerne intensiveres.

Sundhedssektor, ældrepleje

- Besøgsrestriktioner på alle plejehjem opretholdes fortsat.
- Besøgsrestriktioner på sygehusene opretholdes fortsat.

Arbejdspladser

- Offentlige og private arbejdspladser opfordres kraftigt til at hjemsende an- satte (undtaget kritiske funktioner).
- Ansatte med relation til minkfarmdrift bør hjemsendes uanset funktion.
- [Offentlige og] private arbejdspladser i Aalborg opfordres til at sende an- satte med bopæl i de pågældende kommuner hjem.

Geografisk mobilitet

- Anbefaling om begrænsning af persontrafik mellem kommuner

[Flere tiltag følger – SUM/JM]*Politisk håndtering, berunder i forhold til Folketinget*

Folketingets partier orienteres forud for udmeldingen. Det fremgår desuden af bemærkningerne til epidemiloven, at Folketingets partier skal konsulteres, hvis forsamlingsforbuddet skal sænkes til under 10 personer.

Desuden orienteres borgmestrene i Hjørring, Frederikshavn, Brønderslev, Jammerbugt, Thisted kommuner og øvrige relevante interessenter.

Udenrigspolitisk håndtering

[UM]

Indstilling

Det *indstilles*, at ovenstående tiltag og tidspunkt for udmelding drøftes.

Forventet modtagelse

Der forventes at være betydeligt fokus på tiltagene fra en række interessenter og befolkningen.

Procedure

Hvis det på baggrund af den stikprøvesekventering i resten af landet, som SSI udfører, konstateres, at den nye variant af virus er spredt til andre dele af landet, vil der være behov for at ændre tilgang.

Der arbejdes i så fald bl.a. videre med genomsekventering af viruspodninger i resten af Danmark for at afdække spredning og med håndtering af smitte på farme uden for Nordjylland.

Regeringen vil blive forelagt en ny sag om håndteringen.

Kommunikation

-

Bilag

- Bilag 1. Notat fra SSI om risikovurdering af human sundhed ved fortsat minkavl
- Bilag 2. Notat om ”tempo-bonus”
- Bilag 3. NOST delplan for myndighedernes tværsektorielle indsats i forhold til aflivning af mink i forbindelse med COVID-19

Kontorchef Lisbeth Gro Nielsen, Justitsministeriet, har om det første udkast til cover forklaret⁴¹⁵, at skabelonen indeholdt ingen standardoverskrift vedrørende hjemmel. Hun var pennefører på første udkast af coveret til KU-sagen den 3. november 2020, og coveret blev herefter udbygget på baggrund af bidrag fra de relevante ministerier. Årsagen til at der i dette udkast kun var angivet tre bilag var, at hun på dette tidspunkt kun havde modtaget disse tre bilag. Indstillingen i coveret blev skrevet ud fra den viden, som hun havde på daværende tidspunkt. Indstillingen i coveret blev ikke ændret efterfølgende, selvom den i princippet godt kunne have været ændret. Vedrørende incitamentsordningen har hun forklaret, at det var hendes opfattelse, at der skulle skrues op for tempoet for aflivningen af mink, hvilket var årsagen til, at regeringen skulle drøfte en incitamentsordning. Hvis incitamentsordningen ikke var tilstrækkelig, kunne der igangsættes en nødplan for aflivning af mink. Hun satte skarpe parenteser om nogen af sætningerne, så de pågældende fagministerier kunne vurdere, om de var enige i placeringen af teksten. Anne-Mette Lyhne Jensen oplyste hende om, at NOST'en havde udarbejdet en nødplan for aflivningen af mink, hvorefter hun ringede til Uffe Stormly (Rigspolitiet). Uffe Stormly sendte herefter NOST-nødplanen til hende. Hun kiggede kun overordnet på nødplanen, og hun og Anne-Mette Lyhne Jensen blev herefter enige om, at vedlægge NOST-delplanen som et bilag til KU-sagen. NOST-delplanen var næste skridt i værktøjskassen, hvis første skridt ikke var tilstrækkeligt. Da hun læste NOST-delplanen, tænkte hun, at den var udarbejdet med henblik på at være klar, hvis det en dag blev besluttet, at alle mink skulle aflives. Hun forstod NOST-delplanen som en skitsering af operative metoder for aflivning af mink.

Afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen, Justitsministeriet, har herom forklaret⁴¹⁶, at dette var første udsendelse af KU-sagen, som hun havde godkendt. Forud for udsendelsen havde hun bemærkninger til coveret, og hun ringede derfor til Lisbeth Gro Nielsen, som indarbejdede hendes (Anne-Mette Lyhne Jensens) bemærkninger. Til den efterfølgende version af KU-coveret havde hun og Lisbeth Gro Nielsen fået bemærkninger fra Johan Legarth og Barbara Bertelsen.

415 Forklaringsdokumentet side 1060

416 Forklaringsdokumentet side 633

Som svar på Lisbeth Gro Nielsens mail kl. 17.43 vedhæftet første udkast af KU-coveret sendte erhvervspolitisk direktør Line Nørbæk kl. 17.58 en mail til Lisbeth Gro Nielsen og med kopi til kontorchef Carsten Kjær Joensen og Anne-Mette Lyhne Jensen, hvori Line Nørbæk spurgte, om der ikke var behov for iværksætte en landsdækkende indsats, som inkluderede alle dyr:

” ...

Sendt: 3. november 2020 17:58

Til: Lisbeth Gro Nielsen

Cc: Carsten Kjær Joensen (EM-DEP) ... ; Anne-Mette Lyhne Jensen ...

Emne: Re: KU sag til i aften

Hej Lisbeth

Vi ser staks på den men lige opklarende: mangler Læsø ikke og jeg kan ikke læse af sagen om det er nedslagtning i Nordjylland eller i hele Danmark der er tale om inkl avlsdyr. Når jeg læser risikovurderingen så er der vel behov for at iværksætte en indsats der er landsdækkende og inkluderer alle dyr, eller hvad tænker I?

L

...”

Erhvervspolitisk direktør Line Nørbæk, Erhvervsministeriet, har herom forklaret⁴¹⁷, at man skal se det sådan, at der blev præsenteret en alvorlig risikovurdering på det før omtalte Indsatsgruppemøde. Hun spurgte derfor ind til, om man kunne have mink i Danmark.

Lisbeth Gro Nielsen sendte kl. 18.44 en mail til Miljø- og Fødevareministeriet, Finansministeriet og Erhvervsministeriet (Paolo Drostby, Asbjørn Brink og Lars Høgsbro Østergaard), hvori hun tilkendegav, at Finansministeriets notat om tempobonus tilsyneladende ikke var opdateret i forhold til risikovurderingen fra Statens Serum Institut.

⁴¹⁷ Forklaringsdokumentet side 9

Kl. 18.59 fremsendte Tejs Binderup Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger til notatet om tempobonus samt KU-coveret med ændringsmarkeringer. Tejs Binderups mail blev sendt til blandt andre Lisbeth Gro Nielsen, Anne-marie Lauritsen, Line Nørbæk og Paolo Drostby, ligesom den blev fremsendt cc til Anne-Mette Lyhne Jensen. Af Tejs Binderups mail fremgår:

” ...

Hermed bemærkninger herfra til tempobonus og KU-cover

Ift BN284 så står der gentagne gange, at det er besluttet, at alle mink i Danmark skal slås ned. ndtil videre er der truffet beslutning om, at alle smittede farme, samt farme i en zone på 7,8 km skal slås ned, ligesom ikke-smittede farme uden for zonerne skal pelse ned. Hvorvidt avlsdyr uden for zonerne også skal slås ned mangler der vel en beslutning omkring

Jeg kan konstatere, at vores udkast til ØU-sag, samt kompensationsbilag fra EM ikke er med i pakken. Er det fordi der ikke skal tales 2021 i denne omgang?

...”

Miljø- og Fødevareministeriets røde ændringsmarkeringer til coveret var skrevet af Tejs Binderup, og indbefattede et nyt afsnit, hvorefter der kunne vælges mellem afvikling af minkproduktionen eller en ordning, hvor branchen under restriktioner kunne fastholde en begrænset mængde avlsdyr. I afsnittet var der ingen beskrivelse af, at der manglede lovhjemmel til de to scenarier. Af Miljø- og Fødevareministeriets ændringsmarkeringer fremgår:

[X-ministeriet]

[X-ministeriet]

Håndtering af COVID-19-smitte blandt mink

3. november 2020

Problem

COVID-19-smitten iblandt minkbesætninger i en række kommuner nord for Limfjorden forekommer fortsat på et ekstraordinært højt niveau. Der er behov for stillingtagen til håndtering af situationen.

Baggrund

Statens Serum Institut (SSI) har fundet en mutation i virus, som foreløbige undersøgelser viser, kan påvirke vacciners effekt. Den nye variant af virus er konstateret i prøver fra 5 minkfarme og prøver fra 12 personer i alt, hvoraf 4 har kendt tilknytning til minkbranchen. SSI arbejder på at afdække sagen og risici yderligere. Der henvises desuden til *bilag X*.

Løsning*Tiltag i forhold til aflivning af mink*

Der er i den seneste tid arbejdet intenst på at skrue op for tempoet og kapaciteten i forhold til aflivning af mink. Det har med den nuværende ressourceallokering vurderes dog ikke været muligt at komme op over 100.000 aflivede mink pr. døgn, hvilket medfører en uacceptabel tids-horisont til håndtering af situationen. [Miljø- og Fødevareministeriet har oplyst, at smittereservoiret af mink reduceres så hurtigt som overhovedet muligt med de givne ressourcer, og der arbejdes på at opruste med henblik på hurtigere aflivning af dyrene. Det forventes, at minke i Nordjylland med det eksisterende tempo er slået ned pr. 1. december 2020.]

Baseret på sundhedsfaglige vurderinger skal biomassen reduceres mest muligt, hvilket ligger til grund for beslutning om, at alle besætninger inden for zonerne (smittede og ikke-smittede) skal slås ned. Det inkluderer ligeledes avlsdyr i zonerne. For at reducere risikoen for yderligere COVID-19-smittespredning i de danske minkfarme, kan der vælges mellem helt at afvikle minkproduktionen i Danmark

Kommentar [TB1]: Det er vi ikke enige i. Hvis Forsvaret og Politiet ville stille op i smittede besætninger kunne kapaciteten øges.

af 3

Side 2

eller at tillade, at branchen under restriktioner, fastsat af sundheds- og veterinærmyndighederne, kan fastholde en begrænset mængde avlsdyr mhp. at kunne genetablere sektoren, når der er udrullet en vaccine. En total nedslagtning, inkl. af alle avlsdyr, vurderes at være fatal for branchen. Det vurderes centralt, at en beslutning om branchens fremtid ikke påvirker hastigheden i aflivningsindsatsen negativt (jf. bilag X).

Der lægges **for det første** op til, at der iværksættes en incitamentsordning, der giver minkavlere en ekstra compensation pr. dyr, hvis de lever op til særligt fastsatte kriterier for hurtig aflivning af dyrene ("tempo-bonus"). Der henvises til *bilag X*. [MFVM/FM kvalificeret]

[Det er Miljø- og Fødevareministeriets vurdering, at ordningen ikke vil have effekt, hvis det officielt meldes ud, at erhvervet skal lukkes med udgangen af 2020 medmindre der er udsigt til, at erhvervet kan fortsætte. For at ordningen kan have fuld effekt er det desuden afgørende, at Politiet og Forsvaret også begynder at arbejde med tilsyn på de smittede besætninger. Pt. er det i praksis kun MFVMs styrelser samt Beredskabsstyrelsen, som er villige til at arbejde i de smittede besætninger.]

Hvis det efter [10] dage konstateres, at incitamentsordningen ikke er tilstrækkelig, lægges der **for det andet** op til, at der iværksættes en nødplan for aflivning udarbejdet i regi af NOST. Der henvises til *bilag X*.

Lisbeth Gro Nielsen besvarede kl. 19.10 Tejs Binderups mail sendt kl. 18.59, hvori hun skrev bl.a., at Miljø- og Fødevareministeriet gerne måtte skrive det nødvendige ind i coveret mv.:

” ...

Emne: SV: KU sag til i aften

Kære Tejs

Det er ikke, fordi vi vil tage udkastet til ØU-sag osv. med. Det var bare det umiddelbare indtryk, at det ikke var klar.

Hvis det skal med, må I meget gerne skrive det nødvendige ind i coveret og sørge for, at bilaget er klar, så der ikke er kommentarbokse osv. i det.

...”

Kontorchef Lisbeth Gro Nielsen, Justitsministeriet, har herom forklaret⁴¹⁸, at det var Miljø- og Fødevareministeriet, der havde den fornødne viden om hjemmelsspørgsmålet i forhold til aflivning af mink. Hun var ikke bekendt med, at der ikke var hjemmel til at aflive samtlige mink. Hun fik ikke noget bidrag fra Miljø- og Fødevareministeriet til coveret, som vedrørte problematikken om, at der ikke var hjemmel til at aflive samtlige mink.

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har om sine rettelser til coverudkastet mv. forklaret bl.a.⁴¹⁹, at Miljø- og Fødevareministeriet senere tirsdag eftermiddag den 3. november 2020 fik et udkast til et samlet cover til gennemsyn, hvori han kunne konstatere, at Miljø- og Fødevareministeriets oplæg og bidrag ikke var indarbejdet i coveret, ligesom han kunne konstatere, at man var gået væk fra det, som Miljø- og Fødevareministeriet havde skrevet. Det blev aftalt, at Miljø- og Fødevareministeriets bidrag i stedet skulle indarbejdes i KU-sagen som et bilag, således at det fremgik af sagen, hvorledes mink fremtidigt kunne håndteres. Miljø- og Fødevareministeriet og Erhvervsministeriet havde sammen udarbejdet et bilag 2. Miljø- og Fødevareministeriet fremkom med kommentarer til KU-coveret, ligesom Miljø- og Fødevareministeriet kommenterede på en nødplan mv. Miljø- og Fødevaremi-

418 Forklaringsdokumentet side 1155

419 Forklaringsdokumentet side 676ff og 1635

nisteriet sendte sagen tilbage til Justitsministeriet. Der gik ekstremt mange rygter den eftermiddag. Et af de mere vedvarende rygter var, at statsministeren absolut ikke ønskede at lukke minkerhvervet. Derfor syntes han, at det var vigtigt at få skrevet ind i coveret, at det ville være fatalt for branchen, hvis der skete aflivning af alle mink, inkl. alle avlsdyr. Han synes, at det var relevant for en regering af få denne oplysning, særligt fordi det forlød, at statsministeren ikke ønskede at lukke branchen. Det kunne jo ikke udelukkes, at andre regeringsmedlemmer kunne have en anden opfattelse end statsministeren. Han ville gerne have skrevet et cover mere udførligt, hvis der havde været mere tid. Det gik op for ham, at Miljø- og Fødevareministeriets bilag, som var tænkt som et ØU-cover [og som blev KU-sagens bilag 2a] kun ville indgå som et bilag til et KU-cover, da Justitsministeriet omkring kl. 17.45 udsendte eget cover. [Forevist Tejs Binderups røde ændringsmarkeringer til coveret] har han forklaret, at han ikke var enig i Justitsministeriets formulering i det af Justitsministeriet fremsendte udkast til cover. Det er hans rettelser, som fremgår med røde rettelsesmarkeringer. Med den daværende indsats var det ikke muligt at aflive mere end 100.000 mink pr. døgn. Hvis forsvaret og politiet var villige til at stille op ved de smittede besætninger, så kunne aflivningskapaciteten øges. Han husker ikke, hvorvidt problemet om politiets og forsvarets deltagelse i aflivningsarbejdet blev taget op på departementschefmødet den 3. november 2020, hvor Thorkild Fogde deltog, men det blev i hvert fald drøftet på indsatsgruppemødet den 28. oktober 2020. Der var samtidig behov for, at politiet varetog en tilsynsopgave, hvilket han også tilføjede med røde rettelsesmarkeringer. Han pointerede, at det var vigtigt, at politiet og forsvaret varetog tilsynsopgaver. Det endte med, at denne sætning udgik, da Justitsministeriet og forsvaret ikke ønskede, at dette fremgik. Miljø- og Fødevareministeriet fremkom tillige med bemærkninger til NOST-delplan BN 284, hvoraf fremgik, at der var truffet beslutning om, at alle mink skulle slås ned. Det undrede de sig over. Katja Goodhew gjorde i en mail sendt tirsdag den 3. november 2020 kl. 18.39 opmærksom på, at der ikke var truffet beslutning om, at alle mink skulle aflives hurtigst muligt. Han havde ikke kendskab til, hvordan NOST delplanen havde fået en sådan ordlyd. Han er ikke medlem af NOST'en, og han havde ikke hørt noget fra Fødevarestyrelsen om, at et sådant scenarie havde været drøftet i NOST'en. Ved mailen sendt kl. 18.59 fremkom han tillige med bemærkninger til det af Finansministeriet udarbejdede: "Notat – Mulig "tempo-bonus" for hurtig aflivning af mink" dateret den 2. november 2020, som det fremgår af de røde rettelsesmarkeringer. Supplerende adspurgt om, hvorfor han ikke nævnte noget om hjemmel i forhold til Anne-Mette Lyhne

Jensen i forbindelse med, at coverudkastet blev forelagt for Miljø- og Fødevareministeriet, har han forklaret, at det er det, der sker, når det besluttes, at der skal udarbejdes en sag på få timer, som gør, at det hele skal gå med lynets hast. Miljø- og Fødevareministeriet fik kun ca. et kvarter til gennemgang af coveret med bilag. Anne-Mette Lyhne Jensen tilkendegav overfor ham, at der også var flere sætninger, som hun skulle have fanget. Den sag, som kom for regeringen, var på ingen måder perfekt, og den levede ikke op til standarder, som man normalt ville iagttage for regeringssager. Hvis det havde været fornemmelsen, at alle mink skulle slås ned, havde coveret til KU-sagen vel set anderledes ud. I det aktuelle cover til KU-sagen var det indstillet, at der blev lavet den model, som Miljø- og Fødevareministeriet havde lagt op til. Det vil sige at skabe incitament til, at aflivningerne i zone 1 og zone 2 kunne gå hurtigere. I det cover, som han havde, var der en frist på 10 dage til at vise, at man kunne øge tempoet i zone 1 og zone 2, inden man fik hjælp fra politiet og forsvaret til at øge tempoet på aflivningsindsatsen. Det var Justitsministeriet, der skrev coveret og indstillingen til KU-sagen. Han antager, at der havde stået en anden indstilling i coveret, hvis man havde besluttet at gå i en anden retning, og at man havde været mere eksplicit i forhold til hjemmelssituationen. Hvis der var skrevet et cover, hvor der var lagt op til, at regeringen skulle træffe beslutning om at aflive alle mink, vil han gå ud fra, at der var skrevet, hvad der skulle til for at træffe denne beslutning. I dette tilfælde angik coveret spørgsmålet om at øge aflivningstempoet. Det var derfor ikke relevant at skrive, at der skulle etableres en hjemmel, hvis der blev truffet en helt anden beslutning, skal der etableres en hjemmel. Hvis det var tilfældet, kunne man skrive mange ting i et cover.

Kontorchef Paolo Drostby, Miljø- og Fødevareministeriet, har forklaret⁴²⁰, at tidligt på aftenen den 3. november 2020 var der en del trafik via mail, hvor Tejs Binderup afgav bemærkninger til KU-sagens cover. Han så nogen af disse mails, men han husker ikke, hvor meget han selv var inde over kommenteringen af KU-sagen. Han overværede ikke KU-mødet den 3. november 2020.

Sundhedsministeriet v/Ida Krems fremkom med sine bemærkninger til det første coverudkast i en mail med vedhæftning sendt kl. 19.06 til Lisbeth Gro Nielsen og med kopi til blandt andre Dorthe Eberhardt Søndergaard og Katri-

420 Forklaringsdokumentet side 1591

ne Kaldahl. Af Sundhedsministeriets ændringsmarkeringer fremgår følgende om mink:

[X-ministeriet]

[Sundheds- og ÆldreX-ministeriet]

Håndtering af COVID-19-smitte blandt mink

3. november 2020

Problem

Statens Serum Institut (SSI) har fundet en ny mutation i virus og opdateret sin risikovurdering ift. minkavl under epidemien på antal minkfarme i Nordjylland. F, som foreløbige undersøgelser viser, at mutationen kan påvirke vacciners effekt. COVID-19 smitten iblandt minkbesætninger i en række kommuner nord for Limfjorden forekommer fortsat på et ekstraordinært højt niveau. Der er behov for stillingtagen til håndtering af situationen lokalt.

Baggrund

Statens Serum Institut (SSI) har fundet en mutation i virus, som foreløbige undersøgelser viser, kan påvirke vacciners effekt. Den nye variant af virus er konstateret i prøver fra 5 minkfarme og prøver fra 12 personer i alt, hvoraf 4 har kendt tilknytning til minkbranchen. SSI arbejder på at afdække sagen mutationens risici yderligere. Der henvises desuden til bilag X.

Af sundhedsmyndighederne risikovurdering af 3. november 2020, fremgår at Sundhedsmyndighederne vurderer, at fortsat minkavl under en igangværende COVID-19 epidemi indebærer en betydelig risiko for folkesundheden, herunder for mulighederne for at forebygge COVID-19 med vacciner.

Endvidere vurderes, at fortsat minkavl under epidemien indebærer en betydelig risiko for gentagelse af smittespredning blandt mink og mennesker som i Vestdanmark i 2020. Det vurderes dels at ville medføre en større sygdomsbyrde blandt mennesker, dels et stort virusreservoir i mink, hvilket øger risikoen for, at der igen opstår nye virusmutationer, som aktuelle vacciner(kandidater) ikke giver optimal beskyttelse i mod. Samlet set kan den flokkimmunitet, der opnås ved vaccination eller overstået infektion, risikere at blive svækket eller udeblive, jf. bilag x.

Specialkonsulent Ida Krems, Sundhedsministeriet, har om Sundhedsministeriets rettelser til coverudkastet forklaret⁴²¹, at når hun blev bedt om at læse med, så var hendes arbejdsopgave at læse dokumentet igennem og tjekke op på, om nogen af de bolde, som hun havde ansvaret for, var beskrevet korrekt. Det var så risikovurderingen i dette tilfælde. Hun kunne gå ind og rette med track changes, hvis der var noget, som stod forkert. Hun mener, at hendes rettelser er de blå rettelser, som handlede om risikovurdering. Hendes kontorchef og 4. afdeling var også inde over. Om baggrunden for rettelserne har hun forklaret, at det både var mutationen og det forhold, at smitten voksede voldsomt, som var baggrunden for teksten. Mutationen var det nye. Foreholdt, at der i coverudkastet ikke fremgår noget om hjemmelsproblemer, har hun forklaret, at dokumentet handlede om den eksisterende aflivningsindsats indenfor zonerne.

Kl. 19.12 skrev Anne-Mette Lyhne Jensen en sms til Lisbeth Gro Nielsen, hvoraf fremgår, at Miljø- og Fødevareministeriet ikke ønskede en stillingtagen til afskaffelse af erhvervet:

”...

Anne-Mette Lyhne Jensen kl. 19.12:

MFVM vil ikke have stillingtagen til afskaffelse af erhvervet med nu – jeg har bedt dem skrive det, som de gerne vil have det

Lisbeth Gro Nielsen kl.19.12:

Super

...”

Kontorchef Lisbeth Gro Nielsen, Justitsministeriet, har herom forklaret⁴²², at hun og Anne-Mette Lyhne Jensen opfordrede Miljø- og Fødevareministeriet til at skrive deres ønskede formuleringer ind i coveret. Hverken hun eller Anne-Mette Lyhne Jensen vidste noget om håndteringen af coronasmitte blandt mink før den 3. november 2020. Anne-Mette Lyhne Jensen bad derfor Miljø- og Fødevareministeriet om at skrive deres ønsker ind i coveret. Hun tror, at det

421 Forklaringsdokumentet side 54ff

422 Forklaringsdokumentet side 1161

afsnit i coveret, som hendes og Anne-Mette Lyhne Jensens sms-korrespondance omhandlede, var afsnittet om tiltag til aflivning af mink. Hun gik ud fra, at Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger til coveret var udtryk for deres ønsker til coverets indhold.

Afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen, Justitsministeriet, har herom forklaret⁴²³, at Tejs Binderup ringede til hende og oplyste, at Miljø- og Fødevareministeriet ikke ønskede at have en stillingtagen til afskaffelsen af minkerhvervet i KU-sagen på trods af, at det indgik i bestillingen fra Statsministeriet på KU-sagen. Det var Miljø- og Fødevareministeriet, der havde sagen om mink, og Miljø- og Fødevareministeriet måtte skrive sagen, som de gerne ville have den. Henrik Studsgaard havde tidligere sagt, at hvis man meldte ud, at minkerhvervet ville blive lukket, så ville det påvirke avlernes motivation for at hjælpe med at aflive mink. Hun mener også, at spørgsmålet om afskaffelse af minkerhvervet blev bragt op på departementschefmødet den 3. november 2020 kl. 14.45, at der i KU-sagen skulle være en option omkring stillingtagen til minkerhvervet.

Også departementschef Johan Legarth blev forelagt det første coverudkast. Han indføjede sine håndskrevne bemærkninger til coverudkastet, hvilke departementschefsekretær Malene Lejbach kl. 19.40 sendte til Lisbeth Gro Nielsen og Anne-Mette Lyhne Jensen. Af coverudkastet med Johan Legarths håndskrevne bemærkninger fremgår:

423 Forklaringsdokumentet side 628f

[Justitsministeriet]

[Sundheds- og Ældreministeriet]

Håndtering af COVID-19-smitte blandt mink

3. november 2020

Problem

COVID-19-smitten iblandt minkbesætninger i en række kommuner nord for Limfjorden forekommer fortsat på et ekstraordinært højt niveau. ~~Der er behov for stillingtagen til håndtering af situationen.~~

2 del.

Baggrund

Statens Serum Institut (SSI) har fundet en mutation i virus, som foreløbige undersøgelser viser, kan påvirke vacciners effekt. Den nye variant af virus er konstateret i prøver fra 5 minkfarme og prøver fra 12 personer i alt, hvoraf 4 har kendt tilknytning til minkbranchen. SSI arbejder på at afdække sagen og risici yderligere. Der henvises desuden til bilag X.

Løsning

Tiltag i forhold til aflivning af mink

Der er i den seneste tid arbejdet intenst på at skruer op for tempoet og kapaciteten i forhold til aflivning af mink. Det vurderes dog ikke muligt at komme op over 100.000 aflivede mink pr. døgn, hvilket medfører en uacceptabel tidshorisont til håndtering af situationen. Miljø- og Fødevareministeriet har oplyst, at smittereservoaret af mink reduceres så hurtigt som overhovedet muligt, og der arbejdes på at opruste med henblik på hurtigere aflivning af dyrene. Det forventes, at minkene i Nordjylland er slået ned pr. 1. december 2020.]

Der lægges for det første op til, at der iværksættes en incitamentsordning, der giver minkavlere en ekstra kompensation pr. dyr, hvis de lever op til særligt fastsatte kriterier for hurtig aflivning af dyrene ("tempo-bonus"). Der henvises til bilag X. [MFVM/FM kvalificerer]

[Det er Miljø- og Fødevareministeriets vurdering, at ordningen vil have effekt, medmindre der er udsigt til, at erhvervet kan fortsætte.]

o Tids-
gældning
- hvornår
er grænser
lagt?

med den
separerede
medviter
for erhverv
og med de

metoder, der
er tilgængelige inden
for rammerne af de
gældende regler og retsforhold [?]

J. Dan

Hvis det efter [10] dage konstateres, at incitamentsordningen ikke er tilstrækkelig, lægges der **for det andet** op til, at der iværksættes en nødplan for aflivning udarbejdet i regi af NOST. Der henvises til bilag X.

Tiltag i forhold til inddæmning af smitte blandt mennesker

Nedenfor oprides mulige **lokale tiltag og restriktioner**, der skal bidrage til at reducere smitteudviklingen i Hjørring, Frederikshavn, Brønderslev, Jammerbugt, Thisted kommuner.

De lokale tiltag skal ses i sammenhæng med aflivning af minkbesætningerne i Nordjylland, og perioden skal derfor tilpasses nedslagtningen. Tiltagene forventes derfor at gælde i en periode på fire uger fra udmeldingsdato.

Blidkastinger af smitte ~~der~~ vurderes at være en forudsætning for at forhindre spredning af smitte, men

Massiv testindsats

- Øget testkapacitet i Nordjylland ved omfordeling af kapacitet fra øvrige dele af landet
- Alle med bopæl i de fem kommuner opfordres til at blive testet i løbet af 14 dage ~~der~~ udmeldes en rækkefølge og målgrupper af hensyn til, at testkapaciteten kan absorbere efterspørgslen ~~og dermed afbøde stigende ventetid.~~ (ca. XX personer)
- Statens Serum Institut og Aalborg udfører sekventering af alle positive prøver ~~og generel stikprøvesekventering i resten af landet~~

Styrket opsporing og isolationsindsats

En af de største kommuner
Styrket opsporing og isolationsindsats
fordi det er vigtigt at finde smittede og isolere dem, så de ikke smitter andre. Det er især vigtigt i forhold til de store minkbesætninger, der er i Nordjylland.

I Nødplan vurderes det ville forudsætte digressioner for den enkelte gældende regel og minkbesætninger af produktions- og drifts- og drifts-

da smitten er så stor med den mulige variant er over-

for at sikre en god hånd-tering af den enkelte mink- og minkbesætning

af 5

- Styrelsen for Patientsikkerhed iværksætter en styrket udgående og opfølgende indsats med henblik på effektiv opsporing og isolation?
- Informationen om konkrete smittede og fra Styrelsen for Patientsikkerhed til kommunerne intensiveres.

Sundhedssektor, ældrepleje

- Besøgsrestriktioner på alle plejehjem opretholdes fortsat.
- Tilsvarende opretholdes besøgsrestriktioner på sygehuse.

Arbejdspladser

- Offentlige og private arbejdspladser opfordres kraftigt til at hjemsende ansatte (undtaget kritiske funktioner).
- Ansatte med relation til maskinmønter bør hjemsendes uanset funktion (medmindre negativ PCR-test kan forevises jf. SST's retningslinjer).
- Opfordring til offentlige og private arbejdspladser i København at sende ansatte med bopæl i de pågældende kommuner hjem.

Geografisk mobilitet

- Beboere i kommunerne opfordres til ikke at krydse kommune-grænser.

Restauranter, natteliv mv.

- Restauranter, barer, værtshuse, caféer og lignende serveringssteder skal lukke for servering på stedet [take away undtaget].

Uddannelsesinstitutioner

I henholdsvis
 i mid-
 vendligt
 omfang ved
 udvalgte af
 påbud
 i i de kritiske
 kommuner
 H. resten af
 Nordjylland

af 5

Side 4

- Differentieret fjernundervisning (reduceret fremmøde) på ungdomsuddannelser.

Kultur- og fritidsliv

- Kulturinstitutioner, idræts- og fritidsfaciliteter, forlystelsesparker mv. lukkes.

Forsamlinger

- Forsamlingsforbud på 5 personer (kræver konsultation med Folketingets partier) [Undtagelser til forsamlingsforbud fastholdes]
- Opfordring til at omgås færrest mulige personer.

Politisk håndtering, herunder i forhold til Folketinget

Folketingets partier orienteres forud for udmeldingen. Det fremgår desuden af bemærkningerne til epidemiloven, at Folketingets partier skal konsulteres, hvis forsamlingsforbuddet skal sænkes til under 10 personer.

Desuden orienteres borgmestrene i Hjørring, Frederikshavn, Brønderslev, Jammerbugt, Thisted kommuner og øvrige relevante interessenter.

Udenrigspolitisk håndtering

[UM]

H Endvidere i overensstemmelse med ~~forordningen~~ den nationale en anfølelse af risikoen for smitte af ~~den~~ borgerne gennem en af de grænse over for den anden geografiske område som den

Shorelle del
nit blive
mødet og
man i grund
fuld det ikke
nogle. Hjemme
køber, andre
kommer alle
nogle mist-
nødt i en til
indvinder

alle
være
spredt
til,

af 5

Indstilling

Det *indstilles*, at ovenstående tiltag og tidspunkt for udmelding drøftes.

Forventet modtagelse

Der forventes at være betydeligt fokus på tiltagene fra en række interessenter og befolkningen.

Procedure

Hvis det på baggrund af den stikprøvesekventering i resten af landet, som SSI udfører, konstateres, at den nye variant af virus er spredt til andre dele af landet, vil der være behov for at ændre tilgang.

Der arbejdes i så fald bl.a. videre med genomsekventering af viruspodninger i resten af Danmark for at afdække spredning og med håndtering af smitte på farme uden for Nordjylland.

Regeringen vil blive forelagt en ny sag om håndteringen.

Kommunikation

-

Bilag

- Bilag 1. Notat fra SSI om risikovurdering af human sundhed ved fortsat minkavl
- Bilag 2. Notat om "tempo-bonus"
- Bilag 3. NOST delplan for myndighedernes tværsektorielle indsats i forhold til aflivning af mink i forbindelse med COVID-19

Departementschef Johan Legarth, Justitsministeriet, har – forespurgt om det var sædvanligt, at Justitsministeriet gik så langt ind det tekstnære i et KU-cover – forklaret⁴²⁴, at hans rettelser meget handlede om opbygning og præsentation. Det var en mere tekstnær gennemgang end sædvanlig, men dog ikke en usædvanlig tekstnær gennemgang. Nordjyllandsdelen var omfattende. Hans håndskrevne rettelser blev skrevet på iPad med iPad-pen.

9.4.7.2. KU-materiale udsendt kl. 20.12

Justitsministeriet v/Lisbeth Gro Niels fremsendte kl. 20.04 det foreløbige KU-cover sammen med bilag 1 (risikovurderingen), 3 (notat om tempobonus), 4 (NOST-delfplan), 5 (notat om peroral aflivning) og 6 (kommunikation af regeringsudmelding) til Johan Philip Zilmer-Bülów i Statsministeriet. Det fremgår af Lisbeth Gro Nielsens mail, at KU-sagen var baseret på input fra de relevante ministerier, og at den ikke havde været sendt i clearing. Johan Philip Zilmer-Bülów udsendte kl. 20.12 materiale til KU-mødet bl.a. til et antal "regeringsudvalgs-postkasser" i Udenrigsministeriet, Finansministeriet, Erhvervsministeriet, Sundhedsministeriet og Miljø- og Fødevareministeriet. Mailen var vedhæftet cover samt KU-sagens bilag 1, 3, 4, 5 og 6. Mailen blev udsendt med bemærkning om, at bilag 2 fortsat udestod. Mailen blev ikke modtaget af Henrik Studsgaard og Tejs Binderup, da mailen blev sendt til en hovedpostkasse i Miljø- og Fødevareministeriet.

Det cover, som Statsministeriet udsendte kl. 20.12, var et cover, hvori Miljø- og Fødevareministeriets og Sundhedsministeriets ændringsforslag fremsendt henholdsvis kl. 18.59, kl. 19.06 og kl. 19.34, jf. ovenfor, var indarbejdet. Coveret fremgår uden ændringsmarkeringer, og indeholdt bl.a. fortsat den af Miljø- og Fødevareministeriet foreslåede sætning: "En total nedslagtning, inkl. af alle avlsdyr, vurderes at være fatal for branchen".

Kl. 20.16 sendte Lisbeth Gro Nielsen en mail om, at sagen var sendt over i Statsministeriet. Mailen blev sendt til blandt andre afdelingscheferne Annemarie Lauritsen, Line Nørbæk samt kontorchef Paolo Drostby, men blev ikke sendt til afdelingschef Tejs Binderup, selvom mailen indeholdt en besked til ham:

424 Forklaringsdokumentet side 607

”...

Kære alle

Stort tak for jeres – som altid – hurtige og konstruktive bidrag.

Vi har sendt sagen over til STM, så der måske er en mulighed for, at den kan nå at blive læst inden KU. Råb højt, hvis der er noget, der står helt skævt, som vi evt. skal nå at rette. Ellers må det tages på KU. Beklager, at der ikke var tid til en ”clearings”-/konsolideringsrunde.

Tejs, vi har angivet, at bilag 2 udestår. Det må bare følge, hvis det når at blive klar.

...”

Departementschef Barbara Bertelsen, Statsministeriet, har forklaret⁴²⁵, at coveret, Statens Serum Instituts risikovurdering og nogle enkelte andre bilag blev udsendt fra Statsministeriet ca. kl. 20.15 uden nogen form for forudgående forelæggelse via den officielle udsendelsesliste, således at ministerierne kunne gå i gang med at udarbejde håndakter mv. Det var først på dette tidspunkt, at hun så materialet første gang. Hun havde en samtale med Johan Legarth om coveret, fordi hun fik at vide, at cover ikke var clearret af Justitsministeriet og Finansministeriet. Hun sagde til Johan Legarth bl.a., at man i en regeringssag aldrig ville gøre brug et ord som ”fatal”. Forespurgt, hvorvidt hun foretog en briefing af statsministeren, har hun forklaret, at hun givet talte med statsministeren inden KU-mødet. Hun kan ikke huske det konkret. Men det har i så fald været ganske kort i perioden fra ca. 20.15 og frem til det endelige materiales udsendelse kl. 21.24. Både hun og statsministeren var i isolation.

Statsminister Mette Frederiksen har forklaret⁴²⁶, at hun mener, at hun modtog det foreløbige cover og risikovurderingen ved en mail kl. 20.17. Hun havde således set det foreløbige cover og risikovurderingen fra Statens Serum Institut (bilag 1), inden det endelige materiale blev udsendt kl. 21.24. Hun husker, at hun læste det foreløbige cover og risikovurderingen (bilag 1) inden KU-mødets start. Hun erindrer ikke at have set bilag inden mødestart.

425 Forklaringsdokumentet side 1119 og 1121

426 Forklaringsdokumentet side 1016

9.4.7.3. KU-materiale udsendt kl. 21.21

Kl. 20.41 fremsendte ministersekretær i Miljø- og Fødevareministeriet Ask Lyno-Hansen to dokumenterne "Bilag X. Kompensation til minkavlere" og "2021 håndtering af COVID-19 smitterisiko i mink" til Johan Philip Zilmer-Bülow i Statsministeriet til brug for KU-sagen. De to bilag blev medtaget som KU-sagens bilag 2 og bilag 2a. Af mailen fremgår følgende:

"...

Til: Johan Philip Zilmer-Bülow

...

Fra: Ask Lyno-Hansen ...

Titel: VS: Videreformidling til STM

Sendt: 03-11-2020 20:41

Bilag: Bilag 2a - Kompensationsmodel.docx; Bilag 2 - Kompensation til minkavlere.docx;

Hej Johan

Som varslet her bilag 2. Det må som sagt gerne bemærkes ved udsendelse, at materialet er foreløbigt.

...",

Fuldmægtig Anders Kroman Liin, Miljø- og Fødevareministeriet, har herom forklaret⁴²⁷, at Ask Lyno-Hansen sendte de to bilag, som var dem, som han havde siddet og arbejdet med til brug for en ØU-sag. Bilagene var ikke udarbejdet til en KU-sag. Oplysningen om ekspropriation i coveret havde han fra materialet fra Fødevarestyrelsen. Det var ikke planlagt, at bilag X om kompensation af minkavlere skulle være en del af KU-sagen, og det er også derfor han tilføjede en kommentarboks til sætningen omhandlende ekspropriation: "MFVM er i gang med at beskrive modellen nærmere". Det var så langt, som han kunne komme med KU-sagen, som kom ind ad døren. Om afsnittet omhandlende ekspropriation og afsnittet om afklaring af det juridiske om forbehold for den juridiske hjemmel, har han forklaret, at så vidt han husker, så fik hans niveau at vide, at hans niveau skulle se på scenarierne, mens chefniveauet skulle se på hjemmelsspørgsmålet. Så vidt han husker, så refererede Katja Goodhew dette

427 Forklaringsdokumentet side 27

fra Tejs Binderup. Han kan ikke huske det præcise tidspunkt for, hvornår han fik denne oplysning, men han fik i hvert fald at vide, at hjemmelsspørgsmålet var under udarbejdelse, og at de ikke skulle tænke mere herover. Sagen blev forelagt Tejs Binderup, men han kan ikke huske, om formuleringen stammer fra Tejs Binderup eller ham selv. Sagen var igennem et chefflag, fordi sagen skulle på et regeringsudvalg: Han vil tro, at sagen også har været forbi departementschefen, men det hele gik meget stærkt. Så vidt han husker, refererede Katja Goodhew, at hjemmelsspørgsmålet blev diskuteret på chefniveau mellem Justitsministeriet og Fødevareministeriet. Han kan ikke huske datoen. Han havde fået nogle oplysninger, før han skrev coveret og bilag X. Han havde haft en diskussion med Katja Goodhew om, at diskussionen var trukket op på chefniveau. Det kan være rettet i materialet på chefniveau, og der var ikke tid til, at sagen gik tilbage til ham.

Ministersekretær Ask Lynø Hansen, Miljø- og Fødevareministeriet, har forklaret, at mailen både omhandlede bilag 2 og bilag 2a. Bilagene var udfærdiget i Paolos Drostbys kontor af enten Katja Goodhew eller af Anders Kroman Liin. Han vidste ikke, hvordan arbejdsfordelingen mellem Miljø- og Fødevareministeriet og Erhvervsministeriet havde været under tilblivelsen af bilagene. Han modtog bilag 2a internt i Miljø- og Fødevareministeriet, hvorfor han antog, at Miljø- og Fødevareministeriet havde været pennefører på dette bilag. Da han fremsendte bilag 2a, var han ikke opmærksom på, at der stadig fremgik kommentarbokse i bilaget, og han fik kort efter besked om at genfremsende bilaget uden kommentarbokse, hvilket han gjorde. Dette gjaldt begge bilag.

Kontorchef Lisbeth Gro Nielsen udsendte kl. 21.21 revideret cover med ændringsmarkeringer samt KU-sagens bilag 2 og 2a til blandt andre afdelingscheferne Annemarie Lauritsen, Line Nørbæk og Dorte Eberhardt Søndergaard – og med kopi blandt andre til sin kollega afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen. Ved en fejl blev mailen med vedhæftning ikke sendt til Tejs Binderup. Af mailen fremgår:

”...

Sent: 3. november 2020 21:21

Subject: SV: KU-sag om mink

Attachments: KU-cover.DOCX; Bilag 2 - Kompensation til minkavlere.docx; Bilag 2a - Kompensationsmodel.docx

Kære alle

Vedhæftet sendes revideret cover på baggrund af dialog med STM (med t/c).

Desuden sendes bilag 2 og 2a.

..."

Det reviderede cover med Statsministeriets t/c-ændringer er optrykt nedenfor. I det reviderede cover var bl.a. sætningen "En total nedslagning, inkl. af alle avlsdyr, vurderes at være fatal for branchen" blevet slettet. Af det reviderede cover fremgår:

[Justitsministeriet]
[Sundheds- og Ældreministeriet]
[Miljø- og Fødevareministeriet]
[Finansministeriet]
[Erhvervsministeriet]
[Udenrigsministeriet]

Håndtering af COVID-19-smitte blandt mink

3. november 2020

Problem

Statens Serum Institut (SSI) har fundet en ny mutation i virus påvist i test udtaget i september 2020 og opdateret sin risikovurdering i forhold til minkavl under epidemien. Foreløbige undersøgelser viser, at mutationen kan påvirke vacciners effekt. Dette vil i givet fald kunne have markante negative konsekvenser for håndteringen af den igangværende epidemi. Der er behov for stillingtagen til håndtering af situationen lokalt.

Baggrund

Den nye variant af virus er konstateret i prøver fra 5 minkfarme i Nordjylland og prøver fra 12 personer i alt, hvoraf 4 har kendt tilknytning til minkbranchen. SSI arbejder på at afdække mutationer yderligere. Der henvises desuden til *bilag 1*.

Af sundhedsmyndighedernes risikovurdering af 3. november 2020 fremgår, at sundhedsmyndighederne vurderer, at fortsat minkavl under en igangværende COVID-19-epidemi indebærer en betydelig risiko for folkesundheden, herunder for mulighederne for at forebygge COVID-19 med vacciner.

Endvidere vurderes, at fortsat minkavl under epidemien indebærer en betydelig risiko for gentagelse af smittespredning blandt mink og mennesker som i Vestdanmark i 2020. Det vurderes dels at ville medføre en større sygdomsbyrde blandt mennesker, dels et stort virusreservoir i mink, hvilket øger risikoen for, at der *igen* opstår nye virusmutationer, som aktuelle vacciner(kandidater) ikke giver optimal beskyttelse i mod. Samlet set kan den flokimmunitet, der opnås ved vac-

af 5

cination eller overstået infektion, risikere at blive svækket eller udeblive, jf. *bilag 1*.

Løsning

Tiltag i forhold til aflivning af mink

Der er i den seneste tid arbejdet intenst på at skrue op for tempoet og kapaciteten i forhold til aflivning af mink. Det har med den nuværende ressourceallokering, den begrænsede medvirken fra erhvervet og med de metoder, der er tilgængelige inden for rammerne af de gældende regler mv., ikke været muligt at komme op over 100.000 aflivede mink pr. døgn. En aflivningshastighed på 100.000 mink i døgnet ~~Det~~ medfører en uacceptabel tidshorisont til håndtering af situationen, idet minkene i Nordjylland med det eksisterende tempo først forventes at være slået ned pr. 1. december 2020. Miljø- og Fødevareministeriet har oplyst, at smittereservoiret af mink reduceres så hurtigt som overhovedet muligt med de givne ressourcer, og der arbejdes på at opruste med henblik på hurtigere aflivning af dyrene. ~~Det forventes, at minkene i Nordjylland med det eksisterende tempo er slået ned pr. 1. december 2020.~~

Baseret på sundhedsfaglige vurderinger skal biomassen reduceres mest muligt, hvilket ligger til grund for beslutning om, at alle besætninger inden for zonerne (smittede og ikke-smittede) skal slås ned. Det inkluderer ligeledes avlsdyr i zonerne. For at reducere risikoen for yderligere COVID-19-smittespredning i de danske minkfarme kan der vælges mellem helt at afvikle minkproduktionen i Danmark eller at tilade, at branchen under restriktioner, fastsat af sundhedsmyndighederne og veterinærmyndighederne, kan fastholde en meget begrænset mængde avlsdyr mhp. at kunne genetablere en betydeligt reducere-

af 5

~~ret sektoren~~, når der er udrullet en vaccine. ~~En total nedslagtning, inkl. af alle avlsdyr, vurderes at være fatal for branchen.~~ Det vurderes centralt, at en beslutning om branchens fremtid ikke påvirker hastigheden i aflivningsindsatsen negativt, jf. *bilag 2*.

Med henblik på at øge aflivningshastigheden lægges der på den baggrund **for det første** op til, at der iværksættes en incitamentsordning, der giver minkavlere en ekstra kompensation pr. dyr, hvis de lever op til særligt fastsatte kriterier for hurtig aflivning af dyrene ("tempo-bonus"). Der henvises til *bilag 3*.

Miljø- og Fødevareministeriet bemærker, at dDet er Miljø- og Fødevareministeriets vurdering, at ordningen ikke vil have effekt, hvis det officielt meldes ud, at erhvervet skal lukkes med udgangen af 2020. For at ordningen kan have fuld effekt er det desuden afgørende, at andre personalegrupper også begynder at arbejde med tilsyn på de smittede besætninger. Pt. er det i praksis kun MFVM's styrelser samt Beredskabsstyrelsen, som er villige til at arbejde i de smittede besætninger.

Hvis det efter [510] dage konstateres, at incitamentsordningen ikke er tilstrækkelig, lægges der **for det andet** op til, at der kan iværksættes en nødplan for aflivning udarbejdet i regi af NOST. Nødplanen vurderes at ville forudsætte fravigelse fra en række gældende regler og retningslinjer på miljø- og dyreområdet. Der henvises til *bilag 4*.

Tiltag i forhold til inddæmning af smitte blandt mennesker

Nedslagtningen af mink vurderes at være en forudsætning for at forebygge yderligere mutation, men da mink med den muterede variant er overført til mennesker, forudsætter en adækvat håndtering af den

af 5

særlige risiko forbundet hermed endvidere, at den søges inddæmmet i befolkningen.

Nedenfor opridses mulige **lokale tiltag og restriktioner**, der skal bidrage til at reducere smitteudviklingen i Hjørring, Frederikshavn, Brønderslev, Jammerbugt, Vesthimmerland, Thisted, Læsø kommuner, hvor den muterede virus vurderes at være udbredt.

De lokale tiltag skal ses i sammenhæng med aflivning af minkbesætningerne i Nordjylland, og perioden skal derfor tilpasses nedslagtningen. Tiltagene forventes derfor at gælde i en periode på fire uger fra udmeldingsdato. De tiltag, der kræver regelændringer, bør først træde i kraft fire dage efter udmeldingen, så virksomheder mv. kan nå at indrette sig efter reglerne.

Geografisk mobilitet

- Beboere i de nævnte kommuner opfordres til ikke at krydse kommunegrænser, ligesom beboere i andre kommuner opfordres til ikke at rejse til de nævnte kommuner.

Massiv testindsats

- Øget testkapacitet i Nordjylland ved omfordeling af kapacitet fra øvrige dele af landet
- Alle med bopæl i de fem kommuner opfordres til at blive testet i løbet af den periode, hvor minkene slås ned (der udmeldes en rækkefølge og målgrupper af hensyn til, at testkapaciteten kan absorbere efterspørgslen og dermed afbøde stigende ventetid) (i alt over 200.000 personer).
- Statens Serum Institut og Aalborg Universitet udfører sekventering af alle positive prøver i de berørte kommuner.

af 5

- ~~Endvidere iværksættes der nationalt en omfattende stikprøve-baseret genomsekventering af positive tests af konkrete andre geografiske områder, som den muterede mink måtte være spredt til, hvorefter det vil blive vurderet, om man i givet fald skal iværksætte tilsvarende tiltag i andre kommuner eller sætte måltøttet ind på individuelt niveau.~~

Styrket opsporing og isolationsindsats

- ~~Styrelsen for Patientsikkerhed iværksætter en styrket opspørgende og rådgivende indsats med henblik på effektiv opsporing og isolation, herunder i nødvendigt og muligt omfang ved udstedelse af påbud.~~
- ~~Informationen om konkrete smitteudbrud fra Styrelsen for Patientsikkerhed til kommunerne intensiveres.~~
Sundhedssektor, ældrepleje
- ~~Besøgsrestriktioner på alle plejehjem opretholdes fortsat.~~
- ~~Tilsvarende opretholdes besøgsrestriktioner på sygehusene.~~

•

Arbejdspladser

- Offentlige og private arbejdspladser i de berørte kommuner opfordres kraftigt til at hjemsende ansatte (undtaget kritiske funktioner).
- Ansatte med relation til minkfarmdrift bør hjemsendes uanset funktion (medmindre negativ PCR-test kan forevises jf. SST's retningslinjer).
- Offentlige og private arbejdspladser i Aalborg Kommune ~~andre dele af Nordjylland~~ opfordres til at sende ansatte med bopæl i de pågældende kommuner hjem (undtaget kritiske funktioner).

Geografisk mobilitet

- ~~Beboere i kommunerne opfordres til ikke at krydse kommune-~~
~~grænser, ligesom beboere i andre kommuner opfordres til ikke~~
~~at rejse til de nævnte kommuner.~~

Restaurationer, natteliv mv.

- Restauranter, barer, værtshuse, caféer og lignende serverings-
steder skal lukke for servering til indtagelse på salgsstedet
[mulighed for take away].

Uddannelsesinstitutioner

- Differentieret fjernundervisning (reduceret fremmøde) på ~~ung-~~
~~domsuddannelser~~ uddannelsesinstitutioner.

Kultur- og fritidsliv

- Kulturinstitutioner, idræts- og fritidsfaciliteter, forlystelsesparker mv. lukkes.

Forsamlinger

- Forsamlingsforbud på 5 personer (kræver konsultation med Folketingets partier) [De gældende undtagelser til forsamlingsforbuddet fastholdes, men bl.a. undtagelsen om, at man kan være op til 500 personer – hvis disse opfylder betingelserne om i al væsentlighed at være siddende mv. – vil i vid udstrækning ikke kunne anvendes, når de steder, hvor der udøves sports- og kulturaktiviteter, lukkes.]
- Opfordring til at omgås færrest mulige personer.

af 5

Mundbind

- Opfordring til brug af mundbind eller visir overalt i det offentlige rum
- —
- — Endvidere iværksættes der straks **nationalt** en omfattende stikprøvebaseret genomsekventering af positive tests af konkrete ~~andre geografiske områder~~ fra hele landet med henblik på at identificere andre geografiske områder, som den muterede ~~mink~~virus måtte være spredt til, hvorefter det vil blive vurderet, om man i givet fald skal iværksætte tilsvarende tiltag i andre kommuner eller sætte målrettet ind på individuelt niveau.

Der skal udmeldes hjælpepakker parallelt med restriktioner. Det er vurderingen, at de nuværende hjælpepakker vil være robuste, idet der i sagens natur vil være flere virksomheder, der kommer ind i ordningerne.

Der findes allerede i dag en række relevante initiativer og ordninger, som kan understøtte omskoling af opsagte medarbejdere på berørte minkfarme. Blandt andet har man som ledig dagpengemodtager ret til en erhvervsuddannelse med 110 pct. dagpengesats inden for fag med mangel på arbejdskraft i 2020-2021. Samtidig er der i 2020 og 2021 afsat ekstraordinært mange midler til korte erhvervsrettede kurser, der giver ledige mulighed for en hurtig og fleksibel omskoling, så de

af 5

på kort tid kan tilegne sig nye kompetencer målrettet fag og brancher med mangel på arbejdskraft.

Politisk håndtering, herunder i forhold til Folketinget

Folketingets partier orienteres forud for udmeldingen. Folketingets partier skal desuden konsulteres, hvis forsamlingsforbuddet skal sænkes til under 10 personer.

Desuden orienterer sundheds- og ældreministeren borgmestrene i Hjørring, Frederikshavn, Brønderslev, Jammerbugt, Vesthimmerland, Thisted, Læsø kommuner samt regionrådsformanden i Region Nord. Øvrige relevante interessenter orienteres af relevante ministerier.

Udenrigspolitisk håndtering

Kommunikationen i Danmark om de sundhedsmæssige risici forbundet med mink-produktionen og regeringens beslutninger i den forbindelse vil formentlig vække opsigt uden for landets grænser. Ikke mindst risikoen for mutation og deraf følgende manglende effekt af vacciner vil kunne skabe opmærksomhed. Jf. erfaringerne forbundet med den kinesiske håndtering af udbruddet i Wuhan vil fokus i værste fald kunne blive kritisk, såfremt der danner sig et indtryk af svag håndtering givet de eventuelle globale implikationer af mutationer – ikke mindst fordi Danmark er verdens største producent af minkskind. I så fald kan det også få konkrete konsekvenser såsom forbud mod indrejse af f.eks. danske erhvervsrejsende.

De danske ambassader vil blive instrueret om at følge evt. mediemæssig og politisk opmærksomhed i opholdslandet nøje i forlængelse af regeringens udmelding. I den forbindelse vil der blive udsendt tale-

af 5

punkter/faktamateriale, som kan bringes i anvendelse med henblik på at understrege regeringens beslutninger og håndtering af de sundhedsmæssige risici.

Indstilling

Det *indstilles*, at ovenstående tiltag og tidspunkt for udmelding drøftes.

Det *indstilles*, at regeringen proaktivt kommunikerer om håndtering af sagen i form af et pressemøde samt relevant kommunikationsmateriale, jf. *bilag 6*.

Forventet modtagelse

Der forventes at være betydeligt fokus på tiltagene fra en række interessenter og befolkningen.

Procedure

Hvis det på baggrund af den stikprøvesekventering i resten af landet, som SSI udfører, konstateres, at den nye variant af virus er spredt til andre dele af landet, vil der som nævnt være behov for at ændre tilgang.

Regeringen vil blive forelagt en ny sag om håndteringen.

Kommunikation

Der lægges op til, at regeringen kommunikerer proaktivt om situationen, jf. *bilag 6*.

Kommunikationsstrategien har været vendt i den nyoprettede Task Force for Covid-19-kommunikation. Task Force'en vil i samarbejde med de ansvarlige ministerier have fokus på håndtering af kritiske vinkler i forberedelsen og dagene efter regeringens udmelding. Givet

af 5

det korte aftræk kan det blive nødvendigt at prioritere i forhold til produktionen af faktaark og øvrige kommunikationsmaterialer.

Bilag

- Bilag 1. Notat fra SSI om risikovurdering af human sundhed ved fortsat minkavl
- Bilag 2. Kompensation til minkavlere
- Bilag 2.a. Kompensationsmodel [Udestår]
- Bilag 3. Notat om "tempo-bonus"
- Bilag 4. NOST delplan for myndighedernes tværsektorielle indsats i forhold til aflivning af mink i forbindelse med COVID-19
- Bilag 5. Notat om aflivning ved gift
- Bilag 6. Kommunikation (udkast)

Departementschef Barbara Bertelsen, Statsministeriet, har om den slettede sætning: "En total nedslagtning, inkl. af alle avlsdyr, vurderes at være fatal for branchen", forklaret⁴²⁸, at man i en regeringssag ikke gør brug af et ord som "fatal", ligesom man heller ikke gør brug af et ord som "katastrofalt". Man bruger kun ord, som har en faglig betydning. Sætningen "strittede". Pointen i den slettede sætning; at det netop ville blive meget vanskeligt for branchen, var imidlertid omdrejningspunktet på KU-mødet. Justitsministeriet har foretaget yderligere rettelser i coveret, som hun ikke var inde over. Coveret kom ud meget sent. Finansministeriet bemærkede også, at coveret i sin oprindelige form ikke afspejlede behovet for hastighed i aflivningen. Barbara Bertelsen har under en genafhøring for kommissionen forklaret supplerende⁴²⁹, at hun ikke tror, at Finansministeriet var med inde over vurderingen af, hvorvidt ordet "fatal" skulle udgå af coveret. Ønsket om at ordet "fatal" skulle udgå af coveret kom fra hende, idet hun mente at ordvalget var for følelsesladet. Hun tænker ikke, at Finansministeriet havde nogen rolle i denne beslutning. Den normale procedure ville have været, at ressortministeriet havde fået rettelserne i coveret til gennemsyn, men det var det muliges kunst for alle. KU-sagens indhold var endvidere ikke afgørende for drøftelserne på KU-mødet den 3. november 2020. Miljø- og Fødevareministeriet skulle, frem for at skrive, at aflivning af samtlige mink ville være fatal, have skrevet, at hvis man ville aflive alle mink, ville det kræve ny lovgivning, herunder at man skulle bede Folketinget om hastebehandling. Der er ikke noget problematisk i, at man træffer en politisk beslutning uden, at man har hjemmel til den.

Departementschef Barbara Bertelsen, Statsministeriet, har – under en genafhøring for kommissionen og foreholdt Johan Legarths forklaring, hvorefter hun ønskede en afklaring af, om bl.a. Peter Stensgaard Mørch havde set det endelige cover – forklaret⁴³⁰, at det var vigtigt, at Finansministeriet godkendte coveret, idet man så ind i nogle meget store samfundsøkonomiske konsekvenser og store økonomiske udgifter. Finansministeriet skulle derfor være enig i fremstillingen af sagen. Hvis man i september 2020 havde forberedt sig på worst case-scenariet, herunder håndteret den manglende hjemmel, som man allerede var bevidst om der, så kunne man have sparet mange kræfter. Worst case-scenariet, hvor alle mink skulle aflives, faldt ikke ned fra himlen den

428 Forklaringsdokumentet side 1120 og 1124

429 Forklaringsdokumentet side 1618

430 Forklaringsdokumentet side 1618

2. november 2020. Det havde været et kendt scenarie siden ØU-mødet den 30. september 2020, og Miljø- og Fødevareministeriet var blevet bedt om at forberede et sådant scenarie.

Departementschef Johan Legarth, Justitsministeriet, har om coveret med t/c-ændringer – hvori sætningen ”En total nedslagtning, inkl. alle avlsdyr, vurderes at være fatal for branchen” var udstreget – forklaret⁴³¹, at han ca. 20-30 minutter før det oprindelige mødetidspunkt kl. 21.00 havde en dialog med Barbara Bertelsen i Statsministeriet. Barbara Bertelsen ønskede en afklaring af, hvorvidt han og Peter Stensgaard Mørch havde set det endelige udkast til cover. Barbara Bertelsen havde en bekymring for vægtningen i dokumentet. Barbara Bertelsen var af den opfattelse, at det rent sundhedsfaglige var beskrevet meget nøgternt med begrænsede vurderinger, hvorimod der var lagt en markant patosfyldt vurdering ind i forhold til minkbranchen. Barbara Bertelsen havde et ønske om, at det skete en ”udnivellering”, så der var en ensartet nøgtern tilgang. Konsekvenserne af vurderingerne måtte så folde sig ud på mødet. Der skete på den baggrund udstregning af den konkrete sætning. Det skete efter anmodning fra Barbara Bertelsen, og efter dialog med Finansministeriet. Der var et ønske om en ensartet sprogbrug. Det var vigtigt, at vægtskålene var i balance. Forespurgt om, hvorvidt coverudkastet egentlig indeholdt specielt mange oplysninger om minkbranchen som sådan, bruttonationalproduktet for industrien mv. i forhold til coverets anden del, som angik sundhedsfaglige anliggender, svarede han, at det nok mest var det patosfyldte ord ”fatal”, som ikke svarede til coverets øvrige sprogbrug. Dertil kom, at synspunktet om, at det ville være fatalt for minkbranchen, var et nyt synspunkt i forhold til de billeder, som var tegnet på de forudgående møder. Derfor var det vurderingen, at man måtte argumentere for et sådant synspunktet, før der skete præsentation heraf. Justitsministeriet afstemte nok ikke tilpasningen af coveret med Miljø- og Fødevareministeriet, da der ikke var tid hertil. Coveret blev nok kun udsendt til orientering. Der har næppe været nævneværdig dialog. Der var nok kun ca. en halv times tid til mødets start. En kantet parentes i et cover betyder, at det ikke er godkendt i et ministerium. Hvis der i ministerierne ikke er konsensus om en indstilling i et cover, kan coveret i princippet udformes således, at ét ministerium har én indstilling,

431 Forklaringsdokumentet side 606f

og et andet ministerium har en anden indstilling. Det er ikke usædvanligt, at man bliver enige om, at tage en drøftelse af uenigheden på mødet.

Kontorchef Lisbeth Gro Nielsen, Justitsministeriet, har om denne version af cover-udkastet forklaret⁴³², at udkastet indeholdt Johan Legarths og Barbara Bertelsens rettelser til KU-sagens cover. Det reviderede cover blev til på baggrund af en dialog, som Johan Legarth havde haft med Barbara Bertelsen. Anne-Mette Lyhne Jensen oplyste hende om, at hun (Anne-Mette Lyhne Jensen) havde fået bemærkninger til KU-coveret fra Johan Legarth efter, at han havde talt med Barbara Bertelsen. Der var derfor nogle ting, der skulle justeres i coveret. Da de havde foretaget disse rettelser, gennemgik de hele coveret sammen med Johan Legarth telefonisk omkring kl. 20.45 den 3. november 2020. Barbara Bertelsen mente, at sætningen: ”En total nedslagning, inkl. alle avlsdyr, vurderes at være fatal for branchen”, var for følelsesladet. Hun og Anne-Mette Lyhne Jensen forsøgte at lave alternative formuleringer af den slettede sætning, som de forelagde Johan Legarth, men det endte med, at sætningen blev slettet.

Afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen, Justitsministeriet, har forklaret⁴³³, at det var på et niveau over hende, at formuleringer i coveret til KU-sagen den 3. november 2020 blev slettet og ændret. Departementscheferne i Statsministeriet og Justitsministeriet må gerne have holdninger til coveret, men ændringer bør sædvanligvis forelægges for ressortministeriet, inden en sag sendes ud. Dette kunne man ikke nå den 3. november 2020 på grund af tidspresset. Det var Statsministeriet, som lagde det tidsmæssige pres på sagsbehandlingen af KU-sagen. Statsministeriet besluttede, hvornår KU-sagen skulle gå i gang, hvornår materialet skulle sendes ud og de rykkede for materialet til KU-sagen. Miljø- og Fødevareministeriet havde efter hendes opfattelse ikke indvendinger mod den første version af KU-sagen, som blev sendt rundt, idet denne version havde indarbejdet deres bemærkninger. Hun, Johan Legarth og Lisbeth Gro Nielsen gennemgik coveret telefonisk, hvor Johan Legarth og Barbara Bertelsens bemærkninger blev indarbejdet i coveret. De drøftede ikke bilagene til KU-sagen. Hun briefede ikke Johan Legarth i KU-sagen forud for KU-mødet. Hun overvejede ikke at nævne noget om hjemmel til aflivning af mink i coveret til KU-sagen, og heller ikke drøftede dette med Lisbeth Gro Nielsen.

432 Forklaringsdokumentet side 1163f

433 Forklaringsdokumentet side 633ff og 643f

9.4.7.4. Opdateret KU-materiale udsendt kl. 21.24

Kl. 21.24 udsendte Johan Philip Zilmer-Büløw det opdaterede og endelige materiale til mødedeltagerne til brug for KU-mødet den 3. november 2020 kl. 21.30 med følgende bemærkning:

”...

Kære alle

Hermed opdateret materialet til KU i aften om mink.

Der er justeret i coveret samt tilføjet bilag 2 og bilag 2a

...”

Det samlede mødemateriale bestod nu af:

Coveret: ”Håndtering af COVID-19-smitte blandt mink”

Bilag 1: Statens Serum Instituts risikovurdering af 3. november 2020

Bilag 2: Kompensation til minkavlere [UDKAST: Bilag X. Kompensation til minkavlere mv.]

Bilag 2a: Kompensationsmodel [UDKAST: 2021 håndtering af COVID-19 smitterisiko i mink]

Bilag 3: Notat om ”tempo-bonus” [Finansministeriets notat: ”Mulig ”tempo-bonus” for hurtig aflivning af mink]

Bilag 4: NOST delplan for myndighedernes tværsektorielle indsats i forhold til aflivning af mink i forbindelse med COVID-19

Bilag 5: Notat om aflivning ved gift [Notat om: ”Peroral aflivning af mink med gift”]

Bilag 6: Kommunikation (udkast) [UDKAST: Kommunikation ifm. regeringsudmelding om mink]

Nedenfor følger en beskrivelse af den samlede KU-sag med optryk af de endelige dokumenter.

9.4.7.5. KU-sagens endelige cover – Håndtering af COVID-19-smitte blandt mink

Coveret til KU-sagen af 3. november 2020 blev udarbejdet af kontorchef Lisbeth Gro Nielsen i Justitsministeriet med input fra bl.a. Miljø- og Fødevareministeriet, Justitsministeriet, Erhvervsministeriet, Statsministeriet og Sundhedsministeriet, som beskrevet ovenfor.

I coveret blev den hidtidige aflivningsindsats beskrevet, herunder at mink-besætninger og avlsdyr inden for zoner 1 og 2 skulle aflives. Coveret beskrev videre, at man, for at begrænse covid-19 i minkbesætninger, kunne vælge mellem helt at afvikle minkproduktionen i Danmark eller at tillade, at branchen under restriktioner kunne fastholde en begrænset mængde avlsdyr med henblik på etablering af en stærkt reduceret minksektor efter udrulningen af en vaccine.

KU-coveret beskrev under afsnittet ”løsning” tiltag i forhold til aflivning af mink, hvoraf det fremgår, at:

”...

Med henblik på at øge aflivningshastigheden lægges der på den baggrund **for det første** op til, at der iværksættes en incitamentsordning, der giver minkavlere en ekstra kompensation pr. dyr, hvis de lever op til særligt fastsatte kriterier for hurtig aflivning af dyrene (”tempo-bonus”). Der henvises til *bilag 3*.

Miljø- og Fødevareministeriet bemærker, at det er Miljø- og Fødevareministeriets vurdering, at ordningen ikke vil have effekt, hvis det officielt meldes ud, at erhvervet skal lukkes med udgangen af 2020. For at ordningen kan have fuld effekt er det desuden afgørende, at andre personalegrupper også begynder at arbejde med tilsyn på de smittede besætninger. Pt. er det i praksis kun MFVM’s styrelser samt Beredskabsstyrelsen, som er villige til at arbejde i de smittede besætninger.

Hvis det efter [5] dage konstateres, at incitamentsordningen ikke er tilstrækkelig, lægges der **for det andet** op til, at der kan iværksættes en

nødplan for aflivning udarbejdet i regi af NOST. Nødplanen vurderes at ville forudsætte fravigelse fra en række gældende regler og retningslinjer på miljø- og dyreområdet. Der henvises til *bilag 4*.

...”

KU-coveret beskrev videre tiltag i forhold til inddæmning af smitte blandt mennesker i syv nordjyske kommuner, som flere af de afhørte har henvist til som ”Nordjyllandspakken”.

KU-sagens endelig cover ”Håndtering af COVID-19-smitte blandt mink” fremstår således:

[Justitsministeriet]
[Sundheds- og Ældreministeriet]
[Miljø- og Fødevarerministeriet]
[Finansministeriet]
[Erhvervsministeriet]
[Udenrigsministeriet]

Håndtering af COVID-19-smitte blandt mink

3. november 2020

Problem

Statens Serum Institut (SSI) har fundet en ny mutation i virus påvist i test udtaget i september 2020 og opdateret sin risikovurdering i forhold til minkavl under epidemien. Foreløbige undersøgelser viser, at mutationen kan påvirke vacciners effekt. Dette vil i givet fald kunne have markante negative konsekvenser for håndteringen af den igangværende epidemi.

Baggrund

Den nye variant af virus er konstateret i prøver fra 5 minkfarme i Nordjylland og prøver fra 12 personer i alt, hvoraf 4 har kendt tilknytning til minkbranchen. SSI arbejder på at afdække mutationer yderligere. Der henvises desuden til *bilag 1*.

Af sundhedsmyndighedernes risikovurdering af 3. november 2020 fremgår, at sundhedsmyndighederne vurderer, at fortsat minkavl under en igangværende COVID-19-epidemi indebærer en betydelig risiko for folkesundheden, herunder for mulighederne for at forebygge COVID-19 med vacciner.

Endvidere vurderes, at fortsat minkavl under epidemien indebærer en betydelig risiko for gentagelse af smittespredning blandt mink og mennesker som i Vestdanmark i 2020. Det vurderes dels at ville medføre en større sygdomsbyrde blandt mennesker, dels et stort virusreservoir i mink, hvilket øger risikoen for, at der *igen* opstår nye virusmutationer, som aktuelle vacciner(kandidater) ikke giver optimal beskyttelse i mod. Samlet set kan den flokimmunitet, der opnås ved vaccination eller overstået infektion, risikere at blive svækket eller udeblive, jf. *bilag 1*.

Løsning

Tiltag i forhold til aflivning af mink

Der er i den seneste tid arbejdet intenst på at skrue op for tempoet og kapaciteten i forhold til aflivning af mink. Det har med den nuværende ressourceallokering, den begrænsede medvirken fra erhvervet og med de metoder, der er tilgængelige inden for rammerne af de gældende regler mv., ikke været muligt at komme op over 100.000 aflivede mink pr. døgn. En aflivningshastighed på 100.000 mink i døgnet medfører en uacceptabel tidshorisont til håndtering af situationen, idet minkene i Nordjylland først forventes at være slået ned pr. 1. december 2020.

Baseret på sundhedsfaglige vurderinger skal biomassen reduceres mest muligt, hvilket ligger til grund for beslutning om, at alle besætninger inden for zonerne (smittede og ikke-smittede) skal slås ned. Det inkluderer ligeledes avlsdyr i zonerne. For at reducere risikoen for yderligere COVID-19-smittespredning i de danske minkfarme kan der vælges mellem helt at afvikle minkproduktionen i Danmark eller at

tillade, at branchen under restriktioner, fastsat af sundhedsmyndighederne og veterinærmyndighederne, kan fastholde en meget begrænset mængde avlsdyr mhp. at kunne genetablere en betydeligt reduceret sektor, når der er udrullet en vaccine. Det vurderes centralt, at en beslutning om branchens fremtid ikke påvirker hastigheden i aflivningsindsatsen negativt, jf. *bilag 2*.

Med henblik på at øge aflivningshastigheden lægges der på den baggrund **for det første** op til, at der iværksættes en incitamentsordning, der giver minkavlere en ekstra kompensation pr. dyr, hvis de lever op til særligt fastsatte kriterier for hurtig aflivning af dyrene ("tempo-bonus"). Der henvises til *bilag 3*.

Miljø- og Fødevareministeriet bemærker, at det er Miljø- og Fødevareministeriets vurdering, at ordningen ikke vil have effekt, hvis det officielt meldes ud, at erhvervet skal lukkes med udgangen af 2020. For at ordningen kan have fuld effekt er det desuden afgørende, at andre personalegrupper også begynder at arbejde med tilsyn på de smittede besætninger. Pt. er det i praksis kun MFVM's styrelser samt Beredskabsstyrelsen, som er villige til at arbejde i de smittede besætninger.

Hvis det efter [5] dage konstateres, at incitamentsordningen ikke er tilstrækkelig, lægges der **for det andet** op til, at der kan iværksættes en nødplan for aflivning udarbejdet i regi af NOST. Nødplanen vurderes at ville forudsætte fravigelse fra en række gældende regler og retningslinjer på miljø- og dyreområdet. Der henvises til *bilag 4*.

Tiltag i forhold til inddæmning af smitte blandt mennesker

Nedslagtningen af mink vurderes at være en forudsætning for at forebygge yderligere mutation, men da mink med den muterede variant er overført til mennesker, forudsætter en adækvat håndtering af den særlige risiko forbundet hermed endvidere, at den søges inddæmmet i befolkningen.

Nedenfor oprises mulige **lokale tiltag og restriktioner**, der skal bidrage til at reducere smitteudviklingen i Hjørring, Frederikshavn, Brønderslev, Jammerbugt, Vesthimmerland, Thisted, Læsø kommuner, hvor den muterede virus vurderes at være udbredt.

De lokale tiltag skal ses i sammenhæng med aflivning af minkbesætningerne i Nordjylland, og perioden skal derfor tilpasses nedslagtningen. Tiltagene forventes derfor at gælde i en periode på fire uger fra udmeldingsdato. De tiltag, der kræver regelændringer, bør først træde i kraft fire dage efter udmeldingen, så virkninger mv. kan nå at indrette sig efter reglerne.

Geografisk mobilitet

- Beboere i de nævnte kommuner opfordres til ikke at krydse kommunegrænser, ligesom beboere i andre kommuner opfordres til ikke at rejse til de nævnte kommuner.

Massiv testindsats

- Øget testkapacitet i Nordjylland ved omfordeling af kapacitet fra øvrige dele af landet
- Alle med bopæl i de fem kommuner opfordres til at blive testet i løbet af den periode, hvor minkene slås ned (der udmeldes en rækkefølge og målgrupper af hensyn til, at testkapaciteten kan absorbere efterspørgslen og dermed afbøde stigende ventetid) (i alt over 200.000 personer).
- Statens Serum Institut og Aalborg Universitet udfører sekventering af alle positive prøver i de berørte kommuner.

Styrket opsporing og isolationsindsats

- Styrelsen for Patientsikkerhed iværksætter en styrket opfølgende og rådgivende indsats med henblik på effektiv opsporing og isolation, herunder i nødvendigt og muligt omfang ved udstedelse af påbud.

Arbejdspladser

- Offentlige og private arbejdspladser i de berørte kommuner opfordres kraftigt til at hjemsende ansatte (undtaget kritiske funktioner).
- Ansatte med relation til minkfarmdrift bør hjemsendes uanset funktion (medmindre negativ PCR-test kan forevises jf. SST's retningslinjer).
- Offentlige og private arbejdspladser i andre dele af Nordjylland opfordres til at sende ansatte med bopæl i de pågældende kommuner hjem (undtaget kritiske funktioner).

Restaurationer, nattelev mv.

- Restauranter, barer, værtshuse, caféer og lignende serveringssteder skal lukke for servering til indtagelse på salgsstedet [mulighed for take away].

Uddannelsesinstitutioner

- Differentieret fjernundervisning (reduceret fremmøde) på uddannelsesinstitutioner.

Kultur- og fritidsliv

- Kulturinstitutioner, idræts- og fritidsfaciliteter, forlystelsesparker mv. lukkes.

Forsamlinger

- Forsamlingsforbud på 5 personer (kræver konsultation med Folketingets partier) [De gældende undtagelser til forsamlingsforbuddet fastholdes, men bl.a. undtagelsen om, at man kan være op til 500 personer – hvis disse opfylder betingelserne om i al væsentlighed at være siddende mv. – vil i vid udstrækning ikke kunne anvendes, når de steder, hvor der udøves sports- og kulturaktiviteter, lukkes.]
- Opfordring til at omgås færrest mulige personer.

Mundbind

- Opfordring til brug af mundbind eller visir overalt i det offentlige rum

Endvidere iværksættes der straks **nationalt** en omfattende stikprøvebaseret genomsekventering af positive tests fra hele landet med henblik på at identificerede andre geografiske områder, som den muterede virus måtte være spredt til, hvorefter det vil blive vurderet, om man i givet fald skal iværksætte tilsvarende tiltag i andre kommuner eller sætte måltrettet ind på individniveau.

Der skal udmeldes hjælpepakker parallelt med restriktioner. Det er vurderingen, at de nuværende hjælpepakker vil være robuste, idet der i sagens natur vil være flere virksomheder, der kommer ind i ordningerne.

Der findes allerede i dag en række relevante initiativer og ordninger, som kan understøtte omskoling af opsagte medarbejdere på berørte minkfarme. Blandt andet har man som ledig dagpengemodtager ret til en erhvervsuddannelse med 110 pct. dagpengesats inden for fag med mangel på arbejdskraft i 2020-2021. Samtidig er der i 2020 og 2021 afsat ekstraordinært mange midler til korte erhvervsrettede kurser, der giver ledige mulighed for en hurtig og fleksibel omskoling, så de på kort tid kan tilegne sig nye kompetencer målrettet fag og brancher med mangel på arbejdskraft.

Politisk håndtering, herunder i forhold til Folketinget

Folketingets partier orienteres forud for udmeldingen. Folketingets partier skal desuden konsulteres, hvis forsamlingsforbuddet skal sænkes til under 10 personer.

Desuden orienterer sundheds- og ældreministeren borgmestrene i Hjørring, Frederikshavn, Brønderslev, Jammerbugt, Vesthimmerland, Thisted, Læsø kommuner samt regionrådsformanden i Region Nord. Øvrige relevante interessenter orienteres af relevante ministerier.

Udenrigspolitisk håndtering

Kommunikationen i Danmark om de sundhedsmæssige risici forbundet med minkproduktionen og regeringens beslutninger i den forbindelse vil formentlig vække opsigt uden for landets grænser. Ikke mindst risikoen for mutation og deraf følgende manglende effekt af vacciner vil kunne skabe opmærksomhed. Jf. erfaringerne forbundet med den kinesiske håndtering af udbruddet i Wuhan vil fokus i værste fald kunne blive kritisk, såfremt der danner sig et indtryk af svag håndtering givet de eventuelle globale implikationer af mutationer – ikke mindst fordi Danmark er verdens største producent af minkskind. I så fald kan det også få konkrete konsekvenser såsom forbud mod indrejse af f.eks. danske erhvervsrejsende.

De danske ambassader vil blive instrueret om at følge evt. mediemæssig og politisk opmærksomhed i opholdslandet nøje i forlængelse af regeringens udmelding. I den

forbindelse vil der blive udsendt talepunkter/faktamateriale, som kan bringes i anvendelse med henblik på at understrege regeringens beslutninger og håndtering af de sundhedsmæssige risici.

Indstilling

Det *indstilles*, at ovenstående tiltag og tidspunkt for udmelding drøftes.

Det *indstilles*, at regeringen proaktivt kommunikerer om håndtering af sagen i form af et pressemøde samt relevant kommunikationsmateriale, jf. *bilag 6*.

Forventet modtagelse

Der forventes at være betydeligt fokus på tiltagene fra en række interessenter og befolkningen.

Procedure

Hvis det på baggrund af den stikprøvesekventering i resten af landet, som SSI udfører, konstateres, at den nye variant af virus er spredt til andre dele af landet, vil der som nævnt være behov for at ændre tilgang.

Regeringen vil blive forelagt en ny sag om håndteringen.

Kommunikation

Der lægges op til, at regeringen kommunikerer proaktivt om situationen, jf. *bilag 6*.

Kommunikationsstrategien har været vendt i den nyoprettede Task Force for Covid-19-kommunikation. Task Force'en vil i samarbejde med de ansvarlige ministerier have fokus på håndtering af kritiske vinkler i forberedelsen og dagene efter regeringens udmelding. Givet det korte aftræk kan det blive nødvendigt at prioritere i forhold til produktionen af faktaark og øvrige kommunikationsmaterialer.

Bilag

- Bilag 1. Notat fra SSI om risikovurdering af human sundhed ved fortsat minkavl
- Bilag 2. Kompensation til minkavlere
- Bilag 2.a. Kompensationsmodel
- Bilag 3. Notat om ”tempo-bonus”
- Bilag 4. NOST delplan for myndighedernes tværsektorielle indsats i forhold til aflivning af mink i forbindelse med COVID-19
- Bilag 5. Notat om aflivning ved gift
- Bilag 6. Kommunikation (udkast)

9.4.7.6. KU-sagens bilag 1 – Statens Serum Instituts risikovurdering af 3. november 2020

Den 30. oktober 2020 blev der bestilt en ny regeringssag vedrørende minkavl i fremtiden, og som følge heraf anmodede Sundhedsministeriet den 31. oktober 2020 Statens Serum Institut om at fremkomme med en ny risikovurdering for human sundhed, hvis minkavlere efter aflivning af smittede dyr eller pelsning i 2020-sæsonen fortsatte minkproduktionen i 2021 som normalt. Risikovurderingen fra Statens Serum Institut skulle alene vurdere risikoen ved fortsat minkavl og ikke foreslå mulige løsninger.

Anmodningen om en ny risikovurdering blev fremsendt til Statens Serum Institut af specialkonsulent Ida Krems den 31. oktober 2020 kl. 15.36:

” ...

Subject: Den gode bestilling - risikovurdering af minkavl - frist tirsdag d. 3. november kl. 13

Til Seruminstituttet (og SST)

Se venligst den vedhæftede anmodning om vurdering af risiko for human sundhed ved at lade minkavl fortsætte ind i 2021-sæson.

Grundet processen henimod en snarlig drøftelse på regeringens coronaudvalg er fristen allerede **tirsdag den 3. november kl. 13**.

SSI bedes koordinere med SST, hvis det vurderes relevant med bidrag fra SST.

...

Opgavenavn:

Anmodning om vurdering af risiko ift. den humane sundhed ved at minkavl fortsætter efter aflivning og sanering af smittede farme og overstået pelsning.

Formål

Hvad er formålet med opgaven?

MFVM arbejder på en ny regeringssag om covid i mink, der handler om håndteringen af mink på den lidt længere bane.

MFVM har anmodet SUM om en risikovurdering ift. human sundhed, hvis minkavlere efter aflivning af smittede dyr eller pelsning i 2020-sæsonen, fortsætter minkproduktionen ind i 2021 som normalt.

Der er alene brug for en vurdering af risiko, ikke forslag til mulige løsninger.

...”

Sundhedsministeriet opdaterede efterfølgende den 2. november 2020 bestillingen, da oplysningen om cluster 5-varianten var kommet frem. Den nye risikovurdering skulle herefter også omfatte fundet af cluster 5.

Statens Serum Institut fremsendte ved mail af 3. november 2020 kl. 13.37 den nye risikovurdering til Ida Krems. Katrine Kaldahl, Per Okkels og Kåre Mølbak modtog mailen i kopi. Konklusionen i risikovurderingen af 3. november 2020 var, at en fortsat minkavl under en igangværende covid-19 epidemi indebar en betydelig risiko for folkesundheden, herunder for mulighederne for at forebygge covid-19 med vacciner. Sundhedsstyrelsen tilsluttede sig risikovurderingen. Statens Serum Instituts risikovurdering af 3. november 2020 blev vedlagt KU-sagen som bilag 1.

Specialkonsulent Ida Krems, Sundhedsministeriet, har om bestillingen af den nye risikovurdering forklaret⁴³⁴, at hun lørdag den 31. oktober 2020 fremsendte Miljø- og Fødevarerministeriets anmodning om en risikovurdering til Statens Serum Institut. I Sundhedsministeriet ønskede man en ren risikovurdering uden forslag om mulige tiltag. Dette bad kontorchef i Sundhedsministeriet Katrine Kaldahl hende om at skrive ind i bestillingen. Hun vidste ikke, om dette var afstemt med andre ministerier. Forevist Katrine Kaldahls mail sendt tirsdag den 3. november 2020 kl. 10.42 til blandt andre afdelingscheferne Lene Brøndum Jensen og Dorthe Eberhardt Søndergaard, hvor det fremgik, at risikovurderingen skulle fungere som beslutningsgrundlag for en KU- eller ØU-sag om minkbranchens fremtid, har hun forklaret, at den risikovurdering, som Katrine Kaldahl henviste til i mailen, var den, som hun havde bestilt lørdag den 31. oktober 2020 kl. 15.36. Man ventede stadig på risikovurderingen, da Katrine Kaldahl sendte mailen kl. 10.42. Hun tænkte ikke over sætningen

434 Forklaringsdokumentet side 50

om minkerhervets fremtid. Hun vidste godt, at man skulle forholde sig til minkbranchen fremadrettet, da hun sendte bestillingen den 31. oktober 2020. Den viden havde hun fra sin kontorchef. De bestilte risikovurderingen for at få noget faktuel, som kunne indgå i en regeringssag. Foreholdt, at flere ansatte i Fødevareministeriet under afhøringer i kommissionen har givet udtryk for, at man arbejdede på en bevaring af minkerhvervet, har hun forklaret, at hun ikke vidste, om hendes kontorchefs indstilling om minkbranchens fremtid var udtryk for en skærpelse.⁴³⁵

Faglig direktør Kåre Mølbak, Statens Serum Institut, har om risikovurderingen af 3. november 2020 forklaret⁴³⁶, at Sundhedsministeriet i en mail den 2. november 2020 var blevet orienteret om fundet af cluster 5, og at Statens Serum Institut efterfølgende var blevet bedt om at afgive en risikovurdering, der tog højde for fundet af cluster 5. Statens Serum Institut skulle alene afgive en risikovurdering, som ikke indeholdt nogen anbefalinger om, hvordan risikoen skulle håndteres. Han havde den 2. november 2020 en telefonisk drøftelse med departementschef i Sundhedsministeriet Per Okkels, og på den baggrund indkaldte Per Okkels til et møde om morgenen den 3. november 2020 mellem Sundhedsministeriet, Sundhedsstyrelsen og Statens Serum Institut. Per Okkels ville drøfte i hvor høj grad, forsøgene om cluster 5 holdt vand, og Per Okkels trykprøvede, hvor bekymrede Statens Serum Institut var. Statens Serum Instituts hovedbekymring gik på smittespredningen blandt mink, men bekymringen for smittespredningen blev større, da man fandt mutationer. Fundet af cluster 5 var et bevis for den teoretiske bekymring, de havde, for at mutationer kunne blive en realitet. Det var ikke sådan så de sagde, at alt nu var tabt i forhold til de kommende coronavacciner, men man kan sige, at de gik et skridt videre op ad bekymringsskalaen. Problemet var, at hvis der skete yderligere mutationer i spikeproteinet, så ville man få nogle vacciner, der ikke havde den effektivitet, som man regnede med. Derfor var cluster 5 et bekymrende fund. Statens Serum Instituts fundament i risikovurderingen af 3. november 2020 var dog den hastige smittespredning blandt minkfarmene. På mødet den 3. november 2020 om morgenen sammenlignede Søren Brostrøm den daværende situation med coronasmitte blandt mink med en stor kage, som udgjorde smittespredningen, og at cluster 5 og øvrige mutationerne var pyntebær på den kage. Statens Serum Instituts primære bekymring var

435 Forklaringsdokumentet side 52

436 Forklaringsdokumentet side 181

således den hastige smittespredning af coronavirus blandt minkfarme. Statens Serum Institut gav på mødet den 3. november ingen anbefalinger i forhold til håndteringen af den nye risikovurdering. Per Okkels sagde imidlertid, at man arbejdede på en plan om at aflive mink. Han ved ikke, hvem ”man” var i den forbindelse.⁴³⁷ Han sendte udkastet til risikovurderingen til Søren Brostrøm, der havde nogle kommentarer til den, og det var således en fælles risikovurdering fra Statens Serum Institut og Sundhedsstyrelsen.⁴³⁸

Departementschef Per Okkels, Sundhedsministeriet, har om risikovurderingen af 3. november 2020 forklaret⁴³⁹, at han den 2. eller 3. november 2020 bad Statens Serum Institut om at afgive risikovurderingen med udgangspunkt i de nye oplysninger om cluster 5. Statens Serum Institut kom herefter med risikovurderingen af den 3. november 2020 som Sundhedsstyrelsen tilsluttede sig. Under en samtale med Kåre Mølbak om aftenen den 2. november 2020 trykprøvede han Kåre Mølbaks forklaring om fundet af cluster 5. Kåre Mølbak var meget ærlig om fundet, som var et lille videnskabeligt studie. Han gjorde det tydeligt for Kåre Mølbak, at det var usmart, at Kåre Mølbak havde berettet om dette fund under et møde med København Fur. Det var netop de mutationer, som man havde frygtet, som nu var bevist. Cluster 5 kom som en dråbe på et tidspunkt, hvor man var klar til at konkludere, at coronasmitten blandt mink ikke kunne bremses.

Direktør Søren Brostrøm, Sundhedsstyrelsen, har om risikovurderingen af 3. november 2020 forklaret, at de nye oplysningerne om immunitet ved cluster 5-varianterne i forhold til vaccinerne effekt, ikke var noget, som ændrede sundhedsmyndighederne vurdering. Studiet af cluster 5 gjorde egentlig ikke noget fra eller til. Risikovurderingen var baseret på det kæmpestore dyrereservoir, der var modtageligt for smitte, og den omstændighed, at den hidtil anvendte strategi havde vist sig utilstrækkelig. Situationen var allerede løbet løbsk, og det var meget bekymrende. Han skal ikke kunne sige, om det var cluster 5, der gjorde, at man politisk blev alarmeret og handlede meget hurtigt. Men det er korrekt, at studiet om cluster 5 kom til at fylde ganske meget i den offentlige diskurs efter den 3. november 2020. Det er korrekt, som beskrevet af Kåre Mølbak, at han brugte billedet om, at cluster 5 var et pyntebær på kagen.

437 Forklaringsdokumentet side 182

438 Forklaringsdokumentet side 187

439 Forklaringsdokumentet side 735

Kagen ville fede lige meget, uanset om det pyntebær kom på eller ej. Data for cluster 5-studiet var utilstrækkelige og i bedste fald hypotesegenererende. Der var 3 gange så mange mink i Danmark, som der var mennesker, og smitten blandt minkene på farmene bredte sig med en helt anden hastighed, end den man kendte blandt mennesker. Coronasmitten var samtidig på vej ned gennem Danmark på dette tidspunkt, så det var det bagtæppe, at risikovurderingen blev givet. Fundet af cluster 5 ændrede ikke væsentligt på risikovurderingen. Sundhedsmyndighederne var i forvejen tiltagende bekymrede, og de var ikke bekendt med cluster 5-studierne, da bestillingen på en ny risikovurdering blev afgivet den 31. oktober 2020.⁴⁴⁰

Statens Serum Instituts risikovurdering af 3. november 2020 fremstår som bilag 1 til KU-sagen således:

440 Forklaringsdokumentet side 135

3. november 2020

MFVM har anmodet SUM om en risikovurdering ift. human sundhed, hvis minkavlere efter aflivning af smittede dyr eller pelsning i 2020-sæsonen, fortsætter minkproduktionen ind i 2021 som normalt. Der er alene brug for en vurdering af risiko, ikke forslag til mulige løsninger.

Opsummering

Per 2. november 2020 er der konstateret SARS-CoV-2 smitte på 191 minkfarme. Denne udvikling er sket til trods for en intensiv indsats fra myndighedernes side mhp. at begrænse smitten. Samtidig ses smitte med nye typer SARS-CoV-2 virus, der tilpasser sig mink (minkvarianter) i lokalbefolkningen, og der er en stærk geografisk og tidsmæssig sammenhæng mellem antal positive minkfarme og smitteforekomst blandt mennesker. Mink med SARS-CoV-2 udgør et stort reservoir af virus, der er en stor erhvervsrisiko forbundet med minkavl i smittede områder, og det er ikke lykkedes at begrænse yderligere spredning til det omgivende samfund. På grund af de ændringer, der optræder i spike proteinet i flere af minkvarianterne af virus, er der risiko for at vacciner, der er rettet imod spike proteinet ikke vil give optimal beskyttelse imod de nye virus, der opstår i mink, og immuniteten fra overstået COVID-19 infektion kan give mindre beskyttelse mod de nye virusvarianter.

Hvis minkproduktionen fortsættes i Danmark, således at der i 2021 genetableres en stor population af mink, vurderes det for overvejende sandsynligt, at denne population vil være modtagelige for smitte. Derudover forventes der stadig at være SARS-CoV-2 i omløb blandt mennesker og ingen betydende immunitet i befolkningen før størstedelen af befolkningen er vaccineret. Dermed er der en betydelig risiko for gentagelse af smittespredning blandt mink og mennesker, som er set i Vestdanmark i 2020. Dette vurderes at indebære en stor risiko for folkesundheden, både ved at medføre større sygdomsbyrde blandt mennesker, og ved at et stort virusreservoir i mink øger risikoen for, at der igen opstår nye virusmutationer, som vacciner ikke giver optimal beskyttelse imod. Samlet set kan den flokimmunitet, der opnås ved vaccination eller overstået infektion, risikere at blive svækket eller udeblive. Det må samtidigt forventes at betyde en væsentlig forringelse af vores muligheder for at bevare epidemikontrol i Danmark, hvilket kan medføre, at man må indføre yderligere restriktioner og begrænsninger på samfundslivet mv.

Konklusion: En fortsat minkavl under en igangværende COVID-19 epidemi indebærer en betydelig risiko for folkesundheden, herunder for mulighederne for at forebygge COVID-19 med vacciner.

Baggrund

Siden primo juni 2020 er der i alt konstateret smitte med SARS-CoV-2 på 191 minkfarme. Disse er primært beliggende i Region Nordjylland og i Midt- og Vestjylland. Viden om introduktion af smitte samt konsekvenser for smitte mellem mink og menneske er primært baseret på data fra Nordjylland. Sammenfattende er det sandsynliggjort, at introduktion af smitte med SARS-CoV-2 til den første minkfarm er sket ifm. smitte fra menneske til mink i ugerne op til udbruddet.

Efterfølgende er der i juni 2020 set udtalt smittespredning til lokalsamfund ifm udbrud på et plejehjem, forårsaget af en variant af SARS-CoV-2 udviklet blandt mink (herefter kaldet SARS-CoV-2 minkvariant). Siden primo august 2020 er der konstateret smitte på 168 minkfarme i Region Nordjylland – alle med SARS-CoV-2 minkvariant. Sideløbende hermed er der konstateret en stigende forekomst af SARS-CoV-2 blandt borgere i Region Nordjylland, hvor nu ca. halvdelen skyldes SARS-CoV-2 minkvariant (for detaljer se Bilag 1).

Der er løbende sket flere mutationer i SARS-CoV-2 minkvariant, hvor der indtil nu er fundet 5 clustre. Derudover er der sket introduktion af to nye SARS-CoV-2 typer i henholdsvis Esbjerg og Vejle kommuner, som ikke er beslægtede med minkvarianten.

Mutation hos virus

Virusmutationer er små ændringer i virus arvemateriale, som opstår løbende i forbindelse med at virus kopierer sig. Jo flere virus, der kopieres, des større er sandsynligheden for, at der opstår mutationer. En virus arvemateriale, og hermed eventuelle mutationer, kan afdækkes ved helgenomssekventering (WGS). Der er blandt minkvarianterne af SARS-CoV-2 set flere eksempler på ændringer i spike proteinet. Spike proteinet er væsentligt, idet mennesker efter en naturlig infektion danner antistoffer over for spike proteinet, og de potentielle COVID-19 vaccine kandidater er også baseret på dette protein. Der er derfor en risiko for, at effekten af spike-baserede anti-COVID19 vacciner kan være påvirket, når der sker ændringer i denne del af arvematerialet.

Tilstedeværelsen af et omfattende reservoir af virus i mink indebærer en alvorlig trussel mod folkesundheden, idet virus spredes fra dyr til mennesker. Risikoen for mutationer gør denne risiko særlig alvorlig. Mutationer i spike proteinet forekommer også i virus blandt mennesker (på verdensplan) uden tilknytning til minkfarme, men ikke eller uhyre sjældent de samme mutationer som opstår i mink. Det er dog blevet vist, at de nuværende vaccinekandidater vil kunne dække de variationer af virus, der er opstået blandt mennesker henover foråret.

Bekymringen om ændringer i spike proteinet i minkvarianter af SARS-CoV-2 blev rejst af Statens Serum Institut da de første mutationer blev påvist. Der er blandt minkvarianterne set syv forskellige mutationer i Spike proteinet og eksempler på op til 4 forskellige ændringer i Spike proteinet i samme virus. Et bestemt virus med 4 ændringer i generne for spike protein er påvist i fem nordjyske minkfarme og i 12 patientprøver, heraf 4 med direkte forbindelse med tre af disse farme (cluster 5). Foreløbige undersøgelser tyder på, at dette virus udviser nedsat følsomhed for neutraliserende antistoffer fra flere personer med overstået infektion. Dette er påvist i et laboratorieforsøg, hvor man ser, at det særlige minkvirus ikke i samme grad hæmmes i vækst af antistoffer fra mennesker, som har været smittet med en ikke-minkrelateret variant af SARS-CoV-2. Igangværende undersøgelser vil afdække problemstillingen yderligere. Yderligere varianter er identificeret ved sekvensering men ikke undersøgt for neutralisation endnu. Dette er bekymrende, da det potentielt kan have betydning for en kommende COVID-19 vaccines effekt over for smitte med nye minkvarianter, og indebære en risiko for nedsat immunitet over for disse efter overstået COVID-19 infektion, hvilket har betydning for den enkelte og for flokimmuniteten i samfundet.

Betydning for human sundhed hvis minkproduktion fortsætter som normalt

Hvis minkproduktionen fortsætter som normalt, vil der efter pelsning være et antal levende mink tilbage som anvendes som avlsdyr til næste års produktion. Antallet svarer til ca. 20% af den årlige bestand på ca. 17 millioner mink. I lyset af den aktuelle situation vil dette antal bestå af 1) mink som ikke er smittet med SARS-CoV-2, 2) nogle mink som formodentlig har dannet antistoffer mod SARS-CoV-2, samt 3) formodentlig nogle mink som er uerkendt smittet med SARS-CoV-2. Fordelingen af disse grupper er ukendt. Dette betyder, at der i kommende måneder efter pelsning fortsat vil kunne forventes udbrud og forekomst af smitte med SARS-CoV-2 blandt mink. Derfor vil der også fortsat være en risiko for smitte fra mink til mennesker.

I forbindelse med påbegyndelsen af næste års avlssæson vil der fortsat være risiko for smitte af SARS-CoV-2 blandt mink. Blandt mink der ikke har været udsat for smitte med SARS-CoV-2 vil alle mink være i risiko for at blive smittet. Blandt mink hvor der tidligere har været smitte med SARS-CoV-2 forventes, at der vil være en del, der har udviklet antistoffer mod SARS-CoV-2. Det vides ikke i hvor høj grad, -eller hvor længe-, disse antistoffer beskytter mod ny smitte med SARS-CoV-2, og det vides ej heller i hvor høj grad disse antistoffer vil blive videregivet til minkvalpe. Det vurderes dog, at der i starten af nyfødte mink's liv vil være en beskyttelse fra materielle antistoffer. Denne beskyttelse antages dog at aftage, således at der efter nogle måneder igen vil være en stor population af mink uden antistofbeskyttelse mod SARS-CoV-2.

Der er foreløbig ikke tegn på, at smitten i minkfarme mindskes over tid. En fortsat tilstedeværelse af SARS-CoV-2 i minkproduktionen, og det faktum at smitten typisk opdages sent i forløbet i de enkelte farme, vil medføre en risiko for spredning i forhold til handel med avlsdyr. Derudover vil risikoen afhænge af den på tidspunktet fundne forekomst af SARS-CoV-2 blandt mennesker. Såvel starten på første og anden fase i udbruddet skete på tidspunkter med forholdsvis lav incidens i befolkningen, og det må forventes, at yderligere stigning i befolkningsincidensen vil forøge risikoen for introduktion af nye virustyper til mink fra mennesker, som senest set i Esbjerg og Vejle kommuner.

Hvis minkproduktionen fortsættes i Danmark, således at der i 2021 genetableres en stor population af mink, vurderes det for overvejende sandsynligt, at denne population vil være modtagelige for smitte. Derudover forventes der stadig at være SARS-CoV-2 i omløb blandt mennesker og ingen betydende immunitet i befolkningen før størstedelen af befolkningen er vaccineret. Dermed er der en betydelig risiko for gentagelse af smittespredning blandt mink og mennesker, som er set i Vestdanmark i 2020. Dette vurderes at indebære en stor risiko for folkesundheden, både ved at medføre større sygdomsbyrde blandt mennesker, og ved at et stort virusreservoir øger risikoen for, at der igen opstår nye virusmutationer, som vacciner ikke giver optimal beskyttelse imod. Samlet set kan den flokimmunitet, der opnås ved vaccination eller overstået infektion, risikere at blive svækket eller udeblive. Det må samtidigt forventes at betyde en væsentlig forringelse af vores muligheder for at bevare epidemikontrol i Danmark, hvilket kan medføre, at man må indføre yderligere restriktioner og begrænsninger på samfundslivet mv.

9.4.7.7. KU-sagens bilag 2 - Bilag X. Kompensation til minkavlere mv. Miljø- og Fødevareministeriet og Erhvervsministeriet arbejdede den 2. og 3. november 2020 på en ØU-sag vedrørende mink, og afdelingschef i Miljø- og Fødevareministeriet Tejs Binderup havde ved mail af 3. november 2020 kl. 09.35 oplyst, at ØU-sagen skulle indeholde to scenarier for minkerhvervet i form af en dvalemodel og en model for nedlukning af minkerhvervet. På den baggrund påbegyndte Erhvervsministeriet arbejdet med notatet "bilag X. Kompensation til minkavlere mv.", som endte med at blive bilag 2 til KU-sagen af 3. november 2020.

Bilag 2 blev udarbejdet i et samarbejde mellem Erhvervsministeriet og Miljø- og Fødevareministeriet.

Bilag 2 beskrev en kompensationsordning for henholdsvis en dvalemodel og en model for nedlukning af minkerhvervet. Den i bilaget foreslåede kompensationsordning for dvalemodellen bestod af en udvidelse af den eksisterende selvstændige ordning, mulighed for 100 procent dækning af faste omkostninger og oprettelse af en omstillingspulje på 150 millioner kr. Kompensationsordningen ved nedlukning af minkerhvervet bestod af kompensation til minkavlere via selvstændigordningen og dækning af faste omkostninger, ekspropriation og en omstillingspulje.

Det fremgår videre på side 6 af KU-sagens bilag 2 under afsnittet "hjemmels- og statsstøtteforbehold knyttet til begge modeller", at:

" ...

Der tages et generelt forbehold for statsstøttegodkendelse af de foreslåede løsninger.

...

Der tages samtidig forbehold for, hvorvidt og hvordan den juridiske hjemmel til at gennemføre de foreslåede løsninger kan findes. Det er umiddelbart vurderingen, at det hverken er muligt at tvangslukke eller lægge minkerhvervet i dvale med hjemmel i epidemiloven eller Sundheds- og Ældreministeriets forbudsbekendtgørelse, da minkavlere ikke er levnedsmiddelsproducenter. Et forbud vil således skulle hjemles i Miljø- og Fødevareministeriets *Bekendtgørelse om COVID-19 hos pelsdyr*

eller ved lov. Miljø og Fødevareministeriet og Justitsministeriet er ved at afklare dette spørgsmål
 ...”

Flere embedsmænd fra Erhvervsministeriet og Miljø- og Fødevareministeriet, som har afgivet forklaring for kommissionen, har forklaret, at dette afsnit vedrørte hjemmel til kompensation af minkavlere og dermed ikke omhandlede en hjemmel til aflivning af mink. Bilag 2 var i KU-sagen vandmærket med ”udkast”.

Administrationsdirektør Torben Skovgaard Andersen, Erhvervsministeriet, har om KU-sagens bilag 2 forklaret, at han den 3. november 2020 om formiddagen bad Søren Bøllingtoft Knudsen om at være sagsbehandler for udarbejdelsen af et notat om kompensation til minkavlere til brug for en kommende ØU-sag. På dette tidspunkt var de i Erhvervsministeriet ikke klar over, at der senere samme aften skulle afholdes et KU-møde.⁴⁴¹ Han var bekendt med indholdet af bilag 2, og han havde formentlig godkendt bilaget inden, det blev sendt ud af huset. Erhvervsministeriets kompensationsordninger havde hidtil hovedsagelig haft hjemmel i erhvervsfremmeloven og diverse aktstykker. Erhvervsministeriet flagede i bilag 2, at der kunne være et hjemmelsmæssigt problem i forhold til Erhvervsministeriets kompensationsordninger. Erhvervsministeriet foretog som altid en vurdering af hjemlen til bevillinger, og de tog sædvanligvis også forbehold for, at ordninger krævede statsstøttegodkendelse. Der var således ikke noget usædvanligt i de forbehold, som blev taget i bilag 2.⁴⁴² Erhvervsministeriet havde aftalt med Miljø- og Fødevareministeriet, at når de i Erhvervsministeriet var færdige med deres bidrag til bilag 2, skulle de sende bilaget videre til Tejs Binderup. Tejs Binderup skulle herefter færdiggøre bilaget og fremsende det til Justitsministeriet, idet Justitsministeriet stod for at samle KU-sagen af 3. november 2020. Spørgsmålet om hjemmel til aflivning af mink var ikke en del af Erhvervsministeriets ressortområde, og dette spørgsmål blev ikke behandlet i bilag 2 og dets afsnit om hjemmel. Erhvervsministeriet havde i bilag 2 kun fokus på kompensationsordningerne. Han var på dette tidspunkt ikke bevidst om, at der manglede hjemmel til aflivning af samtlige mink i Danmark.⁴⁴³ Den lovgivning, der fremgik af bilag

441 Forklaringsdokumentet side 1268

442 Forklaringsdokumentet side 1269

443 Forklaringsdokumentet side 1272f

2, var ikke Erhvervsministeriets lovgivning. Erhvervsministeriet var blevet bedt om at vurdere, hvorvidt deres kompensationsordninger kunne anvendes i relation til minkavlere, hvis der kom yderligere restriktioner for minkavlere. Erhvervsministeriet forsøgte derfor at flage i bilag 2, at der kunne være et hjemmelsproblem i forhold til kompensationen af minkavlere. Det skulle afklares, hvor der kunne findes hjemmel til kompensation af minkavlerne, idet Erhvervsministeriet vurderede, at erhvervsfremmeloven formentlig ikke kunne hjemle en sådan kompensation. Man henviste derfor til Sundhedsministeriets og Miljø- og Fødevareministeriets lovgivning. Minkavl lå uden for Erhvervsministeriets ressortområde, og han var derfor usikker på, hvor hjemmelsgrundlaget til en kompensationsordning præcist skulle findes. Det blev derfor, efter sædvanlig praksis, indskrevet i bilaget, at hjemmelsspørgsmålet til en eventuel kompensation af minkavlerne skulle afdækkes efterfølgende. Dette var sædvanlig praksis, som også var blevet fulgt i en lang række forudgående politiske aftaler om hjælpepakker, hvor der altid blev taget forbehold for hjemmel til kompensationen.⁴⁴⁴ Bilag 2 blev skrevet under et stort tidspres, hvilket var årsagen til, at Erhvervsministeriet havde taget forbehold for spørgsmålet om hjemmel til kompensationen. De afsnit, som Erhvervsministeriet stod for, var beskrevet tilstrækkeligt i forhold til det tidspres, som de var underlagt.⁴⁴⁵

Chefkonsulent Søren Bøllingtoft Knudsen, Erhvervsministeriet, har om bilag 2 forklaret, at Torben Skovgaard Andersen den 3. november 2020 om formiddagen bad ham om at se på, om nogle af Erhvervsministeriets kompensationsordninger kunne udstrækkes til minkavlerne afhængig af, hvad regeringen måtte beslutte vedrørende minkavl. De havde i Erhvervsministeriet ikke et nærmere kendskab til Miljø- og Fødevareministeriets foreslåede modeller for dvale og nedlukning af minkerhvervet, idet disse modeller kun var blevet beskrevet i overskriftsniveauer. Han fik input til bilag 2's indhold fra de ministerier, som stod angivet i bilagets hoved. Det var sædvanlig praksis, at man indhentede bidrag fra de forskellige ministerier. Bilag 2 var et meget foreløbigt udkast til et notat om kompensation til minkavlere. Bilaget blev sendt rundt til de involverede ministerier, som afgav bemærkninger til bilagets indhold. Miljø- og Fødevareministeriet mente, at der skulle være et afsnit om ekspropriation i bilaget, og det endte med, at Miljø- og Fødevareministeriet

444 Forklaringsdokumentet side 1274

445 Forklaringsdokumentet side 1278

stod for at udarbejde dette afsnit. De var i Erhvervsministeriet vant til at arbejde med lukning af erhverv, men ikke med en fuldstændig nedlukning af erhverv. Vedrørende afsnittene i bilag 2 om, at ”Det er vurderingen, at det ikke er muligt at tvangslukke eller lægge minkerhvervet i dvale med hjemmel i epidemiloven og Sundheds- og ældreministeriets forbudsbekendtgørelse, da minkavlere ikke er levnedsmiddelsproducenter. Et forbud vil således skulle hjemles i Miljø- og fødevareministeriets Bekendtgørelse om COVID-19 hos pelsdyr eller ved lov”, og ”Der pågår en dialog med JM og MFVM om afklaringen af det juridiske hjemmelsgrundlag for de overvejede modeller”, har han forklaret, at den konkrete formulering var udformet efter dialog med Justitsministeriet. Afsnittet: ”Det bemærkes desuden, at EU-Kommissionens Temporary Framework foreløbigt udløber ved udgangen af juni måned 2021. Såfremt disse rammer for statsstøtte ikke forlænges, vil mulighederne for at forlænge kompensationsordningen for selvstændige samt faste omkostninger tilsvarende ophøre”, var et standardforbehold, som de tog i forhold til, at de foreslåede modeller skulle statsstøttegodkendes. Bilaget handlede udelukkende om kompensation, så det gav sig selv, at de modeller, som de beskrev, var kompensationsmodeller. Intentionen med bilag 2 var at beskrive, hvordan man kunne kompensere minkavlere i de to modeller, men det kunne godt have stået klarere. De udarbejdede bilaget i løbet af få timer, og de skulle være sikre på, at erhvervsministeren ikke lovede noget, de ikke kunne levere.⁴⁴⁶ Afsnittet om hjemmel ændrede de ikke i, idet dette afsnit var udarbejdet med bistand fra Justitsministeriet. Justitsministeriet burde have stået i hovedet af bilaget. Bilaget blev sendt videre fra Miljø- og Fødevareministeriet til Justitsministeriet, men Justitsministeriet modtog først bilaget kort tid inden KU-mødet den 3. november 2020 gik i gang. De sendte bilaget til Statsstøttesekretariatet i Erhvervsministeriet for at være sikre på, at de havde taget de rigtige forbehold, hvilket Statsstøttesekretariatet mente, at de havde.⁴⁴⁷ Det var ikke et færdigt bilag, og det er kun sket sjældent, at de blev nødt til at fremlægge ufærdige dokumenter som en del af regeringssager. De nåede så langt, som de kunne med bilaget inden KU-mødet gik i gang.⁴⁴⁸

Departementschef Michael Dithmer, Erhvervsministeriet, har om bilag 2 forklaret, at Erhvervsministeriet stod for at udarbejde KU-sagens bilag 2. Er-

446 Forklaringsdokumentet side 885 og 887ff

447 Forklaringsdokumentet side 891f

448 Forklaringsdokumentet side 896

hvervsministeriet forsøgte at knytte kompensationsordningen op på noget forbudslovgivning, som kunne udløse en erstatning til minkavlerne. Han havde ikke set eller godkendt bilaget inden KU-mødet, og bilaget blev til ved fælles hjælp fra forskellige ministerier. Bilaget omhandlede ikke hjemmel til aflivning af mink, men derimod hjemmel til eventuelle kompensationsordninger. Fokus var på at få det godkendt som statsstøtte af kommissionen samtidig med, at det skulle gøres billigst muligt for statskassen.⁴⁴⁹

Erhvervsminister Simon Kollerup har om KU-sagens bilag 2 forklaret, at Erhvervsministeriet i bilagets hoved var angivet i kantet parentes, hvilket betød at han ikke havde læst eller godkendt bilaget forud for udsendelsen. Hele bilaget handlede om kompensationsordninger. Erhvervsministeriet tog altid forbehold ved beskrivelsen af eventuelle kompensationsordninger. Kompensationsordningerne skulle have en bevillingsmæssig hjemmel, og Erhvervsministeriet tog altid et statsstøtteforbehold. Der kunne endvidere blive tale om, at man skulle skaffe en ren materiel hjemmel, hvis kompensationsordningen var helt ny.⁴⁵⁰

Fuldmægtig Anders Kroman Liins, Miljø- og Fødevareministeriet, forklaring vedrørende bilag 2 er gengivet i afsnit 9.4.7.3.

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har om bilag 2 forklaret⁴⁵¹, at han sandsynligvis har skimmet bilaget igennem. Bilagets indhold flugtede med Miljø- og Fødevareministeriets synspunkt, som hele tiden havde været, at der ikke var hjemmel i Miljø- og Fødevareministeriets lovgivning til en dvalemodel. Bilag X endte med at blive bilag 2 til KU-sagen.

Afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen, Justitsministeriet, har om bilag 2 forklaret⁴⁵², at hun ikke læste bilaget den 3. november 2020, idet Justitsministeriet ikke var angivet i dokumentets hoved. Hun havde gerne set, at Justitsministeriet havde haft mulighed for at se bilagets tekst, som omtalte Justitsministeriet. Hun læste ikke bilaget, idet bilaget handlede om compensation, og det blev koordineret af andre ministerier, herunder især af Erhvervsministeriet.

449 Forklaringsdokumentet side 300

450 Forklaringsdokumentet side 877

451 Forklaringsdokumentet side 677f

452 Forklaringsdokumentet side 240, 626, 635 og 640

Justitsministeriet havde ikke en holdning til, hvordan kompensationsordninger skulle skrues sammen. Det var nødvendigt, at hun prioriterede, hvilket materiale hun læste, herunder ved en afvejning af dokumenternes indhold, og hvorvidt Justitsministeriet var nævnt i dokumentets hoved. Miljø- og Fødevarerministeriet sendte bilaget direkte til Statsministeriet den 3. november 2020. Justitsministeriet havde slet ikke været inde over udarbejdelsen af bilaget. Justitsministeriet var ikke, som ellers angivet i bilaget, i gang med at afklare nogen som helst spørgsmål om bekendtgørelse af COVID-19 hos pelsdyr. Justitsministeriet burde have fået forelagt denne passus forud for fremsendelsen. Justitsministeriet ville i så fald have slettet denne sætning. Hun modtog først bilag 2 og bilag 2a, da KU-mødet var i gang. Hun kender ikke til, at Justitsministeriet skulle have haft en telefonisk dialog med Erhvervsministeriet om hjemmel til kompensation i forbindelse med tilblivelsen af bilag 2. Hun havde ikke godkendt formuleringen i bilaget. Hun husker ikke, hvornår hun læste bilag 2. Hun blev overrasket, da hun læste bilaget, idet det bl.a. fremgik, at Justitsministeriet var ved at undersøge EU-landbrugsstøtteregler. Dette var ikke korrekt, og dette område var ikke Justitsministeriets ressort. Justitsministeriet var ikke inde over bilag 2, og til hendes kendskab var der i Justitsministeriet på dette tidspunkt ikke ved at afklare noget vedrørende kompensation. Hun kan ikke forestille sig, at nogen i Justitsministeriet skulle have accepteret formuleringen om, at Justitsministeriet var ved at afklare, om der var hjemmel i et andet ressortministeries bekendtgørelse. Det var Lisbeth Gro Nielsen, som opdagede og gjorde hende opmærksom på formuleringerne i bilaget, og det var først efter, at det første brev til minkavlerne var sendt ud.

Kontorchef Lisbeth Gro Nielsen, Justitsministeriet, har om KU-sagens bilag 2 forklaret⁴⁵³, at hun den 3. november 2020 kl. 23.00 havde en sms-korrespondance med Anne-Mette Lyhne Jensen, hvor Anne-Mette Lyhne Jensen skrev, at Anders Sparholt Jørgensen havde bemærket at nedlukningen af minkerhvervet var ekspropriation og at Statsret skulle ind over. Hun svarede Anne-Mette Lyhne Jensen, at hun godt havde set, at der i et af bilagene fremgik et afsnit om ekspropriation, og at hun havde overvejet, om bilaget skulle forbi Justitsministeriets Statsretskontor. Hun kom dog dog frem til, at dette var der ikke tid til. På tidspunktet for sms-korrespondancen med Anne-Mette Lyhne Jensen var de endelige udgaver af bilag 2 og bilag 2a sendt ud til deltagerne på KU-mødet

453 Forklaringsdokumentet side 1166f

sammen med resten af KU-sagen. Hun var lige kommet hjem, da hun modtog sms'en fra Anne-Mette Lyhne Jensen, og hun skimmede derfor hurtigt bilag 2 og bilag 2a på sin telefon. Hun havde ikke set bilag 2 før dette tidspunkt. KU-sagens form gjorde, at det ikke gav mening at lade Statsretskontoret kigge på bilaget på daværende tidspunkt. Dette måtte derfor håndteres, når der var truffen en beslutning i KU, og når man var klogere på det videre forløb. Alt der vedrørte ekspropriation skulle forbi Justitsministeriets Statsretskontor. Justitsministeriets Statsretskontor skulle ind over ekspropriationsspørgsmålet, når det gav mening. Da hun læste KU-sagens bilag 2 på sin telefon om aftenen, undrede hun sig over, at det i bilaget var angivet, at Justitsministeriet var ved at afklare noget vedrørende EU-landbrugsstøtteregele. Dette undrede hende, da hun ikke mente, at Justitsministeriet havde kompetencer til dette. Hun blev først opmærksom på dette, da KU-mødet var gået i gang.

Den endelige version af KU-sagens bilag 2 "Bilag X. Kompensation af minkavlere mv." fremstår således:

[Erhvervsministeriet]
 [Miljø- og Fødevareministeriet]
 [Beskæftigelsesministeriet]
 [Finansministeriet]

Bilag X. Kompensation til minkavlere mv.

3. november 2020

Problem

På baggrund af yderligere sundhedsfaglige tiltag til inddæmning af smitte blandt minkbesætninger skal der tages stilling til evt. yderligere kompensation, herunder muligheden for genstart af minkavl i Danmark på et senere tidspunkt.

Løsning

Afhængigt af det sundhedsfaglige valg af model for inddæmning af covid-19-smitte på minkbesætninger kan følgende to modeller for kompensation overvejes:

1. Hjælpepakke ved dvale-model

Hensigten med denne model er, at det danske mink-erhverv primo 2023 kan begynde at genstarte sin produktion. Modellen forudsætter således opretholdelse af et vist antal avlsdyr. Modellen søger at lægge danske minkbesætninger i dvale indtil primo 2023 under den forudsætning at det sundhedsfagligt er holdbart at opretholde en hvis bestand af avlsdyr. Dette kan ske ved brug af følgende instrumenter:

- Selvstændigordningen (for ejere og medarbejdende ægtefæller)
- Faste omkostninger (100 pct. kompensation ved nul-omsætning; trappemodel for virksomheder, hvor der også er anden aktivitet end mink)
- Omstillingspulje (indgår i sag om regionale indsatser på FKU/KU denne uge)

Selvstændigordningen

Der lægges op til at udvide den målrettede kompensationsordninger for selvstændige mv. frem til og med den 30. juni 2021, hvor EU-Kommissionens Temporary Framework udløber, for:

- Selvstændige og medarbejdende ægtefælle, der ved forbud ikke har mulighed for at gennemføre erhvervsaktiviteten minkbesætning.
- Leverandører til minkavlere, hvis omsætning primært kan henføres til salg minkavlere.

Det maksimale kompensationsbeløb vil være 23.000 kr. pr. måned i kompensationsordningen for selvstændige. Medarbejdende ægtefælle vil tilsvarende kunne søge ordningen, så der maksimalt kan udbetales 46.000 kr. pr. måned pr. minkavl.

Faste omkostninger

Der lægges op til at give minkavlere, der ikke har anden virksomhed en minkavl, og dermed ingen omsætning, mulighed for at modtage 100 pct. for virksomhedens faste omkostninger frem til og med den 30. juni 2021, hvor EU-Kommissionens Temporary Framework udløber.

For landbrug, hvor minkavl kun udgør en del af virksomheden, lægges der op til at give adgang til kompensation for faste omkostninger svarende til den eksisterende trappemodell (forbedret med *Aftale om udvidelse af hjælpepakker* af 27. oktober 2020), baseret på virksomhedens omsætningsnedgang frem til og med den 30. juni 2021, hvor EU-Kommissionens Temporary Framework udløber. Det bemærkes i den forbindelse, at der vil blive set på muligheden for at benytte det forudgående år som referenceperiode, da minkavlere primært har deres omsætning i og omkring november måned, hvor der pelses.

Hvis der ikke gives tilladelse til at indsætte producere mink, vil det betyde at produktionen bortfalder i 2021. Under antagelse af, at produktionen kan fortsætte i 2022, vil minkavlerne derfor stå i en situation, hvor burene vil være tomme igen hele 2021. Minkavleren vil kunne undgå de variable omkostninger uden dyr i burene, men vil skulle afholde de faste omkostninger i 2021, såfremt minkavleren ønsker at fortsætte produktionen i 2022. Derudover forventes at minkavleren ikke vil skulle afholde omkostninger til løn, da det midlertidige forbud forventede at falde efter pelsningssæsonen. Dette vil betyde, at den gennemsnitlige heltidsbedrift vil afholde omkostninger for ca. 770 tusinde kr. Ved et midlertidigt forbud mod produktion, må det formodes, at minkavlerne skal kompenseres for dette tab.

Det bemærkes, at de fleste bedrifter dog ikke selv vil tjene tilstrækkeligt til at dække alle de faste omkostninger, hvis priserne holder det nuværende niveau. Således tjente den gennemsnitlige heltidsbedrift ca. 420 tusinde kr. til dækning af faste omkostninger. Det betyder, at flertallet af bedrifter reelt vil have et bedre resultat ved at få kompensation for faste omkostninger end ved drift med de nuværende priser.

Ovenstående omkostning ved at lade burene stå tomme i 2021 omfatter ikke løn til ejeren. Da minkavlerne i gennemsnit har haft negative dækningsbidrag igennem de seneste tre år, vurderes det ikke sandsynligt, at ejerne af minkfarmene ville kunne have aflønnet sig selv ved fortsat produktion i 2021. Såfremt man fra politisk side ønsker at aflønne ejerne, vil der derfor være yderligere risiko for overkompensation.

Det er ikke muligt at vurdere præcist hvor mange minkavlere der vil stoppe som følge af et forbud mod at indsætte nye mink i 2021. Givet den pressede økonomi i erhvervet, må det dog forventes, at aflivning af besætningen og efterfølgende forbud mod produktion i 2021, vil betyde at en anseelig andel af minkavlerne vil stoppe produktionen permanent. Det er dog ikke muligt at vurdere, hvor mange der vil være stoppet uanset forbud mod produktion i 2021, hvilket forventes at være en anseelig andel idet alle minkavlere havde underskud i 2019. Antallet af bedrifter faldt fra 985 i 2018 til 792 i 2019 og denne udvikling ville være fortsat i en situation uden COVID-19.

Såfremt minkavl forbydes midlertidigt i 2021 på alle bedrifter i Danmark, vil den samlede erhvervsøkonomiske omkostninger derfor løbe op i cirka 600 mio. kr, hvis der tages udgangspunkt i, at bedrifterne får dækket deres faste omkostninger 2021, idet der er 792 heltidsbedrifter i Danmark. Kompensationen for et midlertidigt forbud for den enkelte bedrift vil dog være op til en konkret vurdering for den enkelte minkavler, og ovenstående estimater skal derfor ses som et skøn over de forventede konsekvenser.

Omstillingspulje

Det foreslås, at der afsættes [150 mio. kr.] til at følge op over for minkavlerne og følgeerhverv ramt af COVID-19. Indsatserne kan fx omfatte investeringsstøtte til omlægning af produktionen fra minkavl til fx anden primærproduktion samt målrettet om- og opkvalificering af beskæftigede inden for minkerhvervene med henblik på at understøtte omlægningen.

Erhvervsministeriet vil gå i dialog med erhvervet og arbejdstagerorganisationer om relevante tiltag. Indsatsen forventes særligt at komme Nord- og Vestjylland til gavn, idet koncentrationen af minkbesætninger er høj i disse områder. Nord- og Vestjylland har et højt smitteniveau blandt mink, hvorfor størstedelen af nedslagne minkbesætninger geografisk er placeret her. Der fastlægges konkret model for udmøntning af midlerne. Der vil desuden blive set på, om det er muligt inden for omstillingspuljen at bidrage til generationstilpasning af mink-erhvervet, så ældre minkavlere får mulighed for at forlade erhvervet.

2. Hjælpepakke ved nedlukning af erhvervet

Denne model tages i anvendelse såfremt mink-erhvervet må nedlukkes i Danmark. I så fald tages følgende instrumenter i brug:

- Kompensation til minkavlere og medarbejdende ægtefæller i en overgangsperiode på fx 3 måneder (via selvstændigordningen og kompensationsordningen for faste omkostninger)
- Ekspropriation
- Omstillingspulje (indgår i sag om regionale indsatser på FKU/KU denne uge)

Ekspropriation

Erhvervets omkostning ved et permanent forbud mod hold af mink forventes at blive kompenseret af staten, idet aflivning af raske dyr vil udgøre en sådan begrænsning af ejendomsrettet, at der kan være tale om ekspropriation. Når der er tale om ekspropriation vil kompensationssatsen være sat således, at erstatningen svarer til handelsværdien og yderligere 8 pct. af dyrenes værdi for at kompensere driftstabet, under antagelse af at hjemlen i BEK 1323/2015 vil udvides til at omfatte alle mink. Fødevarestyrelsen vurderer, at erhvervet vil skulle kompenseres med ca. 2,4 mia. kr. svarende til handelsværdien af minkene, såfremt det ikke er muligt at time aflivningen med pelsningssæsonen. Fødevarestyrelsen vurderer i

samme scenarie, at staten vil skulle dække cirka 200 mio. kr. af branchens drifts-omkostninger som kompensation for ekspropriation.

Antages det, at bure og bygninger ikke vil kunne sælges til udlandet eller anvendes til andet formål, vil erhvervet have et tabt værdien af bygninger og bure på ca. 3,8 mia. kr.¹. Omkostningen forventes dog at falde over tid, idet det alt andet lige må forventes at minkavlerne rydder bure og bygninger for at bruge de nuværende produktionsarealer til andre formål.

Tabel 2		
Erhvervsøkonomiske konsekvenser ved permanent forbud mod hold af mink		
	Mia. kr. (5-års gennemsnit)	Mia. kr. (12-års gennemsnit)
Tabt værdi af bygninger og inventar	3,8	3,8
Tabt indtjening (5 år)	-0,5	4,4
Erstatning sfa. aflivede mink*	2,4	2,4
Erstatning sfa. tabte driftsomkostninger*	0,2	0,2
I alt	6,1	11,0

Kilde: Danmarks Statistik og Fødevareresystemet*

Den erhvervsøkonomiske omkostning ved aflivning af alle mink forventes, at kunne løbe op i 6 til 11 mia. kr., afhængigt af forventningen til den fremtidige indtjening. Dette estimat dækker over værdien af tabte bure og bygninger, kortsigtede udgifter til løn og værdien af den tabte indtjening. Derudover indgår også den tabte værdi af minkene, samt et generelt driftstab, som dog forventes at blive kompenseret af staten. Det vil skulle afklares, hvordan branchen præcist vil kunne kompenseres af staten for de øvrige omkostninger ved ekspropriation.

De samfundsøkonomiske konsekvenser forventes at ligge i intervallet 0,1 til 1,4 mia. kr., afhængigt af den forventede fremtidige indtjening.

¹Estimatet er baseret på et værdien af aktiverne ultimo 2018, og forventes at falde yderligere som følge af flere konkurser igennem 2018 og 2019.

De faktiske erhvervsøkonomiske konsekvenser ved ekspropriation, vil dog afhænge af en konkret vurdering for hver enkelt minkavlere, og ovenstående estimer skal derfor ses som et skøn over de forventede konsekvenser.

Omstillingspulje

Se ovenfor.

Medarbejdere

Der er ca. 4.300 beskæftigede i den primære produktion med pelsdyr i 2018, heraf 2.600 med dansk statsborgerskab. Det vides ikke, hvor mange af disse, som er midlertidigt ansat.

Såfremt minkavl forbydes i hele 2021, må det forventes at de midlertidigt ansatte vil blive afskediget. De fastansatte, som ikke er medarbejdende ægtefæller, vil skulle finde andet arbejde.

For denne gruppe af medarbejdere er der på Beskæftigelsesministeriets område en række eksisterende initiativer og ordninger, som kan understøtte en fleksibel omskoling af ledige i forbindelse med afskedigelse af en større gruppe medarbejdere. Det drejer sig blandt andet om:

- *Varslingsindsats*: Varslingspuljen muliggør, at det regionale arbejdsmarkedsråd (RAR) ved større virksomhedslukninger eller afskedigelser af stor betydning for et lokalområde kan yde tilskud til initiativer, der sikrer en tidlig målrettet indsats for de afskedigede personer fra opsigelsesperioden.
- *Uddannelsesløft*: Dagpengemodtagere har ret til en erhvervsuddannelse med 110 pct. dagpengesats inden for fag med mangel på arbejdskraft i 2020-2021.
- *Job-VEU (voksen- og efteruddannelse)*: Modellen tager udgangspunkt i virksomhedernes konkrete behov for arbejdskraft og opkvalificering ved at koordinere samarbejdet mellem de relevante aktører, dvs. virksomheder, arbejdsmarkedets parter, jobcentre og uddannelsesinstitutioner.
- *Voksenlærlingeordningen*: Voksenlærlingeordningen giver ledige og beskæftigede, der er over 25 år, mulighed for at opkvalificere sig til faglært.
- *Korte erhvervsrettede kurser*: Der er mulighed for korte erhvervsrettede kurser på mangelområder.

Da der således allerede eksisterer en lang række initiativer for afskedigede medarbejdere, foreslås det, at der ikke igangsættes yderligere initiativer for denne gruppe.

Hjemmels- og statsstøtteforbehold knyttet til begge modeller

Der tages et generelt forbehold for statsstøttegodkendelse af de foreslåede løsnin-

Konkret tages der forbehold for mulighederne for at kompensere minkavlere i lyset af EU-landsbrugsstøtteregler. Dette undersøges nærmere af Miljø- og Fødevareministeriet og Justitsministeriet.

Det bemærkes desuden, at EU-Kommissionens Temporary Framework foreløbigt udløber ved udgangen af juni måned 2021. Såfremt Temporary Framework ikke forlænges, vil mulighederne for at forlænge kompensationsordningen for selvstændige samt faste omkostninger tilsvarende ophøre.

Der tages samtidig forbehold for, hvorvidt og hvordan den juridiske hjemmel til at gennemføre de foreslåede løsninger kan findes. Det er umiddelbart vurderingen, at det hverken er muligt at tvangslukke eller lægge minkerhvervet i dvale med hjemmel i epidemiloven eller Sundheds- og Ældreministeriets forbudsbekendtgørelse, da minkavlere ikke er levnedsmiddelsproducenter. Et forbud vil således skulle hjemles i Miljø- og Fødevareministeriets *Bekendtgørelse om COVID-19 hos pelsdyr* eller ved lov. Miljø- og Fødevareministeriet og Justitsministeriet er ved at afklare dette spørgsmål.

Økonomi

Nedenstående *tabel 1* giver et skøn over merudgifter forbundet med de to løsningsforslag. Begge skøn er behæftet med betydelig usikkerhed.

Tabel 1 Øverslag på månedlige merudgifter forbundet med yderligere kompensation	
Udgifter til:	(mio. kr.)
Selvstændigordning	35
Leverandører	70
Faste omkostninger	70
Omstillingspulje (engangsbeløb)	150
Ekspropriation (engangsbeløb)	[Uafklaret]
I alt:	325

9.4.7.8. KU-sagens bilag 2a - 2021 håndtering af COVID-19 smitterisiko i mink

Fuldmægtig i Miljø- og Fødevareministeriet Anders Kroman Liin arbejdede i løbet af den 2. og 3. november 2020 på et cover til en ØU-sag med to modeller for håndteringen af coronasmitte blandt mink. Arbejdet med ØU-coveret "2021 håndtering af COVID-19 smitterisiko i mink" blev stoppet i Miljø- og Fødevareministeriet om eftermiddagen den 3. november 2020, da det stod klart at sagen skulle behandles på et KU-møde samme aften.

Afdelingschef i Miljø- og Fødevareministeriet Tejs Binderup fremsendte den 3. november 2020 kl. 15.49 og kl. 17.01 udkastet "2021 håndtering af COVID-19 smitterisiko i mink" i udkastformat til Anne-Mette Lyhne Jensen og Lisbeth Gro Nielsen i Justitsministeriet, idet Justitsministeriet stod for at koordinere KU-sagen af 3. november 2020. Dokumentet kom til at indgå i KU-sagen af 3. november 2020 som bilag 2a.

Model 1 i KU-sagens bilag 2a angik en dvaleordning, hvor minkavlere uden for zonerne skulle pelse ned, mens minkavlere i zone 1 og 2 fik forbud mod at genindsætte mink i 2021. Det fremgår videre af KU-sagens bilag 2a under model 1, at:

"...

Model 1: Dvale

...

Der er ikke hjemmel til håndtering af et sådant scenarie i den nuværende lovgivning, hvorfor der meget hurtigt vil skulle tilvejebringes en lovmæssig hjemmel for dette. SUM tilvejebringer hjemmel i lovgivningen til at forhindre genindsættelse af mink.

..."

Model 2 indebar en aflivning af alle mink i Danmark, og af beskrivelsen af model 2 fremgår:

"...

Model 2: Aflivning af alle dyr

Dette scenarie vil medføre ekspropriation og dermed erstatning samt en mere omfattende omstillingspulje end model 1.

...”

I bilagets indstillingsafsnit fremgår det, at det blev indstillet, at model 1, som udgjordes af dvalemodellen, blev tiltrådt. Bilag 2a var i KU-sagen vandmærket med ”udkast”.

Fuldmægtig Anders Kroman Liin, Miljø- og Fødevareministeriet, har vedrørende bilag 2a forklaret, at man i Miljø- og Fødevareministeriet den 2. og 3. november 2020 arbejdede på en dvalemodel for minkerhvervet. Han hørte ikke noget om, at man sideløbende arbejdede på en mere vidtgående model i andre ministeriet. Den 3. november 2020 arbejdede han således på ØU-coveret ”2021 håndtering af COVID-19 smitterisiko i mink”, som efterfølgende blev til KU-sagens bilag 2a. Den 3. november 2020 om eftermiddagen kom der kontraordre om, at der skulle afholdes et KU-møde, og han fik besked om, at det ØU-cover, som han skrev på, skulle vedlægges som bilag til KU-sagen af 3. november 2020. ØU-coveret, som han havde arbejdet med, var et meget ufærdigt produkt i skitseform. Han havde primært skrevet på dvalemodellen, idet Tejs Binderup og Katja Goodhew skulle tage sig af de resterende afsnit i coveret.⁴⁵⁴

Teamleder Katja Goodhew, Miljø- og Fødevareministeriet, har om bilag 2a forklaret, at Miljø- og Fødevareministeriet den 2. og 3. november 2020 arbejdede meget intenst på dvale-modellen og et forbud mod avl på avlsdyr i minkbranchen. De gik ud fra, at det var den model, der ville blive indstillet til, men man afventede den endelige risikovurdering fra sundhedsmyndighederne, som først kom sent om eftermiddagen den 3. november 2020. Miljø- og Fødevareministeriets forventning var, at der skulle arbejdes videre på en dvalemodel, men at dette først skulle afklares. De havde ikke mandat til at beslutte, hvilken model der skulle indstilles. De afventede risikovurderingen fra sundhedsmyndighederne og en indstilling om, hvad risikovurderingen så skulle medføre af tiltag. Dvalemodellen bestod af, at alle minkavlerne uden for zonerne pelsede ned, således at kun avlsdyrene blev bevaret, og at minkavlere i 2021 ikke fik tilladelse til at indsætte nye mink i de besætninger, der var

⁴⁵⁴ Forklaringsdokumentet side 25 og 29

blevet aflivet som følge af covid-19-smitte eller fordi, de var beliggende inden for en radius af 7,8 km fra en smittet besætning. Dvalemodellen indebar et forbud mod parring af avlsdyrene og et forbud mod genindsættelse af mink i zonebesætninger. Dvalemodellen indebar således ikke en aflivning af alle mink. Hun husker ikke, hvorvidt det blev drøftet, at der ikke var hjemmel til aflive alle mink. Det var ikke aktuelt, idet de kun arbejdede med de to modeller i bilag 2a.⁴⁵⁵

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevarerministeriet, har om bilag 2a forklaret⁴⁵⁶, at det efter hans opfattelse stod relativt klart, at der ikke var hjemmel – hverken til en dvalemodel eller til en model, som indebar aflivning af alle dyr. Miljø- og Fødevarerministeriet havde i bilag 2a beskrevet klart, at der ikke var hjemmel til hverken en dvalemodel eller en total nedlukning. Ved mail af 3. november 2020 kl. 15.49 fremsendte han ØU-coveret, som senere blev til KU-sagens bilag 2a, til Anne-Mette Lyhne Jensen og Lisbeth Gro Nielsen i Justitsministeriet, idet Justitsministeriet overtog sagen, der skulle behandles som en KU-sag. Det fremgik tydeligt med gul markering, at model 2 i bilag 2a, som omfattede aflivning af alle dyr, skulle uddybes.⁴⁵⁷ Han ville gerne have fremsendt en mere fyldestgørende version af ØU-coveret, men det var der ikke tid til. Han blev først opmærksom på, at deres udkast til et ØU-cover ikke blev KU-sagens cover omkring kl. 17.45, da Justitsministeriet udsendte deres eget KU-cover. Miljø- og Fødevarerministeriets ØU-cover endte med at blive vedlagt KU-sagen som bilag 2a.⁴⁵⁸

Kontorchef Paolo Drostby, Miljø- og Fødevarerministeriet, har forklaret⁴⁵⁹, at han ikke husker, hvorvidt han eller Tejs Binderup bad Anders Kroman Liin om at stoppe arbejdet med ØU-coveret. ØU-coveret, som Anders Kroman Liin havde arbejdet med, blev sendt til Justitsministeriet, så coveret i udkastformat kunne vedlægges som bilag til KU-sagen af 3. november 2020. Coveret blev fremsendt til Justitsministeriet i udkastformat, så Justitsministeriet kunne lade sig inspirere i forhold til udarbejdelsen af KU-coveret. Han fik ikke nogen viden om, hvorvidt KU-sagen skulle indeholde en indstilling om drøftelse af

455 Forklaringsdokumentet side 227

456 Forklaringsdokumentet side 688

457 Forklaringsdokumentet side 679

458 Forklaringsdokumentet side 678

459 Forklaringsdokumentet side 1591

situationen eller en indstilling med tiltag til håndteringen af situationen. Dette måtte bero på, hvad Justitsministeriet lagde op til i coveret.

Kontorchef Lisbeth Gro Nielsen, Justitsministeriet, har om bilag 2a forklaret, at hun modtog bilaget fra Tejs Binderup, og at hun hurtigt kunne konstatere, at dokumentet var ufærdigt, idet dokumentet indeholdt kommentarboxe og gule markeringer. Hun var ikke klar over, hvorvidt dokumentet var tiltænkt som et cover eller et bilag. Hun vidste ikke, hvad hun skulle bruge dokumentet fra Miljø- og Fødevareministeriet til. Den 3. november 2020 skimmede hun bilag 2a, og hun har efterfølgende læst bilaget mange gange, men hun forstod ikke indholdet. Hun konstaterede, at dokumentet var ufærdigt, og hun gik ud fra, at Miljø- og Fødevareministeriet arbejdede videre med dokumentet, idet dette var aftalen. Hun arbejdede derfor selv videre med coveret til KU-sagen. De var underlagt et stort tidspres, så hun brugte ikke mere tid på Miljø- og Fødevareministeriets dokument "2021 håndtering af COVID-19 smitterisiko i mink".⁴⁶⁰ Hun læste først den endelige version af bilag 2a, da hun kom hjem om aftenen den 3. november 2020.⁴⁶¹

Afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen, Justitsministeriet, har om bilag 2a forklaret⁴⁶², at hun ikke læste bilaget den 3. november 2020, idet Justitsministeriet ikke var angivet i dokumentets hoved. Det var nødvendigt, at hun prioriterede, hvilket materiale hun læste, herunder ved en afvejning af dokumenternes indhold og, hvorvidt Justitsministeriet var nævnt i dokumentets hoved. I ugen efter den 4. november 2020 læste hun KU-sagens bilag 2a.

Departementschef Johan Legarth, Justitsministeriet, har vedrørende bilag 2a forklaret⁴⁶³, at han ikke læste bilaget forud for KU-mødet den 3. november 2020. Det er relativt sjældent, at et UDKAST-vandmærke påføres et bilag, som indgår i en regeringssag. Normalt vil et forbehold være indeholdt i en kantet parentes.

Departementschef Per Okkels, Sundhedsministeriet, har om bilag 2a forklaret⁴⁶⁴, at hvis epidemiloven, som anført i bilaget, skulle anvendes til at indføre

460 Forklaringsdokumentet side 1154f

461 Forklaringsdokumentet side 1167

462 Forklaringsdokumentet side 240 og 626f

463 Forklaringsdokumentet side 610

464 Forklaringsdokumentet side 739

et forbud mod genindsættelse af mink, så skulle Miljø- og Fødevareministeriet have kontaktet Sundhedsministeriet, idet epidemiloven var deres lovgivningen. Det var helt ulogisk, at man skulle bruge epidemiloven til at indføre et forbud mod genindsættelse af mink. Det kan ikke forventes, at ministre læser bilag til en regeringssag, når de fremsendes få minutter før regeringsudvalgs-mødet starter. Man kan heller ikke forvente, at departementscheferne gør det, når det står helt klart, hvem som har ansvaret for indholdet af bilagene. Man går ud fra, at den ressortansvarlige departementschef kan stå inde for bilagenes indhold.

Den endelige version af KU-sagens bilag 2a ”2021 håndtering af COVID-19 smitterisiko i mink” fremstår således:

[Miljø- og Fødevareministeriet]
 [Erhvervsministeriet]
 [Beskæftigelsesministeriet]
 [Sundheds- og Ældreministeriet]
 [Finansministeriet]

2021 håndtering af COVID-19 smitterisiko i mink

3. november 2020

Problem

Der er konstateret mutationer i mink, som muligvis er resistente for COVID-19-antistoffer. Det kan i værste fald føre til, at evt. kommende vacciner ikke vil være anvendelige. Derudover er smittespredningen med COVID-19 i minkbesætninger fortsat stigende. Der skal derfor tages stilling til, hvordan COVID-19 smitterisiko i mink håndteres i 2021.

Baggrund

På baggrund af sundhedsmyndighedernes vurdering af, at smittede minkfarme udgør en risiko for menneskers sundhed, besluttede regeringen den 1. oktober 2020, at smittede minkbesætninger, samt minkbesætninger beliggende inden for en radius af 7,8 km fra en smittet besætning fremadrettet skulle aflives.

Per 31. oktober 2020 er [191] minkbesætninger konstateret smittede og yderligere [28] besætninger under mistanke. Derudover skal alle ikke-smittede besætninger aflives fordi, de ligger inden for 7,8 km zonen. Der er registreret i alt 1.082 aktive minkbesætninger i Danmark. På nuværende tidspunkt er det samlede antal dyr, der skal aflives, opgjort til ca. [4,8] mio. dyr. Det estimeres, at der er i alt ca. 2,4 mio. avlsdyr og ca. 11,0 mio. andre dyr i de danske minkbesætninger, jf. bilag X.

På baggrund af den hidtidige smitteudvikling samt [sundhedsmyndighedernes] anbefalinger må det dog forventes, at det endelige antal besætninger og dyr, der vil skulle aflives i 2020, vil øges yderligere.

Løsning

Baseret på [sundhedsfaglige] vurderinger skal biomassen reduceres mest muligt. Konklusionen er derfor, at alle besætninger inden for zonerne (smittede og ikke-smittede) skal slås ned. Det inkluderer ligeledes avlsdyr. Det er ligeledes centralt, at hastigheden på aflivningsindsatsen ikke sænkes. For at sikre, at smittereservoiret reduceres så hurtigt som muligt, har regeringen besluttet at supplere den igangværende aflivningsindsats med en incitamentsordning, der giver minkavlere en ekstra kompensation pr. dyr, hvis de lever op til særligt fastsatte kriterier for hurtig aflivning af dyrene.

For at reducere risikoen for yderligere COVID-19-smittespredning i de danske minkfarme, skal der vælges mellem 2 modeller med yderligere foranstaltninger.

Model 1: Dvale

I parallel fortsættes den nuværende strategi med aflivning af smittede besætninger, besætninger inden for en radius af 7,8 km heraf. Bedste scenarie for aflivningsindsatsen i Nordjylland med de nuværende aflivningsmetoder og med minkavlernes deltagelse er omkring 1. december. Derudover fastholdes det nuværende overvågningsprogram, hvor minkavlere indsender prøver til test hver tredje uge.

Modellen der medfører, at alle minkavlerne uden for zonerne pelser ned, således at kun avlsdyr bevares. Derudover gives ikke tilladelse til, at indsætte og avle nye mink i de besætninger, der er blevet aflivet som følge af COVID-19 smitte eller fordi, at de har været beliggende inden for en radius 7,8 km fra en smittet besætning i 2021, jf. bilag xx. Dette vil for de berørte besætningsejere betyde, at de i 2021 ikke vil have mulighed for at generere en indtægt fra minkavl, og derfor vil skulle ydes kompensation for dette tab. Der er ikke hjemmel til håndtering af et sådant scenarie i den nuværende lovgivning, hvorfor der meget hurtigt vil skulle tilvejebringes en lovmæssig hjemmel for dette. SUM tilvejebringer hjemmel i lovgivningen til at forhindre genindsættelse af mink.

For at sikre avlsmaterialet indføres en række særlige smittebeskyttelses-tiltag for, at sikre, at avlsmaterialet bevares. Disse beskrives i bilag Z. Denne opgave forventes løftet af branchen selv, men i konsultation og samarbejde med relevante myndigheder.

Tabel 1	
2021 håndtering af COVID-19 smitterisiko i mink, mio. kr.	
	2021
Overvågningsprogram	
Indsendelse af overvågnings-prøver hver 3. uge	[xx]
Aflivningsstrategi	
Aflivning af smittede og zonebesætninger	
Forbud mod genindsættelse af dyr i aflivede besætninger	
Kompensation for drifts- og indtægtsstab hvor der ikke tillades genindsættelse af dyr	
Sikring af avlsmateriale	
Overvågning, flytning og isolation af avlsdyr	

Model 2: Aflivning af alle dyr

Dette scenarie vil medføre ekspropriation og dermed erstatning samt en mere omfattende omstillingspulje end model 1.

Indstilling

Det indstilles

- at model 1 tiltrædes.

- at regeringen i uge 47 forelægges en ny sag, hvor der skal tages stilling til den valgte model eller en evt. udfasning af minkproduktion i Danmark.

Forventet modtagelse

Det må forventes at blive mødt med kritik fra branchen såfremt det besluttet, at der ikke kan genindsættes i mink i de aflivede besætninger. Ligeledes er branchen allerede i dag under stor økonomisk pres, jf. Bilag Y, og det må derfor forventes, at en beslutning om ikke at tillade genindsættelse af dyr i de aflivede besætninger kan føre til konkurser og/eller, at minkavlere vælger at trække sig ud af erhvervet.

Procedure

Sagen forelægges skriftligt ØU med henblik på godkendelse, hvorefter regeringen melder ud om tiltagene. Samtidigt får minkavlerne meddelelse om, at der ikke må genindsættes mink i 2021.

Herefter iværksættes arbejde med at få godkendt den nødvendige lovmæssige hjemmel, ligesom Fødevarestyrelsen indleder et samarbejde med erhvervet om iværksættelse af de godkendte tiltag til beskyttelse af avlsmaterialet.

COVID-19 smitteudviklingen i mink desuden følges kontinuerligt, og såfremt der skulle opstå et fagligt grundlag for at ændre strategi eller foreslå en skærpet indsats, forelægges regeringen et beslutningsoplæg herom.

Kommunikation

MFVM forestår kommunikationen vedr. håndtering af COVID-19-smitte i mink, herunder strategien i 2021.

9.4.7.9. KU-sagens bilag 3 – Mulig ”tempo-bonus” for hurtig aflivning af mink

Idéen om tempobonus til minkavlere, som aflivede deres mink hurtigt, blev nævnt under et departementschefmøde den 2. november 2020 kl. 21.30, og efter mødet aftalte Tejs Binderup med Finansministeriet, at man i Finansministeriet skulle udarbejde et notat om en tempobonus med henblik finansministerens godkendelse heraf.

Finansministeriet v/souschef Asbjørn Brink udarbejdede herefter natten mellem den 2. og 3. november 2020 et notat om tempobonus, som bl.a. indeholdt formuleringen ”Det kan endvidere overvejes, at indføre en ”tempo-bonus” mhp. at skabe incitament til, at minkavlerne selv øger hastigheden for aflivning af mink”. Det blev vurderet, at en tempobonus på 20 kr. pr. aflivet dyr, hvilket udgjorde ca. 10 procent af markedsprisen, ville skabe det rette incitament for minkavlerne.

Den 3. november 2020 kl. 10.54 sendte Asbjørn Brink notatet ”Mulig ”tempo-bonus” for hurtig aflivning af mink” til kontorchef Paolo Drostby i Miljø- og Fødevareministeriet, med oplysning om, at det var godkendt af finansminister Nicolai Wammen. Af mailen fremgår således: ”Finansministeren har godkendt vedlagte notat om ”tempo-bonus” og dermed at vi kan arbejde videre med en sådan”. Efter visse tilpasninger foretaget af Miljø- og Fødevareministeriet kom notatet til at indgå i KU-sagen som bilag 3.

Af den endelige udgave af notatet og dets indstilling fremgår følgende:

”...

Indstilling

Det *indstilles*, at Miljø- og Fødevareministeriet afsøger mulighederne for en ”tempo-bonus” på mødet med branchen d. 3. november.

...”

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har om tempo-bonus forklaret bl.a.⁴⁶⁵, at det var hans idé at indføre et økonomisk incita-

465 Forklaringsdokumentet side 670, 674f og 1648f

ment til hurtigere aflivning i form af en tempobonus, hvilket der også var en drøftelse af på departementschefmødet. Allerede om aftenen mandag den 2. november 2020 var der nogle drøftelser med Finansministeriet herom. Der havde i oktober 2020 været en lang proces, som viste, at det ikke var muligt for myndighederne at stå for nedslagningen. Avlerne havde fremsat et ønske om selv at slå minkene ned. Der var i oktober 2020 drøftelse om betaling af minkavlerne for dette aflivningsarbejde. Der var samtidig problemer med at få personale ud på minkfarmene for at foretage optællinger af mink. Forsvaret og politiet ønskede ikke at gå ind på smittede farme. Dette blev også drøftet på mødet i indsatsgruppen den 28. oktober 2020. Han fik idéen om tempobonus mandag aften den 2. november 2020 omkring tidspunktet for mødet med København Fur. Han startede med at kalde det et turbo-tillæg. Der var drøftelser om tempobonus mellem Miljø- og Fødevareministeriet og Finansministeriet allerede før departementschefmødet den 2. november 2020 kl. 21.30. Finansministeriet udarbejdede notatet om tempobonus henover natten fra mandag den 2. november 2020 til tirsdag den 3. november 2020, og om tirsdagen godkendte finansministeren, at man kunne igangsætte en tempobonus. Miljø- og Fødevareministeriet tog herefter kontakt til branchen. Det var et tilbud, som ikke kunne trækkes tilbage. Han tog Erhvervsministeriets udmelding om statsstøtte for gode varer. Spørgsmålet var, om man tillige kunne give avlerne et økonomisk incitament til at fremrykke den ordinære pelsning for herved at mindske biomassen. Der skulle udarbejdes en skriftlig sag til regeringen herom. Planen var, at man derudover skulle gå i gang med forberedelse af en regeringssag med henblik på stillingtagen til minkavl for 2021. Det var ikke entydigt, om det var Miljø- og Fødevareministeriet eller Finansministeriet, som havde ansvaret for hjemmel til tempobonus. Tempobonussen handlede i starten om, at de skulle have øget tempoet i zone 1 og zone 2. På det tidspunkt var man klart inden for hjemlerne i lov om hold af dyr, og de erstatningsbestemmelser, der er i loven. Det var lov om hold af dyr, der muliggjorde, at man kunne aflønne minkejerne pr. mink i stedet for med en timeløn. Der var endvidere spørgsmålet om bevillingsmæssig hjemmel, hvor Finansministeriet gav udtryk for, at der var bevillingsmæssig hjemmel i marts-aktstykket. Hvis man i efterårsferien kunne diskutere, hvad den rigtige løn var, kunne man ligeledes diskutere, om lønnen skulle være højere for at øge hastigheden. Tempobonussen skulle ses som et incitament for minkejerne til at slå deres dyr ned hurtigere. Det var enten i § 30 eller i § 56 i lov om hold af dyr, at der var hjemmel til at betale minkejerne for at aflive deres mink. Spørgsmålet var, hvilken betaling minkejerne skulle have for selv at slå deres

dyr ned. Der var ikke hjemmel til at påbyde minkavlerne at slå deres dyr ned. Minkavlerne kunne vælge, om de selv ville slå deres dyr ned eller vente på, at myndighederne gjorde det. Han tror ikke, at der var nogen minkejere, som var i tvivl om dette. Adspurgte om § 56 i lov om hold dyr krævede en særlig bevillingsmæssig hjemmel, har han forklaret, at det gjorde han sig ikke tanker om. § 56 i lov om hold af dyr er selve erstatningsbestemmelsen, som derfor naturligvis har bevillingsmæssig hjemmel.

Souschef Asbjørn Brink, Finansministeriet, har om KU-sagens bilag 3 forklaret⁴⁶⁶, at han udarbejdede notatet om tempobonus natten mellem den 2. og 3. november 2020, og at notatet blev godkendt af finansminister Nicolai Wammen forud for fremsendelsen af notatet til Miljø- og Fødevareministeriet. I mellemtiden modtog Finansministeriet risikovurderingen fra Statens Serum Institut, hvorefter han skrev en mail til Miljø- og Fødevareministeriet, hvor han spurgte til, hvorvidt dvalemodellen holdt vand i lyset af den nye risikovurdering fra Statens Serum Institut. Han modtog ikke et svar på denne mail fra Miljø- og Fødevareministeriet. Notatet skulle tjene som beslutningsgrundlag for, at Finansministeriet ville afsætte midlerne til tempobonusmodellen. Tempobonusen skulle dog først udbetales, når der forelå en bevillingsmæssig hjemmel for eksempel i form af et aktstykke. Spørgsmålet om, hvorvidt tempobonus udgjorde statsstøtte skulle afklares af Erhvervsministeriet.

Afdelingschef Martin Ulrik Jensen, Finansministeriet, har om finansministerens godkendelse af notatet om tempobonus forklaret bl.a.⁴⁶⁷, at det er ressortministeriets opgave at vurdere og afgøre, om de har bevillingsmæssig hjemmel. Han ved ikke, hvor langt Miljø- og Fødevareministeriet var med den opgave på det pågældende tidspunkt. Det var muligvis okay at bruge omkring 100 millioner kr. på det, men dette var i sidste ende op til finansministeren. Finansministeren forholder sig ikke til den bevillingsmæssige hjemmel. Det, som finansministeren godkendte, var det politiske initiativ, om det var okay, at regeringen ville søge at afsætte penge hertil. Det var prioriteringen af, om regeringen ville bruge penge på det. Det er en stor kasse, pengene kommer fra; ministerierne har ikke pengene selv. Normalt vil der være en ØU-proces eller som her en skriftlig forelæggelse. Ministerierne har masser af hjemler til at udbetale penge, men det betyder ikke, at de kan udbetale alle de penge, de

466 Forklaringsdokumentet side 1245

467 Forklaringsdokumentet side 593 og 596

har lyst til. Ved finansministerens godkendelse af at man begynder at tale om tempobonus, ligger der ikke en godkendelse af, at der er hjemmel til at udbetale en tempobonus. I godkendelsen ligger, at en minister vil ikke gå ud og love noget til en branche, og ministeren får med en godkendelse at vide, at der er opbakning fra finansministeren til at bruge de penge. Afhængig af, om der er bevillingsmæssige hjemler på finansloven eller ej, vil der skulle udarbejdes et aktstykke. Det er ressortministeriet, der har overblikket over dette. Både han, Annemarie Lauritsen og Kent Harnisch arbejdede med notatet, men det var på dagen primært Annemarie Lauritsen, som var lead på notatet.

Afdelingschef Annemarie Lauritsen, Finansministeriet, har om notatet om tempobonus forklaret bl.a.,⁴⁶⁸ at der var et ønske om, at tempoet for aflivningen skulle øges. Derfor introducerede man tempobonussen, så minkavlerne fik incitament til at sætte aflivningstempoet op med selv at aflive mink i Nordjylland. Det var oppe i forskellige sammenhænge, at alle mink kunne blive aflivet, men det generelle indtryk i ministeriet var ikke, at dette var det mest sandsynlige scenarie. I de dage var man ved at forberede en ØU-sag, og man drøftede en kompensationsordning for minkavlerne, så de kunne være trygge med hensyn til økonomien ved at aflive, ligesom man drøftede praktikken omkring aflivningen af mink. Der var mange elementer i spil i disse dage. Der var på departementschefmødet om eftermiddagen den 3. november 2020 en diskussion af tempobonusordningen. Hun husker ikke, at der på mødet blev talt om, at der skulle fremskaffes hjemmel til incitamentsordningen.⁴⁶⁹ Hun forklarede videre⁴⁷⁰, at de i begyndelsen af november 2020 arbejdede med, om de kunne finde de 100-300 mio. kr., der var efterspurgt, og det kunne de godt. Det var ressortministeriets opgave at finde ud af, hvad der skulle til i forhold til hjemmel mv. I første omgang ville de afprøve det på branchen. Derefter skulle det typisk igennem en politisk behandling, og det ville derefter blive udmøntet i et aktstykke. Det var umiddelbart ressortministeriet, som skulle forestå dette, og Finansministeriet kunne vejlede ved behov.

Afdelingschef Kent Harnisch, Finansministeriet, har om notatet om tempobonus forklaret⁴⁷¹, at hvis Miljø- og Fødevareministeren vurderede, at det var

468 Forklaringsdokumentet side 556f

469 Forklaringsdokumentet side 560

470 Forklaringsdokumentet side 567

471 Forklaringsdokumentet side 1068f

en god idé at drøfte tempobonus med branchen, så stillede Finansministeriet en budgetgaranti til rådighed hertil. Den bevillingsmæssige hjemmel skulle så komme efterfølgende i et aktstykke fra Miljø- og Fødevareministeriet. Det var således en forhåndstilkendegivelse om, at Finansministeriet ville hjælpe med af fremskaffe pengene til tempobonus. De beskæftigede sig ikke med, hvorvidt der var lovhjemmel til at udbetale tempobonus, eller om der var tale om ulovlig statsstøtte, da dette skulle håndteres af ressortministeriet. Han ville gerne have afdækket de økonomiske konsekvenser ved et forbud mod hold af mink. De gjorde sig ikke tanker om, hvorvidt et sådan forbud udgjorde ekspropriation, da de ikke havde kompetencerne til en sådan vurdering.

Finansminister Nicolai Wammen har forklaret⁴⁷², at der med Finansministeriets godkendelse af notatet om tempobonus var givet grønt lys til, at Miljø- og Fødevareministeriet kunne arbejde videre, herunder afsøge mulighederne med branchen, undersøge hjemmel mv. Idéen om en tempobonus blev født i Miljø- og Fødevareministeriet den 2. november 2020, og der blev kvitteret med en godkendelse fra Finansministeriet den 3. november 2020. Den 3. november 2020 om formiddagen fik han at vide, at der var en sag på vej om tempobonus. Det, som han hæftede sig ved, var økonomidelen, og det fremgik af notat om tempobonus, at omkostningsskønnet var på mellem 80 mio. kr. og 300 mio. kr. Det var store beløb, og derfor var det helt naturligt, at Miljø- og Fødevareministeriet rettede henvendelse til Finansministeriet herom. Ved hans godkendelse af notatet om tempobonus var den første lås blevet låst op, og han gav herved grønt lys til, at Miljø- og Fødevareministeriet kunne afsøge mulighederne for tempobonus med branchen. Herefter, og hvis det skulle sættes i værk, så var det på helt sædvanlig vis Miljø- og Fødevareministeriet, som skulle arbejde videre, herunder med hjemmel til udbetaling af tempobonus. Det var en idé, som fødtes i Miljø- og Fødevareministeriet. Han hørte om tempobonus den 3. november 2020, hvor der kom en sag over til Finansministeriet. Miljø- og Fødevareministeriet havde brug for en positiv tilkendegivelse fra Finansministeriet, før man gik videre med det, da sagen omhandlede økonomi.

Departementschef Barbara Bertelsen, Statsministeriet, har forklaret⁴⁷³, at det grundlæggende er ressortministeriet, som skal sørge for, at der er bevillings-

472 Forklaringsdokumentet side 840 og 842f

473 Forklaringsdokumentet side 1631

mæssig hjemmel til et tiltag. Hvis ressortministeriet mangler penge til et tiltag, så må man gå til Finansministeriet. Finansministeriet har ikke ansvaret for at holde styr på andre ministeriers bevillingsmæssige hjemler. Her gælder ministerstyret og ressortansvaret ligeledes.

Departementschef Michael Dithmer, Erhvervsministeriet, har forklaret⁴⁷⁴, at forslaget om tempobonus kom fra Miljø- og Fødevareministeriet. Spørgsmålet var, om man med dette instrument kunne få aflivningshastigheden op, og om man kunne få det godkendt statsstøtteretligt. Han har ikke selv været involveret i, hvorvidt tempobonus kunne godkendes efter reglerne om statsstøtte, men Erhvervsministeriet var inde over den proces. Alle spørgsmål om statsstøtte blev håndteret i Erhvervsministeriets Kontor for Statsstøtte. Tempobonusordningen blev udfordret af, at reglerne for statsstøtte på landbrugsområdet er noget strengere end på andre områder. EU-kommissionen har haft forskellige holdninger til, hvornår noget kunne godkendes under coronapandemien. De fleste kompensationsordninger har haft hjemmel i erhvervsfremmeloven, hvor man hver gang skulle fremsende et aktstykke til Folketingets Finansudvalg. Hver kompensationsordning skulle således godkendes fra gang til gang. Tempobonusordningen var en begunstigende forvaltningsakt, og ordningen krævede særskilt lovhjemmel. Det var Miljø- og Fødevareministeriets opgave at sikre dette.

Kontorchef Lisbeth Gro Nielsen, Justitsministeriet, har forklaret, at hun fik tilsendt Finansministeriets notat om tempobonus af Annemarie Lauritsen den 3. november 2020 kl. 16.18. Notatet blev vedlagt som bilag til KU-sagen af 3. november 2020. Justitsministeriet var ikke nærmere inde over notatet om tempobonus, og hun gik derfor ikke tekstnært ind i notatet. Bilaget om tempobonus kom fra Finansministeriet, og Justitsministeriet havde ikke været nærmere inde over dette bilag. Hvis Justitsministeriet havde været angivet i hovedet af dokumentet, så ville hun være gået mere tekstnært ind i dokumentet. Hun arbejdede derimod videre med coveret til KU-sagen, som hun var ansvarlig for.⁴⁷⁵

Administrationsdirektør Torben Skovgaard Andersen, Erhvervsministeriet, har forklaret, at Erhvervsministeriet ikke var involveret i udarbejdelsen af

474 Forklaringsdokumentet side 294f

475 Forklaringsdokumentet side 1156

notatet om tempobonus, idet etableringen og finansieringen af tempobonus hørte under Finansministeriets og Miljø- og Fødevareministeriets ressort. Der var i notatet en indstilling om, at Miljø- og Fødevareministeriet skulle afsøge muligheden for at give minkavlerne en tempobonus. Ressortansvaret for at frembringe en bevillingsmæssig hjemmel til tempobonus lå i Miljø- og Fødevareministeriet. Dette ville typisk sikres ved, at Miljø- og Fødevareministeriet udarbejdede et aktstykke, som efterfølgende skulle godkendes af Finansministeriet.⁴⁷⁶

Finansministeriets notat "Mulig tempo-bonus for hurtig aflivning af mink" af 2. november 2020 fremstår som KU-sagens bilag 3 således:

476 Forklaringsdokumentet side 1270

Notat

2. november 2020

Mulig "tempo-bonus" for hurtig aflivning af mink

Problem

Der er konstateret mutationer i mink, som muligvis er resistente for COVID-19 antistoffer. Det kan i værste fald føre til, at evt. kommende vacciner ikke vil være anvendelige. Regeringen forelægges snarest beslutningsoplæg mhp. stillingtagen til generel håndtering, inkl. kompensationspakker mv.

Der er dog hastende behov for at tage stilling til en model, som kan skabe incitament til kraftigt at øge tempo for aflivning af mink.

Baggrund

Statens Serum Institut (SSI) har fundet en mutation i virus, som foreløbige undersøgelser viser, kan påvirke vacciners effekt, jf. *bilag 1*.

Miljø- og Fødevareministeriet mødes d. 3. november med branchen mhp. at orientere om den alvorlige udvikling og bl.a. præsentere ideer til, hvordan tempo for aflivning af mink kan øges. Der arbejdes parallelt på kompensationspakker mv.

Løsning

Det vurderes hensigtsmæssigt, at alle muligheder for at øge mandskabet til aflivning af mink afsøges hurtigst muligt mhp. at øge tempoet. Det gælder fx fuld mobilisering af beredskabsstyrelsen, samt evt. hjemmeværn mv. NOST er i færd med at se på muligheder for at øge mandskabet.

Det kan endvidere overvejes, at indføre en "tempo-bonus" mhp. at skabe incitament til, at minkavlere selv øger hastigheden for aflivning af mink.

MFVM oplyser, at markedsprisen for en minkpels er ca. 200 kr., som er den kompensation, der i gennemsnit ydes til minkavlere pr. mink. Det kan på den baggrund overvejes at indføre en bonus på f.eks. 20 kr. pr. dyr, som minkavleren selv afliver inden for f.eks. 10 dage (5 dage for besætninger under 7.500 individer). MFVM vurderer ikke realistisk at gennemføre på kortere tid, da aflivning normalt tager ca. tre uger.

MFVM oplyser, at der skønnes at være mindst ca. 4,8 mio. mink i de berørte områder, mens der er omkring 13,4 mio. mink i Danmark. Det er tidligere skønnet, at aflivning af alle mink i Danmark kan føre til udgifter for op til 11 mia. kr. Herudover kommer en evt. "tempo-bonus".

Såfremt ”tempo-bonus” for hurtig aflivning af mink indføres som beskrevet ovenfor i de relevante områder, skønnes udgifterne hertil umiddelbart at beløbe sig til ca. 96 mio. kr.

Indføres ”tempo-bonus” i hele landet, øges udgiften til skønsmæssigt 270 mio. kr., *jf. tabel 1*. Det understreges, at der er endog særdeles stor usikkerhed forbundet med alle tal, og at der udestår konsolidering heraf.

Tabel 1
Foreløbige omkostningsskøn for ”tempo-bonus” på 20 kr.

Område	Anslået antal mink	Omkostnings-skøn
Smittede besætninger + bufferzone	Ca. [4,8] mio.	[96] mio. kr.
Hele Danmark	Ca. 13,4. mio.	[270] mio. kr.

Anm.: Det understreges, at der er tale om foreløbige tal som vil skulle konsolideres i MFVM.

Det er den helt foreløbige vurdering, at det vil være hensigtsmæssigt at indføre en ”tempo-bonus” mhp. at give minkavlere incitament til selv at øge hastigheden for aflivning af mink. En bonus på ca. 10 pct. af markedsprisen svarende til skønsmæssigt 20 kr. vurderes umiddelbart at kunne skabe det rette incitament.

Indstilling

Det *indstilles*, at Miljø- og Fødevareministeriet afsøger mulighederne for en ”tempo-bonus” på mødet med branchen d. 3. november.

9.4.7.10. KU-sagens bilag 4 – NOST-delplan 284

Om morgenen den 3. november 2020 skitserede politidirektør Lykke Sørensen og politiinspektør Uffe Stormly i Rigspolitiet en delplan, som beskrev en tværsektoriel myndighedsindsats i tilfælde af en eventuel beslutning om aflivning af alle mink i Danmark. Vicepolitiinspektør Bo Samson deltog ligeledes i arbejdet med delplanen.

Rigspolitiets NOST-delplan BN 284 endte med at blive vedlagt KU-sagen som bilag 4. KU-sagens bilag 4 beskrev en plan for, hvordan en politisk beslutning om aflivning af alle mink i Danmark skulle håndteres i rammen af National Operativ Stab (herefter benævnt NOST).

Det fremgår af KU-sagens bilag 4 "NOST-delplan BN 284", at:

"...

På den baggrund er det politisk besluttet, at alle mink i Danmark skal aflives hurtigst muligt. Dette for at minimere risikoen for, at en kommende vaccine ikke vil have den forventede effekt i forhold til, at kunne reducere smittespredningen i Danmark og derved en øget belastning på det danske sundhedssystem.

...

Den samlede myndighedsindsats skal sikre en samlet hurtig, koordineret og konsekvent aflivning af mink i Danmark. Det betyder, at udmøntningen af denne operationsplan skal kunne iværksættes straks efter, at der er truffet politisk beslutning herom.

"...

Rigspolitichef Thorkild Fogde og politidirektør Lykke Sørensen havde den 3. november 2020 nedenstående sms-korrespondance om arbejdet med delplanen:

"...

Thorkild Fogde kl. 08.28:

Godmorgen Lykke. Når I er klar til at tale mink, må du gerne give mig et ring. Jeg har ikke hørt fra JM endnu, men jeg forventer et møde op af formiddagen. Vh Thorkild

Lykke Sørensen kl. 08.40:

Du hører fra os. Der går nok endnu nogle timer. Vi skal mødes på Teams, da jeg arbejder hjemmefra. Mvh. Lykke

Thorkild Fogde kl. 08.41:

Ok. Jeg har lige hørt fra Johan og ringer, når jeg har talt med ham.

Lykke Sørensen kl. 08.46:

Ok. Vi har skitser til en plan. Jo før vi har en beslutning jo bedre, herunder i forhold til hurtigt at skaffe de særlige dragter fra andre lande.
..."

Rigspolitichef Thorkild Fogde har forklaret⁴⁷⁷, at denne sms-korrespondance taler for, at der blev afholdt et møde den 2. november 2020 om aftenen. De skulle tale om, hvad det havde af betydning for politiet, hvis der var en alvorlig national krisesituation omkring mink, og hvad politiets rolle var, herunder at politiet kunne lave en plan, der kunne iværksættes, hvis det blev besluttet, at alle mink skulle aflives. De gik derfor i gang med planlægningen, og denne beredskabsplan ville blive skrinlagt, hvis det senere på dagen blev udmeldt, at det var falsk alarm. I NOST'en planlagde man ud fra et "worst case scenarie", hvis operationen skulle eskaleres, da det var nemmere at trække fra end at lægge til. Lykke Sørensens besked den 3. november 2020 kl. 8.46 bekræftede, at der fortsat var flere scenarier, da der endnu ikke var truffet en politisk beslutning.

Departementschef Johan Legarth, Justitsministeriet, han forklaret⁴⁷⁸, at han ikke kunne huske, om han konkret talte med Thorkild Fogde på dette tidspunkt, men han havde flere samtaler med Thorkild Fogde den 3. november 2020. Han havde ikke kendskab til, at Rigspolitiet på dette tidspunkt var i gang med at udarbejde en delplan. Under en supplerende afhøring har han uddybende forklaret, at han ikke kan huske, om han og Thorkild Fogde talte om delplanen om formiddagen den 3. november 2020, men det kan sagtens have været tilfældet. Han så ikke et udkast til delplanen forud for KU-mødet den 3. november 2020.

477 Forklaringsdokumentet side 1508 og 1510

478 Forklaringsdokumentet side 1251 og 1579

Politidirektør Lykke Sørensen, Rigspolitiet, har herom forklaret⁴⁷⁹, at Thorkild Fogde jævnligt talte med Johan Legarth, men hun var ikke klar over, at han skulle have en samtale med Johan Legarth den 3. november 2020. De skulle være klar med en plan for, hvordan en eventuel beslutning om aflivning af alle mink operativt kunne eksekveres. Hun og Uffe Stormly var på dette tidspunkt i gang med at skitsere denne plan. Hun husker ikke, hvorvidt hun fik en tilbagemelding fra Thorkild Fogdes samtale med Johan Legarth den 3. november 2020. Hun og Uffe Stormly fortsatte med at undersøge, hvordan NOST'en kunne understøtte en eventuel beslutning om aflivning af alle mink i Danmark. De havde fået et klart oplæg fra Justitsministeriet om, at delplanen skulle rumme en operativ plan for aflivning af alle mink i Danmark. Der var ikke delplaner for andre scenarier, idet der allerede forelå en plan for håndteringen af coronasmitte blandt mink fra oktober 2020.

Vicepolitidirektør Bo Samson, Rigspolitiet, har forklaret⁴⁸⁰, at han var inddraget i den operationsplanlægning, der var i forhold til eskalering af indsatsen af aflivning af mink, som kom til udtryk i NOST delplanen. Det var Uffe Stormly, der bad ham om at udarbejde delplanen. Han fik til opgave sammen med Uffe Stormly at lave et udkast til en plan for det tilfælde, at man politisk ville træffe beslutning om at aflive mink i Danmark. Han vidste ikke, hvem der havde tildelt Uffe Stormly opgaven. Politiet udarbejder ofte planer for udmøntning af en beslutning, som efterfølgende ikke bliver truffet eller eksekveret. Her blev der taget udgangspunkt i et udkast til en plan, der endnu ikke var blevet godkendt af myndighederne. Han var ikke bekendt med det oplæg, som Uffe Stormly havde fået til udarbejdelsen af delplanen. Han mener ikke, at Uffe Stormly sagde til ham, at det var besluttet, at alle mink skulle aflives. Der blev ikke udarbejdet udkast til andre delplaner. Der var ikke alternative overvejelser i den opgave, som han fik. Forevist uddrag af delplanen, hvori følgende sætning indgik: "På den baggrund er det politisk besluttet, at alle mink i Danmark skal aflives hurtigst muligt. Dette for at minimere risikoen for, at en kommende vaccine ikke vil have den forventede effekt i forhold til, at kunne reducere smittespredningen i Danmark og derved en øget belastning på det danske sundhedssystem", har han forklaret, at han ikke vidste, hvordan denne formulering var kommet ind i delplanen. Hvis han havde formuleret afsnittet, så vil han i givet fald have fået denne viden fra Uffe Stormly. Han

479 Forklaringsdokumentet side 1469 og 1472

480 Forklaringsdokumentet side 1175ff

var ikke efterfølgende inde over færdiggørelsen af delplanen. Et udkast til en delplan ville normalvis blive sendt i høring ved de relevante myndigheder, herunder de myndigheder, der var faste medlemmer i NOST'en med henblik på at få et høringssvar.

Uffe Stormly fremsendte NOST-delplan 284 i udkastformat til Lykke Sørensen kl. 13.32 med kopi til Peter-Chresten Ekebjærg og Tenna Wilbert. Af mailen fremgår følgende:

”...

Jeg vedhæfter den samlede plan. Ressourcebehovet for politiet vil være ca. 120 politifolk til at drive stabene nationalt og regionalt i en to-skiftet tjeneste alle ugens dage. Derudover vil der være behov for ca. 400 myndighedspersoner. Disse behøver ikke nødvendigvis alene at komme fra politiet. Jeg kan ikke komme nærmere før vi får lov til at tage fat i de andre myndigheder.

...”

Lykke Sørensen videresendte udkastet til Thorkild Fogde kl. 13.44, mens Thorkild Fogde deltog i departementschefmødet, som blev afholdt kl. 13.30. Lykke Sørensen har forklaret⁴⁸¹, at hun skimmede planen inden hun sendte den Thorkild Fogde.

Politiinspektør Uffe Stormly, Rigspolitiet, har om arbejdet med planen forklaret⁴⁸², at han havde fået til opgave at komme med et udkast til en plan i det tilfælde, at man skulle eskalere operationen til at omfatte aflivning af alle mink. Det var aftenen før eller deromkring, at han blev briefet om, at denne plan skulle udarbejdes. Han fik opgaven i forbindelse med et møde afholdt med Lykke Sørensen og Thorkild Fogde. Han ved ikke, om det var Rigspolitiets eget initiativ at se på, hvad en eskalering af indsatsen ville kræve, eller om anmodningen kom et andet sted fra. Han sad i National Operativ Stab, som rigspolitichefen, også var ansvarlig for, og informationerne fra møderne i National Operativ Stab, blev afleveret til de forskellige ministerier. Han var ikke bekendt med, om der havde været drøftelser om at eskalere indsatsen til at omfatte aflivning af samtlige mink på møderne i National Operativ Stab

481 Forklaringsdokumentet side 1471

482 Forklaringsdokumentet side 1448ff

forud for den 3. november 2020. Der var, så vidt han var bekendt med, ikke truffet en beslutning om, at alle mink skulle aflives, da han sendte sin mail til Lykke Sørensen den 3. november 2020 kl. 13.32. Han skulle komme med en plan, herunder en vurdering af det ressourcemæssige behov, ved en eskalering af aflivningsindsatsen. I forhold til en tidshorisont for aflivningerne blev det nok drøftet, at det skulle ske forholdsvis hurtigt. Han kom sikkert i den forbindelse med et bud under hensyntagen til erfaringen med den hidtidige aflivningsindsats, herunder hvad de hver især krævede af ressourcer. Han gik ud fra, at det kunne være intentionen, at alle mink skulle aflives, idet han fik til at opgave at komme med et planudkast hertil. Han spurgte ikke Lykke Sørensen eller Thorkild Fogde om, hvor opdraget kom fra. Hans opgave var at finde ud af, hvad der skulle til for at løse opgaven. Der havde sikkert været en overordnet drøftelse af spørgsmålet, siden Thorkild Fogde orienterede ham om, at der pågik disse drøftelser. De fik på daværende tidspunkt mange anmodninger om forskellige bidrag, som han skulle eksekvere på.

Rigspolitichef Thorkild Fogde har om udkastet til delplan forklaret⁴⁸³, at den operative plan ikke blev skrevet af jurister, og det er ikke objektivt korrekt, at der den 3. november 2020 kl. 13.44 var truffet politisk beslutning om, at alle mink skulle aflives. At det var politisk besluttet blev sandsynligvis skrevet på den måde ud fra den præmis, at planen skulle iværksættes, hvis det blev besluttet og for at spare tid, da man herved kunne undgå at skulle revidere planen efterfølgende. Som man kan se, er der senere i planen et forbehold herfor.

Chefpolitiinspektør Peter-Chresten Ekebjærg, Rigspolitiet, har forklaret⁴⁸⁴, at det var første gang, at han så delplanen i sin helhed og læste den. Han havde ingen ændringsforslag eller bemærkninger til delplanen. Han havde ikke kendskab til et møde på departementschefsniveau den 2. november 2020. Han kan ikke erindre, at han specifikt fik en tilbagemelding fra dette møde af Lykke Sørensen. I Rigspolitiet gik de i gang med at producere en beredskabsplan for aflivningsindsatsen i NOST-regi omkring den 3. november 2020. Han var bekendt med, at der blev arbejdet på planen, men han var ikke involveret i selve skrivearbejdet. Han læste planen for første gang i sin helhed, da den blev sendt til ham og Lykke Sørensen. Det var formentligt den 3. november 2020. Han mener, at planen blev videresendt til Thorkild Fogde. Det er ikke

483 Forklaringsdokumentet side 1511

484 Forklaringsdokumentet side 1402ff

usædvanligt, at der på deres område laves planer om mulige scenarier. Dette drejede sig om det tilfælde, hvis alle mink skulle aflives. Politiet var således forberedt på dette scenarie, hvis det blev aktuelt. Han mener ikke, at han så alternative planer. Beredskabsplanen BN 284 var en NOST-plan og ikke en plan specifikt for politiet, men for selve myndighedsindsatsen. Smitten blandt mink spredte sig hurtigere, end der var aflivningskapacitet til. Aflivningskapaciteten skulle derfor hele tiden øges. Han var bekendt med, at der var overvejelser omkring aflivning af alle mink, men han blev først bekendt med, at der var truffet en politisk beslutning, da det blev meldt ud på pressemødet den 4. november 2020. Ud fra en politimæssig vinkel tror han, at han hæftede sig ved formuleringen, at det skulle ske under politiets kommando. Hvis Rigspolitiet forud for pressemødet blev orienteret om beslutningen, vil han tro, at det i givet fald ville være Thorkild Fogde og/eller Lykke Sørensen, der ville have hørt om det. Det kunne også være meddelt i NOST-regi, men det ville være usædvanligt.

Der blev herefter på Thorkild Fogdes initiativ afholdt et Teams-møde kl. 14.30, hvori deltog Thorkild Fogde, Lykke Sørensen og Uffe Stormly.

Rigspolitichef Thorkild Fogde har om mødet forklaret⁴⁸⁵, at han tror, at han indkaldte til et teammøde den 3. november 2020 kl. 14.30 for at afrapportere, hvad Per Okkels havde oplyst på departementschefmødet tidligere på dagen, herunder orientere Lykke Sørensen og Uffe Stormly om, at de nærmede sig worst case scenariet. Der var en proces i gang, da regeringen skulle have sagen forelagt, og de skulle i politiet i gang med at drøfte, hvor de stod afhængigt af, hvilken beslutning der blev truffet.

Politidirektør Lykke Sørensen, Rigspolitiet, har om mødet kl. 14.30 forklaret⁴⁸⁶, at hun mente, at mødet blev afholdt, og at de på mødet drøftede ressourcebehovet i forhold til eksekveringen af delplanen. Hun var ikke bekendt med, at der den 3. november 14.45 blev afholdt et departementschefmøde, hvor Barbara Bertelsen deltog.

485 Forklaringsdokumentet side 1512f

486 Forklaringsdokumentet side 1471

Politiinspektør Uffe Stormly, Rigspolitiet, har om mødet forklaret⁴⁸⁷, at det formentlig drejede sig om, at der skulle sættes flere ord på udkastet til del-planen, således at Thorkild Fogde blev briefet tilstrækkeligt. Det var en politiooperativ plan og helt naturligt, hvis Thorkild Fogde har spurgt ind til vurderingerne, der lå til grund for planen. Han ved ikke, om der havde været drøftelser mellem Lykke Sørensen og Thorkild Fogde om aflivning af samtlige mink.

Kl. 15.06 sendte Thorkild Fogde en sms til Johan Legarth, hvori han skrev: "Har vendt situationen med Ejby. Vi kan bidrage til begge scenarier med en ændret organisering. Hvad valget af scenarie angår, er det afgørende vel, om vi sundhedsfagligt kan leve med en tidshorisont på 4 uger og bibeholdelse af et stort antal avlsdyr på særlige lokationer. Tidshorizonten i det andet scenarie er ukendt, men også her taler vi formentlig uger. Vh Thorkild".

Kl. 16.04 sendte Thorkild Fogde en sms til Lykke Sørensen, hvori han bl.a. skrev: "Mink skal på KU i aften". Kl. 16.52 sendte Thorkild Fogde en sms til Johan Legarth, hvori han skrev: "Ring venligst. Vh Thorkild".

Rigspolitichef Thorkild Fogde har forklaret⁴⁸⁸, at han formentligt havde en dialog med Justitsministeriet om eftermiddagen den 3. november 2020, da han hele tiden havde en dialog med Johan Legarth og Lykke Sørensen. Han mener dog, at politiet var lidt ude af loopet i fasen fra departementschefmødet den 3. november 2020 kl. 13.30 og frem til, at han næste dag fik besked om drøftelserne på KU-mødet. Han mente, at sms'erne kl. 15.06 og kl. 16.52 var en tilbagemelding på Justitsministeriets spørgsmål om, hvorvidt politiet kunne bidrage til at få løst opgaven og bistå Fødevarestyrelsen. Han havde haft et kort Teams-møde med Lykke Sørensen og Uffe Stormly vedrørende ressourceestimat på delplanen BN 284 og meddelte efterfølgende Johan Legarth, at politiet kunne bidrage. Politiets ressourceforbrug afhang af tidshorizonten, da en kort tidshorisont ville kræve flere ressourcer. Generelt var de i politiet bange for, at der var et urealistisk krav til tidshorizonten, da der var mange mink inden for zone 1 og zone 2. Vedrørende sin sms kl. 16.04 til Lykke Sørensen forklarede han, at NOST'en havde anmodet om hurtigst muligt at blive orienteret om eventuelle beslutninger. Han havde derfor sandsynligvis

487 Forklaringsdokumentet side 1449

488 Forklaringsdokumentet side 1513ff

orienteret Lykke Sørensen om den videre proces i forhold det nye trusselsbillede, så snart han vidste noget dette.

Politidirektør Lykke Sørensen, Rigspolitiet, har forklaret bl.a.⁴⁸⁹, at hun ikke husker, hvorvidt hun fik en tilbagemelding fra departementschefmødet af Thorkild Fogde. Hun forholdt sig konstaterende til, at mink skulle behandles på et KU-møde samme dag. Det var en meget alvorlig krise, og der lå på dette tidspunkt en alvorlig risikovurdering fra Statens Serum Institut. Der var en bred nervøsitet for, hvordan mutationer af coronavirus kunne påvirke kommende vacciner. Hun fik denne viden under hendes møde med Uffe Stormly og Thorkild Fogde om aftenen den 2. november 2020. Hun deltog ikke i forberedelsen af beslutningsgrundlaget til KU-sagen af 3. november 2020. Normalt deltog Rigspolitiet ikke i forberedelsen af KU-sager. Hun mener ikke, at Rigspolitiet var blevet bedt om at komme med et bidrag til KU-sagen af 3. november 2020.

Kl. 16.45 fremsendte Uffe Stormly delplan BN284 til kontorchef Lisbeth Gro Nielsen i Justitsministeriet og med kopi til Lykke Sørensen under emnet: "Plan vedrørende mink".

Politiinspektør Uffe Stormly, Rigspolitiet, har herom forklaret⁴⁹⁰, at Lykke Sørensen bad ham sende planen til Justitsministeriet. Han tænkte ikke nærmere over det, men deres politioperative planer blev ikke sædvanligvis sendt til Justitsministeriet. Hvis der blev truffet en beslutning i overensstemmelse med planen, ville delplanen blive sendt i høring hos bl.a. ressortmyndigheden.

Politidirektør Lykke Sørensen, Rigspolitiet, har forklaret⁴⁹¹, at hun ikke var bekendt med, at delplan 284 skulle sendes til Justitsministeriet. Der var ikke noget usædvanligt i, at Justitsministeriet modtog delplanen. Hun vidste ikke, at delplanen skulle indgå i KU-sagen som et bilag. Rigspolitiet sendte løbende materiale til Justitsministeriet uden, at hun godkendte fremsendelserne. Justitsministeriet var bekendt med, at man i Rigspolitiet var i gang med at udarbejde delplanen. Hun husker ikke, at Justitsministeriet skulle have anmodet om delplanen. Hvis hun havde vidst, at delplanen skulle indgå i

489 Forklaringsdokumentet side 1471f

490 Forklaringsdokumentet side 1450

491 Forklaringsdokumentet side 1472

KU-sagen, så ville hun have tydeliggjort, at delplanen kun var et udkast til en operationsplan. Udkastet til delplanen skulle rumme muligheden for, at der efterfølgende blev truffet beslutning om, at alle mink i Danmark skulle aflives. Delplanen kunne træde i kraft, hvis det politisk blev besluttet, at alle mink skulle aflives. De havde fået et klart oplæg fra Justitsministeriet om, at delplanen skulle rumme en operativ plan for aflivning af alle mink i Danmark. Der var ikke delplaner for andre scenarier, idet der allerede forelå en plan for håndteringen af coronasmitte blandt mink fra oktober 2020.

Rigspolitichef Thorkild Fogde har forklaret⁴⁹², at han ikke var bekendt med, at delplanen blev sendt til Justitsministeriet. Han mener, at han blev overrasket, da han i forbindelse med efterforløbet opdagede, at planudkastet var vedlagt KU-sagen af 3. november 2020. Politiet så normalt ikke interne regeringspapirer. Han var ikke orienteret om, at delplanen skulle indgå i KU-sagen, men politiets dialog med Justitsministeriet foregik under hele coronakrisen på flere niveauer. Han mente ikke, at han var inddraget i, hvordan sagen blev forelagt for regeringens koordinationsudvalg.

Departementschef Johan Legarth, Justitsministeriet, har forklaret⁴⁹³, at han ikke nåede at få læst NOST-delplanen før KU-mødet den 3. november 2020. Indholdet af NOST-delplanen lå i forlængelse af Statens Serum Instituts vurdering. Det var i den retning, som pilen pegede. Han tænkte, at NOST'ens udkast var et forsøg på at udvise rettidig omhu baseret på Statens Serum Instituts scenarie. NOST'en kunne muligt være blevet inspireret af indholdet af hans sms kl. 08.36 til Thorkild Fogde, ligesom NOST'en kunne være blevet inspireret af mødet i NOST'en tirsdag morgen den 3. november 2020, hvor der var repræsentanter fra sundhedsmyndighederne til stede. Han ved ikke, om Rigspolitiet havde alternative modeller. Han tror, at Rigspolitiet ville være forberedt på det værste scenarie. Det er altid nemmere at nedskalere end at opskalere.

Den endelige version af KU-sagens bilag 4 "NOST-delplan BN 284" af 3. november 2020 fremstår således:

492 Forklaringsdokumentet side 1513

493 Forklaringsdokumentet side 605

NOST DELPLAN

FOR MYNDIGHEDERNES TVÆRSEKTORIELLE INDSATS I FORHOLD TIL AFLIVNING AF MINK I FORBINDELSE MED COVID-19

Version 1

**RIGSPOLITIET
NATIONAL OPERATIV STAB (NOST)**

Til tjenestebrug – må ikke komme til uvedkommendes kendskab

0

NATIONAL OPERATIONSPLAN BN 284

Indhold

1.0	Situationen.....	2
1.1	Trusselsvurdering	3
1.2	Strategi	3
1.3	Ledelse og stab	4
1.3.1	Nationalt.....	4
1.3.2	RegionalE Operations STABE.....	4
1.3.3	Lokalt	5
2.0	Mål.....	5
2.1	Tid og rum.....	6
3.0	Manøvreidé	6
3.1	Trin 1 – Planlægning.....	7
3.2	Trin 2 – Indsats	7
3.3	Afslutning af indsatsen	8
4.0	Ressourcer	8
4.1	Interne.....	8
4.2	Eksterne.....	8
5.0	Handleplaner	8
5.1	Operationelle planer	8
5.2	Operationsstaben under NOST	8
5.4	Rapporteringsordning	9
5.5	Økonomi	9

1.0 Situationen

I forbindelse med covid-19 er der siden sommeren 2020 konstateret coronasmitte i en række minkbesætninger, startende i Nordjylland. Smitten har siden spredt sig ned igennem Jylland.

Der er i Danmark ca. 15-17 millioner mink fordelt på ca. 1080 farme. Hovedparten af disse er beliggende i Jylland og den øvrige del i resten af Danmark.

Der pågår i øjeblikket en koordineret og understøttet operation i forhold til aflivning af smittede mink og ikke smittede mink i en af 7,8 km med radius fra en smittet minkbesætning. Denne operation har været i gang siden primo oktober og har vist sig at være en meget stor udfordring under hensyn til de mange forskellige hensyn, der skal tages i forbindelse med aflivning og ved gennemførelse af operationen. I den forbindelse er der udarbejdet en national plan BN272 – NOST delplan – *For myndighedernes tværsektorielle indsats i forhold til aflivning af mink i forbindelse med covid-19*.

I den forbindelse er der særlige udfordringer i forhold til dyrlæger, aflivningskasser, containere, destruktionskapacitet, friskluft apparater og begrænset fangerkapacitet.

Derudover påbegyndes der en traditionel pelsning af mink i starten af november måned, hvor minkavlerne jf. oplysninger fra København Fur har oplyst, at en meget stor del af besætningen forventes pelset i løbet af de næste 3 – 4 uger.

Myndighederne har i forhold til ovenstående udarbejdet plan FN679 – *Forebyggelsesplan for myndighedernes forebyggelse af smittespredning af covid-19 i befolkningen i forbindelse med pelsningen af mink i Danmark i 2020*.

Smitterisikoen fra mink til mennesker er i forbindelse med arbejdet med mink ifølge Sundhedsmyndighederne, vurderet til ca. 50 gange større end for den generelle befolkning. Samtidig er smitten spredt hurtigt blandt farmene uden at det er lykkedes at finde andre smitteveje end personer, der er smittet eller bærer på smitten. Der pågår et fortsat arbejde med at udrede smittevejene.

Det er endvidere bekræftet af Statens Serum Institut, at virussen har muteret blandt mink, hvilket kan have en alvorlig konsekvens for den humane smittespredning.

På den baggrund er det politisk besluttet, at alle mink i Danmark skal aflives hurtigst muligt. Dette for at minimere risikoen for, at en kommende vaccine ikke vil have den forventede effekt i forhold til, at kunne reducere smittespredningen i Danmark og derved en øget belastning på det danske sundhedssystem.

På den baggrund overvejes, i hvilket omfang de to NOST delplaner skal indgå i denne plan eller, at forebyggelsesplanen kan fortsætte i forhold til de ikke smittede udenfor 7,8 km zonen. Dette vil afhænge af de kriterier, der udmeldes fra centralt hold.

NATIONAL OPERATIONSPLAN BN 284

Den samlede indsats forventes at stille store krav til prioritering, koordination, kommunikation, arbejdsmiljø og den logistiske understøttelse igennem hele operationen.

I forbindelse med aflivningen af minkene er det afgørende, at arbejdsmiljøet for ejerne af de smittede mink og det personale, der er tilknyttet aflivningen, er tilstrækkelig og forsvarlig. Det har indtil videre vist sig, at de af sundhedsmyndighedernes anbefalede arbejdsmiljømæssige tiltag i form af værnemidler og adfærd virker efter hensigten.

Denne operationsplan skal derfor sikre en fælles koordineret myndighedsindsats i regi af NOST.

1.1 TRUSSELSVURDERING

Truslerne i forhold til indsatsen kan være følgende:

- Mutation af covid-19 smitten
- Frafald af mandskab grundet smitte eller isolation på grund af nær kontakt til en smittet person
- Chikane, demonstrationer, hærværk mod materiel og/eller obstruktion af myndighedernes indsats
- Blokader i forbindelse med en eventuel faglig strid
- Modstand fra farmere ved manglende deltagelse ved aflivning af mink
- Dyrevelfærd og etik i forbindelse med aflivning
- Værnemidler
- Forbrændingskapacitet
- Kapacitetsproblemer generelt
- Fugleinfluenza
- Afrikansk svinepest
- Vejrlig
- Kombination af flere større samtidige hændelser

1.2 STRATEGI

Det er strategien, at myndighederne gennemfører en koordineret, hurtig, konsekvent, tilstrækkelig planlægning og indsats for at slå den samlede bestand af mink ned i Danmark. Dette for at hindre en yderligere smittespredning og dermed en muteret virus. Dette skal ske i størst muligt samarbejde mellem myndighederne og eksterne aktører, hvor det er muligt.

Det er hensigten, på baggrund af en national styring og prioritering, at der eksekveres regionalt og lokalt. Dette skal sikre sammenhængen mellem hensigten, kapacitet og kompetencer på udvalgte områder.

Myndighedernes indsats skal til stadighed virke tryghedsskabende såvel nationalt som lokalt.

Der skal samtidig med indsatsen iværksættes en koordineret kommunikativ indsats i forbindelse med hele operationen, herunder over for minkavlere ved at opfordre til, at de selv gennemfører aflivning af mink i egne besætninger. I den forbindelse skal der særligt være fokus på at sikre, at borgerne

føler sig orienteret om den sundhedsmæssige situation og smittefarens betydning for både det nære lokalsamfund og samfundet i bredere forstand og at de derigennem får forståelse for og tillid til myndighedernes ageren.

Under indsatsen skal arbejdsmiljøet for det indsatte personale altid udføres efter sundhedsmyndighedernes og arbejdsmiljømyndighedernes anbefalinger.

Endelig skal indsatsen dokumenteres.

1.3 LEDELSE OG STAB

1.3.1 NATIONALT

Indsatsen styres, prioriteres og koordineres i rammen af NOST.

Til støtte for NOST nedsættes der en operationsstab med støttestabe, der på vegne af NOST har det overordnede ansvar for den samlede operation.

Følgende medlemmer af NOST deltager i operationsstaben:

- Fødevarestyrelsen
- Beredskabsstyrelsen
- Sundhedsstyrelsen (repræsenterer Statens Serums Institut og Styrelsen for Patientsikkerhed)
- Forsvarskommandoen
- Styrelsen for Forsyningssikkerhed
- Kommunernes Landsforening
- Rigspolitiet, herunder DCOK
- Ad hoc repræsentanter, herunder Arbejdstilsynet og Miljøstyrelsen

1.3.2 REGIONALE OPERATIONSSTABE

Der nedsættes 4 regionale operationsstabe, der regionalt har ansvaret for koordination af operationen i egen region ud fra den nationalt udmeldte ramme for prioritering og kapacitetsanvendelse. De regionale operationsstabe refererer til NOST.

Region Nord: Nordjyllands Politi

Region Midt: Midt- og Vestjyllands Politi og Østjyllands Politi. Ansvar: Midt- og Vestjyllands Politi

Region Syd: Sydøstjyllands Politi, Syd- og Sønderjyllands Politi og Fyns politi. Ansvar: Sydøstjyllands Politi

Region Øst: Sydsjællands- og Lolland-Falsters Politi, Midt- og Vestsjællands Politi, Nordsjællands Politi, Københavns Vestegns Politi, Københavns Politi og Bornholms Politi. Ansvar: Sydsjællands- og Lolland-Falsters Politi

De regionale stabe har ansvaret for den daglige koordination og kommunikation med de lokale beredskabsstabe.

NATIONAL OPERATIONSPLAN BN 284

1.3.3 LOKALT

De lokale beredskabsstab (LBS) er i relation til denne indsats i forhold til aflivning af mink underlagt de regionale operationsstabe for så vidt angår koordination af indsatsen imellem det lokale og regionale under hensyn til den samlede nationale kapacitet.

LBS skal inddrage samtlige kommuner i stabsarbejdet, således hele indsatsen er så solidt forankret som muligt.

Det lokale ansvar i forhold til BN282 og FN 639 skal stadig håndteres i regi af de lokale beredskabsstabe.

2.0 Mål

Det er operationens mål at gennemføre indsatsen på følgende måde:

- Iværksætte og gennemføre en koordineret, hurtig og konsekvent indsats for at standse covid-19 smittens humane spredning ved at aflive alle minkbesætninger i Danmark
- Den samlede operation styres, prioriteres og koordineres af NOST
- Der nedsættes 4 regionale operationsstabe, der med reference til NOST er ansvarlig for koordinationen og indsatsen alene i forhold til aflivning af mink
- De lokale beredskabsstabe er i relation til aflivning af mink underlagt den daglige koordination og prioritering, der foretages i de regionale operations stabe. De lokale beredskabsstabe skal fortsat koordinere samarbejdet i hændelser, der ikke er omfattet af denne operationsplan.
- Iværksættelse af en tilstrækkelig indsats i forhold til planlægning, koordination og udvælgelse mellem myndighederne og øvrige aktører.
- Operationen udføres i en ensartet og fleksibel ramme i forhold til den overordnede nationale prioritering af minkaflivningen.
- At der, i den udstrækning det er muligt gennemfører en indsats i dialog og samarbejde med ejerne af minkfarmene.
- At der er fokus på befolkningens tryghed såvel lokalt, regionalt og nationalt i forbindelse med den samlede indsats.
- Sikre at arbejdet for det indsatte personale altid udføres efter sundhedsmyndighedernes og arbejdsmiljømyndighedernes anbefalinger.
- At der igennem hele operationen i alle led er et fokus på den logistiske planlægning og koordination
- At personale, der er direkte involveret i aflivningen af mink, kan testes løbende.
- At dyrevelfærdsmæssige forhold er i orden under myndighedernes aflivning af mink i det omfang, det er muligt.
- Sikre fokus i kommunikationen således, at borgerne føler sig orienteret om den sundhedsmæssige situation og smittefarens betydning for både det nære lokalsamfund og samfundet i bredere forstand, og at de derigennem får forståelse for og tillid til myndighedernes ageren.
- Sikre dokumentation af indsatsen

2.1 TID OG RUM

Operationen løber fra udsendelse af NOST delplan, og indtil NOST beslutter ophør af indsatsen.

3.0 Manøvreidé

Den overordnede manøvreide er, at den samlede nationale, regionale og lokale indsats rammesættes, styres, prioriteres og koordineres i regi af NOST med tilhørende støttestabe dette under hensyntagen til den samlede nationale kapacitet til udførslen af opgaven.

Den samlede myndighedsindsats skal sikre en samlet hurtig, koordineret og konsekvent aflivning af mink i Danmark. Det betyder, at udmøntningen af denne operationsplan skal kunne iværksættes straks efter, at der er truffet politisk beslutning herom.

Alle relevante myndigheder, der er involveret i indsatsen, skal bidrage med kapaciteter og kompetencer igennem hele operationen.

Aflivningen af mink skal i videst muligt omfang ske i samarbejde med minkfarmerne, men der må ikke ske en tidsmæssig forsinkelse på baggrund af manglende samarbejde mellem myndighederne og ejerne af farmene. Samtidig skal indsatsen ske med mindst mulig anvendelse af magt.

Der skal løbende iværksættes en tryghedsskabende og forebyggende indsats over for befolkningen såvel nationalt som lokalt, herunder i særlig grad over for lokalbefolkningen. Det kan være i regi af borgermøder og/eller særlige oplysningskampagner med videre.

Den logistiske understøttelse styres nationalt og udmøntes regionalt til det lokale niveau i et tæt myndighedssamarbejde.

Målet i forhold til aflivning er ud fra de nationale kapaciteter og kompetencer:

1. Smittede besætninger
2. Zone besætninger (ikke smittede)
3. Øvrige minkbesætninger (ikke smittede)

Det betyder, at de særlige kapaciteter og kompetencer vil blive prioriteret i forhold til de smittede besætninger. Der vil sideløbende skulle iværksættes aflivning på ikke smittede besætninger, hvortil der ikke kræves de særlige kapaciteter og kompetencer med henblik på til stadighed at sikre, at de samlede ressourcer udnyttes optimalt.

Af hensyn til den samlede indsats skal der etableres en nationalt situationsoverblik.

Der afholdes daglige møder nationalt som regionalt. Ud over den daglige koordination vil NOST ugentligt afholde statusmøder med det samlede situationsbillede med de lokale beredskabstabe.

Kommunikation

Til tjenestebrug – må ikke komme til uvedkommendes kendskab

NATIONAL OPERATIONSPLAN BN 284

Kommunikationen skal virke tryghedsskabende og medvirke til, at borgerne føler sig orienteret om den sundhedsmæssige situation og smittefarens betydning for både det nære lokalsamfund og samfundet i bredere forstand og sikre, at borgerne derigennem får forståelse for og tillid til myndighedernes ageren.

Myndighedernes kommunikation skal være åben og udadvendt og målrettet mod hele minkbranchen med henblik på, at de føler sig informeret om situationen og de initiativer, som myndighederne foretager.

Manøvren inddeles i 3 TRIN:

TRIN 1 - Planlægning

TRIN 2 - Indsats

TRIN 3 - Afslutning af indsatsen

3.1 TRIN 1 – PLANLÆGNING

Under dette trin iværksætter myndighederne en hurtig fælles indsats, hvor der er fokus på følgende:

- Kontinuerligt nationalt overblik ved anvendelse af BeredskabsGIS over minkfarme med angivelse af antal smittede farme, farme inden for zonerne, farme under mistanke, farme hvor besætningen ikke mere er smittede og nedslagtede farme.
- Logistiske forhold herunder udfindelse af relevant personel, materiel, transportkapacitet, renselpladser, indkvartering, kapacitet til isolering af smittet eller mistænkt smittet personale, testkapacitet for indsat personale og samtidig herunder at sikre både den hurtige indsats, den driftsmæssige indsats og en tilstrækkelig reserve.
- Sørge for tilsyn eller bevogtning af faciliteter, maskiner med videre, der anvendes af myndighederne i forbindelse med aflivning af mink.
- Udarbejdelse af procesbeskrivelser.
- Sikring af korrekt sagsbehandling.
- Etablering af dokumentation – POLDOK.
- Udarbejdelse af en kommunikationsstrategi.
- Vurdering af lokale forebyggende indsatser i forhold til tryghed for befolkningen.
- Sikring af arbejdsmiljøet for indsat personale.
- Sikring af dyrevelfærd under aflivningen.

3.2 TRIN 2 – INDSATS

Indsatsen forudsættes at være konsekvent og hurtig, og med fokus på følgende:

- Faseinddelt indsats i forhold til tilgængelige ressourcer og behov
- Sikre optimale processer i udførelsen
- Dialog og samarbejde med ejerne af minkfarmene i den udstrækning det er muligt
- Iværksættelse af eventuelle forebyggende indsatser
- Udføre kommunikationsstrategien
- Fastholde den strategiske målsætning til alle tider i udførelsen
- Debriefing af personale – herunder psykologisk debriefing relevant

- Dokumentere eventuelle skader på ejendom og personer

3.3 AFSLUTNING AF INDSATSEN

Når det af NOST vurderes, at indsatsen kan afsluttes.

4.0 Ressourcer

4.1 INTERNE

Medlemmer af NOST og ad hoc, herunder:

Fødevarestyrelsen

Sundhedsstyrelsen

Beredskabsstyrelsen

Forsvarskommandoen

Kommunernes Landforening

Arbejdstilsynet

Styrelsen for Patientsikkerhed

Styrelsen for Forsyningssikkerhed

Statens Serums Institut

Beskæftigelsesministeriet

Kommunerne

Miljøstyrelsen

DCOK

Rigspolitiet

4.2 EKSTERNE

København Fur

Transportvirksomheder (busselskaber, containere mv.)

Vikarbureauer og lignende

Forbrændingsanstalter

5.0 Handleplaner

5.1 OPERATIONELLE PLANER

NOST udarbejder en national ramme for den operationelle løsning.

De enkelte sektorer udarbejder egne planer efter egen vurdering.

5.2 OPERATIONSSTABEN UNDER NOST

Driftsstaben etablerer sig umiddelbart efter udsendelse af denne operationsplan. Driftsstaben beslutter selv mødefrekvens i forhold til de pålagte opgaver.

NATIONAL OPERATIONSPLAN BN 284

Driftsstaben under NOST afholder faste daglige møder med følgende sektoropgaver:

Rigspolitiet – LBS indberetninger i POLDOK samt politikredsenes indberetning
 Fødevarestyrelsen – Fakta om smittespredning samt den løbende prioritering af indsatsen
 Beredskabsstyrelsen – indsat materiel og personel
 Forsvarskommandoen – indsat materiel og personel
 Sundhedsstyrelsen – den nationale og lokale smittespredning og andre sundhedsfaglige områder i
 koordination med respektive sundhedsmyndigheder
 Styrelsen for Forsynings sikkerhed – testkapacitet af mennesker
 Kommunernes Landsforening – kommunernes bidrag og udfordringer
 Arbejdstilsynet ad hoc

5.4 RAPPORTERINGSORDNING

Der etableres en national rapporteringsordning, hvor der såvel nationalt, regionalt og lokalt udarbejdes afrapporteringer med henblik på, at kunne bevare et nationalt situationsoverblik igennem hele indsatsen, samt med henblik på at kunne afrapportere til styrelsesniveau.

5.5 ØKONOMI

Fødevarestyrelsen har fået oprettet et aktstykke til anvendelse under indsatsen. Forhold om aktstykket udmeldes til alle andre involverede sektorer af Fødevarestyrelsen.

Uffe Stormly
 politiinspektør

9.4.7.11. KU-sagens bilag 5 - Peroral aflivning af mink med gift

KU-sagens bilag 5 var et notat om aflivning af mink med gift. Fødevarestyrelsen havde udarbejdet bilaget.

Bilag 5 beskrev de juridiske og praktiske forhold omkring anvendelsen af gift som metode for aflivning af mink. Det fremgår af KU-sagens bilag 5, at:

”...

I en situation, hvor folkesundheden er udfordret af, at aflivning af mink ikke kan ske tilstrækkeligt hurtigt med de almindeligt anvendte aflivningsmetoder, vil man imidlertid ud fra en nødretsbetragtning, kunne skride til en aflivningsmetode, som ikke nødvendigvis tilgodeser alle elementer i aflivningsforordningens artikel 3.

...

Efter § 30 i lov om hold af dyr kan ministeren for fødevarer, fiskeri og ligestilling for at udrydde, hindre, begrænse eller imødegå risiko for udbredelse af zoonotiske smittestoffer og visse alvorlige husdyrsygdomme, fastsætte regler om og meddele påbud om gennemførelse af særlige foranstaltninger, hvorved forstås bl.a. behandling og aflivning af dyr, herunder i et område omkring et udbrudssted.

Det er således efter loven myndighederne, som bestemmer, at et dyrehold skal aflives som led i bekæmpelse af en husdyrsygdom, og der er en myndighedsopgave foretage aflivningen og bortskaffe de aflivede dyr. Det er derfor også myndighederne, der bestemmer, hvilken metode der skal anvendes til at aflive.

...”

Veterinærdirektør Hanne Larsen, Fødevarestyrelsen, har om KU-sagens bilag 5 forklaret⁴⁹⁴, at hun var involveret i arbejdet med notatet om anvendelse af gift som aflivningsmetode. Hun husker ikke, at hun blev involveret i det øvrige KU-materiale. Notatet var oprindeligt blevet udarbejdet den 27. oktober 2020 på baggrund af en bestilling fra Miljø- og Fødevareministerie. Departementet ønskede en vurdering af, hvorvidt tempoet for aflivningsprocessen kunne øges ved anvendelse af bedøvelsesmidler under aflivningerne. Hun husker ikke,

494 Forklaringsdokumentet side 535 og 1545f

om bestillingen også angik overvejelser om aflivning med gift, men i notatet tog de stilling til begge dele. De konkluderede, at der ikke kunne anvendes alternative aflivningsmetoder, da der ikke var hjemmel hertil. I deres første udgave af notatet stod der, at der var et hjemmelmæssigt problem ved aflivning med gift. Hun var meget optaget af, at notatet tillige beskrev de faglige, arbejds- og dyrevelfærdsmæssige konsekvenser herved. Gift kunne derfor få uoverskuelige konsekvenser og kunne dyrlægefagligt ikke bakkes op. Hun blev sidst på eftermiddagen den 3. november 2020 kontaktet af Henrik Studsgaard om giftnotatet, da han ville have dem til at genoverveje muligheden for at anvende gift ved aflivningerne. Han sagde, at det var Justitsministeriet, der ville have opdateret notatet om gift. De kiggede samme dag på notatet igen, og de var fortsat af den opfattelse, at det var fagligt uforsvarligt at aflive med gift, men de kunne dog ikke udelukke, at der kunne være hjemmel til at anvende gift, såfremt der var en nødretsituation, hvor reglerne om dyrevelfærd og aflivninger kunne tilsidesættes. Hun, Fødevarestyrelsens direktør Nikolaj Veje, medarbejdere fra Afdelingen for Dyresundhed og chefen for dyrevelfærd og veterinærmedicin deltog i et møde den 3. november 2020, hvor giftnotatet blev revideret. De sendte det opdaterede notat til departementet omkring kl. 18 samme dag. De kontaktede herefter Miljøstyrelsen, med henblik på afklaring af de miljømæssige konsekvenser, og Københavns Universitet i forhold til at få afklaret, om der overhovedet fandtes giftmidler, der kunne anvendes. Hun er usikker på, om hun vidste, at deres notat af 3. november 2020 skulle indgå i materialet til KU-mødet. Overvejelserne om nødret gik på, om man kunne tilsidesætte EU-lovgivningen om aflivning og dyrevelfærd til fordel for hensynet til folkesundheden. De skrev, at de ikke kunne udelukke, at der kunne være en nødretsituation, som kunne medføre, at de almindelige lovregler kunne tilsidesættes. Fødevarestyrelsen var ikke, udover giftnotatet, involveret i forberedelsen af KU-sagen.

Fødevarestyrelsens notat "Peroral aflivning af mink med gift" af 3. november 2020 fremstår som KU-sagens bilag 5 således:

NOTAT

Miljø- og
Fødevareministeriet
Fødevarestyrelsen

Dyrevelfærd & Veterinærmedicin

J.nr. 2020-15-81-03901

Ref. CBAN

Den 3. november 2020

Peroral aflivning af mink med gift

Problemstilling

Dette notat belyser forhold omkring aflivningen af mink i forbindelse med COVID-19 ved anvendelse af gift for at reducere risikoen for spredning af sygdommen til mennesker.

Baggrund

Efter dyreværnslovens § 1 er dyr levende væsener og skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe. Det gælder også de mink, der skal aflives i forbindelse med indsatsen mod COVID-19 i mink.

Aflivning af dyr er reguleret af Rådets forordning (EF) Nr. 1099/2009 af 24. september 2009 om beskyttelse af dyr på aflivningstidspunktet. Forordningen fastsætter detaljerede regler om aflivning af dyr, der avles eller holdes med henblik på fremstilling af fødevarer, uld, skind, pelsværk og andre produkter, samt aflivning af dyr med henblik på sanering og om dermed forbundne aktiviteter.

Efter forordningens artikel 4, stk. 1, er det således fastsat, at dyr må aflives efter bedøvelse i overensstemmelse med metoder og specifikke krav, der er knyttet til anvendelsen af disse metoder i forordningens bilag 1, hvor disse er angivet udtømmende for de enkelte dyrearter. Dyret skal forblive bevidstløst og uden smerteopfattelse indtil sin død.

Forordningens bilag 1 anviser udtømmende bedøvelses- og aflivningsmetoder, der kan anvendes til aflivning af mink. Foruden aflivning med CO₂ drejer det sig om dødelig injektion og skydning.

Efter forordningens artikel 1, stk. 2, finder en række af forordningens specifikke bestemmelser om bl.a. bedøvelses- og aflivningsmetode ikke anvendelse på tilfælde, hvor overholdelse af disse bestemmelser ville medføre en umiddelbar og alvorlig risiko for menneskers sundhed eller sikkerhed, jf. også artikel 18, stk. 3.

Der er således mulighed for at fravige en af forordningens almindelige regler om bedøvelses- og aflivningsmetoder ved bekæmpelse af alvorlige zoonoser, herunder f.eks. COVID-19.

Dog skal dyrene efter artikel 3 skånes for enhver belastning eller lidelse under aflivning og dermed forbundne aktiviteter. Dette indebærer, at der skal sikres de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at dyr:

a) er sikret fysisk komfort og beskyttelse, navnlig ved at de holdes rene, har det tilstrækkelig varmt og forhindres i at falde eller glide

- b) er beskyttet mod skader
- c) håndteres og opstaldes under hensyntagen til deres normale adfærd
- d) ikke viser tegn på undgåelig smerte eller frygt og ikke udviser unormal adfærd
- e) ikke lider under langvarig mangel på foder eller vand
- f) er forhindret i undgåelig interaktion med andre dyr, der vil kunne skade deres velfærd.

I en situation, hvor folkesundheden er udfordret af, at aflivning af mink ikke kan ske tilstrækkeligt hurtigt med de almindeligt anvendte aflivningsmetoder, vil man imidlertid ud fra en nødretsbetragtning, kunne skride til en aflivningsmetode, som ikke nødvendigvis tilgodeser alle elementer i aflivningsforordningens artikel 3.

En hidtil ikke anvendt metode til aflivning er at forgifte minkene, mens de endnu er i burene. Det kunne gøres ved at opblande gift i dødelig dosis i minkens foder.

Følgende forhold gør sig gældende, hvis mink skal aflives ved brug af gift:

- Styrelsen har ikke erfaringer med aflivningsmetoden eller anvendelige gifte og kan dermed ikke vurdere de dyrevelfærdsmæssige konsekvenser herunder hastighed, hvormed dyrene dør
- Styrelsen har ikke kendskab til, om mink vil æde en tilstrækkelig mængde foder iblandt gift, da giften kan påvirke foderets smag
- i et forsøg på at sikre at minken vil spise foder opblandet med gift, kan det overvejes at undlade at fodre mink i en kortere periode. Da mink er et rovdyr, og derfor ikke nødvendigvis i naturen får mad hver dag, vurderer Fødevarestyrelsen dog, at det vil være dyrevelfærdsmæssig forsvarligt at undlade at fodre dyr, som skal aflives, i op til 36 timer, inden de tildeles foder med gift
- det forhold, at minken fodres med proteinholdig foder, som lægges oven på burene, tiltrækker vilde dyr til minkfarmene, hvor der – navnlig ved opdræt i åbne haller – er fri adgang for f.eks. fugle som måger, men også mus, rotter og katte, som kan spise af tabt foder. Hvis dette foder er opblandet med gift, vil andre dyr, som har spist af foderet, også risikere at dø, hvorefter der er risiko for, at de bliver spist af ådselædere. Giften kan blive optaget i fødekæden og derved udgøre en risiko for de store rovfugle som f.eks. musvåger, glenter og havørne, men også ræve m.v.
- der er risiko for, at giften vil kunne finde vej ud af minkfarmen og ud i det omgivende miljø
- risikoen ved, at giften kan sive ned i undergrunden og i hvert fald teoretisk på et tidspunkt ned i grundvandet
- de miljømæssige risici anses for at være potentielt uoverskuelige, ligesom den efterfølgende rengøring af minkfarmene vil frembyde uforudsigelige udfordringer for at undgå, at giften kommer ud i miljøet
- der vil være arbejdsmiljømæssige risici for det personale, som skal håndtere iblanding af gift til foderet samt dyrene under og efter aflivningen, og det personale, som skal rengøre farmene efterfølgende
- giften skal administreres og håndteres på minkfarmen af personer med tilladelse til dette
- Styrelsen formoder at bortskaffelse kun kan ske ved forbrænding,

Efter § 30 i lov om hold af dyr kan ministeren for fødevarer, fiskeri og ligestilling for at udrydde, hindre, begrænse eller imødegå risiko for udbredelse af zoonotiske smitstoffer og visse alvorlige husdyrsygdomme, fastsætte regler om og meddele påbud om gennemførelse af særlige foranstaltninger, hvorved forstås bl.a. behandling og aflivning af dyr, herunder i et område omkring et udbrudssted.

Det er således efter loven myndighederne, som bestemmer, at et dyrehold skal aflives som led i bekæmpelse af en husdyrsygdom, og der er en myndighedsopgave foretage aflivningen og bortskaffe de aflivede dyr. Det er derfor også myndighederne, der bestemmer, hvilken metode der skal anvendes til at aflive.

9.4.7.12. KU-sagens bilag 6 - Kommunikation ifm. regeringsudmelding om mink

KU-sagens bilag 6 omhandlede regeringens og myndighedernes efterfølgende kommunikation af beslutningen om håndteringen af mink.

Det blev i bilag 6 indstillet, at regeringen udmeldte beslutningen truffet på KU-mødet den 3. november 2020 på et pressemøde den 4. november 2020. Det fremgår endvidere af bilaget, at den politiske kommunikation skulle varetages af sundhedsministeren, miljø- og fødevareministeren og erhvervsministeren. Bilaget beskrev endvidere, at den udenrigspolitiske mediehåndtering skulle varetages af Udenrigsministeriet.

Udenrigsministeriet, Justitsministeriet, Sundheds- og Ældreministeriet, Erhvervsministeriet og Miljø- og Fødevareministeriet var angivet i bilaget "hoved" i skarpe parenteser. Bilaget blev koordineret af Udenrigsministeriet. Bilag 6 var i KU-sagen vandmærket med "udkast".

Udenrigsminister Jeppe Kofod har om KU-sagens bilag 6 forklaret⁴⁹⁵, at han ikke godkendte bilaget, hvilket også fremgår af bilaget hoved, hvor Udenrigsministeriet er angivet i kantet parentes. Han husker ikke, hvorvidt han læste bilag 6 forud for KU-mødet den 3. november 2020, men han var helt opmærksom på, at man skulle kommunikere proaktivt, overholde meldepligten og være transparent. Udenrigsministeriet var i hovedet på bilaget, da bilaget bl.a. drejede sig om den udenrigspolitiske mediehåndtering, som ville blive en stor opgave. Udenrigsministeriet havde et nationalt kommunikationscenter vedrørende covid-19, som blev sat op i efteråret 2020. Det var dog de enkelte ressortministerier, som var ansvarlig for det, som skulle kommunikeres indenfor deres område. Bilag 6 blev koordineret af Udenrigsministeriet, og han står fuldt ud på mål for det, som står i bilaget vedrørende den udenrigspolitiske håndtering.

KU-sagens bilag 6 "Kommunikation ifm. regeringsudmelding om mink" af 3. november 2020 fremstår således:

⁴⁹⁵ Forklaringsdokumentet side 1086

[Udenrigsministeriet]
[Justitsministeriet]
[Sundheds- og Ældreministeriet]
[Erhvervsministeriet]
[Miljø- og Fødevarerministeriet]

3. november 2020

Kommunikation ifm. regeringsudmelding om mink

Problem

Der skal tages stilling til regeringen og myndighedernes kommunikation i forlængelse af beslutning om [håndtering af mink].

Løsning

Det indstilles, at regeringen udmelder på et pressemøde i Egtveds Pakhus [onsdag d. 4. november kl. 11.00], at [beskrivelse af problemets alvor] og i forlængelse heraf, at det er besluttet at [indsæt politisk løsning].

Det indstilles, at regeringen proaktivt på pressemødet adresserer risikoen for mutation af virus, idet dette spørgsmål tidligere har været fremme ifm. mink og deraf forventeligt vil komme op på pressemødet eller i den journalistiske opfølgning. Hvis informationen ”skal trækkes ud” af sundhedsmyndighederne, risikerer regeringen at komme i defensiven og møde kritik for manglende gennemsigtighed.

Den politiske kommunikation varetages af [sundhedsministeren], [ministeren for fødevarer] og [erhvervsministeren], der deltager på pressemødet. Fokus vil være på de sundhedsmæssige og økonomiske aspekter.

Til udlevering på pressemøde bør der så vidt muligt forberedes faktaark på:

- Den sundhedsfaglige baggrund for regeringens beslutninger vedr. håndtering af mink. Særskilt fokus på trusselsbilledet fsva. spredning (nationalt og internationalt) og mutation af virus.
- Den sundhedsfaglige baggrund for yderligere restriktioner i udvalgte lokalområder.
- Tiltag i sammenlignelige lande fsva. mink (fokus på Holland) samt håndtering/orientering af andre landes myndigheder.
- Økonomiske hjælpetiltag [eller som minimum proces herfor].

I opfølgning på pressemøde bør der så vidt muligt tilbydes tekniske briefinger fsva. sundhed og økonomi, herunder af relevante myndighedspersoner.

Oplysninger og fakta vil blive formidlet via sociale medier under og efter pressekonference. Der forberedes evt. relevante infografikker.

Udenrigspolitisk medieåndtering

Udenrigsministeren varetager kommunikationen ift. internationale medier via IPC.

Det indstilles, at regeringen proaktivt kommunikerer risikoen for mutation og håndtering ift. udlandet.

UDKAST

9.4.7.13. De involveredes overvejelser om tilblivelsen af KU-sagen

Statsminister Mette Frederiksen har forklaret⁴⁹⁶, at normalvis udsendes mødemateriale til et koordinationsudvalgsmøde således ikke kun 6 minutter før mødestart. Det er ikke en god måde at arbejde på. Da hun tiltrådte som statsminister blev mødemateriale til KU-møder udsendt med meget kort frist. Hun ændrede på fristen, således at mødemateriale til et ordinært KU-møde om onsdagen normalt skal foreligge allerede om mandagen. Det har under pandemien adskillige gange været nødvendigt at fravige de af hende fastsatte frister for bilagsmateriale: Det er sket i tilfælde, hvor det har været nødvendigt at træffe en beslutning, før et fuldstændigt materiale kunne tilvejebringes; altså i sager, hvor hastighed har været afgørende.

Departementschef Barbara Bertelsen, Statsministeriet, har – på spørgsmålet om, hvorvidt det var muligt at forberede et materiale til et KU-møde på så kort tid – forklaret bl.a.⁴⁹⁷, at det var det muliges kunst. Det var ikke muligt at trykke på en pauseknop. Risikovurderingen lå der. Det var nødvendigt at handle, fordi der skulle ske indberetning til WHO og ECDC. Der var også en risiko for, at Kåre Mølbaks udsagn om ”et nyt Wuhan” den 2. november 2020 ville komme ud i pressen. Der var også hensynet til eksporten. Hun er meget enig i, at materialet blev udarbejdet på meget kort tid. Det var derfor nok heller ikke helt fair at gå ind i en ordfortolkning af materialet.

Finansminister Nicolai Wammen har forklaret⁴⁹⁸, at han gerne vil gøre opmærksom på, at de mennesker, som har været involveret i sagen, har arbejdet utrolig hårdt gennem meget lang tid. Mange har sovet på deres kontorer. Det var for at passe på danskerne, at de traf de beslutninger, som de gjorde.

Departementschef Johan Legarth, Justitsministeriet, har – foreholdt, at flere af de afhørte for kommissionen har forklaret, at KU-mødet var uforsvarligt forberedt, herunder at grundlaget for regeringens afgørelse var uforsvarligt – forklaret⁴⁹⁹, at selvfølgelig var grundlaget ikke optimalt. Han er dog af den opfattelse, at man – henset til sagens karakter og alvor – alligevel nåede at få tilvejebragt et relativt gennemarbejdet materiale. Han medgiver, at det selv-

496 Forklaringsdokumentet side 1012

497 Forklaringsdokumentet side 1119

498 Forklaringsdokumentet side 848

499 Forklaringsdokumentet side 614

følgelig ikke var optimalt, at materialet kom ud så sent, som det var tilfældet. Overordnet set synes han dog ikke, at materialet var uforsvarligt. Under pandemien har alt været presset. I marts 2020 var man nødt til at træffe beslutninger ganske hurtigt. Man har under pandemien hyppigere stået i situationer, hvor hastighed var vigtigt.

Afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen, Justitsministeriet, har herom forklaret⁵⁰⁰, at rammerne for udarbejdelse af beslutningsgrundlaget til KU-mødet ikke var ideel. De var underlagt et stort tidspres, og der var ikke tid til at læse dokumenterne i KU-sagen forud for KU-mødet den 3. november 2020. Alle sædvanlige processer var sat på speed, og materialet, der blev udsendes seks minutter før KU-mødet startede, blev ikke læst.

Departementschef Per Okkels, Sundhedsministeriet, har herom forklaret⁵⁰¹, at stemningen var hektisk den 3. november 2020. De var imidlertid vant til stress, og i Sundhedsministeriet koncentrerede de sig om deres bidrag til KU-sagen. Det hektiske kom ikke fra dem. Der var meget tryk på fra Statsministeriet.

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har forklaret bl.a.⁵⁰², at der var forfærdeligt meget arbejde. Der var en hektisk stemning frem og tilbage. Miljø- og Fødevareministeriet fik kun ca. et kvarter til gennemgang af coveret med bilag. Den sag, som kom for regeringen, var på ingen måder perfekt, og den levede ikke op til de standarder, som man normalt ville iagttage for regeringssager. Tejs Binderup havde tirsdag den 3. november 2020 mere end 100 telefonopkald fra frokosttid til om aftenen.

Departementschef Michael Dithmer, Erhvervsministeriet, har forklaret⁵⁰³, at han i sin tid på Slotsholmen har oplevet forskellige kriser, herunder finanskrisen fra 2008 og bankkrisen i 90'erne, og at hver krise har det til fælles, at man skal træffe hurtige beslutninger. Dette præger ofte beslutningsmaterialet, som ikke er helt lige så gennearbejdet som i mere fredelige tider. Statens Serum Instituts nye risikovurdering fra begyndelsen af november 2020 krævede, at

500 Forklaringsdokumentet side 635 og 647

501 Forklaringsdokumentet side 755

502 Forklaringsdokumentet side 675f, 683 og 687

503 Forklaringsdokumentet side 293f og 296

situationen med coronasmitte blandt mink blev håndteret hurtigt. Man fik at vide, at der var en alvorlig sundhedsmæssig risiko forbundet med fortsat minkavl i Danmark, hvilket var en væsentlig skærpelse i forhold til tidligere risikovurderinger fra Statens Serum Institut. Danmark havde samtidig verdens største minkbesætning. De beslutninger, der blev truffet i regeringens KU-udvalg den 3. november 2020, blev truffet på baggrund af det materiale, som embedsværket kunne nå at frembringe. Det er hans vurdering, at yderligere forberedelsestid af KU-sagen nok havde givet et bedre beslutningsgrundlag. Minkerhvervet var allerede blevet varskoet om den nye risikovurdering, og om at mulige nye tiltag kunne være på vej. Det er i sidste ende regeringen, som må vurdere, om de er i stand til at træffe en beslutning på baggrund af det materiale, som de får præsenteret på udvalgsmøder. Man må også vurdere risikoen ved ikke at træffe en beslutning. Det er embedsmændene, der forbereder beslutningsgrundlaget, men det er regeringen, der endeligt træffer beslutningerne, og det er den enkelte fagminister, som må bære ansvaret for udførelsen af disse beslutninger. Michael Dithmer har videre forklaret, at der på departementschefmødet kl. 13.30 var et 'kissejav', og at alt skulle gå rigtigt stærkt.

Erhvervspolitisk direktør Line Nørbæk, Erhvervsministeriet, har forklaret⁵⁰⁴, at det gik meget stærkt alt sammen.

Fuldmægtig Ane Myrhøj Bisgaard, Erhvervsministeriet, har forklaret⁵⁰⁵, at hun aldrig havde prøvet, at der kom så mange ændrede versioner til en regeringsudvalgssag

Erhvervsminister Simon Kollerup har forklaret⁵⁰⁶, at det var en unormal situation i en unormal tid. Det var det også i forhold til deres møder og forberedelsen hertil i den tid. Der skulle træffes hurtige beslutninger.

Stabschef Martin Justesen, Statsministeriet, har forklaret⁵⁰⁷, at han generelt ikke er involveret i forberedelsen af regeringssager, og han var ikke involveret i udarbejdelsen af KU-sagen af 3. november 2020. Han fik typisk tilsendt

504 Forklaringsdokumentet side 12

505 Forklaringsdokumentet side 990

506 Forklaringsdokumentet side 882

507 Forklaringsdokumentet side 1326

håndakter til regeringssager, men han mener ikke, at der blev udarbejdet en håndakt til KU-sagen af 3. november 2020. Han var ikke på daværende tidspunkt bekendt med, at Justitsministeriet stod for at samle og koordinere KU-sagen.

Souschef Lars Høgsbro Østergaard, Finansministeriet, – som i en sms-korrespondance med sin kollega Asbjørn Brink gav udtryk for sin opfattelse af beslutningsgrundlaget – har forklaret⁵⁰⁸, at det er en korrekt udlægning, at det var et dårligt beslutningsgrundlag. Bestillingen på materialet til KU-sagen blev sat i gang omkring kl. 16 efter et departementschefmøde. Det var derfor et beslutningsgrundlag, som var udarbejdet af ministerierne på meget kort tid, hvilket produktet også afspejlede, hvis man sammenligner med andre beslutningsgrundlag, hvor der er længere tid, og hvor man kan nå clearingsrunder med ministerierne ad flere omgange, så er det ikke så godt, som det kunne have været. Han sagde ikke fra over for den korte tidsfrist for udarbejdelse af materialet. Det mener han ikke var hans opgave. Den sag, der blev lagt frem på KU-mødet, var så langt ministerierne var kommet med en indstilling til at drøfte det.

9.4.8. KU-mødet 2020 kl. 21.30

9.4.8.1. Deltagerne på KU-mødet

Der blev kl. 21.30 afholdt virtuelt KU-møde. I mødet deltog statsminister Mette Frederiksen, udenrigsminister Jeppe Kofod, finansminister Nicolai Wammen, erhvervsminister Simon Kollerup, forsvarsminister Trine Bramsen, sundhedsminister Magnus Heunicke og miljø- og fødevareminister Mogens Jensen samt blandt andre departementscheferne Barbara Bertelsen, Lars Gert Lose, Peter Stensgaard Mørch, Johan Legarth, Michael Dithmer, Per Okkels og Henrik Studsgaard. Endvidere deltog departementsråd Pelle Pape og de særlige rådgivere Martin Justesen, Sara Vad Sørensen og Søren Andersen. Justitsminister Nick Hækkerup var fraværende på grund af sygdom.

Statsminister Mette Frederiksen var mødeleder, og hun deltog fra Marienborg, hvor hun var i isolation. Hovedparten af mødedeltagerne deltog i det virtuelle KU-møde på deres bærbare pc hjemmefra; nogle af mødedeltagerne skulle

508 Forklaringsdokumentet side 345

både orientere sig i teamsbilledet samt mødemateriale på samme skærm. Nogle af mødedeltagerne havde mødematerialet på en særskilt iPad.

Mødedeltagerne havde en forskellig forventning til KU-mødet.

Statsminister Mette Frederiksen har forklaret⁵⁰⁹, at hendes kalender for den 3. november 2020 var ryddet, hvilket var udtryk for, hvor alvorlig situationen var. Det var dog først om aftenen, at hun var fuldt bekendt med alvorligheden. Mette Frederiksen har også forklaret, at hun forberedte sig til KU-mødet i løbet af dagen; også rent mentalt, da der potentielt kunne blive tale om en svær beslutning.

Miljø- og fødevareminister Mogens Jensen har forklaret bl.a.⁵¹⁰, at den beslutning, der blev truffet på KU-mødet, ikke var indstillet i coveret.

Departementschef Barbara Bertelsen, Statsministeriet, har forklaret bl.a.⁵¹¹, at hun ikke kan huske, om det ved KU-mødets start stod hende klart, at alle mink skulle slås ned.

Departementschef Henrik Studsgaard, Miljø- og Fødevareministeriet har forklaret⁵¹², at han ikke var forberedt i forhold til et scenarium, som indebar aflivning af alle mink.

Departementschef Johan Legarth, Justitsministeriet, har forklaret bl.a.⁵¹³, at da man rundt omkring i ministerierne fik læst Statens Serum Instituts risikovurdering, bredte der sig en opfattelse af, at det var nødvendigt at slå alle mink, inkl. avlsdyr, ned.

9.4.8.2. Sundhedsministerens noter fra KU-mødet

Flere af de afhørte har forklaret, at der ikke tages officielt referat af møder i regeringens koordinationsudvalg.

509 Forklaringsdokumentet side 1010 og 1017

510 Forklaringsdokumentet side 399

511 Forklaringsdokumentet side 1121

512 Forklaringsdokumentet side 1559

513 Forklaringsdokumentet side 604

Sundhedsminister Magnus Heunicke har undervejs i kommissionens arbejde – kort forud for sin afhøring den 26. november 2021 – den 22. november 2021 indleveret en kopi af sine håndskrevne noter fra mødet, som sidenhen er blevet renskrevet. Det er således kun de embedsmænd, politiske rådgivere og ministre, som er blevet afhørt eller genafhørt efter noternes indlevering, som er blevet forelagt noterne under deres afhøring.

Af Magnus Heunicke's noter fra KU-mødet fremgår:

” ...

K-udvalg 21.30

3/11 20

Mette

Der er nogen, der ikke tager det alvorligt nok.

Hvis vi har vaccine i vores hænder, så skal de mink slæes ned.

Johan JU

Min minister er hjemme...

Mink slæes ned.

Iværksæt Nordjylland + genomsekvens på tværs af landet

Mette F

Hvorfor først opdaget nu?

MH

Genomsekventer 20%, 10.000 prøver

Opdyrket virus, i går resultatet.

Indrapporteringspligt WHO, ECDC

Wammen

Ekstremt alvorlig situation i DK og for DK. Gør vi nok? Slå alle mink ned i det her land! Vi kan ikke løbe risikoen med, at det spreder sig samt verdenssamfundet ser på os, svært at forklare, også for dk befolkning.

Hvor hurtigt kan de slåes ned? Hurtigere end 5 dage, beredskab, for-svar mm.

Økonomi i det: Ift potentiel skadevirkning for DK og de tab, vi kan lide. Det her er et kritisk øjeblik. Bekymret hvis ikke fuld styrke til at slå mink ned.

Minkerhvervet vil bevare 20% at avle på næste år, er det klogt? Sundhedsmæssig vurdering? Enorm beslutning, men det rigtige at gøre.

Simon

Deler vurderingen at det er ekstremt alvorlig læsning, flammeskrift-konklusion hos Serum.

Alvorlig viden, vi har, men vi kan skabe verdensmarkedsproblemer, SSIkommunikation på internt møde med ekstern deltagelse "WUHAN", hjælp til lokalområderne. Giv dem noget andet, der sætter gang i hjulene.

Verdens spotlys på os kan koste på fødevareproblemerne.

Mette F

Global pandemi, ikke en option ikke at dele viden om vores beslutningsbaggrund, hvis Kina havde gjort det samme, havde vi undgået meget. Grundlæggende forpligtelse til at dele den viden. Knap så malerisk.

Mogens Jensen

Ingen tvivl om folkesundhed. DK ikke skabe et nyt Wuhan. Slå minkene ned.

Henvise til ny viden fra sundhedsmyndighederne. Vi skal have politi og forsvar ud på de smittede farme.

Avlerne skal medvirke, derfor nok ikke melde ud fra starten at avlsdyr skal slåes ned.

Trine Bramsen

Nogle er at minkavlerne selv slår ned. Vi vil kunne sætte beredskabsstyrelsen og forsvaret ind relativt hurtigt + samarbejde mm partnerlande.

Johan

Brug for materiel fra Tyskland og Sverige. Rulle ned nordfra. Tager dage og uger.

Wammen

Hvor lang tid tager det ad frivillighedens vej?

Avlsmink, ganske mange?

Mette

Hvis man sidder i et andet rum: Hvis pågået i 2 med i DK, hvad er risikoen ved at du gir 2 md ekstra?

MH

Avlsdyr: Et par millioner – vil jo blive smittet + de nye hvalpe vil blive modtagelige.

Esbjerg smitte kommer fra østeuropa. Så hvis vi i DK vaccineres i 2021 men får ny østeuropæisk streng ind i mink, så potentielt mutere og ind i DK befolkning.

Og 2 mdr ekstra... jo, i Nordjylland ½ af smitte blandt mennesker fra mink!

Tid er en faktor.

Mette F

Desværre slå alle mink ned. Empati. Smertefuldt. Det er deres livsværk. Arb pladser der har lokal betydning.

Avlsdyr også slæes ned. Jeg vil anbefale at kommunikationen: Slå alt ned nu, men det betyder ikke, at når det er sundhedsfagligt forsvarligt på den anden side af covid-19, så ja. Men det kan også være en provokation. Kombi-model:

Forsvaret slå ned. Minavlerne gulerod! i mellemtiden...

Hvorfor gå hurtigt? Vigtigt hvor ligger argumentationen hvorfor det haster?

Hvis man lægger en forklaring i forhold til Nordjylland, så for spinkelt, men vægten kommunikativt på vaccinen!

Vigtigt. I har styr på fakta ift det Magnus redegjorde for før.

Afgørende vigtigt for verdenssamfundet.

Skal kommunikeres i morgen. Kan beskyldes for i ly af præsidentvalget, men is i maven.

Mogens J

Værdifuld minkstamme i DK.

Simon Kol

Vigtigt at gi mulighed for ny mink.

Mette F

Kommunikation: Vi er helt bekendt med, at når avlsdyr skal væk så ikke det samme som at om 2 år har vi minkproduktion igen i DK. Derfor ikke pol beslutning om ikke mink.

Økonomidelen

Wammen

Pris 11 mia kroner estimeret.

Jeppe Kofod

Vi er klar med ambassadørerne, så de er klar.

Menneskelige sundhedsfaglige

Mette

Er styrelserne med? Går ikke at på fredag en historie om at det her er lige lidt for drastisk.

Det her er ikke forsigtighedsprincip! Ikke som i foråret!

Per Okkels

Både risiko og indsats er anbefalet og godkendt af indsatsgruppen, dvs de 3 styrelser.

Mette F

Er det her for vidtgående? Magnus?

Magnus

SSI konklusion så klar. Hvis ikke, vi gør det, så forklaring på hvorfor det.

(>> opdager at der er nye ting, mundbind <<)

Johan

Vi har lige taget mundbind med, indrømmet.

BB

Spørgsmål til sundhed: Afgørende at slå ned ift Nordjylland hvor vi ved, der var den spredning for 2 måneder siden.

Helt konkrete operation...?

MH

Kan vi gennemsekventere samtlige positive i hele DK i et par uger?

Per

Vi vil stikprøve!

BB

Der er gået 1 med fra de 12 vi kender til i Nordjylland! Fejl at vi tror, de er i Nordjylland

Per

Vi sekventerer alle dem vi kan overhovedet!

Mette F

I hvor høj grad kan vi forsvare geografisk nedlukning? Myndigheder?

MH

Genomsekventering 10.000 gennemført. 12 af dem har denne streng!

Mette F

Reel lokal nedlukning i nordjyske kommuner.

Per

Vi ved at der er smitte med minkvarianter i de kommuner.

Wammen

De her 12 personer: Indkapslet meget alvorligt. Tjek alle der får taget prøver, at de ikke har denne mutation! Dem der har fået prøver? Kan man teste dem for mutationer? Smitteopsøre dem!

Vigtigt at sundhedsmyndighederne står på mål for det.

BB

Vi bærer verdens vacciner i hænderne. Der er sprunget 1 mutation til mennesker.

Det ved vi var i 12 mennesker i Nordjylland for 2 mdr siden.

Mette F

Myndigheder i DK smitteopsøre alt hvad der skal til ift den her mute-rede virus!!

Pelle Pape

Smitteopsporing op i morgen: Fuldstændig aggressiv på de her 12 personer og nære kontakter, påbud mm

Dedikerede ressourcer...

Mette F

Smitteopspores bagud.

Er vi sikre på snittet på Nordjylland ligger rigtigt? Hvad med alle de andre minkavlere?

Per

Snittet ift Nordjylland: Det er der, vi har minvarianterne ude i samfundet.

Vi er ikke sikre på, der ikke transporteres smitte rundt i DK.

Mette F

Skærpede foranstaltninger om minkejerne mfl?

Simon Kol

Almindelige nordjyder kan ikke blive hjemme og holde børn hjemme og så se polakkerne komme i busser for at pelse dyr.

Wammen

Smitteopsporing skal op! Bagudrettet nu. Alloker flere mennesker.

Mette F

Fuldt ud følge det. Folk skal kunne se logikken. Alloker flere mennesker.

BB

Vi går i værkstedet m vores eksperter. Kommer tilbage.

MH

Handler om at gøre det myndighederne anbefaler...

Nogle ting i sagen er ændret lidt....

Mette F

Vi kan ikke vente. Handlepligt! Pressemøde i morgen?

Justesen

Vidtrækkende. Kommunikeret i morgen. Du, Mette, bør have en rolle i det.

Potentielt virtuelt pressemøde. FT-salen til kl. 13?

Forudgående orientering af partier: Relativt tidligt i morgen formiddag? Afvent Nicks prøvesvar?

Mette F

Mulighed for reg. + DC testet hurtigt! Jeg skal sige noget i spørgetid... Er efterfølgende, ... Kan ikke nå pressemøde før

Wammen

Kan vi rykke spørgetime? Pressemøde før spørgetime?

Simon

Vigtigt vi husker de berørte borgmestre. Venstre-borgmestre får svært ved at navigere i det her.

Mette F

Jeg taler gerne m Ellemann alligevel nu. Utrolig ærgerligt at V agerer sådan.

Jeg tænker selv møde snart m de andre partiformænd og sundhedsordførere.

Radikale-signal: Vi skal ikke konflikte på covid-19.

MH

Parlamentarisk: Hastelov 2 krav om "konsultation" ved 5 i st f 10. Ordentlig briefing af partier inden.

Mogens J

Jeg kan ikke tro at Ellemann går imod.

Mette F

I er ikke klar til formiddag med de udeståender, der er.

Få ikke ondt i maven over spørgetime.

Jeg taler med Ellemann og Carsten Nielsen nu

I taler med BØF-partierne i morgen tidlig.

Borgmestre – enig! Skal kontaktes.

Jeg vil gerne ringe til Merril for gammelt venskab og samarbejde!

...”

Sundhedsminister Magnus Heunicke har om sine noter mere overordnet forklaret⁵¹⁴, at noterne udelukkende er til hans eget brug. Han skriver det ned, som er relevant for hans arbejde. Formålet med hans noter er ikke at tage referat af møder. Han skriver ikke alt ned, men kun det, som han har fokus på. Han bruger bl.a. noterne til at give essensen af møder videre til medarbejderne. Hans noter om talerækkefølgen på KU-mødet den 3. november 2020 mener han er korrekt, men det kan sagtens være, at en mødedeltager har haft ordet uden, at han har nået at notere det ned, eller hvis han har syntes, at indlægget ikke var vigtigt for hans arbejde.

Statsminister Mette Frederiksen har til noten ”Både risiko og indsats er anbefalet og godkendt af indsatsgruppen, dvs de 3 styrelser” forklaret⁵¹⁵, at det ikke var noget, som kun blev sagt én gang. Det blev gentaget flere gange i og med, at hun flere gange spurgte, om det var nødvendigt at slå alle mink ned. Hun bemærkede, at Magnus Heunicke også har noteret, at hun sagde, at det var smertefuldt. Forespurgt, om Per Okkels udtrykte sig på samme vis under KU-mødet, som Magnus Heunicke har gengivet i sine noter, svarede hun, hun ved ikke om der er tale om en præcis gengivelse, men hun husker, at Per Okkels gjorde brug af ordet ”anbefaling”. Hun havde fokus på, om myndighederne stod bag dem i beslutningen. Den sikring fik hun fra både Per Okkels og Magnus Heunicke, hvilket der ikke var noget mærkeligt i. Hun har forud for sin afhøring i kommissionen haft lejlighed til at gennemlæse Magnus Heunickes noter fra KU-mødet. Hun tager Magnus Heunickes noter som udtryk for én mands meget kortfattede notesystem. Derfor kan hun heller ikke med sikker-

514 Forklaringsdokumentet side 1201

515 Forklaringsdokumentet side 1021ff

hed sige, at Per Okkels bemærkninger – gengivet ovenfor – er dækkende. Hun erindrer, at hun flere gange spurgte, om det var nødvendigt at slå alle mink ned. Der kom et utvetydigt svar om, at det var nødvendigt. Det er korrekt, at hun indledte mødet, men hun kan umuligt have indledt mødet så kortfattet, som Magnus Heunicke har gengivet. Hun mener ikke, at noterne er retvisende. Hun finder derfor ikke behov for yderligere gennemgang af Magnus Heunickes noter fra mødet. Hun tog ikke noter fra mødet, så hun kan ikke præcist gengive, hvem der tog ordet og i hvilken rækkefølge. Det forekommer hende mærkeligt, at det var Justitsministeriets departementschef, som tog ordet efter hende. Foreholdt, at Justitsministeriet stod øverst i ”hovedet” på coveret, hvorfor det normalt ville være justitsministeren, som skulle forelægge sagen samt foreholdt, at Johan Legarth mødte i stedet for justitsministeren, gentog hun, at det forekommer hende mærkeligt, hvis Justitsministeriets departementschef tog ordet, men hun medgiver, at hun ikke har noget noteapparat at støtte sig til. Det mest naturlige ville være, at det var sundhedsministeren, som kom med et indlæg i forlængelse af hende. Supplerende adspurgt, om departementschefen i Justitsministeriet tog ordet på KU-mødet, svarede hun, at det er hun helt sikker på, at han gjorde. Der forekommer hende usandsynligt, at han skulle have startet mødet. Mogens Jensen havde ordet. Hun tør ikke gengive, hvad han sagde. Hun gentog, at hun husker mødet som en kollektiv analyse og beslutning af politisk karakter. Adspurgt til noten ”Hvorfor først opdaget nu” og forespurgt, om hun erindrer, at hun stillede et sådant spørgsmål, gentog hun, at det er svært at gå ind i en anden mands noter. Hun tog ikke noter. Det er og bliver gisninger. Der er aldrig blevet taget referat af KU-møder, heller ikke under tidligere regeringer. Hun kan med 100 pct. sikkerhed sige, at Magnus Heunickes noter generelt set ikke er retvisende. Der er ingen, som formulerer sig så kortfattet. Der er en masse ord, som er udeladt i referatet. Forespurgt, om hun husker, hvorvidt Martin Justesen i øvrigt fremkom med bemærkninger under mødet, svarede hun, at hun tror, at det meget dækkende, når det af noterne fremgår, at Martin Justesen først blandede sig i diskussionen, da man nåede til, hvorledes der skulle kommunikeres. Hun mente selv, at det var naturligt, at hun havde en rolle under pressemødet. Forespurgt, hvorfor hun ikke sendte ressortministrene Mogens Jensen og Magnus Heunicke i front på pressemødet ud fra ressortansvarsprincippet, svarede hun, at det var naturligt, at hun var med. Hun kunne have undladt at deltage, men det ville være forkert, hvis hun ikke deltog i en så alvorlig krise – og det også selvom Statsministeriet er ressortministerium for meget få områder. Det har ikke noget med det af udspørgeren omtalte ”maskinrum” at gøre. Det handler derimod om, at

landet lige nu har en statsminister, som tager ansvar i en krisesituation. Hun deltog således også i et pressemøde g.d. den 8. december 2021. Forespurgt, om hun kan genkende gengivelsen ”Hvorfor gå hurtigt? Vigtigt hvor ligger argumentationen hvorfor det haster? Hvis man lægger en forklaring i forhold til Nordjylland, så for spinkelt, men vægten kommunikativt på vaccinen!”, forklarede hun, at hun vil tro, at det citerede angik optakten til pressemødet.

Erhvervsminister Simon Kollerup har om noterne forklaret⁵¹⁶, at han ikke tillægger Magnus Heunickes noter fra KU-mødet særlig meget værdi, og han tror ikke, at Magnus Heunicke har angivet sine egne indlæg i noterne. Noten, hvorefter Per Okkels skulle have udtrykt: ”Både risiko og indsats er anbefalet og godkendt af indsatsgruppen, dvs de 3 styrelser” flugter med billedet af, at sundhedsmyndighederne var meget entydige om, at alle mink skulle aflives. Mette Frederiksen gjorde det klart, at de ansvarlige ministre skulle fremlægge egne punkter. Han kan hverken bekræfte eller afkræfte Magnus Heunickes noter om rækkefølgen af indlæg andet end, at de fik risikovurderingen beskrevet ret tidligt på mødet. Han mener ikke, at det er korrekt, at han på KU-mødet tog ordet før Mogens Jensen, idet Mogens Jensen var ansvarlig for dvalemodellen og måtte forventes at præsentere den. Det kan tænkes, at Magnus Heunicke ikke har taget noter af de redegørende indlæg. Han husker kontinuummet blev præsenteret, men han husker ikke, hvem der præsenterede det.

Udenrigsminister Jeppe Kofod har om noterne forklaret⁵¹⁷, at han klart erindrer, at der dels skulle være transparens og ske indmelding i forhold til WHO, ECDC og EU-kommissionen, dels at de skulle række ud til en række lande, og de var klar med deres ambassader til at kommunikere om håndteringen. Han kan ikke genkende den eksakte ordlyd i Magnus Heunickes noter, men godt det, der må antages at ligge i noterne.

Departementschef Barbara Bertelsen, Statsministeriet, har forklaret⁵¹⁸, at hun var ikke bekendt med, at Magnus Heunicke tog noter under regeringsmøder. Magnus Heunickes noter er ikke fuldt dækkende for det passerende på KU-mødet den 3. november 2020. Hun ser mere noterne som en stikordsgennemgang af KU-mødet. Noterne gengiver dog meget klart rådgivningen fra Sundheds-

516 Forklaringsdokumentet side 875, 880 og 882

517 Forklaringsdokumentet side 1089

518 Forklaringsdokumentet side 1619

myndighederne og Statens Serum Institut. Hun husker enkelte nedslag fra KU-mødet den 3. november 2020, men hun er sikker på, at miljø- og fødevareminister Mogens Jensen havde ordet flere gange under KU-mødet, og at han sagde, at minkavlerne ønskede at bevare millioner af avlsdyr, hvorefter sundhedsminister Magnus Heunicke og Per Okkels sagde, at Statens Serum Institut og Kåre Mølbak havde vurderet, at dette ikke kunne lade sig gøre. Hun havde helt glemt, at Johan Legarth indledte KU-mødet. Hun er ret sikker på, at Johan Legarth ikke indledte mødet med at konkludere, at alle mink skulle aflives. Denne konklusion fremførte Sundhedsministeriet.

Departementschef Lars Gert Lose, Udenrigsministeriet, har forklaret⁵¹⁹, at han ikke husker Johan Legarths ordvalg, men at han som sagt mener, at det ville være naturligt, at Johan Legarth forelagde sagen, men ikke naturligt, at han fremlagde en ny politisk linje, allerede inden diskussionen var begyndt. Han har haft lejlighed til at gennemgå Magnus Heunickes noter fra KU-mødet hos sin bisidder. Han har ikke så præcis en erindring fra KU-mødet, at han kan gøre sig til dommer over noternes rigtighed, hverken med hensyn til deres indhold eller deres angivelse af talerækkefølgen. Helt generelt forekommer noterne ham en smule fragmentariske for et møde af en sådan tyngde og længde. Han kan ikke tyde noterne, men han kan huske, at Jeppe Kofod sagde, at det ville blive opfattet som alvorligt, og at man måtte forvente en reaktion fra udlandet, samt at de allerede havde sat apparatet klar til at håndtere det, så godt de kunne. Når Jeppe Kofod refererede til ambassadørerne, var det deres ambassader rundt omkring i Europa, Nordamerika, Kina og Rusland, hvor Danmark havde store eksportinteresser på spil, og hvor der var ekstremt stor opmærksomhed.

Departementschef Per Okkels, Sundhedsministeriet, har forklaret⁵²⁰, at der ikke er noget i noterne, som overraskede ham.

Departementschef Henrik Studsgaard, Miljø- og Fødevareministeriet, har om noterne forklaret⁵²¹, at det er hans indtryk, at der ikke er nogen stor diskrepans mellem hans og Magnus Heunickes opfattelse af mødet. Man kan af noterne godt se, at det er det samme møde, som de deltog i. Der er ikke noget i noterne,

519 Forklaringsdokumentet side 1053f

520 Forklaringsdokumentet side 741

521 Forklaringsdokumentet side 1559f

som springer ham i øjnene. Foreholdt, at det ud fra noterne ser ud til, at Mogens Jensen kom med indlæg sent i mødet, svarede han, at han ikke erindrer, hvornår Mogens Jensen kom på. Han erindrer ikke, at der var en drøftelse af dvalemodellen på mødet. Der var en drøftelse af, hvad der skulle ske her og nu.

9.4.8.3. Sms-korrespondancer under KU-mødet

Mødedeltagerne sendte sms'er til statsminister Mette Frederiksen undervejs i mødet, når de ønskede at komme på talerlisten. Flere af mødedeltagere sendte også sms'er til hinanden, ligesom nogle departementschefer tillige sendte sms'er til deres kolleger i de respektive ministerier undervejs i mødet.

Finansminister Nicolai Wammen sendte undervejs i mødet 5 sms'er (kl. 21.53, 22.30, 22.38, 22.54 og 23.04) til statsminister Mette Frederiksen, hvori han anmodede om at få taleret: "gerne vil på".

Finansminister Nicolai Wammen har herom forklaret⁵²², at sms'erne til Mette Frederiksen, hvori han skrev "gerne vil på" betød, at han gerne ville komme til orde på mødet. Det er normalt under virtuelle møder, at hvis man gerne vil have ordet, så skiver man sådan en sms til statsministeren. Det er statsministeren, som bestemmer, hvem som får ordet.

Statsminister Mette Frederiksen blev foreholdt, at der undervejs i KU-mødet blev sendt sms'er mellem mødedeltagerne, og at det fremgår bl.a., at Nicolai Wammen sendte en sms til hende kl. 21.53, hvori han bad om at komme på igen. Forespurgt, om sms'erne er et udtryk for, at hun styrede, hvem der fik lov til at tale, har hun forklaret⁵²³, at det er korrekt. Mødet foregik virtuelt. Nogle mødedeltagere deltog uden billede. Hun styrede derfor talerlisten ved at orientere sig i mødedeltagernes sms'er. Mødedeltagerne skrev en sms til hende, når de ønskede ordet.

Departementschef Barbara Bertelsen, Statsministeriet, sendte flere sms'er til departementschef Per Okkels i løbet af mødet, hvori hun bl.a. opfordrede Per Okkels til at gentage anbefalingen fra Statens Serum Institut:

⁵²² Forklaringsdokumentet side 846

⁵²³ Forklaringsdokumentet side 1025

”...

Barbara Bertelsen kl. 22.04:

Barbara Bertelsen kl. 22.16:

Det VAR en værdifuld stamme... efter det her er der sgu ingen efterspørgsel efter dansk mink... lige så lidt som efter kinesisk flagermus [ikke identificerbar Emoji-smiley]

Barbara Bertelsen kl. 22.31:

Hvad med at få jeres eksterne eksperter medinddraget?

Barbara Bertelsen kl. 22.32:

Gentag gerne det, du sagde tidligere: klar anbefaling fra SSI om at slagte alle mink aht folkesundheden.

...”

Departementschef Per Okkels, Sundhedsministeriet, har herom forklaret⁵²⁴, at emojien nok henviste til, at Barbara Bertelsen var glad for noget, som han eller Magnus Heunicke sagde på mødet. Han husker ikke, hvad det var. Mogens Jensen sagde på KU-mødet, at danske mink udgjorde en værdifuld stamme, hvilket Barbara Bertelsen henviste til. De eksterne eksperter, som Barbara Bertelsen henviser til, må være det ekspertudvalg, de havde, som skulle lave en prognoseopskaling. Ekspertudvalget var en blanding af statistikere, læger og virologer og nogle statskundskabsfolk. Han ved ikke, hvorfor Barbara Bertelsen bad ham gentage det, som han havde sagt tidligere. Han tør ikke sige, om han på mødet sagde, at Statens Serum Institut havde en klar anbefaling om, at alle mink skulle aflives. Der var ikke nogen anbefaling fra Statens Serum Institut. Han synes, at det var en klar udgang af risikovurderingen, at alle mink skulle aflives.

Statsminister Mette Frederiksen har forklaret⁵²⁵, at hun kan ikke huske, at der var drøftelser om at inddrage andre eksperter i vurderingen. Forevist Barbara Bertelsens sms sendt til Per Okkels under KU-mødet kl. 22.16, hvori Barbara Bertelsen skrev: ”Hvad med at få jeres eksterne eksperter medinddraget”. Her-

524 Forklaringsdokumentet side 741

525 Forklaringsdokumentet side 1026

til har hun forklaret, at hun ikke tror, at der sigtes til en second opinion, men snarere den gruppe eksterne eksperter, som var tilknyttet myndighederne. Hun har ingen erindring om, at der var en drøftelse af at indhente yderligere. Hun har igennem hele pandemien fundet, at Statens Serum Institut har optrådt dybt troværdigt. Det gør hun stadig.

Departementschef Per Okkels, Sundhedsministeriet, sendte under mødet sms-beskeder til bl.a. Katrine Kaldahl og Dorthe Eberhardt Søndergaard, hvoraf fremgår bl.a.:

” ...

Per Okkels kl. 22.14:

Alle mink slås ned

Per Okkels kl. 22.15:

Argumentet er vaccinen ikke smittespredning generelt.

Dorthe Eberhardt Søndergaard kl. 22.15:

Ok, tak for info

Dorthe Eberhardt Søndergaard kl. 22.16:

Pressemøde i morgen?

Per Okkels kl. 22.18:

STM spørger til om vi kan slå ned nu men ok at åbne om nogle år eller lignende hvis det er sundheds-mæssigt forsvarligt.

Mogens. Lukker vi lukkes der aldrig op igen.

Kan vi bevare en lille mængde.

STM. Nej

...”

Statsminister Mette Frederiksen blev forevist beskeden og forespurgt om hun erindrer, at Mogens Jensen skulle være kommet med en tilkendegivelse om, at hvis man lukkede, så ville der aldrig blive lukket op igen. Hertil har hun

forklaret⁵²⁶, at hun ikke erindrer Mogens Jensens præcise formulering. Mogens Jensen kan godt være kommet med en tilkendegivelse om, at hvis der blev lukket, ville det blive meget vanskeligt at lukke op igen. Hun gav selv udtryk for noget tilsvarende under pressemødet onsdag den 4. november 2020 kl. 16.00. Det samme fremgår også af Magnus Heunickes noter, hvis disse noter måtte være retvisende. Hun husker, at hun sagde på KU-mødet, at ingen måtte gå ud af mødet med den tro, at det ville være let for minkavlerne at komme i gang igen. Det er dog ikke det samme som at nedlukke erhvervet. Forevist den sidste sætning i Per Okkels sms, hvori han skrev: "Kan vi bevare en lille mængde" og samt Per Okkels sms sendt umiddelbart herefter kl. 22.18, hvori Per Okkels skrev: "STM. Nej", og forespurgt, om hun husker, at der var en drøftelse af bevarelse en mængde avlsmateriale og om hun herunder tilkendegav, at det ikke var muligt, svarede hun, at hun stillede spørgsmål om, hvorvidt det var muligt at bevare et avlsmateriale, men hun har helt sikkert ikke foretaget en vurdering. Den slags vurderinger foretager hun ikke.

Stabschef Martin Justesen, Statsministeriet, har hertil forklaret⁵²⁷, at det nye og helt afgørende for situationen var, at risikoen for mutationer af coronavirus nu var blevet en realitet. Dette kunne ende med at påvirke de kommende vacciner. Han husker ikke, hvordan ordene faldt på KU-mødet. Han husker dog, at Mette Frederiksen var meget optaget af, at erhvervet skulle have mulighed for at genopstå. Regeringen havde intet ønske om at lukke minkerhvervet. Deltagerne på KU-mødet var bevidste om, at det ville være vanskeligt for minkerhvervet at starte en minkproduktion igen, men de sad ikke med konkrete informationer om, hvorvidt og under hvilke forhold minkavlerne kunne genstarte en minkproduktion, når alle mink i Danmark var aflivet.

Erhvervsminister Simon Kollerup havde en sms-korrespondance med miljø- og fødevareminister Mogens Jensen under mødet om avlsdyr:

"...

Simon Kollerup kl. 21.59:

Kan man slet ikke have en avlsbesætning under 18-20%?

526 Forklaringsdokumentet side 1026f

527 Forklaringsdokumentet side 1331

Mogens Jensen kl. 21.59:

Ikke med en volumen der giver nødvendig økonomi

Simon Kollerup kl. 22.00:

Ok, det blir umuligt så

..."

Finansminister Simon Kollerup har herom forklaret⁵²⁸, at Miljø- og Fødevareministeriet havde beskrevet en dvalemodel, hvor man beholdt 18-20 procent mink, som udgjorde avlsbestanden. Han spurgte under KU-mødet Mogens Jensen, hvorvidt der kunne bevares en mindre mængde avlsdyr end den mængde, som var beskrevet i materialet.

Miljø- og fødevareminister Mogens Jensen havde undervejs i mødet en sms-korrespondance med sin departementschef Henrik Studsgaard:

" ...

Mogens Jensen kl. 21.56:

Har vi vurdering sf det?

Henrik Studsgaard kl. 21.57:

2-3 uger, men vi giver Max 10 dage hvis de vil have bonus, men kan ikke love alle vil være med. Men vi vil få mange aflivet indenfor 12-16 dage. Men skal følges tæt og hvis ikke lykkes så sætte eksekvering igang fra NOST

Henrik Studsgaard kl. 21.58:

Men vi kan ikke med sikkerhed forudsige avlernes adfærd....

Henrik Studsgaard kl. 22.02:

Men hold fast ved 2-3 uger og så må følge tæt. Her vil man dog ikke tage avlsdyrene med udenfor zonerne hvis avlerne skal være med.

528 Forklaringsdokumentet side 878

Henrik Studsgaard kl. 22.03:

Jeg tror ikke, at tålmodigheden er til det hvis jeg hører rummet rigtigt, men jeg kan være i tvivl om det andet kan rykke hurtigere og jo også risiko ved brug af gift. Hvilken gift tænker de på på?

Henrik Studsgaard kl.22.13:

Kunne man forestille sig en mindre avlsbestand som kunne gå i dvale...

Mogens Jensen kl. 22.15:

Ja – jeg ved det ikke

Mogens Jensen kl. 22.25:

Kan vi ikke få et telefonmøde mellem dig, mig, Tejs og Søren bagefter

Henrik Studsgaard kl. 22.25:

Jo

Mogens Jensen kl. 22.25:

Hvor mange udlændinge er der i branchen?

Henrik Studsgaard kl. 22.26:

Ved det ikke

Henrik Studsgaard kl. 23.19:

Hej Mogens. Der er sat skypemøde op med Søren og Tejs kl. 23 i kalenderen. Vi går derind nu

...”

Miljø- og fødevareminister Mogens Jensen, har om sms-korrespondancen forklaret⁵²⁹, at han ikke husker at have haft den sms-korrespondance med Henrik Studsgaard. Det handler om tempo og om, hvornår de kunne have aflivet mink. Der var tale om den aflivning af syge mink og raske mink indenfor zonerne, som allerede var i gang. Det var planlagt på CU tidligere. Måske kom hele aflivnings-scenariet op under KU-mødet, og det var måske det, de skrev om. Han vil tro, at nogen under mødet spurgte ham, hvor lang tid det ville tage at aflive alle mink.

529 Forklaringsdokumentet side 400

Departementschef Henrik Studsgaard, Miljø- og Fødevareministeriet, havde undervejs i KU-mødet en sms-korrespondance med sin afdelingschef Tejs Binderup, hvorunder Tejs Binderup bl.a. gjorde opmærksom på, at der var ændret i coveret:

”...

Henrik Studsgaard [ukendt tidspunkt]:

[Thumbs Up-Emoji] Lagt videre

Sidder i KU

Tejs Binderup [ukendt tidspunkt]:

Ok. STM har lige sendt et nyt cover ud, hvor de har ændret i vores tekst. Lidt, men det er altså faktisk forkert. Der står nu, at ”En aflivningshastighed på 100.000 mink i døgnet medfører en uacceptabel tidshorisont til håndtering af situationen, idet minkene i Nordjylland først forventes at være slået ned pr. 1. december”. Grunden til at minkene i Nordjylland først er slået ned 1. december er jo, at de er sat bag i køen, fordi de i en smittesammenhæng er de mindst farlige, samt at de for ca 40 besætningers vedkommende må forventes at være helt fri for virus

Det er også SSI, som siger, at de skal være bagerst i køen

Henrik Studsgaard [ukendt tidspunkt]:

Kan du ikke holde dig selv og Søren i beredskab til telefon/skypemøde bagefter. Evt få etableret skypemøde i kalender vi kan klikke ind i

Tejs Binderup [ukendt tidspunkt]:

Jo jeg indkalder. Hvad tid skal jeg indkalde til? Eller det er måske ligemeget?

Og skal Mogens også med?

Henrik Studsgaard [ukendt tidspunkt]:

Ja – og sæt bare i kl. 23

...”,

Departementschef Henrik Studsgaard, Miljø- og Fødevareminister, har forklaret⁵³⁰, at Tejs Binderup undervejs i KU-mødet sendte ham en sms, hvori Tejs Binderup gjorde opmærksom på, at der var foretaget rettelser. Han skulle følge med i mødet, og han er ikke sikker på, at han dengang forstod indholdet af Tejs Binderups sms. Under sin forberedelse af afhøringen for kommissionen har han forstået, at Tejs Binderups sms nok angik aflivningskapaciteten og tidspunktet for, hvornår man skulle være færdig med aflivningerne.

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har – forespurgt⁵³¹, om Henrik Studsgaard fik muligheden for at adressere hans synspunkt om faktisk forkerte oplysninger under KU-mødet – forklaret, at Henrik Studsgaard i hvert fald fik oplysningen, som det ses af sms-korrespondancen.

Miljø- og fødevareminister Mogens Jensens særlige rådgiver Søren Andersen sendte undervejs i mødet en sms til Mogens Jensen:

” ...

Søren Andersen, kl. 21.37:

Hun kommer simpelthen til at kalde os uansvarlige og sige at vi ikke tager det alvorligt nok, når du foreslår vores linje. Det er altså vildt.

...”

Særlig rådgiver Søren Andersen, Miljø- og Fødevareministeriet, har herom forklaret⁵³², at Miljø- og Fødevareministeriet havde forberedt at skulle tale om dvalemodellen under KU-mødet, men da det stod klart, at sundhedsmyndighedernes vurdering var meget alvorlig, ville han sikre, at Mogens Jensen ikke begyndte at tale om dvalemodellen under mødet. Mogens Jensen nævnte ikke dvalemodellen under mødet.

Miljø- og fødevareminister Mogens Jensen har herom forklaret⁵³³, at Søren Andersen deltog i det virtuelle KU-møde den 3. november 2020. ”Hun” kan henvise til Mette Frederiksen. Han sagde på KU-mødet ikke noget om dvalemodellen. Han brugte ikke sine talepapirer.

530 Forklaringsdokumentet side 1558f

531 Forklaringsdokumentet side 687

532 Forklaringsdokumentet side 923

533 Forklaringsdokumentet side 419

Martin Justesen og særlig rådgiver Søren Andersen, Miljø- og Fødevareministeriet havde en sms-korrespondance, hvoraf fremgår bl.a.:

” ...

Søren Andersen, kl. 23.06:

Der er testet pressemøde via zoom i eigtseds i dag. Det kan vi gøre. Vi kan køre pressemøde kl 11. Orientering kl 9 af ordførere

Søren Andersen kl. 23.40:

I forhold til orientering af ordførere. Hvem har lead på den? Vi tager den gerne. Men tænker det skal være både fødevareordførere, sundhed og evt erhverv?

Martin Justesen:

Kommer via huset

Martin Justesen:

I skal ikke gøre noget endnu

Søren Andersen:

Altså I sender dekret ud?

...”

Stabschef Martin Justesen, Statsministeriet, har forklaret⁵³⁴, at Søren Andersen muligvis sendte denne sms, mens KU-mødet var i gang. Der skulle udarbejdes en procesplan for kommunikationen. Der var mange bolde i luften, og der gik et stort arbejde i gang med at planlægge, hvordan regeringens beslutning skulle kommunikeres. Det er naturligt, at der sker en sådan koordinering af kommunikationen. Når der afholdes pressemøder i Statsministeriet, er det Statsministeriets presseafdeling, der koordinerer pressemødet. Det er altid statsministeren, som lægger for på de pressemøder, hvor statsministeren deltag.

534 Forklaringsdokumentet side 1332

9.4.8.4. Forklaringer om KU-mødet

Statsminister Mette Frederiksen har om KU-mødet forklaret⁵³⁵, at mødet, som skulle være startet kl. 21.00, blev udskudt til kl. 21.30. Det var helt normalt i en unormal situation, at møderne ikke startede på det tidspunkt, hvor de er indkaldt til. Hun nåede ikke at læse det endelige KU-cover inden mødet. KU-coveret tog ikke direkte højde for den situation, hvor man traf beslutning om aflivning af alle mink. Adspurgt til konklusionen i Statens Serum Instituts risikovurdering af 3. november 2020, herunder om risikovurderingen gav mulighed for bevarelse af en vis minkbestand, og forespurgt, om hun gjorde sig overvejelser herom, svarede hun, at der var en drøftelse af, om det var muligt at bevare avlsdyrene. Det blev oplyst, at avlsdyrene udgjorde 20 pct. af den samlede minkbestand, hvilket udgjorde et stort antal dyr. Den 3. november 2020 om aftenen sad man således i en situation, hvor risikovurderingen viste, at epidemikontrollen, som var det eneste våben, man havde på det tidspunkt, var ude af kontrol. Dertil kom, at der var risiko for, at de kommende vacciner blev undermineret. Samtidig var der stærkt stigende smitte i samfundet. Hertil kom, at ingen kunne forklare, hvordan minksmitten flyttede sig fra farm til farm. Videre var der en potentiel risiko for, at omverdenen og det globale samfund mente, at Danmark ikke håndterede situationen korrekt. Apropos så ser man noget tilsvarende lige nu [den 9. december 2021], hvor hele verden holder vejret som følge af en ny mutation i Sydafrika, som g.d. gjorde det nødvendigt at indføre nye restriktioner i Danmark. Det var således helt afgørende, at man reagerede hurtigt primo november 2020. Hastighed var et afgørende parameter. Det var også derfor, at hun tillod, at KU-mødet blev gennemført få minutter efter mødematerialets udsendelse. Der påhvilede de danske sundhedsmyndigheder en indberetningspligt både i forhold til WHO og til ECDC. Hun bemærker, at Kåre Mølbak gjorde gældende, at man ikke kunne sidde på en sådan viden. Hun ønsker at henlede kommissionens opmærksomhed på Kåre Mølbaks udtalelser på pressemødet onsdag den 4. november 2020, hvorunder han gav udtryk for bl.a.: ”Men, men man kan ikke sidde som, som forskningsinstitut, som Serum Institutet på denne her viden”. Dét var forholdene den 3. november 2020. Det var derfor hendes klare overbevisning, at der skulle reageres hurtigt den pågældende aften. Forespurgt, om hun på det tidspunkt, tirsdag den 3. november 2020, havde tilkendegivet en holdning om, at alle mink skulle slås ned, svarede hun,

535 Forklaringsdokumentet side 1013f og 1018ff

at det havde hun ikke. Hun henviser herved også til, at hun selv undervejs i KU-mødet 3-4 gange spurgte, om det var nødvendigt at slå alle mink ned. Hun kan med sikkerhed afvise, at hjemmelsspørgsmålet i forhold til aflivning af mink blev drøftet på KU-mødet. Det hang sammen med, at det – som tidligere forklaret – af coveret bl.a. fremgik, at Folketingets partier alene skulle orienteres. Forespurgt om hjemmelsspørgsmål i forhold til kompensation, EU-støtte mv. blev bragt op på mødet, svarede hun, at der var en mere teknisk diskussion på mødet, men ikke noget, som havde betydning for beslutningen. KU-beslutningen indebar aflivning af alle mink, inkl. avlsdyr. Der blev imidlertid ikke truffet beslutning om nedlæggelse af minkerhvervet. Hun ønsker i den forbindelse at henlede kommissionens opmærksomhed på de to lovforslag: L77, som blev vedtaget i december 2020, samt det netop fremsatte lovforslag L81; af begge lovforslag fremgår, at der kun er tale om et midlertidigt forbud mod hold af mink. Hun ønsker også at henlede kommissionens opmærksomhed på hendes og Mogens Jensens udtalelser under pressemødet onsdag den 4. november 2020. Forespurgt, om man drøftede længden af en nedlukning af minkerhvervet på KU-mødet, svarede hun, at det ikke ville være muligt med minkavl i Danmark, så længe minkavl udgjorde en trussel mod folkesundheden under pandemien. Der blev ikke sat en eksplicit dato på længden. Forespurgt, om der på KU-mødet var en drøftelse af den økonomiske ramme for, hvad KU-beslutningen ville koste statskassen, forklarede hun, at det var fremme, at "det ville koste store milliardbeløb". De var meget bevidste om, at der ville være tale om et meget stort beløb. Udbetaling af penge vil altid kræve lovhjemmel. Der kan godt på KU-mødet have været nogle tekniske diskussioner, hvor ordet hjemmel indgik, men ikke i forhold til aflivning. Der er ikke noget hverken mærkeligt eller odiøst i, at man melder ud i forhold til en udgiftsafholdelse. Det skal bare stå klart, om det er vedtaget eller ikke vedtaget i Folketinget. Det kan være via lov eller aktstykke. Forespurgt, om hun som tidligere justitsminister havde "en rygmarvsreaktion" i forhold til at tjekke op om hjemmel i forhold til aflivning, svarede hun, at hun gik ud fra, at hjemmelsspørgsmålet var vurderet og håndteret, når sagen bringes op i et regeringsudvalg. En regering skal "up front" have at vide, om der er hjemmel til at træffe en beslutning. Hun tror, at årsagen til, at hjemmelsspørgsmålet ikke var omtalt i coveret, skyldtes travlhed. Der var meget travlt, og hun ønsker ikke at bebrejde nogen, at hjemmelsspørgsmålet ikke kom frem. Forevist uddrag af bilag 2 og forespurgt, om hun er enig i, at der i bilaget redegøres for flere hjemmelsudfordringer ved nedslagning af mink, svarede hun, at bilaget omtaler hjemmelsudfordringer i forhold til to modeller, men der blev ikke

truffet beslutning om en af de to modeller på KU-mødet. KU traf en anden beslutning. Der står ikke noget sted i bilaget, at der ikke er hjemmel til at af-live minkene. Hun kan som politiker umuligt drage den konsekvens, at manglende hjemmel til to modeller betyder, at der heller ikke er hjemmel til en tredje model. Hun ønsker at bemærke, at hun forholder sig til hjemmel i forhold til den specifikke beslutning, som blev truffet af KU. Hun har videre forklaret, at hun flere gange på KU-mødet spurgte ind til, om det var nødvendigt at slå alle mink ned. Hvis hun gjorde brug af ordet ”anbefaling”, så kan det hænge sammen med, at Per Okkels – ifølge Magnus Heunickes noter – gjorde brug af ordet ”anbefaling”. Hun ønsker at henvise til Magnus Heunickes noter fra mødet. Den naturlige konsekvens af risikovurderingen var at slå alle mink ned. Når hun på pressemødet onsdag den 4. november 2020 gjorde brug af ordet ”anbefaling”, så hænger det sammen med, at ordet ”anbefaling” blev sagt på KU-mødet. Hun husker, at ordet ”anbefaling” blev sagt på KU-mødet. Magnus Heunickes noter viser det samme. Den beslutning, som KU traf, var ikke beskrevet i coveret. Forespurgt, om det på denne baggrund var hendes forventning, at en minister eller en departementschef på stedet skulle analysere, om der var den fornødne hjemmel til beslutningen, svarede hun, at da det stod klart, hvad beslutningen var, så havde det været rigtigt at gøre opmærksom på, at der var en hjemmelsproblemstilling. Hun ønsker at understrege, at hun siger dette uden at bebrejde nogen, at KU blev forholdt hjemmelsspørgsmålet. Alle havde ualmindeligt travlt. Forespurgt, om det ikke forekommer ret åbenbart, at når man træffer en beslutning, som vil koste milliarder af kroner, som ikke er forberedt i mødematerialet, skal man kontrollere, om der er den fornødne hjemmel. Hertil svarede hun, at hun er blevet foreholdt andre sager, hvor hun er blevet gjort opmærksom på, at der manglede lovhjemmel. Hun mener ikke, at man kan forvente, at skiftende regeringer kan forventes at skulle indlede ethvert møde med en drøftelse af, om der foreligger den fornødne hjemmel til det, som skal drøftes/besluttet. Helt generelt, så var hendes forventning, at de væsentlige forhold var behandlet i coveret til KU-mødet. Hun gjorde ved mødestart opmærksom på, at materialet var udsendt sent. Hun indskærpede, at hun havde en forventning om, at ministrene gennemgik de elementer, som KU skulle være opmærksomme på. Hun foreslog ikke en kort læsepause, fordi det var hendes klare overbevisning, at der var behov for at reagere. ”Vores store bekymring var, at vi ville blive beskyldt for at sidde på en viden, som hele verden var optaget af”. Hun kan ikke huske mødets eksakte varighed, men det var nok et sted mellem en halv og en hel time. Foreholdt, at andre deltagere i mødet, for kommissionen har

forklaret, at mødet havde en varighed på mellem 1 ½ og 2 timer, svarede hun, at hun ikke tog noter. Det kommer hun heller ikke til at gøre fremadrettet. Hun ønsker at dvæle ved, at man under en global pandemi har et ekstremt stort ansvar for at dele viden. Derfor betyder tid noget. Forespurgt, om man også har et ekstremt stort ansvar for, at mødedeltagerne har kendskab til det af fagministerierne udarbejdede mødematerialet, svarede hun, at hun fraveg den normale procedure for udsendelse af mødemateriale mv. med åbne øjne. Det gjorde hun, fordi der påhvilede Danmark et særligt ansvar i den helt særlige situation. Derfor mente hun, at det var legitimt at fravige proceduren. Hun gentog, at hun ved mødestart indskærpede, at det ikke kunne lægges til grund, at alle mødedeltagerne havde læst materialet, hvorfor der påhvilede ministrene et særligt ansvar for at redegøre for indholdet af materialet. Det betyder, at den enkelte minister havde ansvaret for at "bringe det op på bordet", som regeringen skulle være bekendt med. På ny forespurgt, hvorvidt det ville have været muligt med en læsepause på ca. 5 minutter, svarede hun, at hun vurderede, at det var nødvendigt at gennemføre mødet kl. 21.30 og få truffet de fornødne beslutninger, så man kunne komme i gang med at eksekvere – af hensyn til danskernes folkesundhed og det globale verdenssamfunds syn på Danmark. Som følge af hendes før nævnte indskærpelse gik hun ud fra, at der forelå et fuldstændigt billede, da de traf beslutningen. Der var en handlepligt for den danske regering som følge af den viden, de besad. Hun ville have forventet, at et andet lands regering ville have reageret på tilsvarende vis. KU-mødet forløb i stor alvor. Der var en meget stor bekymring. Hun husker det som en aldeles kollektiv vurdering, analyse og konklusion. Den naturlige konsekvens af den foreliggende risikovurdering var den beslutning, som blev truffet. Hun har truffet mange svære beslutninger under håndteringen af pandemien, men KU-beslutningen den 3. november 2020 har været en af de sværeste beslutninger. Hun var i tvivl om, hvorvidt det var nødvendigt at gå så langt, som det blev anbefalet. Hun gav udtryk for sin tvivl i hvert fald tre gange, måske fire gange. Adspurgt om, hvad der fik hende overbevist, svarede hun, at Sundhedsministeriet på mødet meget klart tilkendegav, at der ikke var noget at gøre; det var nødvendigt at slå alle mink ned, herunder avlsdyrene, fordi avlsdyrene udgjorde 20 pct. af den samlede minkbestand. Det var en kollektiv analyse, diskussion og konklusion. Der var ikke meget divergerende holdninger. Hun husker, at der på mødet var en drøftelse om handlepligt og et pressemøde dagen efter. Handlepligten gik på, at man – som tidligere forklaret – skulle orientere WHO og ECDC. Man var bekymret for dansk eksport. Hvis et andet land ikke delte oplysninger, så ville hun finde det meget forkert.

Hun bruger ikke ordet ”handlepligt” som en juridisk term, hun bruger ordet politisk/moralsk.

Erhvervsminister Simon Kollerup har forklaret⁵³⁶, at i KU-sagen var indstillingen en drøftelse – det er det, de kalder en ”drøfte-indstillingen”. Det er et meget åbent rum. Der er ikke en begrænsning, når man indkalder til en drøftelse, idet man ikke har en specifik indstilling, som man skal tage stilling til. Man skal drøfte, hvilken vej der er bedst at gå. På mødet blev det undervejs i drøftelsen et mere lukket handlerum, idet der var flere, der spurgte til, om avlssdyrene kunne beholdes, men det blev klart afvist af Sundhedsministeriet, og dermed endte diskussionen med, at man ikke kunne ende med en dvalemodel, heller ikke en skaleret dvalemodel. Han spurgte Mogens Jensen, om man kunne beholde lidt færre avlssdyr, end der var lagt op til i dvalemodellen, men det var der ikke mulighed for. De foreviste punkter, var punkter, som var oplagte drøftelsespunkter. Han ønskede så skånsomt som muligt at sikre folkesundheden under hensyn til samfundets og erhvervslivets økonomi. Statsministeren sagde som en del af indledning til mødet, at da materialet først lige var kommet, så lagde hun til grund, at de relevante ministre sørgede for at få det præsenteret, som var det væsentlige for drøftelsen på mødet. Han mener at huske, at Magnus Heunicke tog ordet efter Mette Frederiksen og præsenterede Statens Serum Instituts nye risikovurdering. Risikovurderingen var en anbefaling i flammeskrift, og det var den, de skulle lægge til grund, for at de kunne vælge den model, der skulle vælges. Han mente, at risikovurderingen var meget klar og medførte, at det ikke var muligt med fortsat minkavl under den igangværende pandemi. Der var både bekymring for vacciner og for folkesundheden, og eftersom Danmark var kaldt for det nye Wuhan, var det også Danmarks internationale omdømme, der var i fare. Han husker ikke rækkefølgen af indlæggene på KU-mødet. Det naturlige ville være, at den ansvarlige fagminister, Miljø- og Fødevareministeren, præsenterede dvalemodellen. Han vidste ikke på daværende tidspunkt, at Justitsministeriet havde stået for at koordinere og samle KU-sagen. Han husker ikke, hvornår Johan Legarth kom med et indlæg på mødet. Han har tidligere været fødevareordfører, og Socialdemokratiet har aldrig haft et ønske om at forbyde minkavl i Danmark. De var flere på KU-mødet, som spurgte til, om der var andre veje, de kunne gå. Folkesundheden var imidlertid det vigtigste. På KU-mødet blev

536 Forklaringsdokumentet side 875 og 878ff

både dvalemodellen og en model med fuld nedlukning også præsenteret af Mogens Jensen, som han husker det. Han læste ikke KU-sagen under KU-mødet den 3. november 2020 – hverken cover eller bilag, da han var færdig med at printe det ud. Han havde sit opdaterede brief at støtte sig til. På KU-mødet blev der ikke drøftet hjemmel til aflivning af mink. Man drøftede heller ikke hjemmel til de hjælpeordninger, der lå indenfor hans område; man drøftede slet ikke hjælpeordningerne. Man drøftede, hvorvidt man kunne øge tempoet af aflivningerne. Der har sandsynligvis været en drøftelse af, om man havde hjemmel til tempobonus, som lå i Miljø- og Fødevareministeriet. Sundhedsministeriet blev ved med at afvise, at man kunne bevare avlsdyr, og derfor blev debatten efterladt med spørgsmålet om, i hvilken grad man skulle slå mink ned. Udkommet på KU-mødet den 3. november 2020 blev, at alle mink skulle aflives, men at man ikke dermed indførte et permanent forbud mod minkavl i Danmark. Der var intet ønske om en permanent nedlukning. På KU-mødet blev der ikke truffet nogen beslutninger vedrørende iværksættelse af kompensationsordninger indenfor Erhvervsministeriets område. Det eneste, der blev truffet beslutning om, var, at alle mink skulle slås ned. På KU-mødet blev der flere gange spurgt ind til, hvorvidt det var nødvendigt at træffe beslutningen om at aflive alle mink. Dette spurgte både han og Mette Frederiksen om. Det hele skulle ske indenfor rammerne af folkesundheden. Sundhedsministeren bekræftede, at det var nødvendigt. Det er hans vurdering, at Statens Serum Instituts risikovurdering var et flammeskrift, som pegede i én retning, nemlig at man ikke kunne have minkavl under den igangværende pandemi. Sundhedsmyndighedernes vurdering var krystalklar, og det var tilsvarende den afvisning af, om man kunne gøre noget andet, f.eks. beholde en mindre mængde avlsdyr. På KU-mødet den 3. november 2020 efterspurgte han ikke værktøjskassen [som blev efterspurgt på ØU-mødet den 30. september 2020], men de sad med et kontinuum med en dvalemodel og en model med fuld nedslagning og et permanent forbud mod minkavl. De spurgte til, om der var andre muligheder. Det blev meget klart afvist af Sundhedsministeriet. Diskussionen på KU-mødet handlede ikke om hjemmel til nedslagning. De var optaget af, at der skulle handles. På KU-mødet drøftede man tempobonus og hjemmel hertil, men han husker ikke, hvad konklusionen herpå var. Det ville være naturligt, at det var Miljø- og Fødevareministeren, der rejste spørgsmålet, idet han var ansvarlig for tempobonus. De talte ikke om hjemmel til kompensation, da det ikke var en del af konklusionen på KU-mødet, at der skulle iværksættes den ene eller den anden kompensationsordning. Der var ikke en drøftelse på KU-mødet af ordninger, som ligger på Erhvervsministe-

riets område. Han ville i så fald selv skulle have bragt det op. Derudover var det kendt stof for alle, at der ville skulle sikres hjemmel, hvis der skulle ydes kompensation.

Udenrigsminister Jeppe Kofod har om forløbet af KU-mødet forklaret⁵³⁷, at materialet til KU-mødet lå på hans iPad, som han husker det. Han kobled sig til mødet via sin bærbare PC. Han kiggede på coveret og gik ind i mødet med den store alvor, der var i forhold til, hvordan de skulle håndtere situationen. Han bladrede måske i bilagene på sin iPad, men han var også optaget af andre ting. Han havde en bagkant kl. 22.30, hvor han skulle deltage i en udsendelse på TV2 om det amerikanske valg. Hans fokus var ikke på bilagene, men på det afsnit i coveret, som angik den udenrigspolitiske håndtering. Han bladrede ind på bilag 1, som var Statens Serum Instituts risikovurdering af 3. november 2020, og kiggede sporadisk dette bilag igennem. Han skimmede dette bilag. Han gik ikke ind i de øvrige bilag. Han noterede sig KU-sagens bilag 2, og at der var tale om et bilag, som angik kompensation til minkavlere, men mere gjorde han ikke. Han noterede sig ikke, at Erhvervsministeriet stod øverst i hovedet på bilaget. Han husker ikke, at han kiggede de øvrige bilag igennem. Hans fokus var på meldepligten. Han var selv presset på tid, da han skulle i TV2 kl. 22.30 vedrørende det amerikanske valg. Hertil kom, at han var i dialog med sin østrigske kollega om terrorangrebet i Wien aftenen forinden. Forespurgt til KU-sagens bilag 2a forklarede han, at han ikke gik ind i hvert enkelt bilag. Han har først været inde i bilagene i forbindelse med forberedelsen af sin afhøring i kommissionen. Han havde dengang fokus på håndteringen af de udenrigspolitiske tiltag i forbindelse med den trufne beslutning, herunder kontakt til kolleger i en række lande og senere på ugen et internationalt pressemøde, hvor han fortalte om risikovurderingen i forhold til mink, og hvordan regeringen havde håndteret situationen for at berolige deres samarbejdspartnere. De skulle også håndtere det forhold, at Storbritannien havde lukket ned for indrejse fra Danmark. Forespurgt, om indstillingen i coveret blev præsenteret af nogen, har han forklaret, at han husker alvoren af risikovurderingen og af diskussionen, men han husker ikke, hvem der sagde hvad. Han husker, at statsministeren spurgte ind til, om det var nødvendigt at aflive alle mink. Han husker ikke, om nogen sagde, at man skulle gå mere radikalt til værks, end det som fremgik af coveret. Han husker, at drøftelsen

537 Forklaringsdokumentet side 1083ff

gik på, at det eneste ansvarlige var at nedslå samtlige mink, inklusive avlsdyr, risikoen taget i betragtning; ikke blot nationalt, men også internationalt. Man måtte tage hånd om sagen forsvarligt. Man var i en situation, hvor man i flere måneder havde forsøgt at tage hånd om covid-19-smitten i mink. Det var efter risikovurderingen ikke forsvarligt at have minkavl under pandemien. Der var efter hans erindring ingen drøftelse af hjemmel til eksekvering til at aflive alle mink på KU-mødet. Han husker ikke, hvor længe KU-mødet varede, og han kan være gået ud af mødet før tid. Han kan ikke med sikkerhed sige, at KU-mødet fortsat var i gang, da han gik ud af mødet. Han forlod KU-mødet før kl. 22.30, da han skulle have teknikken op at køre på en anden iPad i forhold til sin deltagelse i TV2-nyhederne kl. 22.30 om det amerikanske valg. Han husker, at sundhedsministeren og Per Okkels sagde, at det var en alvorlig risikovurdering, og at det ikke var forsvarligt at holde mink, inklusive avlsdyr, under pandemien. I hans optik var det efter risikovurderingen ikke muligt at holde mink. Han mente heller ikke, at det var forsvarligt i forhold til andre lande. Der lå en klokkeklar risikovurdering, som førte til den eneste ansvarlige beslutning. Han husker ikke, hvem der præcist fremførte Statens Serum Instituts risikovurdering på KU-mødet. Der var en drøftelse af hensynet til folkesundheden og en proaktiv håndtering, herunder i forhold til at betrygge udlandet om, at der blev handlet korrekt. De havde længe forsøgt at inddæmme smitten, og det var vigtigt, at de nu viste, at der var styr på det.

Finansminister Nicolai Wammen har om forløbet af KU-mødet forklaret⁵³⁸, at statsministeren var mødeleder på KU-mødet. Det var et usædvanligt møde, hvor alle sad hver for sig, idet mødet var virtuelt. Der var den dybeste alvor. Det var en meget svær situation for Danmark, både i forhold til sundhed, avlerne, og hvis Danmark blev det nye Wuhan. Statsministeren bød velkommen og understregede sagens alvor, og at der var brug for handling. Statsministeren konstaterede, at materialet var kommet sent, og sagde, at de forskellige ministre/departementschefer kunne give deres materiale nogle ord med på vejen. Derefter fik Magnus Heunicke ordet, som han husker det, og derefter Mogens Jensen. Han mener, at Magnus Heunicke blev suppleret af Per Okkels. De tog udgangspunkt i den alvorlige risikovurdering og den potentielle risiko, man stod med. Man kom herunder ind på behovet for nedslagning af mink for at beskytte den danske befolkning bedst muligt. Der var en meget kontant og

538 Forklaringsdokumentet side 845ff

alvorsfuld fremlæggelse fra sundhedsministerens side. Han tog selv ordet flere gange, herunder tidligt i forløbet, fordi han gerne vil give en økonomisk vinkling på, hvad det ville betyde, hvis man skulle slå alle mink ned. Dette skulle opvejes overfor risikoen for nedlukning af Danmark, som også ville koste mange penge. Dertil kom, at hvis Danmark blev det nye Wuhan, ville det have betydning for eksporten. Han spurgte Magnus Heunicke om omfanget af mutationer, herunder hvor mange, der var blevet smittet. Svarene var af mere generel karakter end videnskabelige. Som mødet skred frem, tegnede der sig et billede af, at alle mink, også avlsdyr, desværre skulle slås ned. Han bakkede op om dette. Forespurgt af kommissionen, om der var én person, som kom med idéen om, at slå alle mink ned, som var en tredje model, har han forklaret, at et helt afgørende punkt i diskussionen var, om det var nødvendigt også at slå avlsdyr ned. Sundhedsministeriet blev spurgt herom, og udfordringen var, at avlsdyr udgjorde 20 pct. af minkbestanden i Danmark. Det var mange millioner dyr, som der var tale om. Man kunne ikke sikre folkesundheden, hvis man beholdt avlsdyrene. I og med, at det blev rammen for diskussionen, gik man over til en anden model, end de to modeller, som var skitseret. Med de meldinger, som kom fra Sundhedsministeriet, var det ikke en mulighed at beholde avlsdyrene. Der var flere på mødet, som spurgte herom. Mødet varede vist ca. 1 ½ time. Han havde ikke problemer med den tekniske opkobling til det pågældende møde. På mødet blev der truffet en politisk beslutning om, at alle mink skulle slås ned, men at de ikke dermed havde nedlagt mink erhvervet i Danmark. Der var en række følgevirkninger, bl.a. at et erhverv kom til at stå i en vanskelig situation. Det var med et meget tungt hjerte, at man traf beslutningen. Det var en foranstaltning af sundhedsmæssig karakter, og ikke et forbud mod erhvervet. Der var en klar erkendelse af, at det ville have en meget markant effekt på erhvervet, når man slog alle mink ned, og at det havde økonomiske og menneskelige konsekvenser. Beslutningen blev truffet af hensyn til folkesundheden. Der var intet ønske om at nedlægge erhvervet, og regeringen gik efterfølgende ind med en række tiltag med bl.a. kompensation til erhvervet. Hjemmelsspørgsmålet til aflivning af alle mink blev ikke drøftet på mødet. Hjemmelsspørgsmålet i forhold til kompensation og erstatning blev ikke berørt, som han husker det, selvom det fremgår af Miljø- og Fødevareministeriets redegørelse. Omvendt kan han ikke anfægte, om det blev nævnt. Når de sad på et KU-møde og besluttede den model, de gjorde, og der ikke var nogen, som gjorde opmærksom på en hjemmelsproblematik, så må man gå ud fra, at der var styr på hjemmel. Efterfølgende burde Miljø- og Fødevareministeriet have rejst flaget, hvis de mente, at der ikke var hjemmel.

Man kan godt på et KU-møde beslutte en politisk retning, og så er det relevante fagministerium, som har ansvaret for at sikre den politiske opbakning. Det er det enkelte ministeriums ansvar at gøre dette. Ingen nævnte noget om hjemmel på KU-mødet, og ingen henviste til bilag 2 og bilag 2a. Udgangspunktet er, at det konkrete fagministerium har ansvaret for, at juraen er på plads, og hvis dette fagministerium har betænkeligheder i forhold hertil, så skal fagministeriet sige til. Han er som finansminister nødt til at have tillid til, at de fagministerier, hvis sager behandles, har styr på juraen. Set i lyset af, at de på ØU-mødet den 30. september 2020 bad om, at der blev lavet en værktøjskasse i forhold til alle scenarier, gik han ud fra, at tingene var tænkt grundigt igennem, og at der var styr på juraen i Miljø- og Fødevareministeriet. Den 3. november 2020 gik han ud fra, at man var langt med arbejdet med værktøjskassen, eftersom der var gået en måned. Han spurgte ikke på KU-mødet, hvordan det gik med scenarierne. Forespurgt, om stemningen på KU-mødet var så alvorlig, at man sad og trykkede sig og ikke turde komme frem med oplysninger om hjemmelsmæssige bekymringer, har han forklaret, at han havde en klar forventning om, at man på mødet kom frem med oplysninger, som var centrale for de beslutninger, der blev truffet. Det er det ansvar, man har, hvad enten man er minister eller embedsmand. De, som sidder i lokalet, har det ansvar, fordi de har de højeste stillinger i Danmark. Sundhedsministeren sagde, at det var en alvorlig sundhedssituationen, de stod i, og at hvis de ikke håndterede det klogt, så var der risiko for mutationer. Derfor var der stærkt fokus på at slå mink ned. Sundhedsministeren sagde, at man ikke kunne undlade nedslagning af avlsdyr, hvis man skulle tage vare på folkesundheden. Efter at sundhedsministeren havde haft ordet, havde miljø- og fødevareministeren ordet. Det var på mødet fremme, at der skulle ske indberetning til relevante internationale myndigheder. Han var selv inde på, det ville få betydning for Danmarks anseelse i udlandet, hvordan sagen blev håndteret. Udenrigsministeren sagde, at ambassaderne i udlandet skulle være forberedte på at håndtere situationen. Tingene gik hurtigt, men det var nødvendigt, fordi Kåre Mølbak på mødet dagen forinden havde udtalt sig til avlerne om, at Danmark kunne blive det nye Wuhan. Det satte regeringen i en svær situation, fordi der skulle reageres både i forhold til orientering af Folketinget, befolkningen og omverdenen samt i forhold til folkesundheden. Terningerne var kastet. Han har ingen erindring om, at der var nogen, som gav udtryk for, at det var forceret.

På KU-mødet den 3. november 2020 ville det have været på sin plads, at det fagministerium, som havde viden om hjemmelsproblematikken, var kommet frem med oplysningen herom. Hvis det var blevet oplyst, at der var problemer med hjemlen, måtte man sikre sig, at hjemlerne var på plads, før beslutningen blev sat i værk. De traf en politisk beslutning om at slå alle mink ned. Det var Miljø- og Fødevareministeriets opgave at sikre sig, at formalia var på plads, ligesom det var Miljø- og Fødevareministeriet, som skulle implementere beslutningen. Der er ministerialstyre i Danmark, og det juridiske ansvar påhviler Miljø- og Fødevareministeriet. Han ved ikke, om de øvrige mødedeltagere på KU-mødet den 3. november 2020 havde læst bilagene til sagen, men de henviste i hvert fald ikke til dem under mødet. Der var i hans optik ikke en modsætning mellem sundhedshensyn og hensynet til udlandet. På KU-mødet så de det som deres opgave at beskytte den danske befolkning, men også at underrette verdenssamfundet. Man var smertelig bevidst om, at det ville få konsekvenser for minkavlerne. Han var på KU-mødet optaget af at passe på folkesundheden og varetage Danmarks økonomiske interesser. Det var en potentielt forfærdelig situation for Danmark. Sundhedsministeren og dennes departementschef blev spurgt ind til avlsdyr. Størrelsen af avlspopulationen blev nævnt under mødet. Det var tallet, som var afgørende. Han mener, at Mogens Jensen havde ordet før ham, men det var relativt kort. Han kan huske, at erhvervsministeren havde ordet. Mogens Jensen er ikke typen, som trykker sig på et møde. Der blev på KU-mødet truffet en beslutning om nedslagning af alle mink, hvilket der var enighed om. Det gjorde et kæmpe indtryk, at Danmark risikerede at blive det nye Wuhan. Det havde uoverskuelige konsekvenser. På KU-mødet var der ikke hovedvægt på kommunikationen af beslutningen. Han kan ikke huske detaljerne om formidlingen. Man ønskede at passe på danskerne, men ikke at nedlægge erhvervet. Hvis der sad nogen på KU-mødet og havde en viden om hjemmel, så gik han ud fra, at de sagde til. Ansvar for juraen ligger hos fagministeriet, og de øvrige må kunne gå ud fra, at det er i orden, hvis der ikke bliver sagt noget. Man kunne godt have nået at sige til i løbet af den 4. november 2020.

Sundhedsminister Magnus Heunicke har om forløbet af KU-mødet forklaret bl.a.⁵³⁹, at han ikke nåede at bladre i bilagene, idet han også tog notater. Det stod helt klart for alle mødedeltagere og blev sagt af flere, at man ikke kunne regne

539 Forklaringsdokumentet side 796ff

med, at hvis man slog alle mink ned, herunder avlsdyr, kort tid efter kunne få en dansk minkproduktion på samme niveau. Det ville være vanskeligt at genstarte på det niveau med 1.000 farme, og det ville tage noget tid. Han og Sundhedsministeriet er ikke eksperter i minkproduktion, og det var Miljø- og Fødevareministeriets vurdering. Der lå i beslutningen, at det helt klart ikke var en nedlukning af minkerhvervet. Han har ikke viden om, hvorledes en opstart af minkproduktion i Danmark skal foregå. Han var meget imponeret over, at Per Okkels fandt sætningen vedrørende mundbind. Der var ikke drøftelser vedrørende hjemmel til aflivning af mink på KU-mødet, heller ikke i relation til økonomi. Han rejste selv et spørgsmål om hjemmel i forhold til epidemi-loven, idet der var forslag om et forsamlingsforbud på fem personer. Han husker ikke, at der blev drøftet andet vedrørende hjemmel. Han havde ikke forud for KU-mødet haft drøftelser med sine medarbejdere om, at hjemlen til at aflive mink ikke kunne findes i epidemi-loven. Alle de tidligere tiltag med aflivning af mink havde været hjemlet i lov om hold af dyr. KU-mødet varede ca. halvanden time indtil ca. kl. 23. Mødet startede med, at Mette Frederiksen sagde, at det ikke var tilfredsstillende, at bilagene var fremkommet så sent, og at de måtte lægge til grund, at ingen havde nået at læse dem. Derfor skulle de enkelte ansvarshavende ministre fremlægge sagerne mundtligt. Ingen foreslog en læsepause. Han forelagde Statens Serum Instituts risikovurdering samt tiltagene i Nordjylland. Han brugte risikovurderingen og de papirer, han havde vedrørende tiltagene i Nordjylland. Han brugte ikke coveret til KU-sagen, da det kom så sent. Han forstod de indledende bemærkninger således, at man måtte tage afsæt i sin viden fra sit ministerium. Han blev spurgt til, hvorvidt man kunne bevare avlsdyrene. Han havde tidligere drøftet dette med Kåre Mølbak, som havde sagt, at avlsdyrene ikke kunne bevares, idet de udgjorde over 3 millioner dyr. Smitten blandt mink bredte sig som en løbeild. Der var i Esbjerg kommet en ny variant, som kom fra Østeuropa, og der var en del ansatte i minkbranchen, som kom fra Østeuropa. Dette sagde han videre på KU-mødet. Selv hvis alle i Danmark var vaccineret, kunne der komme en person fra Østeuropa og få arbejde på en dansk minkfarm og smitte minkfar-men, hvorefter smitten på minkfarmen kunne mutere og smitte den danske befolkning. Han var bekendt med alt, som var relevant for ham. Hans opgave på KU-mødet var at give regeringen en klar udlægning af risikovurderingen og en præsentation af Nordjyllandspakken. Beslutningen på KU-mødet var, at man blev nødt til at aflive samtlige mink, og at det hastede i forhold til indberetningspligten til udlandet. De ville gerne have et pressemøde så tidligt som muligt dagen efter. De måtte dog konstatere, at der var for mange løse

ender, og derfor blev pressemødet først afholdt kl. 16 den 4. november 2020. Der var en lang række uafklarede spørgsmål, som ministerierne skulle arbejde videre med. Det blev ikke sagt, hvad det var, man skulle arbejde videre med. Der var spørgsmål, som skulle afklares inden afholdelsen af pressemødet. Han skulle tage sig af færdiggørelsen af Nordjyllandspakken. Han gjorde sig ikke tanker om hjemmel til at aflive samtlige mink. Han var optaget af hjemlerne på de punkter, som vedrørte Nordjyllandspakken. Han kender ikke til lovgivningen på de andre ministeriers område. De ministerier, som skulle eksekvere, skulle tænke på hjemmel. Det problematiske i forhold til at sænke forsamlingsforbuddet til fem blev taget ud, hvorfor der ikke skulle afklares noget vedrørende hjemmel herom. Forevist sine noter fra mødet har han forklaret, at Johan Legarth fik ordet først, idet Justitsministeriet havde skrevet for på sagen. Johan Legarths konklusion var, at alle mink skulle aflives. Johan Legarth fremlagde først sagen og talte på vegne af sin minister. Mette Frederiksen sagde, at hvis det virkelig var nødvendigt, så måtte de gøre det. Nicolai Wammen rejste spørgsmålet om avlsdyr, men havde fokus på BNP og de konsekvenser, det kunne have for Danmarks eksport, hvis Danmark blev det nye Wuhan. Han fremlagde selv Statens Serum Instituts risikovurdering. Han husker ikke, hvorvidt han selv kom med en konklusion om, at alle mink skulle aflives. Han husker stemningen på mødet. Første gang, Mogens Jensen sagde noget på KU-mødet, var, da han talte om folkesundheden og om, at alle mink skulle slås ned. Han ved ikke, om Mogens Jensen gennemgik sine bilag på mødet. Han ved ikke, hvad Mogens Jensen havde af bilag. Han husker ikke noget med, at avlerne ikke skulle have al information. Han kan sagtens have noteret noget ned forkert. Da mødet var slut, gennemgik han hovedpunkterne fra KU-mødet med en sekretær, som skrev en mail om det. Han mener ikke, at han nåede at se KU-sagen. Han øvede sig forinden mødet på det, som han lige havde talt med Kåre Mølbak om og på punktet vedrørende Nordjyllandspakken. Per Okkels nåede at se sagen. Mogens Jensen var med på konklusionen. Det var tredje gang i løbet af dagen, han havde talt med Mogens Jensen. I løbet af dagen var Mogens Jensen blevet mere med på konklusionen. Den reelle konklusion blev først taget til sidst i mødet, men de følte, at det skete midt i mødet. Mette Frederiksen spurgte 3-4 gange til, hvorvidt det var nødvendigt at aflive samtlige mink. Det var ham, der svarede alle gange undtagen en gang, hvor Per Okkels svarede. Da Mette Frederiksen spurgte ham, hvorfor det skulle gå så hurtigt, svarede han det samme, som Kåre Mølbak havde sagt. Dels at der var en international meldepligt, dels at situationen var så akut med en voldsom smittestigning. Han havde spurgt Kåre Mølbak, hvorvidt man kunne vente en

uge med at indberette og handle i forhold til en beslutning vedrørende mink. Dette afviste Kåre Mølbak og slog fast, at der skulle handles nu. De vidste godt, at det ville tage lang tid at slå alle mink ned, og at der skulle laves en plan for det. Han ved ikke, om man i de andre ministerier havde arbejdet på et worst case scenarie. De arbejdede i Sundhedsministeriet hele tiden med de nye oplysninger, som de fik, herunder de løbende nye risikovurderinger. Han husker ikke de præcise omstændigheder vedrørende mødet. Hans noter fra KU-mødet er hans opfattelse af deltagernes vigtigste pointer. Det var deres opfattelse på mødet, at alt det, som de havde gjort i løbet af oktober 2020, ikke virkede. Johan Legarths fremlæggelse var et oplæg til diskussion. Forevist sine noter fra mødet har han forklaret, at han ikke tror, at der tidligere på mødet var sagt noget om 20 procent avlsdyr, før Nicolai Wammen nævnte det. Oplysningen om 20 procent avlsdyr kom fra Kåre Mølbak. Det var en baggrundsviden, han havde inden mødet. Det er forkert at konkludere, at noterne fra mødet er en ordret gengivelse af mødedeltagernes ytringer. Justitsministeren var meget syg under KU-mødet den 3. november 2020. Johan Legarth nævnte ikke, at han havde talt med Nick Hækkerup. Mette Frederiksen sagde, at der skulle ske en mundtlig forelæggelse, og det kan sagtens tænkes, at der var en sådan mundtlig forelæggelse. Hans egen forelæggelse bestod af en redegørelse for Statens Serum Instituts risikovurdering og forklaringen på de spørgsmål, der blev stillet. Han husker ikke præcist, hvilke ord der blev brugt.

Magnus Heunicke har under en genafhøring for kommissionen supplerende forklaret om mødet⁵⁴⁰, at han ikke husker, hvorvidt hjemmel til støtteordninger/tempobonus blev drøftet på KU-mødet. Støtteordninger generelt blev drøftet på KU-mødet. Han bragte selv det til bordet, som han syntes var vigtigt, hvilket var risikovurderingen, og hvordan den skulle tolkes. Det sundhedsfaglige var hans ansvar, og det var en uanfægtet og rigtig beslutning at slå alle mink ned. På mødet fortalte han om det, han havde fået at vide om meldepligten. Det var også sådan, at ingen syntes, at det skulle holdes hemmeligt. Kåre Mølbak havde under telefonsamtalen tidligere på dagen sagt til ham, at hele verden ville være optaget af fundet, og at meldepligten var en del af det, samt at man ikke skulle vente på perfekt evidens, men at man skulle melde fundet hurtigst muligt. Han modtog som sagt ikke detaljerede oplysninger om meldepligten fra Kåre Mølbak, men det var hans indtryk, at det skulle meldes så hurtigt

540 Forklaringsdokumentet side 1190 og 1200ff

som muligt, og at der ikke var tale om måneder eller uger eller flere dage, men om døgn efter fundet var gjort. Han mener, at han inden pressemødet den 4. november 2020 fik bekræftet, at der var sket indmelding til ECDC og WHO. Forevist sin forklaring for kommissionen den 26. november 2020, hvorunder han forklarede bl.a., at Johan Legarth fik ordet først, idet Justitsministeriet havde skrevet for på sagen, forklarede han, at han mener, at Johan Legarth fik ordet først på KU-mødet den 3. november 2020. Det er normalt sådan, at det ministerium, som står øverst på coveret, får ordet først. Dernæst fik han selv ordet. Det, han har skrevet i sine noter ud for Johan Legarth, yder ikke Johan Legarth retfærdighed, især da det var først i mødet, hvor han sikkert skrev lidt sporadisk ned. Johan Legarth sagde, at den nuværende indsats ikke fungerede, og sagde nok, at det pegede i den retning. Når der i noterne står: ”Johan Legarths konklusion”, så ligner det ikke Johan Legarths stil, og det er lidt unfair overfor Johan Legarth. Han husker ikke, hvorvidt han under sin indledning kom med en konklusion om, at alle mink skulle aflives, men han sagde det flere gange under mødet. Han gennemgik Statens Serum Instituts risikovurdering under sit indledende indlæg. Han havde tidligere ringet til Kåre Mølbak for at være fuldstændig sikker på det sundhedsfaglige ståsted. Han var selv slet ikke i tvivl efter den klare risikovurdering, og hvis de ikke havde truffet beslutningen, så skulle de have forsvaret, hvorfor de sad risikovurderingen overhørig, og det ville de ikke kunne forklare. Foreholdt sin forklaring for kommissionen den 26. november 2020 – hvor han forklarede bl.a., at Mette Frederiksen 3-4 gange spurgte til, hvorvidt det var nødvendigt at aflive samtlige mink, og at det var ham, som svarede alle gange undtagen en gang, hvor Per Okkels svarede – har han forklaret, at det var i den indledende kommentar på KU-mødet, at han svarede på det konkrete spørgsmål fra statsministeren. Han var optaget af at formidle det, som stod i risikovurderingen. Han skulle fortælle om det og sagde det mange gange. Han kom i hvert fald selv flere gange med konklusionen om, at alle mink skulle slås ned. Han kan ikke huske, om han kom med konklusionen på sit første indlæg, men det er meget muligt, idet han i sit første indlæg skulle svare på det konkrete spørgsmål fra statsministeren. Det var hans hovedopgave på mødet at sikre, at regeringen blev klar over, at hvordan risikovurderingen skulle tolkes, og hvor alvorlig den var. Han kan tilslutte sig miljø- og fødevareminister Mogens Jensens forklaring for kommissionen om, at beslutningen på KU-mødet havde været den samme, selvom de havde vidst, at der ikke var hjemmel, og at man i så fald ville have meldt ud, at der ikke var hjemmel, og at den skulle skaffes. Dette er en standard procedure, som dog kræver, at man har viden

om, at der mangler lovhjælp. Denne viden havde regeringen ikke. Det er hundrede procent sikkert, at beslutningen havde været den samme, og der var flertal for beslutningen. Det er embedsværket, som kender lovstoffet, og de skal orientere om dette. Man kunne eventuelt have udvidet den hjælp, der var i bekendtgørelsen udstedt i medfør af lov om hold af dyr, det havde man gjort tidligere, da der kom en skærpet risikovurdering. Man kunne også lave en ny hastelov.

Miljø- og fødevareminister Mogens Jensen har om mødet forklaret⁵⁴¹, at han husker ikke meget fra forløbet omkring KU-mødet den 3. november 2020. Hans oplevelse af KU-mødet var, at det meget hurtigt stod klart for alle mødedeltagere, at det var nødvendigt at aflive samtlige mink. Han husker ikke, hvem der forelagde sagen. Magnus Heunicke blev gentagne gange spurgt til risikovurderingen, herunder blandt andre af Mette Frederiksen. Han gennemgik ikke bilag 2 og 2a på mødet, og han brugte ikke sine talepunkter. Han ville kunne huske, hvis han selv havde fremlagt noget. Han havde beskæftiget sig med coronasmitte blandt mink og inddæmningsstrategien, og alle kunne se, at smitten blev ved med at brede sig. Han var derfor meget bevidst om, at der ikke var mange håndtag tilbage, som der kunne skrues på. Når dette så blev sammenholdt med Statens Serum Instituts risikovurdering, var han helt med på, at det var nødvendigt at aflive samtlige mink. Hjemmels-spørgsmålet blev slet ikke diskuteret på KU-mødet den 3. november. Det var hans opfattelse, at hvis der var et hjemmelsproblem, så skulle det fremgå af indstillingen i coveret. Han havde derfor slet ikke nogen tanker om, at der kunne være et hjemmelsproblem. Han havde ingen grund til at tro, at mødet ikke var ordentligt forberedt. Beslutningen, der blev truffet på KU-mødet, var en tredje model, hvor alle mink inkl. avlsdyr skulle aflives samtidig med, at der ikke var tale om et forbud mod minkavl. Det blev hurtigt fremlagt, hvad konsekvensen af den nye risikovurdering var, og diskussionen gik derefter på den tredje model, der blev foreslået. Hans tilgang under mødet var den nye og alvorlige risikovurdering, og det var en politisk beslutning. Han husker ikke, om forslaget om at aflive samtlige mink kom under forelæggelsen ved justitsministeren eller kom frem under sundhedsministerens besvarelse af spørgsmål. Der var allerede mange elementer af beslutningen, som var belyst, herunder ved økonomiske beregninger. KU-mødet tog omkring 45 minutter

541 Forklaringsdokumentet side 394, 397ff, 407, 415 og 419

til 1 time. Han husker, at der blev brugt mest tid på at drøfte spørgsmålet om coronasmitte i mink på mødet. De drøftede også Nordjylland. Han oplevede det som en meget alvorlig situation, som Danmark befandt sig i. Man blev nødt til at træffe beslutningen. Den beslutning, de traf, var ikke indstillet i coveret. Hans overvejelser gik på, at medmindre han fik andet at vide, var der selvfølgelig hjemmel til at gennemføre beslutningen. Det er ikke almindelig praksis, at ministeren skal gennemgå bilagene og finde ud af dette; det ville skulle stå i coveret. De overvejelser, som han gjorde sig i forbindelse med alt det her var, at man som minister træffer en beslutning, og så skal det oplyses, hvorvidt der er hjemmel til denne beslutning. Han har svært ved at se, hvem der på hans niveau skulle række hånden op og gøre opmærksom på hjemmelsproblematikken. Fokus for ham og de andre ministre var, at der skulle træffes en beslutning på baggrund af den nye risikovurdering. De, som var opmærksomme på, at der ikke var hjemmel, skulle have gjort opmærksom på det på mødet. Det forudsatte, at man havde tid til i de 6 minutter før mødet at læse bilagene, især når der stod, at hjemmel ville blive fremskaffet. Der var ikke nogen, som troede, at materialet var dårligt forberedt, men de havde fået en ny risikovurdering og skulle træffe en politisk beslutning, og det gjorde de, også selvom alle aspekter ikke var belyst. Det er embedsværket, som skal sikre, at der fremskaffes lovhjemmel til regeringens beslutninger. Hvis de på KU-mødet den 3. november 2020 havde vidst, at der ikke var lovhjemmel, så havde beslutningen stadig været den samme, men man ville have meldt ud, at der ikke var hjemmel, og at den skulle skaffes. Beslutningen var vigtig og nødvendig. Der var ikke nogen af deltagerne på KU-mødet den 3. november 2020, som havde mistillid til materialet og mente, at det var ufuldstændigt. Det var en udfordring, at materialet kom så sent. De syntes, at de havde et stort ansvar. Han husker ikke, hvem der forelagde sagen, men han tror, at det var Magnus Heunicke, nu da justitsministeren ikke deltog. Sundhedsministeriet havde en klar anbefaling. Det var en usædvanlig hurtig sagsbehandling. Der ville normalt have været fremsat en ny KU-sag i de efterfølgende uger, men situationen muliggjorde ikke dette. Der var på KU-mødet fokus på, hvordan de kunne få standset smitten og mutationerne. Hjemmel var ikke til diskussion, og der stod ikke noget om det i coveret.

Departementschef Barbara Bertelsen, Statsministeriet, har om mødet forklaret⁵⁴², at ingen af mødedeltagerne var i tvivl om, at det ville blive helt utroligt vanskeligt for erhvervet. Det var også derfor, at man på mødet havde en tilbagevendende drøftelse af, om det var muligt at bevare avlsdyr. Den slettede sætning i coveret, hvorefter en total nedslagning vurderes at være fatal for branchen, sagde således ikke noget, som ikke var fuldstændig klart for mødedeltagerne på mødet. Hun tror ikke, at der ikke var nogen af mødedeltagerne, som nåede at læse det kl. 21.24 udsendte materiale. Hun ved faktisk ikke, hvornår statsministeren modtog materialet. Derfor indledte statsministeren også mødet med, at der nok ikke var nogen, som havde læst materialet, hvorfor de enkelte ministre skulle fremlægge mundtligt. Forespurgt, om det var utænkeligt, at der kunne være holdt en 5-10 minutters læsepause som en indledning til mødet, svarede hun: "Man kan tænke så mange ting". Det handlede om at få en politisk stillingtagen til Statens Serum Instituts risikovurdering. Herefter samt i tiden frem til pressemødet og opstart på eksekvering ville der være en "maskinrumsøvelse", hvor der skulle ske faglig udboring. Det er ikke usædvanligt, at man i et regeringsudvalg har en "drøftelse i rummet" på et ufuldstændigt grundlag. Der var ingen i rummet, som var i tvivl om, at det var alvorligt for minkerhvervet. En stor del af mødet handlede om minkbranchen. Sundhedsministeren fremlagde risikovurderingen, sekunderet af sin departementschef. Fødevareministeren fremlagde det, som angik minkerhvervet. Flere gange spurgte statsministeren, om det ikke var muligt at bevare avlsdyr. Det samme gjorde flere andre ministre. Fødevareministerens klare svar var, at det ikke var muligt at bevare avlsdyr, da branchen kun var interesseret i at bevare avlsdyr, hvis det var muligt at bevare ca. 20 pct. af avlsdyrene. 20 pct. af avlsdyrene ville udgøre flere millioner dyr. Sundhedsministeren sagde, at det ikke ville være muligt at bevare et så stort antal dyr med den foreliggende risikovurdering. Derfor traf man den tunge beslutning. Det blev sagt meget klart, at man ikke ønskede at nedlægge et forbud mod minkerhvervet. Det fremgik også af det efterfølgende lovforslag. Det var i øvrigt meget sigende, hvorledes Statens Serum Instituts risikovurdering "landede" i ministerierne i løbet af eftermiddagen tirsdag den 3. november 2020, idet det ses af forskellig mailkorrespondance, at den logiske følge af risikovurderingen var, at alle mink måtte slås ned. På KU-mødet italesatte Sundhedsministeriet gentagne gange, at det var nødvendigt at slå alle mink ned. Hun ønsker i den

542 Forklaringsdokumentet side 1120ff, 1617 og 1620

forbindelse tillige at henlede kommissionens opmærksomhed på, at Søren Brostrøm allerede i en mail sendt tirsdag den 3. november 2020 om morgenen [kl. 08.47] gjorde opmærksom på, at Statens Serum Institut havde peget på, at det var nødvendigt at slå alle mink ned. Hun kan ikke huske, om det ved KU-mødets start stod hende klart, at alle mink skulle slås ned. Hun tror, at alle tænkte, at det ville blive meget, meget vanskeligt. Hun mener, at spørgsmålet om, hvorvidt det var nødvendigt at slå alle mink ned, blev stillet ikke mindre end 3 gange. Det var et virtuelt møde, og mødedeltagerne sad i vidt omfang hjemme. Bilagene 2 og 2a var helt sikkert ikke læst af mødedeltagerne fra de ministerier, som ikke havde udarbejdet de to bilag. Ekspropriation og kompensation blev nævnt på mødet. Hun mener, at det var Johan Legarth, som nævnte, at ekspropriation og kompensation ville kræve hjemmel, og at der skulle indledes en snak med partierne på Christiansborg. Ingen af mødedeltagerne sagde noget om hjemmel i forhold til aflivning. Man var bevidst om, at ekspropriation og kompensation skulle udbores. Der ligger en sms fra Johan Philip Zilmer-Bülow herom. Det var den fysiske og akutte aflivning, som var fokuspunkt på mødet. Hun ved ikke, om erhvervsminister Simon Kollerup eller dennes departementschef på KU-mødet redegjorde for KU-sagens bilag 2, som var udarbejdet af Erhvervsministeriet. Erhvervsministeren og fødevareministeren var klar over konsekvenserne for erhvervet. Hun er enig i, at den rene aflivning ikke var beskrevet i coveret. Coveret blev udsendt meget sent. I løbet af den 3. november 2020 blev man overhalet af Statens Serum Instituts risikovurdering. Man ønskede ikke at lukke erhvervet permanent. Man valgte en mellemløsning. Alle mødedeltagere var enige om, at det var nødvendigt. Det hastede. Der var en fælles bevidsthed om, at der var meget på spil i forhold til eksporten. Der var enighed om, at man kun tog stilling til det rent akutte, og at alt om erhvervet og kompensation blev overladt til det videre forløb. Det gjaldt også orientering af partierne på Christiansborg. KU traf en beslutning, som indebar en de facto nedlukning i en år-række, men ikke en beslutning om nedlæggelse af erhvervet som sådan. Det var det samme budskab, som blev kommunikeret både på pressemødet og i det efterfølgende lovforslag L77 om midlertidigt forbud. Synspunktet er gentaget i det november 2021 fremsatte lovforslag. Hun medgiver, at det er op til kommissionen at afgøre, hvorvidt KU-beslutningen tillige indebar en indskrænkning i næringsretten. På KU-mødet var der en klar omtale af, at KU-beslutningen ville gøre det meget vanskeligt at opstarte minkerhvervet på ny. På mødet talte de også om de rent praktiske ting, som skulle iagttages i forhold til nedslagning, men man talte vist ikke om NOST'en som sådan. Det var

meget vigtigt, at man kunne matche aflivningshastigheden. Det ville være godt at få avlerne til at bistå. Der var også et bekymringspunkt om dyrevelfærd og aflivningsmåde. Det rent retlige i forbindelse med aflivningerne blev slet ikke italesat. Man havde allerede aflivet mere end 1 million mink forud for mødet. Det vil altid være ressortministeriet, som skal ”rejse flaget”, hvis der er et problem. Ministerialsystemet og ministerstyret bygger på, at ansvaret – uanset mødefora, som f.eks. KU, som ikke har nogen retlig status – altid påhviler det ministerium, som har sektoransvaret. Det er altid, det ministerium, som har sektoransvaret, som har ressortansvaret. En regering kan sagtens have drøftelse af ønsker mv. uden at have den fornødne hjemmel. Hjemmel skal i så fald tilvejebringes. Hun medgiver, at der på mødet blev talt om kompensation og ekspropriation, som vil kræve lovhjemmel. Hun har en idé om, at det var Johan Legarth eller Michael Dithmer, som sagde noget herom. På KU den 3. november 2020 eller umiddelbart herefter konstaterede man, at man endnu ikke var ”klar” med Nordjyllandspakken. Der var ingen på KU-mødet, som sagde, at man ikke var ”klar” i forhold til mink. Frem til den 5. november 2020 arbejdede man videre med Nordjyllandspakken. Det hastede som ”død og helvede” for Danmark i forhold til mink. Der skulle ske indberetning dagen efter om mutationen. Man var bange for at blive kritiseret for at komme for sent. Den del af sagen, som angik den humane smitte, måtte man så tage dagen efter. Hun ønsker at gøre opmærksom på, at man på KU-mødet kun traf beslutning om den fysiske aflivning af mink. Det var relativt klart, at der blev truffet beslutning om akut nedslagning af alle mink. KU traf ikke afgørelse om et forbud mod minkavl. Der blev heller ikke taget stilling til en genindsættelse af mink. Der var fire årsager til beslutningen: 1) Den alvorlige risikovurdering, 2) Der var en indberetningspligt om mutation, og den tikkede, 3) I det øjeblik verdenssamfundet hørte om minkmutationen, så var der betydelig risiko for hele fødevareeksporten, og 4) Man var nødt til at kommunikere til Folketinget og offentligheden. Forespurgt, om mødedeltagerne på KU-mødet var bevidste om, at beslutningen ville indebære en de facto nedlukning af minkerhvervet, hvilket statsministeren også gav udtryk for under sin tale på pressemødet, svarede hun, at når der ikke er dyr i burene, så vil det for en årrække være vanskeligt at genetablere minkerhvervet. Forespurgt, om det ikke er en meget juridisk spidsfindig diskussion, om beslutningen har karakter af en lukning af erhvervet eller en de facto lukning af erhvervet, svarede hun, at det spørgsmål må kommissionen afgøre. Hun ønskede i den forbindelse tillige at henlede kommissionens opmærksomhed på bemærkningerne til lovforslag L77 (2020) og til det netop fremsatte L81 (2021), hvoraf

fremgår bl.a., at der knytter sig en vis usikkerhed til muligheden for at genetablere virksomheden med minkdrift. Hun forstår ikke, at Miljø- og Fødevareministeriet kunne være overrasket over, at man den 3. november 2020 besluttede, at alle mink skulle aflives. Det var et scenarie, som man på skriftligt grundlag havde forberedt, og da Statens Serum Instituts risikovurdering af 3. november 2020 landede, stod det klart for de fleste på Slotsholmen, at man ikke kunne have levende mink i Danmark. Hun mener, at Asbjørn Brink for kommissionen har forklaret, at det i lyset af den nye risikovurdering ikke var nogen stor overraskelse for ham, at alle mink i Danmark skulle aflives, og at han sågar skrev til Miljø- og Fødevareministeriet og spurgte, om ikke den nye risikovurdering havde overhalet dvalemodellen. Denne henvendelse fik Asbjørn Brink dog ikke noget svar på. Hun kan ikke forstå, at nogen blev overrasket over regeringens beslutning på KU-mødet den 3. november 2020. Særligt i krisesituationer overhaler virkeligheden en skriftlig regeringsudvalgssag. Regeringsudvalgets beslutninger udgøres ikke af den pågældende skriftlige regeringssag, men derimod af den trufne politiske beslutning. Når den politiske beslutning er truffet, så går embedsværket i opgaveløsningsmode. Det ville være en helt ny måde at arbejde på, hvis man i regeringsudvalg blev nødt til at spørge, hvorvidt der var hjemmel til et givent tiltag. Man er derimod nødt til at gå ud fra, at fagministeriet har styr på dette. Regeringen gjorde ikke noget forkert ved at træffe beslutningen om at aflive alle mink uden at have kendskab til hjemmel, men det skulle være kommet frem efterfølgende, så man kunne have oplyst herom. Barbara Bertelsen har tillige forklaret supplerende⁵⁴³, at der på KU-mødet var en diskussion om, at det ville kræve ny lovhjemmel i forhold til ekspropriation og kompensation af minkavlerne. Hun husker ikke, hvem der bragt dette op på KU-mødet. Man drøftede på intet tidspunkt, at der manglede hjemmel til at kræve aflivning af alle mink. Der var på dette tidspunkt blevet aflivet over en million mink i zone 1 og zone 2- herunder raske mink indenfor zonen, og man måtte i mangel af oplysninger om det modsatte kunne gå ud fra, at der også var lovhjemmel til at aflive alle andre mink, henset til den nye risikovurdering.

Departementschef Johan Legarth, Justitsministeriet, har om mødet forklaret⁵⁴⁴, at han ikke nåede at gøre sig bekendt med bilag 2 og bilag 2a, som blev udsendt umiddelbart op til KU-mødets start kl. 21.30. Han nåede at skrålæse i doku-

543 Forklaringsdokumentet side 1620

544 Forklaringsdokumentet side 608ff

menterne under mødet. Han deltog alene – og uden justitsminister Nick Hækkerup – i KU-mødet, da ministeren var syg. Han er i tvivl om, hvorvidt hans forklaring for kommissionen om det pågældende bilag [bilag 2] er udtryk for en konstruktion på bagkant, hvor hans vidensniveau er højere, end det var på KU-mødet, men det vigtige var nok forbudselementerne i de to modeller, altså en midlertidig forbudsmodel og en varig forbudsmodel. Forespurgt, om han nåede hen til bilagets afsluttende bemærkninger under sin skrålæsning under KU-mødet, svarede han: ”Nej, i hvert fald ikke til konstateringen af, at vi skulle være i gang med afklaringen af noget”. Han var ikke bekendt med, at bilaget indeholdt en formulering om hjemmelsspørgsmål. Under mødet gjorde han sig ikke refleksioner over formuleringen om hjemmelsforbeholdet i bilag 2. På bagkant var der ikke så stor fokus på den del, da det ikke var den model, man valgte. Han medgiver, at der er et skærpet hjemmelskrav i forhold til den trufne beslutning, da der var tale om et indgribende beslutning. Ressortministeriet var til stede i ”rummet”, og hans forventning var, at det var ressortministeriet, som skulle have rakt fingeren i vejret. Omvendt så skal en mødedeltager med kendskab til et hjemmelsproblem selvfølgelig altid gøre opmærksom herpå – også selvom vedkommende ikke kommer fra ressortministeriet. Han tror ikke, at øvrige mødedeltagere var klar over, at der ikke var hjemmel. Han læste ikke KU-sagens bilag 2a under mødet. Det er relativt sjældent, at et UDKAST-vandmærke påføres bilag til et regeringsmøde. Normalt vil et forbehold være indeholdt i en kantet parentes. KU-mødet gik i gang kl. 21.30. Statsministeren og Barbara Bertelsen deltog fra Statsministeriet. Det ville være naturligt, hvis Pelle Pape og Martin Justesen også deltog. Det var statsministerens møde, og hun indledte nok med en konstatering af, at det var tvivlsomt, om mødedeltagerne havde haft lejlighed til at læse det udsendte materiale, ligesom hun vidst sagde, at det derfor var nødvendigt, at deltagerne skulle løbes ind i sagen. Han er i tvivl om, hvorvidt han kortvarigt fik ordet, da det vil være sædvanligt, at det ministerium, som står øverst i coveret, ”får ordet, flyver sagen ind og redegør for delelementer”. Det er ikke givet, at han fik ordet, netop fordi hans minister var fraværende. Sundhedsministeriet redegjorde for situationen og bagtæppet i form af Statens Serum Instituts risikovurdering. Han vil antage – men er oprigtigt i tvivl om, hvorvidt det er hans erindring – at det herefter var Miljø- og Fødevarerministeriet, som redegjorde for minkproduktionen og konsekvenser for erhvervet. Der var herefter en drøftelse af, hvor vidtgående og omfattende et indgreb der var tale om. De andre ministre kom formentlig på undervejs, men han kan ikke specifikt erindre det. Han tror også, at erhvervsministeren var inde og kommen-

tere på konsekvenserne for erhvervet. Der var også nogle observationer i forhold til dansk erhvervsliv mere generelt, herunder pligten til indberetning til WHO indenfor nogle givne frister. Derfor var der også et behov for hurtigt at kunne signalere, at der var en plan. Der var en risiko for, at det ikke kun var minkerhvervet, men dansk erhvervsliv som helhed, som kunne blive påvirket. Der var nogle drøftelser frem og tilbage om avlsdyr, men meldingen fra sundhedsmyndighederne var meget klar. På et tidspunkt havde statsministeren en refleksion på baggrund af gennemgangen, hvor hun kiggede på sundhedsmyndighederne og sagde: "Som jeg hører jer, så er det nødvendigt at slå alle mink ihjel". Hertil svarede enten Magnus Heunicke eller dennes departementschef Per Okkels, at det var nødvendigt. Han er i tvivl om, hvorvidt det var sundhedsministeren eller dennes departementschef, som besvarede statsministerens spørgsmål, men det var formentlig sundhedsministeren. Sundhedsministeren eller dennes departementschef tilkendegav samtidig, at uanset hvor vidtgående en beslutning, der var tale om, så stod man på mål for beslutningen, som indebar, at man fortsatte nedslagningen i hele Danmark. Det blev eksplicit sagt, at man ikke traf en beslutning om forbud, hverken midlertidigt eller permanent. Man valgte at slå ned i hele landet af hensyn til folkesundheden. Han mener, at det kun var statsministeren som kommenterede på den meget sene udsendelse af bilagene. Der var tillige en drøftelse af Nordjyllandspakken, hvorunder der bl.a. var spørgsmål om, hvorvidt man kunne forbyde krydsning af kommunegrænser. Han tilkendegav, at der ikke var hjemmel til et sådant forbud. Der var ingen, som rejste spørgsmål om, hvorvidt der var hjemmel til at aflive alle mink, eller hvordan man kunne skaffe hjemmel hertil. Foreholdt, om mødedeltagerne kendte til bilagene 2 og 2a, hvori omtales hjemmelsproblemer, har han forklaret, at der ikke var nogen, som spurgte miljø- og fødevareministeren eller dennes departementschef om hjemmelsspørgsmålet. Det kan skyldes to forhold; enten at mødedeltagerne ikke havde læst bilagene, eller – såfremt mødedeltagerne havde nået at læse bilagene – så var den almindelige opfattelse, at hjemmelsspørgsmålet relaterede sig til et forbud. Han tror ikke, at nogen af mødedeltagerne var af den opfattelse, at man kunne nedlægge et forbud mod minkavl i henhold til den eksisterende lovgivning. Han ved ikke, om mødedeltagerne havde læst bilagene. Hans egen efterrefleksion er, at mødedeltagerne måske har tænkt, at når man hidtil havde kunnet slå ned i zoner, så var det også muligt at slå ned i hele landet – den nye situation taget i betragtning. Adspurg, om hvem der præsenterede Miljø- og Fødevareministeriets synspunkter, forklarede han, at hans bedste bud er, at miljø- og fødevareminister Mogens Jensen lagde for, og

at departementschef Henrik Studsgaard undervejs ”tippede ind”, men han er i tvivl om, hvorvidt det foregik sådan. Så vidt han erindrer, så sagde hverken Mogens Jensen eller Henrik Studsgaard noget om hjemmel til aflivning. Det er statsministeren, som konkluderer på et KU-møde. På det konkrete møde var konklusionen ret eksplicit, at man arbejdede videre med en model om at slå alle mink, inkl. avlsdyr, ned, men at der ikke herved var taget stilling til minkerhvervet mere fremadrettet. På den anden del af sagen, som angik Nordjylland, var konklusionen, at man arbejdede videre med de spor, som fremgik af sagen. Adspurg, om der var nogen af mødedeltagerne, som spurgte ind til, om en aflivning af alle mink var det samme som en de-facto-nedlæggelse af erhvervet, har han forklaret, at det var der ikke. Drøftelserne af konsekvenserne for minkerhvervet på mødet lå meget tæt op ad det, som fremgik af statsministerens tale på pressemødet onsdag den 4. november 2020; nemlig, at man var sig smertelig bevidst om, at det ville blive meget, meget svært for branchen at rejse sig igen. Foreholdt, at Mogens Jensen under sin afhøring i kommissionen den 11. november 2021 var af den opfattelse, at regeringens beslutning havde karakter af en de-facto-nedlukning af erhvervet, svarede han, at ”stemmelejet på mødet lå deromkring, som statsministeren gav udtryk for dagen efter”. Forespurgt, hvorvidt der er nogen egentlig forskel på en de-facto-nedlukning og på den udmelding, som statsministeren fremkom med på pressemødet, svarede han, at det efterfølgende lovforslag i hvert fald tog højde for, at der var en mulighed for, at minkavlere kunne genstarte en produktion. På den måde var der en forskel. Synspunktet i den slettede sætning: ”En total nedslagtning, inkl. alle avlsdyr, vurderes at være fatal for branchen” kom helt naturligt op til drøftelse, så der var ikke særskilt anledning for ham til at adressere synspunktet. Han husker, at Miljø- og Fødevareministeriet brugte stærke ord om, hvad beslutningen ville betyde for branchen, men Miljø- og Fødevareministeriet brugte nok ikke selve ordet ”fatal”. Der blev imidlertid gjort brug af et ordvalg, så han ikke fandt anledning til at supplere med den slettede sætning, hvori indgik ordet ”fatal”. Det ikke er enestående, at en departementschef møder uden sin minister på et KU-møde. Han er usikker, men han tror ikke, at en dvalemodel blev lagt frem som en model på mødet. Pilen var sporet ind på, at alle dyr skulle slås ned. Supplerende adspurg om, hvorvidt man kan identificere den person på KU-mødet, som bragte synspunktet om behov for aflivning af alle mink op, svarede han, at han mener, at det var sundhedsmyndighederne. Der var en underretningsforpligtelse i forhold til WHO. Han forstod det sådan, at underretningsforpligtelsen var undergivet stramme tidsfrister. Erhvervsministeriets bekymring var, at der var en risiko

for, at minkavlerne – efter Kåre Mølbaks oplysninger om mandagen den 2. november 2020 – selv gik i pressen med oplysning om fund af minkvarianten. Hvis Danmark ikke havde et betryggende svar, ville nogen kunne lægge jernring rundt om Danmark. Der var eksempler på, at nogen lande havde reageret på andre landes håndtering af corona, når der var utryghed om et lands håndtering; United Kingdom og de asiatiske lande havde vist taget drastiske skridt i forbehold til eksport fra visse andre lande. Den reelle bekymring i den henseende angik risikoen for eksport. Der var ikke nogen tvivl om, at der blev kigget dybt på sundhedsmyndighederne under mødet, da de blev spurgt, om det var nødvendigt at aflive alle mink. Der var ingen tvivl om, at det hastede som død og djævel, og derfor var der ingen drøftelse af, om det skulle være nu eller om 12 timer. Der var et hastighedselement. Statsministeren spurgte afslutningsvis, om det virkelig var nødvendigt at træffe denne beslutning, men spørgsmålet var oppe fra flere vinkler undervejs. Han tror, at regeringen ville have truffet den samme beslutning, selv hvis hjemmelsspørgemålet var blevet italesat, da der var behov herfor. Det er dog helt oplagt, at en oplysning om manglende hjemmel ville have haft betydning for måden, hvorpå man havde håndteret beslutningen i dagene efter. Forevist uddrag af Miljø- og Fødevareministeriets redegørelse af 18. november 2020, hvori omtales, at der på KU-mødet var drøftelse om hjemmel til midlertidig eller varig nedlukning af erhvervet og økonomisk kompensation i den forbindelse, har han forklaret, at han er i tvivl om, hvorvidt der på KU-mødet var en drøftelse af hjemmel til midlertidig og varig nedlukning af erhvervet. Han kan ikke genkalde sig, hvordan ordene i så fald faldt. Han opfatter ”en midlertidige nedlukning”, som en dvalemodel (model 1). Han opfatter den varige nedlukning som en model 2-ordning. Forespurgt, om han kan redegøre for forskellen mellem en dvalemodel (model 1) og den beslutning, som blev truffet på KU-mødet, forklarede han, at model 1 indeholder et forbudselement, hvilket ikke er tilfældet for regeringsbeslutningen. Regeringsbeslutningen indebar blot nedslagning. Forespurgt, om hvorledes man på KU-mødet nåede frem til en beslutning om en model, som hverken var model 1 eller model 2, svarede han, at man traf den beslutning, som sundhedsmyndighederne fandt var nødvendigt; og ikke mere end det. Politisk ønskede man ikke at tage stilling til det mere fremadrettede i forhold til minkerhvervet, herunder spørgsmål om lukning af minkerhvervet, men kun det, som var sundhedsmæssigt nødvendigt. Der var på mødet enighed om, at det ville være rigtig svært at genstarte minkerhvervet med den beslutning, som blev truffet. Foreholdt, at miljø- og fødevareminister Mogens Jensen under pressemødet den 4. november 2020 gav udtryk for, at

der var tale om en de-facto-nedlukning, svarede han, at ministeren nok lige gav den 5% ekstra med det udsagn. Foreholdt Tejs Binderups forklaring for kommissionen, hvorefter ingen af de involverede ministerier forud for KU-mødet kunne være i tvivl om, at det var Miljø- og Fødevareministeriets opfattelse, at der ikke var hjemmel til aflivning af alle mink, har han forklaret, at han ikke deler denne opfattelse. Det stod ikke ham [Johan Legarth] klart, at der ikke var hjemmel. Forespurgt, om det burde have stået deltagerne klart efter gennemlæsning bilag 2 og 2a, fastholder han, at det ikke stod nogen klart, at der ikke var hjemmel til regeringsbeslutningen selv efter gennemlæsning af bilag 2 og 2a. Hvis der på et KU-møde fremkommer forslag om en mindre afvigende løsning end den indstillede, er der ikke en forventning om, at sagen går tilbage til ministeriet. Hvis det hele ikke havde hastet så meget, som det gjorde under KU-mødet den 3. november 2020, så ville man givetvis have brugt mere tid på sagen. Det var meget betegnende, at stemningen var alvorstung på mødet. Der var en stigende bekymringskurve, og der var en følelse af, at manglende håndtering kunne ende i "worst case", hvor man ikke kun ville sætte Danmark men også verden markant tilbage i forhold til en normalisering.

Departementschef Peter Stensgaard Mørch, Finansministeriet, har om KU-mødet forklaret⁵⁴⁵, at han deltog i KU-mødet hjemmefra, hvilket finansminister Nicolai Wammen også gjorde. Han læste i materialet under mødet, men han læste ikke materialet i sin helhed. Han havde under mødet fokus på mødets cover. Han læste ikke bilag 2 eller bilag 2a før eller under KU-mødet. KU-mødet varede ca. 1 times tid. Statsministeren åbnede mødet og sagde, at det var en alvorlig situation. Hun gav ordet til miljø- og fødevareministeren og til sundhedsministeren. Der blev især stillet spørgsmål til sundhedsministeren og sundhedsministerens departementschef. Miljø- og Fødevareministeren præsenterede sagen, oplyste om de nuværende tiltag og omtalte de to opstillede modeller. Ministeren beskrev alvoren i sundhedssituationen og alvoren for erhvervet i særligt Nordjylland. Han husker ikke, om Miljø- og Fødevareministeriets departementschef tog ordet. Finansministeren fik ordet et par gange og bad sundhedsministeren om at uddybe risikovurderingen og den humane smittespredning. Han husker ikke de præcise spørgsmål hertil. Det var sundhedsministeren og Sundhedsministeriets departementschef, der svarede på

545 Forklaringsdokumentet side 967ff

spørgsmålene. Der blev især fokuseret på, hvorvidt mutationen ville få betydning for de kommende vacciner, da det på det tidspunkt var uklart, hvor omfattende mutationen var. Han mener, at det under KU-mødet var muligt at se billeder af deltagerne. Han tog ikke selv ordet. Udover Sundhedsministeriets departementschef, husker han ikke, at der var andre departementschefer, der tog ordet. Udenrigsministeren udtrykte bekymring for internationale reaktioner, hvorfor de ville gøre ambassadørerne bekendte med situationen. Han husker ikke, at skatteministeren eller forsvarsministeren sagde noget under mødet. Det blev konkluderet på mødet, at der efterfølgende skulle tages stilling til Nordjyllandsrestriktioner. Han mindes ikke, at der var dybdegående drøftelser om de to modeller. De talte om, hvordan avlsdyrene kunne bevares, så branchen kunne komme hurtigt tilbage. Ifølge minkbranchen ville det kræve, at 20 % af minkene, svarende til 2-3 mio. dyr, skulle bevares, før dette ville være muligt. Sundhedsministeren vurderede, at det ville være meget risikabelt at beholde så mange dyr. Alle var klar over, at det var en meget alvorlig beslutning for minkerhvervet. Beslutningen på KU-mødet var, at regeringen ønskede at aflive alle mink, herunder avlsdyr, da det ikke var foreneligt med risikovurderingen at bevare avlsdyrene. Det var en fælles konklusion. Regeringen kom frem til beslutningen ved, at sundhedsministeren vurderede, at man ikke kunne bevare avlsdyrene, da dette ville være for risikabelt. Idéen til at slå minkene ned lå i begge indstillinger, og alle vidste, at der skulle slås yderligere dyr ned, end det allerede var besluttet. Drøftelserne handlede ikke så meget om modellerne, men snarere om, hvad man skulle gøre med avlsdyrene. Der blev ikke sat tidspunkter for perioden uden mink. Han opfattede beslutningen som en nedlukning af erhvervet for en periode. Der var intet ønske om at gøre det permanent, og der skulle kun laves de tiltag, der kunne matche den foreliggende risikovurdering. Han havde ikke nok indsigt i ekspropriationsreglerne til at bedømme, hvorvidt der var tale om ekspropriation. Der var ikke nogen, der rejste spørgsmålet om hjemmelsgrundlaget, og KU-sagens bilag blev ikke drøftet i detaljerne. Under mødet talte flere af indlægsholderne om, hvor alvorligt det var for branchen, hvis avlsdyrene også skulle slås ned, og at det ville tage tid for branchen at komme tilbage igen. Det stod klart for beslutningstagerne, at der også var et branchespørgsmål i det, og at det var alvorligt. Han husker ikke, at statsministeren skulle have sagt, at hun ikke havde haft tid til at læse bilagene. Statsministeren henviste til, at WHO og ECDC skulle orienteres hurtigt om smitteudviklingen blandt mink, herunder om hvordan Danmark havde planlagt at håndtere det. Alle var klar over, at det ville være en stor nyhed i hele verden, og at der var en risiko for, at andre

lande ville lukke grænserne for danskere og for dansk eksport, hvis smitten ikke blev inddæmmet. Han husker ikke at have diskuteret hjemmelspørgsmål med finansministeren, da det ikke var deres fokus eller ekspertise, hvilket heller ikke var en forventning blandt andre aktører. Han husker ikke, at der skulle have været en drøftelse om hjemmel til midlertidig eller varig nedlukning og økonomisk kompensation under KU-mødet den 3. november 2020.

Departementschef Per Okkels, Sundhedsministeriet, har om KU-mødet forklaret⁵⁴⁶ bl.a., at han og Magnus Heunicke deltog sammen i KU-mødet. De fik KU-sagen ind i en fysisk udgave, hvor de nye bilag 2 og bilag 2a var med. En ministersekretær kom ind med det. De havde ikke en chance for at gennemgå disse bilag. Han øjede kort coveret igennem, hvor han konstaterede, at der var kommet et afsnit ind om mundbind, som indsatsgruppen ikke havde anbefalet. Under mødet tog han ordet og påpegede, at dette afsnit ikke var i overensstemmelse med indsatsgruppemødets anbefalinger. Han så ikke bilagene til KU-sagen. Magnus Heunicke så heller ikke bilagene. Sundhedsministeriet havde ansvaret for risikovurderingen og tiltagene i Nordjylland, og det var derfor dette, som de fokuserede på. Han læste ikke efterfølgende bilagene til KU-sagen. Hjemmelsproblematikken kunne have stået i coveret i sagen, hvis der havde været bedre tid. Normalt ville han altid læse bilagene, men det var der ikke tid til på de 5-10 minutter, der var til rådighed. Det fratager ikke fagministeriet for ansvar for at have styr på deres egne ting. Han kan stå inde for det bilag, som Sundhedsministeriet havde leveret til KU-mødet og for det, som stod i coveret om Nordjylland. Som han husker det, var der ikke nogen på mødet, som bad om en læsepause, da bilagene kom ind. De havde ikke selv behov for det, da de havde styr på deres egne ting. Det var statsministeren, der som mødeleder måtte styre, hvorvidt der skulle tages en læsepause. Sektoransvaret kan ikke medføre, at det var hans ansvar at gøre opmærksom på hjemmelsproblematikken. Kollegialt ville han have råbt op, hvis han havde haft viden om det. Hvis man har lovgivningen som departementschef, så er det departementschefens ansvar. KU-mødet gik i gang ca. kl. 21.30. Han har læst Magnus Heunicke's noter og hans og andres forklaring og er muligvis påvirket heraf. Statsministeren bød velkommen til KU-mødet, hvorefter Johan Legarth forelagde sagen overordnet set. Det gjorde han, fordi den minister, som havde ansvaret for koordinationen, Justitsministeren, var

546 Forklaringsdokumentet side 738 og 740ff

syg. Johan Legarth sagde noget overordnet om mink og Nordjyllandspakken. Han husker, at Johan Legarth var lidt bestemt omkring mink og risikovurderingen, men han husker ikke, at Johan Legarth direkte skulle have sagt, at mink skulle slås ned. Magnus Heunicke tog noter under mødet. Han tog ikke selv noter. Magnus Heunicke tog ordet et par gange og fremlagde risikovurderingen og blev spurgt ind hertil og til cluster 5, ligesom han også selv blev spurgt ind til risikovurderingen. Han husker, at Mogens Jensen tog ordet og pegede på, at minkene skulle aflives. Han husker ikke, at der var nogen på mødet, der pegede på den tredje løsning og sagde, at alle mink skulle aflives. Det var noget, som opstod under mødet. Han husker ikke, hvorvidt nogen præsenterede coverets to løsningsmodeller. Den valgte model opstod på mødet. Begrebet "den tredje løsning" er noget, han efterfølgende kalder det. Det er den løsning, som blev udfaldet på KU-mødet, og den opstod i rummet og blev konkluderet af statsministeren til sidst. Man talte ikke på KU-mødet om løsningen som "den tredje løsning". Statsministeren sagde hurtigt, at hvis det her er rigtigt, så skal vi ikke have mink i Danmark. Han husker ikke, at de to løsninger i coveret blev drøftet. Statsministeren konkluderede først, at der var et problem og trykprøvede Magnus Heunicke på risikovurderingen, hvorefter hun konkluderede, at der skulle være en aflivning inklusive avlsdyr. Hun konkluderede til sidst, at de ikke nedlagde erhvervet, eller at de i hvert fald ikke tog stilling til det. KU-mødet varede omkring 2 timer og sluttede omkring kl. 23.30. Der var på KU-mødet ikke divergerende holdninger, men en klar opfattelse af, hvad risikovurderingen betød. Han husker ikke, hvorvidt han havde en drøftelse med Kåre Mølbak om fortolkningen af risikovurderingen. Det, syntes han, heller ikke var nødvendigt, da risikovurderingen var meget klar. Han havde også talt om sagen med Kåre Mølbak på mødet om morgenen. Det blev på mødet drøftet, om man kunne bevare nogle af minkene. Det blev konkluderet af statsministeren, at det ville man ikke. Dette kommunikerede han videre til sine afdelingschefer. Han gengav en udtalelse fra Mogens Jensen. Han husker ikke, om Mogens Jensen uddybede sit udsagn nærmere. Han husker ikke, at der var en drøftelse af Mogens Jensens udsagn, eller om der var nogen, som tilsluttede sig Mogens Jensens synspunkt. Den samlede beslutning fra KU-mødet var, at alle mink i Danmark skulle aflives, men at man dermed ikke havde taget stilling til, hvorvidt minkerhvervet som sådan kunne fortsætte. Der var også beslutninger om Nordjylland. Som han husker det, blev konklusionen truffet af statsministeren. Han husker en diskussion om avlsdyr, hvor statsministeren eksplicit sagde, at avlsdyrene ikke skulle være

der. Avlsdyrene udgjorde omkring 3 millioner. Statsministeren konkluderede ikke på, om man kunne åbne minkerhvervet op igen.

Departementschef Michael Dithmer, Erhvervsministeriet, har om KU-mødets forløb mv. forklaret⁵⁴⁷, at regeringens beslutning på KU-mødet den 3. november 2020 var en overordnet beslutning, og på KU-mødet blev Magnus Heunicke spurgt en del ind til Statens Serum Instituts nye risikovurdering fra november 2020. Regeringen drøftede endvidere de forskellige handlemuligheder og givet situationens alvor, var det nødvendigt at tage en beslutning. Når regeringen har truffet en beslutning, så er det de enkelte ministres ansvar at sørge for, at de forskellige elementer af beslutningen følges til dørs. Michael Dithmer har videre forklaret, at coveret "Håndtering af COVID-19-smitte blandt mink" lagde op til, at der i KU skulle være en drøftelse af minksituationen. På KU-mødet drøftede udvalget, hvad man egentlig skulle gøre. I første omgang blev det drøftet, hvorvidt det var nødvendigt at gøre noget. Der var ikke tvivl om, at det var det. Dernæst gik man videre til at drøfte, hvad der skulle gøres. Udvalget fandt det nødvendigt at iværksætte yderligere tiltag i lyset af den nye risikovurdering. Udvalget vurderede herefter, at bevaringen af 3 millioner avlsdyr var for risikofyldt. KU havde endvidere ikke et ønske om at lukke minkbranchen, hvorfor man endte med en tredje model, hvor samtlige mink i Danmark skulle aflives. På mødet blev det drøftet, om den tredje model var en de facto lukning af minkerhvervet, men ved aflivningsmodellen, i modsætning til afviklingsmodellen, tog man ikke stilling til, hvad der skulle ske med minkerhvervet på længere sigt. Det blev drøftet, at der kunne opstå krav om ekspropriation. Det var juridisk vanskeligt at slå fast, hvornår der var tale om ekspropriation, idet omkring 40 procent af minkavlerne også drev landbrug ved siden af. Der var på mødet ingen tvivl om, at der skulle ydes kompensation til minkavlerne, og det blev nævnt, at kompensationens størrelse kunne beløbe sig op til 11 milliarder kr. Bilag 2 og bilag 2a kom først meget sent, og han sad under mødet og øjede dem igennem. Bilaget var Erhvervsministeriets, men det bestod af ting, der var kommet fra andre ministerier. På mødet blev det kun drøftet ganske kort, hvorvidt man kunne lave en kompensations- eller erstatningsmodel. Hvordan man skulle gøre det, blev først 'udboret' efterfølgende. Erhvervsministeriet stod for bilaget "Bilag X. Kompensation til minkavlere mv". Erhvervsministeriet forsøgte at knytte

547 Forklaringsdokumentet side 294, 299ff, 304 og 307

kompressionsordningen op på noget forbudslovgivning, som kunne udløse en erstatning. Han havde ikke set eller godkendt denne udgave af bilaget inden mødet, og afsnittet kom fra andre ministerier. Afsnittet omhandler i øvrigt ikke hjemmel for aflivning men for kompressionsordningerne. Hensynene lå på at få det godkendt som statsstøtte af kommissionen samtidig med, at det skulle gøres billigst muligt for statskassen. Dette handlede for dem i Erhvervsministeriet ikke om, hvorvidt der var hjemmel til at aflive samtlige mink i Danmark, idet deres fokus var på kompressionsordningen. På KU-mødet den 3. november 2020 var der, efter hans erindring, ingen drøftelse omkring hjemmel til aflivning af samtlige mink. Det er ikke normalt, at hjemmelsspørgsmål kommer op på KU-møder, idet det er den enkelte ministers ansvar at sikre, at der er hjemmel. Bilag 2a blev ikke særskilt drøftet på KU-mødet den 3. november 2020. Det centrale spørgsmål på KU-mødet var, hvilken model man skulle vælge, og drøftelserne på KU-mødet var mere overordnede. Herefter var det de enkelte ministerier, som skulle løse de forskellige udeståender. Ved alle kriser er der en risiko for, at noget ikke går helt rigtigt til. Der var et stort pres på at få truffet en beslutning. Kåre Mølbaks udtalelse om, at Nordjylland kunne blive et nyt Wuhan satte brand i meget, og der var en reel bekymring om, hvordan udlandet ville tage imod dette, især i forhold til de fødevareproducerende dele af landbruget. Han har ikke et indtryk af, at regeringen med åbne øjne besluttede at gennemføre beslutningen uden lovhjemmel. På KU-mødet blev det ikke drøftet, hvorvidt der kunne etableres hjemmel til aflivning af samtlige mink i epidemiloven. Han forklarede videre, at hvis der generelt er et hjemmelsproblem i en KU-sag, så bringes det normalt op på mødet i udvalget, hvorefter der så er en drøftelse om, hvorvidt det er muligt at få opbakning fra folketinget til at gennemføre ny lovgivning. Hjemmelsproblematikken kom ikke op på KU-mødet den 3. november 2020, men samtidig var det hans opfattelse, at der ville være opbakning i Folketinget til at tilvejebringe en fornøden hjemmel. Coronasmitten blandt mink spredte sig meget hurtigt blandt minkfarmene, og Statens Serum Instituts vurdering fra begyndelsen af november 2020 understregede, at fortsat minkavl indebar en alvorlig risiko for folkesundheden i Danmark. På daværende tidspunkt vidste man ikke, at coronamutationen cluster 5 var uddød. Cluster 5 var den store bekymring for regeringen, herunder i forhold til om vaccinerne ville virke. Han oplevede, at regeringens beslutning på KU-mødet den 3. november 2020 blev truffet først og fremmest af hensyn til folkesundheden men også af hensyn til både erhvervsmæssige og udenrigspolitiske hensyn. Han husker ikke, hvem af ministrene der præsenterede de forskellige indstillede modeller, men det

ville være naturligt, at Mogens Jensen stod for dette. Det er hans vurdering, at KU-sagen skulle samles af Justitsministeriet, fordi det skulle gå meget hurtigt.

Departementschef Henrik Studsgaard, Miljø- og Fødevareministeriet, har om KU-mødet forklaret bl.a.⁵⁴⁸, at han deltog i KU-mødet den 3. november 2020 om aftenen. Han var hjemme fra coronatest ca. kl. 20.30. Hans personlige assistent sendte materialet til ham. Han var således bekendt med materialet, som kom kl. 20.24, da mødet skulle gå i gang kl. 21.00. Mødet blev imidlertid udsat til kl. 21.30. Nærmest samtidig med at mødet gik i gang kl. 21.30, kom der en revideret sag ud, hvor der var justeret lidt i coveret, ligesom bilag 2 og bilag 2a tillige blev udsendt. På KU-mødet var der en hel overordnet drøftelse af de sundhedsmæssige aspekter i sagen, herunder den nye risikovurdering fra Statens Serum Institut. Der var en betydelig risiko både for folkesundheden og for kompromittering af vacciner. Det var hoveddiskussionen blandt ministrene. Man drøftede i den sammenhæng, om det var nødvendigt at slå alle mink ned for at risikohåndtere. Sundhedsministeriet blev flere gange spurgt ind til, om det var nødvendigt at slå alle mink ned, og svaret var: "Ja, det er nødvendigt". Det var det, som fyldte på mødet. Han har som departementschef ikke tidligere deltaget i et regeringsmøde, hvor der skulle træffes en så stor beslutning. Det var en overordnet diskussion. Man ønskede ikke at nedlægge minkerhvervet; det måtte man se på i et step 2, som angik 2021 og frem. Det fremgår også af sagen, at en stillingtagen om step 2 ikke måtte hindre en hurtig aflivning af alle mink "her og nu". Man drøftede, at det var nødvendigt at få hjælp fra minkavlere til aflivningerne, ligesom man drøftede, at aflivningerne skulle ske i NOST-regi. Man drøftede også den betydelige økonomi, som ville være forbundet hermed. Dertil kom den internationale vinkel. Det er helt generelt ministrene, som fører ordet på regeringsmøder. Det betyder ikke, at man som departementschef ikke kan sige noget, men diskussionen kører helt overordnet på ministerniveau. Forespurgt, om der var nogen af ministrene, som spurgte ind til materialet udsendt kl. 21.24, og anmodede om en afklaring i forhold til indhold mv., forklarede han, at det var diskussionen om de sundhedsmæssige aspekter, som var den udslagsgivende. Ministrene stillede spørgsmål til sundhedsministeren om, hvorvidt det var nødvendigt at slå alle mink ned. Der var ingen, der spurgte ind til, "hvordan gør vi det, og med hvilken hjemmel". Det var en stor beslutning med implikationer, som var

548 Forklaringsdokumentet side 355

svære at håndtere på mødet. Derfor måtte man i "maskinrummet" for at finde ud af, hvordan beslutningen skulle implementeres. Han så beslutningen i det perspektiv. Der blev på mødet truffet en politisk beslutning, velvidende, at den ville koste mange penge. Beslutningen skulle implementeres på en lovlig og ordentlig måde. Forespurgt, om det stod klart for regeringen, at der kunne være et tvivlsomt hjemmelsgrundlag for beslutningen, svarede han, at han tænker, at det stod flere i rummet klart, at der var hjemmelsmæssige udfordringer med en dvalemodel og en hel eller delvis nedlukning af erhvervet. Det fremgik af bilag 2. "Her og nu-aflivning" af alle mink var ikke beskrevet i bilaget, hvorfor det heller ikke fremgik af materialet, at der ikke var hjemmel til en "her og nu-aflivning". Han tror ikke, at det stod ministrene klart, at der ikke var hjemmel til en "her og nu-aflivning", som der blev truffet beslutning om. Forespurgt, om han så ikke anså det for sin opgave at oplyse regeringen om, at der endnu ikke var hjemmel til den beslutning, som regeringen var i færd med at træffe, svarede han, at det kun var den overordnede beslutning, som var "top of mind" hos ham. Udførelsen af beslutningen ville indeholde mange udfordringer i form af hjemmel, logistik, bortskaffelse, hvor man skulle se på hjemmelsspørgsmål mv. Hjemmel til en tempobonus blev ikke rejst på mødet. Justitsministeriet har efterfølgende i et notat konkluderet, at der var hjemmel til tempobonus i det aktstykke, som blev vedtaget i marts 2020. Forespurgt, om regeringen under KU-mødet blev gjort opmærksom på de lovgivningsmæssige problemer med beslutningen, har han forklaret, at det er hans opfattelse, at de hjemmelsmæssige spørgsmål blev flaget. Her er sondringen vigtig mellem: 1) aflivning af alle mink "her og nu", men uden der er taget stilling til dvale eller nedlukning over imod § 30 i lov om hold af dyr og 2) hvad skulle der ske i 2021 i tilfælde af dvale eller nedlukning, som stillede krav om ændring af lov og som er beskrevet i bilaget. De erhvervsstøtteretlige regler var beskrevet i Erhvervsministeriets notat. Forespurgt, om nogen af ministrene på KU-mødet bemærkede, at der var rejst "et flag" om hjemmel, har han forklaret, at hjemmelsspørgsmålet blev udsat til et ØU-møde den 8. november 2020, hvor man skulle drøfte minkerhvervet mere fremadrettet. Fokus på KU-mødet var hurtig aflivning af alle mink. Foreholdt Johan Philip Zilmer-Bülows udlægning [gengivet i mailen den 3. november 2020 kl. 15.38 ovenfor] har han forklaret, at der var meget en høj grad af alvor og seriøsitet på KU-mødet, og der var intet ønske om at nedlægge minkerhvervet. Der var respekt og ydmyghed i forhold hertil, men man måtte træffe beslutning om aflivning af alle mink af hensyn til folkesundheden. Forespurgt, om hans departement har givet tilstrækkelig og udførlig oplysning til regeringen om

hjemmelsspørgsmålet, har han forklaret, at det er hans opfattelse, at hans gode folk har oplyst sagen på behørig vis også med hensyn til hjemmel, som det ses af bilag 2[a]. Set i retrospektiv, hvor regeringsbeslutningen endte med en aflivning af alle mink, så ville han have gravet i FØ-sagen fra september 2020 med tilhørende bilag 2, hvori man havde redegjort for hjemmelsmæssige betragtninger om "her og nu"- aflivning. Han kan ikke huske den detaljerede drøftelse, men sundhedsministeren blev eksplicit spurgt, om det var nødvendigt at slå mink ned. Det var nok Mette Frederiksen, som spurgte ind hertil. Foreholdt Barbara Bertelsens sms fra dagen før og forespurgt, om Barbara Bertelsen sekunderede Mette Frederiksen, forklarede han, at han ikke kan huske, om det var tilfældet. Han erindrer ikke, om Barbara Bertelsen tog ordet. Han erindrer ikke, at øvrige ministre gik imod Magnus Heunickes anbefaling, som var baseret på Statens Serum Instituts risikovurdering, som blev tillagt stor vægt. Sundhedsministeren baserede sin anbefaling på en kombination af fundet af cluster 5 og på den mere generelle smittespredning i samfundet, hvilket også fremgår af Statens Serum Instituts risikovurdering. Henrik Studsgaard har under en genafhøring for kommissionen supplerende forklaret⁵⁴⁹, at han ikke var forberedt i forhold til et scenarium, som indebar aflivning af alle mink. Forespurgt, om det gjorde en forskel, at KU-mødet var et "drøfte-møde" fremfor et "beslutningsmøde", har han forklaret, at på et drøfteniveau plejer der at være nogle mere overordnede drøftelser og nogle konkrete scenarier, som man skal forholde sig til. På det konkrete KU-møde skulle man drøfte, hvordan man skulle håndtere situationen fremadrettet. Det var der en politisk drøftelse af. Det er muligt at træffe en politisk beslutning ud fra en drøfte-indstilling. Han mener, at der var det fornødne grundlag til at træffe en politisk beslutning i form af det udsendte materiale – også selvom det var udsendt sent – og når der henses til drøftelserne på mødet om kernen i sagen, som angik afvejningen mellem folkesundhed og hensynet til erhvervet. KU kunne derfor – efter hans opfattelse – godt træffe den beslutning, som udvalget gjorde, når man henser til den situation, som man stod i. Der var ingen tvivl om, at det var en krisesituation; man fik med oplysningerne fra sundhedsmyndighedernes det klare indtryk, at det kunne udvikle sig meget alvorligt, hvis man ikke handlede hurtigt. Det helt væsentlige på mødet var, om der var proportionalitet mellem hensynet til folkesundheden og hensynet til erhvervet. Det var den diskussion, som pågik. Det blev taget meget alvorligt,

549 Forklaringsdokumentet side 1559ff

og begge vægtskåle var fremme. Der var ingen på mødet, som havde et ønske om at nedlukke minkerhvervet. Omvendt var hensynet til folkesundheden meget alvorligt, både i forhold til smitte, mutationen, vacciner og Danmarks renommé. Der blev spurgt ind til, om det var nødvendigt at aflive avlsdyr. Der var sms'er under mødet herom, og bl.a. sms'ede han til Mogens Jensen om, hvorvidt det var muligt at bevare en mindre pulje avlsdyr. Hvis man ser på sundhedsminister Magnus Heunickes noter fra mødet, så fremgår det også heraf, at Mogens Jensen rejste et spørgsmål om bevarelse af avlsdyr, hvilket også indikerer, at spørgsmålet var oppe på mødet. Spørgsmålet om bevarelse af avlsdyr var således oppe til drøftelse. Sundhedsmyndighederne blev spurgt ind til, om det var nødvendigt at slå avlsdyrene ned. Svaret var tre gange, at det var nødvendigt. Det ligger i Mogens Jensens talelinje – vist nok første talepind – at folkesundheden gik forrest. Også minkavlerne havde den opfattelse, at folkesundheden gik forud for minkavl. Han mener ikke, at der var nogen af mødedeltagerne, som henviste til eller gennemgik bilagene 2 og 2a. Det helt overordnede issue på mødet var sundhedsperspektivet og konsekvenserne, hvis man ikke handlede rettidigt. Det, som skete på mødet, var, at man indgående spurgte sundhedsmyndighederne om, hvorvidt det var nødvendigt at aflive alle mink, og det blev der svaret meget klart på. Der blev foretaget en proportionalitetsafvejning. Han erindrer ikke, at Johan Legarth bragte spørgsmålet om ekspropriation og kompensation op på KU-mødet. Der blev heller ikke drøftet noget om hjemmel til ekspropriation og kompensation. Der var heller ikke drøftelse af hjemmel til den beslutning, som blev truffet. Forholdt Barbara Bertelsens forklaring, hvorefter Johan Legarth nævnte, at ekspropriation og kompensation ville kræve hjemmel, har han forklaret, at det erindrer han ikke. En oplysning af KU, om at der manglede lovhjemmel, ville nok ikke have haft betydning for selve den politiske beslutning, hvilket også flere andre af de afhørte har forklaret for kommissionen. Kommunikationen af beslutningen ville imidlertid have været tilrettelagt anderledes, således som også statsminister Mette Frederiksen har forklaret for kommissionen. Man ville have undgået hele den politiske diskussion og debat, hvis det fra start var blevet kommunikeret, at der manglede lovhjemmel. Det er imidlertid hans opfattelse, at forløbet i forhold til minkavlerne nok ikke havde været meget anderledes, selvom det var kommunikeret fra start, at der ikke var lovhjemmel. Minkavlerne havde den indsigt, som de skulle have for den operation, som kørte. Forespurgt, om hvad han mener med udtrykket ”top of mind”, som han gjorde brug af flere gange under sin forklaring for kommissionen den 21. oktober 2020, har han forklaret, at han på KU-mødet sad i et lokale, hvor man

var i færd med at træffe en stor beslutning. Som departementschef var det første, som han tænkte på, det reale; at proportionalitetsvurderingen blev bragt på bordet. Der var på KU-mødet ved at opstå en stemning om, at aflivningen kunne gå meget hurtigt, men både han og Mogens Jensen var klar over, at der var grænser for, hvor hurtigt aflivningen kunne finde sted. Han gjorde sin minister opmærksom på, at det var vigtigt, at man operativt ikke lovede mere, end man kunne holde. Det ville tage tid rent fysisk at aflive alle mink. Man må ikke love operationelt mere, end man kan holde.

Departementschef Lars Gert Lose, Udenrigsministeriet, har forklaret bl.a.⁵⁵⁰, at det var efter hans opfattelse ikke muligt at vente lidt med at melde ud. Det var Statens Serum Instituts klokkeklare vurdering, at de have en pligt til at dele oplysningerne med det samme. Der var før den 3. november 2020 ikke udenrigspolitiske hensyn, der bevirkede, at det skulle gå hurtigt. Det stod klart den 3. november 2020, at man var ude over det punkt, hvor man kunne forholde sig passivt. Den 3. november 2020 stod det dem klart, at det var nødvendigt at kommunikere til udlandet. Man gik op i et andet gear. Man havde forsøgt at håndtere smitten blandt mink i en længere periode uden succes, og situationen var med risikovurderingen bragt op i et nyt niveau. Man var i en krisesituation. Det var klart, at det hastede, og at der var en handlepligt. Han lægger ikke noget juridisk i begrebet ”handlepligt”, men der var et behov for at håndtere situationen hurtigt og handlekraftigt.

Departementsråd Pelle Pape, Statsministeriet, har om mødet forklaret⁵⁵¹, at han forsøgte at læse lidt af materialet på hans bærbare computer samtidig med KU-mødet, men han havde kun adgang til en enkelt skærm. Han ville normalt ikke læse for meget samtidig med KU-møderne, men i stedet følge med i drøftelserne, og det mener han heller ikke, at han gjorde under dette møde. Han ved ikke, hvem der ændrede i coveret eller baggrunden herfor. Det fyldte en del på KU-mødet, at det ville være en alvorlig situation for branchen, hvis avlsdyrene blev slået ned. Han har ingen notater fra KU-mødet. Han har først i forbindelse med forberedelsen af sin afhøring for Minkkommissionen noteret sig hovedpunkterne fra KU-mødet, som han husker dem. Statsministeren bød velkommen på det virtuelle møde og hun konstaterede, at materialet var fremkommet meget sent, hvorfor mødet måtte afvikles un-

550 Forklaringsdokumentet side 1056

551 Forklaringsdokumentet side 1437ff

der hensyn hertil. Han mindes kun, at det var statsministeren, der omtalte materialet, og at det var fremkommet sent. Idet justitsministeren var syg, fik Justitsministeriets departementschef i stedet ordet kort og fortalte overordnet om sagen. Sundhedsministeriet var central for sagen og gennemgik risikovurderingen fra Statens Serum Institut. Der var en alvorlig stemning, da scenarierne kunne få stor betydning for Danmark og for resten af verden. Der var en diskussion om avlsdyr, og der blev sagt noget om, at avlsdyrene udgjorde flere millioner dyr. Sundhedsministeriet gjorde gældende, at man ikke, ud fra den foreliggende risikovurdering, kunne beholde så mange mink, hvorfor en indsats også ville omfatte avlsdyrene. Ministrene var enige om, at man ikke ønskede et forbud mod minkavl, og at deres fokus alene var på folkesundheden. Konklusionen blev herefter, at alle mink skulle aflives, men at det ikke indebar et forbud mod hold af mink. Der blev talt om, at nogle internationale sundhedsorganisationer skulle have indmeldinger fra Statens Serum Institut og måske fra andre om opdagelsen af minkmutationen. Både udenrigsministeren og erhvervsministeren talte om, at det var afgørende, at der var klarhed, og at omverdenen fik at vide, hvordan Danmark ville håndtere det. Ambassaderne skulle derfor også være i beredskab. Nordjyllandspakken fyldte også en del på mødet, og det blev besluttet, at drøftelsen blev udskudt til de efterfølgende dage. Det blev aftalt, at der skulle være et pressemøde dagen efter. Beslutningen om at aflive alle mink opstod ud af samtalen mellem ministrene og ud fra koblingen mellem risikovurderingen og mængden af avlsdyr. Både Mogens Jensen og Magnus Heunicke gav deres vurdering af situationen under mødet. Forevist indstillingen i det endelige cover har han forklaret, at han ikke husker, om der blev redegjort for indstillingen under KU-mødet. Han mener, at drøftelserne tog udgangspunkt i risikovurderingen. Under hensyn til folkesundheden og vaccinerne blev det besluttet at aflive alle mink. Han husker ikke, om dvalemodellen blev drøftet. Han kan se i Magnus Heunickes noter, at han under mødet talte om Nordjyllandsrestriktionerne. Han har skimmet Magnus Heunickes noter i forbindelse med sin forberedelse til afhøringen. Han husker mødets hovedpunkter, men han kan ikke længere huske hvilken rækkefølge, de blev drøftet i. Han husker ikke, at han hæftede sig ved løsningsforslaget i coveret om incitamentsordningen. Hans fokus under mødet var navnlig på de tiltag, som han selv skulle sætte i værk i forhold til pressemøde med videre. Herudover havde han fokus på intensivering af smitteopsporingen i Nordjylland, herunder særligt omkring de 12 personer og deres nære kontakter. På det tidspunkt var der ikke en særlig task force for smitteopsporing af coronavirus-varianter. KU-mødet varede 1½ til 2 timer.

Konklusionen var, at alle mink skulle aflives af hensyn til folkesundheden, men at man ikke ville forbyde minkavl.

Stabschef Martin Justesen, Statsministeriet, har om mødet forklaret⁵⁵², at konklusionen på KU-mødet den 3. november 2020 om, at alle mink skulle aflives, opstod under KU-mødet. Politisk ønskede regeringen ikke at forbyde minkavl, og man drøftede muligheden for at bevare avlsdyr. Det kom frem på mødet, at branchen kun var interesseret i dette, hvis branchen kunne bevares 2-3 millioner avlsdyr. Dette anså sundhedsmyndighederne for umuligt, hvorfor det endte med, at også avlsdyrene skulle aflives. Konklusion på mødet blev, at alle mink i Danmark skulle aflives, men at man ikke ønskede at nedlukke minkerhvervet. Han husker ikke, hvorvidt man drøftede forskellige modeller på KU-mødet. Der var på mødet ikke en italesættelse af, at man havde valgt en tredje model i forhold til de to modeller, der fremgik af coveret til KU-sagen.

Departementschef Lars Gert Lose, Udenrigsministeriet, har forklaret⁵⁵³, at han husker ikke talerækkefølgen på mødet, men han husker, at udgangspunktet for mødet var risikovurderingen, som var graverende i forhold til konsekvenserne for folkesundheden og vaccinerne effekt. Det skræmte livet af enhver og kom i forlængelse af en sommer, hvor det ikke var lykkedes med at inddæmme smitten blandt mink. Det var tydeligt fra hans stol i Udenrigsministeriet, at det ville have en konsekvens ud over landets grænser. Det var det mindste, han gik ind til mødet med. Sundhedsmyndighederne, det vil sige sundhedsministeren og Per Okkels, fyldte i sagens natur en del på mødet, og det var primært deres præsentationer, han husker, og den diskussion, der var om risikovurderingen. Han husker ikke ordret, hvad de sagde, men der var en klar præsentation af risikovurderingen. Der var spørgsmål til, om man kunne fortsætte med avlsdyr, men svaret var, at der var så stort et reservoir, at det ville være en risiko. Han husker også, at statsministeren tryktestede, om det var den beslutning, som skulle træffes, og det blev bekræftet én og måske flere gange. Han har ingen præcis erindring om Mogens Jensens og Henrik Studsgaards indlæg på mødet. De bidrog til sagen, men han husker ikke, hvordan deres ord faldt. Der var flere, som tog ordet på mødet, herunder erhvervsministeren og finansministeren. Forespurgt til, hvilken beslutning der blev truffet på KU-mødet, har han forklaret, at der blev truffet beslutning om nedslagning af alle mink,

552 Forklaringsdokumentet side 1331

553 Forklaringsdokumentet side 1053

inkl. avlsdyr. Der var en drøftelse af, om avlsdyr kunne leve videre. Samtidig var der også en diskussion af, at man ikke ønskede at træffe en beslutning om nedlæggelse af minkerhvervet, ligesom man havde gjort i Nederlandene. Der blev ud af diskussionen født den model, at minkene skulle slås ned, men at man ikke tog beslutning om at lukke erhvervet. Han husker ikke, at der på KU-mødet var nogen, som præsenterede den model, som de endte med at beslutte. Beslutningen blev, som sagt, født ud af diskussionen på mødet. Det ville være meget atypisk, hvis en departementschef satte scenen for den politiske linje til at starte med.

9.4.8.5. Forløbet under KU-mødet og i forlængelse heraf

9.4.8.5.1. I Statsministeriet

I forlængelse af KU-mødet sendte finansminister Nicolai Wammen kl. 23.31 en sms til statsminister Mette Frederiksen:

” ...

Rigtig vigtigt møde. Vi traf den rigtige beslutning på minkene. Sværere hvad de rette skridt er ifht Nordjylland...

...”

Finansminister Nicolai Wammen har herom forklaret⁵⁵⁴, at han som finansminister har en tæt kontakt med statsministeren, og han opfattede mødet som et rigtig vigtigt møde, og han syntes, at man traf den rigtige beslutning, hvad angik mink. Det var derfor, han skrev sådan.

Stabschef Martin Justesen sendte lige over midnat den 4. november 2020 kl. 00.07 en mail til blandt andre Barbara Bertelsen, Pelle Pape og Sara Vad Sørensen, hvori han bl.a. fremkom med input til statsministerens tale under det forestående pressemøde den 4. november 2020. Af mailen fremgår bl.a.:

” ...

Titel: Fælles tråd om mink og onsdag

Sendt: 04-11-2020 00:07

554 Forklaringsdokumentet side 846

Kære alle

Udmelding onsdag om mink. STM spiller rolle. Input til tale nedenfor.

...

Input ift. STM's tale (uanset format jf. scenarier)

1. Beslutningen; alle mink i Danmark slås ned – desværre. Udtrykke empati for den enkelte avlers livsværk og erhvervets lokale betydning.

2. Hvilker på klar sundhedsfaglig anbefaling. Virus er muteret i mink, det er spredt til mennesker og det risikerer at ødelægge verdens vaccine mod mink. Danmark har et ansvar – over for vores egen befolkning, men så sandelig også over for resten af verden.

[Formuleringerne her er helt centrale – og det er meget afgørende, at alvoren trædes tydeligt igennem. Det er ikke 'bare' en teori eller en tilfældig rapport fra SSI, det er ekstremt alvorligt. Det er denne del af budskabet der skal fylde mest i STMs tale.]

3. Derfor gør vi nu alt for at sikre det ikke spredes yderligere og at den muterede smitte inddæmmes. Det vil også få betydning for en række kommuner i Nordjylland, hvor lokale nedlukninger vil være nødvendige. Er under forberedelse og præsenteres indenfor et døgn.

4. Vurderingen fra myndighederne er entydigt, at det ikke er forsvarligt at avle nye dyr i 2021 på et tidspunkt, hvor Covid-19 stadig er i verden. Når alle mink slås ned – også avlsdyr – så ved vi godt, at produktionen ikke bare kan genopstå. Men det ændrer ikke på, det her er ikke en politisk beslutning om at lukke minkproduktionen i Danmark for altid.

5. Hjælp til de berørte erhverv og lokalsamfund, vil der nu være en proces omkring.

SUM, FVMN, FM, EM, UM må så sige mere konkret om - Den præcise sundhedsfaglige vurdering, risici, mutation, smitteopsporing etc., sandsynlighed for det kan inddæmmes

- Den praktiske nedslåning af mink, dialog med avlerne, forsvaret osv.

- Kompensation, udgifter, hjælp til erhvervet
- Proaktive håndtering i forhold til udlandet, indberetninger til ECDC osv.
- Når afklaret: den præcise nedlukning af Nordjylland

Til overvejelse: Om EM/UM eller andre skal øve sig på argumentet om, at dette også økonomisk er det bedste for DK

– risiciene for alle andre erhverv, hvis ikke vi gør det nødvendige her. Vedr. aktørhåndtering, dialog med partier, borgmestre og erhvervet har PPA/andre snor i dette.

I må tilføje relevante på tråden her.

...”,

Statsminister Mette Frederiksen er blevet forevist mailen og forespurgt om baggrunden for, at man ventede med at kommunikere budskaberne om Nordjylland til den næstfølgende dag, hvortil hun har forklaret⁵⁵⁵, at det skyldtes, at man ikke kunne nå at blive færdig med ”Nordjyllandspakken” til den 4. november 2020. Der var mange forhold, som skulle afklares i Nordjylland, herunder bl.a. i forhold til kollektiv trafik.

Departementschef Barbara Bertelsen, Statsministeriet, har hertil forklaret⁵⁵⁶, at efter KU-mødets afslutning skulle embedsværket arbejde videre i maskinrummet med at operationalisere regeringens beslutning. Hun havde ikke noget at gøre med denne operationelle håndtering. Hun kan ikke huske, hvornår det blev besluttet, at statsministeren skulle være med på pressemødet. Der var den ubekendte som følge af isolation, corona mv., at det var uvist, om der skulle afholdes en spørgetime mv. Pressemødet den 4. november 2020 blev endvidere udskudt, så man havde mere tid til operationaliseringen af beslutningen. Regeringens beslutning på KU-mødet den 3. november 2020 var en relativ konkret beslutning, og hun gik ud fra, at deltagerne var klar

555 Forklaringsdokumentet side 1030

556 Forklaringsdokumentet side 1128 og 1620

over, hvad de skulle gå hjem og arbejde videre med. Det var et scenarie, som embedsværket havde kendt til siden september 2020.

Stabschef Martin Justesen, Statsministeriet, har om mailen sendt kl. 00.07 og det forestående pressemøde forklaret⁵⁵⁷ bl.a., at det på dette tidspunkt var uafklaret, om pressemødet skulle foregå fysisk eller virtuelt. Formålet med hans mail var at give taleskriverne en retning for Mette Frederiksens tale til pressemødet. Mailen var hans umiddelbare forslag til talens indhold. Han mener, at mailen ret præcist opsummerer regeringens beslutning fra KU-mødet den 3. november 2020. Der forelå en meget klar risikovurdering fra Statens Serum Institut, men det var en politisk beslutning at aflive samtlige mink i Danmark. Talen skulle sendes til faktatjek i de relevante fagministerier forud for pressemødet. På KU-mødet var der en drøftelse af og bevidsthed om, at det ville være svært for minkbranchen at rejse sig igen. En politiske beslutning, der udmeldes på et pressemøde, er en holdningstilkendegivelse med henblik på, at beslutningen på sigt gennemføres. Pressemødet skulle afholdes hurtigt, idet man var bekymret for fødevareeksporten, og derudover skulle sundhedsmyndighederne overholde en frist for indberetning til ECDC. Indberetningen til ECDC skulle vedlægges en handleplan, så det internationale samfund kunne se, at Danmark tog ansvaret på sig. Kåre Mølbak havde derudover givet minkbranchen besked om fundet af den muterede coronavirus, og der var derfor risiko for, at dette kunne komme frem i pressen.

Særlig rådgiver Sara Vad Sørensen, Statsministeriet, har forklaret⁵⁵⁸, at hun ikke var en del af det efterfølgende forløb efter KU-mødet den 3. november 2020. Hun fik tilsendt mailen til orientering, men hun var ikke involveret i pressemødet. Hun er ikke bekendt med, at nogen i Statsministeriet i løbet af den 4. november 2020 rejste spørgsmålet om, hvorvidt der var hjemmel til at eksekvere regeringens beslutning om at aflive alle mink. Hun husker ikke, hvorvidt hun blev opmærksom på, at der ikke var hjemmel til at gennemføre regeringens beslutning om at aflive alle mink i Danmark via medierne eller fra en mail fra Casper Lund Borch (Statsministeriet) om en hastelov.

557 Forklaringsdokumentet side 1333 og 1338

558 Forklaringsdokumentet side 976f

9.4.8.5.2. I Finansministeriet

Undervejs i KU-mødet havde fuldmægtig Casper Mondrup Dahlmann og sous-chef Asbjørn Brink en sms-korrespondance, hvori Asbjørn Brink bl.a. gav udtryk for, at beslutningsgrundlaget var absurd dårligt:

”...

Casper Mondrup Dahlmann kl. 22.09:

Holdt de fast i møde kl. 9?

Asbjørn Brink kl. 22.09:

Det blev udskudt til start kl. 9.30. Er i gang nu. Rev materiale er sendt til jer.

Casper Mondrup Dahlmann kl. 22.10:

Jep. Læste lige med – vild sag.. de kommer da til at vælge stor model

Asbjørn Brink kl. 22.10:

Øh ja! På absurd dårligt beslutningsgrundlag. De to nye bilag er noget makværk.

Casper Mondrup Dahlmann kl. 22.11:

Er det ren mfvm-bilag?

Asbjørn Brink kl. 22.12:

Mja. Men afsnit fra EM og BM kopieret random ind. Jeg så først samtidig med at det blev sendt til KU.

Casper Mondrup Dahlmann kl. 22.51:

Sig til hvis du får tilbagemelding derfra

Asbjørn Brink kl. 22.52:

foreløbigt: fortsat forventet pressemøde kl. 11. NOST møde i aften.

Casper Mondrup Dahlmann kl. 22.59:

Altså nu her kl. 23?

...”

Fuldmægtig Casper Mondrup Dahlmann, Finansministeriet, har til sin sms sendt kl. 22.10, hvori han skrev om ”stor model”, forklaret⁵⁵⁹, at han ikke kan huske, hvad han mente.

Afdelingschef Annemarie Lauritsen, Finansministeriet, har forklaret⁵⁶⁰, at hun hørte om resultatet fra KU-mødet den 3. november 2020 senere samme aften, hvor hun talte med sin departementschef. Hun fik at vide, at alle mink skulle aflives, og at der skulle være et pressemøde dagen efter, som skulle forberedes. Hun havde ikke læst bilagene til KU-sagen med de to modeller på dette tidspunkt; hun læste dem først efterfølgende.

9.4.8.5.3. I Justitsministeriet

Afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen, Justitsministeriet, og afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, havde kontakt under KU-mødet, herunder om sætningen: ”En total nedslagtning, inkl. af alle avlsdyr, vurderes fatal for branchen”, der var blevet taget ud efter ønske fra Barbara Bertelsen. Tejs Binderup sendte bl.a. en mail kl. 21.46 til Anne-Mette Lyhne Jensen, som var vedhæftet KU-coveret, hvori han havde indsat nogle kommentarbokse.

Afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen, Justitsministeriet, har forklaret⁵⁶¹ bl.a., at hun den 3. november 2020 havde en drøftelse med Johan Legarth om disse rettelser, og rettelserne blev foretaget på baggrund af bemærkninger fra ham. Johan Legarth var derfor fuldt ud bekendt med, at sætningen var udgået. Johan Legarth deltog i KU-mødet den 3. november 2020. Hun ville gerne have den korrekte tekst på plads for det tilfælde, at der blev lejlighed til at justere teksten efterfølgende, og hun havde en korrespondance med Tejs Binderup om formuleringerne i coveret. Hun tænkte ikke over, hvorvidt hun skulle give dette videre til KU-kredsen eller Johan Legarth. Hun brugte først lidt tid på at forstå, hvad det var, Miljø- og Fødevareministeriet mente, og hun forstod det først noget tid efter, at KU-mødet den 3. november 2020 var gået i gang. Dialogen med Tejs Binderup om formuleringerne i coveret til KU-sagen skete under KU-mødet via mail og muligvis også ved en telefonsamtale mellem dem. Her forklarede Tejs Binderup, hvorfor mink i Nordjylland var de sidste til at

559 Forklaringsdokumentet side 213

560 Forklaringsdokumentet side 563

561 Forklaringsdokumentet side 631f

blive aflivet. Tejs Binderup så først de pågældende rettelser i KU-coveret, da KU-mødet den 3. november 2020 var gået i gang.

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har forklaret⁵⁶² herom, at han ringede til Anne-Mette Lyhne Jensen i den forbindelse og spurgte, hvorfor Justitsministeriet ”havde lavet det her”. Anne-Mette Lyhne Jensen svarede, at der havde været en dialog med Statsministeriet, som havde haft nogle ønsker.

Undervejs i KU-mødet var der også en mailkorrespondance mellem Anne-Mette Lyhne Jensen og Anders Sparholt Jørgensen om ”Opdateret materiale til KU d. 3/11 vedr. mink”, hvori der var omtale af ekspropriation:

” ...

From: Anders Sparholt Jørgensen

Sent: 03-11-2020 21:44:11 ...

To: Anne-Mette Lyhne Jensen ...

Subject: SV: SV: Opdateret. materiale til KU d. 3/11 vedr. mink

Kun nedlukning af mink-produktion – det andet er jeg rimelig ubekymret omkring (men beklager brugen af ordet nedlukning, kan godt se, at det giver andre corona-associationer).

...

Fra: Anne-Mette Lyhne Jensen

Sendt: 3. november 2020 21:43

Til: Anders Sparholt Jørgensen

Emne: Ang: SV: Opdateret. materiale til KU d. 3/11 vedr. mink

Og du tænker både ift nedlukning af dele af erhvervslivet i bestemte kommuner og af mink branchen?

Fra: Anders Sparholt Jørgensen ...

Dato: 3. november 2020 kl. 21.40.27 CET

Til: Anne-Mette Lyhne Jensen ...

Emne: SV: Opdateret. materiale til KU d. 3/11 vedr. mink

562 Forklaringsdokumentet side 685

Hej Anne-Mette

Hvis man går videre ned af lukningssporet, tænker jeg, at statsret skal ret tæt ind over ift. ekspropriation, herunder også ift. hjemmel.

..."

Afdelingschef Anders Sparholt Jørgensen, Justitsministeriet, har om mailkorrespondancen forklaret⁵⁶³, at han, som led i sin rolle som afdelingschef, fast modtog alt materiale og alle mails omkring KU-møder gennem en generel KU-mailingliste. Han lagde mærke til sagen, da Anne-Mette Lyhne Jensen havde omtalt smitte blandt mink i deres telefonsamtale den 2. eller 3. november 2020. I materialet til KU-mødet var der omtalt to modeller for håndteringen af smitte blandt mink. Den ene var en lukningsmodel, hvor minkavl i Danmark skulle forbydes, og den anden var en dvalemodel. Han var ubekymret om ekspropriation for så vidt angik den generelle coronahjemmel. Hans bekymring gik snarere på et generelt forbud mod hold af mink indtil videre, da man i så fald skulle overveje ekspropriation, når beslutningen skulle føres ud i livet. Dvalemодellen bestod i at lade minkavlerne pelse minkene for derefter kun at have avlsdyrene tilbage, som ikke måtte parre sig. Da han i sin mail skrev, at "... statsret skal ret tæt ind over ift. ekspropriation, herunder også ift. hjemmel" refererede han til lukningsmodellen, som omtalt i udkastet til bilag X (bilag 2) om "Kompensation til minkavlere mv." Henvisningen til hjemmel skulle således ses i forhold til ekspropriation og handlede derfor ikke om hjemmel til aflivning uden for zonerne. Han husker ikke at have læst afsnittet i bilaget, men hans omtale af hjemmel i sin mail af 3. november 2020 kan tyde på at være skrevet med afsæt i bilaget. Det var ingen overraskelse, at ekspropriation krævede lovhjemmel. Ekspropriation er relativt kompliceret jura, som Stats- og Menneskeretskontoret skulle ind over. Det var dette kontor, som han i sin mail henviste til som "statsret". Hvis regeringen havde valgt at nedlukke erhvervet, var man gået i gang med lovarbejdet. Han ville selvfølgelig have ønsket, at det var kommunikeret klart til minkavlerne, at der ikke var hjemmel til aflivning uden for zonerne. Han bebrejder ikke sig selv, at han ikke den 3. november 2020 gik videre med sine hjemmelsovervejelser, end han gjorde, idet mailen vedrørte en model, der fremgik af KU-sagen, og som bekendt var en anden end den, der blev valgt. Den ansvarlige afdeling lavede håndakter til ministeren

563 Forklaringsdokumentet side 444f

og departementschefen om sagen. Han overvejede ikke at orientere Justitsministeriets departementschef om sine tanker om hjemmel ved ekspropriation. Han ville aldrig have taget sine overvejelser med i en håndakt, da hans overvejelser først ville blive relevante i den efterfølgende implementering. Det var derfor ikke relevant for selve mødet. Hvis regeringen for eksempel ønskede at bygge en motorvej, ville beslutningen typisk være truffet, før man havde hjemmel til implementeringen i lovgivningen. Han tror ikke, at der var nogen, der var i tvivl om, at modellen om et generelt forbud mod hold af mink for fremtiden krævede lovhjemmel. Regeringen valgte dog ikke at gå den vej. Han antager ikke, at deltagerne havde nået at læse materialet, som blev modtaget få minutter før mødets start.

Afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen, Justitsministeriet, har om mailkorrespondancen forklaret⁵⁶⁴, at hun ikke havde læst så langt ned i bilag/bilagene, som Anders Sparholt Jørgensen havde gjort. Hun havde ikke registreret ordet ekspropriation. Hun havde ikke kastet sig over de to bilag, som blev fremsendt kl. 21.24. Hun forstod ikke, hvad Anders Sparholt Jørgensen mente. Nok fordi hun ikke havde læst bilagene. Statsretskontoret blev involveret på bagkant af KU-beslutningen. Hun husker ikke, hvornår hun læste bilag 2, men det skete ikke op til eller under KU-mødet den 3. november 2020. Hun havde en korrespondance med nogle kollegaer i Erhvervsministeriet om enkelte elementer af bilaget den 4. november 2020. Hun modtog først bilag 2 og bilag 2a efter, at KU-mødet var i gang. Hun husker fra efterfølgende læsning af bilaget, at der i bilag 2 var et forbeholdsafsnit, som så meget mærkeligt ud, og hun mener, at Justitsministeriet burde have set bilaget forud for udsendelsen, idet Justitsministeriet var nævnt i bilaget.

Departementschef Johan Legarth, Justitsministeriet, har herom forklaret⁵⁶⁵, at han ikke modtog en tilsvarende information under mødet. Han modtog heller ikke en sms fra Anders Sparholt Jørgensen. Han opfatter mailkorrespondancen således, at den angik forbud. Han var ikke involveret i dialogen.

Departementschef Johan Legarth underrettede Anne-Mette Lyhne-Jensen om udfaldet af KU-mødet.

564 Forklaringsdokumentet side 241 og 635

565 Forklaringsdokumentet side 614

Departementschef Johan Legarth, Justitsministeriet, har herom forklaret⁵⁶⁶, at han underrettede Anne-Mette Lyhne Jensen telefonisk om regeringsbeslutningen efter KU-mødet, og han sendte nok også et par sms'er til hende undervejs i KU-mødet. Han vil tro, at Anne-Mette Lyhne Jensen skrev mailen lige over midnat kl. 00.21 på baggrund af hans telefoniske tilbagemelding umiddelbart efter KU-mødet.

Afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen, Justitsministeriet, har forklaret⁵⁶⁷, at hun fik en telefonisk tilbagemelding umiddelbart efter KU-mødet af Johan Legarth. For så vidt angik min var Johan Legarths tilbagemelding kort og overordnet, og meldingen var, at der skulle være en hård linje om, at alle min skulle aflives. Man skulle være hurtig samt indtænke en nødplan med alternative aflivningsmåder.

I forlængelse af KU-mødet sendte Anne-Mette Lyhne Jensen en mail lige over midnat den 4. november 2020 kl. 00.21 til blandt andre Lisbeth Gro Nielsen og Mads Møller Langtved og med kopi til Morten Holland Heide, hvori hun gav en tilbagemelding fra KU-mødet:

”...

Kære alle tre

Kort tilbagemelding fra KU, jf. vedhæftede sag.

Proces

Der arbejdes på pressemøde i morgen eftermiddag (efter spørgetimen)

Der skal være en ordfører- eller partileder orientering forinden, navnlig hvis sækelse af forsamlingsforbuddet indgår (hvilket det dog ikke tyder på).

Jeg forstår det sådan, at STMn er hovedfigur på pressemødet, men at MFVMn og FMn tager partilederorienteringen.

⁵⁶⁶ Forklaringsdokumentet side 615 og 617

⁵⁶⁷ Forklaringsdokumentet side 241

Jeg samler AC-kredsen i morgen tidlig. Mit bud ville være, at vi koordinerer udmeldingspapir, FM selve pressemøde og procesplan, UM kommunikation i øvrigt (sammen med DCOK)

Plan A er at udmelde den samlede pakke i morgen med hurtig ikrafttrædelse

Plan B er udmelding om minkindsat + varsling om kommende restriktioner for befolkningen i de pgl. kommuner (for egen regning vil jeg foreslå, at man min medtager opfordring om test og geografisk mobilitet)

Indhold

Mink

Overordnet en meget hård linje – alt skal slagtes bortset fra evt. en meget lille mængde genpulje-mink (Jhan talte om 1.000) og i øvrigt iværksættelse af følgende tre spor

- 1) skrue op for nuværende set-up (MFVM)
- 2) udmelding om bonusordning (MFVM, EM, FM)
- 3) iværksættelse af nødplan - (FMN – men koordineres i regi af NOST)

[Intern bemærkning ad 3: Opgaven er lagt hos forsvaret alene. Der skal afklares en række elementer: dragter, rette hjemler, den rigtige gift – dvs. forud for iværksættelse kan der være sket så store fremskridt i den øvrige aflivningsindsats, at der er behov for at indhente fornyet mandat, inden gift fordeles.]

Restriktioner i Nordjylland

- hele pakken tiltrådt, dog nedenfor

- mundbind udgår muligvis – afhænger af sundhedsmyndighedernes vurdering

- forsamlingsforbuddet udgår muligvis – SUM bedes oplyse, om det sundhedsfagligt vurderes at være et centralt instrument eller om man i stedet skal komme med en anbefaling

[Interne bemærkninger:

Uanset formuleringen i udmeldingen, skal der omfordeles max testkapacitet til region N hurtigst muligt.

Det skal sikres at SUM/SSI starter national genomsekventering (skal iværksættes i morgen) – efter drøftelsen åbenbart lidt uklart, hvornår de vil iværksætte nationalt –

OBS i kommunikationen: hvis mutationen viser sig at være spredt/uddød, skal indsatsen tilpasses.]

Økonomi

- ingen JM bemærkninger
...

Departementschef Johan Legarth, Justitsministeriet, har forklaret⁵⁶⁸, at han vil tro, at Anne-Mette Lyhne Jensen skrev denne mail på baggrund af hans telefoniske tilbagemelding umiddelbart efter KU-mødet.

Afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen, Justitsministeriet, har forklaret⁵⁶⁹, at hun nedskrev indholdet af mailen på baggrund af den mundtlige tilbagemelding fra Johan Legarth. Hun tilføjede også noget for egen regning, jf. formuleringen ”for egen regning”. Hun er ret sikker på, at hun nedskrev det, mens hun fik tilbagemeldingen fra Johan Legarth.

Kontorchef Morten Holland Heide, Justitsministeriet, har forklaret⁵⁷⁰, at han først så mailen den 4. november 2020 om morgenen. Mads Møller Langtved meldte sig syg omkring kl. 8, hvorefter han fik til opgave at tage hånd om

568 Forklaringsdokumentet side 617

569 Forklaringsdokumentet side 243

570 Forklaringsdokumentet side 852

restriktionerne i Nordjylland. Han læste derfor primært mailen med dette for øje. Det var normalt, at Anne-Mette Lyhne Jensen lavede en tilbagemelding på, hvad der var drøftet på KU-møder. Anne-Mette Lyhne Jensen sendte mailen til alle kontorchefer.

9.4.8.5.3.1. I Rigspolitiet

Rigspolitichef Thorkild Fogde har forklaret⁵⁷¹, at han ikke fulgte med i KU-mødet den 3. november 2020, men ventede på at få en besked fra Johan Legarth, når der var truffet en beslutning på mødet, som han fik ret hurtigt efter KU-mødet enten samme aften eller næste morgen. Op til KU-mødet kunne de ikke inddrage andre i deres overvejelser, hvilket de herefter fik mulighed for. Der var lidt uklarerheder efter KU-mødet i forhold til, hvad der var besluttet, hvilket embedsværket var ved at få afklaret. I politiet havde de behov for at få dette klarlagt, men det var svært at få fat i Johan Legarth, der sad i forskellige møder. Johan Legarth sagde senere til ham, at de kunne kontakte Anne-Mette Lyhne Jensen for at få detaljerne fra KU-mødet, hvilket han videregav til Lykke Sørensen. Det var Lykke Sørensen, der havde kontakten til Anne-Mette Lyhne Jensen, og som fik oplyst, hvad der var besluttet på KU-mødet. Der blev herefter gjort klar til et pressemøde onsdag den 4. november 2020 kl. 16. Han forstod på Lykke Sørensen, at beslutningen var, at alle mink skulle aflives. Det kom ikke som en overraskelse for ham, da det havde vist sig, at worst case-scenariet tegnede sig rent biologisk set efter Staten Serum Instituts vurderinger. Det var en markant beslutning, og næste spørgsmål, der rejste sig i politiet, var, hvad deres rolle blev.

Politidirektør Lykke Sørensen, Rigspolitiet, har forklaret⁵⁷², at hun den 3. eller 4. november 2020 fik en tilbagemelding fra KU-mødet af Thorkild Fogde. Han videregav, at regeringen havde besluttet, at alle mink i Danmark skulle aflives. Hun er usikker på, hvornår hun fik denne tilbagemelding.

Politiinspektør Uffe Stormly, Rigspolitiet, har forklaret⁵⁷³, at han vil tro, at han hørte om beslutningen fra KU-mødet om formiddagen den 4. november 2020, men det kan også have været meget sent den 3. november 2020.

571 Forklaringsdokumentet side 1515f

572 Forklaringsdokumentet side 1472

573 Forklaringsdokumentet side 1450

9.4.8.5.4. I Erhvervsministeriet

Erhvervspolitisk direktør Line Nørbæk, Erhvervsministeriet, har forklaret⁵⁷⁴, at departementschef Michael Dithmer efter KU-mødet internt i Erhvervsministeriet havde givet tilbagemelding om, at der var truffet beslutning om nedslagning af alle dyr, men ikke forbud mod minkavl.

9.4.8.5.5. I Sundhedsministeriet

Undervejs i KU-mødet var der sms-korrespondance mellem afdelingschef Dorthe Eberhardt Søndergaard og specialkonsulent Ida Krems, og kl. 22.16 sendte Dorthe Eberhardt Søndergaard en sms:

” ...

Alle mink slås ned, melder Per.

Pga vaccine.

...”

Specialkonsulent Ida Krems, Sundhedsministeriet, har forklaret⁵⁷⁵, at beslutningen kom som en overraskelse. Det var ikke en forventet udgang på sagen. Hun ved ikke, om beslutningen var en overraskelse for hendes kontorchef. Hun kan ikke huske, om de talte herom bagefter. Det var da en stor ting, men da hun mødte ind dagen efter, skulle de i gang med at planlægge pressemøde og lave beredskab. Arbejdet gik videre. Det var endnu en dag med mange opgaver og korte frister.

Afdelingschef Dorthe Eberhardt Søndergaard, Sundhedsministeriet, har forklaret⁵⁷⁶, at Per Okkels ikke efterfølgende gav hende et referat fra KU-mødet, men han skrev under mødet til hende, at alle mink skulle aflives af hensyn til vaccinerne. Da hun blev præsenteret for udfaldet af KU-mødet, tænkte hun, at det ikke var en af de to indstillede modeller, men derimod en ny tredje model, hvor alle mink i Danmark skulle aflives, men hvor minkavl ikke blev forbudt. Dette var ikke en model, som embedsværket havde lagt op til. Hun blev ikke overrasket over regeringens beslutning, men hun undrede sig over, at den valgte model ikke indgik i KU-sagen. Det var sket før, at regeringen

574 Forklaringsdokumentet side 13

575 Forklaringsdokumentet side 60

576 Forklaringsdokumentet side 283

ikke valgte en model skitseret eller kvalitetssikret af embedsværket, men i de tilfælde blev sagen sendt tilbage med anmodning om udarbejdelse af et nyt beslutningsgrundlag. Hun synes ikke, at regeringens beslutning på KU-mødet den 3. november 2020 kan karakteriseres som en lille beslutning. De to modeller, som hun henviser til, var de to modeller, der var beskrevet i KU-sagen.

Sundhedsminister Magnus Heunicke har forklaret⁵⁷⁷ bl.a., at efter KU-mødet den 3. november 2020 fik han ikke den tanke at læse bilag 2 og bilag 2a til KU-sagen. Han gennemgik senere på aftenen KU-mødet med sin departementschef og en sekretær, og de fik sendt en mail ud til huset herom. Hjemmelsspørgsmålet kom ikke op i forbindelse hermed. Det var tæt på midnat, og de havde masser af arbejde foran sig. Han var fuldt optaget af de opgaver, som Sundhedsministeriet skulle tage sig af. Sundhedsordførerne, i hvert fald fra "BØF-partierne", dvs. Radikale Venstre, Enhedslisten og SF, skulle have en hurtig briefing, og der skulle være et møde med ordførere og partiledere dagen efter. Han kontaktede de tre ordførere fra BØF-partierne allerede om aftenen/natten den 3. november 2020 og tidligt næste morgen den 4. november 2020.

Chef for ministersekretariatet Stine Sønderby Bonde udsendte den 4. november 2020 kort efter midnat kl. 00.05 en mail til blandt andre kontorchef Katri-ne Kaldahl, afdelingschef Dorte Eberhardt Søndergaard og departementschef Per Okkels, alle Sundhedsministeriet, under emnet: "Kort opsamling fra KU om mink", hvori der bl.a. var skitseret plan for kommunikationen onsdag den 4. november 2020:

" ...

Kære alle

Kort opsamling fra KU om mink:

- Beslutning om at slå alle mink ned nu og hurtigt
- Bekymring for en vidensasymmetri ift. kommunerne i Nordjylland

577 Forklaringsdokumentet side 1190

- I kommunikationen vigtigt med forståelse for situationen lokalt og minklandbrugets betydning
- Vigtigt med en koordineret udmelding til de internationale organer/ fora (ECDC mv.)
- "For nuværende" ingen mink i DK – ikke endegyldigt slut med minkproduktion
- Slå ned i en kombimodel = forsvar + tempo belønning
- Frame smitteopsporingen ift. vaccinen og dennes effekt
- STYR PÅ FAKTA!
 - o Hvor mange mutationer ift. hvor mange gensekventeringer?
 - o Er det kun 12 – eller er man holdt op med at tælle?
 - o ...
- Detektivarbejde ift. smittekæderne i Nordjylland og resten af DK
- Skal vi nu gensekventere alle test i hele Danmark – eller kun stikprøver?
- Vigtigt at kunne svare på, hvorfor kun i Nordjylland og ikke andre områder med mink. Og hvorfor netop disse nordjyske kommuner

Plan for kommunikation onsdag den 4. november:

- SUMen ringer til SF, EL og RV sundhedsordførere i morgen tidlig
- Orientering af partilederne bredt - skal koordineres med MFVM og STM (følger af L 158 - "konsultation")

- Møde med borgmestrene – overvejelse om MFVM og EM kan dække med deltagelse af

Per+SST/SSI

- STMen i spørgetimen i salen i morgen eftermiddag – skal kunne sige noget om sagen
- Pressemøde med EM, MFVM og SUM i Eigtveds Pakhus sent eftermiddag
- ...”

Afdelingschef Dorte Eberhardt Søndergaard, Sundhedsministeriet, har om mailen forklaret⁵⁷⁸, at der opstod tvivl blandt ministerierne om, hvad regeringen havde besluttet på KU-mødet den 3. november 2020. Flere havde fået en opfattelse af, at minkerhvervet skulle afvikles. Den nederste overskrift i mailen vedrører tiltagene i Nordjylland. Det stod klart for hende, at regeringen havde besluttet, at alle mink skulle aflives, og at denne aflivning skulle gå hurtigt, men at det ikke var en afvikling af minkerhvervet. Normalt vil man have en KU-sag, som afspejler regeringens beslutningen i form af de fremlagte indstillinger. Det er sjældent, at der er stor forskel mellem de indstillede modeller i en KU-sag og den model, som regeringen vælger. Dette, tænker hun, var årsagen til, at der opstod en del tvivl om, hvad regeringen havde besluttet. Hun modtog ikke efterfølgende andet materiale, som beskrev regeringens beslutning fra KU-mødet den 3. november 2020. Kombimodellen bestod af, at forsvaret skulle hjælpe med aflivningen af mink samtidig med, at de minkavlere, som hjalp til med aflivningsarbejdet, kunne få en tempobonus. Det fremgår af coveret ”Håndtering af COVID-19-smitte blandt mink”, at der lægges op til, at der laves en incitamentsordning med en tempobonus, og at hvis dette ikke øger tempoet, så kan der iværksættes aflivning med hjælp fra NOST. Hun synes ikke, at KU-sagen er nem at læse.

Departementschef Per Okkels, Sundhedsministeriet, har forklaret⁵⁷⁹, at Stine Sønderby Bonde er ministersekretær i Sundhedsministeriet. Hun har formentlig sendt det ud efter aftale med ministeren.

578 Forklaringsdokumentet side 288 og 290

579 Forklaringsdokumentet side 743

Per Okkels besvarede kl. 00.42 mailen fra Stine Sønderby Bonde. Af mailen fremgår:

” ...

STM ønsker at der i morgen udelukkende kommunikeres at minkene slås ned og at vi torsdag udkommer med sundhedsdelen.

Ønsket er at Indsatsgruppens anbefalinger forelægges for referencegruppen for varslingssystemet.

Har klart anbefalet at det ikke er en god ide. To forskellige ting. Hvem er overdommer her? Vi sover på det.

...”

Departementschef Per Okkels, Sundhedsministeriet, har forklaret⁵⁸⁰, at han ikke rigtig syntes, at de kunne bruge referencegruppen til at vurdere, om det var rigtigt eller forkert, hvad de gjorde i Nordjylland eller med mink. Det var smart nok at dele kommunikationen op i to, så man kunne blive færdig med Nordjyllandspakken.

Kontorchef Katrine Kaldahl, Sundhedsministeriet, har forklaret⁵⁸¹, at ”STM” er statsministeriet. Per Okkels ville gerne have en ekstra dag til at afklare forskellige punkter, således at sundhedsdelen først skulle udmeldes om torsdagen den 5. november 2020. Hun fik også en sms fra Per Okkels og kan ikke huske, om de fik anden orientering fra ham.

9.4.8.5.6. I Miljø- og Fødevareministeriet og Fødevarestyrelsen

Undervejs i KU-mødet sendte afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen, Justitsministeriet, en mail kl. 21.39 til afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, vedhæftet det endelige KU-cover med ændringsmærker samt bilag 2 og 2a, da Tejs Binderup ved en fejl ikke var optaget på maildistributionslisten for KU-sagen. Han konstaterede her, at der var foretaget ændringer i KU-coveret.

⁵⁸⁰ Forklaringsdokumentet side 473

⁵⁸¹ Forklaringsdokumentet side 482

Følgende fremgår af en sms-korrespondance, som Tejs Binderup havde med Anne-Mette Lyhne Jensen:

”...

Tejs Binderup kl. 21.36:

Jeg har fortsat ikke modtaget noget. Er det sendt ud?

Anne-Mette Lyhne Jensen kl. 21.36:

Ikke endnu – tror STM vil læse inden udsendelse denne gang!

Tejs Binderup kl. 21.37:

Ok

Anne-Mette Lyhne Jensen kl. 21.37:

Og vores tc version afventer at den udsendes af STM

Tejs Binderup kl. 21.37:

[Thumbs Up-emoji]

Anne-Mette Lyhne Jensen kl. 21.38:

Nej – sorry. Lisbeth har sendt og du var igen ikke med... ny bad kommer nu (men stadig ikke udsendt af STM)

Tejs Binderup kl. 21.57:

Ku er åbenbart allerede i gang

Anne-Mette Lyhne Jensen kl. 21.58:

Tak for den opklaring – så fastholdt de 21.30

...”

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har forklaret⁵⁸², at kl. 21.39 – 9 minutter efter KU-mødet var startet – fik han tilsendt det endelige cover, da han ved en fejl ikke var optaget på maildistributionslisten. Det var Anne-Mette Lyhne Jensen, som videresendte materialet. Han gennemlæste coveret, som fremstod med t/c-ændringer, og han fremkom med bemærknin-

582 Forklaringsdokumentet side 676

ger i form af kommentarbokse. Han forstod ikke, hvorfor Justitsministeriet havde udtaget nogle oplysninger, ligesom han heller ikke forstod, hvorfor man havde fremrykket fristen for endelig nedslagning. Han havde en korrespondance med Anne-Mette Lyhne Jensen herom i forhold til at få tilrettet coveret, når sagen skulle på nyt udvalgs møde. Han sms'ede også til Henrik Studsgaard om, at sagen var blevet en smule misvisende.

Kl. 21.52 sendte Anne-Mette Lyhne Jensen en mail til Tejs Binderup, hvor KU-sagens bilag 1, bilag 2, bilag 2a og bilag 3 var vedhæftet i pdf-format.

I Miljø- og Fødevareministeriet blev der afholdt et virtuelt debriefing-møde i forlængelse af KU-mødet, hvori deltog blandt andre miljø- og fødevareminister Mogens Jensen, særlig rådgiver Søren Andersen, ministersekretær Ask Lyno-Hansen, departementschef Henrik Studsgaard, afdelingschef Tejs Binderup og kontorchef Paolo Drostby.

Af en mail, som Ask Lyno-Hansen sendte den 3. november 2020 kl. 23.59 til Søren Andersen, Paolo Drostby, Tejs Binderup, Katja Goodhew, Anders Kroman Liin og Bjarke Kamstrup med emnet "Noter fra KU-tilbage melding", fremgår:

" ...

Hermed mine noter fra møde intern tilbage melding fra KU. Noterne er til **internt** brug i departementet.

Debrief fra møde i KU om mink den 3. november 2020

Til stede er ministeren, DC, SR, Tejs, Paolo, Bjarke og ministersekretær

- Ministeren orienterer om, at pba. sundhedsmyndighedernes indstilling, at alle mink skal slås ned hurtigst muligt. Dette gælder også avlsdyr. Dette fordi, sundhedsmyndighederne vurderer, at fastholde mindre mængder avlsdyr også vil være en risiko for folkesundheden.

- Dette betyder dermed også, at branchen de facto vil blive lukket.

- Denne opgave vil blive løftet ved at man kører videre med den nuværende indsats og opruster indtil NOST'en vurderer, at forsvaret kan tage over med en form for aflivning formentlig ved gift.
- Dette offentliggøres i morgen. STM skal deltage. Derfor bliver det formentlig først efter spørgetiden. Forinden dette skal partierne og relevante aktører (avlere, L&F mv.) samt borgmestre orienteres. Dette vil STM gerne tage sig af.
- Det blev på KU gjort klart, at sundhedsmyndighederne skulle kunne stå på mål for denne meget vidtgående beslutning. Det bekræftede de flere gange, at de kunne.
- Det blev samtidig flere gange nævnt, at sagen har stor udenrigspolitisk bevågenhed, hvorfor det også er vigtigt, at vi agerer troværdigt.
- På den korte bane ser vi ind i en regning på ca. 11 mia. kr. På længere sigt kan man se ind i endnu større regninger pba. søgsmål mv. Der skal ligeledes afsættes midler til at understøtte de områder, som rammes hårdt af nedlukningen af erhvervet.
- Herudover pålægges flere områder i Nordjylland hårde restriktioner fsva. Forsamlingsforbud mv.
- Søren nævner, at det også er besluttet, at tempo-bonussen implementeres for de avlere, som slår deres mink ihjel.
- BØF-partierne orienteres fra morgenstunden. STM orienterer Carsten-Nielsen og Ellemann i aften. Holdopstillingen til presse mødet er ikke helt afklaret.
- Det er endnu uafklaret, hvem der orienterer parlamentarisk grundlag. SR undersøger.
- Ministeren ringer til Tage Pedersen. Der skal leveres talepinde hertil ASAP.

- Der kommer en melding fra STM vedr. ordførerorientering. Vi afventer så længe.
- Ordførermødet aflyses og vi meddeler samtidig, at de indkaldes til et nyt møde i løbet af dagen.
- Borgmesterorientering står SUMen for.
- Ministeren deltager formentlig ikke på KU i morgen vedr. punkt om covid-19. Det er aftalt, at STM vender tilbage herom.
..."

Miljø- og fødevareminister Mogens Jensen har om debriefing-mødet forklaret⁵⁸³, at det godt kan være ham, som har sagt, at "branchen de facto vil blive lukket". Det var hans opfattelse, at der var tale om en de facto lukning af minkerhvervet for en periode.

Departementschef Henrik Studsgaard, Miljø- og Fødevareministeriet, har forklaret⁵⁸⁴, at der blev afholdt et virtuelt debriefing-møde i forlængelse af KU-mødet tirsdag den 3. november 2020, hvori deltog Mogens Jensen, Søren Andersen, Tejs Binderup, Paolo Drostby og ham selv. Han opfattede generelt Mogens Jensen som en fattet minister. Når regeringen har truffet en beslutning, så er det ministeriets opgave at være med til løfte og implementere. Det gik man i gang med dagen efter. Det var hans opfattelse, at det var regeringen – og ikke kun enkelte ministre – som traf beslutningen den 3. november 2020. Forespurgt, om det var hans opfattelse, at der i regeringen ikke var tålmodighed til at tænke sig om og få konciperet et beslutningsgrundlag, har han forklaret, at han tror, at regeringen – med Statens Serum Instituts klare vurdering – vurderede, at det var nødvendigt at gå i gang med det samme.

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har om debriefing-mødet forklaret⁵⁸⁵, at Henrik Studsgaards tilbagemelding var, at der var truffet beslutning om, at alle mink skulle slås ned. Det skulle meldes ud dagen efter. Fødevarestyrelsen skulle fortsætte indsatsen i zone 1 og 2, mens politiet

583 Forklaringsdokumentet side 401

584 Forklaringsdokumentet side 360

585 Forklaringsdokumentet side 688

og forsvaret skulle stå for aflivningen af de resterende mink i Danmark. Dagen efter – onsdag den 4. november 2020 – blev det besluttet, at forsvaret alligevel ikke skulle stå for operationen, men arbejde under Rigspolitiets ledelse. Det fik han at vide af Justitsministeriet. På mødet efter KU-mødet den 3. november 2020 rakte han ikke hånden op og sagde noget om hjemmel. Der var ingen drøftelse af hjemmel; der er i princippet ikke noget i vejen for politisk at træffe en beslutning om nedslagning af alle mink, selvom der ikke er den fornødne hjemmel, hvis det vurderes, at det er nødvendigt. Henrik Studsgaard sagde, at sundhedsministeren eller dennes departementschef under KU-mødet tre gange havde sagt, at der ikke var nogen anden udvej end en aflivning af alle mink. Ingen af deltagerne på debriefing-mødet havde set KU-beslutningen komme, og i forberedelsen til KU-mødet var det slet ikke der, de var. Beskeden skulle lige sænke sig. Henrik Studsgaards melding var, at stemningen på KU var meget alvorstung. Henrik Studsgaard sagde, at stemningen ikke var til, at der ikke skulle ske nedslagning af alle mink. Han har ikke hørt, at der blev talt om hjemmel på KU-mødet.

Kontorchef Paolo Drostby, Miljø- og Fødevareministeriet, har forklaret⁵⁸⁶, at han ikke husker, hvorvidt han deltog i et virtuelt møde med Tejs Binderup, Henrik Studsgaard og miljø- og fødevareminister Mogens Jensen om aftenen efter KU-mødet den 3. november 2020.

Særlig rådgiver Søren Andersen, Miljø- og Fødevareministeriet, har forklaret⁵⁸⁷, at han ikke husker, hvem der sagde, at branchen de facto ville blive lukket. Det var den klare indstilling på KU-mødet, som resulterede i en politisk beslutning om, at man skulle gøre, hvad man kunne for, at erhvervet kunne fortsætte. Der blev ikke talt om, hvilke tekniske muligheder der var herfor. Ingen rejste spørgsmålet om hjemmel på mødet, eller om hvordan der skulle eksekveres på beslutningen. Det handlede mere om, hvordan de fik kommunikeret beslutningen. Det ville ikke have været naturligt for en minister at spørge ind til hjemlen bag beslutningen. Der var ingen under debriefing-mødet, der talte om, at en lovproces skulle igangsættes.

586 Forklaringsdokumentet side 1591

587 Forklaringsdokumentet side 925

Ministersekretær Ask Lynø-Hansen, Miljø- og Fødevareministeriet, har forklaret⁵⁸⁸, at det var Mogens Jensen, der under mødet havde henvist til sundhedsmyndighedernes vurdering om avlsdyrenes risiko for folkesundheden. Han vil tro, at ministeren havde brugt vendingen ”at branchen de facto vil blive lukket”. Ingen var i tvivl om, hvad dette betød. De havde fået besked fra fagkontoret om, at såfremt avlsdyrene forsvandt, ville det være svært for branchen at komme op og køre igen. Han studsede ikke over, at det var Statsministeriet, der ville orientere partierne, de relevante aktører og borgmestrene. Han mindes ikke, at ministerens bemærkning om, at sundhedsmyndighederne kunne stå på mål for beslutningen, blev uddybet. Hjemmelsspørgsmålet blev ikke drøftet under debriefingen.

Veterinærdirektør Hanne Larsen, Fødevarestyrelsen, blev orienteret om regeringsbeslutningen ved midnat. Hanne Larsen har i eget udateret notat nedskrevet følgende:

” ...

Den 3. november 2020 ved midnat kontaktede Tejs Binderup, MFVM Hanne Larsen (HAL), FVST med besked om, at regeringen havde besluttet, at alle mink i Danmark skal aflives af hensyn til folkesundheden.

...”

Veterinærdirektør Hanne Larsen, Fødevarestyrelsen, har forklaret⁵⁸⁹, at den besked kom som en overraskelse for hende. Det var en besked, som hun blev berørt af. Hun opfattede det således, at beslutningen var truffet på KU-mødet om aftenen den 3. november 2020. Hun tænkte, at det var den foreløbige risikovurdering, som Kåre Mølbak havde sendt, og den efterfølgende endelige risikovurdering fra Statens Serum Institut, der var grundlaget for beslutningen. På det tidspunkt, ved midnatstid, hvor hun fik beskeden, tænkte hun ikke på at drøfte hjemmelsspørgsmålet. Hun var i granatshok. Da Tejs Binderup orienterede hende om KU-beslutningen, blev hun ikke overrasket over, at der havde været et KU-møde, men hun blev overrasket over selve beslutningen om aflivning. De talte ikke om hjemmelgrundlaget for beslutningen. Hun var meget berørt af beslutningen og over, at det fortsat ikke var udelukket, at der kunne komme andre aflivningsmetoder på tale. Hendes indtryk var,

588 Forklaringsdokumentet side 1220

589 Forklaringsdokumentet side 525

at beslutningen også var kommet bag på Tejs Binderup. Hun kendte ikke til baggrunden for KU-beslutningen.⁵⁹⁰

9.5. Forløbet onsdag den 4. november 2020

I dette afsnit beskrives det arbejde, som pågik i de forskellige ministerier og myndigheder i løbet af onsdag den 4. november 2020 op til pressemødet kl. 16.00 og i forlængelse af pressemødet. Afsnittet indeholder videre en beskrivelse af arbejdet med udarbejdelse af taleberedskaber mv. til pressemødet.

De første drøftelser om hjemmel til den på KU-mødet beslutning fandt sted på et afdelingschefmøde den 4. november 2020 kl. 10.30, som er beskrevet nedenfor i afsnit 9.5.2.

9.5.1. Forløbet forud for pressemødet

9.5.1.1. I Statsministeriet

I Statsministeriet var der om formiddagen en intern mailkorrespondance om KU-mødet, og kl. 11.25 blev departementsråd Pelle Pape af kontorchef Karen Nilaus spurgt om en tilbagemelding fra KU-mødet i "en lidt bredere kreds". Af mailkorrespondancen fremgår:

"...

Fra: Karen Nilaus ...

Sendt: 4. november 2020 11:25

Til: Johan Philip Zilmer-Bülow ..., Kristian Kjærgaard Hansen ...

...

Vil I spørge Pelle, om han vil give en KU-tilbagemelding vedr. corona (og mink) i en lidt bredere kreds end jer to?

...

Til: Pelle Pape ...

Cc: Johan Philip Zilmer-Bülow ..., Hanne Malmberg ...

Fra: Kristian Kjærgaard Hansen ...

...

Sendt: 04-11-2020 11:26

Hej Pelle

⁵⁹⁰ Forklaringsdokumentet side 1545

Der er efterspørgsel på en KU tilbagemelding vedr. corona, og gårsdagens møde om mink i en bred kreds.

Er det muligt?

...”

Departementsråd Pelle Pape, Statsministeriet, har forklaret⁵⁹¹, at det var almindeligt, at medarbejderne havde behov for en tilbagemelding fra KU-møder. Han ved ikke, hvorfor der var efterspørgsel på en tilbagemelding til en bredere kreds. Ifølge hans kalender deltog han ikke i et møde herom, og det siger han ikke noget. Karen Nilaus har formentlig ment en bredere kreds inden for Statsministeriet. Han havde ikke tid til at gennemgå hele KU-mødet over for flere medarbejdere, end han allerede havde, så hans medarbejdere måtte af praktiske hensyn selv give informationerne videre.

Kontorchef Karen Nilaus, Statsministeriet, har forklaret⁵⁹², at hun efterspurgte en tilbagemelding fra KU-mødet den 3. november 2020, da de gerne ville kunne hjælpe med noget, hvis der var behov for det. Hun havde ingen direkte korrespondance med Martin Justesen. Hun fik ingen tilbagemelding. Hun fik efterfølgende en sms med planen for pressemødet den 4. november 2020. Hun blev ikke involveret i pressemødet den 4. november 2020. Hun fik ikke forelagt udkast til talen eller til Q&A og blev ikke bedt om at faktatjekke noget. Hun tror, at det var Johan Philip Zilmer-Büløw, Kristian Kjærgaard Hansen og taleskriverne, som er Anita Furu og Caspar Strand, som var involveret i dette arbejde.

I Statsministeriet var man i gang med at forberede det kommende virtuelle pressemøde kl. 16.00.

Departementsråd Pelle Pape, Statsministeriet, har forklaret⁵⁹³, at taleskrivning og Statsministeriets pressemøder hører under hans afdeling. Der er en fast procedure for taler til statsministeren. Taleskriverne laver typisk et udkast til talen efter en dialog med sagsbehandlerne. Når talen er tæt på at være færdig, sendes den til faktatjek. Den 4. november 2020 havde de travlt med at forberede pressemødet, og der var samtidig spørgsmål om, hvorvidt der skulle

591 Forklaringsdokumentet side 1440f

592 Forklaringsdokumentet side 546

593 Forklaringsdokumentet side 1440

være en spørgetime, og om der skulle være endnu et KU-møde dagen efter. De havde ikke før afholdt et virtuelt pressemøde med så mange deltagere, og praktikken herved fyldte en del. Martin Justesen sendte de væsentligste pointer til taleskriverne, og taleskriverne gik i gang med statsministerens tale. Han afventede det første udkast og beskæftigede sig med andre opgaver indtil da. Han tilføjede ting til talen, men han husker ikke til hvilket udkast.

For yderligere oplysninger om forberedelsen af pressemødet den 4. november 2020 henvises til afsnit 9.5.6.

9.5.1.2. I Finansministeriet

Tidligt onsdag morgen den 4. november 2020 var der en sms-korrespondance mellem fuldmægtig Casper Mondrup Dahlmann og souschef Asbjørn Brink om konklusionen på KU-mødet. Af sms-korrespondancen fremgår:

”...

Asbjørn Brink kl. 06.59:

”Mink konklusion fra KU: Nedslagning af alle min hurtigst muligt. Hele pakken som indstillet ift menneskene (konsolideres, overvejes vist skærpet). pressemøde i eftermiddag.

Asbjørn Brink kl. 08.36:

”Er inde om snart. Så kan I få debrief fra KU om mink.”

Casper Mondrup Dahlmann kl. 08.36:

”Tjek!”

...”

Fuldmægtig Casper Mondrup Dahlmann, Finansministeriet, har forklaret⁵⁹⁴, at sms-korrespondancen onsdag den 4. november 2020 om morgenen ikke gav ham anledning til overvejelser om hjemmel.

Der var ligeledes tidligt onsdag morgen den 4. november 2020 en sms-korrespondance mellem afdelingscheferne Annemarie Lauritsen, Martin Ulrik

594 Forklaringsdokumentet side 213

Jensen og Kent Harnisch, souschef Lars Høgsbro Østergaard og Asbjørn Brink, hvori der blev fulgt op på KU-mødet aftenen forinden:

” ...

Annemarie Lauritsen, kl. 6.38

Mink

Konklusion fra KU:

Nedslagning af alle mink hurtigst muligt.

Hele pakken som indstillet ift menneskene (konsolideres, overvejes vist skærpet).

Pressemøde i eftermiddag.

Skal vi tage en status på skype kl. 8:15

...

Annemarie Lauritsen, kl. 7.05:

Jep, der er en ret stor regning.

...

Kent Harnisch, kl. 7.08:

Yes. Og vildt indgreb ift folk

...”

Souschef Asbjørn Brink, Finansministeriet, har forklaret⁵⁹⁵, at han ikke husker, hvorvidt han deltog i Skypemødet den 4. november 2020 kl. 08.15, men han går ud fra, at han deltog. Han blev ikke nærmere bekendt med detaljerne af regeringens beslutning fra KU-mødet den 3. november 2020.

Afdelingschef Annemarie Lauritsen, Finansministeriet, har forklaret⁵⁹⁶, at de afholdte Skype-mødet kl. 08.15. Asbjørn Brink deltog, mens Kent Harnisch ikke deltog. Hun husker ikke, hvorvidt Martin Ulrik Jensen deltog. Hun hørte om resultatet fra KU-mødet den 3. november 2020 senere samme aften, hvor

⁵⁹⁵ Forklaringsdokumentet side 1247

⁵⁹⁶ Forklaringsdokumentet side 563 og 967

hun talte med sin departementschef. Hun fik at vide, at alle mink skulle aflives, og at der skulle være et pressemøde dagen efter, som skulle forberedes. Hun havde ikke læst bilagene til KU-sagen med de to modeller på dette tidspunkt; hun læste dem først efterfølgende.

Afdelingschef Martin Ulrik Jensen, Finansministeriet, har forklaret⁵⁹⁷, at han ikke husker, hvorvidt han deltog i Skypemødet. Han gjorde sig ikke nogle tanker om, hvad det var, som regeringen havde besluttet. Han deltog ikke i møder herom i løbet af den 4. november 2020. Han gjorde sig den 4. november 2020 overhovedet ikke tanker om hjemmelsproblematikken.

Afdelingschef Kent Harnisch, Finansministeriet, har forklaret⁵⁹⁸, at han ikke kunne deltage i orienteringsmødet den 4. november, som foregik via Skype. Han fik ikke et uddybende referat af regeringsbeslutningen på KU-mødet, men han hørte herom i løbet af dagen. Han anså regeringens beslutning som en variant af de to indstillede modeller på KU-mødet. Det var en vidtrækkende beslutning for erhvervet og for avlerne. I dagene den 4.-5. november 2020 blev han ikke involveret i spørgsmålet om hjemmel. Han fik på et tidspunkt tilsendt en mail fra Justitsministeriet som cc om, at man i Justitsministeriet arbejdede ud fra en arbejdstese om, at der var hjemmel til aflivning af alle mink i lov om hold af dyr.

Annemarie Lauritsen deltog – ligesom afdelingschefer fra flere andre fagministerier – i et afdelingschefmøde kl. 10.30, som det fremgår nedenfor under afsnit 9.5.2.

Afdelingschef Annemarie Lauritsen, Finansministeriet, har forklaret⁵⁹⁹, at de forinden afdelingschefmødet den 4. november 2020 søgte at afklare, hvad der var besluttet på KU-mødet. Hun kontaktede sin departementschef og afstemte med ham sin forståelse af den del af regeringens beslutning, der vedrørte Finansministeriets ressort. Hun spurgte herunder, om tempobonus nu gjaldt hele landet, og det bekræftede han. Det var lidt uklart, hvorvidt aflivning af alle mink også omfattede avlsdyrene.

597 Forklaringsdokumentet side 595

598 Forklaringsdokumentet side 1072

599 Forklaringsdokumentet side 565

Kl. 13.34 modtog Finansministeriet – ligesom øvrige fagministerier – en mail fra Statsministeriet v/Johan Philip Zilmer-Bülow med udkast til statsministerens tale på pressemødet kl. 16.00 med anmodning om at foretage faktatjek. For yderligere oplysninger om forberedelsen af pressemødet henvises til afsnit 9.5.6.

9.5.1.3. I Justitsministeriet

Om formiddagen havde departementschef Johan Legarth en sms-korrespondance med rigspolitichef Thorkild Fogde om det videre arbejde mv. i forlængelse af KU-mødet:

” ...

Thorkild Fogde kl. 09.48:

Når du har noget på skrift, som du kan dele, så ser vi det naturligvis meget gerne hurtigst muligt

Johan Legarth kl. 09.50:

I bør prøve at tage fat i Anne-Mette, hun er mere i loopet end jeg, de næste par timer. Afdelingscheferne mødtes vist her ved 9-tiden, så der er muligvis kommet nyt.

Thorkild Fogde kl. 10.40:

Det gør vi

...”

Departementschef Johan Legarth, Justitsministeriet, har forklaret⁶⁰⁰, at han ikke deltog i afdelingschefmødet. Det var afdelingscheferne på tværs af ministerierne, som mødtes. Han tror, at der ”med noget på skrift” tilsigtes til udmøntningen af KU-mødet i en eller anden form. Han mener, at han sad i et møde den 4. november 2020 vedrørende coronahåndtering, og at han henviste til Anne-Mette Lyhne Jensen, idet opfølgningen på KU-mødet på daværende tidspunkt foregik i afdelingschefskredsen.

Om formiddagen havde Johan Legarth ligeledes en sms-korrespondance med afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen, hvoraf fremgår:

⁶⁰⁰ Forklaringsdokumentet side 615 og 1255

”...

[Johan Legarth] kl. 10.02:

Er der dialog med de øvrige om koordination på mink? – og kører det?

(Jeg har overfor Studsgaard bekræftet, at vi og forsvar har førersædet i tilrettelæggelsen af nødnedslagtingen, men at vi selvfølgelig er helt afhængige af deres samspil).

[Anne-Mette Lyhne Jensen] kl. 10.03:

Ja og restriktionspakken

[Johan Legarth] kl. 10.03 og 10.05:

[Thumbs Up-emoji]

Er der en køreplan – for partiorientering, pressemøder mv.

[Anne-Mette Lyhne Jensen] kl. 10.08:

Og med nødnedslagting mener du giftplanen?

[Johan Legarth] kl. 10.09:

Ja

...”

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har forevist sms-korrespondancen forklaret⁶⁰¹, at det af sms-korrespondancen ret tydeligt fremgik, at det var også var Justitsministeriets opfattelse, at det var Justitsministeriet og forsvar, som havde ansvaret for nødnedslagtingen. Samme opfattelse gav han også udtryk for i sin mail sendt torsdag den 5. november 2020 kl. 21.03 til Erik Brøgger Rasmussen i Udenrigsministeriet og med kopi til blandt andre Anne-Mette Lyhne Jensen, hvorefter fremgik: ”Kommandoen for minkindsatsen er officielt overgået til NOST’en, så det er Rigspolitiet der er i spidsen, ikke FVST. Men FVST er naturligvis fortsat med.”

Politidirektør Lykke Sørensen, Rigspolitiet, har forevist sms-korrespondancen forklaret⁶⁰², at Rigspolitiet har et stort mandskab til rådighed. Når en operation

601 Forklaringsdokumentet side 711

602 Forklaringsdokumentet side 1484

skal eskaleres, så er det ofte nødvendigt at trække på politifolk, Forsvaret og Beredskabsstyrelsen.

Anne-Mette Lyhne Jensen deltog – ligesom afdelingschefer fra flere andre fagministeriet – i et afdelingschefmøde kl. 10.30, som det fremgår nedenfor under afsnit 9.5.2.

Om formiddagen var der en sms-korrespondance mellem Johan Legarth og Anne-Mette Lyhne Jensen, hvori Anne-Mette Lyhne Jensen rejste spørgsmål om, hvorvidt der var truffet beslutning om forbud, som ville kræve hjemmel:

” ...

Anne-Mette Lyhne Jensen kl. 10.56 og 10.57:

Skal minkindustrien lukkes ned for bestandig eller skal alle slås ned (med bemærkning om at regeringen ikke vil stille sig i vejen for fremtidig produktion) – det sidste er meget svært kommunikativt og erstatningsmæssigt

Dvs. er det forbud vi taler om (som kræver lovhjemmel)

Johan Legarth kl. 11.05:

Det er ikke forbud. Regeringen vil ikke afskære muligheden for, at der efter Corona kan genopbygges en minkindustri i Danmark.

Anne-Mette Lyhne Jensen kl. 11.22:

Tak – meget vigtig afklaring

...”

Departementschef Johan Legarth, Justitsministeriet, har forklaret⁶⁰³, at sms'en kl. 11.05 var en del af hans tilbagemelding fra KU-mødet. Typisk sker der mundtlig tilbagemelding, men som følge af pandemien sad han ikke sammen med Anne-Mette Lyhne Jensen. Det er ikke usædvanligt, at der stilles opklarende spørgsmål til en KU-beslutning. Hans sms kl. 11.05 var en meget komprimeret version af beslutningen truffet på KU-mødet.

603 Forklaringsdokumentet side 616

Afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen, Justitsministeriet, har forklaret⁶⁰⁴, at som det fremgår af korrespondancen, sagde Johan Legarth, at der ikke var noget forbud. Hun havde på mødet med afdelingscheferne lovet en afklaring herom. Som det fremgår, var hendes forståelse på dette tidspunkt, at forbud krævede ny lovhjemmel.

Kontorchef Morten Holland Heide, Justitsministeriet, har forklaret⁶⁰⁵, at da han mødte ind på arbejdet, var der hektisk aktivitet, da afdelingen prøvede at finde ud af, hvad regeringsbeslutningen fra KU-mødet aftenen før indebar. Det er normalt, at beslutninger truffet på KU-møder alene bliver meldt mundtligt ud til ministerierne. De forsøgte at skabe et samlet billede over, hvad der var besluttet. Anne-Mette Lyhne Jensen bad ham om at deltage i et afdelingschef-møde kl. 10.30, hvor der skulle drøftes noget om ekspropriation. Han havde ikke forberedt KU-sagen, og han nåede kun at bladre lidt i sagen for at se, hvad der stod om ekspropriation, inden mødet kl. 10.30 begyndte. Han talte med Henrik Skovgaard-Petersen herom inden mødet. Der stod noget om ekspropriation i et af bilagene. Det var hans generelle erfaring fra de regeringsopgaver, som han havde været involveret i, at de ofte havde en opklaringsopgave dagen efter et KU-møde for at finde ud af, hvad der var blevet besluttet.

Kl. 12.08 sendte Anne-Mette Lyhne Jensen en mail, hvori hun skrev, at arbejdstesen var, at der var hjemmel i lov om hold af dyr til aflivning af mink, jf. afsnit 9.5.4. nedenfor.

Morten Holland Heide sendte samme dag kl. 12.13 en mail vedrørende ekspropriationsretlige overvejelser til Anne-Mette Lyhne Jensen med emnet "Har skrevet teksten, men vil gerne lige have den forbi Henrik". Af mailen fremgår:

"...

Hermed bud på tekst nedenfor.

Herudover er der brug for, at Statsret kan tale med nogen, som ved nogen om erhvervets økonomiske situation (og muligvis også kompensationsordningerne). Har du navne på nogen, vi kan tage fat i herom (på kontorniveau)?

604 Forklaringsdokumentet side 244

605 Forklaringsdokumentet side 852f

”Udøvelse af virksomhed med minkavl er beskyttet af grundlovens § 73. Aflivning af alle mink udgør derfor et indgreb i en rettighed, der er omfattet af grundlovens ejendomsbegreb.

Det betyder imidlertid ikke i sig selv, at minkavlerne har krav på ekspropriationserstatning.

Hvorvidt et sådant indgreb må anses for ekspropriativt, beror herefter på et samlet skøn over indgrebets beskaffenhed. Som momenter, der må tillægges betydning ved udøvelsen af dette skøn, kan navnlig peges på indgrebets formål og begrundelse, i hvilken grad indgrebet er generelt eller konkret, herunder om det rammer mange eller få personer, indgrebets intensitet, om indgrebet angår en fremtidig eller en aktuel rettighed, og om indgrebet går ud på at overføre rettigheden fra den hidtidige ejer til en ny eller på en tilintetgørelse af denne råden.

Det er i den forbindelse det samlede indgreb i den pågældende virksomhed og altså ikke de enkelte mink, vurderingen skal foretage i forhold til.

Flere momenter taler for, at der ikke er tale om et ekspropriativt indgreb. Det skyldes navnlig, at der er tale om et generelt indgreb over for erhvervet, som har en stærk begrundelse, idet det varetager hensynet til menneskers liv og helbred. Det bemærkes i den forbindelse, at der desuden må lægges vægt på, at det også er i den enkelte husdyravlers økonomiske interesse, at den aktuelle smittespredning bekæmpes effektivt.

Herudover er det anerkendt i retspraksis, at der kan lægges vægt på, at der ydes kompensation. Indgrebet går desuden ikke ud på at overføre ejendomsret til andre. Omvendt taler det dog i den modsatte retning, at det som følge af, at avlsdyrene også aflives, vil være vanskeligt og tidskrævende at starte minkavlsvirksomheden op igen, når pandemien er overstået.

Spørgsmålet er ved at blive afdækket, men det er indtil videre arbejdshypotesen, at der ikke generelt vil være tale om et ekspropriativt indgreb, der udløser erstatning. Ligesom det heller ikke generelt var ekspropria-

tion, da eksempelvis alle storcentre og liberale erhverv blev lukket ned i begyndelsen af pandemien.”

...”

Kontorchef Morten Holland Heide, Justitsministeriet, har herom forklaret⁶⁰⁶, at på det tidspunkt var det afklaret, at det var besluttet, at alle mink skulle aflives. Han havde ikke forstået beslutningen sådan, at der skulle være et forbud mod hold af mink. De facto betød beslutningen dog, at der i en periode ikke kunne være mink i Danmark. Udstrækningen af denne periode ville få betydning for vurderingen af, om indgrebet ville være ekspropriativt. På det tidspunkt var forståelsen, at der ikke var tale om et forbud, men at beslutningen vedrørte aflivning af de eksisterende mink herunder avlsdyr. Hvis der blev importeret mink igen, ville de dog antageligt blive slået ned af myndighederne.

9.5.1.3.1. I Rigspolitiet

Om formiddagen havde rigspolitichef Thorkild Fogde og politidirektør Lykke Sørensen en sms-korrespondance om kontakt mv. til Justitsministeriet, ligesom Lykke Sørensen havde kontakt med afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen i Justitsministeriet.

Af sms-korrespondancen mellem Thorkild Fogde og Lykke Sørensen fremgår:

”...

Thorkild Fogde kl. 10.40:

Johan skriver, at I gerne må kontakte Anne Mette vedr mink.

Lykke Sørensen kl. 10.41:

Ok. Så ringer jeg til hende nu

Thorkild Fogde kl. 10.46

[Thumbs Up-emoji]

Lykke Sørensen kl. 10.53:

Som altid lidt tvivl om konklusionen- er ved at få detaljerne afklaret

...”

606 Forklaringsdokumentet side 857

Politidirektør Lykke Sørensen, Rigspolitiet, har forklaret⁶⁰⁷, at hun havde en drøftelse med Anne-Mette Lyhne Jensen, hvor hun fik detaljerne for regeringens beslutning fra KU-mødet den 3. november 2020. Hun og Anne-Mette Lyhne Jensen talte ikke om, at der var et hjemmelsproblem i forhold til aflivning af alle mink den 4. november 2020. Hun mener, at Anne-Mette Lyhne Jensen den 5. november 2020 nævnte, at der var en hjemmelsproblematik i forhold til aflivning af alle mink.

Rigspolitichef Thorkild Fogde, har om sms-korrespondancen forklaret⁶⁰⁸, at han tror, at det henviser til Lykke Sørensens opfølgning på hendes samtale med Anne-Mette Lyhne Jensen. Han tror ikke, at han og Lykke Sørensen talte om hjemmelsgrundlaget for at aflive alle mink. Efter hans opfattelse var det en politioperation i zone 1 og zone 2, hvor politiet allerede var i gang, og hvor der var et veletableret og velafprøvet hjemmelsgrundlag. Det var alene relevant at se på hjemmelsgrundlaget, hvis politiet skulle påbegynde en eksekvering i zone 3, men det var politiet ikke i gang med på daværende tidspunkt, og det var der heller ikke risiko for ville blive tilfældet. Han hørte ikke noget om hjemmelsspørgsmålet den 4. november 2020. Han var i kontakt med Johan Legarth den 4. november 2020 om formiddagen, hvor de talte om tidshorizonten. Han var bange for, at det blev lovet, at myndighedsaflivningerne i zone 1 og zone 2 kunne gå hurtigere, end de kunne følge med til. Han var endvidere bange for, at der opstod en situation, hvor aflivningerne uden for zonerne blev foretaget hurtigere, end myndighederne var i stand til at håndtere inden for zonerne. I denne fase ventede de på at modtage materiale, som de modtog om eftermiddagen. Det var bl.a. andet Q&A's og skitse af regeringens beslutning for den særlige coronastabs kommunikation, der lå klar til pressemødet kl. 16. Han var ikke bekendt med, at Miljø- og Fødevareministeriet på et afdelingschefmøde om formiddagen havde anfægtet hjemmelgrundlaget, eller at Justitsministeriet på den baggrund iværksatte en undersøgelse heraf. Det blev han ikke orienteret om, hverken af Lykke Sørensen eller Johan Legarth.

9.5.1.3.2. I NOST'en

Der blev den 4. november 2020 afholdt NOST stabsmøde vedrørende covid-19-smitte hos mink kl. 13.20 i NOST'ens stabslokale i Ejby. I mødet deltog blandt andre politiinspektør og stabschef Uffe Stormly fra Rigspolitiet, Ane

607 Forklaringsdokumentet side 1473

608 Forklaringsdokumentet side 1516

Orth fra Sundhedsstyrelsen og enheds- og kontorchef Camilla Brasch Andersen fra Fødevarestyrelsen. På mødet blev der orienteret om beslutningen om nedslagning af alle mink. Af referatet fra mødet fremgår bl.a.:

”...

Dagsorden

1. Velkomst og anledning
2. Gennemgang plan BN284 for aflivning af alle mink i Danmark
3. Afklaringsspørgsmål og bemærkninger

Ad 1. Velkomst v/ stabschefen

Stabschefen (SC) bød velkommen til mødet, hvortil der var indkaldt med kort frist grundet minksituationen. SC oplyste, at årsagen til mødet var regeringens beslutning om, at alle mink i Danmark skulle aflives. FVST havde i øjeblikket en udfordring i forbindelse med den nuværende indsats, og den ville blive endnu større, når der nu skulle foretages aflivning af alle mink, herunder avlsdyr. Beslutningen om aflivning var foretaget på baggrund af en reel bekymring for folkesundheden i Danmark.

Den kommende indsats ville blive håndteret af NOST i samarbejde og øvrige relevante myndigheder.

På nuværende tidspunkt var der en plan for aflivning af smittede mink og en plan for den forestående pelsning af mink. Der skulle nu udfærdiges en ny samlet plan med henblik på at alle mink skal aflives.

Indtil videre fortsatte indsatsen som hidtil, dvs. myndighedssporet og den forestående opstart på pelsning af raske mink. I den forbindelse foretages pelsningen fra øst til vest.

SC oplyste endvidere, at han ikke var bekendt med om minkavleren på nuværende tidspunkt var orienteret om beslutningen.

Ad 3. Afklaringsspørgsmål og bemærkninger

...

FVST var p.t. i gang på 80 smittede farme og 40 i zoner samtidig.

FVST forudså store udfordringer i forhold til avlernes samarbejdsvilje.

...”

Enheds- og kontorchef Camilla Brasch Andersen, Fødevarestyrelsen, har om mødet forklaret⁶⁰⁹, at hun ikke erindrer, at spørgsmålet om hjemmel til aflivning af samtlige mink blev rejst. NOST’en var et operativt forum, hvor de talte om praktiske ting såsom personale, containere mv. Hvis der skulle drøftes hjemmelsspørgsmål, ville Fødevarestyrelsen eller sundhedsmyndighederne nok organisatorisk være nærmest hertil, men hjemmelsspørgsmål ville ikke blive drøftet i det forum. Hun mener ikke, at der var jurister til stede. Hun ved ikke, om Uffe Stormly forud for KU-mødet eller forud for NOST-mødet vidste, hvilke tiltag smitteudviklingen bar hen imod. Der var på det tidspunkt allerede gang i aktionen, og der var jævnlige møder om at skaffe containere mv. og om at holde aflivningstempoet oppe. Hun ikke ved, om avlerne på det tidspunkt var orienteret om beslutningen. Hun havde ikke orienteret nogen om beslutningen. Fødevarestyrelsen blev udsat for demonstrationer og lignende, når de aflivede mink på farmene, og der var avlere, der satte sig på tværs af beslutningen. Hun formoder ikke, at der på mødet blev talt mere herom, end det fremgår af referatet.

Politiinspektør Uffe Stormly, Rigspolitiet, har forklaret⁶¹⁰, at han formentligt deltog i et møde i National Operativ Stab den 4. november 2020. Det vil fremgå af referatet. Han var den 4. november 2020 bekendt med, at samtlige mink i Danmark skulle aflives. Denne information modtog han fra Lykke Sørensen. Som han husker det, var det vigtigt, at de operationelle myndigheder blev gjort bekendt med det inden pressemødet den 4. november 2020. Det var nok baggrunden for, at der var et møde i National Operativ Stab denne dag.

9.5.1.4. I Erhvervsministeriet

Erhvervspolitisk direktør Line Nørbæk og teamleder Søren Bøllingtoft Knudsen deltog – ligesom afdelingschefer fra flere andre fagministerier – i et afdelingschefmøde kl. 10.30, som det fremgår nedenfor under afsnit 9.5.2.

609 Forklaringsdokumentet side 1302f

610 Forklaringsdokumentet side 1451

Kl. 12.08 modtog blandt andre Line Nørbæk og Søren Bøllingtoft Knudsen en mail fra afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen, Justitsministeriet, hvori Anne-Mette Lyhne-Jensen bl.a. skrev, at man arbejdede med en arbejdstese om, at der var hjemmel til aflivning af mink i lov om hold af dyr. Mailen er gengivet nedenfor i afsnit 9.5.4.

Kl. 12.19 videresendte Line Nørbæk den omtalte mail til sin departementschef Michael Dithmer.

Erhvervspolitisk direktør Line Nørbæk, Erhvervsministeriet, har forklaret⁶¹¹, at hun videresendte Anne-Mette Lyhne Jensens mail til sin departementschef som følge af den usikkerhed, der havde været – og som en bekræftelse af, at det budskab, som hun havde fået, var det rigtige. Hun tror, at Anne-Mette Lyhne Jensen havde talt med sin departementschef, før Lyhne Jensen skrev mailen kl. 12.08. Det var hendes opfattelse, at der ikke var usikkerhed om beslutningen på departementschef- og ministerniveau, men på de lavere niveauer.

9.5.1.5. I Sundhedsministeriet og Statens Serum Institut

Afdelingscheferne Dorthe Eberhardt Søndergaard og Lene Brøndum Jensen deltog – ligesom afdelingschefer fra flere andre fagministeriet – i et afdelingschefmøde kl. 10.30, som det fremgår nedenfor under afsnit 9.5.2. Kontorchef Katrine Kaldahl overværede tillige overværede mødet.

Departementschef Per Okkels, Sundhedsministeriet, har forklaret⁶¹², at han mener, at Tejs Binderup var med på afdelingschefmødet. Han deltog ikke selv i afdelingschefmødet den 4. november 2020, og han fik ikke nogen tilbage-melding fra Dorthe Eberhardt Søndergaard herom. Hun kom ikke til ham og spurgte, hvad der var besluttet, og hun oplyste ham ikke om hjemmelsdrøftelsen på afdelingschefmødet den 4. november 2020.

Kontorchef Katrine Kaldahl skrev kl. 10.44 en mail til Ida Krems, hvori hun anførte bl.a.: ”Der bliver meldt dyr ud i dag (alle mink aflives) og sundheds-tiltag i morgen”.

⁶¹¹ Forklaringsdokumentet side 13

⁶¹² Forklaringsdokumentet side 771

Sundhedsminister Magnus Heunicke sendte kl. 10.52 en sms til Dorthe Eberhardt Søndergaard, hvori han skrev: ”Vigtigt den internationale meldepligt fra myndigheder om mutation mm meldes ind inden pressemøde, som formentlig er kl. 16 på mink – og så tiltag i morgen”

Kl. 12.08 modtog blandt andre Dorthe Eberhardt Søndergaard og Lene Brøndum Jensen en mail fra Anne-Mette Lyhne Jensen, hvori Anne-Mette Lyhne-Jensen bl.a. skrev, at man arbejdede med en arbejdstese om, at der var hjemmel til aflivning af mink i lov om hold af dyr. Mailen er gengivet nedenfor i afsnit 9.5.4.

Statens Serum Institut foretog kl. 13.09 indmelding til EU’s Early Warning and Response System om de identificerede fund mv. af cluster 5 virus variant. Følgende fremgår af Statens Serum Instituts indmelding:

” ...

Denmark has since June 2020 experienced an extensive spread of SARS-CoV2 outbreaks in minkfarms. As of 3rd November a total of 197 farms are infected. Denmark is currently culling all infected minkfarms and also non-infected minkfarms in a zone around these. Statens Serum Institut has so far identified seven unique mink mutations/changes in the spike protein of the SARS-CoV-2 variants in mink, these variants have also been found in humans living in the affected areas. We have tested a variant with four simultaneous changes in the spike protein (Amino acid changes: 69del, Y453F, 1692V, M1229I). This variant has been found in five minkfarms and also in humans in the surrounding community. A complete GISAID upload of all Danish Sars-CoV-2 sequences of human origin is planned for the end of week 45.

We have cultured this virus from a human patient and evaluated whether it was sensitive to neutralizing antibodies (antisera) from a collection of sera from convalescent COVID-19 patients. We found that this virus showed less sensitivity (resistance) for neutralizing antibodies from persons with previous COVID-19 infection. These results are preliminary and are in the process of being confirmed in an independent repeat experiment. However, the finding suggests that mink-specific mutations potentially can influence virus’ sensitivity to protective antibodies after an infection with a non-mink variant of SARS-CoV-2.

This may also pose a threat in terms of effectiveness of spike protein directed COVID-19 vaccines on specific mink variants of SARS-CoV2.
...”

Sundhedsministeriet blev orienteret om indmeldingen ved faglig direktør Kåre Mølbaks mail af 4. november 2020 kl. 13.58 til blandt andre afdelingschef Dorthe Eberhardt Søndergaard.

Med denne indmelding blev ECDC, EU-kommissionen og WHO orienteret i henhold til det internationale sundhedsregulativ IHR, hvoraf fremgår:

”[...] each State Party shall notify WHO, by the most efficient means of communication available, by way of the National IHR Focal Point, and within 24 hours of assessment of public health information, of all events which may constitute a public health emergency of international concern within its territory in accordance with the decision instrument, as well as any health measure implemented in response to those events[...].”

Sundhedsminister Magnus Heunicke har herom forklaret⁶¹³, at indmeldingen til ECDC og WHO skulle ske så hurtigt som muligt. Han mener, at fundet af cluster 5 blev meldt ind umiddelbart op til pressemødet den 4. november 2020. Det var afgørende af hensyn til omverdenens syn på Danmark, herunder som stort eksportland, at der var åbenhed og blev handlet hurtigt. Som han husker det, blev det ikke på KU-mødet den 3. november 2020 besluttet, at nyheden skulle meldes ind til ECDC og WHO før pressemødet.

9.5.1.6. I Miljø- og Fødevareministeriet

I Miljø- og Fødevareministeriet forberedte man den 4. november 2020 bl.a. det forestående pressemøde kl. 16.00, som det fremgår nedenfor under afsnit 9.5.6.

Afdelingschef Tejs Binderup deltog – ligesom afdelingschefer fra flere andre fagministerier – i et afdelingschefmøde kl. 10.30, som det fremgår nedenfor under afsnit 9.5.2.

613 Forklaringsdokumentet side 1190

Miljø- og fødevareminister Mogens Jensen sendte samme dag kl. 11.27 en mail til Tejs Binderup, kontorchef Paolo Drostby, særlig rådgiver Søren Andersen, departementschef Henrik Studsgaard og pressechef Bjarke Kamstrup vedrørende Q&A. Af mailen fremgår:

” ...

Vi må forberede Q&A på alle de spørgsmål avlerne og andre måtte stille ifm med den nye situation ift proces, compensation, fremtidig økonomi, ekspropriation mm.

...”

Miljø- og fødevareminister Mogens Jensen har hertil forklaret⁶¹⁴, at den nye situation var den beslutning, de havde truffet på KU-mødet.

Departementschef Henrik Studsgaard, Miljø og Fødevareministeriet, har forklaret⁶¹⁵, at onsdag morgen den 4. november 2020 gik Miljø- og Fødevareministeriet i gang med at se på Miljø- og Fødevareministeriets bidrag hertil. Man havde været i gang med aflivningerne et godt stykke tid. Medarbejderne gik straks i gang med også at overveje de hjemmelsmæssige forhold, og der var diskussion heraf med andre ministerier. De gik også i gang med at planlægge kommunikation. Han brugte meget tid på at planlægge og tilrettelægge kommunikation den 4. november sammen med sine medarbejdere og sin minister.

Kl. 12.08 modtog bl.a. Tejs Binderup en mail fra afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen, Justitsministeriet, hvori Anne-Mette Lyhne-Jensen bl.a. skrev, at man arbejdede med en arbejdstese om, at der var hjemmel til aflivning af mink i lov om hold af dyr. Mailen er gengivet nedenfor i afsnit 9.5.4.

Kl. 15.08 sendte Henrik Studsgaard en sms til Mogens Jensen, hvori Henrik Studsgaard anførte ”Vi kan ikke sige om ekspropriation eller anden økonomisk erstatning på nuværende tidspunkt – så omtal rundt som du har gjort”.

614 Forklaringsdokumentet side 401

615 Forklaringsdokumentet side 1560f

Miljø- og fødevareminister Mogens Jensen har hertil forklaret⁶¹⁶, at dette muligvis er relateret til et møde, som han havde med borgmestrene i Nordjylland inden pressemødet den 4. november 2020.

9.5.1.6.1. I Fødevarestyrelsen

Om morgenen kaldte veterinærdirektør Hanne Larsen blandt andre sin direktør Nikolaj Veje og enheds- og kontorchef Camilla Brasch Andersen sammen.

Af en intern mail, som Karin Breck den 4. november 2020 kl. 17.47 sendte til Hanne Larsen, Nikolaj Veje og Camilla Brasch Andersen, hvori hun anførte: "Noter fra møde", og som var vedhæftet, fremgår:

"...

Organisering:

- NOST'en overtager koordinationen fra på fredag – møde på torsdag om sagen
- Der kommer 2-holdsskift i NOST'en
- NOST'en har logistik-opgaven, og det er det vi har brug for hjælp til
- FVST har resten og er stadig myndigheden
- Bemanding i NOST'en:
 - Tim, Benjamin og Eva Holm møder ind i morgen
- Hvem skal lede staben i Nord?
- NOST'en laver 4 regionale stabe

Strategi:

- Aflive fra Nord-vest og pelse fra øst
- Kræver at kapaciteten kommer op – den er dog allerede oppe i meget højt gear
- Det kommer til at tage 14 dage

Konkrete opgaver

- Notat til NOST'en om igangsættelse af proces for nedgravning er dyr – NOST'ens ansvar
- Camilla har bedt om 30 besætninger i morgen og 50 på fredag – det kræver ekstra mand

616 Forklaringsdokumentet side 402

- 3000 tons pr. dag i destruktionskapacitet, heraf 1200 til smittede og zone-besætninger
 - 4. renseplads op i denne uge
 - Optælling af 750 besætninger – besætninger uden for zoner – skal ske inden de pelses
 - Hjemlen til at aflive dyr uden for zoner – den mangler – da det er en folkesundhedsudfordring, bør hjemlem findes i sundhedsmyndighedernes regler
 - Avlsdyr skal tælles i besætninger uden for zoner af hensyn til opgørelse af driftstab
- ...”

Veterinærdirektør Hanne Larsen, Fødevarestyrelsen, har til sætningen: ”Hjemlen til at aflive dyr uden for zoner – den mangler – da det er en folkesundhedsudfordring, bør hjemlem findes i sundhedsmyndighedernes regler” forklaret⁶¹⁷, det var en af de ting, de talte om på det pågældende møde den 4. november 2020, hvor hun orienterede om den beslutning, der var truffet. Det var et internt møde, hvor blandt andre Nikolaj Veje deltog. Hun har videre forklaret, at hun om morgenen fik kaldt direktøren og nogle få andre sammen. Selv om det var fortroligt, var hun nødt til at orientere sin direktør om beslutningen. Og lidt senere på formiddagen var der så et møde, hvor hjemmelsspørgsmålet blev drøftet, og hvor de tilkendegav, at der ikke var hjemmel i deres lovgivning, men at de ikke kunne udelukke, at der var hjemmel i andre ministeriers lovgivning. De fandt ikke grundlag for at ændre deres opfattelse af, at der ikke var hjemmel i lov om hold af dyr. Birthe Schubart gik i gang med at skrive nogle talepinde til dem, og Nikolaj Veje drøftede spørgsmålet med Tejs Binderup.

Enheds- og kontorchef Camilla Brasch Andersen, Fødevarestyrelsen, har forklaret⁶¹⁸, at hun den 4. november 2020 om morgenen første gang hørte om beslutningen om, at alle mink skulle aflives, der blev truffet på KU-mødet den 3. november 2020. Hun blev kaldt ind i direktionen om morgenen den 4. november 2020, hvor Hanne Larsen og Nikolaj Veje også var til stede. Der deltog ikke nogen fra Miljø- og Fødevareministeriets departement på mødet. Hanne Larsen gjorde hende her bekendt med beslutningen. Hun fik besked

⁶¹⁷ Forklaringsdokumentet side 525 og 535

⁶¹⁸ Forklaringsdokumentet side 1301

på at holde informationerne fortroligt, og hun skulle få en medarbejder til at "trykke på bremsen" i forhold til offentliggørelsen af fritestprogrammet, dog uden at kunne fortælle medarbejderen hvorfor, hvilket var svært. De drøftede ikke hjemlen til at gennemføre KU-beslutningen, men de tog beslutningen til efterretning. De havde flere gange meldt ind, at de ikke mente, at der var hjemmel til aflivning af alle mink. KU-beslutningen kom bag på hende, da de ikke tidligere havde prøvet at slå alle dyr inden for en art ned. Hun formodede, at der var skaffet hjemmel andetsteds, men hun tænkte ikke nærmere over det under mødet i direktionen. Hun husker ikke, at Hanne Larsen eller Nikolaj Veje talte om hjemmelsspørgsmålet. Hun fik besked om at tage ud til NOST'en, da Fødevarestyrelsen skulle stille med medarbejdere på kontorchefniveau, hvilket var et højere niveau end, hvad de tidligere havde deltaget med. De forsøgte at forberede, hvad de skulle bede NOST'en om i forhold til mandskabsbistand, da Fødevarestyrelsen var i undertal.

Sektionsleder Ina Josefine Jochimsen, Fødevarestyrelsen, har forklaret⁶¹⁹, at den 4. november 2020 om morgenen indkaldte Hanne Larsen til et møde, hvor regeringens beslutning blev meldt ud. På dette møde blev det besluttet, at Birthe Schubart skulle involveres i hjemmelsspørgsmålet for at løfte spørgsmålet op på det højeste niveau i Fødevarestyrelsen. Birthe Schubart blev inddraget i hjemmelsspørgsmålet i kraft af, at hun var enhedschef for juraafdelingen i Fødevarestyrelsen.

Enhedschef Birthe Schubart, Fødevarestyrelsen, har forklaret⁶²⁰, at hun først den 4. november 2020 om formiddagen hørte om spørgsmålet om aflivning af alle mink, efter at beslutningen var truffet, men inden pressemødet. Hun blev om formiddagen orienteret af Hanne Larsen om, at alle mink skulle aflives af hensyn til folkesundheden, og at der skulle være pressemøde senere på dagen, og at nogen mente, at aflivningen kunne ske med hjemmel i lov om hold af dyr. Hun bekræftede Hanne Larsen i, at det kunne man ikke. De havde ikke hjemmel til at slå raske dyr uden for zonerne ned. Hun var ikke inde over vurderingen af det spørgsmål i september og oktober måned. De tidligere dokumenter fra den periode, hvori det også var anført, at der ikke var hjemmel, havde hun ikke set på det tidspunkt den 4. november 2020. Vurderingen var foretaget i fagenheden.

619 Forklaringsdokumentet side 105

620 Forklaringsdokumentet side 137

Kl. 11.31 videresendte Tejs Binderup mailkorrespondancen mellem Justitsministeriet, Sundhedsministeriet og Justitsministeriet fra samme formiddag om "Hjemmel til aflivning af mink" til Nikolaj Veje. Tejs Binderup fremkom ikke med nogen bemærkninger. Kort efter kl. 12.04 videresendte Nikolaj Veje korrespondancen til Hanne Larsen og Camilla Brasch Andersen, og kl. 14.04 blev den atter videresendt til Birthe Schubart, således som det er beskrevet nedenfor i afsnit 9.5.6.

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har forklaret⁶²¹, at han videresendte mailkorrespondancen om hjemmel til Nikolaj Veje, som tog kontakt med Birthe Schubart. Fødevarestyrelsen fastholdte vurderingen, hvorefter der ikke var hjemmel, som det fremgår af hans mail sendt kl. 15.32 til Anne-Mette Lyhne Jensen.

Der var i løbet af eftermiddagen mailkorrespondance i Fødevarestyrelsen om et udkast til FAQ til hjemmesiden, og kl. 16.00 skrev sektionsleder Ina Josefine Jochimsen en mail til fødevarechef Jakob Munkhøj Nielsen, hvori var omtale af ekspropriation og lovhjemmel hertil:

"...

Emne: SV: FAQ – minkavl i Danmark.docx

...

Kære Jakob

Grunden til, at vi ikke vil lægge FAQ ud, er at vi vurderer dette som ekspropriation, hvilket kræver særskilt lovhjemmel - som vi ikke har.

Jeg har vedhæftet det seneste udkast til FAQ.

..."

Fødevarechef Jakob Munkhøj Nielsen, Fødevarestyrelsen, har herom forklaret⁶²², at det var mailen, som han modtog fra Ina Josefine Jochimsen, hvor der blev nævnt noget om hjemmelsproblematikken. Han blev i hvert fald på dette tidspunkt bekendt med, at der var uafklarede forhold vedrørende hjemmelsspørgsmålet. Han kan ikke huske, om han forinden havde fået det mundtlig

621 Forklaringsdokumentet side 694

622 Forklaringsdokumentet side 1496

oplyst. Det kan være fra Ina Josefine Jochimsens mail, at han har fået ordet ekspropriation, som han anvendte i ”Telefonsamtaler om optælling af mink i raske besætninger”, men han kan ikke huske det.

For yderligere oplysninger om information på Fødevarestyrelsens hjemmeside henvises til afsnit 9.7.1.

Camilla Brasch Andersen deltog i et NOST-møde, som nærmere er beskrevet under afsnit 9.5.1.3.2. Camilla Brasch Andersen orienterede Fødevarestyrelsen om, hvordan de kunne komme i gang med bistanden.

Enheds- og kontorchef Camilla Brasch Andersen, Fødevarestyrelsen, har forklaret⁶²³, at hun efter [NOST]-mødet afrapporterede over for Fødevarestyrelsen, hvad hun havde anmodet NOST'en om på mødet, og hun orienterede om, at de skulle instruere forsvaret i, hvordan de kunne komme i gang med bistanden. Hun var først tilbage i Fødevarestyrelsen, efter regeringen havde holdt pressemødet om eftermiddagen. Alle deres folk havde været samlet i kantinen for at overvære pressemødet. Hun havde forberedt kontoret på, at der skulle være nogen fra direktionen og muligvis nogle fra HR til stede, mens medarbejderne så pressemødet. Der var flere medarbejdere, der var tydeligt berørte af KU-beslutningen. Hun hørte ikke nogen anfægte KU-beslutningen. Hjemmelsspørgsmålet blev overdraget til den juridiske afdeling, hvorfor hun ikke beskæftigede sig så meget hermed.

Den 17. november 2020 kl. 14.11 sendte Karin Breck en mail til Nikolaj Veje, Hanne Larsen, Birthe Schubart og Camilla Brasch Andersen med en tidslinje over forløbet om hjemmelsspørgsmålet koncentreret omkring den 4. november 2020.

Af mailen, som havde emnefeltet ”Skarp tidslinje om hjemmel”, fremgår:

623 Forklaringsdokumentet side 1303 og 1315

” ...

Kære alle

Jeg er ved at genskabe tidsforløbet omkring oplysning om hjemmelspørgsmålet – især koncen-treret om d. 4. november.

Vedlagt er stykket sammen efter jeg har talt med Nikolaj og Birthe – vil I se om det stemmer og evt. føje til hvor relevant. Jeg tænker det kunne være hensigtsmæssigt at få lavet et internt notat om, hvordan vi d. 4. november orientere dept. – det må vi jo at gode grunde have gjort, da Tejs ellers ikke kan skrive som han gør til JM d. 4.11. kl 15.32.

...

4. november 2020:

- På et internt møde i FVST (Nikolaj, Hanne, Camilla (?), Birthe og Malene) om morgenen/for-middagen (kl ca. ?) drøftes det, at der ikke er hjemmel til at aflive mink uden for 7,8 km zonerne
 - Nikolaj taler derefter med Tejs (kl ca.?) for at gøre opmærksom på den manglende hjemmel –Hertil sider Tejs, at JM siger at hjemlen kan findes i lov om hold af dyr
 - Møde i F265 (Nikolaj, Hanne, Camilla, (Birthe?)) – Tejs ringer under mødet og får helt klar besked – det kan ikke lade sig gøre at finde hjemlen i Lov om hold af dyr
 - Tejs skriver i en mail til JM (kl 15.32), at de skal kontakte FVST, da de ikke mener, at hjemlen (fra Lov om hold af dyr) ikke kan udbredes til hele landet
 - Statsministeren siger på et pressemøde kl 16, at alle mink skal aflives”
- ...”

Enhedschef Birthe Schubart, Fødevarestyrelsen, har om tidslinjen forklaret⁶²⁴, at hun er enig i den fremstilling. Den er fyldestgørende og korrekt efter hen-

624 Forklaringsdokumentet s. 140-141

des opfattelse. Hun husker ikke, om hun er kommet med kommentarer til den. Nikolaj Veje havde telefonsamtalen med Tejs Binderup udenfor deres mødelokale F265, så hun overhørte den ikke. Hun husker ikke nærmere om, hvad Nikolaj Veje sagde, da han kom tilbage fra samtalen.

Direktør Nikolaj Veje, Fødevarestyrelsen, har om det interne møde angivet tidslinjen forklaret⁶²⁵, at dette møde var kort efter, at han fik meldingen om regeringens beslutning fra KU-mødet den 3. november 2020 om, at alle mink skulle aflives. Hanne Larsen sagde, at det var fortrolig viden indtil, der havde været afholdt pressemøde, og at de ikke kunne sætte noget i værk. Der var en, der sagde, at de måtte have fundet en hjemmel i epidemiloven. Han tror, at de var i kontakt med Tejs Binderup flere gange den dag. Tejs Binderup fik meldingen om, at de havde set på problemstillingen med hjelmen igen, og at deres vurdering var uændret. Tejs Binderup skrev en mail til Justitsministeriet herom.

Enheds- og kontorchef Camilla Brasch Andersen, Fødevarestyrelsen, har forklaret⁶²⁶, at der fremgår ting på tidslinjen, som ikke er helt rigtige. Hun ved ikke, om dokumentet senere blev rettet. Hun deltog ikke i det interne møde om morgenen den 4. november 2020 i Fødevarestyrelsen. Hun var heller ikke til møde i F265. Efter mødet med NOST den 4. november 2020 blev hun i NOST'en for at deltage i flere Skype-møder med Forsvaret. Hun var tilbage på kontoret omkring kl. 17-17.30.

9.5.2. Afdelingschefmødet kl. 10.30

Onsdag den 4. november 2020 om formiddagen kl. 10.30 blev der på Justitsministeriets foranledning afholdt et virtuelt møde med deltagelse af afdelingscheferne Dorthe Eberhardt Søndergaard og Lene Brøndum Jensen, Sundhedsministeriet, Line Nørbæk, Erhvervsministeriet, Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, Annemarie Lauritsen, Finansministeriet og Kasper Høeg-Jensen, Forsvarsministeriet samt administrationsdirektør i Erhvervsministeriet Torben Skovgaard Andersen, afdelingschef i Justitsministeriet Anne-Mette Lyhne Jensen, teamleder i Erhvervsministeriet Søren Bøllingtoft Knudsen og kontorchef Morten Holland Heide, Justitsministeriet. Kontorchef Katrine Kaldahl, Sundhedsministeriet overværede tillige mødet.

⁶²⁵ Forklaringsdokumentet s. 507

⁶²⁶ Forklaringsdokumentet s. 1315

Der var på mødet tvivl om, hvilke beslutninger, der var truffet på KU-mødet den 3. november 2020, herunder om KU-beslutningen indebar et forbud mod minkavl eller en nedlæggelse af minkerhvervet. På mødet gjorde Tejs Binderup opmærksom på, at der ikke var hjemmel til at aflive alle mink i lov om hold af dyr, og han spurgte, om epidemiloven kunne anvendes som hjemmel, hvilket Dorthe Eberhardt Søndergaard afviste. Der blev ikke konkluderet noget på mødet, og i forlængelse af mødet skulle Anne-Mette Lyhne Jensen forsøge at afklare, hvad KU-beslutningen indebar i forhold til mink.

Departementschef Barbara Bertelsen, Statsministeriet, som ikke deltog i mødet, har forklaret⁶²⁷, at man kunne have ønsket sig, at da det stod klart den 4. november 2020 om formiddagen, at der manglede hjemmel til aflivning i zone 3, skulle det være kommet frem inden statsministerens pressemøde den 4. november 2020 om eftermiddagen.

Afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen, Justitsministeriet, har om mødet – under sin første forklaring for kommissionen forklaret⁶²⁸ – at der blev indkaldt til mødet i forlængelse af et andet generelt møde om nedlukning af Nordjylland. Tejs Binderup bad om, at der blev indkaldt til et ekstra møde omhandlende minkdelen. Morten Holland Heide deltog også i mødet, fordi der var et ekspropriationsspørgsmål. Hendes erindring fra mødet var, at det var meget intenst. Hun talte selv i telefon under en del af mødet. Hun skulle efter sin erindring involveres i noget meget akut i tilknytning til et NOST-møde. Hun hørte derfor ikke dialogen mellem Tejs Binderup og Dorthe Søndergaard om hjemmel. Hun fik dog fornemmelsen af, at nogle ministerier forud for KU-mødet havde gjort sig nogle overordnede og mere langsigtede overvejelser om mink. KU-beslutningen matchede ikke disse overvejelser. Der var en uklarhed om, hvad der var besluttet på KU-mødet, og hun blev bl.a. af Erhvervsministeriet spurgte om, hvorvidt man kunne lukke minkfarme i medfør af epidemiloven, hvilket blev afvist umiddelbart. Hun påtog sig derfor opgaven at tale med sin departementschef Johan Legarth om, hvad der var truffet beslutning om på KU-mødet. Hun har under en genafhøring for kommissionen forklaret supplerende, at det på dette møde kom frem, at det var Miljø- og Fødevareministeriets opfattelse, at der ikke var hjemmel til at gennemføre regeringens beslutning om at aflive samtlige mink. Hun hørte det

627 Forklaringsdokumentet side 1618

628 Forklaringsdokumentet side 244, 638 og 647

ikke på selve mødet, men blev i forlængelse af mødet gjort opmærksom herpå, og hun fik et spørgsmål om, hvorvidt der kunne være hjemmel i epidemiloven til at gennemføre regeringens beslutning. Det blev på mødet stillet spørgsmål fra Sundhedsministeriet til, om Miljø- og Fødevareministeriet ved vurderingen af hjemmel i § 30 i lov om hold af dyr havde inddraget Statens Serum Instituts nye risikovurdering. Heller ikke dette hørte hun på mødet. Det var først om morgenen den 4. november 2020 omkring kl. 11.00, at det gik op for hende, at der manglede hjemmel til at aflive samtlige mink i Danmark. Justitsministeriet blev ikke involveret i en afklaring heraf forud for den 4. november 2020. Justitsministeriet havde et stort fokus på nedlukningen af Nordjylland efter regeringens pressemøde den 4. november 2020. Nedlukningen af Nordjylland var den hårdeste nedlukning til dato, og det var en kompliceret regional nedlukning. Nedlukningen af Nordjylland ramte samtlige ministerier, og hun var i dialog med alle ministerier i løbet af den 3. og 4. november 2020. Det fyldte rigtig meget. Det var en meget intens proces. Coronaembedsmænd arbejdede i et modus, hvor de skulle reagere meget hurtigt både i forhold til situationer med smittespredning og i forhold til forberedelse af materiale til regeringen. Der blev skrevet adskillige bekendtgørelser på en halv dag, og der var processer, som normalt tager uger eller måneder, der blev håndteret på et døgn. Arbejdspresset i efteråret 2020 var meget intenst, og det var nogle meget krævende processer, hvilket gjorde sig gældende på tværs af ministerierne. I perioden fra medio september 2020 og langt ind i foråret 2021 registrerede hun gennemsnitligt 75-80 timer om ugen. Der var helt sikkert nogen, der arbejdede mere end hende. I ugen den 2. november 2020 til den 8. november 2020 registrerede hun 90 timer. Den 4. november 2020 registrerede hun 18 timer, og dagen bestod ud over det tidligere nævnte bl.a. af håndteringen af, at justitsministeren var konstateret smittet med corona, koordination af test af regeringen, sikring af værnemidler til Marienborg og forberedelse af endnu en KU-sag vedrørende nedlukningen af Nordjylland. Den 4. november 2020 var endnu mere intens end den 3. november 2020, og der blev arbejdet så hårdt i både Justitsministeriet og de andre relevante ministerier, herunder også i Miljø- og Fødevareministeriet.

Teamleder Søren Bøllingtoft Knudsen, Erhvervsministeriet, har beskrevet mødet som lidt ukoordineret, da mødedeltagerne sad hver for sig, og mange havde hovedet nede i computeren.

Erhvervspolitisk direktør Line Nørbæk, Erhvervsministeriet, har forklaret⁶²⁹, at der på mødet var tvivl om, hvilke beslutninger, som var blevet truffet på KU-mødet. Man var i tvivl om, hvilket scenarie regeringen havde valgt. Regeringen havde valgt en model, hvor alle mink inkl. avlsdyr skulle slås ned, men ikke et forbud mod erhvervet. Den model var ikke beskrevet i materialet. En af mødedeltagerne troede, at der var truffet afgørelse om forbud mod mink. Departementschef Michael Dithmer havde efter KU-mødet internt i Erhvervsministeriet givet tilbagemelding om, at der var truffet beslutning om nedslagning af alle dyr, men ikke forbud mod minkavl. Ekspropriation fyldte meget, og hun kan godt have spurgt ind hertil under mødet. Hun husker ikke den præcise ordveksling mellem Tejs Binderup og Dorthe Eberhardt Søndergaard om hjemmel, men det er korrekt, at der var en drøftelse af, hvorvidt man kunne gøre brug af epidemiloven, hvilket Sundhedsministeriet var uenig i. Mødet varede nok ca. 30 minutter. Referatet er dækkende for mødeindholdet.

Afdelingschef Dorthe Eberhardt Søndergaard, Sundhedsministeriet, har forklaret⁶³⁰, at der på mødet var tvivl om, hvorvidt minkbranchen skulle nedlægges. På mødet oplyste Tejs Binderup, at der ikke var hjemmel til at aflive alle mink i lov om hold af dyr, og han spurgte derfor, om hjemlen kunne findes i epidemiloven. Hun svarede, at der ikke var hjemmel i epidemiloven. Der blev ikke konkluderet noget på afdelingschefmødet. Baggrunden for hendes ytring på mødet var, at hun spurgte, om Miljø- og Fødevareministeriet ved vurdering af § 30 i lov om hold af dyr havde revurderet deres vurdering af hjemmel henset til den nye risikovurdering. Sundhedsministeriet ville gerne hjælpe med forklaring og fortolkning af risikovurderingen. Hun vidste ikke, om Miljø- og Fødevareministeriet allerede havde kombineret den nye risikovurdering med lov om hold af dyr og fortsat ikke mente, at loven hjemlede aflivning af samtlige mink. Miljø- og Fødevareministeriet havde tidligere tilbage i september 2020 skiftet holdning til, at lov om hold af dyr kunne give hjemmel til yderligere aflivning af raske mink i zonerne som følge af en ny risikovurdering. Hun opfordrede derfor Tejs Binderup til at foretage en ny vurdering ved, at ministeriet foretog en ny proportionalitetsvurdering i lyset af en nyere risikovurdering fra Statens Serum Institut. Hun stillede derfor spørgsmål ved, om den nye risikovurdering kunne føre til et andet resultat, hvor § 30 i lov om hold af dyr kunne hjemle yderligere aflivning. Drøftelsen

629 Forklaringsdokumentet side 12f

630 Forklaringsdokumentet side 274 og 285f

på mødet om § 30 i lov om hold af dyr foregik primært mellem hende og Tejs Binderup. Der kom ikke input fra andre mødedeltagere. Hun mener, at afdelingschefmødet i Justitsministeriet varede tre kvarter. Det var Justitsministeriet, der udarbejdede referatet, og hun er enig i referatets indhold.

Kontorchef Katrine Kaldahl, Sundhedsministeriet, har om mødet forklaret⁶³¹, at hun ikke husker, at hjemmelsspørgsmålet blev drøftet. Hun talte den 3. november – dagen forinden – med Dorthe Eberhardt Søndergaard om hjemmelsspørgsmålet, hvor Dorthe Eberhardt Søndergaard ringede til Tejs Binderup og sagde, at der ikke var hjemmel i epidemiloven. Hun tror, at hun på tidspunktet for afdelingschefmødet den 4. november havde læst bilag 2 og bilag 2a. Det, at Tejs Binderup nævnte hjemmelsspørgsmålet, var ikke en overraskelse, det var en overraskelse, at de blev ved med spørge, om der var hjemmel i epidemiloven, for det var afklaret, at der ikke var. Dyreområdet var Miljø- og Fødevareministeriets ansvar.

Afdelingschef Annemarie Lauritsen, Finansministeriet, har forklaret⁶³², at Anne-Mette Lyhne Jensen indkaldte til et telefonmøde. Det er typisk Justitsministeriet, som indkalder, når puslespilsbrikkerne skal samles. De søgte forinden AC-telefonmødet den 4. november 2020 at afklare med deres departementschefer, hvad der var besluttet på KU-mødet. Hun deltog i mødet på telefon. Da Tejs Binderup nævnte spørgsmålet om hjemmel, tænkte hun, at det ikke var et spørgsmål for Finansministeriet, og at der var fokus på det i Miljø- og Fødevareministeriet, som også er ressortministeriet. Hun begyndte derfor – som hun husker det – at ekspedere mails, da spørgsmålet om hjemmel blev rejst at Tejs Binderup. I Finansministeriet var de således på daværende tidspunkt i gang med at forberede finanslovsforhandlingerne, og hun havde også travlt med dette arbejde.

Kontorchef Morten Holland Heide, Justitsministeriet, har forklaret⁶³³, at han under mødet talte lidt generelt om kriterierne for ekspropriation, og at det var noget, som Stats- og Menneskeretskontoret skulle se på. Det hastede, da der skulle være pressemøde samme dag. Han forstod, at det var beslutningerne vedrørende mink, der skulle meldes ud, men han deltog normalt ikke

631 Forklaringsdokumentet side 484f

632 Forklaringsdokumentet side 565

633 Forklaringsdokumentet side 852 og 854

i forberedelsen af pressemøder. Det, der fik Dorthe Eberhardt Søndergaard til at reagere, var formentlig, at der forelå en ny risikovurdering fra Statens Serum Institut om smitte blandt mink, som betonedede den betydelige risiko for folkesundheden. Han vil tro, at Dorthe Eberhardt Søndergaard mente, at det måtte betyde noget for vurderingen af hjemlen, hvilken sundhedsmæssig situation man stod i. Risikovurderingen var voldsomt skærpet på det tidspunkt. De talte om, at Danmark var det næste Wuhan. De skulle finde ud af, hvad der var besluttet, før der kunne laves et pressemøde, og før de kunne vurdere, hvad der var hjemmel til, og afklare problemstillingen vedrørende ekspropriation. Spørgsmålet handlede derfor om, hvorvidt der alene var tale om aflivning, eller om der skulle gælde et permanent eller midlertidigt forbud mod minkavl. Han ved ikke, hvorfor det var Dorthe Eberhardt Søndergaard fra Sundhedsministeriet, der udfordrede Tejs Binderup på afdelingschefmødet den 4. november 2020. Det kan være begrundet i spørgsmålet om, hvorvidt det hørte under epidemiloven eller under fødevarelovgivningen, men han ved det ikke. Justitsministeriet udfordrede ikke Tejs Binderups opfattelse, da Anne-Mette Lyhne Jensen var fraværende under dele af mødet, og han kendte ikke selv til § 30 i lov om hold af dyr. Han var enig med Dorthe Eberhardt Søndergaard for så vidt angik hendes betragtninger om epidemiloven.

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har forklaret⁶³⁴, at under mødet den 4. november 2020 kl. 10.30 var der en drøftelse af hele Nordjyllandspakken. Der var også en drøftelse af, hvad der egentligt var blevet besluttet om mink, herunder hvordan og hvornår beslutningen skulle meldes ud. Det var ikke alle deltagere, som havde samme forståelse af KU-beslutningen om mink. Erhvervsministeriet, Miljø- og Fødevareministeriet og Finansministeriet tilkendegav, at der var tale om ekspropriation. Han husker ikke, hvad Justitsministeriet mente herom, men Anne-Mette Lyhne Jensen sagde, at Justitsministeriet måtte kigge på hele hjemmelsspørgsmålet. Flere mødedeltagere tilkendegav, at de ikke var i tvivl om, at der var tale om ekspropriation, jf. § 56 i lov om hold af dyr. Han mindede mødedeltagerne om, at de skulle huske på, at Miljø- og Fødevareministeriets lovgivning ikke kunne udstrækkes til at omfatte aflivning af alle mink udenfor zone 1 og 2. Alle mødedeltagere var fuldt opmærksomme herpå. Det kom ikke som nogen overraskelse for nogen af deltagerne. Dorthe Eberhardt Søndergaard spurgte, om det var muligt at

634 Forklaringsdokumentet side 690f

gøre brug af lov om hold af dyr som hjemmel i lyset af den nye risikovurdering. Han svarede, at det ikke var tilfældet. I Miljø- og Fødevareministeriet og Fødevarestyrelsen havde man haft overvejelser om, hvorvidt hele Danmark kunne udgøre én stor zone. Det var ikke muligt, idet lov om hold af dyr ikke kunne anvendes til nedslagning af alle mink, som ville resultere i lukning af et erhverv. Det af Morten Holland Heide den 11. november 2020 udarbejdede referat er dækkende i forhold til drøftelserne om mink og hjemmel, men man kan godt se, at notatet er skrevet efter, at der var opstået en sag om manglende hjemmel. Han synes, at hjemmel fylder mere i referatet, end det gjorde på mødet. Han sagde blot, at der ikke var hjemmel til nedslagning af alle mink. Han rejste ikke et ”spørgsmål” om hjemmel, men konstaterende blot, at der ikke var hjemmel. Han informerede mødedeltagerne om, at mødedeltagerne skulle huske på, at der ikke var hjemmel. Mødet varede ca. 30 minutter. Det var et virtuelt møde.

Kontorchef Paolo Drostby, Miljø- og Fødevareministeriet, har forklaret⁶³⁵, at han den 4. november 2020 fik besked om, at Tejs Binderup på et afdelingschefmøde samme dag blev udfordret på hjemmelsspørgsmålet af Sundhedsministeriet. Tejs Binderup fastholdt, at der ikke var hjemmel til at aflive alle mink. Der var en løbende diskussion mellem Miljø- og Fødevareministeriet og Sundhedsministeriet om, hvorvidt det var mest hensigtsmæssigt, at der blev skabt hjemmel til aflivning af mink i Sundhedsministeriets eller i Miljø- og Fødevareministeriets lovgivning. Miljø- og Fødevareministeriets synspunkt var, at tiltagene i givet fald skulle etableres af humane årsager, hvorfor det naturlige ville være, at hjemlen blev skabt i Sundhedsministeriets lovgivning. Sundhedsministeriet var mere interesseret i, at hjemlen til aflivning af mink blev skabt i Miljø- og Fødevareministeriets lovgivning.

Administrationsdirektør Torben Skovgaard Andersen, Erhvervsministeriet, har forklaret⁶³⁶, at han ikke mener, at han deltog i afdelingsmødet den 4. november 2020. Han havde et andet møde på dette tidspunkt, og han bad derfor Søren Bøllingtoft Knudsen om at deltage i mødet. Han deltog muligvis i den sidste del af dette afdelingschefmøde, og han mener ikke, at man i denne del af afdelingschefmødet havde en diskussion af kompensationsordningerne. Han husker heller ikke, at Tejs Binderup i denne del af mødet rejste spørgsmålet om

635 Forklaringsdokumentet side 1597

636 Forklaringsdokumentet side 1280

den manglende hjemmel til at aflive alle mink. Han fik ikke tilsendt referatet af afdelingschefmødet den 4. november 2020.

Kontorchef Morten Holland Heide, Justitsministeriet, udarbejdede efterfølgende – den 11. november 2020 – et notat om forløbet af afdelingschefmødet, hvoraf fremgår bl.a.:

”...

På mødet blev bl.a. spørgsmålet om, hvorvidt KU-beslutningen ville udgøre ekspropriation over for minkavlerne, bragt op, idet flere mødedeltagere mente, at dette var tilfældet. Jeg tilkendegav, at dette afhang af en afvejning af en række kriterier, herunder formålet med indgrebet, og at man ikke uden videre kunne lægge til grund, at indgrebet var ekspropriativt. Jeg nævnte, at denne vurdering skulle foretages af Justitsministeriets Stats- og Menneskeretskontor. Flere mødedeltagere understregede, at denne vurdering skulle foretages meget hurtigt. Jeg lovede, at vi ville vende hurtigt tilbage.

Tejs Binderup rejste på mødet et spørgsmål om hjemmelsgrundlaget for aflivning af mink, idet man hidtil kun havde aflivet mink i smittede farme og i risikozonerne omkring smittede farme. Dorte Søndergaard spurgte, om dette ikke bare drejede sig om, at man ikke stillede de rigtige spørgsmål til sundhedsmyndighederne. Situationen var således markant anderledes med den nye risikovurdering fra SSI, end da det blev besluttet at aflive de smittede mink og minkene i risikozonerne. Hun nævnte også, at epidemiloven ikke gav hjemmel til aflivning. Der blev ikke konkluderet noget om, hvorvidt der var hjemmel til aflivning af alle mink.

Da der på mødet var usikkerhed om, hvorvidt regeringen havde besluttet, at der skulle være et permanent forbud mod mink, konkluderede Anne-Mette Lyhne Jensen, at dette spørgsmål måtte afklares, før det gav mening at tale mere. Mødet blev herefter afsluttet.

...”

Kontorchef Morten Holland Heide, Justitsministeriet, har om referatet forklaret⁶³⁷, at han ikke havde noteret yderligere om mødet. Det var derfor en smule forvirrende, da han ikke kendte til sagen på forhånd og ganske kort forinden var blevet bedt om at deltage i mødet, hvor der blev talt om mange ting. De embedsmænd, som havde været til stede under KU-mødet, forsøgte man at få oplysninger fra. Det blev drøftet, om det alene var besluttet at aflive alle mink, eller om der også skulle indføres et forbud, og i givet fald om det var et midlertidigt eller permanent forbud mod hold af mink. Udover, hvad han har gengivet i notatet, husker han ikke, hvad de enkelte afdelingschefer gav udtryk for. Udover det refererede husker han ikke, hvad Tejs Binderup i øvrigt sagde under mødet. Han havde en opfattelse af, at Miljø- og Fødevareministeriet forud for mødet havde givet udtryk for hjemmelsgrundlaget, men at det var nogle interne vurderinger.

Sundhedsminister Magnus Heunicke har – forevist uddrag af referat fra mødet – forklaret⁶³⁸, at han ikke hørte om dette møde. Han blev ikke orienteret om drøftelsen på mødet. Dorthe Eberhardt Søndergaard udfordrede vel Tejs Binderups vurdering, og det er udtryk for et samarbejde mellem ministerierne. Den nye risikovurdering kunne eventuelt bruges til at gøre hele Danmark til én stor zone. Da man på CU-mødet den 1. oktober 2020 besluttede at udvide zonerne, var det med hjemmel i lov om hold af dyr og netop på baggrund af en ny risikovurdering. Dorthe Eberhardt Søndergaard siger vel, at sidst der kom en ny risikovurdering, mente man, at der var hjemmel.

Afdelingschef Tejs Binderup udarbejdede efterfølgende – den 19. november 2020 – nogle noter om begivenhedsforløbet, hvori han skrev følgende om afdelingschefmødet:

”...

Hjemmelsspørgsmålet bringes op på møde i AC-gruppen. MFVM mener ikke det passer i MFVM lovgivning, men at det må ind i epidemiloven, da det er en sundhedsfaglig beslutning at slå mink ned. Det aftales, at JM må se på det.

...”

⁶³⁷ Forklaringsdokumentet side 853f

⁶³⁸ Forklaringsdokumentet side 1204f

Anne-Mette Lyhne Jensen tog kontakt til sin departementschef på sms i anledning af tvivlen om, hvad der var truffet beslutning om på KU-mødet:

” ...

Anne-Mette Lyhne Jensen kl. 10.56:

Skal minkindustrien lukkes ned for bestandig eller skal alle dyr slås ned (med bemærkning om at regeringen ikke vil stille sig i vejen for fremtidig produktion) – det sidste er meget svært kommunikativt og erstatningsmæssigt.

Anne-Mette Lyhne Jensen kl. 10.57:

Dvs er det forbud vi taler om (som kræver lovhjemmel)

Johan Legarth kl. 11.05:

Det er ikke forbud. Regeringen vil ikke afskære muligheden for, at der efter Corona kan genopbygges en minkindustri i Danmark

Anne-Mette Lyhne Jensen kl. 11.22:

Tak – meget vigtig afklaring

...”

Afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen, Justitsministeriet, har herom forklaret⁶³⁹, at hun ”testede det af” og skrev til Johan Legarth, som det fremgår af hendes sms’er kl. 10.56 og kl. 10.57. Som det fremgår af korrespondancen, sagde Johan Legarth, at der ikke var noget forbud. Hun havde på mødet med afdelingscheferne lovet en afklaring herom. Som det fremgår, var hendes forståelse på dette tidspunkt, at forbud krævede ny lovhjemmel.

9.5.3. Telefonmøde kl. 11.15 mellem Justitsministeriet og Sundhedsministeriet samt orientering af Miljø- og Fødevareministeriet

I forlængelse af afdelingschefmødet kl. 10.30 søgte afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen at afklare, hvad KU-beslutningen indebar i forhold til mink. Anne-Mette Lyhne Jensen tog i den forbindelse initiativ til et telefonmøde mellem hende, afdelingschef Dorthe Eberhardt Søndergaard, kontorchef Ka-

639 Forklaringsdokumentet side 244

trine Kaldahl og kontorchef Morten Holland Heide samme dag kl. 11.15 om hjemmelsspørgsmålet.

Under telefonmødet videresendte Dorthe Eberhardt Søndergaard kl. 11.23 en mail – med et opslag foretaget den 25. september 2020 af fuldmægtig i Sundhedsministeriet Niels Torpegaard Christensen på hjemmesiden retsinformation omhandlende § 30 lov om hold af dyr – til Anne-Mette Lyhne Jensen og Morten Holland Heide:

”...

Sendt: 4. november 2020 11:23

Emne: Fwd: Hjemmel til aflivning af mink

Kære begge

En af vores jurister så på hjemmel til nedslagtning, se nedenstående

...

Så vidt jeg kan se, har MFVM hjemmel til aflivning i § 30 i lov om hold af dyr<<https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2019/1>>, jf. nedenfor.

§ 30. Miljø- og fødevareministeren kan for at udrydde, hindre, begrænse eller imødegå risiko for udbredelse af zoonotiske smitstoffer og af de sygdomme, der er anført i de i § 25 nævnte lister 3 og 4, fastsætte regler om og meddele påbud om gennemførelse af særlige foranstaltninger samt meddele forbud mod anvendelse af dyr, dele heraf eller animalske fødevarer, sæd, oocytter, embryoner af dyr samt gødning, hø, halm, dyrefoder og andre produkter og genstande, hvormed sygdomme og zoonotiske smitstoffer kan spredes. Ministeren kan endvidere fastsætte regler om og meddele påbud om gennemførelse af særlige smitteforebyggende foranstaltninger i andre tilfælde end ved udbrud eller mistanke om udbrud.

Stk. 2. Foranstaltningerne i henhold til stk. 1 kan bl.a. omfatte:

1) For dyrehold og vildtlevende dyr:

(...)

h) aflivning af dyr, herunder i et område omkring et udbrudssted, eller slagtning på særlige vilkår og

i) destruktion.

Af noten på Karnov fremgår endvidere vedrørende nedenstående:

(56) 2. pkt. blev indsat ved L 2018 1550 og omfatter modsat 1. pkt. situationer, hvor der ikke er tale om udbrud eller begrundet mistanke om udbrud.

Bestemmelsen tænkes også anvendt i situationer, hvor dyrene ikke selv er syge, men hvor smitstoffet stadig udgør en sundhedsmæssig risiko for mennesker.

...”

Afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen, Justitsministeriet, har om telefonmødet – under sin første forklaring for kommissionen – forklaret⁶⁴⁰, at det var hende, som tog initiativ til opringningen til Dorthe Eberhardt Søndergaard, fordi hun umiddelbart efter afdelingschefmødet kl. 10.30 havde lovet Tejs Binderup at tale med Sundhedsministeriet om, hvorvidt der var hjemmel til aflivning i epidemiloven, hvilket Tejs Binderup havde spurgt om. Dorthe Eberhardt Søndergaard sagde noget i retning af: ”Vi har hjulpet dem før” og sagde, at der fandtes en bestemmelse i lov om hold af dyr. Dorthe Eberhardt Søndergaard sagde: ”Jeg sender dig lige ordlyden, hvor der kan tages hensyn til smitte til mennesker”. Dorthe Eberhardt Søndergaard gjorde opmærksom på, at der var en passus om zoonotiske stoffer og forklarede dem, hvad det betød. Dorthe Eberhardt Søndergaard sagde, at 7,8 km zonen var fastlagt på baggrund af en tidligere sundhedsfaglig vurdering, og nu forelå der en langt mere alvorlig sundhedsfaglig vurdering. Dorthe Eberhardt Søndergaard syntes, at det lød mærkeligt, hvis 7,8 km zonen stod ved magt. De drøftede ikke, om det var en stor zone, der dækkede hele Danmark, men måske det handlede om, at cirklerne blev så store, at det dækkede hele landkortet. Anne-Mette Lyhne Jensen har – under sin fortsatte forklaring for kommissionen – forklaret supplerende, at det blev aftalt, at hun skulle ringe til Miljø- og Fødevareministeriet for at sikre sig, at der var taget højde for Statens Serum Instituts nye risikovurdering. På telefonmødet nævnte Dorthe Eberhardt Søndergaard, at Sundhedsministeriet tidligere havde været inde og kigge på lov om hold af dyr,

640 Forklaringsdokumentet side 245, 638 og 648

og Dorthe Eberhardt Søndergaard kom med nogle fornuftige betragtninger, som hun (Anne-Mette Lyhne Jensen) videregav til Tejs Binderup. Tejs Binderup oplyste hende om, at dette ville han vende med Fødevarestyrelsen.

Afdelingschef Dorthe Eberhardt Søndergaard, Sundhedsministeriet, har forklaret⁶⁴¹, at efter afdelingschefmødet ringede Anne-Mette Lyhne Jensen til hende og spurgte, hvorfor Tejs Binderup pludselig talte om epidemiloven. På dette tidspunkt havde hun og Anne-Mette Lyhne Jensen fra Justitsministeriet et tæt samarbejde om den nye epidemilov, og Anne-Mette Lyhne Jensen havde derfor et indgående kendskab til epidemiloven. Anne-Mette Lyhne Jensen kendte ikke lov om hold af dyr, og hun (Dorthe Eberhardt Søndergaard) videresendte derfor teksten fra Niels Torpegaard Christensen til Anne-Mette Lyhne Jensen. Baggrunden for at de drøftede lov om hold af dyr i Sundhedsministeriet tilbage i september 2020 var, at Miljø- og Fødevarerministeriet havde meldt ud, at lov om hold af dyr ikke gav hjemmel til zoneordningen. Dette undrede de sig over i Sundhedsministeriet, og Niels Torpegaard Christensen slog derfor lov om hold af dyr op. Hun forestillede sig, at Miljø- og Fødevarerministeriet skulle lave en vurdering af, hvorvidt § 30 kunne hjemle regeringens beslutning, herunder ved at sundhedsmyndighederne uddybede eller forklarede risikovurderingen. Det var ment som et åbent spørgsmål om, hvorvidt denne vurdering var foretaget. Hun har lært, at Miljø- og Fødevarerministeriets første svar altid er, at de ikke kan håndtere det inden for deres lovgivning. Hun har samtidig lært, at denne besked fra Miljø- og Fødevarerministeriet godt kan flytte sig, når der kommer nye risikovurderinger. På mødet blev det aftalt, at Miljø- og Fødevarerministeriet fik til opgave at undersøge, hvorvidt § 30 i lov om hold af dyr kunne hjemle regeringens beslutning om aflivning af samtlige mink i Danmark, og Justitsministeriet fik til opgave at undersøge spørgsmålet om ekspropriation. Telefonmødet varede ikke lang tid. Både Morten Holland Heide og Anne-Mette Lyhne Jensen undrede sig over, hvorfor Tejs Binderup på afdelingsmødet den 4. november 2020 talte om epidemiloven i sammenhæng med aflivning af mink.

Kontorchef Katrine Kaldahl, Sundhedsministeriet, har forklaret⁶⁴², at det var Anne-Mette Lyhne Jensen, som ringede til Dorthe Eberhardt Søndergaard, og de talte om epidemiloven og om, at der ikke var hjemmel i den lov, og at

641 Forklaringsdokumentet side 274, 276 og 286f

642 Forklaringsdokumentet side 484

Miljø- og Fødevareministeriet tidligere havde anvendt lov om hold af dyr til at aflive mink. De havde en gammel mail fra september, som de videresendte til Anne-Mette Lyhne Jensen. Der var tale om den mail, hvor Niels Torpegaard Christensen gengav § 30 i loven. Hun sendte mailen under samtalen. Dorthe Eberhardt Søndergaard sendte den videre til Anne-Mette Lyhne Jensen og en anden i Justitsministeriet under samtalen eller lige, da de havde lagt på. Der blev ikke talt om, at Sundhedsministeriet skulle tage noget på sig. Hun forventede efter samtalen, at det lå ovre i Justitsministeriet. Det sidste hun hørte om hjemmel var, da der blev lagt på over for Anne-Mette Lyhne Jensen.

Kontorchef Morten Holland Heide, Justitsministeriet, har forklaret⁶⁴³, at mailen fra juristen i Sundhedsministeriet ikke gjorde særligt indtryk på ham, da den alene var tiltænkt som en hjælp til, at de hurtigt kunne sætte sig ind i dyreholdslovens § 30. Han så ikke på juristens vurdering i mailen, men han kiggede alene på paragraffens ordlyd, da den blev fremsendt under telefonmødet. Udkommet af telefonmødet var, at det var relevant at se på § 30 i lov om hold af dyr, og at Anne-Mette Lyhne Jensen ville tage kontakt til Miljø- og Fødevareministeriet herom med henblik på, at Miljø- og Fødevareministeriet skulle afklare, om der var hjemmel i lov om hold af dyr. Han fik til opgave – sammen med Stats- og Menneskeretskontoret – at få skrevet en tekst om ekspropriation, som skulle sendes til kredsen af afdelingschefer.

Direktør Nikolaj Veje, Fødevarestyrelsen, har om Dorthe Eberhardt Søndergaards mail af 4. november 2020 forklaret⁶⁴⁴, at han modtog mailtråden under et statusmøde den 4. november 2020 på Skype med Tejs Binderup. Tejs Binderup havde været til afdelingschefmøde og fortalte ham, at regeringens beslutning ikke indeholdt et forbud mod hold af mink. Tejs Binderup nævnte sidst i mødet, at nogen mente, at der var hjemmel. Da han modtog mailen, opfattede han først, at Justitsministeriet mente, at der var hjemmel i Fødevarestyrelsens lovgivning. Der er ikke nogen vurdering i mailen. Han mente, at juristerne skulle se på deres oprindelige vurdering og nu se på den i lyset af regeringens beslutning. Han sendte mailen videre til Hanne Larsen og Camilla Brasch Andersen. Hanne Larsen involverede herefter Birthe Schubart, som sagde, at der ikke var noget, der ændrede ved hendes juridiske vurdering. Tejs Binderup gik senere på eftermiddagen videre med den besked. Den 4.

643 Forklaringsdokumentet side 855

644 Forklaringsdokumentet side 496

november 2020 om aftenen holdt han et møde med Henrik Studsgaard og Tejs Binderup, hvor de stadig vurderede, at der i deres lovgivning ikke var hjemmel til aflivning af alle mink.

Morten Holland Heide udarbejdede den 11. november 2020 et notat om telefonmødet, hvoraf fremgår bl.a.:

”...

På mødet blev også spørgsmålet om hjemmel til aflivning af mink uden for smittede farme og risikozonerne, som var blevet rejst under mødet om opfølgningen på KU-mødet, drøftet. Hverken jeg eller Anne-Mette Lyhne Jensen var bekendt med reglerne i lov om hold af dyr, som var blevet brugt til at aflive dyrene på de smittede minkfarme og i risikozonerne. Dorte Søndergaard videresendte under samtalen en mail fra en jurist i Sundheds- og Ældreministeriet om § 30 i dyreholdsloven. Dorte Søndergaard gentog, at det måtte være et spørgsmål om, at man ikke stillede de rigtige spørgsmål til sundhedsmyndighederne. Situationen var markant anderledes med den nye risikovurdering fra SSI.

Alle mødedeltagere gav udtryk for, at det umiddelbart var lidt svært at forstå, at man ikke kunne bruge de samme regler, som var blevet brugt til at aflive minkene i risikozonerne, idet situationen sundhedsmæssigt var markant anderledes og mere alvorlig nu med den nye risikovurdering fra SSI.

Alle mødedeltagere gav udtryk for, at det umiddelbart var lidt svært at forstå, at man ikke kunne bruge de samme regler, som var blevet brugt til at aflive minkene i risikozonerne, idet situationen sundhedsmæssigt var markant anderledes og mere alvorlig nu med den nye risikovurdering fra SSI.

...”

Kontorchef Morten Holland Heide, Justitsministeriet, har om referatet forklaret⁶⁴⁵, at referaterne fra telefonsamtalerne blev til efterfølgende, da det blev besluttet, at der skulle laves en redegørelse til Folketinget, og at Stats- og

645 Forklaringsdokumentet side 855

Menneskeretskontoret skulle stå for at lave redegørelsen for Justitsministeriets vedkommende. Da de skulle aflevere alt materiale til Stats- og Menneskeretskontoret, lavede de telefonnotaterne for telefonmøderne den 4. og 5. november 2020. Han tror ikke, han havde notater fra møderne. Han mener, at han viste begge referater til Anne-Mette Lyhne Jensen, da hun havde været til stede under begge møder.

I forlængelse af telefonmødet kl. 11.15 ringede Anne-Mette Lyhne Jensen til Tejs Binderup, idet Tejs Binderup skulle afklare med Fødevarestyrelsen, om lov om hold af dyr kunne udgøre hjemmel til aflivning af alle mink.

Kl. 11.30 videresendte Anne-Mette Lyhne Jensen den mail, som hun kl. 11.23 havde fået tilsendt fra Dorthe Eberhardt Søndergaard, til Tejs Binderup:

” ...

Dato: 4. november 2020 kl. 11.30.33 CET

...

Emne: VS: Hjemmel til aflivning af mink.

Kære Tejs

I fortsættelse af vores snak - se nedenstående.

...”

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har herom forklaret⁶⁴⁶, at han videresendte mailkorrespondancen om hjemmel til Nikolaj Veje, som tog kontakt med Birthe Schubart.

Kl. 11.30 sendte Anne-Mette Lyhne Jensen en mail til Dorthe Eberhardt Søndergaard:

⁶⁴⁶ Forklaringsdokumentet side 694

”...

Sent: 04-11-2020 11:30:49 (UTC +02)

...

Fødevarestyrelsen kigger lige på hjemmelen igen.

”

9.5.4. Justitsministeriets arbejdstese

Afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen sendte kl. 12.08 en mail til mødedeltagerne, som havde deltaget i afdelingschefmødet kl. 10.30, hvori hun skrev, at hun havde fået bekræftet, at KU-beslutningen ikke indebar et forbud mod minkavl. Hun skrev videre, at arbejdstesen var, at der var hjemmel til aflivning af alle mink i § 30 lov om hold af dyr, samt at ”MFVM afklarer endeligt”:

”...

Emne: Beslutning om og hjemmel til aflivning af mink

Kære alle

Har fået bekræftet, at beslutningen var, som Line udlagde det, dvs. der er ikke truffet beslutning om et forbud. Regeringen vil ikke afskære muligheden for, at der efter Corona kan genopbygges en minkindustri i Danmark

Arbejdstesen ift hjemmel for aflivning af mink er følgende

- MVFM har hjemmel til aflivning af alle mink i § 30 i lov om hold af dyr (MFVM afklarer endeligt)

- der er ikke tale om ekspropriation (JM afklarer endeligt)

Vi lavede bidrag til dagens udmeldingspapir og fælles talelinjer ud fra ovenstående.

Som altid super.skaro bagkant.

...”

Afdelingschef Anne-Mette Lyhne Jensen, Justitsministeriet, har forklaret⁶⁴⁷, at hendes mail, hvor hun skrev, at Justitsministeriet havde en arbejdstese om, at der var hjemmel i § 30 i lov om hold af dyr til at aflive samtlige mink i Danmark, blev sendt som opfølgning på afdelingschefmødet kl. 10.30, hvor mødedeltagerne forsøgte at afklare regeringens beslutning fra KU-mødet den 3. november 2020. Det blev på mødet stillet spørgsmål fra Sundhedsministeriet til, om Miljø- og Fødevareministeriet ved vurderingen af hjemmel i § 30 i lov om hold af dyr havde inddraget Statens Serum Instituts nye risikovurdering. Heller ikke dette hørte hun på mødet, men hun havde efterfølgende et møde med Dorthe Eberhardt Søndergaard og Morten Holland Heide om spørgsmålet om hjemmel i epidemiloven, hvor det blev aftalt, at hun (Anne-Mette Lyhne Jensen) skulle ringe til Miljø- og Fødevareministeriet for at sikre sig, at der var taget højde for Statens Serum Instituts nye risikovurdering. Hun ringede efterfølgende til Tejs Binderup og drøftede dette med ham. Tejs Binderup lovede, at han ville drøfte dette med Fødevarestyrelsen, og det var hendes indtryk, at han ville tale med Fødevarestyrelsen med det samme. I mailen skrev hun endvidere, at arbejdstesen var, at der ikke var tale om ekspropriation, og at Justitsministeriet ville stå for at afklare dette endeligt. Det var en procesmail som opfølgning på et møde, hvor der blev fordelt nogle opgaver, og det var ikke en konkluderende mail. De personer, som modtog mailen, var nogle af hendes allernærmeste samarbejdspartnere, og det var derfor ikke en formel mail fra Justitsministeriet. Da hun havde sendt mailen, ringede hun til Tejs Binderup og gjorde ham opmærksom på mailen og på, at Justitsministeriet ikke havde foretaget nogen vurdering endsige kigget i forarbejderne til bestemmelsen.

Kontorchef Morten Holland Heide, Justitsministeriet, har om mailen forklaret⁶⁴⁸, at han forstod Anne-Mette Lyhne Jensens mail kl. 12.08 således, at hun havde talt med andre end Line Nørbæk, hvor hun havde fået resultatet fra KU-mødet bekræftet. Arbejdstesen arbejdede de ud fra, indtil andet var besluttet. Han var ikke med til at fastsætte arbejdstesen, da han arbejdede på ekspropriationsspørgsmålet. Hvis der ikke var hjemmel i § 30 i loven om hold af dyr, ville det forsinke indsatsen i omegnen af en uge med udarbejdelsen af et lovforslag. Danmark stod i en meget voldsom situation, så det var vigtigt at finde ud af, om der var en hjemmel. Han talte ikke mere med Anne-Mette Lyhne Jensen om hjemmelsspørgsmålet før pressemødet, så han ved ikke,

647 Forklaringsdokumentet side 638

648 Forklaringsdokumentet side 856

hvad hun talte med Tejs Binderup om. Han havde den opfattelse, at hjemmelsspørgsmålet blev håndteret af de to afdelingschefer, og ud fra mailen om arbejdstesen blev han bekræftet i, at afdelingscheferne var ved at finde en løsning. Der havde været samtaler mellem Tejs Binderup og Anne-Mette Lyhne Jensen, der førte til mailen om arbejdstesen. Man skulle finde ud af, om der var hjemmel i § 30 i lov om hold om dyr. Han havde ikke selv kigget på bestemmelsen på det tidspunkt. Han antager, at Anne-Mette Lyhne Jensen beskrev arbejdstesen på baggrund af drøftelser med den relevante afdelingschef i Miljø- og Fødevareministeriet, og at Miljø- og Fødevareministeriet var med på, at det var en arbejdstese. Han var klar over, at der var pressemøde senere på dagen. Han mente ikke, at det var relevant for ham at overveje at orientere Statsministeriet om hjemmelsspørgsmålet. Det ville ikke være sædvanligt, da det vedrørte lovgivning på Miljø- og Fødevareministeriets område, og spørgsmålet blev håndteret af afdelingscheferne. Det var Tejs Binderup, der havde rejst spørgsmålet om hjemmel, og han vidste ikke, hvad Anne-Mette Lyhne Jensen havde talt med Tejs Binderup om. Han gik ud fra, at Tejs Binderup var med på arbejdstesen.

Kontorchef Lisbeth Gro Nielsen, Justitsministeriet, har forklaret⁶⁴⁹, at først da hun modtog denne mail, blev hun bekendt med, at der var en hjemmelsproblematik i forhold til aflivning af alle mink. Begrebet ”arbejdstese” har ikke en specifik betydning i Justitsministeriet. Hun ved ikke, hvad Anne-Mette Lyhne Jensen mente med ordet ”arbejdstese”. Hun læste Anne-Mette Lyhne Jensens mail som en opfølgningsmail på drøftelserne fra afdelingschefmødet den 4. november 2020. Det var en status-mail, som samlede op på drøftelserne på mødet.

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har forklaret⁶⁵⁰, at han medgiver, at Anne-Mette Lyhne Jensens mail sendt kl. 12.08 kan læses således, at Anne-Mette Lyhne Jensen skulle afklare, om der var truffet beslutning om et forbud. Indtil Anne-Mette Lyhne Jensen onsdag den 4. november 2020 kl. 12.08 meddelte, at man arbejdede med en arbejdstese om, at der var lovhjemmel, baserede han sig på Fødevarestyrelsens og Paolo Drostbys vurdering, hvorefter der ikke var lovhjemmel. Det ville være mærkværdigt, hvis departementet havde anfægtet Fødevarestyrelsens vurdering. Det mest

649 Forklaringsdokumentet side 1168

650 Forklaringsdokumentet side 691f og 695

udtrykkelige, som han modtog fra Justitsministeriet, var Anne-Mette Lyhne Jensens mail omhandlende en arbejdstese. Sundhedsministeriet blandede sig nok, fordi epidemiloven var i spil. Han akkviescerede ved Justitsministeriets arbejdstese; måske fordi Justitsministeriets jurister antages for at være de dygtigste. Dertil kom, at det var Justitsministeriet, som havde ansvaret for aflivningsindsatsen i og med, at den blev forestået af politiet. Justitsministeriets folk talte med en vis vægt, når de talte om hjemmel. Han tænkte, at de havde overvejet det. Der var ingen, der var i tvivl om, at bolden lå hos Justitsministeriet på det tidspunkt. Han opstillede ikke en arbejdstese om, at der var hjemmel. Han reagerede ikke på Justitsministeriets arbejdstese. Når Justitsministeriet kontaktede ham og sagde, at lov om hold af dyr kunne bruges, så havde han ikke grund til at stille spørgsmålstegn ved det. Det var også Justitsministeriets opfattelse, at der ikke var tale om ekspropriation, selvom det var hans opfattelse. Anne-Mette Lyhne Jensens mail blev skrevet på et tidspunkt, hvor Justitsministeriet og Anne-Mette Lyhne Jensen havde en viden om, at Miljø- og Fødevareministeriet var af den opfattelse, at der ikke var hjemmel i lov om hold af dyr. Det var ikke hans opgave at trumfe en afdelingschef i Justitsministeriet; i hvert fald ikke før han havde fået en yderligere betryggelse fra Miljø- og Fødevareministeriets og Fødevarestyrelsens jurister. Det var hans opgave at afklare med Fødevarestyrelsen, om der måtte være hjemmel i lov om hold af dyr. Han havde allerede taget kontakt til Fødevarestyrelsen herom.

Afdelingschef Dorte Eberhardt Søndergaard, Sundhedsministeriet, har om mailen forklaret⁶⁵¹, at hun ved arbejdstese forstår, at spørgsmålet om hjemmel i § 30 i lov om hold af dyr og ekspropriation skal undersøges nærmere. Hun har ikke før oplevet, at man skulle arbejde ud fra en arbejdstese om, at der var hjemmel. Justitsministeriet gik her ind i sagen og påtog sig ansvaret for, hvordan man kom videre i forhold til hjemmelsspørgsmålet. Det er hendes opfattelse, at Anne-Mette Lyhne Jensen forud for afsendelse af mailen havde drøftet spørgsmålet om hjemmel med Miljø- og Fødevareministeriet. Sundhedsministeriet var ikke yderligere involveret i spørgsmålet om hjemmel.

Afdelingschef Annemarie Lauritsen, Finansministeriet, har forklaret⁶⁵², at mailen ikke gav hende anledning til refleksioner eller sagsbehandling. De havde

651 Forklaringsdokumentet side 287

652 Forklaringsdokumentet side 564

i Finansministeriet fokus på tempobonus, som nu ikke længere kun vedrørte Nordjylland og bufferzonerne, men hele landet.

Teamleder Søren Bøllingtoft Knudsen, Erhvervsministeriet, har om mailen forklaret⁶⁵³, at det for Erhvervsministeriet i relation til støtte og kompensation altid er relevant at vide, om et erhverv bliver nedlagt eller ej. Når der var blevet truffet beslutning om minkerhvervet, måtte de se på, hvad de kunne gøre på kompensationsiden. De har forskellige kompensationsordninger. Hvis erhvervet opretholdes med en vis aktivitet, så kan man holde hånden under erhvervet i en periode. De vidste ikke, hvad der lå i en dvalemodel, og de skitserede det derfor generelt. Den nedlukningsmodel, der var beskrevet i bilaget, var kun en overgangsordning. De havde hørt, at et forbud indebar en lukning af erhvervet, men det er sådan set de samme ordninger. Man kan ikke sige, at støtteordningerne ville være mere gunstige, hvis man havde besluttet ikke at nedlægge erhvervet. Jo hårdere ramt af restriktioner, des mere gunstige kompensationsordninger. Arbejdstesen om, at der var hjemmel, havde den betydning for Erhvervsministeriet, at de kunne bruge det til brug for udarbejdelse af faktaark. Det var endnu uvist, hvad der konkret var besluttet.

Tejs Binderup videresendte Anne-Mette Lyhne Jensens mail kl. 12.08 til Fødevarestyrelsens direktør Nikolaj Veje. Fødevarestyrelsen fastholdt, at der ikke var hjemmel til aflivning af alle mink i lov om hold af dyr, hvilket Tejs Binderup meddelte Anne-Mette Lyhne Jensen ved en mail sendt kl. 15.32, som tillige blev sendt i kopi til Dorthe Eberhardt Søndergaard og Morten Holland Heide:

” ...

Sendt: 4. november 2020 15:32

...

Emne: Re: Hjemmel til aflivning af mink.

Kære Anne-Mette

FVST vil gerne have en kontakt til jer. De mener ikke, at hjemlen kan udbredes til hele landet

...”

⁶⁵³ Forklaringsdokumentet side 906

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har forklaret⁶⁵⁴, at han tillige underrettede Anne-Mette Lyhne Jensen pr. telefon. Da han vendte tilbage til Anne-Mette Lyhne Jensen på mail kl. 15.32, henviste han til Fødevarestyrelsens opfattelse. Han skrev ret præcist, at Fødevarestyrelsen mente, at der ikke var hjemmel. Han har ikke uddannelsesmæssig baggrund til at anfægte Fødevarestyrelsens vurdering. I og med at Justitsministeriet samme dag havde meldt ud, at der muligvis kunne være hjemmel i § 30 i lov om hold af dyr, var han imidlertid mere åben for eventuelle alternative hjemler. Han skrev ikke noget om ekspropriation, da det var Justitsministeriet, som var ressortministerium på ekspropriation.

Samme eftermiddag kl. 15.43 sendte Morten Holland Heide følgende svar til Tejs Binderup og Anne-Mette Lyhne Jensen og med kopi til Dorthe Eberhardt Søndergaard, hvilken mail Tejs Binderup besvarede om aftenen kl. 21.31:

” ...

Emne: SV: Hjemmel til aflivning af mink.

Kære Tejs

Ok. Hvem skal vi tale med?

Mvh.

Morten

...

From: Tejs Binderup ...

Sent: 04-11-2020 21:31:23 (UTC +02)

To: Morten Holland Heide ...; Anne-Mette Lyhne Jensen ...

Cc: Dorthe Eberhardt Søndergaard ...; Birthe Schubart ...

...

Kære Morten

Beklager sent svar. Indbakken har været lidt rødglødende.

Du skal tale med Birthe Shubart fra Fødevarestyrelsen (cc).

654 Forklaringsdokumentet side 694 og 696

For god ordens skyld. Ift. om et forbud mod minkavl vil udgøre ekspropriation eller ej skulle U 2018.2501 Ø (ræveholdsdommen) være interessant, men det er I nok allerede opmærksomme på.

...”

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har herom forklaret⁶⁵⁵, at det først var om aftenen onsdag den 4. november 2020, at han fik sat Morten Holland Heide i kontakt med Birthe Schubart, som det ses af hans mail kl. 21.32 til Morten Holland Heide. Han læste først Morten Holland Heides mail sendt den 4. november 2020 kl. 15.43 om aftenen.

9.5.5. Partileder- og ordførerorientering

Partilederne og de politiske ordførerne blev den 4. november 2020 forud for pressemødet kl. 16.00 orienteret om regeringsbeslutningen om aflivning af alle mink.

Op til orienteringen var der en sms-korrespondance i Miljø- og Fødevareministeriet fra kl. 12.50 og frem mellem miljø- og fødevareminister Mogens Jensen, særlig rådgiver Søren Andersen, departementschef Henrik Studsgaard og afdelingschef Tejs Binderup om rollefordeling mv.:

”...

Tejs Binderup kl. 12.50:

FM har ringet. STM'en taler med Merrild nu, så Mogens kan ringe til Tage.

Tejs Binderup:

Derudover er meldingen, at vi bare skal gå i gang med vores interessant-håndtering. Dvs. vi kan kontakte borgmestre og kan orientere ordførere

Tejs Binderup:

Vi er lige ved at finde ud af, hvem der indkalder til partilederorienteringen. Tilstede på denne vil være SUM, EM og MFVM er meldingen

655 Forklaringsdokumentet side 694

Mogens Jensen:

Ok – jeg skal have beredskab nu så

Henrik Studsgaard:

Ok, så kan Mogens også stå for orienteringen af borgmestrene ligesom jeg gerne vil gå med til partiledermødet hvis minister + 1

Tejs Binderup:

Vi skal indkalde til partilederorientering kl. 14.30

Tejs Binderup:

Det kan godt være minister plus 1, det bestemmer vi selv

Tejs Binderup:

Jeg er lige ved at finde ud af, hvem fra SUM der kommer af fagperson, som kan forklare situation

Tejs Binderup:

Nå kontramelding. STM vil måske selv orientere partilederne

Tejs Binderup:

Jeg melder tilbage så snart der er endelig afklaring

Søren Andersen:

Har lige talt med Søren Egge. SUM har åbenbart orienteret BØF-sundhedsordførere i nat ...

...”

Af en af Sundhedsministeriet udarbejdet tidslinje over forløbet fremgår, at følgende deltog i mødet, hvori der skete orientering af partilederne: Sundhedsministeren, erhvervsministeren, miljø- og fødevareministeren, faglig direktør Kåre Mølbak samt partilederne Jakob Ellemann Jensen, Søren Pape Poulsen, Kristian Thulesen Dahl, Pia Olsen Dyhr, Pernille Skipper, Alex Vanopslagh, Josephine Fock, Sofie Carsten Nielsen og Pernille Vermund.

Sundhedsminister Magnus Heunicke udleverede den 22. november 2021 – kort før sin afhøring i kommissionen den 26. november 2021 – sine håndskrevne noter fra mødet, hvor partilederne blev orienteret om beslutningen

truffet på KU-mødet den 3. november 2020. Noterne er efterfølgende blevet renskrevet. Af noterne fremgår om mødet:

"Minkmøde med partierne

4/11 20

Mogens J

Velkomst. Slå mink ned, besluttet i går i regeringen.

Magnus H

Gennemgang af virus-mutationer. Internationalt mm. Opdyrket i celler, antistof.

Vacciner.

Kåre Mølbak

Cluster 1 ikke funktionel betydning.

Cluster 5: 4 mutationer 3 Aminosyre ændret + 1 tab af noget gen. Forsøg i laboratorier, hvor høj grad hæmmes væksten ved at bruge blodprøver/serum fra personer, der har overstået sygdom, og ikke i samme grad hæmme væksten. Så nu kan vi se en risiko for folkesundheden. Hvor hyppig? 12 prøver, i 9% af minkstammerne. Vi ser på med meget stor bekymring. Eksisterende strategi har ikke bremset smitten, Nordjylland 53% minkvarianter.

Forpligtet til at melde til WHO og ECDC.

Simon Kol

Danmark på globale markeder andre erhverv er vigtige.

Spændt sikkerhedsnet ud. + Pulje til udvikling og omstilling af de her.

Jacob Ellemann

FT bruger Teams...

Ekstremt alvorligt! Meget voldsomt det, man går ind og gør her. Svært at se sammenhængen ml hjælpepakker udløber nytår – livsgrundlag

fjernet! Anfægter ikke nødvendigheden, vi skal ikke have Struer til at blive det nye WUHAN, det forstår jeg godt.

Pernille Skipper

Rigtig bekymrende for familier og minavlere. Alvoren af den muterede virus:

Kåre Mølbak, kan denne omgå alle vaccineprojekter, der har stået på i snart et år. Hvis det er korrekt, at hvis den slipper ud af Nordjylland/DK, så skal vi starte forfra... Så er minkbranche det sidste... Det her er ikke det eneste, regeringen gør?

Alex

12 mennesker smittet med muteret virus?

Den faglige baggrund: Fuld gennemsigtighed, fuld transparens om faglighed og undersøgelser. Ikke overreagere – men det tror jeg ikke, vi gør, men skal have notat på. Hvorfor ikke nuværende setup? Erstatning? Sikke tider vi lever i Er godt nok vildt.

Søren Pape

Er selvf. voldsomt. Få de faglige frem. Vi andre kan bare sidde og tage imod nu.

Kan man sammenligne antistoffer med vaccine 1 til 1? Hjælpepakker er ikke nok her.

Pernille Vermund

1. Er vi virkelig eneste land, hvor virus har muteret?

2. Har der været andre vurderinger end på SSI?

Pia O. D.

Jeg er ikke overrasket, debat kørt 1 måned.

Sætte vacciner over styr. Danmark sikkerhedspolitisk, kan DK holde til det som Kina?

Styr på Nordjylland, smittekæde mv?

MH

Tiltag i Nordjylland.

Kåre Mølbak

Ikke sikkert det går så galt.

Forskere fra KU har været inde over.

Vi er forpligtet til at handle nu ift intern. sundhedsregulativ, hvis der var andre lande, der havde den viden, ville vi forvente, de reagerede og ikke puttede med.

Af de 214 mink-stamme-smittede er de 200 i Nordjylland, så det er rimelig geografisk afgrænset.

Muligt at få det udryddet, dels ved at fjerne reservoiret og dels opspore.

Det faglige er ikke perfekt, vi ville gerne skrive artikel og få det fagfælle-vurderet i tidsskrift, men hastende karakter. DK 17 mio. mink. Verdens største.

Andre dyr kan smittes, en mår formentlig, men det er solitære dyr i natur, ikke 30.000 andre dyr, det er derfor det særlige problem, der opstår, når man stuver store populationer sammen.

De fleste andre dyr er ikke modtagelige for coronasmitte.

Pernille Vermund

Er vi sikre på der ikke er andre lande: Er de også forpligtede?

Får vi fagligt oplæg først?

Kristian Thulesen Dahl

Klar anbefaling?

Pernille Skipper

Specifik nedlukning på vej?”

Sundhedsminister Magnus Heunicke har forklaret⁶⁵⁶, at han ikke talte med Kåre Mølbak efter KU-mødet den 3. november 2020 og før pressemødet den 4. november 2020, udover at både han og Kåre Mølbak deltog i mødet med partilederne den 4. november 2020, hvilket blev afviklet virtuelt.

9.5.6. Pressemødet kl. 16.00

Der blev den 4. november 2020 afholdt pressemøde kl. 16.00 i Eigtveds Pakhus. I pressemødet, som blev afholdt virtuelt, deltog statsminister Mette Frederiksen, erhvervsminister Simon Kollerup, sundhedsminister Magnus Heunicke, miljø- og fødevareminister Mogens Jensen, faglig direktør i Statens Serum Institut Kåre Mølbak og rigspolitichef Thorkild Fogde. Mødedeltagerne deltog fra hver sin lokalitet, mens journalisterne gav møde i Eigtveds Pakhus. Pressemødet havde en varighed på ca. 1 time.

Statsministeriet havde forinden udsendt følgende pressemeddelelse:

”Statsministeriet indkalder til pressemøde om situationen med mink i forbindelse med COVID-19

Statsministeriet indkalder til pressemøde onsdag den 4. november kl. 16.00 i Eigtveds Pakhus ved Udenrigsministeriet. På pressemødet vil der blive givet en status på situationen med COVID-19-smitte i mink samt håndteringen heraf.

Statsministeren og de øvrige deltagere vil deltage virtuelt.

Bemærk:

- Det vil kun være muligt at sende én journalist eller korrespondent per medie for at begrænse antallet af personer til stede.

⁶⁵⁶ Forklaringsdokumentet side 1190f

- Der kræves tilmelding for at deltage i pressemødet. For tilmelding sendes en mail til [xxx]@rigspolitiet.dk senest onsdag d. 4. november kl. 15.00.

- Journalister har adgang til Eigtveds Pakhus fra kl. 15.00 og skal bære pressekort synligt.

For yderligere oplysninger: Pressesekretær i Statsministeriet, Christian Moselund Aaby, på pressetelefon +45 [xx xx xx xx].”

Særlig rådgiver Søren Andersen, Miljø- og Fødevareministeriet, har forklaret⁶⁵⁷, at det var Statsministeriets presseafdeling, som koordinerede med de andre ministeriers presseafdelinger om, hvem der gjorde hvad i forhold til pressemødet.

9.5.6.1. Forberedelse af pressemødet

Justitsministeriets kommunikationschef Emil Melchior underrettede ved mail af 4. november 2020 kl. 11.57 presse- og kommunikationsmedarbejdere i bl.a. Statsministeriet, Rigspolitiet, Miljø- og Fødevareministeriet, Sundhedsministeriet og Erhvervsministeriet om det forestående pressemøde, som skulle afvikles samme dag. Af mailen fremgår:

”...

Kære alle

Nedenfor info om pressemødet og fordeling af de forskellige produkter i dag.

Forventet pressemøde kl. 16. Frist for materiale er kl. 14 (omkring minkdelen vedr. aflivning, kompensation etc).

- STM (indledning), SUM (om det sundhedsfaglige, risici, inddæmning mm), SSI (Risikovurderingen), MFVM (aflivning), EM (økonomi/kompensation)

⁶⁵⁷ Forklaringsdokumentet side 920

- JM koordinerer QA/beredskabskatalog til pressemødet
- JM koordinerer udmeldingspapir (tiltagsliste/faktaark)
- Specifikke faktaark på økonomi/kompensation (FM/EM)
- Faktaark om minksituationen/folkesundhed (SUM/MFVM)
- Andre landes håndtering (UM/MFVM)
- JM koordinerer hovedbudskaber
- STM sender invitation til pressemøde
- STM laver interessentliste
- ...

Pressemødet den 4. november 2020 blev forberedt i de forskellige involverede ministerier, og beskrivelsen heraf følger nedenfor.

9.5.6.1.1. I Statsministeriet

I Statsministeriet udarbejdede taleskriver Anita Furu i løbet af formiddagen den 4. november 2020 et udkast til statsministens tale på pressemødet. Stabschef Martin Justesen og departementsråd Pelle Pape fik udkastet tilsendt på mail kl. 10.42. Martin Justesen fremkom med bemærkninger i en mail kl. 11.09. Pelle Pape fremsendte sine rettelser kl. 12.57. Taleudkastet blev sendt til blandt andre Barbara Bertelsen kl. 13.11, og kl. 13.41 sendte Pelle Pape en opdateret version med ændringsmarkeringer til blandt andre Anita Furu og Barbara Bertelsen.

Departementschef Barbara Bertelsen, Statsministeriet, har forklaret⁶⁵⁸, at hun bestemt går ud fra at de respektive myndigheder selv havde styr på opfølgningen på regeringens beslutning. Hun ved ikke, hvordan det er foregået internt i Miljø- og Fødevarerministeriets koncern, men ved tilrettelæggelsen af pressemøder plejer det at foregå sådan, at de relevante fagministerier leverer

⁶⁵⁸ Forklaringsdokumentet side 1622

input til bl.a. Statsministeriet, så det sikres, at de rigtige informationer kommer frem. Det ville således være en omvendt verden, hvis fagministeriet tog afsæt i oplysningerne fra statsministerens pressemøde, idet disse oplysninger netop er givet af fagministeriet.

Stabschef Martin Justesen, Statsministeriet, har om talen forklaret⁶⁵⁹, at første udkast til Mette Frederiksens tale blev udarbejdet af taleskriverne på baggrund af den mail, som han sendte den 4. november 2020 kl. 00.07. Dette udkast af talen fik han og Pelle Pape til gennemsyn. De havde hver især nogle bemærkninger til talen, som blev indarbejdet, hvorefter talen blev sendt til faktatjek i de relevante fagministerier. Det skulle tydeliggøres i statsministerens tale, at regeringen vidste, at det ville være svært for minkbranchen at rejse sig igen. Det stod klart for ham, at regeringens beslutning om at aflive alle mink medførte en meget svær situation for minkbranchen, men det stod ham samtidig tindrende klart, at beslutningen ikke indebar en nedlukning af minkerhvervet. Der er ingen sammenhæng mellem ordet ”fatal” i taleudkastet og bortredigeringen af ordet i coveret i KU-sagen. Han synes, at det var for voluminøst at anvende ordet ”fatal” to gange i talen. Han var ikke involveret i at sende talen til faktatjek i de relevante fagministerier. Normalt vil det være de relevante fagministerier, som faktatjekker talen, og han har typisk ikke indsigelser til et faktatjek. Den 4. november 2020 hørte han ikke noget om, at der manglede lovhjemmel til at kræve alle mink aflivet.

Departementsråd Pelle Pape, Statsministeriet, har om statsministerens tale forklaret⁶⁶⁰, at taleskrivning og Statsministeriets pressemøder hørte under hans afdeling. Der var en fast procedure for udarbejdelsen af taler til statsministeren. Taleskriverne udarbejdede typisk et udkast til talen efter en dialog med sagsbehandlerne. Når talen var tæt på at være færdig, blev den sendt til faktatjek i de relevante fagministerier. Den 4. november 2020 havde de travlt med at forberede pressemødet, og der var samtidig spørgsmål om, hvorvidt der skulle være en spørgetime, og om der skulle afholdes endnu et KU-møde dagen efter. De havde ikke før afholdt et virtuelt pressemøde med så mange deltagere, og praktikken for dette fyldte en del. Martin Justesen sendte de væsentligste pointer fra KU-mødet til taleskriverne, og taleskriverne gik i gang med statsministerens tale. Han afventede det første udkast og beskæfti-

659 Forklaringsdokumentet side 1334ff

660 Forklaringsdokumentet side 1440f

gede sig med andre opgaver indtil da. Han tilføjede forskellige ting til talen. Talen var faktatjekket af alle de relevante fagministerier, for så vidt angik det faglige indhold.

Chefkonsulent Johan Philip Zilmer-Bülow, Statsministeriet, har herom forklaret⁶⁶¹, at han den 4. november 2020 sendte statsministerens pressemeddelelse til faktatjek hos fagministerierne, herunder Miljø- og Fødevareministeriet. Han sendte udkast til statsministerens indledning. Miljø- og Fødevareministeriet fremkom med en ændring i form af antallet af smittede farme. Han modtog svaret i løbet af eftermiddagen onsdag den 4. november 2020, men før presse mødet kl. 16.00. Der kom ingen tilbagemelding fra Miljø- og Fødevareministeriet eller andre ministerier om manglende hjemmel.

Udkast til statsministerens tale blev fremsendt på mail kl. 13.34 af Johan Philip Zilmer-Bülow til blandt andre kontorchef Lisbeth Gro Nielsen i Justitsministeriet samt ministersekretærer i Erhvervsministeriet, Sundhedsministeriet, Erhvervsministeriet og Miljø- og Fødevareministeriet og med kopi til flere andre ansatte i fagministerierne, blandt andre Annemarie Lauritsen i Finansministeriet. Fagministerierne blev bedt om at foretage faktatjek og vende tilbage med evt. bemærkninger senest kl. 14.30.

Af dette nye udkast til statsministerens tale fremgår følgende:

”Udkast til statsministerens indledning ved virtuelt pressemøde om mink den 4. november 2020

(Taletid: ca. 9 minutter)

Velkommen til pressemødet.

Det foregår virtuelt. Fordi coronasmitten desværre har bredt sig til Folketinget og regeringen.

Når vi har indkaldt til pressemøde i dag, er årsagen dog en anden og mere alvorlig.

⁶⁶¹ Forklaringsdokumentet side 268

Statens Seruminstitut har observeret en meget alvorlig udvikling i corona forårsaget af mink.

De seneste tal – som er fra 2. november, det vil sige mandag i denne uge – viser, at der er konstateret coronasmitte på 191 minkfarme.

Denne udvikling er sket til trods for en intensiv indsats fra myndighedernes side for at begrænse smitten.

Samtidig ses smitte med nye muterede typer af corona både i danske minkbesætninger og i lokalbefolkningen.

Det er altså heller ikke lykkedes at begrænse yderligere spredning til det omgivende samfund.

Med andre ord:

Virus er muteret i mink. Den muterede virus har spredt sig til mennesker.

Og hvad værre er – og det er meget, meget alvorligt – har Statens Serum Institut i laboratoriet fundet 5 eksempler på virus i minkfarme og 12 eksempler på virus hos mennesker, der udviser nedsat følsomhed på antistoffer.

Det er ikke bare en teori. Det er ikke bare en analyse i en rapport.

Det er en reel og konkret udvikling.

Over hele verden arbejdes der i disse måneder, uger og dage på højtryk for at udvikle en vaccine mod coronavirus.

Men Statens Seruminstitut har altså vurderet, at med den mutation af corona vi ser nu i Nordjylland – der kan vi risikere, at effekten af en vaccine bliver svækket eller udebliver.

Dermed kan muteret virus hos mink have voldsomt negative konsekvenser for håndteringen af den igangværende pandemi.

Danmark har et ansvar over for vores egen befolkning.

Vi har også et ansvar over for resten af verden. En muteret virus risikerer at blive spredt fra Danmark til andre lande.

Derfor tager vi situationen på de danske minkfarme ekstremt alvorligt.

Vi vil som regeringen gøre alt hvad vi kan for at sikre, at den muterede smitte inddæmmes og ikke spreder sig yderligere.

Det kræver meget resolut handling:

For det første vil vi slå alle mink i Danmark ned. Det gælder også avlsdyr.

Vurderingen fra SSI er klar: En fortsat minkavl under den igangværende epidemi indebærer en betydelig risiko for folkesundheden, herunder for mulighederne for at forebygge COVID-19 med vacciner.

Når alle mink slås ned – også avlsdyr – så ved vi godt, at det vil blive meget svært for erhvervet at komme tilbage igen. Det er en uhyre vanskelig situation.

Det er derfor en beslutning, regeringen træffer med tungt hjerte.

Men på baggrund af sundhedsmyndighedernes klare anbefaling er vi ikke i tvivl om, at det er en nødvendig beslutning.

Jeg vil udtrykke min store sympati for og beklagelse over for de danske minkavlere.

Mange af jer mister ikke alene jeres levebrød, men et livsværk. I nogle tilfælde hele slægtens værk, som er gået i arv fra generation til generation.

Minkfarmene har stor betydning lokalt. I er en vigtig dansk eksportsucces. Danmark er verdens største producent af minkskind.

Alt det er regeringen smerteligt bevidst om. Og om lidt vil vi uddybe hvordan vi vil hjælpe de berørte minkavlere økonomisk.

Altså: For det første slår vi minken ned.

For det andet skal vi sætte meget effektivt ind for at inddæmme den muterede variant af corona, som allerede er overført til mennesker.

Status er som sagt, at der er registreret 12 personer med en ny muteret covid-19 virus i Nordjylland.

Derfor anbefaler myndighederne, at vi iværksætter lokale tiltag og restriktioner, som reducerer smitteudviklingen i de kommuner, hvor den muterede smitte vurderes at være udbredt.

Det er lige nu Hjørring, Frederikshavn, Brønderslev, Jammerbugt, Vesthimmerland, Thisted og Læsø kommuner.

Beboerne i de kommuner må desværre forberede sig på yderligere restriktioner i den kommende tid. Sundhedsmyndighederne arbejder på højtryk med den helt konkrete udformning af de nødvendige tiltag og restriktioner. Regeringen forventer at vi på baggrund af sundhedsmyndighedernes anbefalinger kan præsentere de lokale indsatsplaner i morgen.

Jeg vil sige til alle jer i Nordjylland: Jeg ved godt, at jeg med denne besked efterlader jer i uvished indtil i morgen.

Jeg forstår jeres bekymring. Jeg beklager, at det må være sådan. Men situationens ekstreme alvor tilsiger, at vi skal handle nu.

Corona har endnu engang vist, at den er en lumsk sygdom.

Vi skal møde den med handlekraft. Det drejer sig om liv og død. Ikke kun i Danmark, men i hele verden.

Det handler også om økonomi og arbejdspladser.

Vi skal have situationen under kontrol ved en fælles indsats. Som vi har gjort det før.

Jeg vil give ordet videre til:

SUM SSI MFVM EM”

Souschef Lars Høgsbro Østergaard i Finansministeriet sendte kl. 13.54 en mail til Johan Philip Zilmer-Bülow med bemærkning om: ”Tror linjen er, at vi linjen er vi ”afliver” mink – ikke ”slår” dem ned”, mens departementschefsekretær Anne Dahl Krabbe i Erhvervsministeriet kl. 14.34 sendte en mail med bemærkning om, at Erhvervsministeriet ikke havde nogen faktuelle bemærkninger til talen, ligesom hun fremkom med en enkelt sproglig bemærkning. Kontorchef Lisbeth Gro Nielsen i Justitsministeriet sendte kl. 14.38 en mail med en bemærkning om, at ”de lokale indsatsplaner” skulle ændres til ”de konkrete tiltag”. Ministersekretær Esther Løffler i Sundhedsministeriet sendte kl. 15.00 enkelte forslag til rettelser, herunder forslag om, at følgende sætninger udgik: ”Det er ikke bare en teori. Det er ikke bare en analyse i en rapport. Det er en reel og konkret udvikling”. Kontorchef Paolo Drostby i Miljø- og Fødevareministeriet sendte kl. 13.55 følgende bemærkning til talen: ”Kære Johan. Status pr i dag er 207 smittede farme. Bh Paolo”.

Kontorchef Lisbeth Gro Nielsen, Justitsministeriet, har om faktatjekket af talen forklaret⁶⁶², at det var hendes opfattelse, at Johan Philip Zilmer-Bülow i mailen kl. 13.34 anmodede om et faktatjek af statsministerens tale. De skulle forholde sig til, om der i talen stod noget, som var faktuel forkert. Udgangspunktet var, at de skulle forholde sig til det, der stod i talen. Hun gjorde sig ikke tanker om, at der var en arbejdstese i Justitsministeriet vedrørende hjemmel til at aflive alle mink i Danmark. Arbejdstesen var netop, at der var hjemmel til at aflive alle mink i Danmark, og at Miljø- og Fødevareministeriet skulle afklare dette endeligt. Fødevareministeriet fik også tilsendt mailen med anmodningen om faktatjek af talen. Hendes fokus var på restriktionerne i Nordjylland, som var hendes arbejdsområde. Parallelt med dette spor blev der arbejdet på

662 Forklaringsdokumentet side 1168f

nogle faktaark, som skulle skitsere regeringens beslutning fra KU-mødet den 3. november 2020. Dette lavede hun ligeledes udkast til, og hun sendte det til kommentering i Miljø- og Fødevareministeriet, og hun gik ud fra, at de også arbejdede videre med dette udkast. Et faktatjek går ud på at tjekke, hvorvidt et givent produkt er faktisk forkert. Faktatjekket omfatter ligeledes et tjek af, hvorvidt der fremgår noget, der er juridisk forkert. Ansvar for og udarbejdelse af taler er forskelligt fra ministerium til ministerium.

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har om faktatjekket af taleudkastet forklaret⁶⁶³, at hans gennemgang af talen ikke gav ham anledning til at gøre opmærksom på, at der manglede lovhjemmel. Han troede ikke, at pressemødet kunne blive opfattet som et påbud. Han opfattede talen og pressemødet som en fortælling til danskerne om en politisk beslutning. Når beslutningen skulle eksekveres, skulle der etableres det nødvendige lovgrundlag. Man skal have i tankerne, at der gik ting galt i forløbet i og med, at arbejdstesen i Justitsministeriet var, at der var lovhjemmel. Han læste udkastet til statsministerens tale, lige da han havde læst udkast til Mogens Jensens tale til pressemødet. Det fremgik tydeligt af Mogens Jensens tale, at man forsatte aflivningsindsatsen som hidtil, og Mogens Jensen sondrede klart mellem det, som foregik inden for og uden for zonerne. Han læste udkastet til statsministerens tale med det bagtæppe. Han tænkte ikke på at orientere Statsministeriet om den manglende lovhjemmel. Det var heller ikke hans opgave. Hans opgave var at orientere Justitsministeriet om den manglende hjemmel i og med, at det var Justitsministeriet, som havde ansvaret for sagen. Det havde han allerede gjort. Paolo Drostby stod for at faktatjekke udkastet til statsministerens tale, og han læste selv talen igennem. Justitsministeriet og Sundhedsministeriet læste ligeledes talen igennem, og der var derfor mange, der kunne have fanget, at der skulle have været nævnt noget om den manglende hjemmel.⁶⁶⁴

Kontorchef Paolo Drostby, Miljø- og Fødevareministeriet, har om faktatjekket forklaret⁶⁶⁵, at oplysninger vedrørende lovhjemmel må anses for fakta. Han syntes ikke, at der manglede nogen oplysninger i Statsministerens beredskab til pressemødet. Da han læste beredskabet, var hans forståelse, at der ikke forelå en beslutning, som straks skulle eksekveres. Han tænkte, at presse-

663 Forklaringsdokumentet side 714f

664 Forklaringsdokumentet side 1644

665 Forklaringsdokumentet side 1597

mødet den 4. november 2020 blot skulle orientere om regeringens politiske beslutning. Han læste ikke presseberedskabet som om, at der allerede var hjemmel til implementering af beslutningen om, at alle mink skulle aflives. Regeringen kan godt træffe og udmelde en politiske beslutning uden, at hjemlen hertil er på plads. Han tænkte, at man hurtigst muligt skulle i gang med at eksekvere regeringens beslutning. Eksekveringen af beslutningen skulle ske, så snart man havde etableret en hjemmel. For fuldstændighedens skyld burde det have fremgået af presseberedskabet, at man ikke havde hjemmel til at gennemtvinge beslutningen.

Afdelingschef Annemarie Lauritsen, Finansministeriet, har om faktatjekke af talen forklaret⁶⁶⁶, at hun var inde over at faktatjekke udkastet, men hun havde ingen bemærkninger til talen. De faktatjekkede ud fra det, som Finansministeriet havde ansvaret for.

Pelle Pape sendte samme dag kl. 14.48 en intern mail i Statsministeriet med emnet "indledning til PM om mink" til Mikkel Astrup Saugmann, Anita Furu, Martin Justesen, Barbara Bertelsen og Iren Mirmojtahedi med kopi til Anders Kappel, Caspar Strand, Kristian Kjærgaard Hansen, Sophie Bremer, Johan Philip Zilmer-Bülów og Nicholas Rahui Webster Rømer vedhæftet dokument "pressemødemink kl. 1430", som var udkastet til statsministerens tale til pressemødet den 4. november 2020 kl. 16.00. I mailen anførte Pelle Pape, at denne version af talen var; "Opdateret med T/C ift. STMs version".

Anita Furu sendte herefter kl. 15.39 en mail med emnet "mink END" til Pelle Pape Mikkel Astrup Saugmann, Martin Justesen, Barbara Bertelsen og Iren Mirmojtahedi med kopi til Anders Kappel, Caspar Strand, Kristian Kjærgaard Hansen, Sophie Bremer, Johan Philip Zilmer-Bülów og Nicholas Rahui Webster Rømer og anførte "Efter aftale med Pelle". Anita Furus mail af 4. november 2020 kl. 15.39 var vedhæftet statsministerens tale til pressemødet den 4. november 2020 kl. 16.00.

9.5.6.1.2. I Finansministeriet

Finansminister Nicolai Wammen deltog ikke i pressemødet den 4. november 2020, men Finansministeriet fik tilsendt udkast til statsministerens tale til

⁶⁶⁶ Forklaringsdokumentet side 564f

pressemødet kl. 16.00, og Annemarie Lauritsen foretog et faktatjek af talen, hvilket er beskrevet ovenfor.

Finansminister Nicolai Wammen har om forløbet den 4. november 2020 forklaret⁶⁶⁷, at der var et møde den 4. november 2020, hvor både han og statsministeren deltog. Han havde også været i telefonisk kontakt med statsministeren. Han deltog ikke i pressemødet og var ikke en del af forberedelserne til pressemødet. Han modtog dog et faktaark til godkendelse forud for pressemødet. Faktaarket angik bl.a. tempobonus samt andre kompensationsordninger.

9.5.6.1.3. I Justitsministeriet og Rigspolitiet

I Justitsministeriet blev der den 4. november 2020 arbejdet med forskellige udmeldelsespapirer og faktaark, idet Justitsministeriet understøttede Statsministeriet i afholdelsen af pressemøder. Dette gjorde sig også gældende for pressemødet den 4. november 2020, hvor Justitsministeriet stod for udarbejdelsen af udmeldelsespapirer, Q&A og faktaark til brug for pressemødet.

Justitsminister Nick Hækkerup har forklaret⁶⁶⁸, at hvis man få timer før et pressemøde fik at vide, at der muligvis var et hjemmelsproblem, ville det have været på sin plads, hvis hans departementschef og Statsministeriet var blevet orienteret herom forud for pressemødet.

Departementschef Johan Legarth, Justitsministeriet, har om optakten til pressemødet mv. forklaret⁶⁶⁹, at han ikke ved, hvornår det blev besluttet, at pressemødet skulle afholdes onsdag den 4. november 2020 kl. 16.00. Han tvivlede på, at deltagerne på KU-mødet den 3. november 2020 på bagkant læste KU-sagens bilag, som var relativt omfattende, da alle havde travlt med mange andre ting.

Fuldmægtig Cecilie Birch, Justitsministeriet, har om forberedelsen af pressemødet forklaret⁶⁷⁰, at Koordinationskonferet i Justitsministeriet havde som opgave at understøtte Statsministeriet med afholdelse af pressemøder, herunder ved udarbejdelse af faktaark og Q&A. I hendes kontor lagde de ikke

667 Forklaringsdokumentet side 846

668 Forklaringsdokumentet side 814

669 Forklaringsdokumentet side 615 og 620f

670 Forklaringsdokumentet side 326

noget direkte til Statsministeren. Kontakten gik i stedet via Johan Philip Zilmer-Bülöw i Statsministeriet.

I forlængelse af det første afdelingschefmøde udsendte kontorchef Lisbeth Gro Nielsen en mail kl. 10.20 til blandt andre afdelingscheferne Dorthe Eberhardt Søndergaard, Tejs Binderup, Annemarie Lauritsen, Line Nørbæk og Torben Skovgaard Andersen vedhæftet udkast til udmeldingspapir:

” ...

Emne: Bestilling: Bidrag til udmeldingspapirer

Kære alle

Som aftalt på AC-mødet følger her udkast til to udmeldingspapirer, hvor vi gerne modtager jeres bidrag.

1) Udmeldingen i dag om aflivning af mink mv. Primært relevant for MFVM, FM, EM, FMN og SUM. Der er kun sat overskrifter på, for vi kommer hurtigt til kort på, hvad der nærmere ligger i de enkelte punkter, så juster og tilføj gerne.

2) Udmeldingen i morgen om lokale tiltag og restriktioner. Primært relevant for EM, KUM, BUVM, BM, KIM, SUM og JM.

Bidrag modtages gerne senest kl. 13 og gerne før.

...”

Det til mailen vedhæftede udmeldingspapir omhandlende tiltag i forhold til aflivning af mink indeholdt kun overskrifter:

”

[x4]. november 2020

Tiltag til aflivning af mink

[Kort indledning om baggrunden for tiltag] [MFVM/SUM]

[Periode]

Intensivering af aflivningsindsats [MFVM]

- [...]

Kompensationsordning [MFVM/FM]

- [...]

Iværksættelse af nødplan for aflivning [FMN]

- [...]"

Kl. 12.35 sendte Lisbeth Gro Nielsen ny mail som var vedhæftet nyt udkast til udmeldingspapir om tiltag til aflivning af mink. Af mailen fremgår:

" ...

Kære alle

Vi har på baggrund af mødet og bidrag i øvrigt arbejdet videre med udmeldingspapir om tiltagene i dag.

Vedhæftet er udkast, som I gerne må kommentere på.

Tak.

..."

Af det vedhæftede udkast fremgår nu:

"

[4]. november 2020

Tiltag til aflivning af mink

[Kort indledning om baggrunden for tiltag] [MFVM/SUM]

På den baggrund iværksættes følgende:

- Der skal ske nedslagting af alle mink i Danmark. Der er ikke tale om et forbud mod minkavl i Danmark. Regeringen vil ikke afskære muligheden for, at der efter corona-krisen kan genopbygges en minkindustri i Danmark.
- Den nuværende indsats for at aflive mink intensiveres.
- Med henblik på at understøtte aflivningsindsatsen iværksættes en nødplan for aflivning, som håndteres i regi af Den Nationale Operative Stab under politiets kommando og med bistand fra forsvaret.
- Med den nuværende hastighed og smittespredning forventes nedslagningen både i og uden for Nordjylland at være afviklet pr. 1. december 2020, idet en række nordjyske besætninger vil være blandt de sidste, der slås ned.
- I tillæg til den nuværende kompensationspraksis indføres en ekstra tempo-bonus på 20 kr. pr. mink, som minkavleren selv afliver inden for 2 uger. Der stilles krav om aflivning af minimum 4.000 aflivninger om dagen for at opnå tempobonussen
..."

Kl. 14.09 sendte Lisbeth Gro Nielsen faktaarket samt bilaget "Hovedbudskaber" pr. mail til Pelle Pape og Johan Philip Zilmer-Bülöw med kopi til Anne-Mette Lyhne Jensen og Cecilie Birch, hvoraf fremgår bl.a.:

"...

Bilag: Faktaark - tiltag til aflivning af mink.docx; Hovedbudskaber.docx;

Kære begge

Vedhæftet sendes materiale om mink:

- Faktaark om tiltag til aflivning af mink

- Hovedbudskaber (til brug for orientering af partier og interessenter) (OBS. Vi vil meget gerne have en tilbagemelding på, om I synes, at de

sidste punkt i [] skal med. Vi kan se, at statsministerens tale ikke er så konkret. Hvis punktet om at "blive i sin kommune" skal med, bør det nok komme med i talen).
..."

Af det vedhæftede faktaark fremgår følgende:

"Tiltag til aflivning af mink

Statens Serum Institut vurderer, at minkavl under COVID-19-epidemien indebærer en betydelig risiko for folkesundheden nu og fremadrettet.

På den baggrund iværksættes følgende:

- Der skal ske aflivning af alle mink i Danmark, inkl. avlsdyr. Der er ikke tale om et forbud mod fremtidig minkavl i Danmark, men der vil ikke kunne være dyr i burene i 2021.
- Regeringen er bevidste om, at dette de facto vil betyde en nedlukning af den danske minkbranche – i hvert fald for en årrække – men det er sundhedsmyndighedernes vurdering, at selv fastholdelsen af en mindre mængde avlsdyr vil være en risiko for folkesundheden.
- For at sikre øget tempo vil den nuværende indsats for at aflive mink blive intensiveret.
- Med henblik på at kunne understøtte aflivningsindsatsen iværksættes en nødplan for aflivning, som udarbejdes af Den Nationale Operative Stab (NOST). Under ledelse af Rigspolitiet støtter Forsvarsministeriets myndigheder planlægningen og udarbejdelsen af en nødplan, og i forlængelse heraf vil personel og materiel fra Forsvarsministeriets myndigheder gøres klar til at støtte Fødevarestyrelsen og politiet yderligere i indsatsen for at slå den samlede bestand af mink i Danmark ned så hurtigt som muligt.
- I tillæg til den nuværende kompensationspraksis indføres en ekstra tempo-bonus på 20 kr. pr. mink, som minkavleren selv afliver inden for 10 dage – dog 5 dage for besætninger under 7.500 dyr."

Kontorchef Lisbeth Gro Nielsen, Justitsministeriet, har om de to første bullets forklaret⁶⁷¹, at hun skrev den første sætning i første bullet på baggrund af Anne-Mette Lyhne Jensens mail vedrørende arbejdstesen. Det var hendes forsøg på at lave noget, som de relevante ministerier kunne arbejde videre med. Tejs Binderup vendte tilbage med bemærkninger til den første bullet, hvilket resulterede i, at hun tilføjede ”inkl. avlsdyr” og den næste sætning i den første bullet. Anden bullet blev udarbejdet i samspil med Sundhedsministeriet og Miljø- og Fødevareministeriet.

Af det vedhæftede bilag: ”Hovedbudskaber – aflivning af mink” fremgår bl.a.:

” ...

- Statens Serum Institut har fundet en ny mutation i COVID-19 virus. Den nye variant af virus er konstateret i prøver fra 5 minkfarme i Nordjylland og prøver fra 12 personer i alt, hvoraf 4 har kendt tilknytning til minkbranchen. SSI arbejder på at afdække mutationer yderligere.
- Sundhedsmyndighederne vurderer, at fortsat minkavl under en igangværende COVID-19-epidemi indebærer en betydelig risiko for folkesundheden. Herunder for mulighederne for at forebygge COVID-19 med vacciner.
- Dette vil i givet fald kunne betyde en væsentlig forringelse af vores muligheder for at håndtere den igangværende epidemi.
- Den generelle indsats mod coronavirus handler om at bevare kontrollen med epidemien, så den ikke løber løbsk. Denne målrettede indsats handler om at gøre alt, hvad vi kan, for at helt at forhindre at denne virusvariant spreder sig.
- Regeringen har på en baggrund besluttet, at der skal ske aflivning af alle mink i Danmark, inkl. avlsdyr. Der er ikke tale om et forbud

671 Forklaringsdokumentet side 1170

mod fremtidig minkavl i Danmark, men der vil ikke kunne være dyr i burene i 2021.

- Regeringen er bevidste om, at dette de facto vil betyde en nedlukning af den danske minkbranche – i hvert fald for en årrække – men det er sundhedsmyndighedernes vurdering, at selv fastholdelsen af en mindre mængde avlsdyr vil være en risiko for folkesundheden.
- [Dette er en meget stor og tung beslutning for os alle, og vi er alle klar over, at dette foruden de økonomiske tab vil have meget store personlige konsekvenser for minkavlerne, deres familier og de mange mennesker, der er tilknyttet erhvervet også.]
- I tillæg til den nuværende kompensationspraksis indføres en ekstra tempo-bonus på 20 kr. pr. mink, som minkavleren selv afliver inden for 2 uger. Der stilles krav om aflivning af minimum 4.000 aflivninger om dagen for at opnå tempobonussen.
- Fødevaremyndighederne leder indsatsen med aflivning af mink. Med henblik på at understøtte aflivningsindsatsen iværksættes en nødplan for aflivning, som håndteres i regi af Den Nationale Operative Stab under politiets kommando og med bistand fra Forsvaret, Beredskabsstyrelsen og Hjemmeværnet.
- Nedslagtning af mink vurderes at være en nødvendig forudsætning for at forebygge yderligere mutation af virus i minkfarme. Men da smitten fra mink gene ret spredes ud i samfundet og da den muterede variant er overført til mennesker, er der også behov for tiltag for at inddæmme smitten blandt mennesker og forebygge yderligere smittespredning.

...”

Kontorchef Lisbeth Gro Nielsen, Justitsministeriet, har forklaret⁶⁷², at hun udarbejdede det første udkast til faktaarket tidligere på dagen, og at dette udkast udelukkende bestod af overskrifter. Dette sendte hun ud til de relevante

672 Forklaringsdokumentet side 1169

ministerier med anmodning om deres bidrag. Hun skrev til Miljø- og Fødevareministeriet og Finansministeriet, at Justitsministeriet ret hurtigt kom til kort ved punktet, der handlede om aflivning af mink. Hun modtog ikke nogen tilbagemelding fra ministerierne, hvorfor hun gik i gang med at udfylde faktaarket på baggrund af nogle oplysninger, som hun havde fået af Anne-Mette Lyhne Jensen, herunder at der ikke var tale om et forbud mod minkavl. Denne version af faktaarket sendte hun ud på ny, og hun modtog herefter bemærkninger fra Sundhedsministeriet og Miljø- og Fødevareministeriet. Faktaarket blev derfor udarbejdet i samarbejde med Sundhedsministeriet og Miljø- og Fødevareministeriet, hvorefter det blev sendt til Statsministeriet.

Kl. 15.39 sendte Lisbeth Gro Nielsen en mail til Rigspolitiet med den seneste version af materialet til pressemødet. Mailen var vedhæftet tre bilag: 1) Et faktaark om tiltag til aflivning af mink, 2) Hovedbudskaber og 3) QA-beredskab. Mailen med vedhæftning blev videresendt til rigspolitichef Thorkild Fogde kl. 15.42 med følgende tekst:

”...

Kære Thorkild

Hermed den seneste udgave af materialepakken til brug for pressemødet kl. 16.

Vedhæftet er følgende:

- Faktaark
 - Hovedbudskaber
 - QA –beredskaber til STM
- ...”

Der var efterfølgende sms-korrespondance mellem Thorkild Fogde og Lykke Sørensen, hvor Thorkild Fogde kl. 15.41 spurgte Lykke Sørensen om, hvorvidt hans talebullet var cleareret med Justitsministeriet. Hertil svarede Lykke Sørensen, at det var de ikke.

Rigspolitichef Thorkild Fogde har om optakten mv. til pressemødet forklaret⁶⁷³, at han sandsynligvis blev briefet kl. 14.45. Han fik af politiets kommunikationsenhed oplyst, at det var besluttet, at han skulle deltage i et pressemøde kl. 16. Han bad derfor om at få materialet, der ville blive udsendt, herunder hovedbudskaber, Q&A og faktaark om regeringens beslutning. Han modtog talepunkter om politiets opgave fra Politiområdet, idet hans rolle på pressemødet var at oplyse, at politiet ville stille de ressourcer til rådighed, som Fødevarestyrelsen havde brug for. Det var hans kommunikationschef, der oplyste, at man ønskede, at han skulle deltage i pressemødet. Han ved ikke, om anmodningen om, at han skulle deltage i pressemødet kom fra Statsministeriet eller Justitsministeriet. Hans talepunkter var ikke clearret med Justitsministeriet. Han spurgte til dette, idet han ville være sikker på, at han ikke sagde noget, som ikke flugtede med den måde, Justitsministeriet så på situationen.

Departementschef Johan Legarth, Justitsministeriet, har forklaret⁶⁷⁴, at han ikke erindrer, at det var afstemt med ham, hvad Thorkild Fogde skulle sige på pressemødet. Han så ikke pressemødet på daværende tidspunkt, men han synes ikke, at der var noget i det foreviste, som ikke giver mening i forhold til, hvordan situationen var dengang.

9.5.6.1.4. I Erhvervsministeriet

I Erhvervsministeriet blev der udarbejdet beredskab til erhvervsministerens deltagelse i pressemødet den 4. november 2020 og udkast til erhvervsministerens tale.

Af beredskabet af 4. november 2020 fremgår bl.a.:

”...

Hovedbudskaber:

- Det her er en enormt ulykkelig situation. Jeg har stor forståelse og medfølelse for dem, der nu må se et livsværk forsvinde.
- Desværre er det nødvendigt for at beskytte danskerne mod smitte og nye muteringer af corona-virussen.

⁶⁷³ Forklaringsdokumentet side 1517

⁶⁷⁴ Forklaringsdokumentet side 1586

- Men også for at beskytte resten af dansk erhvervsliv. Produktionen i Danmark er stadig åben. Langt de fleste kan stadig møde på arbejde.
- Det vil have langt større økonomiske konsekvenser, hvis vi corona-virusen løber løbsk og vi bliver nødt til at lukke samfundet ned eller hvis krisen bliver forlænget.
- Derfor står regeringen selvfølgelig også klar med hjælp.

Q&A:

1. Hvorfor er det nødvendigt?

- Jeg har står medfølelse for de minkavlere og hele erhvervet, der står over for den her frygtelige situation. Men der er tale om et hensyn til folkesundheden, og det står over alt andet.
- Foreløbige undersøgelser viser, at mutationen kan påvirke vacciners effekt. Dette vil i givet fald kunne have store negative konsekvenser for håndteringen af den igangværende epidemi. Der må vi simpelt hen ikke ende.
- Men derfor vil der selvfølgelig også være hjælp til branchen og følgerhvervene.

2. Er det en afvikling af minkavl i Danmark?

- Regeringen afskærer ikke muligheden for, at der i fremtiden efter corona kan genopbygges en minkindustri Danmark. Denne beslutning er alene af hensyn til folkesundheden.

3. Hvad er der af hjælp til minkavlerne og deres underleverandører?

- Vi har inden for de seneste uger både præsenteret et varslingssystem og en ny udvidelse af hjælpepakkerne med et bredt flertal af Folketin gets partier bag. Erhvervsministeriets hjælpepakker kan hjælpe leverandører til de minkavlere der bliver ramt, både med faste omkostninger og hvis man er selvstændig.

- Minkavlerne, som selv bliver tvangslukket, vil kunne gøre brug af lønkompensationsordningen, hvis de ikke har omsætning, i tillæg til den erstatning der ydes fra Miljø- og fødevareministeriet.

4. Hvor mange mister deres arbejde i Nordjylland / Danmark?

- En straksnedlukning vil have betydning for 3.100 mennesker beskæftiget i minkerhvervet.
- Minkavl er et stort erhverv i Nordjylland, og derfor vil mange mennesker blive berørt i det område.
- Derfor arbejder regeringen også på erhvervsindsatser, som kan hjælpe med en omstilling af erhvervet og medarbejderne.

5. Synes du, at det er tilstrækkelig hjælp? KSØ/Ane/MFVM

- Vi tager her nogen af de skrappeste midler, vi har, i brug for, at sikre at smitten ikke spreder sig.
- Som regering mener vi tilsvarende, at det skal give adgang til de mest omfattende af vores kompensationsordninger, hvilket vi her åbner op for.
- Det er afgørende vigtigt for os, at vi kommer gennem det her sammen, og med så meget af vores erhvervsliv og arbejdsstyrke intakt.
- Derfor er der lønkompensation til de direkte tvangslukkede her og nu.
- De indirekte berørte – underleverandørerne - er der arbejdsfordelingsordning og adgang til selvstændigordningen og ordningen for faste omkostninger hvilket vi ved kommer til at gøre en kæmpe forskel under svære omstændigheder.

6. Hvilke andre typer af hjælp overvejer regeringen lige nu?

7. Hvornår vil kan minkavlerne forvente at få hjælpen?

KSØ/TOKE/MFVM

- Når minkavl er blevet tvangslukket ved bekendtgørelse, kan minkavlerne herefter søge om lønkomensation, hvis de ikke har omsætning.
- Derfor er der lønkomensation til de direkte tvangslukkede her og nu.
- Vi arbejder på højtryk på at få ordningerne åbnet, herunder på at få afsluttet de aktuelle statsstøttegodkendelse med EU-kommissionen. Vi forventer at der i løbet af november bliver åbnet op.
..."

Af taleudkastet "Pressemøde om mink" fremgår:

"Pressemøde om mink

04-11-20

328 ord, ca 3 minutter

Meldingen i dag er en frygtelig besked at overbringe en hel branche. Desværre er det nødvendigt, hvis vi skal beskytte hinanden mod smitte og nye mutationer af corona.

Jeg har stor medfølelse for dem, der nu må lukke det ned, de har knoklet for. Og nu frygter at minkfarmen forsvinder. Og for alle jer ansatte, der har passet jeres arbejde i en svær tid og nu forståeligt nok frygter for, hvad fremtiden bringer.

[Samtidighed gør en forskel]

Drastiske skridt er nødvendige, så vi ikke risikerer, at de vacciner, der forhåbentlig snart kommer, ikke virker. Eller at en muteret virus spreder sig fra Danmark til andre lande.

Corona har ramt minkbranchen hårdt og uretfærdigt. Det er vigtigt for regeringen at I ved, at vi er klar med hjælp.

Når minkavlernes virksomheder tvangslukkes, betyder det, alle minkavlere får adgang til både lønkompensationsordningen, fuld dækning for faste omkostninger og kompensation til de selvstændige, der ejer minkfarmene.

Og der er også hjælp til følgeerhvervene. Det vil sige for eksempel fodercentraler, dyrlæger og kommercielle pelserier.

Den klare kobling mellem restriktioner og hjælpepakker er helt nødvendig. For samtidigheden betyder, at der er hjælp at hente, når ordrebøgerne rammes, og regninger skal betales.

[hjælp til omstilling]

Men en ting er hjælpen nu og her. Når en branche rammes så hårdt, så skal vi naturligvis også stå klar med en mere langsigtet hjælp. Lige nu kigger vi derfor på en større indsats som skal gå direkte til minkbranchen og følgeerhvervene.

Den skal hjælpe med omstilling af erhvervet og opkvalificering af medarbejdere, så vi bruger de bedste redskaber i værkskassen. Det kan for eksempel være støtte til at ombygge minkfarmen til andre dyr.

Både til jer der bliver ramt direkte, men også det omkringliggende samfund, der bliver berørt.

[Afrunding]

Dagen i dag er tung.

Og vi skal beskytte resten af dansk erhvervsliv. Produktionen i Danmark er stadig åben. Langt de fleste kan stadig møde på arbejde.

Sådan skal det helst blive ved med at være.

Hvis corona-virussen løber løbsk, og vi bliver nødt til at lukke samfundet ned eller hvis krisen bliver forlænget. Så vil det vil have langt større økonomiske konsekvenser for danske arbejdspladser. For vores produktion og eksport.”

9.5.6.1.5. I Sundhedsministeriet og i Statens Serum Institut

I Sundhedsministeriet blev der udarbejdet en tale til sundhedsminister Magnus Heunickes deltagelse i pressemødet den 4. november 2020 kl. 16.00. Kl. 15.56 sendte taleskriver og presserådgiver Cecilie Lumbye Thorup en opdateret udgave til ministeren, hvori var tilføjet en linje om, at fundet af mutationen var ny, men at prøverne var taget tidligere på efteråret. Af talen fremgår:

”PRESSEMØDE D. 04.11.2020

Tak for ordet.

Situationen er den, at vi den seneste uge har 783 borgere, der er bekræftet smittet med coronavirus i Region Nordjylland.

Cirka halvdelen af de smittede i Nordjylland er forårsaget af smittede mink. Der er ikke tegn på, at sygdomsforløbet er mere alvorlig for mennesker, der er smittet med en virus, der stammer fra mink.

Statens Serum Institut har fundet forskellige mutationer af COVID-19 i de danske mink. Derfor har vi tidligere iværksat forskellige tiltag for at dæmpe smitten fra minkfarmene.

Det nye er, at Seruminstituttet nu har fundet en mutation i prøver fra fem forskellige minkfarme, der er udtaget tidligere på efteråret.

Foreløbige undersøgelser af disse prøver viser, at mutationen kan påvirke effekten af de aktuelle kandidater til en vaccine mod COVID-19.

Som statsministeren sagde, er smitte fra minkfarmene en trussel for folkesundheden i Danmark. Og for udviklingen af vacciner mod coronavirus.

Derfor er det helt afgørende, at restriktionerne bliver overholdt – særligt i Nordjylland. F.eks.:

- At man max er ti personer sammen.
- At man følger anbefalingen om at begrænse sin omgangskreds til max 10 personer.
- Og at man husker at bære mundbind, hvor det er påkrævet.

Som statsministeren sagde, melder vi ud i morgen, hvilke konkrete lokale restriktioner der vil blive indført i Nordjylland.

Men der er både tale om en intensiveret testindsats, smitteopsporing og isolation. Og restriktioner, der skal dæmpe aktiviteten i samfundet i Nordjylland.

Her til sidst kan jeg også fortælle, at Danmark i dag – i henhold til det internationale sundhedsregulativ IHR – har orienteret det europæiske smitteagentur ECDC, EU Kommissionen og WHO om, at der er fundet en ny variant af coronavirus på danske minkfarme i Nordjylland.

Tak for ordet.”

Der blev ikke udarbejdet taleberedskab mv. til faglig direktør Kåre Mølbak.

Sundhedsminister Magnus Heunicke har forklaret⁶⁷⁵, at han ikke talte med Kåre Mølbak efter KU-mødet den 3. november 2020 og frem til pressemødet den 4. november 2020, udover at både han og Kåre Mølbak deltog i mødet med partilederne den 4. november 2020, som blev afviklet virtuelt. Op til pressemødet den 4. november 2020 var der ikke en diskrepans mellem det indtryk, som han havde fået af Kåre Mølbaks holdning og det, som Kåre Mølbak gav udtryk for på pressemødet.

675 Forklaringsdokumentet side 1190f

Departementschef Per Okkels, Sundhedsministeriet, har forklaret⁶⁷⁶, at han den 4. november 2020 ikke gjorde sig tanker om hjemmel i forhold til aflivning af alle mink. Han må have haft en briefing af Magnus Heunicke forud for pressemødet den 4. november 2020. De plejede at gå igennem, hvad Magnus Heunicke skulle sige på pressemøderne og vurdere, hvad der kunne komme af spørgsmål. De lavede pressematerialet sammen med ministeren og kommunikationsafdelingen, og de plejede også at koordinere det med Statsministeriet og andre ministerier. Det var klart, at man bemærkede, at statsministeren tog pressemødet den 4. november 2020. Det var en kæmpe sag for statsministeren og regeringen, så det var nok klogt, at hun stod i spidsen for det.

9.5.6.1.6. I Miljø- og Fødevareministeriet

Den 4. november 2020 kl. 08.50 startede ministersekretær Lykke Feld en mailtråd i departementet under emnet "Minkmateriale i dag", som angik udarbejdelsen af materiale til bl.a. det forestående pressemøde, hvori pressechef Bjarke Kamstrup blev bedt om at kvalificere og bidrage til presseberedskabet. Lykke Felds mail blev sendt til fuldmægtig Anders Kroman Liin, teamleder Katja Goodhew, Bjarke Kamstrup og kontorchef Paolo Drostby, ligesom den blev sendt i kopi til blandt andre afdelingschef Tejs Binderup, ministersekretær Ask Lynø-Hansen og særlig rådgiver Søren Andersen.

I en mail sendt kl. 08.56 i samme mailtråd skrev pressechef Bjarke Kamstrup bl.a.:

"...

Vi har møde med de andre ministerier om pressemødet klokken 10, derefter ved vi mere om, hvad der er brug for til pressemøde.

Men vi ved allerede nu, at der vil blive brug for et talepapir til ministeren, som det Katja lavede til sidste pressemøde, hvor Mogens kan redegøre for de dele af aflivningen som ligger hos ham. Dvs. især incitamentsordningen.

Og så skal der naturligvis laves et PN på beslutningen, da der vil være massiv presseinteresse efterfølgende. Jeg tænker at det vigtigste er, at

676 Forklaringsdokumentet side 743

vi gør fuldstændigt klart, at det er SSI's vurdering, at det er den eneste rigtige beslutning.

..."

I en mail sendt kl. 09.11 i samme mailtråd fremkom Paolo Drostby med bemærkninger mv. om, hvem der skulle tage ansvar for beslutningen, ligesom han tilkendegav, at Statsministeriet og Sundhedsministeriet burde stå forrest i forhold til begrundelse, presse og lovhjemmel:

" ...

Materiale til ordførermøde også hos os. @Bjarke vi har behov for hurtigst muligt at vide, hvad behovet er ift pressemøde. Er M med? Overordnet har vi en interesse i ikke at tage ansvaret for beslutningen - stm og sum bør stå forrest ift begrundelse, presse og i øvrigt lovhjemmel.

..."

Departementschef Henrik Studsgaard, Miljø- og Fødevareministeriet, har herom forklaret⁶⁷⁷, at man skal tage ansvar for en regeringsbeslutning. Begrundelsen for beslutningen om at aflive alle mink i Danmark var hensynet til folkesundheden og de kommende vacciner.

Kontorchef Paolo Drostby, Miljø- og Fødevareministeriet, har herom forklaret⁶⁷⁸, at "M" henviste til miljø- og fødevareministeren. Beslutningen, som blev truffet på KU-mødet den 3. november 2020, var ikke en, som Miljø- og Fødevareministeriet havde indstillet. Det burde derfor ikke være Miljø- og Fødevareministeriet, der skulle klarlægge hjemmel til gennemførelsen af beslutningen. Han vidste ikke, om der var hjemmel til at kræve alle mink aflivet i anden lovgivning. På tidspunktet, hvor han sendte den foreviste mail, havde han en opfattelse af, at det var almindeligt kendt, at Miljø- og Fødevareministeriet mente, at der ikke var hjemmel til aflive alle mink i lov om hold af dyr. Og begrundelsen var humane sundhedsfaglige hensyn. Han mente derfor, at det var naturligt, at et andet ministerium påtog sig opgaven med at forklare, hvor lovhjemlen til gennemførelsen af regeringens beslutning skulle findes. Han tror, at Tejs Binderup var enig i dette synspunkt. Han overvejede ikke at problematisere hjemmelsspørgsmålet. Statsministerens pressemøde den 4.

⁶⁷⁷ Forklaringsdokumentet side 360

⁶⁷⁸ Forklaringsdokumentet side 1592

november 2020 skulle kommunikere regeringens beslutning om, at alle mink skulle aflives. Man var på dette tidspunkt i gang med at afklare, hvor der skulle skaffes hjemmel. Det er ikke usædvanligt, at en regering udmelder en politisk beslutning, som der endnu ikke er hjemmel til. Han havde en opfattelse af, at de embedsmænd, som stod for pressemødet, vidste, at der ikke var hjemmel til at aflive samtlige mink. Han gik ud fra, at pressemødet blev organiseret af Statsministeriet. Han vidste, at statsministeren og sundhedsministeren skulle deltage i pressemødet, og han havde en formodning om, at miljø- og fødevareministeren også skulle deltage. Han gjorde ikke noget for at sikre sig, at Statsministeriet og Sundhedsministeriet var bekendt med hans opfattelse af, at der ikke var hjemmel til at kræve alle mink aflivet. Dette mente han, at de allerede var bekendt med.

Fuldmægtig Anders Kroman Liin, Miljø- og Fødevareministeriet, har om Paolo Drostbys mail kl. 09.11 og forløbet i øvrigt forklaret⁶⁷⁹, at han ikke ved, hvad Paolo Drostby havde i tankerne, men han tænker, at Paolo Drostby fulgte den logik, som Fødevarestyrelsen hele tiden havde fulgt. Man kan konkludere, at Mogens Jensen var med på pressemødet og fik ret væsentlig taletid. Det var Mogens Jensen, som røg på dette. Han havde ikke en forventning om, at det ville ske.

Kl. 10.31 sendte pressechef Bjarke Kamstrup en mail til Tejs Binderup, Paolo Drostby, Søren Andersen, Katja Brandt Andersen, Anders Kroman Liin og Katja Goodhew med emnet "Pressemøde i eftermiddag":

" ...

Der bliver afholdt pressemøde i eftermiddag, tidspunkt udestår stadig, men regn med ved 15-tiden. Det bliver i Eigtveds Pakhus, hvor ministrene vil være med via. skærm. Rigspolitiet vil være ordstyrere, da ministrene ikke kommer til at kunne se journalisterne. STM indkalder.

Den foreløbige deltagerliste bliver:

STM

679 Forklaringsdokumentet side 31f

SUM

MFVM

EM

SUM afgør med sig selv, om ministeren tager den selv, eller de vil have Kåre Mølbak med også.

Vi får tilsendt en drejebog så hurtigt som STM kan have det klart. Men det lyder som om, at vi får et talepunkt om aflivningen af minkene. Dvs. at vi skal have forberedt et talepapir til Mogens, hvor han kan fortælle om situationen med aflivningen lige nu, at man fortsætter med den model indtil forsvaret er klar, og at man indfører incitamentsmodellen. Der kan komme ændringer, og jeg giver jer i så fald besked så hurtigt, som jeg overhovedet kan. Der er aftalt nyt møde kl. 12.
..."

Miljø- og Fødevareministeriet fremkom med sine bemærkninger til statsministerens tale i en mail sendt kl. 13.55. Herom henvises til oplysningerne ovenfor i afsnit 9.5.6.1.1.

I Miljø- og Fødevareministeriet blev der forud for pressemødet udarbejdet et længere pressenotat til miljø- og fødevareminister Mogens Jensen til brug for håndtering af pressen samt som eventuelt beredskab til pressemødet. Pressenotatet blev godkendt af Paolo Drostby, Tejs Binderup og Henrik Studsgaard.

Pressenotatet var ledsaget af et cover til ministeren, hvori det anførtes bl.a., at beslutningen om nedslagning af alle mink ville betyde, at branchen de facto lukkedes ned.

Kommissionen har modtaget to versioner af pressenotatet, som begge indeholder et identisk afsnit om hjemmel. Nedenfor er gengivet den version, som blev godkendt af ministersekretær Ask Lyno-Hansen på vegne af Henrik Studsgaard kl. 15.49. Senere samme dag kl. 22.20 blev notatet godkendt, og sagen blev afsluttet i ministeriets sagsbehandlingssystem af Ask Lyno-Hansen på vegne af Mogens Jensen.

I pressenotatets punkt om hjemmelsgrundlag var der indsat et taleberedskab med følgende overskrift: [Taleberedskab til forespørgselsdebat F10 godkendt 29/10], hvori der bl.a. stod, at "Dyrene aflives med hjemmel i § 30, stk. 1, i lov om hold af dyr ...":

"Pressenotat

Den 4. november 2020

Emne: Beslutning om aflivning af alle mink i Danmark

Medie: Ukendt

Ministerens hovedbudskaber:

- Regeringen har på baggrund af sundhedsmyndighedernes seneste anbefalinger måtte tage den meget svære beslutning, at alle mink skal slås ned hurtigst muligt. Vi står over for en af de største sundhedsmæssige kriser, som verden nogensinde har oplevet. Derfor er regeringen nødt til at handle så beslutsomt. Det er det rigtige at gøre i en situation, hvor den vaccine, der lige nu er lyset for enden af en meget mørk tunnel, er i fare.
- Regeringen og jeg er smertende bevidste omkring, hvad det her betyder for alle de danske minkavlere, der står til at miste deres levebrød og for nogle; deres livsværk. Det er vigtigt at understrege, at det her ikke er en beslutning om, at der ikke må være mink i Danmark, men en beslutning truffet for at beskytte folkesundheden.

Tempo er altafgørende i kampen mod corona-virus, som har vist sig at blive spredt med voldsom hastighed hos mink. Derfor har regeringen besluttet, at minkavlere, der afliver deres mink hurtigt, vil få en ekstra compensation. Derudover arbejder Fødevarestyrelsen og beredskabsstyrelsen lige nu på højtryk for at få aflivet flest mulige mink hurtigst muligt.

- Regeringen vil derfor appellere til, at branchen og minkavlerne vil støtte op og bidrage til denne indsats, selvom jeg godt forstår, at det for alle avlere vil være en meget tung opgave, at skulle aflive alle sine dyr. I løbet af i går har vi været i dialog med forbrændingsan-

læggene, og der er her god velvilje til at bidrage med yderligere destruktionskapacitet, hvilket har været en af barriererne for tempoet på de ikke-smittede farme.

Q&A:

- Hvor lang tid forventer man, at det tager at slå alle danske mink ihjel?
 - Alle muligheder for at øge mandskabet til aflivning afsøges i øjeblikket med henblik på at øge tempoet. Det gælder fx fuld mobilisering af beredskabsstyrelsen, samt evt. hjemmeværn mv. NOSTen er i færd med at se på muligheder for at øge mandskabet.
 - Vurderingen er, at det ikke realistisk at gennemføre på kortere tid, da aflivning normalt tager ca. tre uger.
- Hvor mange mink?
 - Der skønnes at være mindst ca. 4,8 mio. mink i de berørte områder, mens der er omkring 13,4 mio. mink i Danmark. Dette tal beror på data fra Det Centrale HusdyrbrugsRegister.
- Hvornår går forsvaret i gang?
 - For nuværende vil aflivningerne fortsætte som hidtil, men med en oprustning og med en supplerende indsats i form af en incitamentsordning, der giver minkavlere en ekstra kompensation pr. dyr for hurtig aflivning.
 - Dette sker mens Politiet og Forsvaret gør sig klar til at blive sat ind for at øge aflivningskapaciteten. Politiet og forsvaret vil først gå i gang, hvis det vurderes, at den opgraderede indsats ikke går hurtigt nok
- Hvordan vil processen foregå for den nye situation:
 - Processen ift. den nye situation er, at aflivninger fortsætter som hidtil, men med en oprustning og med en supplerende indsats i

form af en incitaments-ordning, der giver minkavlere en ekstra kompensation pr. dyr for hurtig aflivning.

- Derudover vil vi øge politiets og forsvarets tilstedeværelse i aflivningsindsatsen, mhp at øge tempoet.
- Hvordan ser det ud ift. kompensation ift. den nye situation:
 - Minkavlere med smittede minkfarme ydes erstatning efter en erstatningsordning, der har eksisteret i mere end 30 år. Ordningen gælder for såvel minkavlere som andre landmænd, hvis dyr skal aflives pga. eksempelvis fugleinfluenza eller kogalskab.
 - Der gives 100 pct. erstatning til for aflivede dyr til alle minkavlere.
 - Derudover får minkavlerne erstatning for det fremtidige tab, hvor de ikke-smittede besætninger får erstatning for det fulde beregnede driftstab (100 pct.), mens de smittede besætninger får 20 pct. erstatning for deres beregnede driftstab. Driftstabet beregnes som mertabet ud over skindværdien som følge af aflivning af besætningens avlsdyr.
 - Samlet set betyder det, at en typisk smittet besætning modtager en erstatning, som er ca. 18 pct. lavere end erstatningen for en ikkesmittet besætning.
 - Kompensation til leverandører og øvrige erhverv ligger under erhvervsministerens ressort.
- Minkavlerne siger lige nu, at de ikke vil samarbejde – hvordan vil I sikre, at de fortsætter med aflivningerne?
 - Vi kan fra myndighedernes side ikke andet end appellere til, at branchen og minkavlerne vil støtte op og bidrage til denne indsats, uagtet at jeg er meget klar over, at det for alle avlere vil være en meget tung opgave, at skulle aflive alle sine dyr.

- Den igangværende aflivningsindsats suppleres endvidere med en incitamentsordning, der giver minkavlere en ekstra kompensation pr. dyr for hurtig aflivning af dyrene.
- Der er også mennesker, der er smittet med virus fra mink – hvad gør man af yderligere tiltag for at bremse smittekæderne her?
 - Jeg henviser til sundhedsmyndighederne.
- Har regeringens strategi med ikke at slå alle danske mink ned indtil nu været forføjlet?
 - Vi har hele tiden reageret prompte på anbefalingerne udstukket af sundhedsmyndighederne – og justeret strategien efter risikovurderingerne fra samme. Det har vi også i denne situationen.
- Er der nogle personer døde med minkvirus?
 - Jeg henviser til sundhedsmyndighederne.
- Lige nu ser vi, hvordan FVST har problemer med at komme af med de døde mink, der ligger under åben himmel. Nu vil man skruer yderligere op for tempoet – hvordan vil I løse kapacitetsproblemet?
 - Ud over en incitamentsordning, der giver minkavlere en ekstra kompensation pr. dyr for hurtig aflivning af dyrene, som iværksættes d.d., da tempo i indsatsen er helt afgørende.
 - Vi har som sagt ligeledes tæt kontakt med forbrændingsanlæggene, og der er god velvilje på de kommunale forbrændingsanlæg til at bidrage med yderligere destruktionskapacitet, hvilket har været en af barriererne for tempoet på de ikke-smittede farme.
- Har vi taget for meget hensyn til erhvervet. Forsigtighed ved første udbrud i Hjørring - alt blev slået ned - og så skift til inddæmning?
 - Regeringens beslutninger i denne sag er hele vejen igennem blevet truffet af hensyn til folkesundheden.

- Da de første smittetilfælde blev konstateret i sommer, blev besætningerne aflivet ud fra et forsigtighedsprincip indtil vi fik en samlet vurdering fra veterinær- og sundhedsmyndighederne med anbefalinger om en række sikkerhedsforanstaltninger med henblik på at inddæmme og bekæmpe smitte på de berørte farme.
- Det viste sig desværre at tiltagene ikke var tilstrækkelige – smitten bredte sig hurtigt især i Nordjylland, og 1. oktober - igen på grundlag af sundhedsmyndighedernes vurdering - at gå over til at aflive alle besætninger, hvor der var konstateret smitte samt alle mink i en beskyttelseszone rundt om.
- I går fik vi så den nye risikovurdering fra sundhedsmyndighederne, som vil har været inde på, og som har ført til, at vi har måttet træffe beslutning om at aflive alle mink i Danmark.

Incitamentsordning [talepinde godkendt af DC 3/11 – tidshorisont opdateret – akt-id: 5478784]

- Jeg støtter forslaget om, at den igangværende aflivningsindsats suppleres med en incitamentsordning, der giver minkavlere en ekstra kompensation pr. dyr for hurtig aflivning af dyrene. De endelige forhold omkring denne bonus er endnu ikke helt fastlagt, men vil blive meldt ud til erhvervet hurtigst muligt [forventeligt i løbet af i dag].
- Det er en ordning vi kan sætte i gang allerede i dag, og tempo i indsatsen er helt afgørende. Vi har i løbet af i går også været i kontakt med forbrændingsanlæggene, og der er god velvilje på de kommunale forbrændingsanlæg til at bidrage med yderligere destruktionskapacitet, hvilket har været en af barriererne for tempoet på de ikke-smittede farme.

Kompensation af minkavlere ift. aflivning af smittede mink og ikke smittede mink i zonen på 7,8 km.: [Taleberedskab til Forespørgsel F10, godkendt 29/10]

- Minkavlere med smittede minkfarme ydes erstatning efter en erstatningsordning, der har eksisteret i mere end 30 år. Ordningen gælder

for såvel minkavlere som andre landmænd, hvis dyr skal aflives pga. eksempelvis fugleinfluenza eller kogalskab.

- Der gives 100 pct. erstatning for aflivede dyr til alle minkavlere.
- Derudover får minkavlerne erstatning for det fremtidige tab, hvor de ikkesmittede besætninger får erstatning for det fulde beregnede driftstab (100 pct.), mens de smittede besætninger får 20 pct. erstatning for deres beregnede driftstab. Driftstabet beregnes som mertabet ud over skindværdien som følge af aflivning af besættningens avlsdyr.
- Samlet set betyder det, at en typisk smittet besætning modtager en erstatning, som er ca. 18 pct. lavere end erstatningen for en ikke-smittet besætning.

Hjemmelsgrundlag for aflivning: [Taleberedskab til Forespørgsel F10 godkendt 29/10]

- Beslutningen om at aflive ikke-smittede og tidligere smittede minkbesætninger er truffet ud fra et hensyn til folkesundheden.
- Dyrene aflives med hjemmel i § 30, stk. 1, i lov om hold af dyr (lovbekendtgørelse nr. 38 af 15. januar 2020), der giver mulighed for at iværksætte særlige foranstaltninger for at udrydde, hindre, begrænse eller imødegå risiko for at udbrede zoonotiske smitstoffer og sygdomme.

...”

Miljø- og fødevareminister Mogens Jensen har om pressenotatet forklaret⁶⁸⁰, at når der skal afholdes et pressemøde, har man som minister en tale og et beredskab i forhold til spørgsmål. Normalvis forholder han sig ikke til, hvad der står i parenteser. Han drøftede ikke svarmulighederne i beredskabet med nogen. I taleberedskabet var de svar, som han kunne give udadtil. Hvis han var blevet spurgt om hjemmelsspørgsmålet, så havde han svaret, at der var

⁶⁸⁰ Forklaringsdokumentet side 402, 415 og 419

hjemmel i § 30 i lov om hold af dyr. Han gik ud fra, at svarene var rigtige. Han havde forventet en klarere advarsel, hvis der ikke var lovhjemmel. Han havde læst det pågældende Q&A. Han havde ikke tænkt over, at der ikke var lovhjemmel.

Særlig rådgiver Søren Andersen, Miljø- og Fødevareministeriet, har om pressenotatet forklaret⁶⁸¹, at Mogens Jensen typisk ville gennemgå pressenotatets hovedbudskaber og Q&A forud for et pressemøde. Både coveret og pressenotatet havde gennemgået godkendelsesproceduren i F2. Hvis Mogens Jensen under pressemødet var blevet spurgt ind til hjemlen til beslutningen, ville ministeren have besvaret det ud fra pressenotatets punkter om "Hjemmelsgrundlag for aflivning". Mogens Jensen måtte ud fra pressenotatet antage, at der var hjemmel til at tage beslutningen. Han vurderede på det tidspunkt, at presseberedskabet var fyldestgørende, men han er i dag glad for, at Mogens Jensen ikke blev spurgt ind til lovhjemlen på pressemødet, for i så fald havde ministeren nok sagt noget, der ikke passede. Han overværede pressemødet. Han antog, at det, der stod i pressenotatet om hjemmelsgrundlag, var gældende. Han var ikke inde i juraen, og han ved ikke, hvem der havde lavet vurderingen.

Departementschef Henrik Studsgaard, Miljø- og Fødevareministeriet, har om forløbet op til pressemødet forklaret⁶⁸², at det var Statsministeriet, som koordinerede pressemødet den 4. november 2020. Han tog ikke kontakt til hverken Barbara Bertelsen eller statsministeren om den manglende hjemmel til aflivning af mink i zone 3 forud for pressemødet. Han har ikke på noget tidspunkt i forløbet gjort statsministeren, Statsministeriet eller Barbara Bertelsen opmærksom på den manglende hjemmel i zone 3 ved andet end godkendelsen og oversendelsen af hastelovforslaget.

Afdelingschef Tejs Binderup, Miljø- og Fødevareministeriet, har om pressenotatet forklaret⁶⁸³, at han givetvis godkendte pressenotatet. Han vidste ikke, hvorfor pressenotatet henviste til § 30 i lov om hold af dyr, men hans bedste bud var, at dette skyldtes hastværket. Det gik meget stærkt, og det var muligvis genbrug af et tidligere presseberedskab. Der var ekstremt travlt. Han ved

681 Forklaringsdokumentet side 932

682 Forklaringsdokumentet side 360

683 Forklaringsdokumentet side 714f

ikke, hvem der briefede Mogens Jensen forud for pressemødet. Mogens Jensen udtrykte på en pæn måde, at selvom man ikke forbød minkavl, så havde man reelt lukket erhvervet i en årrække. Aflivningsindsatsen skulle fortsætte i zone 1 og 2. Man ville derudover give en ekstra bonus for aflivning af mink både indenfor og udenfor zonerne.

Kontorchef Paolo Drostby, Miljø- og Fødevareministeriet, har om pressenotatet forklaret⁶⁸⁴, at punktet vedrørende hjemmelsgrundlaget for aflivning stammede fra et tidligere godkendt beredskab fra den 29. oktober 2020 til en forespørgselsdebat. Det anførte om hjemmel i § 30 i lov om hold af dyr drejer sig kun om aflivning inden for zonerne. Talepunktet kunne godt have været præciseret, men han husker overhovedet ikke nogen drøftelser om det.

Teamleder Katja Goodhew, Miljø- og Fødevareministeriet, har om arbejdet den 4. november 2020 forklaret⁶⁸⁵, at de kun fik meget sparsomme informationer om beslutningen. Arbejdet foregik på chefniveau, hvor de ikke blev involveret. Resten af dagen den 4. november 2020 havde hun travlt med at arbejde på materiale til brug for det kommende pressemøde.

684 Forklaringsdokumentet side 174

685 Forklaringsdokumentet side 229

